2

171-482 NOĆ

1001 NOĆ

1001 NOĆ

KNJIGA DRUGA

SA PRIČAMA ŠEHERZADE OD STOTINU SEDAMDESET PRVE DO ČETIRI STOTINE OSAMDESET DRUGE NOĆI

Glavni urednik **HADŽEM HAJDAREVIĆ**

Urednik projekta **ENES DURAKOVIĆ**

Izvršni urednik **ENES DURMIŠEVIĆ**

Recenzenti **ALIJA ISAKOVIĆ, AMIR LJUBO**VIĆ

Likovno oblikovanje **DŽEVAD HOZO**

Preveo sa arapskog **ESAD DURAKOVIĆ**

PRIČA O KAMERUZZEMANU, SINU CARA ŠAHRAMANA

- Čula sam, sretni care, da je u davna vremena bio jedan car koji se zvao Šahraman. Imao je vojsku, pomoćnike i sluge, ali je bio star toliko da su mu kosti omekšale, a nije imao poroda. Razmišljao je o svojoj nevolji, tugovao i uznemiravao se, a onda se na to požali jednome svom veziru i reče:
- Strah me da će propasti carstvo kada umrem, jer nemam sina koji bi me naslijedio.
- Možda će Allah učiniti nešto - odgovori vezir. - Pouzdaj se u Njega, care. Uzmi abdest, klanjaj dva rekata i onda se sastani sa svojom ženom, možda će ti se želja ostvariti.
I car se nađe sa svojom ženom koja u tom času ostade u drugom stanju, a kada minuše mjeseci trudnoće ona rodi sina nalik na pun mjesec, te mu car nadjenu ime Kameruzzeman,[1] beskrajno se radujući. Grad su kitili sedam dana i udarali u bubnjeve. Radosna vijest se posvuda pronese, pa odrediše djetetu dadilje i dojilje, tako da se odgajalo u velikoj pažnji i njezi dok ne napuni petnaest godina. Dječak je bio nenadmašne ljepote i ljupkosti, stasa i skladnosti. Otac ga je toliko volio da se nije mogao odvojiti od njega ni danju ni noću.
Car se požali jednome svom veziru na preveliku ljubav prema djetetu:
- Bojim se, vezire, da zlosretna sudbina ne naudi mome djetetu, a želio bih da ga oženim za života.
- Znaj, care - odgovori vezir - da je ženidba valjano djelo i dobro bi bilo da oženiš sina dok si živ.
- Dovedite mi sina Kameruzzemana - reče car Šahraman.
I dovedoše mu sina koji od stida poniknu pogledom pred ocem, a ovaj mu reče:
- Kameruzzemane, želim da te oženim i da ti se radujem dok sam živ.
- Babo - odgovori on - nemam volje za ženidbom. Duša mi ne žudi za ženama jer sam našao čitave knjige i pripovijesti o njihovoj pokvarenosti i vjerolomstvu. O tome govore i Kur'anski ajeti, a i pjesnik je rekao:

Ako me pitate o ženama, ja ću vam reći
Jer o njima imam znanje kakvo niko neće steći.

Kad glava osijedi, il kad čovjek ima malo novca
Neće uspjet doći do ženskoga srca.

Drugi pjesnik je rekao:

Ne slušaj žene iako je predanost vrlina
Jer uspjeha neće imati mladić koji im se preda.

One mu ne daju savršenstvo da dostigne
Makar hiljadu ljeta težio da znanje postigne.

Nakon tih stihova, mladić reče:
- Oče, ženidba je nešto što ja nikada neću učiniti, makar zbog toga morao smrt iskusiti.
Kada car Šahraman ču riječi svoga sina, mrak mu pade na oči i on se silno ražalosti što sin Kameruzzeman ne sluša...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

171. noć

Kada nastupi stotinu sedamdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je caru Šahramanu, kada je čuo riječi svoga sina, pao mrak na oči i da se silno ražalostio što ga sin Kameruzzeman ne sluša. Budući da je sina veoma volio, nije mu više o tome govorio, niti se ljutio, već ga je i dalje tetošio ukazujući mu počasti i sve vrste nježnosti kojima pridobija ljubav.
Kameruzzeman je iz dana u dan bivao sve ljepši, otmjeniji i muževniji. Car je nakon onog razgovora strpljivo čekao godinu dana dok mladić ne postade savršeno rječit i lijep, tako da su ljudi zbog njega obraz gubili. Svaki lahor raznosio je njegove draži, te je postajao iskušenje za ljubavnike i rajski vrt za čeznutljive. Umiljato je govorio, svojim licem je postiđivao pun mjesec, bio je vitka stasa, otmjen i muževan, nalik na vrbovu granu, ili bambusovu trsku. Obraz mu je bio poput ruže i anemona, stas vrbova grana, a imao je otmjene crte lica - kao da su o njemu izgovoreni stihovi:
Kad se on pojavi, uzvikuju: “Slava Allahu velikome što ga sazda u stasu tako vitkome!'

Car je svim lijepima koji mu se potčinjuju,
Svi oni podanicima njegovim sada postaju.

Na njegovim usnama je med medeni,
A zubi mu kao biserna niska nanizani.

Savršenom ljepotom on se od drugih izdvaja,
Njegovoj ljepoti niko se živ ne pripaja.

Ljepota ispisa ponad čela njegovoga:
"Svjedočim da ljepotana nema drugoga."[2]

Kameruzzeman napuni još jednu godinu, pa ga otac pozva i reče mu:
- Hoćeš li me saslušati, sine?
Mladić pade ničice ispred njega zbog strahopoštovanja i stida, te reče:
- Kako te ne bih saslušao, oče, kada mi je Allah naredio da ti se pokoravam i ne suprotstavljam!
- Znaj, sine - nastavi car Šahraman - da bih te htio oženiti i radovati se dok sam živ. Htio bih te postaviti na prijestolje svoje carevine prije smrti.
Kada je čuo očeve riječi, Kameruzzeman obori glavu neko vrijeme, a onda je podiže i reče:
- Oče, to je nešto što ja nikada neću učiniti, makar morao smrt iskusiti. Znam da mi je Allah naložio da ti se pokoravam. Zato te Allahom zaklinjem da me ne prisiljavaš na ženidbu i da ne misliš da ću se ikada u životu oženiti, jer sam čitao knjige predaka i potonjih autora, pa mi je poznato u kakva iskušenja i nevolje su ih dovodile ženske spletke i bezmjerna pokvarenost. Znam šta se sve govori o njihovom lukavstvu. Kako je divno rekao pjesnik:

Koga obmane bludnica
Njemu nema spasa

Ma gradio i hiljadu tvrđava
Sve od samog čvrstog olova!

Uzalud te tvrđave gradi
Jer koristi od njih neće imati -

Žene će svakog prevariti
Makar uz njih il' daleko znao biti.

Na prstima one nose boju,
Trake upliću u kosu svoju;

Oči svoje žene šminkaju
I jadom nas napajaju!

Kako je lijepo rekao drugi pjesnik:

I kad bi uzdržljive žene htjele biti,
Kosti su im nemirne ko jastrebi plahoviti!

Noću ti se odaju i slatko pričaju
A ujutro noge im ni ruke tebi ne pripadaju.

K 'o han su u kome noćivaš pa odlaziš
A u njemu će noćit neko koga i ne poznaješ.

Kada car Šahraman ču šta mu sin govori i kada pojmi stihove, ne odgovori ništa, jer je sina veoma volio. Još više pažnje mu je zatim posvećivao i počasti mu ukazivao. Oni se nakon toga rastadoše, pa car Šahraman pozva vezira, ostade nasamo s njim i reče mu:
- Vezire...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

172. noć

Kada nastupi stotinu sedamdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je car Šahraman pozvao svoga vezira, ostao s njim nasamo i rekao mu:
- Vezire, reci mi šta da radim sa svojim sinom Kameruzzemanom. Tražio sam da me posavjetuješ u vezi s njegovom ženidbom prije nego što ga postavim za cara. Ti si mi tako savjetovao i rekao si mi da razgovaram s njim o ženidbi. Razgovarao sam, ali se nije složio, pa mi sad kaži šta misliš da je najbolje učiniti.
- Savjetujem ti, care - odgovori vezir - da se strpiš još godinu dana, pa kad budeš htio razgovarati s njim o ženidbi nemoj to činiti krišom, već razgovaraj s njim na dan suđenja, u prisustvu svih emira, vezira, kada vojska bude tu. Pošto se, dakle, svi sakupe, pošalji po sina Kameruzzemana i neka ga dovedu, a onda razgovaraj s njim o ženidbi u prisustvu emira, vezira, dvorjana, državnih velikodostojnika, vojnika i ostalih. On će se postidjeti pred njima i neće se u njihovom prisustvu suprotstavljati.

Kada car ču vezirove riječi, veoma se obradova smatrajući ispravnim vezirovo mišljenje, te ga bogato dariva. Zatim je Šahraman čekao još godinu dana a njegov sin Kameruzzeman svakim danom bivao je sve ljepši i zanosniji. Imao je skoro dvadeset godina kada ga Allah odjenu savršenom ljepotom i krunisa ga savršenstvom. Njegov pogled je očaravao više nego Harut i Marut; pogledi su mu odvraćali s pravog puta više nego Tagut; obrazi su mu sijali rumenilom; njegove vjeđe rugale su se oštrici sablje, a bjelina njegova čela podražavala je mjesec u punome sjaju, dok je crna kosa na mrklu noć ličila. Struk mu je bio tanji od niti paučine, a bedra teža od pješčanih bregova; bokovi mu nemirni, a struk pati zbog težine bedara. Njegova ljepota je uznemiravala ljude, kao što reče jedan pjesnik:

Kunem ti se njegovim čelom i usnama
I strijelama iz očiju s njegovim čarima;

Kunem se mehkim bedrima i bistrim očima,
Bjelinom čela i njegovim crnim vlasima;

Obrvama što snu na oči ne daju,
Koje gospodareći brane i zapovijedaju;

Škorpionima na njegovim sljepoočnicama
Što smrtne jade zadaju ljubavnicima;

Kunem se ružom obraza i mirta-brkovima,
Tim osmijehom i biserima u njegovim ustima;

Prijatnim dahom što iz usta mu širi se
S kojim ni staro vino ne može porediti se;

Kunem se tim bedrima što trepere kada se kreću
I kad miruju - kunem se njihovom nježnošću;

Njegovom rukom darežljivom i jezikom iskrenim,
Njegovim porijeklom i rodom plemenitim -

Miomirisi od njega se oduvijek šire

I ugodni dah iz usta mu dopire;

Ni sunce sjajno s njim se ne može porediti,
A polumjesec tek na njegov nokat može podsjetiti.

Car Šahraman posluša vezirove riječi i sačeka još jednu godinu, dok ne dođe praznični dan...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

173. noć

Kada nastupi stotinu sedamdeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je car Šahraman poslušao vezirove riječi, te je pričekao još godinu dana dok ne dođe praznični dan, kada se uz cara okupiše emiri, veziri, dvorjani i drugi državni velikodostojnici. Tada car posla po svoga sina Kameruzzemana i kada ovaj dođe, poljubi tlo pred carem tri puta, stade ispred njega s rukama na leđima, a otac mu reče:
- Sine moj, poslao sam po tebe da dođeš pred ovaj skup i pred vojnike ovdje prisutne samo zato što hoću da ti nešto zapovjedim, a ti mi se nemoj suprotstavljati. Naime, hoću da te oženim kćerkom jednoga cara i da ti se radujem prije nego što umrem.
Kada ču očeve riječi, Kameruzzeman obori pogled, a onda ga podiže prema ocu i u tom času ga obuze mladićka neobuzdanost i nesmotrenost, te uzviknu:
- Neću se nikad oženiti, makar morao umrijeti! Ipak si ti čovjek koji ima mnogo godina, a malo pameti! Zar me nisi prije današnjeg dana dva puta pitao o ženidbi i ja nisam pristao?
Zatim Kameruzzeman otpusti ruke koje je držao na leđima, pa zasuka rukave pred ocem cepteći od gnjeva. Otac pocrvenje od stida što se sve to događa pred velikašima njegove države i pred vojnicima, pa još na praznik.
Onda Šahraman osjeti carsko dostojanstvo, te povika na sina i naredi robovima da ga ščepaju. Kada ga zgrabiše, car zapovijedi da ga svežu, pa ga robovi svezaše i dovedoše pred cara. Mladić je oborio glavu od stida i straha. Lice i čelo bili su mu orošeni znojem. Stid i sram sve više su ga obuzimali. Otac poče galamiti i psovati ga, govoreći:
- Teško tebi, kopile! Kako to meni odgovaraš pred mojim oficirima i vojskom?! Dosad te niko nije odgojio...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

174. noć

Kada nastupi stotinu sedamdeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je car Šahraman rekao sinu Kameruzzemanu:
- Dosad te niko nije odgojio! Zar ne znaš da bi to što ti činiš bilo ružno da čini jedan prostak?
Potom car naredi robovima da ga odvežu i da ga zatoče u jednu kulu u tvrđavi. Odvedoše ga u neku prostoriju u kuli koju pometoše, obrisaše pod i postaviše ležaj na koji prostriješe dušek, zatim staviše ćilim i jastuke, jedan veliki fenjer i svijeću, jer je na tome mjestu bilo mračno čak i danju. Robovi uvedoše Kameruzzemana u tu prostoriju, a pred vrata postaviše stražara. Kameruzzeman se baci na ležaj, slomljen i tužna srca. Korio je sam sebe i kajao se zbog onog što mu se dogodilo s ocem, ali od kajanja nije bilo koristi. "Prokleo Bog ženidbu, djevojke i žene-nevjernice! Kamo sreće da sam ipak poslušao oca i oženio se! Da sam i to učinio, bilo bi bolje od ove tamnice!" Toliko o Kameruzzemanu.
U međuvremenu, njegov otac se zadrža na prijestolju do kraja dana, do akšama, a onda ostade nasamo sa svojim vezirom i reče mu:
- Vezire, ti si uzrok onome što se dogodilo između mene i moga sina, jer si me upravo onako posavjetovao.
- Care - odgovori vezir - ostavi sina u zatvoru petnaest dana, a onda ga izvedi i naredi mu da se ženi. Neće ti se više suprotstavljati...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

175. noć

Kada nastupi stotinu sedamdeset i peta noć, reče:
- Čula sam, sretni care, da je vezir rekao caru Šahramanu:
- Ostavi sina u zatvoru petnaest dana, a onda ga izvedi i naredi mu da se ženi.
Neće ti se suprostavljati.
Car prihvati vezirovo mišljenje i provede tu noć obuzet mislima o sinu koga je veoma volio, s obzirom da nije imao djece osim njega. Svake noći, caru je san dolazio na oči tek kada bi stavio ruku pod glavu Kameruzzemana i onda bi spavao. Tu noć je proveo obuzet mislima o sinu. Prevrtao se s jedne strane na drugu, kao da leži na žeravici. Spopadale su ga zle misli i cijelu tu noć nije mogao oka sklopiti, već je suze lio i kazivao:

Noć mi je duga dok spletkari spavaju,
Srce mi treperi što me ostavljaju.

I dok noć mi je beskrajna, rekoh:

“Hoćeš li se vratiti, moje jutro svijetlo?"

Zatim izgovori stihove drugog pjesnika:

Kad ugledah da se zvijezdi oči sklapaju
Da Sjevernjaču snovi obavijaju,

Da se Medvjed u tužnoj odjeći pokazuje,
Jasno mi bi da zora svanula je.

Toliko o caru Šahramanu.
Što se tiče Kameruzzemana, njemu stražar dade fenjer i zapali svijeću kad pade noć, te mladić stavi svijeću u svijećnjak. Onda mu donese nešto jela i on pojede malo, pa poče koriti sebe što se ružno ponio prema ocu. Mislio je: “Zar nisi znao da je čovjek prokleo vlastiti jezik, jer upravo jezik izlaže čovjeka pogibelji?” Korio je tako sebe dok mu suze ne udariše na oči. Srce mu je plamtjelo u kajanju zbog toga što se izlanuo pred carem, te on izgovori stihove:

Čovjek može poginuti kad jezikom posrne,
A ne mora poginuti kad se nogom spotakne.

Brbljanje ga može glave stajati,
A kad nogom posrne i dalje će živjeti.

Završivši s jelom, Kameruzzeman zatraži da opere ruke. Pošto opra ruke poslije jela, uze abdest pa klanja akšam i jaciju i sjede...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

176. noć

Kada nastupi stotinu sedamdeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kameruzzeman, sin cara Šahramana, klanjao akšam i jaciju, pa je sjeo na ležaj da uči *Kur'an.* Učio je Kur'anska poglavlja *al- Beqare* i *Ali Imran,* zatim *Yasin, ar-Rahman, Tebareke-l-mulk, al-Muavizetejn,* te je završio dovom zatraživši Allahovu zaštitu.
Zatim leže na krevet stavivši pod glavu jastuk od atlasa koji je imao dva lica i bio je napunjen nojevim perjem. Spremajući se za spavanje, on skide odjeću i zaspa u tankoj

košulji. Na glavu poveza plavu mahramu, tako da je Kameruzzeman te noći ličio na mjesec u četrnaestoj noći. Najzad se pokri svilenim pokrivačem i zaspa. Fenjer mu je gorio pored nogu, a svijeća kraj uzglavlja. Spavao je prvu trećinu noći ne znajući šta mu se sprema i šta mu je sudbina namijenila. Slučaj htjede da ta prostorija i kula bijahu stare i napuštene dugo godina. U prostoriji se nalazio jedan rimski bunar u kome je boravila džin-žena, koja je bila iz Iblisovog prokletog potomstva. Žena-džin se zvala Mejmuna, kćer Dimrijata, jednog od čuvenih džinskih careva...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

177. noć

Kada nastupi stotinu sedamdeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se ta džin-žena zvala Mejmuna, kćer Dimrijata, jednog od čuvenih džinskih careva. Kada je Kameruzzeman prespavao prvu trećinu noći, ta ifritka pođe iz rimskog bunara u namjeri da prisluškuje. Ona se pope na vrh bunara i vidje da je kula osvijetljena mimo običaja. Ifritka koja je tu živjela dugi niz godina pomisli: "Nisam znala da ovdje ima tako nešto!" Bila je veoma začuđena i pade joj na pamet da to mora imati svoj uzrok. Mejmuna pođe prema svjetlosti i vidje da svjetlost dopire iz jedne prostorije, te ona uđe u nju i ugleda jednog slugu kako spava pored vrata. U prostoriji vidje postavljen ležaj, na njemu čovjeka koji spava. Pored glave mu je bila upaljena svijeća, a kraj nogu fenjer. Ifritka je bila iznenađena zbog svjetlosti, pa polahko priđe, spusti krila i zastade kraj ležaja. Zatim skide pokrivač s mladićevog lica i dobro se zagleda u njegovu ljepotu omamljena njome. Primijetila je da mu lice sija jače od svijeće, da mu svjetlost titra na licu, da su mu oči kao u srndaća. Posmatrala je njegove crne zjenice, rumene obraze, opuštene očne kapke, obrve u lukove izvijene. Od njega je dopirao miris poput mošusa, upravo kao što reče pjesnik:

Ljubljah ga dok su mu sjale crne zjenice
Što su me zaluđivale i rumen mu oblivala lice.

Da ima tako lijepih ako ti kažu zlobnici,
"Dovedite tako lijepog!", ti im onda reci.

Kada ga vidje, ifritka Mejmuna, kćer Dimrijatova, uskliknu:
- Neka je slavljen Allah, najveći od svih stvaralaca!
Ifritka, koja pripadaše pravovjernim džinima, dugo je posmatrala Kameruzzemanovo lice slaveći Allahovo ime i zavideći mladiću na ljepoti i dražesnosti. Mislila je:

“Allaha mi, neću mu nauditi, niti ću dopustiti da mu neko nažao učini! Čuvat ću ga od svakog zla, jer ovo lijepo lice ne zaslužuje ništa drugo osim da se gleda u njega i da se Božije ime slavi. Ali, kako je mogla njegova porodica zaboraviti ga na ovako ruševnom mjestu? Kad bi ovog časa došao neko od naših marida, sigurno bi ga ubio.”
Mejmuna se nagnu nad mladića i poljubi ga među oči, a onda mu prekri lice, pa raširi krila i poletje prema nebu. Izletje iz prostorije u kojoj je bio mladić i letjela je sve više dok se ne približi nebu najbližem zemlji. Odjednom začu lepet krila u zraku. Okrenu se na tu stranu i primakavši se onome što je letio, vidje da je to ifrit po imenu Dahneš. Ona sletje na njega poput jastreba, a kad je Dahneš osjeti i shvati da je to Mejmuna, kćer džinskoga cara, uplaši se tako da mu koljena zadrhtaše. Moleći je da ga poštedi, džin reče:
- Zaklinjem te imenom Uzvišenoga i najčasnijom hamajlijom utisnutom u Sulejmanov pečat da budeš blaga prema meni i da me ne mučiš!
Danhešove riječi omekšaše Mejmunino srce, te ona odgovori:
- Zaklinješ me velikom zakletvom, ali te neću pustiti dok mi ne ispričaš odakle dolaziš.
- Znaj, gospodarice, da upravo stižem iz dalekih zemalja Kine i sa Otoka. Reći ću ti za jedno čudo koje sam noćas vidio. Ako povjeruješ da govorim istinu, pusti me da idem svojim putem i odmah mi napiši svojom rukom da si me oslobodila kako me ne bi presretao neko iz grupe džina koji lete visoko i onih što rone duboko.
- Šta si vidio noćas? - upita Mejmuna. - Ispričaj mi, ali nemoj lagati u namjeri da se lažju izvučeš iz mojih šaka. Kunem se istinom urezanom u udubljenje prstena Sulejmanova, sina Davudova, Bog mu se smilovao i spasio ga, da ću ti svojom rukom počupati perje, da ću ti iskidati kožu i polomiti kosti ako ne budeš istinu govorio!
- Ako ne budem istinu govorio - reče Danheš, sin Šemhureša - čini sa mnom šta hoćeš...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

178. noć

Kada nastupi stotinu sedamdeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Dahneš pričao:
- Noćas sam pošao sa Unutarnjih otoka u zemlji Kini, a to je zemlja cara al-Gajura, gospodara otoka i mora i sedam tvrđava. Vidio sam da taj car ima kćer od koje Allah nije ljepše stvorio u ovome vremenu. Ne znam kako da ti je opišem. Nisam je u stanju opisati kako treba, ali ću ti otprilike navesti njena svojstva. Kosa joj je kao noć pred sami osvit, a lice poput dana. Divno ju je opisao onaj što reče:

Raspustila je svoju kosu u tri pramena
Te se u četiri pretvori jedna noćca vrana;

I okrenu lice naspram sjajnoga mjeseca,
Te u istom času zasjaše nam dva lica.

Nos joj je sjajan poput oštrice mača, lice nalik na rujno vino, obrazi kao anemoni, a usne kao koralji i slađe su od rumenog vina koje gasi strašnu žeđ. Jezikom izražava veliku pamet i uvijek ima spreman odgovor. Njene grudi dovode u neizdrživo iskušenje svakog ko ih vidi - slava Onome ko ih stvori u takvim razmjerama! Uz takve grudi, imala je dvije sjajne oble ruke o kojima zaljubljeni pjesnik reče:

Da na njima nije grivni, ruke bi joj tekle
Iz rukava nalik na bistre potoke.

Dojke su joj poput dvije kutije od slonovače za čuvanje nakita i sijaju kao dva mjeseca. Stomak joj je u valovitim naborima što podsjećaju na nabore egipatskih tkanina, a sežu ispod tanahnog struka koji kao da je satkan od mašte. Taj trbuh je iznad zadnjice nalik na pješčane bregove koji su je mamili da sjedne dok je stajala, a budili su je kada je spavala, kao što reče pjesnik:

Sapi joj za tanahni struk vezane -
Ah, te polutke njoj i meni zulum čine!

Čim pomislih na njih, odmah zastanem,
Kao nju što vuku da sjedne kad ustane.

Te sapi naslanjaju se na dvije butine kao na dva biserna stupa koje je moguće nositi samo zahvaljujući runu među njima. Niko nije u stanju ostalo opisati. Sve to nose dvije tanahne noge koje se završavaju u dva tanka koplja. Čudio sam se kako mogu nositi sve to bogatstvo. Ostalo ti i ne navodim...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

179. noć

Kada nastupi stotinu sedamdeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je ifrit Dahneš, sin Šemhureša, pričao ifritki Mejmuni:

- Ostalo ti ne navodim da ne bih bio preopširan, a što se da naslutiti. Otac te djevojke je moćni car i srčani vitez koji danonoćno roni u vrtlog bitke, ne zazirući od smrti, niti se boji propasti, jer je to surovi ratnik i mračni pobjednik. Ima veliku vojsku, zemlje i otoke, gradove i zamkove. Zove se car Gajur, gospodar otoka i mora i sedam tvrđava. On silno voli svoju kćer, djevojku koju sam ti opisao, pa je zbog ljubavi prema njoj pribavio blago drugih careva i od njega joj sagradio sedam tvrđava, ali tako da je svaka tvrđava građena na drukčiji način: jedna od kristala, druga od mramora, treća od kineskog željeza, četvrta od posebnih ruda i dragog kamenja, peta od srebra, šesta od zlata, sedma od dijamanata. Svih sedam tvrđava napunio je svim vrstama najraskošnijih ćilima, srebrenim, zlatnim posudama i svim ostalim što je potrebno carevima. Svojoj kćeri je naložio da u svakom od tih dvoraca živi po jednu godinu, pa da prijeđe u drugi. Djevojka se zove princeza Budura. Pošto je postala čuvena po svojoj ljepoti i kada se o njoj pronese glas po svijetu, carevi počeše slati glasnike njenom ocu da je zaprose. Otac je nagovarao djevojku da se uda, ali je ona odbijala govoreći:
- Babo, neću se nikada udati. Ja sam gospodarica i princeza. Ja vladam ljudima i ne želim muškarca koji će upravljati mnome.
Kad god bi ona odbila udaju, prosci bi je još više željeli. Svi carevi Unutarnjih kineskih otoka slali su Budurinu ocu darove i rijetke poklone pišući mu o ženidbi, te joj je otac više puta savjetovao da se uda, ali se ona opirala i ljutila se na njega govoreći:
- Oče, ako mi još jednom spomeneš brak, uzet ću sablju, staviti balčak na zemlju, a vršak na stomak i tako ću se osloniti na nju da će mi na leđa izaći i ubit ću se.
Kada to ču njen otac, smrači mu se pred očima, a srce mu se u plamenu buktinju pretvori. Plašio se da se djevojka ne ubije, a nije znao šta da radi s njom i carevima koji su je prosili.
- Ako se baš nećeš nipošto udati - govorio je car - onda se nemoj kretati.
Zatim je uvede u jednu odaju, postavi deset starica da je čuvaju i zabrani joj da odlazi u onih sedam dvoraca. Načini se da je ljut na nju, pa otposla pisma svim carevima obavještavajući ih da je djevojka poludjela. Već je godina dana kako je zatočena.
Pripovijedajući to ifritki Mejmuni, Dahneš dodade:
- Ja joj odlazim svake noći, gledam je i naslađujem se njenim likom. Dok spava, ljubim je među oči. Zbog ljubavi prema njoj, ne nanosim joj nikakvo zlo, niti griješim s njom, jer je njena ljepota zapanjujuća, a ko god je vidi postaje ljubomoran. Preklinjem te da se vratimo zajedno da vidiš njenu ljepotu i ljupkost, njen stas i skladnost. Nakon toga, ako hoćeš, možeš me kazniti i zarobiti. Na tebi je da zapovijedaš i zabranjuješ.

Ifrit Dahneš obori glavu i spusti krila prema zemlji, a Mejmuna se nasmija njegovim riječima, pijunu mu u lice i reče:
- Kakva je to djevojka o kojoj mi pričaš?! Ona nije ništa drugo nego posuda za mokrenje! Šta bi tek bilo kada bi vidio moga dragog?! Allaha mi, vjerovala sam da ti se dogodilo nešto neobično i čudesno, prokletniče. Da si ti makar u snu vidio ljudsko biće kakvo sam ja noćas vidjela, sigurno ne bi mogao izdržati već bi ti voda pocurila na usta!
- O kakvom mladiću je riječ? - upita Dahneš.
- S tim mladićem se, Dahnešu, dogodilo isto što se dogodilo s tvojom draganom. Otac mu je više puta naređivao da se oženi, ali je on odbio. Pošto se suprostavljao ocu, ovaj se naljutio i zatočio ga u kulu u kojoj ja boravim. Noćas sam izašla i vidjela ga.
- Pokaži mi tog mladića, da vidim je li ljepši od moje princeze Budure ili nije. Mislim da danas niko nije sličan mojoj dragoj.
- Lažeš, prokletniče, odvratni maride i crni đavole! - povika ifritka. - Sigurna sam da nigdje nema neko sličan mome miljeniku...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekinu priču započetu po carevom odobrenju.

180. noć

Kada nastupi stotinu osamdeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, kako je Mejmuna rekla ifritu Dahnešu:
- Sigurna sam da nema niko sličan mome miljeniku. Ti si lud kad svoju miljenicu porediš s mojim dragim!
- Zaklinjem te da pođeš sa mnom i pogledaš je - odgovori ifrit - pa ću se ja vratiti da vidim tvog dragog!
- Moram to učiniti, prokletniče i podmukli đavole! Međutim, letjet ćemo zajedno uz jedno čvrsto dato obećanje. Ako se pokaže da je tvoja draga koju tako voliš i koju odveć hvališ, ljepša od moga dragog u koga sam ja zaljubljena i koga tako uznosim, onda se možeš datim zavjetom poslužiti protiv mene. Ako se pokaže da je moj dragi ljepši, ja ću zavjet koristiti protiv tebe.
- Prihvaćam taj uvjet i slažem se - reče ifrit. - Pođimo na Otoke.
- Bliže je mjesto na kome se nalazi moj miljenik - odgovori Mejmuna. - Evo ga upravo ispod nas. Spustimo se da vidiš, a onda ćemo poći tvojoj miljenici.
- Drage volje! - složi se Dahneš.
Zatim se spustiše u ovalnu odaju u kuli. Mejmuna zaustavi Dahneša pored ležaja, pa podiže pokrivač s lica Kameruzzemana, sina cara Šahramana, i to lice sinu, zablista, bijesnu. Mejmuna ga pogleda, pa se obrati Dahnešu:
- Pogledaj, prokletniče, i ne pravi se da si potpuno s uma sišao! Za nas, žene, on je

pravo iskušenje.
Dahneš ga je posmatrao neko vrijeme, zatim zaklima glavom:
- Allaha mi, tebi se može oprostiti, ali ima nešto drugo. Naime, žene se razlikuju od muškaraca. Istini za volju, tvoj miljenik je veoma sličan mojoj miljenici po ljepoti, sjaju i savršenstvu. Njih dvoje kao da su izašli iz jednog kalupa ljepote.
Kad ču Dahnešove riječi, Mejmuni se smrknu pred očima i ona ga krilima tako snažno udari po glavi da zamalo nije pao, te mu reče:
- Kunem se svjetlošću njegova lika i njegovom uzvišenošću da ćeš, prokletniče, ovog časa poći i brzo donijeti svoju miljenicu ovamo, da ih sastavimo, da ih pogledamo dok spavaju jedno uz drugo i tako ćemo vidjeti ko je ljepši. Ako odmah ne uradiš što ti naređujem, prokletniče, spalit ću te i zasuti varnicama, pa ću tvoje komade rasuti po pustarama kako bi bio pouka i putnicima i onima što stalno na istom mjestu borave.
- Imaš pravo - odgovori Dahneš - ali ja znam da je moja draga ljepša i slađa.
Istog časa Dahneš poletje, a s njim poletje i Mejmuna da motri na njega. Nije ih bilo jedno vrijeme, a onda donesoše djevojku na kojoj je bila tanka mletačka košulja sa dva zlatna poruba; bila je ukrašena čudesnim vezom, a na rubovima rukava bili su ispisani stihovi:

Zbog tri stvari ne može nas posjetiti
Bojeći se da će je zlobnici i uhode uhoditi.

Sjaj blistava čela i zveket dragocjenosti,
Te dah ambre koju kriju njeni skuti.

Skutom rukava čelo se može sakriti,
Nakit skinuti, al šta sa znojem učiniti?!

Ifrit i ifritka spustiše djevojku i položiše je pored mladića...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

181. noć

Kada nastupi stotinu osamdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su ifrit i ifritka spustili djevojku i položili je pored mladića. Onda im otkriše lica i pokaza se da su veoma slični jedno drugome, kao da su dvojnici, ili jedinstveni brat i sestra. Predstavljali su pravo iskušenje za bogobojazne, kao da je o njima pjesnik tako rječito kazivao:

Srce moje, jednog ljepotana nemoj voljeti,
U molbama i poniženju pred njim se gubiti!

Voli ljepotane sve, pa ćeš vidjeti -
Ako jedan ode, drugi će doletjeti.

Dahneš i Mejmuna se zagledaše u njih, te Dahneš reče:
- Moja draga je ljepša.
- Teško tebi, Dahnešu! - reče ifritka. - Moj dragi je ljepši! Jesi li slijep? Zar ne vidiš kako je lijep i mio, kakav ima stas i kako je skladan? Poslušaj šta ću reći o svome dragom, a ako iskreno voliš svoju dragu, onda reci o njoj nešto slično onome što ću ja reći.
Potom Mejmuna nekoliko puta poljubi Kameruzzemana među oči, i izgovori pjesmu:

Baš me briga za sve što te kude!
Kako da se tješim kad si poput grane!

Tvoje oči osjenčene čarolijom osvajaju
I uzritskoj ljubavi[3] *odmah me predaju.*

Te oči zanosne zaista su pogubnije
Od britke sablje koja srce dodiruje.

Teško breme ljubavi na me si svalio
A vlastita košulja težak teret mi je postao.

Ti znaš za moju ljubav i strast prema tebi
I da drugog vidim podnijet mogla ne bi!

Kad bih srce imalo kao što je srce tvoje,
Tako suho ne bi bilo tijelo moje!

O mjeseče, ti na nebu sjajni
Međ ljudima ljepotom još neopisani!

Zlobnici me pitaju: "Ko ti je taj

Za kim plačeš?" Rekoh: "Neopisiv je, znaj!"

Srce njegovo surovo, uči se mehkoći
Njegova stasa - možda ćeš i ti do mehkoće doći!

Emire moj, tvoje oči stalno posmatraju,
Prate me, a vjeđe za milost ne znaju.

Laže ko veli da je Jusuf svu ljepotu sakupio;
Koliko si Jusufa u svojoj ljepoti ti sakrio!

Kad ih sretnem, i džini mene boje se;
Kad ja tebe sretnem, moje srce trese se.

Htjela bih te zbog tog straha ostaviti,
Al' te volim, i dokle ću se siliti?

Kosa ti crna, čelo sjajem bukti,
Oči mrke, a stas ti je vitki.

Kada Dahneš ču Mejmunine stihove o njenom dragom, veoma se uzbudi i čudom začudi... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

182. noć

Kada nastupi stotinu osamdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se Dahneš veoma uzbudio kada je čuo Mejmunine riječi o dragom i rekao je:
- Izrecitirala si divnu pjesmu o tome koga voliš. Potrudit ću se da ja tebi izrecitiram pjesmu što bolju mogu.
Potom Dahneš priđe Buduri, poljubi je među oči, pogleda ifritku Mejmunu, a onda svoju dragu Buduru i poče u zanosu recitirati pjesmu:

Hranio sam se na rubu doline
I mrtav pao usred poljane.

Vinom strasti sam se opijao

I suze plesu niz obraze učio.

Htjedoh se susretima s dragom usrećiti
Znajuć' da me samo Budura može umiriti.

Al ne znadoh čega mi se plašiti
I slušaj kako počeh nabrajati:

Da l' britkog joj pogleda il' stasa kopljanoga,
Il' pogubne boje lica njenoga.

Veli mi dok sam je posvuda tražio,
U svakom beduinu i građanu kog sam sretao:

"Ja sam u tvom srcu - tamo traži me!"
Rekoh joj: "A moje srce, ah gdje li je?"

Kada Dahneš završi stihove, ifritka mu reče:
- To je dobro, Dahnešu, ali ko je od ovo dvoje ljepši?
- Moja draga Budura ljepša je od tvog dragog - odgovori ifrit. - Lažeš, prokletniče! - povika Mejmuna. - Moj dragi je ljepši!
Tako su se prepirali dok Mejmuna ne povika iz svega glasa i htjede nasrnuti na njega. Dahneš joj se pokori i poče mekše razgovarati:
- Neka ti ne pada teško istina. Skratimo priču. Svako od nas tvrdi da je njegov voljeni ljepši i tako se suprotstavljamo jedno drugome. Potražit ćemo nekoga ko će presuditi, a mi ćemo prihvatiti presudu.
- Slažem se - reče Mejmuna, pa udari nogom u zemlju i pojavi se jedan ifrit koji bijaše ćorav i grbav, s duboko usađenim očima. Na glavi je imao sedam rogova i četiri pramena kose koji su sezali do zemlje. Ruke su mu bile nalik na vile, nokti kao lavovske kandže, noge kao u slona, a stopala kao kopita u magarca.
Kada se taj ifrit pojavi i vidje Mejmunu, poljubi zemlju pred njom, pa stavi ruke na leđa i reče:
- Šta ti je potrebno, gospodarice i carska kćeri?
- Kaškašu, želim da doneseš presudu između mene i ovog prokletog Dahneša - odgovori Mejmuna, pa mu ispriča sve, od početka do kraja.
Ifrit Kaškaš pogleda lice onoga mladića, pa lice djevojke. Posmatrao ih je zagrljene, a

usnule, kako su jedno drugom stavili ruku pod glavu, prelijepi i mili, potpuno jednako lijepi. Marid Kaškaš ih je posmatrao diveći se njihovoj ljepoti, a onda se obrati Mejmuni i Dahnešu, pošto je prije toga dugo zadržao pogled na djevojci i mladiću, i izgovori stihove:

Posjećuj koga voliš, neka zavidljivi pričaju
Jer zlobnici u ljubavi pomoć ne pružaju.

Milostivi ništa ljepše ne stvori
Od ljubavnika u jednoj postelji

Što su zagrljeni pod plahtom ljubavi
Jedno drugom pod glavu ruku stavili.

Kada te sudbina sa dragom sastavi
Cilj je ostvaren i sretan tada živi.

Kad se u ljubavi srce sa srcem udružuje
Tad i hladan čelik može da se kuje.

O, vi što ljubav zaljubljenih kudite
Možete li trubio srce vi da popravite?

Gospodaru Milostivi, hoćemo li u ljepoti skončati
Makar jedan dan prije neg ćemo umrijeti?

Zatim se džin Kaskaš obrati Mejmuni i Dahnešu:
- Allaha mi, jedno nije ljepše od drugoga, već su izvanredno slični po ljepoti, ljupkosti, sjaju i savršenstvu. Moguće ih je razlikovati samo kao muškarca i djevojku. Ja imam drugi prijedlog: probudimo ih, ali jedno po jedno, pa će manje lijepo i ljupko biti ono u kome plane ljubav prema drugome.
- To je pravilno - reče Mejmuna. - Slažem se.
- Ja se također slažem - reče Dahneš koji se pretvori u buhu i ugrize Kameruzzemana...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

183. noć

Kada nastupi stotinu osamdeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se Dahneš pretvorio u buhu te da je ugrizao Kameruzzemana u vrat, na mehko mjesto. On se poče češati rukom po vratu, na ubodenom mjestu, jer ga je veoma svrbjelo. Zatim se okrenu na bok i napipa nešto mehko pored sebe, nešto što je imalo dah finiji od mošusa i tijelo mekše od maslaca. Kameruzzeman se tome silno iznenadi, zatim se ispravi u sjedeći položaj i pogleda osobu koja je spavala pored njega. Vidje da je to djevojka poput rijetkog bisera, ili nalik na kupolu sa stasom poput elifa,[4] da ima bujne grudi i ružičasto rumene obraze, kao da je nju opisao pjesnik:

Kao mjesec sija i kao vrba se povije;
Poput ambre odiše, a kao gazela pogleduje.

Kao da mi sjeta srce ispunjava
U času kad odlazi u srce se useljava.

Kada mladić vidje princezu Buduru, kćer cara al-Gajura, i pošto sagleda svu njenu ljepotu i draži, dok je spavala uz njega, uoči da je na njoj mletačka košulja, da nema dimija, da joj je na glavi mahrama izvezena zlatom i ukrašena dijamantima, na vratu joj ogrlica od skupocjenih bisera kakvu ne može imati ni jedan car.
Mladić je bio zabezeknut prizorom, i dok je posmatrao djevojčinu ljepotu, u njemu buknu prirodni plam i Allah mu probudi strast za sjedinjenjem, te mladić pomisli: "Biva ono što Allah hoće da bude, a ne biva ono što On neće da bude."
Potom okrenu djevojku, raskopča joj košulju, te mu se ukaza njen stomak koga je posmatrao gledajući joj istovremeno i grudi dok je u njemu stasala ljubav i želja. Mladić je poče buditi, ali se djevojka nije mogla probuditi, jer ju je Dahneš uspavao dubokim snom. Kameruzzeman je drmusao i gurao djevojku, govoreći:
- Probudi se draga i pogledaj ko sam! Ja sam Kameruzzeman!
Ona se nije budila, niti je glavu pomjerala. Kameruzzeman je razmišljao o njoj: "Ako je moja bojazan bila opravdana, onda je ovo djevojka kojom me otac želi oženiti. Eto, minule su tri godine kako ja to odbijam. Ako Bog da, čim svane jutro, reći ću ocu: Oženi me njome..." Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

184. noć

Kada nastupi stotinu osamdeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kameruzzeman razmišljao: "Ako Bog da, čim svane

jutro, reći ću ocu: Oženi me njome! Neću dopustiti da prođe ni pola dana, a već ću se sjediniti s njom, uživati u njenoj ljepoti i dražima.”
Potom se Kameruzzeman nagnu prema Buduri da je poljubi, a ifritka Mejmuna zadrhta zbunivši se. Dotle je Dahneš lebdio od radosti. Kameruzzeman je htio da poljubi djevojku u usta, ali ga je bilo stid Allaha, te okrenu glavu i pomisli: “Strpit ću se. Možda je otac, kada se naljutio na me i zatočio me na ovom mjestu, doveo upravo ovu djevojku i naredio joj da spava pored mene da bi me iskušao. Možda joj je savjetovao da se ne budi kada je budem drmusao, već joj je rekao: Što god učini s tobom Kameruzzeman, reci mi. Možda se moj otac negdje sakrio da me posmatra dok ja njega ne vidim. On će vidjeti sve što uradim s ovom djevojkom.
Ujutro će me grditi: Kako mi možeš reći da se ne želiš ženiti, a ljubiš i grliš tu djevojku!? Strpit ću se da otac ne sazna. Sada neću ni dotaknuti djevojku, niti ću obraćati pažnju na nju. Međutim, uzet ću nešto od nje kao zalog i uspomenu na nju, da bismo imali neki znak raspoznavanja.” Kameruzzeman podiže djevojčinu ruku i uze joj prsten s malog prsta, koji je vrijedio čitavo bogatstvo jer je imao jedan skupocjeni dragulj, a u njemu su bili urezani stihovi:

Ne mislite da sam vas zaboravio
Makar i daleko od vas boravio.

Gospodo, darežljivi i blagi budite -
Možda ću dati da mi usta i obraze ljubite.

Allaha mi, od vas više ne mogu otići,
Premda ste spremni granicu ljubavi preći.

Kameruzzeman skinu prsten s malog prsta princeze Budure i stavi ga na svoj prst, pa okrenu leđa i zaspa. Ifritka Mejmuna se obradova kada to vidje, pa reče Dahnešu i Kaškašu:
- Jeste li vidjeli kako je moj dragi Kameruzzeman bio suzdržljiv prema djevojci? To je jedna od njegovih sjajnih osobina. Vidite, posmatrao je njenu ljepotu, ali je nije grlio, niti ju je dotakao, čak joj je leđa okrenuo i zaspao.
- Da, vidjeli smo njegovo savršenstvo - odgovoriše džini.
Onda se Mejmuna pretvori u buhu pa se uvuče Buduri u odjeću, dođe joj do noge, pope se na butinu i kad stiže na četiri karata daleko od pupka ujede je. Djevojka otvori oči, sjede u postelji i ugleda mladića kako spava pored nje hrčući. Obrazi su

mu bili kao anemoni, njegovih očiju postidjele bi se hurije, usta su mu poput Sulejmanovog pečata, usne slatke kao med i životnije od protivotrova, kao da je njega opisao pjesnik:

Utješih se, te Nevar i Zejnebu zaboravih
Mirtom malja ispod ružinih obraza njegovih.

Sad volim gazelu u kratkome kaputu
I ne marim za onu na grivnu naviknutu.

Moj prijatelj u samotinji i na piru
Nije onaj isti kao u kućnome miru.

Što ostavih Zejnebu zbog Hinde vi me grdite,
A nedužnost me krasi poput zore čiste.

Zar pristaješ da padnem u jaram robinjin
Što živi u tvrđavi za zidom debelim?!

Dok je princeza Budura posmatrala Kameruzzemana, obuze je silna ljubav i strast... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

185. noć

Kada nastupi stotinu osamdeset peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je princezu Buduru, dok je posmatrala Kameruzzemana, obuzela silna ljubav i strast, te je mislila: “O, sramote! Ovaj mladić je stranac koga ne poznajem. Zašto li leži pored mene u istoj postelji?”
Posmatrajući njegovu očiglednu ljepotu, dražesnost i otmjenost, djevojka uskliknu:
- Allaha mi, taj mladić je divan poput mjeseca! Srce hoće da mi pukne zbog ljubavi prema njemu, zbog strasti za njegovom ljepotom i dražima. Ah, moje sramote! Allaha mi, da sam znala da je ovo taj mladić koji me je prosio od oca, zacijelo ga ne bih odbila, već bih se udala i naslađivala se njegovom ljepotom!
Gledajući Kameruzzemanovo lice, djevojka zatim reče:
- Gospodine, mili srca moga i očinji vide, probudi se da uživaš u mojoj ljepoti i dražima!
Prodrma ga rukom, ali Mejmuna mu tako oteža san spuštajući krila iznad njegove

glave da se mladić nije mogao probuditi. Budura ga je drmala objema rukama, govoreći:
- Života ti, poslušaj me i probudi se da vidiš narcis i zelenilo, da uživaš u mome stomaku i pupku. Igraj se i uživaj sa mnom od ovog časa do sutrašnjeg dana! Ustani, gospodine, nasloni se na jastuke i nemoj spavati!
Kameruzzeman nije odgovarao, niti je riječi prozborio, već je hrkao u snu, a princeza Budura uskliknu:
- Dakle, gordiš se svojom ljepotom i otmjenošću! Ako si ti lijep, ja sam također lijepa! Kako se to ponašaš!? Jesu li te naučili da me izbjegavaš, ili ti je moj otac, taj odvratni starac, zabranio da sa mnom noćas razgovaraš?
Kameruzzeman ne otvori oči,[5] i djevojka ga zavoli još jače. Allah joj usadi ljubav u srce i ona ga pogleda tako da joj se iz duše ote hiljadu uzdaha. Srce joj zalupa, duša joj ustrepta i sva se uznemiri, te reče Kameruzzemanu:
- Gospodine, odgovori mi! Dragi moj, pričaj mi! Mili moj, oglasi se! Reci mi kako ti je ime! Ti si mi pamet uzeo!
Uprkos svemu, Kameruzzeman je spavao dubokim snom, te nije odgovarao nijednom riječju. Princeza Budura je uzdisala govoreći:
- Kako si samo ponosan!
Drmusala ga je, a onda mu okrenu ruku i vidje svoj prsten na njegovom prstu. Djevojka vrisnu:
- Ah! Allaha mi, ti si ipak moj dragi i voliš me, ali me izbjegavaš zbog nekog ponosa, mada si ti meni došao. Ne znam ni šta si radio sa mnom. Međutim, neću skidati svoj prsten s tvoga prsta.
Potom mu djevojka raskopča košulju, pa mu poljubi vrat i poče tražiti nešto što bi mu mogla uzeti. Ne nađe ništa, ali vidje da mladić nema čakšira, pa pruži ruku pod njegovu košulju i osjeti mu noge. Pošto mu je tijelo bilo glatko, ruka joj skliznu niz njega i naletje na mladićevu kitu. Srce joj zamalo ne prepuče i duša joj zadrhta, jer je ženska požuda jača od muške. Djevojka se postidje, pa skinu njegov prsten i stavi ga na svoj prst, na mjesto gdje je bio njen prsten. Poljubi ga u usta, zatim mu poljubi ruke, i onda nije ostavila mjesto koje nije poljubila. Najzad ga uze u naručje, zagrli ga, jednu svoju ruku stavi mu pod glavu, a drugu pod mišku i zaspa uz njega...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

186. noć

Kada nastupi stotinu osamdeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je princeza Budura zaspala pored Kameruzzemana uz snažnu navalu osjećanja.

Mejmuna se silno obradova kada je to vidjela, te reče Dahnešu:
- Jesi li vidio, prokletniče, šta je sve tvoja draga zbog ljubavi radila mome dragom, a kako je on bio gord i dostojanstven? Nema sumnje da je moj dragi ljepši, ali ja ti opraštam.
Potom mu napisa potvrdu da ga oslobađa, pa se obrati Kaškašu:
- Pođi s Dahnešom i ponesi njegovu dragu. Pomozi mu da je odnese u njen zavičaj, jer je noć već istekla i ja sam svoju želju ispunila.
Dahneš i Kaškaš priđoše princezi Buduri, podvukoše se pod nju i uznesoše je. Letjeli su dok ne stigoše do njenog zavičaja te je vratiše u postelju.
Mejmuna ostade sama posmatrajući Kameruzzemana koji je spavao dok noć ne dođe sasvim kraju. Tada ifritka ode svojim putem, a kad zarudi zora Kameruzzeman se probudi, osvrnu se lijevo i desno, pa ne našavši djevojku pored sebe, pomisli: "Šta se ovo događa? Kao da je otac želio da se oženim onom djevojkom što je bila uza me, a onda ju je krišom odveo samo zato da bi u meni pobudio još veću želju za ženidbom!"
Zatim mladić dozva slugu koji je spavao pred vratima i reče mu:
- Teško tebi, prokletniče! Ustani!
Sluga ustade još uvijek bunovan, pa mu donese umivaonik i ibrik.
Kameruzzeman ode da obavi nuždu. Onda se vrati, uze abdest i klanja sabah, pa sjede veličajući Allaha i gledajući slugu koji je stajao pred njim dvoreći ga. Mladić mu reče:
- Bolan, Savvabe! Ko je dolazio ovamo i odveo djevojku od mene dok sam spavao?
- Gospodaru - odgovori sluga - kakvu djevojku?
- Djevojku koja je sinoć spavala pored mene - na to će mladić.
Slugu uznemiriše Kameruzzemanove riječi, te on reče:
- Nije bila kod tebe nikakva djevojka! Otkud je mogla doći djevojka kad sam ja spavao pred vratima koja su bila zaključana? Gospodaru, nije ti dolazilo ni muško, ni žensko.
- Lažeš, odvratni robe! - povika Kameruzzeman. - Zar je došlo dotle da me i ti hoćeš prevariti i nećeš da kažeš gdje je ona djevojka što je noćas spavala pored mene?! Nećeš da kažeš ko ju je odveo!
Evnuh je bio veoma uznemiren:
- Allaha mi, gospodaru, nisam vidio nikakvu djevojku, niti dječaka!
Kameruzzemana naljutiše njegove riječi:
- Naučili su te da varaš, prokletniče! Dođi ovamo!
Sluga priđe, a Kameruzzeman ga ščepa za kragnu i tresnu ga o zemlju tako snažno da evnuh pusti vjetar. Zatim mu priđe, šutnu ga nogom i poče ga daviti dok ne izgubi svijest. Onda ga sveza za bunarsko uže i poče ga spuštati u bunar sve do vode, pa ga

smoči u vodu, a bijaše zima i veoma hladno. Smoči on, dakle, slugu, pa ga izvuče. Radio je tako naizmjenično dok je sluga dozivao u pomoć, vrištao i zapomagao. Kameruzzeman je govorio:
- Allaha mi, prokletniče, neću te izvući iz toga bunara dok mi ne kažeš sve o djevojci, i ko ju je odveo dok sam ja spavao...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

187. noć

Kada nastupi stotinu osamdeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je sluga rekao Kameruzzemanu:
- Izvuci me iz bunara, gospodaru, pa ću ti istinu reći!
Kameruzzeman izvuče slugu koji bijaše ošamućen potapanjem, hladnoćom, udarcima i zlostavljanjem. Drhtao je poput trske na olujnom vjetru. Zubi su mu cvokotali i odjeća je bila potpuno mokra. Kada se sluga nađe na površini, on reče Kameruzzemanu:
- Gospodaru, pusti me da se svučem, da iscijedim odjeću i razgrnem je na suncu, te da obučem drugu odjeću, a onda ću se brzo vratiti i obavijestiti te šta je bilo s onom djevojkom. Ispričat ću ti sve o njoj.
- Allaha mi, gadni robe, da nisi pogledao smrti u oči, ne bi mi ništa kazao. Sad idi i obavi to pa se brzo vrati da mi pričaš o djevojci.
Sluga ode ne vjerujući da se spasio i nije se zaustavljao dok ne stiže do cara Šahramana, oca Kameruzzemana. Zateče vezira kako sjedi s carem i upravo razgovaraju o Kameruzzemanu. Čuo je kako car govori veziru:
- Noćas nisam oka sklopio, jer mi srce strepi zbog sina Kameruzzemana. Plašim se za njega u onoj staroj kuli. Nema nikakve koristi od toga što sam ga zatočio.
- Ne boj se za njega - reče vezir. - Allaha mi, neće mu se ništa dogoditi. Ostavi ga u zatvoru mjesec dana da malo omekša.
Dok su oni tako razgovarali, pojavi se sluga u onom jadnom stanju i obrati se caru:
- Care, gospodaru naš! Tvoj sin je poludio. On mi je ovo priredio. Rekao mi je da je neka djevojka noćila pored njega i da je krišom otišla. Zahtijeva da mu kažem sve o njoj, a ja o djevojci ništa ne znam.
Kada car Šahraman ču te riječi o sinu Kameruzzemanu, on povika:
- Jao, sine moj!
Car se veoma naljuti na vezira zbog koga se sve to dogodilo, te dreknu:
- Ustani i otkrij šta je to s mojim sinom Kameruzzemanom!
Vezir ustade i izađe spotičući se o vlastitu odjeću, toliko se uplašio cara. On pođe sa slugom u kulu dok je sunce upravo bilo izašlo. Zateče Kameruzzemana kako sjedi na ležaju i uči *Kur'an.* Vezir ga pozdravi, sjede pored njega i reče:

- Gospodine, ovaj nevaljali rob reče nam nešto što nas je veoma uznemirilo. Car je veoma ljut zbog toga.
- Šta vam je rekao, vezire, te se moj otac uznemirio? U stvari, on je mene uzrujao.
- Sluga je došao u jadnom stanju - odgovori vezir - i kazao nam nešto što bismo voljeli da je daleko od tebe. Slagao je nešto što ne treba ni spominjati. Neka Allah čuva tvoju mladost, tvoj vrli um i razboriti jezik! Neka te ništa ružno ne snađe!
- Šta je rekao o meni taj odvratni rob?
- Rekao nam je da si poludio. Pričao si mu kako je sinoć neka djevojka bila kod tebe. Jesi li to govorio slugi?
Kameruzzeman se silno naljuti na te riječi, te se obrati veziru:
- Sada mi je jasno da ste vi poučili slugu da onako postupa sa mnom!
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

188. noć

Kada nastupi stotinu osamdeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kameruzzeman, sin cara Šahramana, rekao veziru:
- Sada mi je jasno da ste vi poučili slugu da onako postupa sa mnom. Vi ste mu zabranili da mi govori o djevojci koja je sinoć spavala sa mnom. Ti si, vezire, pametniji od sluge, i kaži mi odmah kamo je otišla lijepa djevojka koja je sinoć spavala u mome naručju. Vi ste je, dakle, poslali k meni, naredili joj da provede noć u mome naručju. Spavao sam s njom do jutra, a kada sam se probudio nisam je našao. Gdje je sada?
- Gospodine Kameruzzemane - reče vezir - neka je Bog s tobom! Allaha mi, nismo ti noćas nikoga poslali. Spavao si sam. Vrata su bila zaključana, a pred njima je spavao sluga. Nije ti dolazila nikakva djevojka. Urazumi se, gospodine, i nemoj brinuti.
Kameruzzemana razbjesniše vezirove riječi:
- Ta djevojka je moja draga, vezire! Ona je ljepotica crnih očiju i rumenih obraza. Nju sam sinoć grlio.
Vezir je bio začuđen riječima Kameruzzemana:
- Jesi li tu djevojku vidio na javi, ili u snu?
- Odvratni starče! - povika mladić. - Zar misliš da sam je gledao ušima? Naravno da sam je vidio svojim očima i na javi. Svojom rukom sam je okrenuo i proveo s njom polovinu noći. Posmatrao sam njenu ljepotu, ljupkost, i dražesnost. Vi ste joj savjetovali da ne razgovara sa mnom, pa se pretvarala da spava. Spavao sam pored nje do jutra, a kada sam se probudio nisam je našao.
- Gospodaru Kameruzzeman - na to će vezir - možda si to ipak vidio u snu. Moglo bi biti da su to košmarni snovi i priviđenja zato što si jeo raznovrsna jela, ili su to pak

došaptavanja opakih đavola.
- Nevaljali starče! - vikao je Kameruzzeman. - Kako mi se ti i otac rugate i govoriš mi da su to možda košmarni snovi?! Sluga je priznao da je bila djevojka. Maločas je rekao da će se vratiti i sve ispričati o njoj.
Kameruzzeman ustade, priđe veziru i ščepa ga za bradu koja bijaše duga, omota je oko svoje ruke, pa ga povuče i baci s kreveta na zemlju. Veziru se činilo da će dušu ispustiti, toliko ga je snažno mladić čupao za bradu. Zatim je Kameruzzeman nogama udarao vezira i tukao ga rukama po zatiljku, tako da ga je zamalo mogao ubiti. Vezir je mislio: "Kada se rob izbavio pomoću laži od ovoga pomahnitalog mladića, ja imam više izgleda na to. Ja ću se također izvući pomoću laži, inače će me ubiti. Da, slagat ću mu i spasiti se, jer on je izvan svake sumnje potpuno poludio." Zatim se vezir obrati Kameruzzemanu:
- Nemoj mi zamjeriti, gospodaru, jer mi je tvoj otac naložio da ne govorim o djevojci. Međutim, ja sam klonuo i bole me batine. Star sam i nemam snage da trpim udarce. Daj mi malo vremena, pa ću ti pričati o djevojci.
Mladić ga prestade tući i reče mu:
- Dakle, hoćeš da mi pričaš o djevojci tek poslije batina i poniženja? Diži se, nevaljali starče, i pričaj mi o njoj!
- Pitaš li me za onu djevojku što ima lijepo lice i viti stas?
- Da - odgovori Kameruzzeman. - Pričaj, vezire, ko ju je doveo i stavio je da spava pored mene? Gdje se sada nalazi? Hoću da idem k njoj. Ako mi je sve ovo priredio moj otac, car Šahraman, i doveo me u iskušenje s onom lijepom djevojkom zato da bih se oženio njome, pristajem na ženidbu. Sve mi je to otac priredio. Zaokupio mi je pamet tom djevojkom, a onda je sakrio samo zato što sam odbijao da se oženim. Evo, pristajem na ženidbu. I još jednom velim da pristajem na ženidbu. Obavijesti oca o tome, vezire, i posavjetuj ga da me oženi tom djevojkom. Neću drugu do nju. Moje srce samo tu djevojku voli. Brzo idi ocu i reci mu da požuri sa ženidbom, a onda se odmah vrati k meni.
Vezir nije vjerovao da se spasio od mladića sve dok nije napustio kulu. Nije se zaustavljao dok ne stiže do cara Šahramana...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

189. noć

Kada nastupi stotinu osamdeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je vezir trčeći napustio kulu, te da je stigao caru Šahramanu koji mu reče:
- Zašto si tako usplahiren? Kakvo te zlo snašlo, te tako bježiš?

- Došao sam da ti javim jednu vijest.
- Kakvu vijest? - upita car.
- Tvoj sin Kameruzzeman je poludio.
Kada car ču vezirove riječi, smrači mu se pred očima, te reče veziru:
- Opiši ludilo moga sina.
- Vrlo rado - odgovori vezir koji opisa caru ponašanje sina.
- Raduj se, vezire! - povika car. - Za tu vijest o ludilu moga sina glavu ću ti odrubiti i svoju naklonost ću ti uskratiti, najodvratniji vezire i najpokvareniji emire! Ja znam da si ti kriv što mi je sin poludio. Poludio je zahvaljujući tvome odvratnom savjetu na kome si oduvijek istrajavao. Allaha mi, ako mi sina snađe kakva nesreća ili ludilo, prikovat ću te za kupolu i nagnat ću te da kušaš nesreću!
Zatim car skoči na noge, pa zgrabi vezira i pođe s njim u kulu gdje je boravio Kameruzzeman. Kada stigoše mladiću, on skoči pred ocem. Siđe s ležaja na kome je dotle sjedio, pa poljubi ocu ruke, a svoje stavi na leđa i obori pogled. Držeći ruke na leđima, šutio je neko vrijeme, a potom podiže pogled prema ocu, te poče recitirati stihove dok su mu suze lile niz obraze:

Ako sam nekad prema vama pogriješio
Ili sam vam nešto ružno učinio,

Kajem se zbog onog što sam zgriješio
A prašta se onom ko se pokajao.

Nakon toga, car ustade i zagrli sina Kameruzzemana, pa ga poljubi među oči i posadi pored sebe na krevet. Zatim se ljutito obrati veziru:
- Pseto vezirsko! Zašto mi pričaš koješta o Kameruzzemanu i plašiš me zbog njega? Koji je danas dan, sine? - obrati se zatim sinu. - Danas je subota, babo. Sutra je nedjelja, a prekosutra ponedjeljak, zatim utorak, srijeda, četvrtak, pa petak.
- Sine moj! - uskliknu car. - Hvala Allahu što si dobro! Koji je sada mjesec po arapskom kalendaru?
- Sada je zu-l-kade. Poslije njega dolazi zu-l-hidždže, zatim muharrem, pa safer, rebiu-1-evvel, rebiu-s-sani, džumade-l-ula, džumade-s-sanije, redžeb, šaban, ramazan, ševval.
Car se silno obradova, pa pljunu vezira u lice, govoreći:
- Zli starče! Kako možeš tvrditi da je moj sin Kameruzzeman poludio, a zapravo si poludio ti?! Vezir zaklima glavom i htjede nešto reći, ali mu pade na um da malo pričeka ne bi li vidio šta će se desiti. Onda car reče sinu:

- Šta si to pričao slugi i veziru? Rekao si im da si spavao sinoć s nekom lijepom djevojkom. O kakvoj je djevojci riječ?
Kameruzzeman se nasmija očevim riječima:
- Babo, nemam snage da više podnosim izrugivanje. Nemoj mi ni jednu riječ progovoriti. Teško mi pada to što činite sa mnom. Znaj, oče, da pristajem na ženidbu, ali pod uvjetom da me oženiš onom djevojkom koja je sinoć spavala sa mnom. Uvjeren sam da si mi je ti poslao, probudio u meni strast za njom, a pred jutro si je odveo.
- Bog s tobom, dijete! - na to će car. - Neka te Allah sačuva ludila...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

190. noć

Kada nastupi stotinu devedeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kameruzzeman rekao caru Šahramanu:
- Pred jutro si djevojku odveo od mene - a car je na to odgovorio:
- Bogami, sine, ništa ja o tome ne znam. Reci mi jesu li to košmarni snovi i halucinacije zbog hrane. Noć si proveo zaokupljen mislima o ženidbi, pa sada pričaš koješta o tome. Prokleo Allah ženidbu, njen suđeni čas i onoga ko ju je savjetovao! Nema sumnje da si se uznemirio zbog ženidbe, pa si u snu vidio ljepoticu koja te grli, a uvjeren si da si je vidio na javi. Sve su to, sine, košmarni snovi.
- Okani se te priče, oče - odgovori Kameruzzeman. - zakuni se sveznajućim i svemoćnim tvorcem Allahom koji je potamanio silnike i perzijske careve da ne znaš ništa o djevojci, ni o tome gdje boravi.
- Velikog mi Allaha, Boga Musaova i Ibrahimova, ništa ne znam o tome. Možda su to ipak bili košmarni snovi.
- Dat ću ti jedan dokaz da se sve zbilo na javi - reče Kameruzzeman...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

191. noć

Kada nastupi stotinu devedeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kameruzzeman rekao svome ocu:
- Dat ću ti jedan dokaz da se sve zbilo na javi. Naime, pitam te da li se dogodilo da neko sebe u snu vidi kako se žestoko bori, a potom se probudi i vidi u svojoj ruci sablju umrljanu krvlju?
- Ne, sine, bogami - odgovori car. - Tako nešto nije se dogodilo.
- Kazat ću ti šta se meni dogodilo - reče Kameruzzeman. - Kada sam se sinoć probudio iz sna, oko ponoći, vidio sam jednu djevojku kako spava pored mene. Struk

joj je sličan mome, i uopće potpuno je nalik na me. Grlio sam je. Svojom rukom sam je dotaknuo i prsten sam joj uzeo pa sam ga stavio na svoj prst. Zatim sam skinuo svoj prsten i stavio ga njoj na prst. Nisam joj ništa drugo uradio stideći se tebe. Mislio sam da si je ti poslao, a sam si se negdje sakrio da vidiš šta ću učiniti. Zato me bilo stid da je poljubim u usta, pa mi je palo na pamet da me iskušavaš s tom djevojkom želeći da me oženiš. Onda sam se probudio u svitanje, ali od djevojke nisam našao ni traga, niti sam šta znao o njoj. Zatim sam uradio sa slugom i vezirom to što sam uradio. Kako to može biti laž, a prsten je istinit? Da nije prstena, i sam bih pomislio da je to bio san. Prsten je, evo, i sada na mojoj ruci. Pogledaj, care, koliko vrijedi ovaj prsten!
Kameruzzeman pruži ocu prsten koji ga uze, okrenu, pa se obrati sinu:
- Na prstenu je neka značajna i krupna poruka. To što ti se noćas dogodilo s djevojkom zaista je velik problem. Ne znam kako nas je to snašlo, ali jedini krivac za to je vezir. Allaha ti, sine, strpi se, možda će ti Allah odagnati nevolju i donijeti veliko olakšanje, kao što reče pjesnik:

Nadam se da će sudba uzdu okrenuti
I da će prevrtljivo vrijeme sreću donijeti,

Da će me usrećiti, i želje mi zadovoljiti,
Da će se događaji jedni za drugima nizati.

- Allaha mi, sine, sada sam se uvjerio da nisi lud, ali samo Allah može riješiti tvoj problem.
- Tako ti Boga, oče, učini mi dobro i raspitaj se o toj djevojci. Dovedi mi je što prije, inače ću umrijeti od tuge.
Zatim Kameruzzeman poče recitirati stihove ispoljavajući svu strast:

Ako ljubav neiskreno obećavate,
Barem u snu ljubavnika posjetite.

Rekoše: "Kako da se mladiću u snu pričini
Kad su mu i sami snovi zabranjeni?"

Pošto kaza stihove, Kameruzzeman se smjerno i slomljena srca obrati ocu i lijući suze poče recitirati stihove...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

192. noć

Kada nastupi stotinu devedeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kameruzzeman lijući suze recitirao stihove:

Čuvajte se njenih čarobnih očiju -
Nema spasa onom kog pogledom pogađaju!

Nek vas njene nježne riječi ne zavaraju
Jer vatrenošću umove opčinjavaju.

Nježna je tako da kad bi ruža obraz joj dotakla
Zaplakala bi i gorke suze bi prolila.

Kad bi nad njom usnulom lahor duhnuo
Zauvijek bi njen miris svijetom nosio.

Tuguju joj đerdani zbog zveketa pojasa njena
A grudi joj zanijemile na rukama.

Grivna na nozi htjela bi da joj menđušu ljubi;
Oči ljubavi vide sve što ona skriva u sebi.

Zbog ljubavi prema njoj kude me bez praštanja;
Kakva mi je korist od očiju bez proricanja?

Kudioče, pravedan nisi, sram te bilo -
Pred tom ljepotom bi gazelino oko se poklonilo.

Pošto Kameruzzeman završi kazivanje stihova, vezir se obrati caru:
- Čestiti care, dokle ćeš biti odvojen od vojske, a uz svoga sina Kameruzzemana? Možda će se poremetiti red u carstvu zbog toga što nisi s velikodostojnicima. Kada pametnog čovjeka snađu kojekakve bolesti, on treba da počne s liječenjem najopasnije. Mislim da bi bilo najbolje da sina odvedeš odavde u dvorac što gleda na more i tamo ga izoliraš. Za posjete i carski divan odredi ponedjeljak i četvrtak, ka
da će ti dolaziti emiri, veziri, državni velikodostojnici i ostali carski uglednici. Oni će

te upoznavati sa situacijom, a ti ćeš presuđivati, donositi odluke i izdavati naređenja. Ostatak sedmice budi sa svojim sinom Kameruzzemanom. Čini, tako dok Allah ne olakša i tebi i njemu. Ti nisi, care, siguran od prevrtljivosti sudbine i kidisanja nesreće. Pametan čovjek je uvijek oprezan. Kako je lijepo rekao pjesnik:

Sretan si dugo bio dok lijepo živio si
I nisi se bojao zla koje sudba donosi.

Noćima si se predavao, al su te varale
Jer i za jasnih noći dešavaju se prijevare.

O, ljudi, neka na oprezu bude
Onaj koji je miljenik sudbe!

Kada ču vezirove riječi, caru se učiniše umjesnim i izgledale su mu kao savjet koji je u njegovom interesu. Te riječi ostaviše utisak na cara koji se uplaši da ne dođe do nereda u carstvu, pa istog časa ustade i naredi da njegovog sina premjeste u dvorac koji gleda na more. Do dvorca se dolazilo jednim mostićem preko mora, širokim dvadeset lakata. Na dvorcu su ukrug bili prozori okrenuti prema moru. Pod je bio prekriven raznobojnim mramorom, a strop je bio ukrašen divnim slikama, išaran zlatom i ukrašen kristalom. Za Kameruzzemana prostriješe svileni ćilim, pokriše zidove zlatotkanicom i postaviše zavjese ukrašene draguljima. Kameruzzeman uđe u dvorac. Zbog nesanice i silnog nemira bio je problijedio i oslabio. Njegov otac, car Šahraman, sjedio je kraj sinovljevog uzglavlja tugujući zbog njega. Svakog ponedjeljka i četvrtka dopuštao je da mu dolaze emiri, veziri, državni velikodostojnici i oficiri u taj dvorac gdje su obavljali poslove, ostajali kod cara do kraja dana, a onda odlazili svojim poslom. Car je bio uz sina na tome mjestu ne odvajajući se od njega ni danju ni noću. Tako je postupao dugo vremena.

Toliko o Kameruzzemanu i caru Šahramanu.

Što se tiče princeze Budure, kćeri cara al-Gajura, gospodara otoka i Sedam tvrđava, nju džini donesoše i staviše u postelju da spava, a bijahu ostala još jedva tri sahata do zore.

Kad osvanu jutro, djevojka se probudi, sjede, pa se osvrnu lijevo i desno, ali ne vidje dragog koji joj je bio u naručju. Srce joj zadrhta i raspameti se, te vrisnu tako snažno da se razbudiše sve njene robinje, dadilje i nadzornice koje uđoše u odaju, a najstarija priđe princezi i upita je:

- Šta se dogodilo, gospodarice?
- Odvratna starice! - povika princeza. - Gdje je moj dragi lijepi mladić koji je sinoć spavao u mome naručju? Reci mi kamo je otišao!
Nadzornici se smrači pred očima kada ču te riječi. Obuze je veliki strah zbog princezinog bijesa, te reče:
- Gospodarice Buduro, kakve su to ružne riječi?
- Teško tebi, odvratna starice! - vikala je princeza. - Gdje je moj dragi lijepi mladić svijetloga lika, crnih očiju, spojenih obrva, koji je spavao pored mene od večeri do pred jutro?
- Alaha mi, nisam vidjela nikakvog mladića! Tako ti Boga, gospodarice, nemoj zbijati pretjerane šale, jer ćemo zbog toga duše izgubiti. Za tu šalu može čuti tvoj otac, i ko će nas onda spasiti...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

193. noć

Kada nastupi stotinu devedeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je nadzornica kazala princezi Buduri:
- Tako ti Boga, gospodarice, nemoj zbijati pretjerane šale, jer za tu šalu može čuti tvoj otac i ko će nas onda spasiti iz njegovih šaka!
- Mladić je sinoć spavao pored mene - reče princeza Budura. - To je jedan od najljepših ljudi.
- Urazumi se - odgovori nadzornica. - Sinoć niko nije spavao pored tebe.
Princeza Budura u tome času pogleda svoju ruku i vidje Kameruzzemanov prsten na prstu, ali ne vidje svoj prsten. Onda se princeza obrati nadzornici:
- Teško tebi, vjerolomnice! Lažeš mi i pričaš kako niko nije spavao pored mene i lažno se zaklinješ Allahom!
- Ne lažem ti, bogami, i ne zaklinjem se lažno.
Princeza Budura se rasrdi, pa trgnu sablju koja bijaše pored nje, udari nadzornicu i pogubi je. U tom hipu na nju povikaše evnusi i robinje, pa odoše princezinom ocu i obavijestiše ga o tome u kakvom stanju se nalazi njegova kćer. Car odmah pođe do kćeri, princeze Budure, i upita je:
- Šta se događa s tobom, kćeri?
- Babo, gdje je mladić koji je sinoć spavao pored mene?
U tom času djevojku napusti razum, te ona zakoluta očima na lijevo i desno i poče cijepati vlastitu odjeću. Kada otac vidje šta mu kćer radi, on naredi djevojkama i evnusima da je pridrže, te je oni zgrabiše, staviše joj oko vrata željezni lanac i svezaše je za prozor u dvorcu.

Toliko o princezi Buduri.
Princezin otac, car al-Gajur, osjeti kako mu se svijet zasvođava kada vidje šta se zbiva s njegovom kćeri, gospođicom Budurom, jer ju je veoma volio i bi mu teško zbog onoga što joj se dogodilo. Zato naredi da dovedu astrologe, učene i pismene ljude, te im reče:
- Ko izliječi moju kćer, oženit ću ga njome i dat ću mu pola svoga carstva, a ko ne uspije da je izliječi, pogubit ću ga i glavu ću mu objesiti iznad kapije dvorca.
I car je zatim odsijecao glave onima koji su prilazili i vješao ih je iznad kapije dvorca. Radio je tako dok zbog nje nije odsjekao četrdeset glava, a onda je tragao za preostalim mudrim ljudima. Svi ljudi digoše ruke od Budure. Nijedan ljekar nije mogao da je izliječi, jer je njen slučaj bio vrlo težak učenim ljudima.
U međuvremenu je princezu Buduru obuzimala sve veća ljubav i strast. Dok su tako ljubav i strast potpuno ovladavale njome, ona je lila suze i recitirala stihove:

Ja te volim, mjeseče moj suparniče
I na te mislim u noćnoj tmini, o pokajniče.

Dok noću liježem, u grudima mi oganj plamti
Vreo ko oganj džehennemski kada bukti.

I namuči me oganj mojih strasti -
Zbog tog mučenja sad mi duša pati.

Zatim je recitirala:

Pozdrav ljubavnicima ma gdje bili
I htjela bih tamo gdje su se nastanili.

Moj pozdrav vama nije pozdrav oproštajni,
Već pozdrav sve češći i veličajni.

Ja doista ljubim vas i ljubim vašu zemlju,
Ali sam daleko da bih ostvarila svoju želju.

Kada Budura završi s recitiranjem stihova, briznu u plač toliko da je oči zabolješe i obrazi joj uvehnuše.

U takvom stanju je proživjela tri godine. Imala je brata po mlijeku koji se zvao Merzuvan i koji je bio otputovao u daleke zemlje, tako da dugo nije bio s njom. Volio ju je pravom bratskom ljubavlju. Čim se vratio, Merzuvan ode svojoj majci i upita je za sestru, princezu Buduru, a majka mu reče:
- Sine moj, tvoja sestra je poludjela. Već tri godine na vratu nosi željezni lanac, a ljekari nisu u stanju da je izliječe.
Na majčine riječi, Merzuvan odgovori:
- Moram ući k njoj. Možda ću saznati šta je s njom i možda je mogu izliječiti.
- Treba svakako da uđeš - složi se majka. - Međutim, strpi se do sutra dok ja nešto smislim.
Zatim majka ode u dvorac princezi Buduri, nađe se s evnuhom postavljenim pred njezinim vratima i darivajući ga, reče mu:
- Imam kćer koja je odgojena s princezom Budurom. Udala sam je, a kada je čula za nevolju koja se dogodila tvojoj gospodarici, srce joj je zatreperilo. Zato te molim da budeš dobar i dopustiš da moja kćer nakratko uđe kod nje i vidi je. Potom će se ona vratiti otkuda je i došla, a niko neće za to saznati.
- To je moguće izvesti samo noću - reče evnuh. - Kada dođe car da vidi kćer i kada izađe, ti onda uđi sa svojom kćerkom.
Starica poljubi evnuha u ruku i ode kući. Čim pade naredna noć, ona ustade, uze sina Merzuvana, obuče ga u ženske haljine, pa ga povede za ruku i uvede u dvorac. Nije se nigdje zaustavljala dok ne stiže do evnuha, a car je već bio otišao od svoje kćeri. Čim je evnuh vidje, skoči na noge i reče:
- Uđi, ali nemoj dugo sjedjeti.
Kada starica uđe sa sinom, Merzuvan vidje princezu Buduru u jadnome stanju. Majka mu je bila skinula žensku odjeću, te Merzuvan izvadi knjige koje je ponio i upali svijeću. Princeza Budura ga pogleda, pa prepoznavši Merzuvana, reče:
- Brate moj, ti si bio otputovao i nismo imali vijesti o tebi.
- Tako je - reče mladić - ali me je Allah sretno vratio. Htio sam ponovo otputovati, ali me spriječila samo vijest koju sam čuo o tebi. Srce mi strepi zbog tebe i došao sam ne bih li te uspio izliječiti.
- Brate moj - na to će djevojka - da li i ti misliš da sam luda?
Zatim mu dade neki znak i poče recitirati:

Rekoše: “Poludjela si zbog ljubavi”,
Al' velim: “Samo razumni znaju uživati.”

Poludjela jesam - dajte mi tog zbog koga sam poludjela;

Ako me ludilo prođe, ne krivite me što sam poludjela.

Merzuvan shvati da je ona zaljubljena, pa joj reče:
- Ispričaj mi šta se dogodilo s tobom. Možda će me Allah uputiti kako da te spasim...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

194. noć

Kada nastupi stotinu devedeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Merzuvan rekao princezi Buduri:
- Možda će me Allah uputiti kako da te spasim - a ona mu je na to odgovorila:
- Poslušaj, brate, moju priču. Kada sam se probudila u posljednjoj četvrtini noći i sjela, ugledala sam pored sebe jednog mladića ljepšeg od svih drugih, tako da nisam u stanju opisati ga. Nalik je na vrbovu granu, ili na bambusovu trsku. Mislila sam da je tu po zapovijesti moga oca koji hoće da me s tim mladićem iskuša, jer me je molio da se udam, budući da su me prosili carevi, a ja ih odbijala. Ta pomisao me je spriječila da probudim mladića, jer sam se plašila da će reći mome ocu ako ga zagrlim. Kada sam se ujutro probudila, vidjela sam na svojoj ruci mladićev prsten na mjestu gdje je bio moj prsten. Eto, to je moja priča. Brate, srce mi je priraslo za njega od trenutka kada sam ga vidjela. Zbog silne ljubavi i strasti ne mogu ništa okusiti, niti mogu oka sklopiti. Ne preostaje mi ništa drugo već da suze ronim i da stihove danonoćno kazujem.
Princeza opet zaplaka i izgovori stihove:

Da li je ugodna naslada poslije strasti
Kad je ta gazela navikla u srcima pasti?

Krv ljubavnika za nju je sitnica prava,
A duša iznurenim za njome skapava.

Mori me ljubomora zbog njegovih misli i pogleda
Tako da postajem besprimjerna uhoda.

Iz očiju njegovih strijele polijetaju
I u samo srce me pogađaju.

Ah, da li ću ga prije smrti vidjeti,

Hoće li mi to život ovaj dopustiti?

Čuvam tajnu o njemu, al suze odaju
Moja osjećanja za koja uhode znaju.

Kad je kraj mene, on mi blizak nije,
A kad je daleko moja misao uz njega je.

Zatim princeza Budura reče Merzuvanu:
- Gledaj, brate, šta ćeš učiniti sa mnom da me izvučeš iz ovog što me snašlo.
Merzuvan upre pogled u zemlju jedno vrijeme čudeći se i ne znajući šta da preduzme. Potom diže glavu i reče:
- Sve to uistinu ti se dogodilo. Priča o tome mladiću zaokupila je moje misli. Obići ću sve zemlje tražeći lijeka za te, možda će mi ga Allah dati. Strpi se i ne očajavaj.
Potom se Merzuvan oprosti s princezom Budurom poželivši joj da izdrži, te ode od nje dok je princeza recitirala stihove:

Tvoj lik u duši mojoj obitava,
Posjećuješ me premda si u daljinama.

Mome srcu samo te snovi približuju -
Kako munju da uporedim s vidom očiju?

Očinji vide, nemoj daleko odlaziti,
Jer kad tebe nema, nema ni svjetlosti.

Nakon toga, Merzuvan ode kući, svojoj majci, i prespava noć. Kad osvanu jutro, on se spremi i pođe na put. Putovao je od grada do grada, od jednog do drugog otoka, i to potraja cijeli mjesec dana. Najzad stiže u jedan grad koji se zvao al-Tajreb i poče se raspitivati o novostima ne bi li našao lijek za princezu Buduru. U svakom gradu u kome je boravio, ili je pored njega prolazio, slušao je o tome kako je princeza Budura, kćer cara al-Gajura, poludjela.
Tako se raspitivao dok ne stiže do grada al-Tajreba i tu ču da je Kameruzzeman, sin cara Šahramana, bolestan, da je pogođen rastrojstvom i ludilom. Kada Merzuvan ču te riječi, upita neke građane kako se zove grad u kome živi Kameruzzeman i gdje se nalazi, a oni mu odgovoriše:

- Grad se nalazi na Otočju Halidat. Odavde do toga grada ima cijeli mjesec putovanja morem, a kopnom valja putovati šest mjeseci.
Merzuvan se ukrca na jednu lađu koja je plovila na Otočje Halidat. Lađa je već bila spremna za plovidbu. Puhao je povoljan vjetar mjesec dana dok im se najzad ne ukaza taj grad. Gledali su grad i bilo im je preostalo još samo da pristanu uz obalu kad puhnu olujni vjetar, polomi katarke, pokida jedra koja padoše u more i lađa se prevrnu zajedno sa svim što je bilo na njoj...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

195. noć

Kada nastupi stotinu devedeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se lađa prevrnula zajedno sa svim što je bilo na njoj, te da se svako pozabavio sobom. Merzuvana je nosila struja i dovuče ga pod dvorac cara u kome je boravio Kameruzzeman. Sudbina htjede da su se upravo tada sakupili emiri i veziri kod cara da ga dvore. Car Šahraman je sjedio kraj sina Kameruzzemana držeći mu glavu na svome krilu, dok je sluga tjerao muhe s njega. Prošla su već dva dana kako Kameruzzeman nije ništa jeo ni pio, niti je govorio. Vezir je stajao kraj njegovih nogu, nedaleko od prozora koji je gledao na more. Tako vezir baci pogled i vidje Merzuvana koji se krajnjim naporom borio protiv struje. Bi mu ga žao, pa priđe caru, sage glavu pred njim i reče:
- Dopusti mi da siđem u dvorište i da otvorim kapiju dvorca kako bih spasio jednog čovjeka koji se davi u moru. Htio bih ga spasiti. To može biti uzrok spasenju tvoga sina od nesreće.
- Ti si kriv za sve što se događa mome sinu - odgovori car. - Kada izvučeš toga davljenika, možda će on vidjeti u kakvoj smo situaciji, pa će vidjeti moga sina u jadnome stanju i obradovat će se mojoj nevolji. Ako taj davljenik, kada izađe i vidi moga sina, počne razglašavati naše tajne, kunem se da ću ti glavu odrubiti prije nego njemu, jer si ti, vezire, uzrok svemu što nas je zadesilo. Sada čini ono što misliš da treba učiniti.
Vezir skoči, otvori vrata u dvorištu, pa se preko mostića zaputi dvadeset koraka prema moru. Izašavši na more, vidio je Merzuvana kako se bori sa smrću, te vezir pruži ruku prema njemu, zgrabi ga za kosu i izvuče iz mora ni živa ni mrtva. Stomak mu je bio pun vode, a oči izbuljene.
Vezir malo pričeka da se davljeniku dah povrati, zatim mu svuče odjeću i obuče drugu. Poveza mu turban jednog od svojih slugu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

196. noć

Kada nastupi stotinu devedeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je vezir tako i tako postupio s Merzuvanom, a onda mu je rekao:
- Ja sam te spasio davljenja, a ti nemoj mene i sebe otjerati u smrt.
- Kako to? - upita Merzuvan, a vezir odgovori:
- Ti ćeš se odmah popeti u dvorac, pa ćeš proći između vezira i emira. Oni će svi šutjeti, nijedne riječi ne govoreći zbog Kameruzzemana, carevog sina.
Kada Merzuvan ču da se spominje Kameruzzeman, on prepozna ime jer je u drugim zemljama slušao o njemu.
- Ko je taj Kameruzzeman? - upita mladić.
- To je sin cara Šahramana - odgovori vezir. - Bolestan je toliko da je pao u postelju. Nema mira, ne razlikuje noć od dana i nalazi se na ivici smrti, toliko je oslabio. Dani su mu pakleni, a noći mučne. Strahujemo za njegov život i uvjereni smo da će preminuti. Ti ne treba da dugo gledaš u njega, ili u neko drugo mjesto po kome koračaš, inače ćemo izgubiti dušu i ja i ti.
- Allaha ti, ispričaj mi šta o tome mladiću koga mi opisuješ. Kako mu se to dogodilo?
- Ne znam šta je, zapravo, uzrok - poče vezir - ali znam samo da ga je otac prije tri godine nagovarao da se oženi, a on je to odbijao. Zatim je počeo tvrditi da je, probudivši se, ugledao pored sebe izuzetno lijepu djevojku, tako lijepu da čovjeku pamet stane i da je nemoguće opisati je. Govorio nam je kako je skinuo njen prsten i stavio ga na svoju ruku, te da je ona skinula svoj prsten i također ga stavila na svoju ruku. Mi ne znamo šta se tu, zapravo, krije. Allaha ti, sinko, pođi sa mnom u dvorac, ali nemoj gledati carevića. Poslije idi svojim putem. Carevo srce je puno gnjeva zbog mene.
Merzuvan pomisli: "Allaha mi, to je upravo ono što ja tražim!" Zatim pođe za vezirom u dvorac. Tamo vezir sjede kraj nogu Kameruzzemana, a Merzuvanu nije preostajalo ništa drugo nego da pođe. Zaustavi se pred Kameruzzemanom i pogleda ga dok je mrtvačka boja prelila vezira koji je posmatrao Merzuvana i davao mu znake da nastavi ići. Merzuvan nije mario za to, već je posmatrao Kameruzzemana shvaćajući da upravo njega traži...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

197. noć

Kada nastupi stotinu devedeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Merzuvan posmatrao Kameruzzemana shvaćajući da

upravo njega traži. Zatim je uskliknuo:
- Slava Allahu koji mu je dao stas isti kao što je njen, boju lica kao što je njena, obraz kao što je njen obraz!
Kameruzzeman otvori oči i načulji uši, a kada mladić vidje da princ pažljivo osluškuje riječi koje su do njega dopirale, Merzuvan izgovori stihove:

Vidim uzbuđen si i jecaš tugu svoju,
Htio bi usnama izgovarati ljepotu njenu.

Je l' te ljubav obuzela ili te strijela pogodila,
Jer tako se drži onaj kog je strijela ustrijelila?

Zapjevaj mi i čašu vina mi napuni,
Sulejmu, ar-Rebab i Tanum mi spomeni.

Zavidim odjeći na butinama njenim
Kada se gizda i tijelom ponosi mehkim

Zavidim peharima koje njene usne ljube
Kad ih stavlja tamo gdje se usta ljube.

Ne mislite da me je sablja ubila,
Već me pogled-strijela smrtno pogodila.

Kad je sretoh, vidjeh joj prste
Obojene bojom poput krvi aždahine.

Ona mi reče i u srce mi uli strasti
Riječima ljubavi koju neće sakriti:

“Života mi, nisam ih knom bojila,
Ne optužuj me za prijevaru il' da sam slagala!

Kad sam vidjela kako kraj mene spavaš ti,
A bio si mi ruka, šaka i svi prsti,

Krvave suze prolih pa ih počeh brisati
I prste na ruci krvlju natapati!”

Da mi je prije nje zbog ljubavi plakati,
Dušu bih izliječio prije neg bi se počeo kajati.

Al' prije zaplaka ona pa i mene rasplaka,
Te rekoh: “Prvome pripada zasluga.”

Zato što je volim nemojte me grditi -
Tako mi ljubavi, zbog nje ću ljuto patiti!

Plačem za onom koju ljepota krasi,
Kakve nemaju Arapi niti Perzijanci.

Pametna je poput Lukmana, a lica Jusufova,
Pjeva kao Davud, a kao Merjem je suzdržljiva.

Tužan sam poput Jakuba a kao Junus stradam
Nesretan poput Ejjuba i prognan kao Adem.[6]

Ne ubijte je ako me njena ljubav ubije,
Već kako je mogla krv mi proliti, pitajte je.

Kada Merzuvan izgovori te stihove, na Kameruzzemanovo srce spustiše se hladovina i mir...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

198. noć

Kada nastupi stotinu devedeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Merzuvan izgovorio stihove koji padoše na Kameruzzemanovo srce poput hladovine i mira. Zatim mladić pokrenu jezik i rukom dajući znak caru, reče:
- Pusti ovoga mladića da sjedne pored mene.
Kada car ču da njegov sin Kameruzzeman govori, silno se obradova, a već je bio ljut na toga mladića kome je upravo namjeravao glavu odrubiti, car ustade, pa posadi

Merzuvana pored svoga sina, priđe mu i upita ga:
- Iz koje si ti zemlje?
- Ja sam sa Unutrašnjih otoka, iz zemlje cara al-Gajura, gospodara otoka i Sedam tvrđava.
- Možda je u tvojim rukama spasenje moga sina Kameruzzemana - reče car, a Merzuvan priđe Kameruzzemanu i šapnu mu na uho:
- Drži se i budi spokojan. Ne treba ni da pitaš u kakvom je stanju ona zbog koje si se ti našao u ovome jadu. Ti si tajio svoju muku pa si se razbolio. Ona je, međutim, javno govorila o tome, tako da je poludjela. Sada je pritvorena i nalazi se u vrlo jadnom stanju. Oko vrata joj je željezni lanac. Ako uzvišeni Allah bude htio, u mojim rukama je lijek za vas dvoje.
Pošto Kameruzzeman sasluša te riječi, povrati mu se prisustvo duha. On se, dakle, pribra, pa dade znak svome ocu, caru, da ga namjesti da sjedne. Car se veoma obradova i pomože sinu da sjedne naredivši da napuste odaju svi veziri i emiri. Kameruzzeman se osloni na jastuke, a car zapovijedi da se dvorac namiriše šafranom i da se grad okiti. Onda se obrati Merzuvanu:
- Allaha mi, sinko, tvoj dolazak je blagoslovljen!
Potom ukaza mladiću najviše počasti, naredi da mu donesu jelo i kada ga poslužiše, s Merzuvanom se prihvati jela i Kameruzzeman. Merzuvan provede noć pored carevića, a i sam car je spavao kraj njih radujući se...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

199. noć

Kada nastupi stotinu devedeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je car Šahraman proveo noć s dvojicom mladića silno se radujući iscjeljenju svoga sina. Kad osvanu jutro, Merzuvan poče pripovijedati Kameruzzemanu cijelu priču. Kazivao mu je:
- Ja poznajem djevojku s kojom si bio. Zove se princeza Budura, kćer cara al-Gajura.
Zatim mu ispriča sve, od početka do kraja, šta se događalo s princezom Budurom. Reče mu koliko je zaljubljena u njega, te da se njoj dogodilo s njenim ocem isto što njemu s njegovim.
- Ti si, izvan svake sumnje, njen dragi, a ona je tvoja draga - govorio je Merzuvan. - Osokoli se i osnaži svoje srce! Evo, ja ću te odvesti k njoj i spojit ću vas. Učinit ću s vama upravo ono što reče jedan pjesnik:

Kad dragi i draga jedno drugo napuste
I ako se dugo oni svađi prepuste,

Ja ću ih opet u ljubav povezati -
Kao ekser koji će dvije nožice stezati.

Merzuvan je neprestano bodrio Kameruzzemana, tako da je jeo i pio, i postajao je sve prisebniji, pa se najzad oslobodi onog što ga bijaše snašlo. Merzuvan mu je stalno pričao, zabavljao ga i uveseljavao. Recitirao mu je i stihove dok najzad mladić ne pođe u hamam, a njegov otac, radujući se tome, naloži da se grad okiti...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

200. noć

Kada nastupi dvijestota noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je car Šahraman, kada njegov sin pođe u hamam, naredio da se grad okiti radujući se tome događaju. Dijelio je i darivao na sve strane i oslobađao zatvorenike. Onda se Merzuvan obrati Kameruzzemanu:
- Došao sam od princeze Budure samo zbog jedne stvari. Cilj moga puta je, naime, da je oslobodim nevolje u koju je zapala. Ne preostaje nam ništa drugo nego da smislimo kako da odemo do nje, jer tvoj otac nije u stanju da se rastane s tobom. Sutra treba da zatražiš dozvolu od oca da odeš u lov u stepu. Ponesi pune bisage novaca, uzjaši dobroga konja i ponesi abaiju.[7] Ja ću također pojahati konja, a ti reci ocu:
- Želim da prošetam stepom, da malo lovim i razgledam krajolik. Tamo ću provesti i jednu noć, tako da ne treba da brineš.
Radujući se Merzuvanovim riječima, Kameruzzeman ode ocu, te zatraži dopuštenje da pođe u lov. Reče mu sve upravo onako kako mu je savjetovao Merzuvan, a car zamoli, dopuštajući sinu da pođe u lov:
- Nemoj ostajati duže od jedne noći. Sutra se vrati. Znaj da mi se mili živjeti samo kad si ti uz mene, te da naprosto ne mogu povjerovati da si se izvukao iz one nevolje!
Potom car izgovori stihove:

I kad bih sve bagodati imao,
I Sulejmanov ćilim[8] *i sve svjetske vlasti -*

Sve to ne bi komarčeva krila vrijedjelo
Kad tebe moje oko ne bi gledalo.

Nakon toga, car opremi sina Kameruzzemana i Merzuvana. Zapovijedi da im se

pripremi šest konja, dvije deve za prtljag i jedna za vodu i hranu. Kameruzzeman ne dopusti nikome da pođe s njim da ga dvori. Onda se otac pozdravi sa sinom privinuvši ga na grudi i govoreći mu:
- Molim te u ime Allaha, ne ostavljaj me duže od jedne noći, jer neću moći zaspati!
Zatim car kaza stihove:

Kad sam s tobom najviše uživam ja,
A kad tebe nema izložen sam patnjama.

Žrtvovat ću se ako je griješna ljubav moja,
Ako sam zbog ljubavi pogriješio ja.

Da l' i ti vatrom goriš poput mene,
Jer zbog nje trpim muke paklene?

Najzad, Kameruzzeman i Merzuvan uzjahaše konje, povedoše tovarne deve i uputiše se prema stepi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

201. noć

Kada nastupi dvije stotine i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su Kameruzzeman i Merzuvan, uputivši se prema stepi, putovali tokom cijelog dana, sve do večeri. Zatim su sjahali, pojeli nešto i popili, nahranili stoku i malo se odmorili, pa su ponovo uzjahali konje i putovali tri dana. Četvrtog dana, pred očima im puče prostranstvo s nekakvom šumom i oni se tu zaustaviše. Merzuvan uze konja i devu zakla ih, isječe meso na komade i očisti im kosti. Onda dohvati prinčevu odjeću, pocijepa je i umrlja životinjskom krvlju, te i njegov kaftan pocijepa i umrlja krvlju. Najzad sve to pobaca na raskrsnicu. Kada se najedoše, napiše i ponovo otisnuše na put, carević upita mladića zašto je sve ono učinio, a on mu odgovori:
- Znaj, careviću, da će tvoj otac, car Šahraman, ako mu se ne vratiš ni druge noći, uzjahati konja i zaputiti se našim tragom. Kada stigne do one krvi koju sam prolio, kada vidi da ti je košulja pocijepana i krvava, pomislit će da su te presreli razbojnici ili pustinjske zvijeri. Izgubit će svaku nadu i vratit će se u grad. Tako ćemo pomoću lukavstva postići ono što želimo.
- Divno si postupio! - uskliknu Kameruzzeman.
Potom su putovali danonoćno, a Kameruzzeman je tokom cijelog puta jadikovao. Onda

ga obradova blizina njegove drage, te on izgovori stihove:

Hoćeš li surova biti premda te nisam zaboravio,
Hoćeš li me odbiti, a tako sam te želio?

Radosti ne imao ako sam te varao,
Ne imao te ako sam ti lagao!

Nisam kriv da bih tvoju grubost zaslužio,
A ako i jesam, kajući se tebi sam došao.

Čudo je sudbe da ti ostavljaš mene,
A sudba stalno donosi događaje iznenadne.

Tek što Kameruzzeman izgovori stihove, pred njim se pojavi Otočje cara al-Gajura, te se carević silno obradova i zahvali Merzuvanu na svemu onome što je učinio...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

202. noć

Kada nastupi dvije stotine i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se Kameruzzeman silno obradovao kada je ugledao Otočje cara al-Gajura, te da je zahvalio Merzuvanu na svemu što je učinio. Potom uđoše u grad i Merzuvan smjesti carevića u jedan han u kome su se tri dana odmarali od puta, a nakon toga mladić odvede Kameruzzemana u hamam i preruši ga u trgovca. Napravi mu pozlaćenu daščicu za gatanje na pijesku i ostali pribor, kao i zlatni astrolab,[9] pa reče:
- Ustani, gospodaru, pa pođi i zaustavi se ispred carskog dvorca vičući: "Ja sam račundžija, pisar i astrolog! Gdje su mušterije?" Kada te car čuje, poslat će nekoga za tobom i dovest će te svojoj kćeri-miljenici. Čim te ona ugleda, nestat će njenog ludila. Njen otac će se obradovati izlječenju, pa će te oženiti djevojkom i podijelit će s tobom carstvo, jer je sam sebi postavio taj uvjet.
Kameruzzeman prihvati mladićev savjet, pa izađe iz hana prerušen u trgovca i noseći spomenuti pribor. Zaustavi se pred dvorcem cara al-Gajura vičući:
- Ja sam pisar, račundžija i astrolog! Svodim račune i ispitujem zahtjeve! Gdje su mušterije?
Kada to čuše građani koji dugo nisu vidjeli račundžiju i astrologa, radoznalo se

okupiše oko njega iščuđujući se mladićevoj ljepoti i njegovoj čudesnoj mladosti.
- Allaha ti, gospodine - govorili su - nemoj to činiti u želji da se oženiš kćerkom cara al-Gajura! Pogledaj i sam ove odrubljene glave! Sve su to pobijeni ljudi koji su stradali zbog ženidbe! Zadesila ih je nesreća.
Kameruzzeman nije mario za njihove riječi, već je vikao iz sveg glasa:
- Ja sam pisar i račundžija! Priđite bliže, mušterije!
Oko njega se počeše tiskati ljudi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

203. noć

Kada nastupi dvije stotine i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su Kameruzzemana ljudi odvraćali, ali on nije mario za njihove riječi, već je vikao iz sveg glasa:
- Ja sam pisar i račundžija! Gdje su zahtjevi, mušterije?
Građani se naljutiše na njega:
- Ti si naprosto glup mladić! Šteta zbog tvoje mladosti i ljepote!
- Ja sam astrolog i račundžija! - uporno je uzvikivao carević. - Ima li mušterija?
I dok su ljudi odvraćali Kameruzzemana, car al-Gajur začu njegovu viku i žamor, pa reče veziru:
- Idi i dovedi mi toga astrologa!
Vezir siđe i povede Kameruzzemana koji pred carem poljubi zemlju i izgovori stihove:

U sebi samome osam vrlina sakupio je
I neka ih sudba uvijek kao sluge svoje daje:

Svoju čvrstu vjeru, pobožnost, darežljivost i slavu,
Riječ i misao, čestitost i pobjedu.

Car ga pogleda, pa ga posadi pored sebe i obrati mu se:
- Sinko, ne izdaji se za astrologa i ne prihvataj moj uvjet, jer sam se zavjetovao da ću odrubiti glavu svakome ko uđe mojoj kćeri i ne uspije izliječiti je, a onoga ko je izliječi oženit ću njome. Neka te ne zavara tvoja ljepota i ljupkost, tvoj stas i gracioznost! Tako mi Allaha, ne izliječiš li je, glavu ću ti sigurno odrubiti.
- Prihvaćam taj uvjet - reče Kameruzzeman.
Car al-Gajur pozva kadije za svjedoke, pa predade mladića evnuhu govoreći:
- Odvedi ovoga princezi Buduri! - te ga sluga povede za ruku kroz jednu galeriju. Dok

je Kameruzzeman išao za njim, sluga je govorio:
- Teško tebi! Ne srljaj u propast! Allaha mi, nisam vidio da neki astrolog srlja u propast poput tebe! Ti i ne slutiš kakve te nevolje čekaju.
Međutim, Kameruzzeman okrenu glavu od evnuha...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

204. noć

Kada nastupi dvije stotine i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kameruzzeman okrenuo glavu od evnuha i izrecitirao je stihove:

Svi detalji ljepote tvoje meni su poznati
Toliko da sam zbunjen i ne mogu je opisati.

Kažem li: "Sunce!", tvoja ljepota neće zaći,
Jer sunce nikad ne zalazi za moje oči.

Tvoja ljepota je savršena da je ne može opisati,
Ne može je dokučiti ni stilista riječiti!

Evnuh ostavi Kameruzzemana iza paravana, a carević ga upita:
- Šta ti je milije: da tvoju gospodaricu liječim odavde, ili da odem k njoj i liječim je s one strane zavjese?
Čudeći se tim riječima, evnuh reče:
- Ako je izliječiš odavde, tvoja zasluga će biti veća.
Kameruzzeman sjede iza paravana, uze divit i hartiju i na jednoj ceduljici napisa: "Ove riječi stižu od onoga koga je strast smorila, koga će odanost izliječiti, koji je izgubio volju za životom i koji je siguran u neposrednu smrt. Njegovom slomljenom srcu nema ko pomoći, niti njegovom brižnom oku koje bdije. Po cijeli dan gori u ognju, i noću je na mukama. Tijelo mu kopni, a od drage mu glasnik ne stiže." Zatim dometnu stihove:

Pišem ti, a duša mi samo tebe spominje
I umjesto suza krv mi iz očiju kaplje.

Tuga i očajanje navukoše mi na tijelo

Ruho jada u kome je zamalo skončalo.

Na ljubav se jadah jer ljubav me mučila
Iza trpljenje u duši mjesta nije ostavila.

Molim te, budi blaga i darežljiva
Jer srce mi se zbog ljubavi raskomadava.

Nakon stihova, pisao je rimovanu prozu: "Za srce je izlječenje s dragom sjedinjenje; ko je zbog drage obolio, Allah mu je ljekar bio; ko od nas vara sada, želje neće ostvariti nikada; najljepša je ljubav prema dragomu dok je ovaj surov prema njemu." Zatim uz potpis dodade: "Ovo piše ludo zaljubljeni, sasvim rastrojeni, u ljubavi izgubljeni, strašću uznemireni, u ljubav i čežnju zatočeni - princ Kameruzzeman kom je otac car Šahraman, jedinstvenoj među draguljima i najljepšoj među hurijama, princezi Buduri čiji otac je car al-Gajur. Znaj da noćima bdijem, a danima se ne smirujem; bolestan sam i iznuren, neprestano uzdišem i suze prolijevam; zatočenik sam ljubavi, žrtva strasti što me udavi; strasti sam predan i zato sam bolestan. Ja sam onaj što bdije i nikada ne snije, onaj koga trajan nemir mori i neutješno suze roni; srce mi je u plamenu koji nikada ne zgasnu; moja strast će i dalje plamtjeti i neće se dati sakriti."
Onda mladić na margini napisa divan distih:

Pozdravi iz najljepše Gospodnje riznice
Onoj koja ima moju dušu i srce.

Zatim dometnu:

Makar jednu riječ meni darujte
Možda ćete tako dušu da mi smirite.

Moja ljubav prema vama i čežnja
Ništavna je naspram preživljenih poniženja.

Allah neka čuva one na dalekom putu
Jer ja osjećanja za njih imam na svakome mjestu.

I meni se sudba, eto, najzad smilovala
Tako što me dragoj na prag dovela.

Vidjeh Buduru, kako sa mnom leži u postelji
I moj mjesec se u njenom suncu osvijetli.

Kameruzzeman zapečati pismo, te umjesto adrese napisa stihove:

Pitaj pismo šta napisa pero moje,
Kazivat će ti ljubav i dubinu strasti svoje.

Dok mi ruka piše, oči moje suze liju
I strasti se papiru pod perom jadaju.

Suze mi se stalno na hartiju prosipaju,
A kad one presahnu krvlju će oči da se zaliju.

Potom još zapisa:

Šaljem ti prsten koji sam s tobom razmijenio;
Vrati prsten koji si uzela kad sam s tobom bio.

Kameruzzeman stavi Budurin prsten u pismo koje pruži evnuhu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

205. noć

Kada nastupi dvije stotine i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kameruzzeman stavio prsten u pismo pa ga pružio evnuhu koji ga uze i odnese princezi Buduri. Ona od evnuha preuze pismo, otvori ga i ugleda u njemu upravo svoj prsten. Potom pročita pismo iz koga je razumjela da je Kameruzzeman njen dragi, te da on stoji iza paravana. Pamet joj se pomuti od silne radosti, grudi joj se otvoriše i radujući se, ona izgovori stihove:

Ah, kako žalim što nas je sudba rastavila
Pa je bujica suza iz očiju mi potekla!

Zakleh se ako nas sudba opet sastavi
Da mi jezik "rastanak" nikad ne izusti.

Radost me odjednom tako naglo obuze
Da mi od radosti na oči navriješe suze.

O, oči moje na suze već navikle,
Što ste u radosti i tuzi plakale!

Princeza Budura odrecitira te stihove i ustade, a onda svom snagom upre nogama o zid i poče potezati željezni okovratnik, te ga skide s vrata raskinuvši lanac. Nakon toga, ona nahrupi iza paravana i svom dušom se baci na Kameruzzemana ljubeći ga u usta kao golubovi kad se ljube i grleći ga u silnoj strasti. Zatim uskliknu:
- Gospodaru moj! Je li ovo java ili san? Allah nam je najzad darovao da se nađemo!
Princeza je zahvaljivala Allahu na tome što ju je sastavio s dragim nakon što je zapala u očajanje. Kada je sluga vidje u takvom uzletu, on otrča caru al-Gajuru, poljubi tlo pred njim i reče mu:
- Gospodaru, taj astrolog je bolji od svih astrologa! On je izliječio tvoju kćer stojeći iza paravana, nije joj čak ni ušao.
- Je li to istina? - upita car, a evnuh odgovori:
- Gospodaru, pođi da vidiš kako se tvoja kćer oslobodila željeznih okova, kako je pohrlila astrologu da ga ljubi i grli!
Car al-Gajur ustade i ode svojoj kćeri. Kada ga ona vidje, skoči pred njim, pokri glavu i izgovori stihove:

Ja zaista ne podnosim čačkalice
A kad ih spomenem, kažem: "Nisam uz tebe."

A arak mi uistinu prija, jer spomenem li njega
Kao da sam rekla: "Gledam svog dragoga".[10]

Radujući se kćerinom ozdravljenju, car je poljubi među oči, jer ju je veoma volio. Onda priđe Kameruzzemanu i upita ga:
- Ko si i iz koje si zemlje?
Carević mu reče ko je, obavijestivši ga da je njegov otac car Šahraman, a onda mu ispriča sve o sebi, od početka do kraja. Kaza sve što mu se dogodilo s princezom

Budurom, kako joj je skinuo prsten, a njoj stavio svoj prsten.
Čudeći se, car al-Gajur reče:
- Vaša priča mora se zabilježiti u knjige da bi je generacije nakon vas čitale.
Potom dovede kadije i svjedoke i vjenča princezu Buduru i Kameruzzemana, pa naredi da grad bude okićen sedam dana. Nakon toga prirediše gozbu, grad se okiti i vojnici odjenuše svečane uniforme, a telali počeše uzvikivati radosne vijesti. Princ Kameruzzeman odvede prinezu Buduru u đerdek, dok se car radovao njenom ozdravljenju i udaji. Svi su zahvaljivali Allahu po čijoj volji se zaljubila u lijepoga mladića i carevića. Princezu su, po običaju, prikazivali Kameruzzemanu na koga je potpuno ličila ljepotom i ljupkošću, otmjenošću i nježnošću. Carević prespava s djevojkom tu noć zadovoljivši se njome, dok se i ona naslađivala njegovom ljepotom i dražima.
Milovali su se sve do jutra, a sutradan car priredi gozbu na koju pozva sve stanovnike Unutrašnjih i Vanjskih otoka. Gostio ih je toliko da gozba potraja cijeli mjesec dana. Nakon toga, Kameruzzeman poče razmišljati o ocu koga vidje u snu kako mu govori:
- Sine moj, zar se tako postupa sa mnom?! - i poče u snu recitirati:
Mjesec me plaši svojom daljinom u mraku I povjeri mojim vjeđama da zvijezde čuvaju.

Strpi se, srce - možda će se on vratiti;
Opečena si, dušo, moraš se strpiti!

Vidjevši kako ga otac u snu kori, Kameruzzeman se sneveseli i reče to svojoj ženi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

206. noć

Kada nastupi dvije stotine i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se Kameruzzeman, vidjevši kako ga otac u snu kori, sneveselio i rekao to svojoj ženi, princezi Buduri. Onda njih dvoje odoše princezinom ocu koga upoznaše s time i zatražiše dozvolu da pođu na put. Princeza Budura reče:
- Oče moj, ne mogu podnijeti rastanak s njim.
- Pođi s mužem - odgovori car dopuštajući joj da ostane s Kameruzzemanom cijelu godinu, a da se nakon toga vrati, odnosno da jednom godišnje posjećuje oca.
Princeza i Kameruzzeman poljubiše caru ruku, koji zatim prionu da sprema kćer i zeta nabavljajući sve što im je potrebno za put. Onda im izvedoše konje i mazge, car darova kćeri nosiljku i naredi da im se daju ostale potrepštine. Na dan polaska, car al-Gajur se oprosti s Kameruzzemanom darujući mu skupocjeno odijelo izvezeno zlatom

i ukrašeno draguljima. Dade mu čitavo blago povjeravajući mu kćer Buduru. Potom ih otprati do najudaljenijeg otoka, pa se oprosti s Kameruzzemanom. Kada priđe kćeri koja bijaše u nosiljci, zagrli je i zaplaka recitirajući:

Ti što hoćeš otići, nemoj žuriti
Jer onom koji voli zadovoljstvo je grliti;

Ne žuri jer sudba će vjerolomna biti -
Rastanak će prijateljstvo prekratiti.

Nakon toga, car priđe Kameruzzemanu, pozdravi se s njim poljubivši ga i najzad ih ostavi, pa se s vojskom vrati na svoj otok naredivši mladencima da krenu.
Kameruzzeman je sa ženom, princezom Budurom, i pratnjom putovao cijeli dan, zatim i drugog dana, pa trećeg i četvrtog. Putovali su tako bez prestanka mjesec dana, a onda se zaustaviše na jednoj prostranoj poljani s bujnom travom. Razapeše šatore, pojedoše, napiše se i odmoriše. Princeza Budura zaspa. Kada Kameruzzeman uđe, zateče je kako spava, a na njoj bijaše samo svilena košulja kroz koju se sve vidjelo. Na glavi je imala mahramu izvezenu zlatom i ukrašenu dijamantima. Lahor joj podiže košulju koja se zagrnu do iznad pupka, do grudi. Ukaza se njen stomak bjelji od snijega, a u svaki nabor njegov mogla je stati uncija maslinovog ulja. Kameruzzemana obuzeše strast i ljubav, te on kliknu stihove:

Kad bi mi ko rekao dok vreli vjetar lahori,
Dok mi oganj u srcu i cijelome tijelu gori:

“Želiš li zaljubljene vidjeti, il' vode popiti?”
Rekao bih: “Želim zaljubljene vidjeti!”

Kameruzzeman stavi ruku na pojas njene spavaćice, pa ga povuče i odriješi, jer se bio uželio djevojke. On ugleda jedan kamen crven poput krvi, svezan za njen pojas. Na njemu su bila u dva reda imena urezana nečitljivim pismom. Kameruzzeman je bio zabezeknut tim kamenom i mislio je: “Da joj taj kamen ne znači mnogo, ne bi ga tako vezala za pojas i skrivala na mjestu koje joj je najmilije, tako da se nikad od njega ne odvaja. Šta li samo radi s tim kamenom i kakva li se tajna u njemu krije!?”
Carević uze kamen i izađe iz šatora da ga razgleda na svjetlu...
Šeherzadu zateče jutro te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

207. noć

Kada nastupi dvije stotine i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kameruzzeman uzeo dragulj da ga razgleda na svjetlosti i dok je razmišljao o njemu, jedna ptica: ustremi, zgrabi mu ga iz ruke i odnese, pa se spusti s kamenom na zemlju. Strepeći za dragulj, Kameruzzeman pojuri za pticom, a ptica potrča istom brzinom kao i carević.
Tako je trčao za njom od uvale do uvale, od brežuljka do brežuljka, dok se ne spusti noć i dok ne zavlada tama. Ptica zaspa na jednom visokom drvetu pod kojim se Kameruzzeman zaustavi. Bio je zbunjen, malaksao od gladi i umora toliko da je mislio da će umrijeti. Htjede se vratiti, ali nije znao odakle je došao i kako ga je mrak savladao. Kameruzzeman pomisli: “Nema moći ni sile do moći uzvišenog Allaha!” Zatim do jutra prespava pod stablom na kome je bila ptica, a kada se probudi, vidje da se ptica probudila i da je poletjela s drveta. Kameruzzeman pođe za pticom koja je letjela sporo, taman tako brzo kako je išao Kameruzzeman. Mladić se osmjehnu misleći: “Čuda li Božijega! Ova ptica je jučer letjela tako brzo kao što sam ja trčao, a danas kao da zna da sam umoran i da ne mogu juriti, pa leti onako brzo kako ja idem. To je pravo čudo! Moram je slijediti, jer ona će me odvesti u život ili u smrt. Slijedit ću je ma gdje pošla, jer će se u svakom slučaju zaustaviti tek u nekom naseljenom mjestu!”
I Kameruzzeman nastavi ići ispod ptice koja je svake noći spavala na nekom drvetu. Slijedio ju je tako deset dana hraneći se plodovima sa zemlje i napajajući se na potocima. Nakon deset dana, on ugleda jedan grad i ptica poletje prema gradu brzo poput pogleda izmakavši iz vida Kameruzzemanu koji nije znao kuda je odletjela. Govorio je:
- Hvala Allahu koji me je spasio dovedavši me do ovoga grada! Potom sjede kraj vode, opra ruke, noge i lice, odmori se jedno vrijeme sjeæajući se rahatluka u kome je živio i posmatrajući tuđinu u kojoj se obreo. Pateći od gladi i umora, recitirao je:
Tajih šta sam doživio, a sve se obznanilo i bdijenje mi ugodni san zamijenilo.
Uzviknuh kad mi je srce zbog misli malaksalo:

“Ti me, sudbino, ne možeš i ne štediš nimalo!"
A duša mi je na mukama i u opasnosti!

Da je car ljubavi prema meni pravedan bio,
Ne bi mi sa očiju san progonio!

Gospodo, sažalite se na mene jadnoga,
Smilujte se na mene slavnoga a sad poniznoga!

Na putu ljubavi i bogati će osiromašiti.
Zlobnike koji te kude nisam slušao,

Već sam uši zapušio i njih odbijao.
Rekoše: "Voliš ljepoticu", a ja sam odgovorio:

"Izabrah je međ drugima koje sam ostavio. "
Stanite, jer sudba je slijepa kad hoće zlo činiti!

Pošto izrecitira te stihove i malo se odmori, Kameruzzeman uđe na gradsku kapiju... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

208. noć

Kada nastupi dvije stotine i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kameruzzeman, pošto je izrecitirao stihove i malo se odmorio, ušao na gradsku kapiju ne znajući kamo da pođe. Prošao je cijeli grad pošto je ušao na kapiju koja je vodila u stepu i stiže na izlaz prema moru. Za sve to vrijeme nije sreo nikoga. Grad se nalazio na moru. Kada je izašao na kapiju prema moru, zaputi se do gradskih vrtova. Probijajući se kroz drveće, on stiže do jednog vrta, zastade na njegovom ulazu, a onda se pojavi vrtlar koji ga pozdravi i reče:
- Hvala Allahu koji te je sigurno doveo kroz ovaj grad! Brzo uđi u vrt prije nego što te vidi neko od stanovnika grada!
Kameruzzeman uđe u vrt, gotovo izbezumljen, te upita vrtlara:
- Kakva je to priča o stanovnicima grada? Šta se dogodilo s njima?
- Znaj da su svi stanovnici ovoga grada magi. Allaha ti, reci mi kako si dospio ovamo i zašto si došao u našu zemlju!
Kameruzzeman ispriča sve šta mu se dogodilo. Silno se čudeći, vrtlar mu reče:
- Sinko, islamske zemlje su daleko. Odavde do tih zemalja ima četiri mjeseca plovidbe morem, a kopnom je cijela godina puta. Imamo lađu koja se otiskuje i plovi svake godine s trgovačkom robom do prvih islamskih zemalja. Odavde plovi u more gdje se nalaze Otoci ebanovine, a zatim na Otočje Halidat čiji car se zove Šahraman.
Kameruzzeman razmisli i shvati da će biti najbolje da ostane u vrtu kod vrtlara, te da radi kao njegov pomoćnik. Zato ga upita:

- Hoćeš li me primiti za svoga pomoćnika u ovome vrtu?
- Vrlo rado - odgovori vrtlar odredivši mu da navraća vodu između drveća.
Kameruzzeman je navraćao vodu i kosio travu, a vrtlar mu obuče kratak plavi kaftan koji mu je sezao do koljena. Carević je navodnjavao drveće, lio gorke suze i danonoćno recitirao stihove o svojoj dragoj Buduri, među ostalim i ove:

Obećanje mi dadoste, hoćete li ga ispuniti;
Nešto rekoste, hoćete li po tome postupiti?

Strast zapovijeda da bdijemo, a vi spavaste;
Oni što spavaju nisu ravni vama što bdijete.

Ranije ste obećali da ćete ljubav tajiti
Al' na podsticaj spletkara počeste je odavati.

O, vi koje volim u gnjevu i milosti,
Vi ćete uvijek moj cilj jedini ostati!

Neki ljudi su prema meni srca surova -
Ah, kad bi im duša za me bila milostiva!

Ne plaće svako oko poput oka moga
I ne ljubi svako srce poput srca ovoga.

Kad rekoste da je ljubav okrutna okrutni ste bili,
Al' tako govoreći istinu ste kazali.

Pitajte - zaljubljeni riječ neće pogaziti
Makar u duši morao oganj trpjeti.

Ako mi suparnik u ljubavi počne suditi,
Kome ću se onda žaliti, kome jadati?

Da me ljubav i strast nije spopala
Ljubav mi srce ne bi upropastila!

Toliko o Kameruzzemanu, sinu cara Šahramana.
Što se tiče njegove supruge, princeze Budure, kćeri cara al-Gajura, ona se u međuvremenu probudi i potraži svoga supruga Kameruzzemana, ali ga ne nađe. Primijeti da su joj razvezane dimije, te da je razvezan i čvor s koga je nestao dragulj. Princeza pomisli: "Čudo Božije! Gdje li je moj dragi? Kao da je on uzeo dragulj i otišao ne znajući njegovu tajnu. Sigurno mu se dogodilo nešto neobično što ga je natjeralo da ode, jer se inače ne može sa mnom razići ni časa. Prokleo Allah dragulj i čas kada je stvoren!" Zatim je princeza dalje razmišljala: "Ako se obratim ljudima i kažem im da mi je muž nestao, oni će me poželjeti. Moram nešto pametno smisliti!"
Princeza obuče odijelo svoga muža, zavi njegov turban i navuče čizme, ostavi u nosiljici jednu djevojku, a ona izađe iz šatora i pozva sluge koji joj dovedoše konja. Ona ga uzjaha, pa naredi da se natovari prtljag i otisnuše se na put. Princeza je krila svoj identitet jer je sličila Kameruzzemanu, tako da niko nije sumnjao da je to upravo Kameruzzeman. Putovala je s pratnjom danima i noćima dok se ne ukaza grad koji je gledao na slano more. Tada se ona zaustavi izvan grada, podiže logor da se odmori, a onda se raspita koji je to grad. Rekoše joj da se zove Grad ebanovine i da u njemu caruje Armanus koji ima kćer po imenu Hajatunnufusa...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

209. noć

Kada nastupi dvije stotine i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se princeza Budura zaustavila nadomak Grada ebanovine radi odmora, a car Armanus posla izaslanika da otkrije koji se to car odmara u blizini grada. Kada glasnik stiže i poče se raspitivati, rekoše mu da je to carski sin koji je zalutao na putu prema Otočju Halidat koji pripadaju caru Šahramanu.
Glasnik se vrati caru Armanusu i reče mu šta je saznao, a kada je to čuo, car sa svojim velikodostojnicima pođe u susret došljacima. Čim stiže do logora, car sjaha s konja, a sjaha i car Armanus, te se pozdraviše. Car uvede princezu Buduru u svoj grad, pope se s njom u dvorac i naredi da se pripremi gozba. Potom zapovijedi da princezu Buduru presele u gostinske odaje, gdje ona ostade tri dana. Nakon toga, car Armanus pođe princezi Buduri koja je upravo tog dana pošla u hamam i otkrila lice nalik na pun mjesec, tako da je dovodila u iskušenje cijeli svijet koji ju je gledao. Car Armanus priđe princezi obučenoj u svilenu haljinu izvezenu zlatom i ukrašenu draguljima.
- Čedo moje - oslovi je car - ja sam oronuli starac, a u životu nisam stekao dijete osim jedne kćeri koja je sasvim nalik tebi po ljepoti i ljupkosti. Nemam snage da upravljam carstvom. Možeš li se ti, dijete moje, nastaniti u mome carstvu, pa ću te oženiti svojom kćerkom i dat ću ti svoje carstvo?

Princeza Budura obori glavu dok joj se čelo znojilo od stida, te pomisli: "Šta da radim? Ja sam žena. Ako ne pristanem i odem, možda će za mnom poslati vojsku i ubiti me. Ako se povinujem, možda ću se osramotiti. Svog dragog, Kameruzzemana, izgubila sam i nemam nikakvih vijesti o njemu. Ne preostaje mi ništa drugo nego da pristanem i ostanem kod njega dok Allah ne izvrši svoju odluku." Potom princeza Budura podiže glavu i izrazi caru svoju pokornost, te car, radujući se, naredi da telal objavi po Otočju ebanovine radosnu vijest i da se okiti grad, a on sam sazva emire. vezire i sve državne velikodostojnike, kao i gradske kadije pred kojima se odreknu vlasti i za cara postavi princezu Buduru obukavši joj carsko ruho. Onda pred Buduru počeše izlaziti emiri ne sumnjajući u to da je ona mladić, tako da su svi koji su je gledali navlažili čakšire zbog njene ljepote i dražesnosti. Kada carica Budura preuze vlast, u znak slavlja oglasiše se talambasi, a car Armanus prionu da oprema svoju kćer Hajatunnufusu. Nekoliko dana kasnije, caricu Buduru odvedoše Hajatunnufusi, te su izgledale poput dva mjeseca kada se sretnu ili kao dva sunca u vrijeme izlaska. Zatvoriše vrata za njima i navukoše paravane, pošto im zapališe svijeće i pripremiše postelju. Carica Budura sjede s Hajatunnufusom i sjeti se svoga dragog Kameruzzemana, te je obuze velika tuga. Ona proli suze i poče recitirati:

O, vi što odoste, srce mi je sve nemirnije
I u tijelu mi snage ni za dah ne ostaje.

Nekad mi je oči morila nesanica
Koja bijaše lakša, jer sad uz suze ostajem bez zjenica.

Kad ti ode moja ljubav zatim ostade,
Al' pitajte šta ga u tuđini presrete.

Da nije suza što su ih oči moje prolile,
Sve zemlje bi se mojim žarom zapalile.

Allahu se žalim što sam svog dragog izgubila,
Jer moja nemirna ljubav nije samilost pobudila.

Griješna sam samo zbog ljubavi svoje;
U ljubavi ima sretnih i što nesreće se boje.

Kada princeza Budura završi recitaciju, ona sjede pored Hajatunnufuse i poljubi je u usta, a zatim u hipu skoči, uze abdest i poče klanjati ne prekidajući dok Hajatunnufusa nije zaspala. Tada Budura leže s njom u postelju i okrenu joj leđa spavajući tako do jutra. Kad osvanu dan, car i njegova žena dođoše kćeri i upitaše je kako joj je bilo, a ona im ispriča šta se događalo i kakve je stihove čula.
Toliko o Hajatunnufusi i njenim roditeljima.
Što se tiče carice Budure, ona izađe pa sjede na carsko prijestolje, a pred nju izađoše emiri, državni velikodostojnici, svi poglavari i oficiri koji, čestitajući na preuzimanju carstva, poljubiše tlo pred njom i proučiše dove za nju. Carica ih primi i dariva ih smješeći se, posebno nagrađujući zapovjednike, tako da je zavolješe i vojska i puk moleći Boga da dugo vlada i cijelo vrijeme vjerujući da je muškarac. Potom je carica Budura izdavala naređenja, zabrane, vladala je i presuđivala, puštala zatočenike iz tamnice, ukidala poreze. Nije napuštala carsko prijestolje dok ne pade noć. Onda ode u odaju pripremljenu za nju i zateče tamo Hajatunnufusu koja je sjedjela. Carica Budura sjede pored nje, potapša je po leđima, pomilova i poljubi među oči, pa kaza ove stihove:

Suze tajnu moju sada otkrivaju
Ljubavne strasti tijelo mi iznuruju.

Ljubav sam krila, ali je rastanak odaje -
Moje tužno lice mene izdaje.

Zaklinjem se, o ti koji odlaziš,
Da mi i tijelo i dušu moriš!

Ti obitavaš duboko u mojoj duši
Dok me bujica suza krvavih guši.

Tebe što nisi sa mnom dušom bih kupila
Jer svu čežnju sam prema tebi uputila.

Oči moje zbog ljubavi suze liju:
Stalno plaču, a sna nikad nemaju.

Dušmani mišljahu da ću surova biti,

Al moje uši ih neće slušati.

Griješe dušmani tako misleći,
Jer s Kameruzzemanom sve ću postići.

Sve vrline u sebi je dragi sakupio
Kakvo niko nije nikad objedinio.

Štedrošću i dobrotom baci u pustolovinu
Plemenitost Ibn Zaida i blagost Muavijinu.[11]

Dugo bih te hvalila, a stihova je malo
Da opišu tu ljepotu premda mi je do stihova stalo.

Potom carica Budura ustade, obrisa suze, uze abdest i poče klanjati ne prekidajući dok san ne savlada princezu Hajatunnufusu. Kada princeza zaspa, carica Budura leže pored nje, a u osvit jutra ustade, klanja sabah pa sjede na prijestolje i poče voditi državne poslove.
U međuvremenu, car Armanus ode svojoj kćeri i upita je kako joj je bilo, a ona mu ispriča sve šta se dogodilo izrecitiravši i poeziju koju je čula od carice Budure. Zatim reče:
- Oče moj, nisam vidjela pametnijeg ni stidljivijeg čovjeka od svoga muža koji stalno plače i uzdiše.
- Strpi se, kćeri moja - na to će car. - Pred nama je i treća noć, pa ako ti ne priđe i nevinost ne uzme, smislit ćemo nešto kako da mu oduzmemo vlast i protjeramo ga iz svoje zemlje.
Car se tako dogovori sa svojom kćerkom smišljajući plan...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

210. noć

Kada nastupi dvije stotine deseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se car Armanus dogovorio sa svojom kćerkom smišljajući plan.
Kada pade noć, carica Budura ustade sa prijestolja, pa pređe u dvorac i uđe u odaju pripremljenu za nju. Ona zateče upaljene svijeće i princezu Hajatunnufusu koja je sjedjela. Tada se sjeti svoga muža i svega što im se dogodilo za kratko vrijeme, te

zaplaka, duboko uzdahnu i poče recitirati:

Kunem se da moja nesreća svijet ispunjava
Kao sunce kada iz tmine počne da obasjava.

Ono govori znamenjem koje ne mogu shvatiti,
Zato će moja čežnja sve veća postajati.

Otkad njega zavoljeh, trpeljivost sam zamrzila;
Zar strpljenje nije odvratno gdje je ljubav zavladala?

Čežnjivi pogledi oštro nas probadaju -
Kao od tih pogleda, ljudi ni od čeg ne stradaju.

Uvojke je rasuo, koprenu sa sebe skinuo,
Te mi svoju crno-bijelu ljepotu otkrio.

U njegovoj je ruci moja bolest i iscjeljenje -
Ljubavne jade liječi ko je kriv za oboljenje.

Ljubim mu pojas oko nježnog struka
Koji zbog zavisti ne napuštaju bedra teška.

Loknice mu oko čela svijetloga
Liče na noć prije pohoda jutarnjega.

Kada carica Budura odrecitira stihove, ona htjede ustati da klanja, ali je u tom času Hajatunnufusa uhvati za skute i reče:
- Zar te nije stid moga oca, gospodaru? On ti je učinio toliko dobra, a ti me tako dugo zapostavljaš!
Kada to ču, carica Budura sjede na svoje mjesto, pa reče:
- Šta to govoriš, draga moja?
- Kažem ti da nisam vidjela čovjeka zaokupljena sobom kao što si ti. Jesu li svi lijepi ljudi toliko zaokupljeni sobom? Međutim, ja to ne govorim zbog toga da bi me ti poželio, već zato što se plašim da ti car Armanus ne učini nešto nažao. Ako me ne obljubiš noćas i ne uzmeš mi nevinost, on je smislio da te skine s prijestolja i da te

protjera iz naše zemlje. Možda će se još više razbjesniti pa će te i ubiti. Meni te žao, gospodaru, pa te upozoravam, a ti čini po svome.
Carica Budura na te riječi poniknu pogledom i zbunivši se pomisli: "Ako se suprotstavim, stradat ću, a ako poslušam, osramotit ću se. Međutim, ja sam sada carica Otočja ebanovine. Ona su sva pod mojom vlašću. S Kameruzzemanom se ne mogu naći ni na jednom drugom mjestu, jer on nema puta prema domovini osim preko Otočja ebanovine. Prepustit ću se Allahu, jer on najbolje promišlja." Zatim carica reče princezi Hajatunnufusi:
- Draga moja, ne izbjegavam te i ne ustručavam se svojom voljom - i carica ispriča sve šta joj se dogodilo, pa joj otkri svoj pravi lik i dodade: - Zaklinjem te Allahom da tajiš ko sam dok me Allah ne sastavi s mojim dragim Kameruzzemanom, a onda neka bude šta će biti...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

211. noć

Kada nastupi dvije stotine jedanaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je carica Budura upoznala Hajatunnufusu sa svojim slučajem naredivši joj da to krije. Hajatunnufusa se silno čudila, raznježivši se prema njoj i moleći Boga da se sastane s dragim Kameruzzemanom. Potom joj princeza reče:
- Sestro moja, ne strepi i ne boj se, nego se strpi dok Allah ne učini ono što je suđeno. Onda Hajatunnufusa izgovori stihove:

Tajna je u meni kao u zaključanoj kući
Zapečaćenoj, a ključ se ne može naći.

Samo pouzdan čovjek tajnu može čuvati,
Samo najbolji ljudi mogu je skrivati.

Nakon stihova, Hajatunnufusa reče:
- Srca slobodnih ljudi, sestro moja, grobnica su za tajne. Ja neću odati tvoju tajnu.
I dvije djevojke počeše se igrati i grliti, pa uskoro zaspaše ne budeći se do pred oglašavanje sabah-namaza. Tada ustade Hajatunnufusa, uze jednu kokoš i zakla je, pa se umrlja njenom krvlju. Onda skide dimije i poče vikati. Rodbina pohita k njoj i robinje zažamoriše. Princezina majka uđe i upita je šta je s njom, te ostade uz kćer sve do večeri.
Što se tiče carice Budure, ona ujutro ustade, ode u hamam i okupa se, pa klanjavši sabah, ode u vladarske odaje, sjede na prijestolje i poče suditi ljudima.

Kada car Armanus ču žamor, upita šta se događa. Rekoše mu da je njegovoj kćeri oduzeta nevinost car se silno obradova osjećajući veliko olakšanje. On priredi gozbu i živjeli su tako izvjesno vrijeme.
U međuvremenu je car Šahraman čekao da se vrati njegov sin, pošto je otišao u lov s Merzuvanom, o čemu je ranije bilo riječi. Kada pade noć, a sin mu ne dođe, car se onespokoji i nije mogao oka sklopiti zbog silnog nemira i velike ljubavi prema sinu. Nije vjerovao da će svanuti, ali ipak zora zarudi. Čekao je sina i do podneva, ali se on ne pojavi i car srcem osjeti da ga je izgubio. Bezmjerno čeznući za sinom, on se prepusti plaču toliko da je natopio odjeću. Istovremeno je, slomljena srca, recitirao:

S onima što vole stalno sam se sporio
Dok slast ljubavi i gorčinu nisam i ja okusio,

Dok čašu rastanka nisam i sam popio
I pred slobodnim robom ljubavi se ponizio.

Zakle se sudba da će nas razdvojiti
I tu zakletvu ona će sada ispuniti.

Pošto izrecitira stihove, Šahraman obrisa suze, pa pozva vojsku da se spremi za dug put. Vojnici uzjahaše konje i car pođe dok mu je srce plamtjelo za sinom Kameruzzemanom za kojim je bezmjerno žalio. Zatim car podijeli vojsku na lijevo i desno krilo, na prethodnicu i začelje, te na još šest odreda i reče im da je zborno mjesto sutra na raskršću.
Vojnici se razidoše prema navedenom rasporedu i jahali su cijeli dan. Pošto pade noć, nastaviše put ne zaustavljajući se do narednog podneva, kada stigoše do mjesta gdje su se ukrštala četiri puta. Nisu znali kojim putem je krenuo Kameruzzeman, a onda ugledaše ostatke poderane odjeće, i vidješe iskidano meso. Nađoše također tragove krvi. Posmatrajući tako komade odjeće i mesa pored njih, car Šahraman kriknu iz sveg glasa i iz dubine srca:
- Avaj, sine moj!
Udarao se po licu, čupao bradu i cijepao odjeću vjerujući da mu je sin stradao. Plakao je i kukao sve više, a onda zakukaše i njegovi vojnici, jer su svi bili uvjereni da je Kameruzzeman stradao. Zbog toga su se posipali prašinom po glavama. Noć ih zateče u kuknjavi, tako da zamalo nisu stradali od žalosti. Carevo srce je plamtjelo dok je uzdisao i recitirao:

Ne korite sjetnoga zbog sjete njegove
Jer mu je dovoljno što ima jade ljubavne.

On plače zbog velikog bola i jada,
Te zbog strasti on u plamenu strada.

Ah, srećo! Onaj što pati hoće se zakleti
Da će vječno on suze prolijevati.

On čezne kad mjesec sjajni nestane
Sa svjetlošću što sve obasjava oko sebe.

Smrt ga nagna da punu čašu ispije
Na dan odlaska i sada daleko je.

On ostavi zavičaj i daleko od nas ode,
Da za slast praštanja s milima ne znade.

Odlaskom i okrutnošću svojim me pogodi,
Mučenjem i rastankom jer me ostavi.

On ode i tako nas rano napusti,
Pošto ga Allah sebi uze i u vrtove smjesti.

Nakon tih stihova, car se s vojskom vrati u svoj grad...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

212. noć

Kada nastupi dvije stotine dvanaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se car Šahraman, izgovorivši stihove, vratio s vojskom u svoj grad uvjeren da mu je sin stradao, da ga je napala i rastrgala ili zvijer i drumski razbojnik. Car naredi da se to razglasi po Otočju Halidat kako bi podanici obukli crninu u znak žalosti za njegovim sinom Kameruzzemanom. Zatim mu sagradi turbe koje nazva Kućom žalosti. Ponedjeljkom i četvrtkom vodio je državničke poslove, a ostatak sedmice provodio je u Kući žalosti tugujući za sinom i oplakujući ga

stihovima, među kojima su i ovi:

Sretni dan je kad si uz mene ti,
A dan stradanja je kada me napusti.

Čak i ako mi opasnost od smrti zaprijeti,
Od sigurnosti draže mi je uz tebe biti.

Ili:

Onog što ode dušom bih svojom iskupio,
Premda me je rasplakao i srce mi rastužio.

Neka u radosti prođe ovo čekanje -
Tri puta se zaklinjući, napustih blagostanje![12]

Toliko o caru Šahramanu.
U međuvremenu je princeza Budura, kćer cara al-Gajura, postala caricom Otočja ebanovine. te su ljudi na nju upirali prstima govoreći:
- To je zet cara Armanusa!
Svake noći je spavala s princezom Hajatunnufusom jadajući se koliko joj nedostaje muž Kameruzzeman, opisujući joj njegovu ljepotu i ljupkost i želeći da se makar u snu sastane s njime. Što se tiče Kameruzzemana, on ostade izvjesno vrijeme kod vrtlara u vrtu jadikujući danonoćno, tugujući i recitirajući stihove o sretnim vremenima. Onda mu vrtlar reče:
- Krajem svake godine jedna lađa plovi u muslimanske zemlje.
Kameruzzeman je tako živio dok jednom ne vidje kako se ljudi okupljaju. On se tome čudio, a onda mu vrtlar priđe i reče:
- Sinko, nemoj danas više raditi. Prestani navraćati vodu prema drveću. Danas je praznik, te ljudi odlaze u posjete jedni drugima. Odmori se i samo nadgledaj vrt. Ja bih htio pogledati za tebe kada će krenuti lađa, jer je ostalo još malo vremena. Otpremit ću te u muslimanske zemlje.
Potom vrtlar izađe, a Kameruzzeman ostade sam slomljena srca i suznih očiju. Plakao je do besvijesti, a kada dođe k sebi, poče šetati po vrtu razmišljajući o zlehudoj sudbini, o daljini i rastanku. Pamet mu se pomuti, pa posrnu i pade na lice tako da čelom udari o korijen drveta. Poteče mu krv miješajući se sa suzama. On obrisa krv,

otre suze i povije čelo jednom krpom. Zatim nastavi hodati po vrtu gotovo raspamećen. Baci pogled na jedno drvo na kome su bile dvije ptice što su se svađale. Jedna ptica pobijedi udarivši kljunom drugu pticu u vrat tako da joj odvoji glavu od tijela. Onda zgrabi tu glavu i odletje s njom, a ubijena ptica pade na zemlju pred Kameruzzemana. Dok je on to posmatrao, odjednom se dvije velike ptice spustiše pored one poginule. Jedna se pusti kraj njene glave, a druga pored repa. Spustiše krila nad njom, poviše vratove i počeše jadikovati, te se i Kameruzzeman rasplaka zbog rastanka sa suprugom, dok je posmatrao ptice kako oplakuju svoga prijatelja...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

213. noć

Kada nastupi dvije stotine trinaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kameruzzeman plakao zbog rastanka sa suprugom kada je vidio kako dvije ptice jadikuju za svojim drugom. Potom je posmatrao kako ptice kopaju rupu u koju sahraniše ubijenu pticu pa odletješe. Nije ih bilo neko vrijeme, a onda se vratiše s pticom ubicom. Spustiše se na humku ubijene ptice, pa navališe na ubicu dok je ne usmrtiše. Zatim joj meso iskidaše, utrobu joj izvadiše i krv joj prosuše po mezaru ubijene ptice. Meso joj razbacaše unaokolo. Sve se to događalo pred zabezeknutim Kameruzzemanom. On skrenu pogled na mjesto na kome bijaše ubijena ptica i ugleda kako nešto sija. Kada priđe, mladić vidje da je to guša one ptice koju uze, otvori i u njoj nađe dragulj zbog kojeg se rastao sa ženom. Ugledavši dragulj i prepoznavši ga, mladić se stropošta ošamućen od radosti. Kada dođe k sebi, pomisli: “Ovo je dobar znak i radostan nagovještaj da ću se sresti sa svojom dragom”. On razgleda dragulj prinoseći ga očima, a onda ga priveza za ruku likujući. Hodao je iščekujući vrtlara i nadajući mu se sve do noći. Kameruzzeman prespava noć, a onda pođe za svojim poslom zategnuvši pojas od palminih vlakana. Uze sjekiru i korpu pa probijajući se kroz vrt, priđe roščićevom stablu, udari sjekirom u korjen tako da udarac zazvoni. Kameruzzeman odgrnu zemlju s toga mjesta pa ugleda jedan poklopac koji otvori...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

214. noć

Kada nastupi dvije stotine četrnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kameruzzeman podigao poklopac i ugledao vrata. Kada se spustio, našao se u jednoj prostranoj odaji iz vremena Semuda i Ada.[13]
Odaja je bila prostrana i puna suhoga zlata. Kameruzzeman pomisli: “Vrijeme nevolja je prošlo, a stiže vrijeme radosti i veselja!” Potom se on vrati u vrt stavivši poklopac

u pređašnji položaj i ponovo se posveti vrtu i navraćanju vode na rastinje. Bavio se time tokom cijelog dana, a onda dođe vrtlar i reče mu:
- Sinko, raduj se povratku u domovinu! Trgovci se spremaju za put i lađa će za tri dana zaploviti prema Gradu ebanovine. To je prvi muslimanski grad. Kada stigneš tamo, putovat ćeš kopnom još šest mjeseci dok ne stigneš do Otočja Halidat i do cara Šahramana.
Razdragani Kameruzzeman poljubi vrtlarovu ruku i reče:
- Oče moj, kao što si ti mene obradovao, i ja ću tebe obradovati.
Zatim mu ispriča o onoj odaji. Vrtlar se obradova:
- Sinko, ja sam u ovome vrtu već osamdeset godina i nisam ništa našao. Ti si kod mene jedva godinu dana, a već si to otkrio. To je tvoja nafaka koja će ti prekratiti nevolje, pomoći ti da stigneš do svoje porodice i nađeš se s onom koju voliš.
- Mi to moramo podijeliti - reče Kameruzzeman, pa povede vrtlara u onu odaju i pokaza mu zlato smješteno u dvadeset ćupova. Kameruzzeman uze deset, a vrtlar deset. Onda vrtlar reče:
- Dijete moje, ponesi nekoliko mjerica ptičjih maslina iz ovoga vrta, jer ih nema nigdje. Trgovci ih odavde izvoze u sve druge zemlje. Zlato stavi u mjerice, a masline na zlato, pa zatvori mjerice i ponesi ih na lađu.
Kameruzzeman istog časa ustade pa napuni zlatom pedeset mjerica i zatvori ih, pošto prije toga preko zlata stavi masline, a dragulj stavi u mjericu koju sam ponese. Onda zapodjenu razgovor s vrtlarom, uvjeren da će se uskoro sastati s porodicom. Mislio je: “Kada stignem na Otočje ebanovine, otići ću odatle u očevu zemlju i raspitati se za svoju dragu Buduru. Da li se vratila u zemlju, ili joj se nešto dogodilo na putu?
Potom Kameruzzeman sjede očekujući kraj dana i ispriča vrtlaru događaj s pticama. Vrtlar je bio zapanjen. Onda zaspaše, a ujutro se vrtlar razboli. Bolovao je dva dana, i trećeg dana bolest se pogorša toliko da izgubiše nadu da će preživjeti. Kameruzzeman je tugovao zbog vrtlara. Dok se sve to zbivalo, pojavi se kapetan lađe s mornarima koji zapitaše šta je s vrtlarom. Kad im rekoše da je bolestan, oni upitaše:
- Gdje je mladić koji želi putovati s nama na Otočje ebanovine?
- To je rob koji upravo stoji pred vama - odgovori Kameruzzeman, a potom im reče da ponesu mjerice na lađu. Mornari prenesoše mjerice, pa mu rekoše:
- Požuri, jer sada je povoljan vjetar.
- Sa zadovoljstvom - prihvati Kameruzzeman i ponese na lađu svoju torbu s hranom. Onda se vrati vrtlaru da se oprosti s njim, ali ga zateče na izdisaju, te ostade sjedeći kraj njegova uzglavlja dok ne preminu. Sklopi mu oči, opremi ga i sahrani, pa pođe ka lađi koja već bijaše zaplovila sa razapetim jedrima. Plovila je sijekući morsku pučinu dok mu ne izmače iz vida. Kameruzzeman je stajao zbunjen, a onda se vrati u vrt,

zabrinut i mračan, posipajući se prašinom po glavi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

215. noć

Kada nastupi dvije stotine petnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se Kameruzzeman vratio u vrt, zabrinut i mračan, pošto je lađa otplovila. On iznajmi vrt od njegovog vlasnika i uze jednog čovjeka koji će mu pomagati da navodnjava rastinje. Zatim ode u onu odaju i smjesti preostalo zlato u pedeset posuda stavivši po vrhu masline. Nakon toga, raspita se za drugu lađu, ali mu rekoše da ona plovi samo jedanput godišnje. Kameruzzemana obuze još veća tuga. Bio je slomljen svim što mu se dogodilo, naročito gubitkom dragulja princeze Budure. Danonoćno je jadikovao recitirajući stihove.
U međuvremenu, lađa pod povoljnim vjetrom doplovi do Otočja ebanovine. Voljom sudbine, carica Budura je upravo tada sjedjela kraj jednog prozora i ona ugleda lađu kako pristade uz obalu. Caričino srce ustrepta, te ona uzjaha konje sa svojim emirima i dvorjanima, zaputi se na obalu i zaustavi se kraj lađe. U to vrijeme istovarala se roba u skladište. Carica naredi da dovedu kapetana koga upita šta je dovezao.
- Care - na to će kapetan - na lađi sam dovezao bilja, sredstva za trljanje, napitaka, mehlema, blaga, gizdavog platna i toliko druge skupocjene robe da je ne mogu ponijeti deve ni mazge. Tu su svakojaki mirisi, kakilska aloja, indijske smokve i ptičije masline koje su prava rijetkost u ovim zemljama.
Caričina duša poželje te masline, te ona reče vlasniku lađe:
- Koliko imaš maslina?
- Imam pedeset punih mjerica, ali njihov vlasnik nije doplovio s nama. Car ipak može uzeti onoliko mjerica koliko hoće.
- Iznesite ih na kopno da pogledam.
Car dozva mornare koji iznesoše pedeset mjerica. Zatim otvori jednu, pogleda masline i reče:
- Uzet ću ovih pedeset mjerica i platit ću koliko god tražiš.
- U našoj zemlji one nemaju naročitu vrijednost. Njihov vlasnik, jedan siromah, zakasnio je da se ukrca s nama.
- Koliko koštaju? - upita carica.
- Hiljadu dirhema.
- Uzet ću ih za hiljadu dinara.
Ona naredi da prenesu masline u dvorac, a kada pade noć zapovijedi da joj donesu jednu mjericu. Carica je otvori u vrijeme kada tu nije bilo nikoga osim nje i Hajatunnufuse. Stavi preda se jednu posudu na koju položi mjericu i izruči u posudu

gomilu suhoga zlata.
- Kakvo je ovo zlato? - upita carica Hajatunnufusu. Zatim naloži da joj donesu sve mjerice i vidje da su sve pune zlata, a da maslina ima dovoljno tek za jednu mjericu.
Pretražujući zlato, carica nađe u njemu dragulj koji uze, razgleda ga i otkri da je to onaj dragulj koji je bio na vrpci njene haljine, a uzeo ga je Kameruzzeman. Kada se uvjeri u to, Budura ciknu od radosti i izgubi svijest...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

216. noć

Kada nastupi dvije stotine šesnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je carica Budura, vidjevši dragulj, ciknula od radosti i izgubila svijest. Kada dođe k sebi, pomisli: "Zbog ovog kamena rastala sam se sa svojim dragim Kameruzzemanom, ali dragulj je vjesnik dobra"! Onda reče princezi Hajatunnufusi da joj dragulj nagovještava susret s dragim.
Kad osvanu jutro, carica sjede na prijestolje i naredi da dovedu kapetana lađe koji dođe, poljubi tlo pred njom, a carica upita:
- Gdje si ostavio vlasnika ovih maslina?
- Čestiti care - odgovori kapetan - ostavili smo ga u zemlji maga. To je jedan vrtlar.
- Ako mi ga ne dovedeš, ne možeš ni naslutiti kakva će nevolja zadesiti tebe i tvoju lađu.
Zatim carica naredi da zapečate trgovačke magacine i reče:
- Vlasnik ovih maslina je moj dužnik. Dužan mi je, i ako mi ga ne dovedete, zasigurno ću vas sve poubijati, a vašu robu ću zaplijeniti.
Trgovci obećaše kapetanu da će iznajmiti njegovu lađu i da će se vratiti. Zatim rekoše:
- Spasi nas od ovog tiranina!
Kapetan se ukrca na lađu i razvi jedra, a Allah mu podari sreću tako da noću stiže na Otočje i odmah ode u vrt. Kameruzzemanu se noć bijaše oduljila dok se prisjećao drage. Sjedio je u vrtu jadikujući zbog svega što mu se dogodilo.
Kapetan pokuca na kapiju. Kameruzzeman otvori vrata i izađe, a mornari ga zgrabiše i odnesoše na lađu. Zatim razviše jedra i zaploviše. Plovili su danima i noćima, a Kameruzzeman nije znao šta je uzrok tome. Pitao je mornare zašto se sve to događa i oni mu rekoše:
- Ti si dužnik caru Otočja ebanovine, zetu cara Armanusa. Poharao si mu blago, nesretniče.
- Allaha mi, nikada nisam kročio u tu zemlju, niti je poznajem - na to će Kameruzzeman.
Plovili su s njim dok ne ugledaše Otočje ebanovine, a onda ga odvedoše carici

Buduri. Čim ga ona ugleda, prepozna ga i reče:
- Dajte ga slugama da ga vode u hamam.
Potom Budura ukinu zabranu na trgovinu, a kapetana dariva darovima vrijednim deset hiljada dinara i uđe princezi Hajatunnufusi koju o svemu obavijesti i reče:
- To treba da tajiš dok ne postignem cilj i dok ne uradim nešto što će se u knjige zapisati, pa će se poslije nas čitati carevima i običnom narodu.
Pošto naredi slugama da odvedu u hamam Kameruzzemana, oni ga odvedoše. Zatim ga carski obukoše, a kad mladić izađe iz hamama, izgledao je poput vrbove grane, ili zvijezde koja svojim izlaskom postiđuje mjesec. Povrati mu se živahnost, te se uputi u dvorac, a kada ga Budura ugleda, ona stegnu srce do ispunjenja svoje želje. Pokloni mladiću robove i sluge, deve i mazge. Dade mu i riznicu blaga, uzdižući Kameruzzemana s jednog na drugi položaj, dok ga ne postavi za haznadara kome povjeri novac. Ponašala se lijepo prema mladiću zbliživši se s njim, a kada emirima reče kakav položaj ima, i oni ga zavolješe. Carica Budura ga je svakodnevno nagrađivala sve više, a Kameruzzeman nije znao otkud toliko poštovanje. Budući da je imao mnogo novaca, dijelio je poklone i čašćavao služeći cara Armanusa, tako da ga je i on zavolio. Zavolješe ga emiri, ugledni ljudi i puk koji se poče zaklinjati njegovim životom. Za sve vrijeme, Kameruzzeman se čudio kako mu carica Budura iskazuje poštovanje i mislio je: “Tolika ljubav mora da ima nekog razloga. Možda mi ovaj car iskazuje tolike počasti ne zbog njih samih, već zbog neke zle namjere. Moram zatražiti dopuštenje da odem iz njegove zemlje.” Potom ode carici Buduri i reče joj:
- Care, ukazuješ mi velike počasti. Neka vrhunac toga bude tvoje dopuštenje da otputujem, a oduzmi mi sve ono što si mi darovao.
Carica Budura se osmjehnu:
- Šta te natjeralo da tražiš dopuštenje za odlazak i da srljaš u opasnosti kad uživaš najviše počasti i primaš bogate darove?
- Ako ovi izrazi poštovanja nemaju neki uzrok, onda su pravo čudo, care - reče Kameruzzeman. - Ovo utoliko prije što si mi davao položaje koje zaslužuju samo ugledni šejhovi, a ja sam vrlo mlad.
- Uzrok je taj - reče carica Budura - što te volim zbog tvoje izuzetne ljepote, čudesne ljupkosti i gracioznosti. Ako mi omogućiš da učinim s tobom ono što želim, ukazivat ću ti još veće počasti i darivat ću te još obilnije. Postavit ću te za vezira uprkos tvojoj mladosti, kao što su ljudi i mene učinili carem u ovim godinama. Danas se niko ne čudi starješinstvu mladih ljudi. Kako je lijepo neko rekao:

Kao da naše doba Lutovu[14] *narodu pripada*
Jer on rado mlade naprijed postavlja.

Kameruzzeman se na te riječi zastidje i obrazi mu pocrvenješe poput plamena, te on reče:
- Ne treba mi takva počast koja vodi u prijestup. Živjet ću s malo novaca, ali bogat čestitošću i savršenstvom.
- Mene neće prevariti tvoja revnost koja potiče iz samoljublja i uobraženosti - reče carica Budura. - Divno li je neko rekao:

Podsjetih ga na vrijeme ljubavnih sastanaka, a on uzvrati:
"Koliko ćeš dugo o bolnim stvarima pričati?"

Dinar mu pokazah, a on će stih izreći:
"Može li se od sudbine svoje pobjeći?"

Kameruzzeman sasluša stihove i reče:
- Care, ja nisam navikao na takve stvari, niti mogu ponijeti takav teret koji prevazilazi moje moći. Kako ga mogu nositi ovako mlad?
Carica Budura se osmjehnu:
- To je zaista čudno! Kako se greška može vidjeti u ispravnom radu? Ako si već mlad, zašto se bojiš harama i grijeha, a još nisi u godinama pune muževnosti? Mladosti se ne zamjera zbog griješenja, niti zbog nepromišljenosti. Sam si naveo taj dokaz sporeći se sa mnom. Moramo se zbližiti. Nemoj me odbijati i izbjegavati, jer je Božija odredba neizbježna. Ja treba da se plašim da ne učinim neku grešku više nego ti. Izvrstan je onaj koji je rekao:

Kita mi velika, a mali mi govori:
"Gurni mi ga unutra i ti se ohrabri!"

"Nije dopušteno", rekoh, a on mi veli:
"Za me jeste", pa ja na njeg navali.

Kada Kameruzzeman ču te riječi, pade mu mrak na oči, te reče:
- Care, ti možeš naći žene i djevojke tako lijepe kakvih danas nema. Zar ćeš se zadovoljavati mnome umjesto njima? Okreni se kojoj hoćeš od njih, a mene ostavi.
- Pravo govoriš - na to će Budura - ali ja pomoću tih žena ne mogu zaliječiti čežnju za tobom, niti svoj bol i jade. Kada se pokvari karakter i priroda, onda ona ne sluša

nikakve savjete. Okani se prepirke i poslušaj šta je neko rekao:

Zar ne vidiš kako na trgu voće redaju;
Jedni smokve, a drugi sikomore uzimaju?

Drugi je rekao:

Ti, kojoj grivna na nozi šuti, a pojas zvecka,
Jedno je zadovoljno, a drugo se na bijedu jada!

Htjela bi da se drugom ljepoticom tješim,
Al' sam bio vjeran i neću da griješim.

Kunem se maljama ljepšim od uvojaka njenih:
Djevicom umjesto tobom neću da se zadovoljim.

Zatim:

Ljepotane, ljubav prema tebi za mene je vjera
Koju izabrah među svim drugim vjerama.

Sve žene sam radi tebe ostavio -
Zato tvrde da sam sada monah postao.

Zatim:

Umjesto Zejnebom i Nurom, moje misli se tješe
Ružičastim licem na kome brčići strše.

U toga srndaća sam zaljubljen strasno,
A za ženu sa grivnama srce mi ne bije glasno.

Moj prijatelj u intimi i potaji
Nije onaj isti koji je i u odaji.

Ti koji me koriš što sam Hindu i Zejnebu napustio,

Njegov lik s maljama kao jutro mi se ukazao!

Zar hoćeš da postanem rob u utvrdi,
Ili da me čvrsto okružuju zidovi?

Zatim:

Nemoj mladiće sa ženama porediti
I onog što veli da je to ružno nemoj slušati.

Između žene čije lice mi noge cjeliva
I srndaća što zemlju ljubi velika je razlika.

Zatim:

Tebe sam izabrao kao smisao za se
Jer nemaš menstruaciju, niti porađaš se.

Kad bi svi težili parenju s ljepoticama,
Od potomstva se ne bi moglo proći našim zemljama.

Zatim:

Ona mi veli kao koketno se ljuteći
I na ljubav me uzalud navodeći:

"Ako me ne obljubiš kao što muž ženu obljubi,
Ne okrivljuj me kad ti porastu rogovi.

Kao da ti je ćuna svijeća što gasne -
Čim je rukom dohvatim, ona odmah splasne."

Zatim:

Otimajući se bunilu, ona mi veli:
"Ti si zbilja glup, bezbeli!

Prije moga na lice ti poljubac nije pao,
Niti si drugima poljupce davao!"

Zatim:

Ona mi nudi podatnu picu
A ja velim: "Obljubiti te neću!"

Ona ode i poče govoriti:
"Od njega će otić' za kog se znalo da će se odvratiti"[15]

Danas nije moderno tucati sprijeda -
Ta ljubav prošlim vremenima pripada.

Onda mi ona zadnjicu okrenu
Nalik na srebrenu gromadu izlivenu.

"Divno se, moja gospo, divno namjesti;
Divno je tako, neće te boljeti!

Divno je tako, guzo koja si šira
I od carevine našeg gospodara!"

Zatim:

Muškarci oprost Božiji traže podižući ruke,
A žene oprost traže podižući noge.

Ko može divnome djelu da odoli
Koje Allah diže kada ga povali!?

Kada Kameruzzeman sasluša stihove i kada se uvjeri da ne može izbjeći ono što se njoj prohtjelo, on reče:
- Čestiti care, ako već mora tako biti, barem obećaj da ćeš mi to učiniti samo jedanput. Time se neće popraviti izopačena priroda, a poslije me o tome nikad nemoj

pitati. Molim Boga da popravi u meni ono što je pokvareno.
- Dajem ti obećanje - reče Budura. - Molit ću Allaha da nam oprosti i da nam svojom milošću izbriše velike grijehe. Zaista, Njegova svekolika milost nije tako mala da ne može nas obuhvatiti i prikriti naša velika zlodjela, te izvesti nas na svjetlo pravoga puta iz tmine zabluda. Kako je divno rečeno:

Ljudi nas sumnjiče za nešto i ustrajavaju
Dušom i srcem u tom sumnjičenju.

Učinimo to što misle da im olakšamo -
Zgriješimo samo jednom, a onda se pokajmo!

Zatim Budura zada riječ i čvrsto obećanje, zakle mu se svim najsvetijim da će to učiniti samo jednom, jer ju je strast prema njemu dovela na ivicu smrti i propasti.
Pod tim uvjetom, Kameruzzeman pođe s njom u ložnicu, ne bi li ugasio plam njene strasti, a usput je mislio: “Nema moći ni sile do Božije moći! Tako je odredio Slavni i Sveznajući!”
Zatim odveza čakšire potpuno postiđen, dok su mu suze tekle zbog nelagode. Budura se osmjehnu, pa ga povede u postelju i reče:
- Nakon ove noći nećeš vidjeti onoga koga osuđuješ.
Onda se nagnu prema njemu, poče ga ljubiti i grliti, preplitati noge s njegovima, pa mu reče:
- Stavi mi ruku među butine, na ono mjesto, možda će se tako uspraviti.
- Ja to ne znam lijepo uraditi! - zavapi Kameruzzeman, a ona ga zamoli:
- Tako ti života, učini to što ti naređujem!
Kameruzzeman pruži ruku ustreptala srca i otkri da su joj butine mekše od maslaca i nježnije od svile. On se poče naslađivati tim dodirom i poče lutati rukom na sve strane dok ne stiže do kubeta bezbrojnih blagodati i živosti. Mislio je: “Možda je ovaj car hermafrodita, ni muško ni žensko!” Zatim reče:
- Care, nisam ti našao halatku kakve imaju ostali muškarci. Šta te tjera da ovo činiš?
Carica Budura se zagrcnu od smijeha, pa reče:
- Dragi moj, kako si brzo zaboravio noći koje smo zajedno proveli!
Zatim mu otkri svoj identitet i on shvati da je to njegova žena, princeza Budura, kćer cara al-Gajura, gospodara otočja i mora. Onda zagrliše jedno drugo, počeše se ljubiti, pa legoše u postelju ljubavi i počeše recitirati stihove:

Na ljubav sam ga zvala vrat izvijajući

I prema njemu se stalno naginjući.

Srce sam mu okorjelo blagošću napajala;
Uporno je odbijao, al sam ga pridobila.

Bojao se da ga neki zlobnik ne ugleda
Kad se pojavi ispod sjajnoga oklopa.

Butine se na bedra žale jer poput deve
Kad korača noge ga jedva nose.

Sječivom pogleda svojih on se opasao
I oklop poput mraka na se je navukao.

Miris mu njegov sretni dolazak najavljuje,
A ja trčim kao ptica što iz kafeza puštena je.

Svoj obraz mu sterem da po njemu gazi
I da prahom me liječi hodajući po toj stazi.

Grleći ga, vezala sam zastave ljubavi
I nesretnoj sudbini razvezaše se uzlovi.

Gozbu priredih i na nju mi se odazvaše
Radosti same koje sijede ne imaše.

Uštap mu je usta načičkao kao zvijezdama
Opojnim kao vino i titravim mjehurićima.

U mihrabu[16] *slasti vijek sam proživjela*
Kraj onog kojeg je greška istini vratila.

Kunem se ajetima ad-Duha na njegovom licu
Da suru Ihlas[17] *nikad zaboravit' neću.*

Carica Budura zatim ispriča Kameruzzemanu sve što joj se dogodilo, te i on njoj ispriča šta mu se zbilo. Onda je poče koriti, govoreći:
- Šta te je natjeralo da noćas tako postupaš sa mnom?
- Nemoj mi zamjeriti - odgovori ona. - Htjela sam se samo našaliti ne bi li nam bilo zabavnije.
Kad osvanu jutro i sinu danje svjetlo, carica Budura pozva cara Armanusa, oca princeze Hajatunnufuse i otkri mu istinu o sebi, rekavši da je ona žena Kameruzzemana. Ispriča mu njihovu povijest i uzrok rastanka. Reče mu da je njegova kćer Hajatunnufasa nevina kao što je i bila. Kada car Armanus, vladar Otočja ebanovine, sasluša priču carice Budure, kćeri cara al-Gajura, silno se začudi i naredi da se pripovijest zapiše zlatnom tintom. Potom se obrati Kameruzzemanu:
- Careviću, hoćeš li da budeš moj zet i da se oženiš mojom kćerkom Hajatunnufusom?
- Posavjetovat ću se s caricom Budurom, jer ona ima neograničeno pravo na me - odgovori Kameruzzeman, a kada se posavjetova s njom, Budura mu reče:
- To je divna ideja! Oženi se njome, a ja ću joj biti sluškinja, jer mi je učinila dobro. Bila je pažljiva i milostiva, utoliko više što smo u njenom domu. Njen otac nas je obasipao dobročinstvima.
Pošto Kameruzzeman vidje da je carica Budura sklona tome i da nije ljubomorna na Hajatunnufusu, on se s njom dogovori...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

217. noć

Kada nastupi dvije stotine sedamnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se Kameruzzeman dogovorio sa svojom ženom, caricom Budurom, te da je izvijestio cara Armanusa o tome šta mu je kazala carica Budura, odnosno da ona rado pristaje na to, te da će biti sluškinja princezi Hajatunnufusi.
Pošto car Armanus ču riječi Kameruzzemana, veoma se obradova, pa sjede na svoje prijestolje i pozva sve emire, vezire, dvorjane i državne velikodostojnike. Ispriča im cijelu povijest Kameruzzemana i njegove žene, carice Budure. Reče im da želi udati svoju kćer Hajatunnufusu za Kameruzzemana, te da ga postavi za njihovog cara umjesto njegove žene, carice Budure. Prisutni rekoše:
- Budući da je Kameruzzeman muž carice Budure, koja je prije njega bila naš car, a mislili smo da je to zet cara Armanusa, svi pristajemo da nam on bude car, a mi njegove sluge koje će mu uvijek biti pokorne.
Car Armanus se veoma obradova, pa pozva kadije, svjedoke i državne poglavare i vjenča Kameruzzemana sa svojom kćerkom Hajatunnufusom. Potom priredi pir i bogatu gozbu, obilno dariva sve emire i starješine, podijeli sadaku siromasima i

bijednicima, oslobodi sve zatvorenike, te se svi obradovaše postavljenju Kameruzzemana za cara. Molili su se za njegovu trajnu slavu, napredak, sreću i znamenistost.

Pošto postade vladar, Kameruzzeman ukinu carine, oslobodi preostale zatvorenike i uopće - postupao je s podanicima na način dostojan hvale. Živio je sa svojim ženama u sreći i zadovoljstvu, radosti i veselju, provodeći sa svakom po jednu noć.

Priča o al-Emdžedu i al-Esadu

Živio je tako Kameruzzeman dugo vremena, oslobodivši se briga i žalosti. On zaboravi svoga oca, cara Šahramana, svu slavu i veličinu koju je uživao s njim. Uzvišeni Allah mu podari sa ženama dva sina nalik na dva sjajna mjeseca. Stariji je bio od carice Budure i zvao se al-Melikulemdžed, a mlađi je bio od princeze Hajatunnufuse i zvao se al-Melikulesad.

Al-Esad je bio ljepši od brata al-Emdžeda. Odgajani su u sjaju i raskoši, obrazovani su i usavršavani, učili su kaligrafiju, razne nauke i politiku, te vještinu jahanja. Tako postigoše savršenstvo, dostigoše vrhunac ljepote i ljupkosti, te su očaravali i žene i muškarce. Imali su sedamnaest godina, a nisu se odvajali jedan od drugoga: zajedno su jeli i pili ne rastajući se ni jednoga časa. Svi su im zavidjeli na tome.

Kada dospješe u muževno doba i postadoše uistinu savršeni, otac ih je, kada bi putovao, postavljao u carski divan, tako da je svaki od njih vodio državne poslove po jedan dan.

Voljom neizbježne sudbine, dogodi se da ljubav prema al-Esadu, sinu Hajatunnufuse, pade na srce carici Buduri, ženi njegovog oca, te da ljubav prema al-Emdžedu, sinu carice Budure, pade na srce carici Hajatunnufusi, drugoj ženi njegovog oca. Obje žene počeše se igrati sa sinom one druge, ljubeći mladiće i privijajući ih na grudi. Kada bi to njihove majke vidjele, mislile su da je to od milja i majčinske nježnosti prema djeci. Međutim, ljubav se učvrsti u srcima žena koje su bile očarane dječacima. Kada bi se pojavio sin one druge žene, svaka je svog privijala na grudi ne želeći da je ostavlja.

Pošto to potraja duže, a žene ne nađoše načina da se sjedine s mladićima, one prestadoše piti i jesti i napusti ih slatki san. Jednom, car pođe u lov, pa naredi sinovima da budu u divanu, po jedan dan kao i obično...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

218. noć

Kada nastupi dvije stotine osamnaesta noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care, da je car pošao u lov i naredio sinovima da zauzmu njegovo mjesto u divanu, po jedan dan kao i obično.

Prvoga dana na prijestolje sjede al-Emdžed, sin carice Budure, koji se prihvati državničkih poslova. Carica Hajatunnufusa, majka al-Esadova, napisa al-Emdžedu pismo želeći pobuditi njegovu nježnost, stavljajući mu na znanje da je vezana za njega i da ga voli. Ona nastupi sasvim otvoreno, otkrivajući da želi voditi ljubav s njim. Elem, ona uze papir i napisa mu ove rimovane rečenice: “Od sirote zaljubljenice,

tužne usamljenice, koja je mladost u ljubavi za te izgubila i koja je zbog tebe dugo patila. Kad bih ti dužinu svog jada opisala, šta sam sve podnijela, kakva mi je strast u srcu planula, kako plačem i uzdišem, kako srce svoje tugom kidam, kako se smjenjuju moje brige i kako me prate muke, šta sve preživljavam zbog rastanka i kako me sažiže tugovanka - dugo bih pismom morala izlagati i račundžije to ne bi mogle zbrajati. Zemlja i nebo tijesni su mi postali, samo u tebi su mi nade i spas ostali. Smrt sam, evo, ugledala i strahote nestanka se uplašila. Sve više plamtim i ne mogu da te ostavim. Ako bih htjela svu strast svoju opisati, na gomilu papira ne bi moglo stati."
Potom dometnu stihove:

Kad bih htjela svu vatru u sebi opisati,
Svu patnju, ljubav i da ne mogu spavati,

Na zemlji ne bi dovoljno svitaka ni pera bilo,
Ne bi tinte, niti bi hartije doteklo.

Carica Hajatunnufusa umota papir u komad skupocjene svile poprskan mošusom i ambrom i stavi uz njega uvojak svoje kose koja je vrijedjela čitavo blago. Sve to zamota u jednu mahramu i dade je slugi kome naredi da je odnese caru al-Emdžedu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

219. noć

Kada nastupi dvije stotine devetnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je carica Hajatunnufusa predala pismo slugi naredivši mu da ga uruči al-Emdžedu. Sluga odnese zavežljaj ne sluteći šta je suđeno, a Onaj koji to zna On i određuje kako hoće.
Sluga priđe al-Emdžedu, poljubi tlo pred njim i pruži mu mahramu s pismom. Al-Emdžed uze mahramu od sluge, odveza je i vidje papir koji otvori i pročita. Pročitavši šta na njemu piše, on shvati da je žena njegovog oca preljubnica koja vara Kameruzzemana. Al-Emdžed se razbjesni prezirući žene zbog njihovih djela i uzviknu:
- Prokleo Allah žene vjerolomnice koje nemaju ni pameti ni vjere!
Potom isuka sablju i reče slugi:
- Teško tebi, zli robe! Zar ti raznosiš pisma u kojima je vjerolomnost žene tvoga gospodara?! U tebi nema ništa dobro, crnčugo, odvratni i mrski čovječe!
Zatim ga udari po vratu i odvoji mu glavu od tijela, pa mahramu sa svim što bijaše u njoj stavi u džep. Onda ode majci i obavijesti je o onome što se dogodilo, grdeći i psujući. Vikao je:

- Sve ste vi gora jedna od druge! Allaha mi, da se ne bojim ogrješenja o pristojnost prema ocu Kameruzzemanu i bratu al-Esadu, sigurno bih otišao k njoj i glavu joj odrubio kao i njenom slugi!
Potom mladić ode od majke pomaman od bijesa. Kada Hajatunnufusa saznade šta je učinio s njenim slugom, ona ga poče grditi i proklinjati smišljajući mu spletke. Al-Emdžed provede noć malaksao od gnjeva, žalosti i nemirnih misli. Nisu mu prijali hrana, piće, ni san.
Kad osvanu jutro, brat al-Esad sjede na očevo prijestolje da vodi državne poslove. Njegova majka Hajatunnufusa bijaše bolesna zbog svega što je čula od al-Emdžeda i zbog toga što joj je pogubio slugu. Pošto al-Esad zasjede toga dana na prijestolje, on se posveti državničkim poslovima i sjedio je na prijestolju do popodneva. Tada carica Budura, majka al-Emdžedova, posla jednu lukavu staricu povjerivši joj šta joj leži na srcu. Carica uze papir da napiše pismo al-Esadu, sinu njenoga muža i požali mu se na silnu svoju ljubav i strast prema njemu. Napisa mu ove rimovane rečenice:
"Od one koju ljubav i strast ubi - najljepšem od svih ljudi; onome što se ljepotom uznosi i nježnošću se svojom ponosi, koga ne privlače ljubavni odnosi; koji neće da je u okruženju ljudi sklonih odanosti i poniženju; onome što je surov bio jer mu je zaljubljeni dojadio - al-Esadu čija ljepota je savršena i dražesnost nenadmašna; čije lice kao mjesec blista, i čelo mu poput cvijeta u jarkoj svjetlosti cvjeta. Ovo moje pismo onome je zbog kog mi se tijelo topi, zbog kog mi se koža ljušti i lome se moje kosti. Znaj da me strpljenje izdaje i da me ovakvo stanje izbezumljuje; čežnja i daljina mira mi ne daju, strpljenje i san me napuštaju, nesanica i sjeta me opsjedaju, ljubav i strast me iscrpljuju, bolest i jad me ne napucaju; tvojoj duši ću oprostiti ako si odlučio ljubavlju me pogubiti; neka te Allah sačuva od svakog zla koje te ophrvava."
Nakon tih rimovanih i ritmiziranih rečenica, carica napisa stihove:

Sudbina htjede da se u te zaljubim ja,
Ti čija ljepota kao pun mjesec sja.

Rječitost i svu ljepotu u sebi si sakupio,
Među svim što postoji samo ti si sinuo.

Da me ti mučiš mogu pristati -
Možda ćeš me tako pogleda udostojiti.

Sretan je onaj ko je umro ljubeći te -

Ko ne ljubi i ne voli, ljepote su mu nepoznate.

Zatim dopisa stihove:

Tebi se jadam, Esade, na ljubav što plamti:
Smiluj se jer ću u čežnji sagorjeti!

Dokle će se ljubav mnome poigravati,
Dokle će me strast, nesanica i misli moriti?

Čas sam u moru, a čas kao u plamenu
Što me pali i u smrt vodi čudesnu.

Ne kori me, kudioče, već bježi od ljubavi
Jer suze mi liju kao potoci bujni.

Rastavši se s dragim, smrt sam dozivala,
Ali me kuknjava i vriska nije spasila.

Bolest zbog rastanka ne mogu podnijeti -
Ti si liječnik i znaš kako ćeš me viđati.

Kudioci, nemojte me sada koriti -
Čuvajte se da vas ljubav ne usmrti!

Carica Budura poprska pismo mirisnim mošusom, zaveza ga trakom iz svoje kose koja bijaše od iračke svile, a na njoj je bila kitica od zrnja zelenog smaragda, optočena biserjem i draguljima. Onda predade pismo starici i naredi joj da ga preda al-Esadu, sinu njenog muža Kameruzzemana. Starica odmah pođe al-Esadu koji bijaše sam u času kada je ušla. Dade mu pismo i stade očekujući neko vrijeme odgovor.
Al-Esad pročita pisamce, shvati njegovu sadržinu, a onda zaveza pismo trakama i stavi ga u džep cjepteći od bijesa i proklinjući nevjerne žene. On ustade, isuka sablju iz korica i udari staricu tako da joj odvoji glavu od tijela. Potom ode svojoj majci Hajatunnufusi koju zateče kako leži u postelji bolesna zbog onoga što joj se dogodilo sa al-Emdžedom. Mladić je izgrdi i prokle, pa ode od nje i srete se s bratom al-Emdžedom kome ispriča šta mu se dogodilo s njegovom majkom, caricom Budurom.

Reče mu da je pogubio staricu koja je donijela pismo i dodade:
- Allaha mi, brate, da me nije stid tebe, ovog časa bih otišao k njoj i glavu bih joj skinuo s ramena!
- Bogami - na to će al-Emdžed - dok sam ja jučer sjedio na prijestolju, dogodilo mi se isto što se tebi dogodilo danas. Naime, tvoja majka mi je poslala pismo slične sadržine.
Onda mu ispriča sve šta se zbilo s njegovom majkom Hajatunnufusom i dodade:
- Da me nije stid tebe, brate, otišao bih k njoj i učinio bih isto što sam učinio sa slugom.
Mladići provedoše ostatak noći u razgovoru, proklinjući nevjerne žene. Preporučiše jedan drugome da o svemu šute kako za to ne bi čuo njihov otac Kameruzzeman koji bi pogubio obje žene. Brinuli su cijelu noć. Kad osvanu jutro, car s vojskom dođe iz lova, uđe u dvorac i uputi emire da idu svojim poslom.
Pošto uđe u odaje, car zateče supruge u posteljama, sasvim onemoćale. Njih dvije su skovale zavjeru protiv svoje djece dogovorivši se da im duše upropaste, budući da su se obje obrukale i plašile su se poniženja. Kada ih car vidje u takvom stanju, upita:
- Šta vam je?
One ustadoše, poljubiše mu ruke i ispričaše sve naopako.
- Znaj, care - rekoše - da su tvoji sinovi koji su odrasli u tvojoj blagodati prevarili te s tvojim ženama i osramotili te.
Kada Kameruzzeman ču riječi svojih žena, pade mu mrak na oči i razbjesni se tako silno da mu se pamet pomuti.
- Objasnite mi to! - reče ženama, a carica Budura poče pričati:
- Znaj, čestiti care, da tvoj sin al-Esad, sin Hajatunnufuse, već nekoliko dana šalje mi pisma nagovarajući me na preljubu. Zabranjivala sam mu da to čini, ali on nije obraćao pažnju. Međutim, kada si ti otišao, nasrnuo je na me pijan, sa sabljom u ruci. Bojala sam se da će me ubiti ako mu se oduprem, kao što je ubio moga slugu. Tako me je silovao. Ako mi ne daš zadovoljštinu, care, sama ću se ubiti. Ne treba da živim poslije tako gnusnoga djela!
Zatim mu Hajatunnufusa ispriča priču poput one koju je čuo od prve žene...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

220. noć

Kada nastupi dvije stotine dvadeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, daje carica Hajatunnufusa ispričala svome mužu, caru Kameruzzemanu, priču sličnu onoj koju mu je ispripovijedala carica Budura, i rekla mu je

- Meni se isto to dogodilo s tvojim sinom al-Emdžedom.
Potom carica brižnu u plač i kuknjavu, govoreći:
- Ako mi ne daš zadovoljštinu, obavijestit ću svoga oca, cara Armanusa!
Dvije žene su gorko plakale pred mužem, carom Kameruzzemanom, koji ih sasluša i povjerava da je to istina, pa se silno razbjesni. On skoči i htjede kidisati na sinove da ih ubije, ali naiđe njegov punac, car Armanus, koji je upravo ulazio da ga pozdravi jer je saznao da se vratio iz lova. Kad vidje da nosi isukanu sablju i da mu vatra bije iz nozdrva zbog silnoga gnjeva, Armanus ga upita šta se događa. Kameruzzeman mu reče šta su uradili njegovi sinovi al- Emdžed i al-Esad. Potom dodade:
- Sada idem da ih umorim najgorom smrću kako bi bili grozan primjer.
- Dobro je što ćeš tako postupiti, dijete moje! - reče car Armanus koji je također bio veoma ljut. - Neka im Allah ne da blagoslova, niti bilo kojoj djeci koja tako postupaju prema očevima! Međutim, sinko moj, jedna poslovica veli: “Ko ne gleda na posljedice, sudbina mu nije saveznik.” Oni su ipak tvoja djeca i ne treba da ih pogubiš svojom rukom, te da na duši nosiš njihovu smrt. Poslije ćeš se kajati što si ih pogubio, ali od kajanja neće biti koristi. Pošalji ih s nekim svojim robom, neka ih on pobije u stepi, kada ti ne budu na očima.
Kameruzzeman sasluša punca i zaključi da je to ispravno mišljenje, pa gurnu sablju u korice, vrati se i sjede na prijestolje. Pozva starog haznadara koji je dobro poznavao stvari i prevrtljivost sudbine, pa mu reče:
- Idi mojim sinovima al-Emdžedu i al-Esadu, dobro ih sveži i stavi ih u dva sanduka koje ćeš natovariti na mazgu. Uzjaši mazgu i iznesi ih daleko u stepu, pa ih tamo zakolji i napuni mi dvije posude njihovom krvlju koje ćeš mi odmah donijeti.
- Slušam i pokoravam se - reče haznadar koji odmah skoči i pođe al-Emdžedu i al-Esadu. Srete ih na putu, dok su upravo prolazili kroz dvorski prolaz, obučeni u najgizdaviju odjeću. Krenuli su ocu Kameruzzemanu da ga pozdrave i čestitaju mu sretan povratak iz lova. Kada haznadar vidje mladiće, zgrabi ih i reče:
- Djeco moja, znajte da sam ja samo rob koji sluša naređenje, te da mi je vaš otac izdao jednu zapovijest. Hoćete li se povinovati njegovom naređenju?
- Hoćemo - odgovoriše oni.
Onda haznadar priđe, poveza ih, stavi ih u dva sanduka i natovari na mazgu, pa ih iznese iz grada. Nosio ih je kroz stepu do podneva i zaustavi se s njima na jednom osamljenom mjestu. Sjaha s konja, skinu sanduke s mazge i otvori ih, pa izvadi al-Emdžeda i al-Esada. Gledajući ih, starac gorko zaplaka za njihovom ljepotom i umilnošću, a onda isuka sablju govoreći:
- Allaha mi, gospodari, teško mi je da vam učinim nešto nažao, ali ja nisam kriv jer robujem naređenjima, a vaš otac, Kameruzzeman, naredio mi je da vas pogubim.

- Emire - odgovoriše mladići - uradi kako ti je car naredio. Mi ćemo podnijeti ono što je uzvišeni Allah odredio. Naša krv ti je oproštena.
Mladići se zagrliše i oprostiše se jedan s drugim. Onda al-Esad reče haznadaru:
- Allaha ti, amidža, ne primoravaj me da gledam bratovu agoniju i da posmatram njegovo smaknuće. Nego, najprije ubij mene, jer će mi tako biti lakše.
Al-Emdžed se obrati haznadaru riječima sličnim al-Esadovim, umoljavajući ga da ga pogubi prije njegovog brata. Govorio je:
- Moj brat je mlađi i ne tjeraj me da patim zbog njega.
Zatim oba briznuše u plač rasplakavši i haznadara...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

221. noć

Kada nastupi dvije stotine dvadeset i prva noć ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je plač mladića rasplakao haznadara. Zatim su se braća zagrlila i oprostiše se govoreći jedan drugome:
- Sve je to podlost onih dviju rospija, tvoje i moje majke. To je nagrada za ono što sam ja učinio s tvojom i što si ti učinio s mojom majkom. Nema moći ni sile do sile uzvišenoga Allaha! Mi Allahu pripadamo i njemu se vraćamo.
Al-Esad zagrli brata i duboko uzdišući poče recitirati:

O, Ti kome se i u strahu teži,
Utočište si kome se od svih zala bježi!

Na Tvoja vrata još samo mogu zakucati -
Odbiješ li me, kome ću se obratiti?

O, Ti čija je velika riznica u riječi "budi!",
Primi me, jer u Tebi se svako dobro skupi!

Slušajući kako njegov brat plače, al-Emdžed i sam zaplaka, privi brata na grudi i poče recitirati:

O, Ti što si mi obje ruke uvijek pružao,
Čije darove ni izbrojati nisam mogao!

Kad god me prevrtljiva sudbina presretala,

Tvoja ruka mi se uvijek pružala!

Al-Emdžed se zatim obrati haznadaru:
- Zaklinjem te Onim koji sve pokorava, Gospodarem koji sve zaklanja, da me pogubiš prije moga brata al-Esada! Možda će tako zgasnuti oganj u mome srcu i ne daj mu da opet plane. Al-Esad je opet zapomagao:
- Moraš mene prije pogubiti! - a onda al-Emdžed reče:
- Najbolje će biti da se zagrlimo kako bi sablja, kada padne, ubila nas jednim udarcem. Dva brata se zagrliše, licem u lice, pripijeni jedan uz drugog, a haznadar pritegnu sveze na njima plačući, pa trgnu sablju i reče:
- Allaha mi, gospodari, teško mi pada da vas pogubim! Koja vam je posljednja želja, ispunit ću je? Ako imate neku oporuku da je izvršim ili pismo da ga pošaljem?
- Nemamo nikakvu potrebu - reče al-Emdžed. - Što se tiče oporuke, ostavljam ti u amanet da moga brata al-Esada staviš donjeg, a mene gornjeg, kako bi udarac najprije pao na me. Kada nas pogubiš i odeš caru a on te upita šta si čuo od nas prije naše smrti, reci mu: "Sinovi ti šalju selam i poručuju da ti ne znaš jesu li nevini, ili su krivi. Pogubio si ih, a nisi se uvjerio u njihovu krivnju, niti si ispitao njihov položaj."
Zatim mu izrecitiraj ove stihove:

Žene su đavoli koji su za nas stvoreni -
Bože, njihovih spletki ti nas zakloni!

One su izvori svim mogućim nevoljama
Što javljaju se u vjeri i životu med' ljudima.

Zatim al-Emdžed reče:
- Sve što želimo od tebe jest da ocu preneseš ove stihove koje si čuo...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

222. noć

Kada nastupi dvije stotine dvadeset i druga noć ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je al-Emdžed rekao haznadaru:
- Sve što želimo od tebe jest da ocu preneseš ove stihove koje si čuo. Allahom te zaklinjemo da nas poštediš dok bratu izgovorim još ove stihove.
Zatim gorko plačući izgovori stihove:

Carevi koji su davno živjeli

Dobra su nam pouka bili,

Jer ovom stazom su prolazili
Mnogi carevi veliki i mali.

Haznadar zaplaka tako gorko da nakvasi bradu suzama. Istovremeno su al-Esadu lile suze iz očiju dok je recitirao:

Sudba nas bolno presreće i obara -
Čemu plač nad likovima i siluetama?!

Šta nam sudba može kad nam Bog oprašta
I kad je sudbina i sama nestalna?!

Ibn Zubejru razape zamku sudbina
Premda je utočište tražio u kuli od kamena.[18]

Kada je on Amra Haridžom iskupio,
Kamo sreće da je bilo kime Aliju otkupio!

Obraza vlažnih od suza, recitirao je zatim stihove:

Zaista je priroda dan i noć tako stvorila
Da ih je prijevarama i lukavstvom obdarila.

Varljiva je opsjena za njih bljesak zuba
I surma za oči za njih je tama strašna.

Kriv sam sudbini pa neka me presretne,
Kao što je kriv mač kada junak uzmakne.

Duboko uzdišući, dalje je recitirao:

O, ti kome je stalo do ovoga podlog svijeta,
On je samo mreža jada i carstvo nevolja!

Ako si se danas u tome staništu smijao,
Sutra si u njemu sigurno zaplakao.

Nikad kraja nema njegovim uvredama,
Niti rob može izmaknuti svojim okovima.

Koliko njih je ovim svijetom zaneseno
I preko svake mjere postalo bezočno!

Takvima je zatim sudba leđa okrenula
I osvetnički im noževe u leđa zarila.

Njene nedaće uvijek čovjeka iznenađuju
Bez obzira što do nas dugo putuju.

Cijeni život da ti ne bi zalud prošao -
Tako što za oprez nikakav nisi mario.

Privrženost dunjaluku valja prekinuti
Pa ćeš pravim putem i mirom krenuti.

Kada al-Esad završi kazivanje stihova, on tako zagrli brata al-Emdžeda da su izgledali kao jedna osoba. Haznadar isuka sablju i htjede ih udariti, kad njegov konj odjuri u stepu, a vrijedio je hiljadu dinara. Na njemu je samo sedlo vrijedilo gomilu novaca. On odbaci sablju i pođe za svojim konjem...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

223. noć

Kada nastupi dvije stotine dvadeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je haznadar pošao za svojim konjem ustreptala srca. Jurio je za njim da ga uhvati dok konj ne zađe u šikaru. Haznadar uđe za njim u gustiš kroz čiju se sredinu probijao konj udarajući nogama o tlo tako da je dizao prašinu i buku. Konj je frktao, puhao i hrzao, kao da se pomamio.
U toj šumi bijaše jedan strašni i opasni lav, ružna izgleda. Iz očiju su mu varnice sijevale, njuška mu je bila mračna, tako da je cijelom svojom pojavom utjerivao strah u kosti. Haznadar se osvrnu i ugleda toga lava koji se sprema da navali na njega. Nije

znao kako da mu umakne; a nije imao ni sablje. Haznadar pomisli: “Nema moći ni sile do Allahove sile! Nevolja me snašla samo zbog al-Emdžedova i al-Esadova grijeha! Ovaj put je zlosretan od samog početka!”
Za to vrijeme je al-Emdžedu i al-Esadu bilo veoma vruće i bili su toliko žedni da su jezike isplazili. Dozivali su u pomoć zbog žeđi, ali im niko nije pružao pomoć. Onda oni rekoše:
- Kamo sreće da su nas ubili, da se oslobodimo svega ovoga! Kamo li je odjurio konj, pa je haznadar potrčao za njim ostavivši nas svezane?! Kada bi neko došao i ubio nas, bilo bi nam bolje nego da ovako strašno patimo!
- Brate moj! - reče zatim al-Esad. - Strpi se, jer uskoro će nam uzvišeni Allah poslati olakšanje. Konj je odjurio samo zbog toga što je Allah bio milostiv prema nama i nije nas snašlo nikakvo zlo osim ove žeđi.
Nakon toga al-Esad se strese, pomjeri se lijevo i desno i oslobodi se sveza. Onda ustade i oslobodi brata, pa dohvati sablju i reče:
- Allaha mi, nećemo otići odavde dok ne utvrdimo šta je s njim i dok ne saznamo šta mu se dogodilo!
I oni pođoše haznadarevim tragom koji ih dovede do šikare, te rekoše jedan drugome:
- Haznadar i njegov konj nisu otišli dalje od ove šikare.
- Ti ostani ovdje, a ja ću ući u šikaru i razgledati je - reče al-Esad, a al-Emdžed mu odgovori:
- Neću te pustiti da sam ideš, nego ćemo ući zajedno. Ako se spasimo, spasit ćemo se oba, a ako stradamo, stradat ćemo oba.
Braća uđoše zajedno i vidješe kako je lav navalio na haznadara koji se nalazio ispod lava poput vrapca. Molio se Allahu upirući rukom prema nebu.
Kada to vidje al-Emdžed, on prihvati sablju i jurnu na lava, te ga udari među oči i ubi ga. Lav se opruži po zemlji, a haznadar skoči zabezeknut onim što se dogodilo. On ugleda al-Emdžeda i al-Esada, sinove njegovog gospodara, koji su tu stajali. Haznadar im se baci pred noge govoreći:
- Allaha mi, gospodo, meni ne priliči da vas pogubim! Nema toga ko vas može pogubiti! Ja ću vas svojom dušom iskupiti!
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

224. noć

Kada nastupi dvije stotine dvadeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je haznadar rekao al-Emdžedu i al-Esadu:
- Ja ću vas svojom dušom iskupiti!
Zatim skoči, zagrli mladiće pitajući ih kako su se oslobodili sveza i kako su ovamo

došli.
Rekoše mu da ih je morila žeđ, da su se razvezala užad na jednome od njih koji je oslobodio drugoga u plemenitoj namjeri, a onda su slijedili trag dok nisu stigli do njega.
Pošto ih sasluša, haznadar zahvali mladićima na onome što su učinili, pa izađe s njima iz šikare. Kada se nađoše izvan nje, mladići mu rekoše:
- Amidža, uradi ono što ti je naredio naš otac.
- Ne dao Allah da vam priđem sa zlim namjerama! - uzviknu haznadar. - Svući ću vašu odjeću, a obući ću vam svoju, pa ću lavljom krvlju napuniti dvije posude. Otići ću caru i reći mu: "Pogubio sam ih.” Vi putujte po svijetu, prostrana je Allahova zemlja. Znajte, gospodari, da će mi rastanak s vama teško pasti.
I zaplakaše haznadar i dva mladića koji svukoše odjeću i obukoše njegovu. Haznadar pođe caru uzevši im odjeću koju zamota u zasebne zavežljaje i napuni dvije posude lavljom krvlju. Zavežljaje stavi ispred sebe na konja, oprosti se s mladićima i zaputi se u grad.
Kada stiže caru, duboko se pokloni pred njim, a car uoči da je promijenio boju lica zbog onoga što mu se dogodilo s lavom. Misleći da je uzrok toj promjeni pogubljenje njegovih sinova, car se obradova i reče:
- Jesi li obavio posao?
- Jesam, gospodaru - odgovori haznadar, pa pruži caru zavežljaje u kojima je bila odjeća i posude napunjene krvlju.
- Kako su izgledali? - upita car. - Jesu li ostavili kakvu oporuku?
- Bili su trpeljivi dobro podnoseći ono što ih je snašlo. Rekli su: “Našem ocu nije zamjeriti. Prenesi mu pozdrave i reci da nije odgovoran za našu pogibiju i krv. Ostavljamo ti u amanet da mu odrecitiraš ove stihove:

Žene su đavoli koji su za nas stvoreni -
Bože, njihovih spletki Ti nas zakloni!

One su izvor svim mogućim nevoljama
Što javljaju se u vjeri i životu među' ljudima.

Na haznadareve riječi, car obori glavu dugo gledajući preda se i znajući da riječi njegove djece govore o tome da su nepravedno pogubljeni. Razmišljao je o ženskim smicalicama i spletkama. Onda uze zavežljaje, raspakova ih, pa poče prevrtati odjeću svoje djece plačući... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

225. noć

Kada nastupi dvije stotine dvadeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kameruzzeman raspakovao zavežljaje, pa je počeo prevrtati odijela svojih sinova plačući. Razgrnuvši al-Esadovu odjeću, nađe u džepu cedulju napisanu rukom njegove žene Budure. Tu su bile i trake iz njene kose. Car otvori cedulju, pročita je i kad shvati njenu sadržinu, bi mu jasno da je njegov sin al-Esad žrtva nepravde. Pošto ispretura i al-Emdžedovu odjeću, nađe u džepu cedulju napisanu rukom njegove žene Hajatunnufuse, a s ceduljom su bile i trake iz njene kose. Car otvori cedulju i pročita je shvativši da je i drugi sin žrtva nepravde. On udari dlanom o dlan viknuvši:
- Nema moći ni sile do Allahove moći! Nepravedno sam pogubio svoju djecu!
Zatim se poče udarati po licu vičući:
- Avaj, djeco moja! Tugo neprebolna!
Car naredi da se podignu dvije grobnice u zdanju koje nazva Kućom tuge. Na grobnicama ispisaše imena njegove djece, a on se baci na al-Emdžedov mezar i bržnu u plač recitirajući stihove:

O, mjesece što pod prahom počiva,
Za tobom plače zvijezda blistava!

Grano vitka, tebe više nema
I vitkost takva vidjeti se više ne da!

Moje oči neće te više vidjeti
Osim na drugi svijet kad se htjednem preseliti.

Oči mi u krvavoj nesanici bdiju
I tako sa mnom u paklu prebivaju.

Potom se baci po al-Esadovom mezaru, proli gorke suze i poče izgovarati stihove:

Htio bih s tobom smrt podijeliti,
Ali Allah drukčije htjede odrediti.

Od obzorja do mojih očiju sve crno postade,
A iz očiju mi sve što bijaše crno nestade.

Svoje suze ja ne mogu isplakati,
Jer srce moje opet će ih okrijepiti.

Smiluj se i da te vidim ti mi podari
Tamo gdje jednaki su sluge i gospodari.[19]

Kada prestade kazivati stihove, car napusti drage i mile i osami se u zdanju koje je zvao Kućom tuge. Plakao je za sinovima napustivši žene i prijatelje.
U međuvremenu, al-Emdžed i al-Esad su neprekidno išli pustim predjelima hraneći se biljem i pijući sakupljenu kišnicu. Putovali su mjesec dana dok ne stigoše do jedne planine od crnog kremena kojoj se nije znalo za kraj. Nadomak te planine put se granao na dvije strane. Jedan je vodio središtu planine, a drugi na njen vrh. Oni pođoše putem prema vrhu planine. Uspinjali su se pet dana nikada ne videći kraja. Bili su premoreni, jer nisu navikli da hodaju po planini i po sličnim mjestima. Kada izgubiše nadu da će stići do kraja, vratiše se i pođoše putem koji je vodio središtu planine...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

226. noć

Kada nastupi dvije stotine dvadeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su al-Emdžed i al-Esad, sinovi cara Kameruzzemana, vratili se s puta prema vrhu planine, pa su pošli putem koji vodi prema njenom središtu. Išli su tako cijeli dan do večeri, te se al-Esad umori od silnog pješačenja i reče:
- Brate, ja više ne mogu ići. Potpuno sam malaksao.
- Drži se, brate - na to će al-Emdžed. - Možda će nam Allah olakšati.
Zatim su putovali neko vrijeme noću i al-Esad se umori da gore nije moglo biti, te prozbori:
- Premorio sam se hodajući - i on se opruži po zemlji i zaplaka. Al-Emdžed ga ponese idući jedan sahat a sahat vremena odmarajući se, dok ne svanu zora.
Onda se pope s bratom na planinu i nađoše vrelo iz koga je oticala voda. Pored izvora se nalazilo šipkovo stablo i mihrab. Nisu mogli vjerovati svojim očima. Braća sjedoše pored izvora, napiše se vode i pojedoše šipak s toga drveta. Potom zaspaše dok sunce ne izađe, a onda sjedoše, umiše se na izvoru i opet pojedoše šipak sa stabla. Spavali su do popodneva i kad htjedoše poći, al-Esad nije mogao jer su mu noge bile otekle.

Ostadoše na tome mjestu tri dana da se odmore, a onda su danima išli kroz planinu moreni žeđu, dok ne ugledaše jedan grad u daljini. Silno se radujući, priđoše gradu zahvalni uzvišenom Allahu. Tada al-Emdžed reče al-Esadu:
- Sjedi ti ovdje, brate, a ja ću poći u grad i razgledati ga. Raspitat ću se kakav je to grad kako bismo znali gdje se na prostranoj zemlji Allahovoj nalazimo. Saznat ćemo kroz koje smo zemlje prošli prevaljujući ovu planinu. Da smo išli kroz središte planine, ne bismo dospjeli do ovoga grada ni za godinu dana. Hvala Allahu što smo sretno stigli.
- Brate - odgovori al-Esad - ja ću poći u grad. Ja sam zalog za te. Ako me ostaviš i spustiš se u grad pa se ne pojaviš, ophrvat će me misli zbog tebe, a ja bez tebe nemam snage.
- Idi i nemoj se dugo zadržavati - reče al-Emdžed.
Al-Esad se spusti s planine ponijevši novaca i ostavi brata da ga čeka. Išao je podnožjem planine dok ne stiže u grad i zaputi se njegovim sokacima. Usput ga srete jedan oronuli starac u poodmaklom dobu života. Brada mu je padala na prsa i bila je raščešljana na dva dijela. U ruci je imao štap, bio je gizdavo obučen, a na glavi je nosio veliku crvenu čalmu. Al-Esad se začudi njegovoj nošnji i izgledu, pa mu priđe, pozdravi ga i reče:
- Kojim putem se ide na trg, gospodine?
Starac mu se osmjehnu:
- Ti kao da si stranac, sinko?
- Tako je, ja sam stranac - potvrdi al-Esad...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

227. noć

Kada nastupi dvije stotine dvadeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je starac koji je naišao na al-Esada osmjenuo mu se i rekao:
- Ti kao da si stranac, sinko?
- Tako je, ja sam stranac - potvrdi al-Esad, a starac reče:
- Učinio si čast našoj zemlji, sinko, a nedostajat ćeš svojoj porodici. Zašto hoćeš na trg?
- Amidža, imam brata koga sam ostavio u planini, a dolazimo iz daleke zemlje. Putovali smo tri mjeseca dok nismo ugledali ovaj grad. Dolazim ovdje da kupim hrane i ponesem je bratu da se prehranimo.
- Sinko moj - na to će starac - raduj se i znaj da sam priredio gozbu. Imam mnogo gostiju pa sam pripremio najljepša i najukusnija jela kakva se samo poželjeti mogu.

Hoćeš li poći k meni? Dat ću ti sve što želiš, a neću ti uzeti ništa. Pričat ću ti o ovome gradu. Hvala Allahu, sinko, što sam te ja sreo, a ne neko drugi.
- Učini šta misliš da je najbolje i požuri, jer brat me čeka i brine za me.
Starac uze al-Esada za ruku i pođe s njim u jednu tijesnu uličicu osmjehujući mu se. Onda reče:
- Slava Onome koji te je spasio od stanovnika ovoga grada!
Starac ga dovede do neke velike kuće u kojoj je bila odaja gdje je sjedjelo četrdeset staraca u poodmaklom dobu života. Sjedjeli su u obliku halke, a u sredini je gorjela vatra oko koje su se smjestili starci klanjajući joj se i ničice padajući pred njom.
Kada to al-Esad vidje, naježi se jer nije znao šta starci rade. Onda reče starac koji ga je doveo:
- Poklonici vatre! Baš je blagoslovljen današnji dan! Hej, Gadbane! - povika zatim i pojavi se jedan crni rob nakazna lica, namršten i spljoštena nosa, pognut - uopće zastrašujućeg izgleda. On dade znak robu koji čvrsto sveza al-Esada, a starac reče:
- Vodi ga u onu prostoriju pod zemljom. Ostavi ga tamo i reci djevojci al-Falaniji da ga zlostavlja danonoćno.
Rob spusti mladića u tu odaju i predade ga djevojci koja ga poče stavljati na muke. Za jelo mu je davala jednu pogaču ujutro i jednu uvečer, te bokal slane vode za ručak i uvečer. Onda starci rekoše jedan drugome:
- Kada dođe praznik ognja, zaklat ćemo ga u planini i kao kurban ga prinijeti ognju.
Djevojka mu je prilazila i bolno ga udarala tako da su mu udovi krvarili i svijest je gubio.
Onda stavi kraj njegove glave pogaču i bokal slane vode i ode. Al-Esad se osvijesti sredinom noći i vidje da je svezan. Tijelo ga je boljelo od udaraca, tako da je gorko zaplakao sjećajući se nekadašnje sreće i zadovoljstva, carevanja i gospostva...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

228. noć

Kada nastupi dvije stotine dvadeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je al-Esad vidio da je svezan i da je osjećao bolove od udaraca sjećajući se nekadašnje sreće i zadovoljstva, carevanja i gospostva. Plakao je uzdišući i kazujući stihove:

Zastani kraj bivaka i pitaj sada gdje smo,
Ne misli da tu smo kao što nekad bijasmo.

Sudbina nas natjerala da se rastanemo

I zlobnici bi željeli da sada stradamo.

Bičevima prezira sada muče me
Što im srce puni mržnjom spram mene.

Možda će me Allah opet s tobom sastaviti
I kaznom dušmane od nas odagnati!

Nakon kazivanja, al-Esad pruži ruku prema svojoj glavi, pa napipa pogaču i bokal slane vode. Pojede malo pogače da se okrijepi i popi malo vode probdjevši noć do jutra zbog mnoštva stjenica i ušiju. Kad osvanu jutro, siđe ona djevojka i promijeni mu odjeću koja se već bila namočila krvlju i prilijepila za kožu, tako da mu je koža otpadala s košuljom. Stenjao je i vikao:
- Bože moj, ako ovo Tebi pričinjava zadovoljstvo, povećaj mi bol! Bože, Ti nećeš zaboraviti onoga ko čini nasilje nada mnom! Naplati mu to za mene!
Zatim je, uzdišući, govorio:

Odvoji se od svojih problema
Jer svima njima konac se sprema!

Ima stvari koje ti teško padaju.
Ali dobre posljedice imaju.

Možda će se tegoba u lagodu pretvoriti,
Možda će se i sam svemir suziti.

Po svojoj volji Allah će raditi -
Zato Mu se nemoj opirati.

Raduj se dobu koje brzo dolazi,
Zaboravljaj ono što već prolazi!

Kada mladić završi stihove, djevojka ga poče tući dok nije svijest izgubio, pa mu dobaci pogaču i bokal slane vode i ode od njega. Al-Esad ostade sam samcijat i tužan, dok mu je iz udova liptala krv. Bio je okovan u željezo i daleko od voljenih, pa se sjećao brata i lagodnosti u kojoj je živio...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

229. noć

Kada nastupi dvije stotine dvadeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se al-Esad sjećao brata i lagodnosti u kojoj je živio, te zaplaka, proli suze i poče recitirati:

Stani, sudbo - dosta si zla i nasilna bila,
Dokle bi mi drage odvoditi i dovoditi htjela?

Zar nije vrijeme da žališ zbog duga rastanka
I nježnija da budeš, sudbo srca kamena?

Moji mili su nesretni jer ti me rastavi
I time što učini sve dušmane mi zabavi.

Dušmanima na srcu bi lakše kada vidješe
Kako me u tuđini ljubav i čama obuzeše.

Nije im dosta što me svi jadi snađoše,
Što sam od dragih daleko i oči mi pobijelješe.

Evo me stradam u pretijesnoj tamnici
I uza me je samo onaj što me grize po ruci;

Uza me su suze što kao iz oblaka liju
I ljubavne čežnje što me vatrom griju;

Uza me su sjete, ljubav i sjećanja,
Muke, boli i duboka uzdisanja.

Borim se s čežnjom i sjeta mori me;
Ljubav me čas obara, a čas podiže me.

Ne nađoh nekog ko će mi se smilovati,
Ko će pažljiv biti i nepokornog mi dovesti.

Hoću li pravog i iskrenog prijatelja naći
Kog će bol i nesanica moja dotaći?

Žalio bih mu se na nesreću i na tugu svoju,
Na oči što bdiju i nikad ne spavaju.

Duga noć meni je pravo mučenje -
Brige su mi kao vrela vatra za pečenje.

Buhe i stjenice sada mi krv ispijaju
Kao vino što piju na dlan koje nalivaju.

Vaške su mi cijelo tijelo prekrile,
Te sam kao novčić na dlanu bezbožnog kadije.

Sad živim u tamnici čiji zidovi tri lakta sežu -
Tu me okivaju i u teške lance vežu.

Suze su mi vino, a okovi instrument veselja,
Misli su mi hrana, a brige postelja.

Nakon tako sročene pjesme, mladić poče stenjati i plakati, jadajući se i prisjećajući onog što je bilo i onog što je sve podnio nakon rastanka s bratom.
Toliko o al-Esadu.
U međuvremenu, njegov brat al-Emdžed čekao je brata do podne, ali ga ne bi. U srce mu se useli nemir, pa poče patiti zbog rastanka i gorke suze liti...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

230. noć

Kada nastupi dvije stotine trideseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je al-Emdžed čekao brata do podne, ali se on ne vrati, te mu se u srce useli nemir i poče sve više patiti zbog rastanka. Ronio je suze i vikao:
- Kuku, nesreće! Toliko sam strahovao zbog rastanka!
Potom mladić siđe s planine lijući suze niz obraze. Uđe u grad kroz koji je hodao dok ne stiže do trga, te upita ljude kako se zove grad i ko su njegovi stanovnici. Rekoše

mu:
- Ovo je grad poklonika vatre. Njegovi žitelji klanjaju se ognju umjesto svemoćnom Gospodaru.
Kad upita za Otočje ebanovine, odgovoriše mu:
- Odavde do tamo ima godinu dana hoda kopnom, a morem šest mjeseci. Tamošnji car zove se Armanus. On je sada punac jednome caru koga je postavio da vlada umjesto njega. Taj car zove se Kameruzzeman, koji je veoma pravičan, darežljiv i pouzdan.
Kada ču kako ti ljudi spominju njegovog oca, al-Emdžed zakuka i zaplaka ne znajući ni sam kamo da pođe. Kupi nešto za jelo, pa ode na jedno mjesto da se skloni. Onda sjede i htjede da jede, ali se sjeti brata pa zaplaka i pojede tek toliko da preživi. Zatim ustade i pođe u grad da se raspita za brata. Naiđe na jednog muslimana krojača koji bijaše u dućanu, te sjede kod njega i ispriča mu svoju priču. Krojač mu reče:
- Ako je pao u ruke nekom magu, teško da ćeš ga vidjeti, a možda će vas ipak Allah sastaviti. Nego, hoćeš li ti, brate, poći k meni?
- Hoću - odgovori al-Emdžed i ostade nekoliko dana kod krojača koji ga je tješio i podsticao na trpeljivost učeći ga krojačkom zanatu dok se mladić nije izvještio. Jednog dana pođe na morsku obalu, opra odjeću, pa ode u hamam i obuče čisto odijelo. Kad izađe iz hamama, pođe u šetnju gradom i usput srete jednu lijepu i dražesnu ženu, tanahnog struka i skladne građe. Nije joj bilo ravne. Kada vidje mladića, ona podiže veo s lica i namignu mu koketirajući s njim pogledima i govoreći stihove:

Vidjeh kako dolaziš pa sam pogled oborila,
Kao da sam u tebi jarko sunce vidjela.

Uistinu, ti si od svih ljudi najljepši -
Jučer si bio lijep, a danas još ljepši.

Kad bi se ljepota mogla dijeliti,
Jusuf bi jedva petinu tvoje mogao imati.

Sva ostala ljepota tebi bi pripala,
Tvoja duša svaku bi dušu iskupila.

Na te riječi, duša al-Emdžedova se razgali i cijelo mu srce ustrepta za njom. Strast se poče poigravati njime, te joj namignu i kaza stihove:

Ružu obraza njenih trn brani bodljama,
Pa ko će se drznuti da je ubere rukama?

Ne pružaj ruke jer će dugi ratovi izbiti
I zbog onog što okom smo drznuli se gledati!

Reci onoj što nas je nasilno zavodila:
Da si pravična, još više bi nas sablaznila!

Još više nas izluđuješ kad lice pokrivaš,
A bilo bi bolje da ljepotu otkrivaš.

Lice ti je kao sunce u koje se ne da gledati -
Tek kada ga oblačak prekrije možeš ga osmotriti.

Vitki se palminom vitkošću čuvaju -
Pitajte tako stasite čega nas lišavaju!

Ako hoće da me satru dušmani,
Nek me s ovom ženom ostave na osami.

Krenu li na me, neće me oni satrti
Kao madež i njene oči kad me počne gledati.

Na tu al-Emdžedovu pjesmu, žena duboko uzdahnu i kaza stihove:

Nisam ja, već stazom odlaska pošao si ti -
Daruj mi ljubav, sad je vrijeme vjernosti.

O, ti što bisernim čelom poput jutra blistaš
I kovrdžama svojim noć crnu odašiljaš,

Nagna nas da se idolu klanjamo
I da se odavno njime očaravamo!

Nije čudno što mi srce u ljubavi sad gori -
Vatre je dostojan ko idolu se moli.

Ovakve kao što sam ja badava prodaješ,
Ali - prodaš li me, treba dobro da naplatiš.

Nakon tih stihova, al-Emdžed reče ženi:
- Hoćeš li ti poći meni, ili ću ja tebi?
Ona stidljivo obori pogled i izgovori riječi uzvišenog Allaha: "Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima."[20] Al-Emdžedu je bilo jasno na šta žena cilja...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

231. noć

Kada nastupi dvije stotine trideset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je al-Emdžed shvatio na što žena cilja: znao je da ona želi poći s njim. On htjede da zbog nje potraži neko mjesto. Bilo ga je stid da je vodi kod krojača kod koga je inače boravio. Mladić pođe ispred žene, a ona za njim, i tako su išli od sokaka do sokaka, s jednog mjesta na drugo, dok se žena ne umori i reče mu:
- Gdje je tvoja kuća, gospodine?
- Pred nama je. Ostalo je još malo pješačenja - reče al-Emdžed, pa skrenu u jedan slijepi sokak i pođe njime dok ga je žena pratila. Kada stiže do kraja, vidje da je to slijepa ulica, pa uzviknu:
- Nema moći ni sile do Allahove moći!
Onda baci pogled i vidje na vrhu sokaka jednu veliku kapiju sa dvije klupe. Kapija je bila zatvorena, te al-Emdžed sjede na jednu klupu, a žena na drugu obraćajući se mladiću:
- Koga očekuješ, gospodine? - a on obori glavu dugo gledajući ispred sebe. Zatim podiže glavu i odgovori:
- Čekam svoga roba, jer kod njega je ključ. Rekao sam mu da nam spremi jela, pića i vina dok ja odem u hamam.
Onda mladić pomisli: "Možda će joj se oduljiti, pa će otići svojim putem i ostaviti me." Pošto se ženi učini da dugo čeka, ona reče:
- Gospodine, tvoj rob nas ostavi da dugo čekamo i sjedimo na sokaku.
Ona priđe kapiji noseći kamen, a al-Emdžed joj reče:
- Nemoj žuriti! Strpi se da dođe rob!

Ne slušajući šta joj govori, žena udari kamenom po rezi koja se slomi i vrata se otvoriše.
- Šta ti bi da to uradiš! - povika al-Emdžed, a ona odgovori:
- Šta je bilo, gospodine? Zar ovo nije tvoja kuća?
- Jest, ali ne treba razbijati rezu.
Djevojka uđe u kuću dok je al-Emdžed stajao zbunjen i plašeći se vlasnika kuće. Nije znao šta da preduzme. Djevojka ga upita:
- Zašto ne ulaziš, gospodine, očinji vide, otkucaju moga srca?
- Sa zadovoljstvom - prihvati mladić. - Međutim, rob se dugo zadržao i ne znam je li učinio ono što sam mu naredio.
Mladić uđe za djevojkom veoma zabrinut i u strahu od vlasnika kuće. Kad uđe u kuću, vidje jednu odaju s četiri galerije okrenute jedna prema drugoj. Tu su bili ormari i sećije prekrivene skupocjenom svilom, a nasred odaje nalazio se skupocjeni šadrvan oko koga su bili poredani sahani ukrašeni biserima i dijamantima. Bili su puni voća i mirisnog cvijeća. Pored njih su stajale posude s pićem i svijećnjak sa svijećom. Odaja je bila prepuna skupocjenih tkanina, sehara i naslonjača. Na svakom naslonjaču nalazio se po jedan zavežljaj, a na zavežljaju kesa puna dinara i dirhema. Kuća je odavala sretnog vlasnika. Pod je bio prekriven mramorom.
Kada al-Emdžed vidje sve to, bio je potpuno zbunjen i mislio je: “Propao sam! Allahu pripadamo i njemu se vraćamo!”
Vidjevši kuću, djevojka je bila izvan sebe od radosti, te reče:
- Gospodaru, tvoj sluga nije dangubio. Počistio je kuću, skuhao hranu i pripremio voće, tako da sam došla u najpogodnije vrijeme.
Al-Emdžad se nije osvrtao na nju, jer mu je srce bilo prepuno straha od domaćina. Djevojka reče:
- Zašto stojiš tako? - i ona ciknu, pa mu dade jedan poljubac koji puče kao orah. Zatim dodade: - Gospodine, ako si se dogovorio s drugom, ja ću je uspravnih leđa služiti.
Al-Emdžed se nasmija, premda mu je srce bilo puno gnjeva, a onda uđe i sjede otpuhujući. Mislio je: “O, kakvo će se zlo dogoditi kada dođe domaćin!” Djevojka je sjedjela pored njega igrajući se i smijući, ali je al-Emdžed bio zabrinut i mračan, ophrvan silnim mislima: “Mora doći vlasnik ove kuće i šta da mu onda kažem? Sigurno će me ubiti!”
Djevojka ustade, zasuka rukave, pa donese stolić, postavi sofru, najede se i reče:
- Jedi, gospodine.
Al-Emdžed priđe da jede, ali mu hrana nije prijala, već je gledao prema vratima dok je djevojka jela. Kada se najede, ona diže sofru, pa donese posudu s voćem. Hodala je s jednog mjesta na drugo. Najzad donese piće, otvori krčag i napuni pehar, pa ga

pruži al-Emdžedu. On uze pehar misleći: Ah, kad dođe domaćin i vidi me!" Pogled mu skrenu prema vratima dok je držao čašu u ruci.
Dok je on tako stajao, pojavi se domaćin. Bio je to mameluk, jedan od gradskih velikaša, glavni carev konjušar koji je tu odaju pripremio za svoje zadovoljstvo, da se odmara i da bude nasamo s kim je htio. Tog dana je poslao po jednog od svojih miljenika da mu dođe i za njega je pripremio to mjesto.
Mameluk se zvao Behadur. Bio je darežljiv, široke ruke i milostiv. I kada mameluk stiže blizu odaje...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

232. noć

Kada nastupi dvije stotine trideset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je vlasnik Behadur, prišavši kući, našao otvorena vrata. Nastupao je polahko, a kada je razgledao, vidje al-Emdžeda i djevojku. Pred njima su bili tanjiri s voćem, pribor za vino, a upravo u tom času al-Emdžed je držao čašu gledajući prema vratima. Pošto mu se pogled srete s domaćinovim, mladić poblijedi i koljena mu zaklecaše, a kada Behadur vidje kako je poblijedio, dade mu znak stavljajući prst na usta, što je značilo da treba da šuti i da mu priđe. Al-Emdžed ostavi pehar i dok je išao prema domaćinu, djevojka upita:
- Kamo si pošao?
On odmahnu glavom i dade joj znak da ide pustiti vodu. Mladić izađe bos u hodnik i čim vidje Behadura, bi mu jasno da je to domaćin. Al-Emdžed mu pohita, poljubi mu ruke i reče:
- Tako ti Allaha, gospodine, prije nego što me osudiš, poslušaj što ti imam reći.
Potom mu ispriča sve, od početka do kraja. Reče mu zašto je otišao iz svoje zemlje i carevine, te da u kuću nije ušao svojom voljom, već da je djevojka slomila rezu, otvorila vrata i učinila to što je učinila.
Saslušavši al-Emdžeda, Behadur shvati da je on carević, te osjeti prema njemu naklonost i samilost, i reče mu:
- Slušaj šta ću ti reći, al-Emdžede, i pokoravaj mi se. Ja ti jamčim da te neće snaći ono čega se bojiš. Ako mi se suprostaviš, ubit ću te.
- Zapovijedaj šta hoćeš - reče al-Emdžed. - Neću ti se suprotstavljati ni u kom slučaju, jer si me velikodušno oslobodio.
- Uđi u odaju i sjedi na mjesto na kome si bio. Ne boj se. Onda ću doći ja, Behadur, i kad uđem, počni me grditi i psovati vičući: "Zašto si ovoliko zakasnio?" Ne prihvaćaj moje isprike, nego ustani i počni me udarati. Ako se sažališ na mene, ubit ću te. Uđi i uživaj. Sve što budeš tražio od mene, dobit ćeš odmah. Provedi ovu noć onako kako

želiš, a sutra idi svojim putem. To je izraz moje plemenitosti prema tebi kao strancu. Ja volim strance i valja im ukazivati počasti.
Al-Emdžed mu poljubi ruku, pa uđe u odaju, čas crveneći, a čas blijedeći. Čim uđe, reče djevojci:
- Učinila si čast ovome mjestu i ova noć je blagoslovljena.
- Čudno je da sada pokazuješ prijateljsko raspoloženje prema meni - na to će djevojka.
- Allaha mi, pomislio sam da je moj rob Behadur uzeo dijamantske ogrlice, a svaka vrijedi desetine hiljada dinara. Odmah sam izašao razmišljajući o tome i tražio sam ih. Našao sam ogrlice na svome mjestu. Ne znam zašto je rob ovoliko zakasnio. Morat ću ga kazniti.
Djevojku odobrovoljiše al-Emdžedove riječi, te se oni počeše maziti, jesti i veseliti se. Uživali su tako do pred zalazak sunca, a onda se pojavi Behadur koji je u međuvremenu promijenio odjeću, zategao pojas i obukao papuče, kako već imaju običaj robovi. Behadur se pokloni, stavi ruke na leđa i obori glavu kao čovjek koji priznaje da je kriv.
Al-Emdžed ga ljutito pogleda, pa viknu:
- Zašto si zakasnio, odvratni robe?
- Gospodaru - odgovori Behadur - bio sam zauzet pranjem odjeće i nisam znao da si ovdje, jer je trebalo da se sastanemo uvečer, a ne danju.
- Lažeš, odvratni robe! - vikao je al-Emdžed. - Tako mi Allaha, moram te istući!
I al-Emdžed ustade, povali Behadura, pa uze batinu i poče ga oprezno udarati. Međutim, skoči djevojka koja mu istrgnu štap iz ruke i poče tako bolno udarati Behadura da mu suze potekoše. On je dozivao u pomoć škrgućući zubima, a al-Emdžed je vikao djevojci:
- Nemoj tako!
- Pusti me da iskalim bijes na njemu! - odgovarala je ona.
Al-Emdžed istrgnu štap iz njenih ruku i odgurnu je. Behadur ustade, obrisa suze s lica i stade pred mladića dvoreći ga. Potom obrisa odaju i zapali svijećnjak. Kad god bi Behadur ušao ili izašao, djevojka ga je psovala i proklinjala, a al-Emdžad se ljutio na nju vičući:
- Allaha ti, ostavi moga roba, jer on nije navikao na to.
Njih dvoje su jeli i pili, a Behadur ih je dvorio do ponoći dok se nije zamorio od posluživanja i batina. On zaspa nasred sobe hrčući i krkljajući. Žena se opi, pa reče al-Emdžedu:
- Uzmi onu obješenu sablju i odrubi glavu robu, a ako to ne učiniš, postarat ću se da te uništim.

- Zašto ti pada na pamet da ubiješ moga roba?
- Naša sreća neće biti potpuna ako ga ne ubijemo.
- Nemoj to činiti, Allaha ti!
- Moram - bila je uporna djevojka koja uze sablju, izvadi je iz korica i htjede pogubiti slugu. Al-Emdžed pomisli: “Ovaj čovjek nam je učinio dobro, prikrio nas i bio dobar prema nama. Čak je postao moj rob i kako onda da ga nagradim ubistvom? To se ne smije dogoditi!” Onda al-Emdžed reče djevojci:
- Ako već mora stradati moj rob, ja više imam prava da ga ubijem nego ti!
I on uze sablju iz njene ruke, podiže je i udari djevojku tako da joj glava odletje s tijela i pade na domaćina. Behadur se probudi, sjede i kada otvori oči, vidje al-Emdžeda kako stoji držeći u ruci sablju umrljanu krvlju. Zatim pogleda prema djevojci i vidje da je mrtva. On upita al- Emdžeda šta se to dogodilo s njom, a ovaj mu ispriča šta je sve govorila, dodajući:
- Nije ništa prihvaćala osim da tebe pogubi. Ovo joj je nagrada.
Behadur ustade, pa poljubi al-Emdžeda u glavu i reče:
- Kamo sreće da si joj oprostio, gospodine! Ne preostaje nam ništa nego da je iznesemo odmah, prije svanuća.
Behadur zategnu pojas, uze djevojku, umota je u kućni ogrtač, pa je stavi u korpu i ponese je govoreći al-Emdžedu:
- Ti si stranac i nikoga ne poznaješ. Sjedi tu i pričekaj me do izlaska sunca. Ako se vratim, sigurno ću ti učiniti veliko dobro i potrudit ću se da otkrijem što je s tvojim bratom. Međutim, ako se ne vratim kada sunce izađe, znaj da je sa mnom gotovo, a tebe neka sreća prati. Ova kuća će pripasti tebi sa svim novcem i robom u njoj.
Potom Behadur ponese korpu i izađe iz kuće. Probijao se preko trgova idući putem prema slanome moru da bi bacio djevojku u njega. Kad stiže nadomak mora, osvrnu se i vidje da su ga opkolili valija i stražari. Prepoznavši ga, oni se zabezeknuše. Otvoriše korpu i nađoše u njoj žrtvu, pa ščepaše Behadura i okovaše ga u željezne lance u kojima ostade do jutra. Onda ga odnesoše zajedno s korpom caru koga o svemu obavijestiše. Car se veoma naljuti i reče Behaduru:
- Teško tebi! Ti stalno tako radiš: ubijaš ljude i bacaš ih u more, a onda im uzimaš svu imovinu! Koliko si ljudi ubio do sada?
Behadur obori glavu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

233. noć

Kada nastupi dvije stotine trideset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Behadur oborio glavu stojeći pred carem koji je na njega

vikao:
- Jao tebi! Ko je ubio ovu djevojku?
- Ja sam je ubio - odgovori Behadur. - Nema moći ni sile do Božije moći!
Bjesneći, car naredi da ga objese i krvnik ga odvede, kako je car naredio. Valija zapovijedi telalu da izvikuje po gradskim ulicama da narod izađe i gleda Behadura, carskog konjušara, kako ga vode sokacima i trgovima.
U međuvremenu, kad osvanu dan i kad odskoči sunce a Behadur se ne pojavi, al-Emdžed uskliknu:
- Nema moći ni sile do Allahove moći! Šta li mu se dogodilo?
Dok je on tako razmišljao,raču telala koji je pozivao da narod gleda Behadura koga će objesiti u podne. Kada to al-Emdžed ču, zaplaka govoreći:
- Mi Allahu pripadamo i Njemu se vraćamo! Behadur je htio da zbog mene strada, jer ja sam pogubio djevojku. Allaha mi, to se ne smije dogoditi!
I mladić izađe iz kuće zatvorivši je, pa se uputi gradom dok ne stiže do Behadura. Tada stade pred valiju i reče:
- Gospodine, nemoj pogubiti Behadura, jer on nije kriv. Allaha mi tu ženu nije ubio niko drugi nego ja.
Kada ču te riječi, valija povede al-Emdžeda i Behadura caru koga obavijesti o svemu što je čuo od al-Emdžeda. Car pogleda mladića i reče mu:
- Ti si ubio djevojku?
- Jesam.
- Reci mi zašto si je ubio, ali budi iskren.
Al-Emdžed ispriča sve što se dogodilo njemu i njegovom bratu, te se car veoma začudi i reče:
- Vidim da ti se može oprostiti. Hoćeš li, sinko, da budeš moj vezir?
- Sa zadovoljstvom - prihvati al-Emdžed, te car dade skupocjene darove njemu i Behaduru. Dade mu lijepu kuću, sluge i robove. Dade mu sve što mu je bilo potrebno, pa mu odredi plaću i nagradu, i naredi da se traži njegov brat al-Esad.
Al-Emdžed zasjede na vezirski položaj, pa poče presuđivati i upravljati, postavljati i otpuštati, uzimati i davati. Posla telala da izvikuje gradskim ulicama tražeći njegovog brata al-Esada. Nekoliko dana je telal vikao po ulicama i trgovima, ali nije stizala nikakva vijest, niti je bilo ma kakvog traga.
Dotle su poklonici vatre danonoćno zlostavljali al-Esada, jutrom i večeri, cijelu godinu dana, dok se ne približi praznik maga. Tada se mag Behram spremi za put pripremivši lađu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

234. noć

Kada nastupi dvije stotine trideset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je mag Behram spremio lađu za put. Al-Esada je stavio u sanduk, zatvorio ga i ponio na lađu. Upravo u tom času dok se Behram bavio sandukom u kome je bio al-Esad, al-Emdžed je, voljom sudbine, stajao posmatrajući more. Gledao je kako stvari ukrcavaju na lađu i srce mu ustrepta, pa naredi slugama da mu dovedu konja. On uzjaha s grupom svojih ljudi i uputi se prema moru. Zaustavi se pored magove lađe, naredi pratiocima da se ukrcaju na lađu i pretraže je. Ljudi se ukrcaše i pretražiše cijelu lađu, ali ne nađoše ništa. Onda dođoše i obavijestiše o tome al-Emdžeda koji uzjaha konja i zaputi se kući. Kad stiže tamo, uđe u dvorac stegnuta srca. Razgledao je po kući, pa vidje dva reda ispisana na zidu, zapravo dva distiha:

Mili moji, ako ste se mojim očima sakrili,
U mom srcu i duši vi ste ostali.

Jadna ste me i namučena ostavili;
San ste mi odagnali, a sami ste zaspali.

Kada pročita stihove, al-Emdžed se sjeti brata i zaplaka.
Što se tiče maga Behrama, on se ukrca na lađu i povika na mornare naređujući im da što prije razapnu jedra, te ih oni razapeše. Putovali su danonoćno, a svaka dva dana iznosili su al- Esada, malo ga nahranili i dali mu malo vode da pije. Pošto se primakoše Ognjenoj planini, puhnu jak vjetar i uzburka se more, tako da lađu skrenu s puta. Plovili su drugim kursom dok ne stigoše do jednog grada na obali. U gradu je bila tvrđava s prozorima koji su gledali na more. U tome mjestu vladala je žena po imenu carica Merdžana.
I kada stigoše, kapetan reče Behramu:
- Gospodine, skrenuli smo s puta i moramo ući u ovaj grad da se odmorimo, a onda će sve biti po Božijoj volji.
- Divna je ta odluka! Uradi kako si naumio - reče Behram.
- Ako carica pošalje nekog da pita ko smo, šta da joj odgovorimo?
- S nama je onaj musliman. Obući ćemo ga kao roba i izvesti ga. Kada ga vidi, carica će pomisliti da je rob, a ja ću reći: “Trgujem robovima. Imao sam mnogo robova koje sam prodao i ostao mi je samo ovaj.”
- To su prave riječi - složi se kapetan.
Onda stigoše do grada, spustiše jedra i baciše sidro, te lađa pristade. Utom se pojavi

carica Merdžana koja im priđe s vojskom, pa se zaustavi kraj lađe i pozva kapetana. On izađe pred caricu i duboko se pokloni, a ona upita:
- Šta imaš na toj lađi i ko je s tobom?
- Čestita carice, sa mnom je jedan trgovac koji prodaje robove.
- Dovedi mi ga - reče carica, te dođe Behram vodeći za sobom al-Esada kao roba. Kada Behram stiže do carice i kapetana, duboko se pokloni, a carica reče:
- Ko si ti?
- Trgovac robljem.
Carica pogleda al-Esada, pa misleći da je rob, upita:
- Kako se zoveš?
Grcajući u plaču, mladić odgovori:
- Zovem se al-Esad?
- Znaš li pisati? - sažaljivo upita carica.
- Znam - odgovori al-Esad, a carica mu dade tintu i pero govoreći:
- Napiši nešto, da vidim.
Mladić napisa stihove:

Šta može smisliti rob kada mu sudba vječna,
Gledaoče, nikad nije naklonjena?

Ona ga je bacila na pučinu i čvrsto ga svezala
Govoreć: "Pazi da te voda ne bi poprskala!"

Carici bijaše žao al-Esada kada vidje cedulju, pa reče Behramu:
- Prodaj mi ovoga roba.
- Ne mogu ga prodati, gospodarice, jer sam prodao sve robove. Ostao mi je samo ovaj.
- Moram ti ga uzeti, bilo da mi ga prodaš, ili da ga pokloniš - bila je uporna carica Merdžana.
- Neću ti ga ni prodati, ni pokloniti - reče Behram, ali carica zgrabi al-Esada i odvede ga u tvrđavu. Behramu posla glasnika s porukom:
- Ako noćas ne otploviš od našeg grada, zaplijenit ću ti svu imovinu i potopiti lađu.
Kad stiže poruka, Behram se natušti i reče:
- Zaista je ružno ovo putovanje!
Potom ustade i poče se spremati. Uze sve što je želio i sačeka noć da zaplovi, a onda reče mornarima:
- Spremite se, napunite mješine vodom i pred kraj noći razapnite jedra.

Mornari prionuše na posao.
Carica Merdžana uze al-Esada i povede ga u tvrđavu. Otvori prozore koji su gledali na more i naredi djevojkama da donesu hranu. One ih poslužiše i njih dvoje se najedoše, a onda im carica naloži da donesu vino...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

235. noć

Kada nastupi dvije stotine trideset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je carica Merdžana naložila djevojkama da donesu vino. Robinje donesoše vino, te carica poče piti sa al-Esadom i uzvišeni Allah u njenom srcu zasija ljubav prema mladiću. Punila mu je pehare i pojila ga dok se mladić ne omami. On ustade da obavi nuždu i izašavši iz odaje, ugleda jedna otvorena vrata, uđe na njih i put ga dovede do velikog vrta s obiljem voća i cvijeća. Mladić čučnu ispod jednog stabla pa obavi nuždu, a onda pođe do šadrvana koji se nalazio u vrtu. On se opruži razvezanih čakšira i pošto ga vazduh ošamuti, mladić zaspa ne budeći se sve do noći.
U međuvremenu, kada pade noć, Behram povika mornarima:
- Dižite jedra i krenimo!
- Slušamo i pokoravamo se! - odgovoriše mornari. - Samo malo pričekaj da napunimo mješine, pa ćemo podići jedra.
Mornari odoše s mješinama i obiđoše tvrđavu, ali vidješe samo zidove vrta. Popeše se na njih pa se spustiše u vrt i pođoše tragom nečijih stopa prema šadrvanu. Kad stigoše do šadrvana, zatekoše al-Esada kako leži na leđima. Prepoznavši ga i radujući se, ponesoše ga pošto napuniše mješine. Skočiše sa zida i hitro ga odnesoše magu Behramu kome rekoše:
- Raduj se ispunjenju svoje želje i iscjeljenju svoje duše: Tvoj bubanj se oglasio i tvoja frula je zasvirala, jer zarobljenika koga ti je oduzela carica Merdžana pronašli smo i donijeli ti ga.
I mornari baciše al-Esada pred Behrama koji se silno obradova ugledavši ga. On nagradi mornare i naredi im da brzo razapnu jedra, te ih oni razapeše i zaploviše prema Ognjenoj planini. Bez zastoja su plovili do jutra.
U međuvremenu je carica Merdžana čekala al-Esada jedno vrijeme pošto bijaše otišao, ali kako se nije vraćao, ona ustade i poče ga tražiti. Međutim, nije ga našla, pa zapali svijeće i naredi robinjama da ga traže. Potom i sama pođe u potragu i kada vidje da je vrt otvoren, ona shvati da je mladiće tamo ušao. Carica uđe u vrt i pronađe mladićeve nanule pored šadrvana, pa ga poče tražiti po cijelom vrtu ne odustajući do jutra. Onda se raspita za lađu i rekoše joj da je otplovila u prvoj trećini noći. Carica

shvati da su oni poveli mladića. Bi joj teško i veoma se naljuti, pa naredi da odmah spreme deset velikih lađa koje pripremiše za borbu. Ona se ukrca na jednu od tih deset lađa, ukrca se i njena vojska sa sjajnom ratnom opremom. Razviše jedra, te se carica obrati kapetanima:
- Kada sustignete lađu onoga maga, bogato ću vas nagraditi. Ako je ne stignete, pobit ću vas do posljednjeg!
Mornare obuze veliki strah, te su plovili cijeli dan i cijelu noć, pa još jedan i još jedan dan, a četvrtog dana ukaza se lađa maga Behrama. Prije kraja toga dana, opkoliše Behramovu lađu, koji u to vrijeme bijaše izveo al-Esada da ga tuče i zlostavlja. Al-Esad je vapio i dozivao upomoć, ali mu niko nije pomagao. Boljeli su ga žestoki udarci. Dok je mučio al-Esada, Behram baci pogled i vidje lađe koje su opkolile njegovu kružeći oko nje, kao što beonjača okružuje crnu zjenicu. Bio je siguran da će stradati i da mu nema spasa. Očajni Behram reče:
- Teško tebi, al-Esade! Sve je ovo poteklo iz tvoje glave!
Zatim ga uze za ruku i naredi mornarima da ga bace u more.
- Allaha mi, ubit ću te prije nego što ja umrem! - vikao je Behram, a mornari ponesoše mladića uhvativši ga za ruke i noge i baciše ga usred mora.
Uzvišeni i preslavni Allah htjede da ga spasi i da ga mimoiđe suđeni čas. Al-Esad zaroni, pa izađe na površinu batrgajući rukama i nogama dok mu Allah ne donese olakšanje i ne priteče mu upomoć: al-Esada udari jedan val odbacivši ga daleko od magove lađe. Donese ga do kopna na koje on izađe ni sam ne vjerujući da se spasio. Pošto se nađe na kopnu, al-Esad svuče odjeću, iscijedi je i razgrnu. Sjede onako nag, plačući zbog jada koji su ga zadesili. Onda izgovori stihove:

Bože moj, više nemam lukavstva i istrajnosti,
Teško mi je i sveze mi neće popustiti!

Kome ću se jadan žaliti nad svojim jadima
Osim Gospodaru, Vladaru nad vladarima?!

Nakon tih stihova, al-Esad ustade i obuče se ne znajući kamo da krene. Jeo je plodove sa zemlje i voće sa drveća, a vodu je pio iz potoka. Putovao je noću i danju dok ne ugleda jedan grad kome se obradova i pohita prema njemu. Kad stiže do grada, uhvati ga noć...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

236. noć

Kada nastupi dvije stotine trideset i šesta noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care, da je al-Esada zatekla noć kada je stigao do grada. Gradska kapija je bila zatvorena, a to je bio upravo onaj grad u kome je on zarobljen i u kome je njegov brat al-Emdžed bio vezir.

Kada al-Esad vidje da je grad zatvoren, vrati se prema mezarju i nađe na njemu jedno turbe bez vrata, te uđe unutra i zaspa u turbetu pokrivši lice vlastitim skutom.

Za to vrijeme, carica Merdžana stiže do lađe maga Behrama koji razbi njene lađe poslуživši se lukavstvom i činima, te odmah sretno zaplovi prema svome gradu likujući zbog pobjede. Dok je plovio pored groblja, sudbina htjede da se iskrca i prošeta kroz mezarje. Tako ugleda ono otvoreno turbe u kome je bio al-Esad. Mag se začudi i reče:

- Moram zaviriti u ovo turbe!

Kad pogleda unutra, vidje al-Esada kako spava prekrivši glavu skutom. Pogleda mu lice, prepozna ga i reče:

- Zar si još uvijek živ?

Zatim ga povede svojoj kući pod kojom je, u zemlji, bila jedna prostorija pripremljena za mučenje muslimana. Mag je imao kćer po imenu Bustana. On okova al-Esadove noge teškim okovima i spusti ga u tu podzemnu prostoriju povjerivši svojoj kćeri da zlostavlja mladića danju i noću, do smrti. Bolno ga udari, pa zatvori podrum i ključeve predade svojoj kćeri. Magova kćer, Bustana, siđe da tuče mladića, ali vidje na njemu znake otmjenosti, da lijepo izgleda, da ima izvijene obrve i crne oči, tako da se djevojka naprasno zaljubi u mladića koga upita:

- Kako se zoveš?

- Zovem se al-Esad.

- Sretan si ti i sretan ostani![21] Ne zaslužuješ mučenje. Odmah sam shvatila da ti je učinjena nepravda.

Zatim poče tješiti mladića i oslobodi ga okova raspitujući se o islamu. Al-Esad joj reče da je to istinska i prava vjera, da je naš gospodin Muhammed imao sjajna čudesa i očigledne dokaze, da vatra nanosi štetu, a ne korist. Upozna je sa osnovama islama, te mu se djevojka potčini prihvaćajući vjeru s ljubavlju i punim srcem. Allah ispuni njeno srce ljubavlju prema al-Esadu, te ona izgovori šehadet[22] stupivši u zajednicu sretnika.

Djevojka je hranila i pojila mladića, razgovarala s njim i klanjali su zajedno. Pripremala mu je kokošiju supu dok nije ojačao i otarasio se bolesti, povrativši zdravlje kakvo je nekada imao.

Jednom, Behramova kćer ode od al-Esada, zastade kraj vrata i začu telala kako viče:

- Kod koga je jedan lijepi mladić, takvih i takvih osobina? Onaj ko kaže gdje je dobit

će koliko god traži novaca. Onaj ko ga sakrije bit će obješen na vratima vlastite kuće, a imovina će mu biti zaplijenjena. Takvome će krv biti prolivena.
Al-Esad bijaše ispričao djevojci Bustani, kćeri Behramovoj, sve što mu se dogodilo. Kada je čula telala, djevojka shvati da upravo njega traže, te uđe mladiću i saopći mu vijest. Mladić izađe i zaputi se vezirovom dvoru, pa čim vidje vezira reče:
- Allaha mi, ovaj vezir nije niko drugi do moj brat al-Emdžed!
Mladić uđe u dvorac, a za njim je išla djevojka i kad ugleda brata al-Emdžeda, pohrli k njemu, a i vezir prepozna svoga brata pa mu pohrli. Zagrliše se okruženi robovima. Al-Esad i al-Emdžed su bili neko vrijeme ošamućeni, a kad dođoše k sebi, al-Emdžed povede brata caru i sve mu ispriča o njemu. Car naredi da se zaplijeni Behramova kuća...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

237. noć

Kada nastupi dvije stotine trideset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je car naredio al-Emdžedu da se zaplijeni Behramova kuća, te vezir posla grupu ljudi da to urade. Oni odoše Behramovoj kući, zaplijeniše je, a veziru dovedoše njegovu kćer kojoj vezir ukaza počasti.
Al-Esad je ispričao svome bratu sve patnje koje je pretrpio, te kakvo mu je dobročinstvo učinila Behramova kćer. Al-Emdžed joj zbog toga iskaza još veće počasti, a onda ispriča bratu šta se sve njemu dogodilo s onom djevojkom, kako se spasio vješanja i kako je postao vezir. Jadali su se jedan drugome na patnju zbog rastanka. Onda car naredi da dovedu maga i zapovijedi da ga pogube, a Behram reče:
- Veliki care, jesi li čvrsto odlučio da me pogubiš?
- Jesam - odgovori car.
- Strpi se samo malo, care - na to će Behram pa obori glavu i podiže je izgovarajući šehadet i primajući islam pred carem. Svi se obradovaše tom prelasku na islam. Zatim braća ispričaše Behramu šta su sve preživjeli, a Behram uskliknu:
- Gospodari moji! Spremite se za put, ja ću vas povesti!
Braća se obradovaše tome i Behramovom prelasku na islam, te zaplakaše.
- Ne plačite, gospodari - tješio ih je Behram. - Suđeno vam je da se ipak sastanete, kao što su se sastali Nima i Numa.
- Šta se dogodilo s Nimom i Numom? - upitaše braća.

Priča o Nimi i Numi

- Pripovijeda se, a Allah sve najbolje zna - reče Behram - da je u gradu Kufi bio jedan čovjek koji je pripadao uglednim građanima. Zvao se ar-Rabi ibn Hatim. Bio je

veoma bogat i živio je lagodnim životom. Imao je jednog sina koji se zvao Nimetullah. [23]

Jednoga dana, nađe se na trgu gdje trgovci prodaju roblje i odjednom ugleda robinju izloženu na prodaju. Držala je jednu malu robinju čudesne ljepote. Ar-Rabi dade znak trgovcu i reče mu:

- Pošto su ona robinja i njena kćer?

- Pedeset dinara - odgovori trgovac.

- Napiši ugovor, uzmi novac i predaj ga vlasniku robinje - na to će ar-Rabi pa dade novac za robinju i trgovcu za posredovanje. Onda preuze robinju i njenu kćer i odvede ih kući.

Kada njegova amidžična vidje djevojku, upita:

- Kakva je to robinja, amidžiću?

- Kupio sam je radi one male koju drži na rukama. Kad odraste, znaj da ni u arapskim ni u drugim zemljama takve neće biti!

- Kako ti je ime, robinjo? - upita amidžična.

- Gospodarice - odgovori robinja - zovem se Teufika.

- A kako ti se zove kćer?

- Sada.

- Pravo veliš: sretna si ti i onaj ko te je kupio![24]

- Amidžiću, kakvo ćeš joj ime dati? - upita ga potom.

- Ono koje ti odabereš.

- Zvat ćemo je Numa.

- Nije loše - na to će ar-Rabi.

Mala Numa odraste sa Nimom, sinom ar-Rabia. Bili su istovremeno u jednoj kolijevci i odgajali se zajedno do desete godine. Nije se znalo koje je ljepše. Dječak je Numu zvao sestrom, a ona njega bratom.

Kada Nima zađe u izvjesne godine, pozva ga otac ar-Rabi i reče:

- Sine, Nima nije tvoja sestra, već je ona tvoja robinja. Kupio sam je na tvoje ime još dok si bio u kolijevci. Od danas je nemoj zvati sestrom.

- Ako je već tako, ja ću se oženiti njome - odgovori Nima, pa ode majci i obavijesti je o svemu. Majka reče:

- Sine moj, ona je tvoja robinja.

Nima ostade s tom robinjom koju zavolje i minu tako još devet godina. U cijeloj Kufi nije bilo djevojke ljepše od Nume, nije bilo slađe od nje ni otmjenije. Rasla je i učila *Kur'an,* te razne nauke. Naučila je svakojake vrste igre i svirke, savladala je pjevanje i zabavno muziciranje, tako da je nadmašila sve svoje savremenike.

Dok je sjedjela jednog dana sa svojim mužem Nimom u odaji gdje se pilo piće, uzela

je tamburu, zategla strune i otpjevala:

Ako si ti gospodar u čijoj živim milosti
I ako si mač što odsijeca glavu prevrtljivosti -

Pomoć mi nije potrebna baš ničija
Osim tvoja kad dospijem u tjeskobu ja.

Nimu obuze veličanstveno osjećanje, te reče:
- Života ti, Numa, otpjevaj mi nešto uz daire i druge instrumente! - a ona zapjeva slijedeće stihove:

Tako mi onog što drži moj povodac u rukama
Ja ću se suprostaviti svojim zlobnicima!

Kudioce ću srditi tebi se pokoravajući,
Užitak i miran san svoj napuštajući;

Za ljubav tvoju u duši ću grob iskopati
A da za to srce moje neće ni znati.

- Divna si, Numo! - povika mladić.
Dok su oni tako živjeli najugodnijim životom, al-Hadždžadž[25] iznenada reče u svome namjesničkom dvoru:
- Moram smisliti kako da dođem do one robinje po imenu Numa, pa ću je poslati zapovjedniku pravovjernih, Abdulmeliku ibn Mervanu,[26] jer na njegovom dvoru nema joj slične i koja umije ljepše pjevati od nje.
Potom namjesnik pozva jednu staricu i reče joj:
- Idi u ar-Rabiovu kuću, nađi se sa robinjom Numom i nekako je izvuci, jer na zemaljskoj kugli nema takve kao što je ona.
Starica primi al-Hadždžadžovu naredbu i kad osvanu jutro ona obuče vunenu odjeću, stavi oko vrata ogrlicu s hiljadama zrna...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

238. noć

Kada nastupi dvije stotine trideset i osma noć, ona reče:

Čula sam, sretni care, da je starica primila namjesnikovo naređenje, a kada je jutro osvanulo, obukla je vunenu odjeću, stavila oko vrata ogrlicu sa hiljadama zrna, te uzela u ruke štap i jemensku mješinu i pošla govoreći:
- Slava Allahu! Hvala Allahu! Nema boga osim Allaha! Allah je najveći! Nema moći ni sile do Allahove moći!
Bez prestanka je slavila Allaha i molila se dok joj je srce bilo puno spletki i lukavstva. U Nimovu kuću stiže oko podnevnog namaza. Pokuca na vrata koja vratar otvori i upita:
- Šta hoćeš?
- Ja sam pobožna sirotica. Zatekao me je namaz, pa bih htjela klanjati na ovom blagoslovljenom mjestu.
- Ovo je kuća Nime, sina ar-Rabia, a nije džamija, starice - reče vratar.
- Znam da nema džamije slične kući Nime ibn ar-Rabia. Ja sam nadzornica s dvora halifinog. Pošla sam da se Bogu molim i obilazim svijet.
- Ne mogu te pustiti da uđeš - reče vratar.
Tako oni zapodjenuše prepirku, kad starica zgrabi vratara vičući:
- Zar me neko može spriječiti da uđem u kuću Nime ibn ar-Rabia kad dolazim iz dvora emira i velikaša?!
Utom izađe Nima i čuvši te riječi, nasmija se pa reče starici da pođe za njim. Nima je išao naprijed, a starica za njim dok ne stigoše do Nume koju starica ljubazno pozdravi. Vidjevši Numu, starica se zadivi njenoj izvanrednoj ljepoti i reče joj:
- Gospođo, neka te zakloni Allah koji te je ljepotom i ljupkošću izjednačio s tvojim gospodarom!
Potom starica ode u mihrab, poče se pregibati u molitvi i ničice padati, te učiti dove sve dok se dan ne okonča i dok tamna noć ne pade. Tada djevojka reče:
- Majko, odmori malo noge! - a starica odgovori:
- Gospođo, kome je stalo do onog svijeta, umorit će se na ovome svijetu; ko se nije umorio na ovome svijetu, neće dobiti pravo prvenstva na budućem svijetu.
Potom Numa ponudi staricu hranom govoreći joj:
- Jedi malo i moli da mi Allah oprosti i smiluje mi se.
- Gospođo, ja postim, a ti si mlada, pa ti priliče jelo, piće i uzbuđenje, a Allah će ti oprostiti. Uzvišeni Allah je rekao: “Osim onih koji se kaju i učine dobro djelo.”
Djevojka je sjedjela sa staricom neko vrijeme razgovarajući s njom, a onda se obrati Nimi:
- Gospodine, zamoli ovu staricu da ostane kod nas jedno vrijeme, jer na licu joj se ogleda pobožnost.
- Oslobodi joj neko mjesto za bogosluženje i ne puštaj nikoga da joj uđe. Možda će

nam uzvišeni Allah pomoći zbog njenog blagoslova i neće nas rastaviti.
Starica provede noć klanjajući i učeći *Kur'an* sve do jutra. Kad osvanu jutro, ona ode Nimi i Numi, poželje im dobro jutro i reče:
- Ostavljam vas Allahu na amanet.
- Kamo ideš, majko? - upita Numa. - Gospodar mi je naredio da ti pripremim jedno mjesto samo zato da bi se na njemu molila.
- Neka ga Allah čuva i neka vas dugo obasipa blagodatima - reče starica. - Međutim, molim vas da kažete svom vrataru da mi ne zabranjuje ulaziti k vama. Ja ću, ako Bog da, obići neka časna mjesta i moliti se za vas tokom obavljanja namaza, svakog dana i svake noći.
Potom starica ode iz kuće, a Numa zaplaka zbog rastanka s njom, premda nije znala zašto je starica dolazila. Starica ode al-Hadždžadžu koji je upita:
- Šta si učinila?
- Vidjela sam djevojku i primjetila sam da nijedna žena nije rodila ljepšu od nje.
- Ako učiniš ono što sam ti naredio, dobit ćeš veliku nagradu.
- Htjela bih da mi daš vremena mjesec dana.
- Dat ću ti mjesec dana - pristade al-Hadždžadž.
Potom starica poče navraćati u kuću Nime i djevojke Nume...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

239. noć

Kada nastupi dvije stotine trideset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je starica počela navraćati u kuću Nime i djevojke Nume koji su joj ukazivali sve veće počasti. Starica je bila kod njih jutrom i večeri. Svi u kući izražavali su joj dobrodošlicu. Jednoga dana, starica ostade nasamo s djevojkom i reče joj:
- Gospodarice, Allaha mi, obilazila sam sveta mjesta i molila se za te. Želim da ti budeš sa mnom da vidiš šejhove koji su se s Bogom sjedinili i koji bi se Allahu molili za ono što ti hoćeš.
- Allaha ti, majko, povedi me! - zamoli žena, a starica odgovori:
- Zamoli svoju svekrvu za dopuštenje, a ja ću te povesti.
Onda se Numa obrati svekrvi:
- Gospođo, zamoli gospodara da pusti mene i tebe da pođemo jednoga dana s majka-staricom na molitvu sa siromasima u svetim mjestima.
Kada stiže Nima i sjede, priđe mu starica i poče ljubit ruke, ali on to ne dopusti. Starica prouči dovu za njega i izađe iz kuće. Narednog dana, ona se opet pojavi u vrijeme kada Nima nije bio u kući i obrati se Numi:

- Jučer smo se molili za tebe. Sad ustani i prošetaj pa se vrati prije nego što dođe tvoj gospodar.
- Zaklinjem te Allahom - reče žena svekrvi - dopusti mi da pođem s ovom dobrom ženom da vidim bogougodne ljude na svetim mjestima. Vratit ću se brzo, prije nego što dođe gospodar.
Nimova majka odgovori:
- Bojim se da će saznati gospodar.
- Allaha mi, neću joj dopustiti ni da sjedne. Gledat će stojeći na nogama i tako neće zakasniti.
Starica se, dakle, posluži lukavstvom i odvede Numu u al-Hadždžadžov dvorac. Obavijesti ga da je stigla, pošto je ostavila ženu u jednoj odaji. Al-Hadždžadž stiže i čim vidje djevojku, uoči da je ljepša od svih svojih savremenika, te da nije vidio nešto slično. Ugledavši namjesnika, Numa pokri lice, ali je al-Hadždžadž nije ostavljao, već odmah pozva dvorjanina. Onda naredi da s dvorjaninom pojaše pedeset konjanika, da uzme ženu, stavi je na brzu devu, da je povede u Damask i preda halifi Abdulmeliku ibn Mervanu. Napisa mu pismo i dvorjaninu reče:
- Daj ovo pismo halifi, uzmi njegov odgovor i brzo se vrati k meni.
Dvorjanin ode, posadi djevojku na devu i povede je dok je ona plakala zbog rastanka sa svojim gospodarem. Kada stiže u Damask, dvorjanin zatraži dozvolu da uđe halifi, a čim dobi dopuštenje, dvorjanin uđe i ispriča mu sve o djevojci. Halifa joj dodijeli jednu sobu, a on ode u harem, sastade se sa svojom ženom i reče joj:
- Al-Hadždžadž mi je kupio djevojku od jednog kufanskog velikaša, i to za deset hiljada. Poslao mi je i ovo pismo uz koje je stigla djevojka.
Žena mu na to reče...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

240. noć

Kada nastupi dvije stotine četrdeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je halifa obavijestio svoju ženu o kupovini robinje, a žena mu je rekla:
- Allah te daruje svojom dobrotom.
Zatim halifina sestra ode robinji i kad je vidje, uskliknu:
- Allaha mi, neće biti prevaren onaj u čijoj si kući, makar ti vrijedjela i hiljadu dinara!
- Kojeg cara je ovo dvorac i koji je ovo grad, svjetlolika? - upita robinja.
- Ovaj grad je Damask, a dvorac pripada mome bratu, zapovjedniku pravovjernih,

Abdulmeliku ibn Mervanu. Kao da to nisi znala.
- Allaha mi, gospođice, nisam znala.
- Onaj koji te je prodao i uzeo novac za te zar ti nije rekao da te je halifa kupio?
Saslušavši te riječi, djevojka proli suze misleći: "Prevarila me je! Ako budem pričala, neće mi vjerovati niko. Zato ću šutjeti i strpiti se, znajući da će mi uskoro Allah pomoći." Robinja postiđeno obori glavu, obraza pocrvenjelih od puta i sunca. Toga dana, halifina sestra nije više dolazila, a sutradan joj donese odjeću i dijamantske ogrlice, te je obuče. Onda dođe zapovjednik pravovjernih, sjede pored nje, a sestra mu reče:
- Pogleda; ovu djevojku koju je Allah obdario savršenom ljepotom i ljupkošću.
- Skini veo s lica - reče halifa Numi, ali ona ne htjede skinuti veo, tako da joj halifa nije vidio lice, nego samo ruke. Halifi se dopade djevojka, te on reče sestri:
- Doći ću joj tek za tri dana, kada se sprijatelji s tobom. Halifa ustade i ode, a robinja ostade razmišljajući o sebi i tugujući zbog rastanka s gospodarom Nimom. Kada pade noć, djevojku uhvati groznica. Nije jela ni pila, već preblijedi i njena ljepota se izmijeni. Obavijestiše halifu i njemu to teško pade, pa joj dovede ljekare i vidare, ali niko nije mogao naći lijeka za nju.
Njen gospodar Nima u međuvremenu stiže kući, sjede na sećiju i pozva Numu, ali mu se ona ne javi. On brzo ustade dozivajući je, ali mu se niko ne pojavi. Sve robinje u kući bile su se sakrile plašeći ga se, te Nima ode majci koju zateče kako sjedi metnuvši ruku na obraz.
- Gdje je Numa, majko? - upita je.
- Ona je s onom koja je pouzdanija od mene - odgovori majka. - S dobrom staricom je. Povela ju je da vide siromahe, pa će se vratiti.
- Kakav joj je sad to običaj?! Kada će se vratiti?
- Otišla je rano jutros.
- Zašto si joj dopustila?
- Tako mi je savjetovala starica, sine.
- Nema moći ni sile do Božije moći! - povika Nima, pa ode iz kuće potpuno ošamućen. Stiže do policijskog komandira i reče mu:
- Zar se ti služiš lukavstvom da bi uzeo djevojku iz moje kuće?
Moram otići i požaliti se na te zapovjedniku pravovjernih.
- Ko ju je odveo? - upita komandir.
- Jedna starica - odgovori Nima i opisa je: nosi vunenu haljinu, a u ruci je imala tespih s hiljadama zrna.
- Dovedi mi tu staricu i ja ću ti osloboditi robinju - reče komandir.
- A ko poznaje staricu!?- povika Nima.

- Onostrano je poznato samo uzvišenom Allahu - reče komandir shvativši da je to al-Hadždžadževa lukava starica.
- Ja svoju robinju tražim samo od tebe, a između mene i tebe je al-Hadždžadž.
- Idi ti kome hoćeš! - odgovori komandir.
Nima pođe u al-Hadždžadžov dvor, jer je njegov otac bio jedan od kufanskih uglednika. Kada stiže dvoru, vratar ode al-Hadždžadžu i upozna ga s problemom, a namjesnik će na to:
- Dovedi mi ga!
Nima se nađe pred al-Hadždžadžom koji ga upita:
- Šta hoćeš?
- Dogodilo mi se to i to - odgovori Nima, a namjesnik će:
- Dovedite komandira straže!
Pretvarajući se, namjesnik naredi komandiru da traži staricu. I još mu reče:
- Hoću da potražiš robinju Nime ibn ar-Rabia!
- Nikome osim Allahu nije poznato onostrano! - odgovori komandir, ali je al-Hadždžadž bio uporan:
- Moraš uzjahati konja, potražiti robinju po drumovima, ili vidjeti da nije u nekim gradovima... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

241. noć

Kada nastupi dvije stotine četrdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je al-Hadždžadž rekao komandiru straže:
- Moraš uzjahati konja, pogledati po gradovima i drumovima i potražiti djevojku.
Zatim reče Nimi:
- Ako ti se ne vrati robinja, ja ću ti dati deset robinja iz kuće komandira straže. A ti - obrati se komandiru - idi i traži robinju!
Komandir ode, a Nima je bio mračan i sit života. Bilo mu je četrnaest godina i na obrazima još nije imao malja. Plakao je sve do jutra osamivši se u svojoj kući. Onda mu dođe otac i reče:
- Sine moj, al-Hadždžadž se zaista poslužio lukavstvom i uzeo ti djevojku, ali svakog časa Allah nam može pomoći.
Nima se brinuo sve više ne znajući šta da kaže i ne prepoznajući ko mu dolazi. Bolovao je tri mjeseca i onda mu se bolest pogorša, te njegov otac poče očajavati. Dolazili su mu ljekari i govorili:
- Ništa ga ne može izliječiti osim žene.
Dok je jednog dana njegov otac sjedio, čuo je za nekog iskusnog stranog ljekara koga

su ljudi opisivali kao vrlo sposobnog liječnika, astrologa i čovjeka koji gata u pijesku. Ar-Rabi ga pozva, a kada liječnik stiže, on ga posadi, počasti i reče:
- Pogledaj šta je s mojim sinom.
- Pruži ruku - reče liječnik Nimi, pa mu opipa bilo i pogleda mu lice. Zatim se nasmija i obrati njegovom ocu:
- Tvome sinu je samo srce bolesno.
- Tako je, mudri čovječe. Razmisli o slučaju moga sina kao vješt i iskusan čovjek, pa mi reci sve o njegovom stanju. Nemoj tajiti ništa.
- Tvoj sin je vezan za jednu ženu - reče Perzijanac - a ta žena je u Basri ili Damasku. Njega jedino može izliječiti sastanak sa ženom.
- Ako ih sastaviš - na to će ar-Rabi - imat ću te čime obradovati i sav život ćeš provesti u izobilju i blagodatima.
- To ćemo brzo i lahko obaviti - odgovori stranac, pa se obrati Nimi:
- Neće ti ništa biti! Samo se ti smiri! - a onda reče ar-Rabiu:
- Odvoji četiri hiljade dinara.
Ar-Rabi odvoji novac i dade ga Perzijancu koji reče:
- Hoću da tvoj sin pođe sa mnom u Damask i, ako Bog da, vratit ću se s djevojkom. Kako se zoveš? - upita zatim mladića.
- Nima - odgovori on.
- Sjedi, Nima, i neka te Allah čuva. Allah će dati da se nađeš sa svojom dragom.
Mladić se pridiže, pa sjede, a Perzijanac mu reče:
- Osokoli se, jer ćemo poći još danas! Najedi se i napij da ojačaš za put.
Perzijanac poče pripremati sve što mu je bilo potrebno. Uze deset hiljada dinara od Niminog oca, uze od njega konje, deve i ostalo što mu je bilo potrebno za nošenje tereta tokom putovanja. Potom se Nima oprosti s ocem i majkom i pođe s liječnikom u Alep. Tamo nisu ništa čuli o djevojci, pa stigoše u Damask u kome odsjedoše tri dana. Nakon toga, Perzijanac iznajmi dućan, napuni police skupocjenom kineskom keramikom, ukrasi rafe zlatom i komadima skupocjenih tkanina. Ispred sebe stavi sudove i boce s raznim uljima i napicima, a oko boca poreda kristalne pehare, postavi i astrolab, pa obuče ljekarsko ruho. Preda se dovede Nimu kome obuče košulju i svileni ogrtač opasavši ga svilenim pojasom proširenim zlatom. Zatim Perzijanac reče:
- Nima, od danas si moj sin. Ne zovi me nikako drukčije nego babom, a ja ću tebe zvati samo sinom.
- Slušam i pokoravam se - odgovori Nima.
Nedugo zatim, stanovnici Damaska okupiše se oko Perzijančevog dućana posmatrajući Niminu ljepotu, divotu dućana i robe u njemu. Perzijanac je razgovarao s Nimom na

persijskom, a ovaj mu je odgovarao na tom jeziku koji je poznavao, kao što ga obično znaju djeca uglednih ljudi.
Po Damasku se pronese glas o Perzijancu kome su opisivali ljudi bolove, a on im je davao lijekove. Donosili su mu posude napunjene mokraćom bolesnika koju je gledao i govorio:
- Onaj čija je mokraća u ovoj posudi boluje od toga i toga - a bolesnik je odgovarao:
- Ovaj ljekar zaista istinu govori!
Izlazio im je u susret, tako da se stanovnici Damaska sjatiše oko njega. Proču se za Perzijanca po gradu i kućama velikaša. Dok je on tako jednog dana sjedio, priđe mu starica jašući na magarcu, na kome bijaše zlatotkanica ukrašena draguljima. Ona zastade pored Perzijančevog dućana, zategnu uzdu i dade išaret Perzijancu, govoreći mu:
- Daj mi ruku!
Perzijanac je uze za ruku, te ona sjaha i upita:
- Jesi li ti ljekar Perzijanac koji je došao iz Iraka?
- Jesam - odgovori on.
- Ja imam bolesnu kćer - i starica izvadi posudu. Perzijanac pogleda sadržinu posude, pa reče:
- Kako se zove djevojka, gospođo? Treba da izračunam koja je njena zvijezda i koje vrijeme joj najviše odgovara da pije lijekove.
- Brate Perzijanče, zove se Numa...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

242. noć

Kada nastupi dvije stotine četrdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Perzijanac, čuvši ime Numa, počeo računati i pisati nešto na ruci, a onda reče starici:
- Gospođo, ne mogu joj propisati lijek dok ne saznam iz koje je zemlje, zbog razlike u klimi. Zato mi reci u kojoj zemlji je odrasla i koliko godina ima.
- Ima četrnaest godina, a odrasla je u Kufi - na to će starica.
- Koliko mjeseci boravi ovdje?
- Jedva nekoliko mjeseci.
Kada Nima ču staričine riječi i saznade ime djevojke, srce mu ustrepta, pa reče starici:
- Odgovaraju joj ti i ti lijekovi.
- Daj mi to što si opisao, s blagoslovom uzvišenog Allaha! - reče starica bacivši mu deset dinara u dućan. Ljekar pogleda Nimu i naredi mu da pripremi starici ljekovito

bilje. Za to vrijeme je starica posmatrala Nimu govoreći:
- Neka te Allah, čuva, sinko! Ona je tako slična tebi!
Onda se starica obrati Perzijancu:
- Brate Perzijanče, je li ovo tvoj rob ili sin?
- To mi je sin.
Nima joj stavi lijekove u jednu kutiju, uze komad papira i napisa stihove:

Ako mi Numa makar jedan pogled daruje,
Suda neće biti sretna, ni Džumel[27] *ljepotom da likuje!*

Kažu: "Zaboravi je i dvadeset ćeš takvih dobiti!"
Ali joj nema ravne, niti je mogu zaboraviti!

Potom metnu pisamce u kutiju, zatvori je i na poklopcu napisa kufi pismom:[28] "Ja sam Nima, sin ar-Rabia, Kufanac." Nima stavi kutiju pred staricu koja je uze, pozdravi se s njima i ode u halifin dvor.
Starica donese lijekove djevojci, stavi ih pred nju i reče:
- Znaj da je u naš grad stigao jedan ljekar Perzijanac. Nisam vidjela nekog ko se bolje razumije u bolesti. Rekla sam mu tvoje ime kad je vidio posudu. Odmah je znao od čega boluješ i propisao ti je lijek. Zatim je naredio sinu da ti pripremi ovaj lijek. U Damasku nema ljepšeg ni otmjenijeg od njegovog sina, niti gizdavije obučenog. Ne postoji ni dućan kao što je njegov.
Numa uze kutiju pa vidje da je na poklopcu napisano ime njenoga gospodara i ime njegovog oca. Djevojka poblijedi i reče:
- Nema sumnje da je vlasnik dućana došao radi mene. Opiši mi toga dječaka! - obrati se starici, a ona odgovori:
- Zove se Nima, iznad desne obrve ima madež. Krasno je obučen i savršeno lijep.
- Daj mi lijek s blagoslovom i pomoću Božijom - na to će djevojka, pa uze lijek i popi ga smijući se i govoreći starici:
- To je zaista blagoslovljen lijek!
Zatim pregleda kutiju i nađe ceduljicu. Otvori je i pročita, pa kad shvati šta piše i uvjeri se da je od njenog gospodara, bi joj milo i drago. Videći da se djevojka smije, starica reče:
- Ovo je blagoslovljen dan! - a Numa će na to:
- Nadzornice, hoću da jedem i pijem!
- Donesite svojoj gospodarici sofru s najboljim jelima! - doviknu starica sluškinjama, te one donesoše hranu. Tek što je djevojka sjela da jede, pojavi se Abdulmelik ibn

Mervan. On uđe, vidje djevojku kako sjedi i jede, pa se obradova, a nadzornica reče:
- Zapovjedniče pravovjernih, čestitam ti na ozdravljenju tvoje robinje Nume. Ozdravila je zahvaljujući tome što je u grad došao jedan ljekar od kojeg nisam vidjela vičnijeg bolestima i lijekovima. Od njega sam joj donijela lijekove. Uzela ga je samo jednom i odmah je ozdravila, zapovjedniče pravovjernih.
- Uzmi hiljadu dinara - reče halifa - i pobrini se za njeno liječenje.
Halifa ode radostan zbog ozdravljenja robinje, a starica pođe u Perzijančev dućan noseći hiljadu dinara koje mu dade, rekavši da je ona djevojka halifina robinja. Pruži mu i cedulju koju je napisala Numa. Perzijanac je uze i dade Nimi koji, vidjevši cedulju, prepozna rukopis i pade bez svijesti. Kad dođe k sebi, otvori cedulju i vidje da na njoj piše: “Od djevojke koju su sreće lišili, kojoj su razum obmanuli i od dragog je odveli.” Zatim: “Dobila sam tvoje pismo, te mi je na duši lahnulo i srce mi se obradovalo, kao što reče pjesnik:

Pismo je stiglo - nek ne ostanem bez prstiju
Kojim je napisano i nek mi se u dušu upiju.

I kao da su Musaa majci vratili,[29]
Ili Jusufovu košulju kao da su Jakubu donijeli[30]

Kada Nima pročita stihove, suze mu udariše na oči, a nadzornica ga upita:
- Zašto plačeš, sinko? Ne dao Allah da tvoje oči plaču!
- Kako da mi ne plače sin, gospođo - reče Perzijanac - kad je ta djevojka njegova robinja, a on je njen gospodar, Nima ibn ar-Rabi iz Kufe? Ozdravljenje djevojke zavisi od susreta s njim, i ona ne boluje ni od čega osim od ljubavi prema njemu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

243. noć

Kada nastupi dvije stotine četrdeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Perzijanac rekao starici:
- Kako da mi ne plače sin kad je ta djevojka njegova robinja, a on njen gospodar, Nima ibn ar-Rabi iz Kufe? Ozdravljenje djevojke zavisi od susreta s njim, a i ona ne boluje ni od čega osim od ljubavi prema njemu. Zato, gospođo, uzmi tih hiljadu dinara, a ja ću ti dati još više, pa nam se smiluj. Ne znamo kako da riješimo problem osim uz tvoju pomoć.
- Jesi li ti njen gospodar? - upita starica Nimu.
- Jesam - odgovori on.

- Istinu govoriš - na to će starica - jer ona te neprestano spominje.
Nima joj ispriča sve što se dogodilo, od početka do kraja, a starica reče:
- Dječače, možeš se sastati s njom samo uz moju pomoć.
Starica uzjaha i odmah ode, pa uđe robinji, pogleda je u lice i nasmija se:
- Kćeri, s razlogom plačeš i boluješ zbog rastanka sa svojim gospodarem Nimom, sinom er-Rabia iz Kufe.
- Prozrela si i otkrila istinu - reče Numa.
- Smiri se i raduj - na to će starica - jer ću vas sastaviti, tako mi Boga, makar za to životom platila!
Onda starica ode Nimi i reče:
- Bila sam kod tvoje robinje i vidjela sam da čezne za tobom više nego ti za njom. To je zato što zapovjednik pravovjernih hoće da bude s njom, a ona ga ne prihvaća. Ako imaš čestitu dušu i jako srce, ja ću vas sastaviti rizikujući svoj život zbog vas. Smislit ću nešto i izvesti neku majstoriju kako bi ti ušao u halifin dvor i našao se s djevojkom. Ona nije u stanju da izađe.
- Allah ti dobro dao! - kliknu Nima, a starica se pozdravi s njim pa ode djevojci i reče joj:
- Tvoj gospodar je već izgubio dušu zbog ljubavi prema tebi. Hoće da se nađe s tobom, ali nemoj o tome govoriti.
- Dobro - složi se Numa. - Ja sam također dušu izgubila zbog ljubavi prema njemu i hoću da se sretnemo.
Starica uze zavežljaj u kome su bili nakit i dragocjenosti, te ženska odjeća, pa ode Nimi i reče mu:
- Pođimo na neko osamljeno mjesto.
Nima uđe s njom u sobu u dnu dućana i starica ga uredi, ukrasi mu ruke, uveza mu u kosu trake i obuče ga kao djevojku uredivši ga upravo onako kako se djevojke najljepše uređuju. Izgledao je kao džennetska hurija. Kada ga nadzornica vidje takvog, ona povika:
- Neka Allah blagoslovi najljepše stvorenje! Tako mi Boga, ljepši si od djevojke! Sada pođi i u hodu izbacuj lijevu, a zadržavaj desnu nogu i vrckaj zadnjicom.
Mladić je hodao ispred starice kako mu je bila naredila i kad vidje da on hoda kao žensko, reče mu:
- Ostani tu dok ti ne dođem sutra uvečer, ako Bog da. Tada ću te povesti u dvorac. Kada vidiš dvorjane i sluge, osokoli se, pogni glavu i nemoj ni s kim razgovarati. Dovoljno je da razgovaraš sa mnom. Neka nam Allah pomogne!
Narednog dana, dođe nadzornica i povede ga u dvorac. Išla je ispred mladića koji ju je slijedio. Dvorjanin ga htjede spriječiti da uđe, ali starica reče:

- Odvratni robe! To je djevojka Nima, miljenica zapovjednika pravovjernih! Kako da njoj zabraniš ulazak?! Ulazi, djevojko!
On uđe sa staricom i išli su bez zastoja do kapije koja vodi u dvorište ispred dvorca. Tada starica reče:
- Drži se, Nima, i stegni srce. Uđi u dvorac, skreni na lijevu stranu i odbroj pet vrata, a na šesta uđi. To su vrata odaje pripremljene za te. Nemoj se plašiti. Ako ti se neko obrati, nemoj razgovarati.
Zatim ga povede do vrata. Pred njom se nađe dvorjanin određen da čuva ta vrata, i on reče:
- Kakva je to djevojka?
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

244. noć

Kada nastupi dvije stotine četrdeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je dvorjanin izašao pred staricu i upitao je:
- Kakva je to djevojka?
- Tvoja gospodarica hoće da je kupi - odgovori starica.
- Ne može ući niko bez dozvole zapovjednika pravovjernih - odbrusi sluga. - Vrati je, jer neću dopustiti da uđe. Tako mi je naređeno.
- Veliki dvorjanine - na to će nadzornica - gdje ti je pamet? Numa je robinja halife kome je prirasla za srce. Zdravlje joj se vratilo. Halifa naprosto ne može da vjeruje da je ozdravila. On hoće da kupi ovu robinju. Zato je nemoj sprječavati da uđe jer bi se Numa mogla naljutiti, a ako se ona naljuti, glavu ćeš izgubiti. Uđi ti, djevojko, i ne slušaj šta govori! Nemoj govoriti svojoj gospodarici da ti je dvorjanin branio ući.
Nima obori glavu i uđe u dvorac. Htjede poći na lijevu stranu, ali pogriješi i pođe na desnu. Želeći da odbroji pet vrata i da uđe na šesta, on odbroja šest vrata pa uđe na sedma. Kad uđe na ta vrata, vidje jednu odaju prostrtu svilom, a na zidovima su bile svilene zavjese izvezene zlatom. Tu su se nalazile i kadionice, ambra i mirisni mošus. U pročelju se nalazio ležaj prekriven svilom. Nima sjede na njega ne znajući šta mu je sudbina namijenila.
Dok je on tako sjedio razmišljajući o svojoj sudbini, uđe halifina sestra s robinjom. Kad vidje mladića kako sjedi, učini joj se da je djevojka, te priđe i upita:
- Ko si ti, djevojko, i šta radiš? Zašto si ušla ovamo?
Nima ništa ne reče, niti odgovori, te sestra nastavi:
- Ako si jedna od bratovljevih miljenica i ako se on naljutio na te, ja ću ga odobrovoljiti.
Nima ne odgovori, a onda se halifina sestra obrati robinji:

- Stani pored vrata i ne puštaj nikog da uđe.
Zatim ona priđe Nimi, vidje kako je lijep i reče:
- Kaži mi ko si, djevojko, i kako se zoveš, te zašto si ušla ovamo. Nisam te viđala u našem dvoru.
Pošto Nima i dalje nije odgovarao, careva sestra se naljuti pa stavi ruku Nimi na grudi, ali ne napipa dojke. Htjede mu skinuti odjeću da vidi šta je, ali Nima progovori:
- Gospođice, ja sam rob. Kupi me, jer mi treba tvoja zaštita. Zaštiti me.
- Neće ti se ništa loše dogoditi. Ko si i ko te je doveo u moju odaju?
- Ja sam, princezo, poznat po imenu Nima ibn ar-Rabi, Kufanac. Izložio sam se opasnosti zbog svoje robinje Nume koju je prevario al-Hadždžadž, uzeo je i poslao ovamo.
- Ne boj se - reče princeza, pa dozva robinju:
- Pođi u Numinu odaju.
U međuvremenu je nadzornica došla u Numinu odaju i pitala je:
- Je li stigao tvoj gospodar?
- Ne, bogami - odgovori ona.
- Možda je pogriješio, pa je ušao u drugu sobu.
- Nema moći ni sile do Božije moći! Došao nam je suđeni čas i svi ćemo stradati! - uplaši se Numa.
Dok su one sjedjele i razmišljale, uđe robinja halifine sestre, pozdravi Numu i reče:
- Moja gospodarica poziva te da budeš njena gošća.
- Sa zadovoljstvom - odgovori Numa, a nadzornica dodade:
- Možda je tvoj gospodar kod halifine sestre. U tom slučaju, tajna je otkrivena.
Numa istog časa skoči i pođe halifinoj sestri koja reče:
- Evo, tvoj gospodar sjedi kod mene, kao da je ušao u pogrešnu sobu. Ne bojte se ni ti, ni on, s Božijom pomoći.
Kada Numa ču riječi halifine sestre, smiri se, pa priđe svome gospodaru Nimi. Ovaj je ugleda, ustade...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

245. noć

Kada nastupi dvije stotine četrdeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Nima, ugledavši svoju robinju, ustao i da su priviti jedno drugo na grudi, a onda su pali obeznanjeni. Čim dođoše k sebi, halifina sestra im reče:
- Sjedite da smislimo kako ćemo se izvući iz ove situacije u kojoj smo se našli.
- Sa zadovoljstvom - odgovoriše njih dvoje. - Sve prepuštamo tebi.

- Allaha mi, nećemo vam učiniti nikakvo zlo! Donesi jela i pića! - obrati se robinji koja to donese, te se najedoše i sjedoše da piju. Kružile su čaše i minuše njihovi jadi. Onda Nima reče:
- Da mi je znati šta će se desiti! - a halifina sestra upita:
- Nima, voliš li ti svoju robinju Numu?
- Gospođice, ljubav prema njoj nagnala me je na ovakvo izlaganje opasnosti - a onda se princeza obrati Numi:
- Voliš li ti svoga gospodara Nimu?
- Gospođice, zbog ljubavi prema njemu kopni mi tijelo i sva sam se izmijenila.
- Allaha mi, vi se zaista volite i ne bilo onog koji će vas rastaviti! Smirite se i uživajte!
Oni se obradovaše, te Numa zatraži saz i kad joj ga donesoše, ona ga uze, naštima i svirajući zapjeva ove stihove:

Dušmani nas uporno htjedoše rastaviti,
A nemaju nam se za šta svetiti.

Uši su nam raznim gadostima punili
A malo je ljudi koji su nas braniti mogli.

Napadao sam ih tvojim pogledima i svojim suzama,
Mačem vlastite duše, ognjem i bujicama.

Potom Numa dade saz svome gospodaru Nimi i reče mu:
- Otpjevaj nam neku pjesmu.
Nima uze saz, zategnu strune i zapjeva:

Mjesec bi na te ličio da ne zalazi;
Sunce na tvoje lice, al se pjega na njem nalazi.

Čudim se, a u ljubavi toliko čudesa ima,
Bremenita je strašću, stradanjem i brigama.

Kad dragoj idem put mi se kratak čini,
A kad vraćam se sav je u daljini.

Nakon tih stihova, Numa napuni pehar i pruži mu ga, te ga on uze i popi. Djevojka napuni drugi pehar i dade halifinoj sestri koja ispi, uze saz, zategnu strune i zapjeva:

Jad i sjeta u srcu mome stanuje
Velika strast u mojim grudima je.

Svi već vide da tijelo moje mršavo je
Jer ono od ljubavi odavno boluje.

Ona dade saz Nimi koji ga uze, naštima i zapjeva stihove:

O, ti kome sam dušu dala pa se mučila,
Htjedoh je spasiti od tebe, ali nisam uspjela!

Zaljubljenog sada spasi od propasti
Prije smrti jer uskoro ću umrijeti!

Pjevali su tako recitirajući stihove i ispijali čaše uz melodije sa struna, puni blaženstva, radosti i veselja. I dok su se oni tako zabavljali, uđe zapovjednik pravovjernih. Čim ga ugledaše, oni skočiše, pa se duboko pokloniše. On pogleda Numu u koje bijaše instrument i reče:
- Hvala Allahu koji je od tebe odagnao nevolju i jad!
Zatim se obrati prerušenom Nimi:
- Sestro, ko je ova robinja pored Nume?
- zapovjedniče pravovjernih - odgovori sestra - među robinjama ima jedna zabavna robinja bez koje Numa neće ni da jede, ni da pije.
Zatim princeza izgovori stihove:

Različite su i rastače se zbog različitosti -
Ljepota se tek ispoljava u nesličnosti.

- Tako mi uzvišenog Allaha - kliknu halifa - lijepa je kao i Numa! Sutra ću joj dati sobu pored Numine, dat ću joj ćilime i haljine, i sve što treba. Čak više nego Numi!
Halifina sestra pozva da donesu hranu i posluži svoga brata koji se najede, pa sjede s njima u toj odaji. Onda napuni pehar i dade znak Numi da mu nešto odrecitira. Ona uze saz i pošto popi dvije čaše, izrecitira stihove:

Kad mi dragi da da pijem i da pijem
Tri pehara ću puna da ispijem,

Skute ću svoje tad vući ponosno
Kao da sam zapovjednik pravovjernih postao.

Zapovjednik pravovjernih je bio ushićen, pa napuni još jedan pehar koji pruži Numi naredivši joj da zapjeva. Ona najprije ispi pehar, pa udari u strune i zapjeva:

U našem vremenu najčasniji čovječe,
Niko kao ti se proslaviti neće!

Jedini čije je slavno prijestolje na visini,
Gospodaru i care naš proslavljeni!

Gospodar si carevima svima bez izuzetka,
Bogato darivaš bez zamora i prestanka!

Gospod nek te čuva u inat dušmanima,
Tvoja zvijezda nek se krasi pobjedom i uspjesima!

Kada je čuo Numine stihove, halifa uzviknu:
- Divno, Numa! Kako si rječita i obdarena!
Veselili su se do ponoći, a onda halifina sestra reče:
- Slušaj, zapovjedniče pravovjernih. U knjigama sam naišla na priču o jednom uglednom čovjeku.
- Kakva je to priča? - upita halifa.
- Zapovjedniče pravovjernih - poče njegova sestra - u gradu Kufi bio je jedan mladić po imenu Nima ibn ar-Rabi. Imao je robinju koju je volio, a i ona je njega voljela. Rasla je s njim u jednoj kolijevci. Kada su odrasli i zavoljeli jedno drugo, na njih je kidisala prevrtljiva sudbina donoseći im nesreće i dosudivši im rastanak. Dušmani se poslužiše lukavstvom, tako da djevojku izvedoše iz kuće i ukradoše je. Taj koji je ukrade, prodade je nekom caru za hiljadu dinara. Robinja je voljela svoga gospodara isto kao što je i on nju volio, te mladić ostavi porodicu i dom i krenu na put da je traži i da se sretne s njom...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

246. noć

Kada nastupi dvije stotine četrdeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Nima ostavio porodicu i zavičaj, izložio se opasnosti i založio cijelo svoje biće da bi se sastao sa svojom robinjom koja se zvala Numa. Kad se našao s njom, tek što su sjeli, pojavi se car koji ju je kupio od kradljivca i odmah naredi da ih pogube ne ispoljivši pravičnost prema njima i ne odgađajući presudu.
- Šta veliš, zapovjedniče pravovjernih o tako nepravičnom caru?
- To je zaista čudno - odgovori halifa. - Trebalo je da taj car oprosti kad je već mogao, jer je morao imati na umu tri stvari: prvo, da se njih dvoje vole; drugo, da su oni u njegovoj kući i pod njegovom vlašću; treće, car ne treba da žuri kad presuđuje ljudima, naročito u onome što se tiče njega. Taj car je učinio nešto nedostojno careva.
- Brate - reče halifina sestra - tako ti Onoga koji vlada zemljom i nebesima, naredi Numi da zapjeva i poslušaj njenu pjesmu.
- Zapjevaj mi, Numo - reče halifa, a ona zasvira i zapjeva:

Sudba me prevari i još uvijek me obmanjuje,
Ona srca rastavlja i misli se zbog nje roje;

Ona drage rastavlja što zajedno su bili,
Te su potocima niz obraze suze lili.

Živjeli su i ja živio sam u blagodati,
A sudba odluči da će nas rastaviti.

Plakat ću i krv ću sa suzama liti,
Za tobom ću danju i noću tugovati.

Halifa je bio ushićen stihovima, a sestra mu reče:
- Brate, kad neko sam sebe osudi na nešto, mora to i izvršiti i postupati prema onome što je rekao, a ti si sam sebi izrekao takvu presudu. Nima - obrati se zatim mladiću - ustani, a ustani i ti, Numa!
Oni ustadoše, a halifina sestra reče:
- zapovjedniče pravovjernih, ova što stoji je ukradena Numa koju je ukrao al-Hadždžadž ibn Jusuf as-Sakfi. Doveo ju je tebi lažući u pismu da ju je kupio za deset

hiljada dinara. Ovaj što stoji jest Nima, sin ar-Rabia, njen gospodar. Zaklinjem te tvojim časnim precima da im oprostiš i daruješ jedno drugome ne bi li za njih dobio nagradu, jer oni su u tvojoj vlasti. Jeli su tvoju hranu i pili tvoje piće. Ja se zauzimam za njih i molim da mi pokloniš njihovu krv.
Tada halifa reče:
- Pravo veliš! Ja sam tako presudio, i neću da nešto odlučujem, pa da to povlačim. Numa - obrati se djevojci - je li ovo tvoj gospodar?
- Da, zapovjedniče pravovjernih.
- Ne bojte se! Darujem vas jedno drugome. A ti, Nimo, kako si saznao gdje se ona nalazi i ko ti je opisao ovo mjesto?
- Zapovjedniče pravovjernih, poslušaj moju priču i moju povijest. Kunem se tvojim očevima i časnim precima da ti neću zatajiti ništa.
Zatim mu ispriča sve o sebi: šta mu je uradio ljekar Perzijanac, a šta nadzornica, kako ga je uvela u dvorac i kako je pogriješio s vratima. Halifa se iščuđavao, a onda reče:
- Dovedite mi Perzijanca!
Kad ga dovedoše, halifa postavi Perzijanca u svoju svitu, dariva ga, naredi da mu se da lijepa plaća i reče:
- Onoga ko je sve ovo smislio treba unaprijediti u moje odabranike.
Zatim halifa obasu dobročinstvima Nimu i Numu ispoljavajući svoju milost prema njima, a dariva i nadzornicu. Nima i Numa ostadoše kod njega sedam dana, u sreći i zadovoljstvu, živeći najugodnijim životom. Zatim Nima zatraži dopuštenje da otputuje sa svojom robinjom, te car dozvoli da s njom otputuje u Kufu. Mladić i djevojka otputovaše i Nima se nađe s ocem i majkom. Živjeli su sretno dok im ne dođe Rušiteljica Života i Razbijačica Skupova.

* * *

Kada al-Emdžed i al-Esad saslušaše Behramovu priču, bili su sasvim zabezeknuti, te uzviknuše:
- To je zaista nešto neobično...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

247. noć

Kada nastupi dvije stotine četrdeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su se al-Emdžed i al-Esad čudili priči maga Behrama koji je prešao na islam. Oni prespavaše noć, a kad osvanu jutro, al-Emdžed i al-Esad uzjahaše konje želeći da pođu caru. Zatražiše dozvolu da uđu i car im dade dopuštenje. Čim uđoše, car im ukaza poštovanje i zapodjenuše razgovor. Dok su oni tako razgovarali, građani odjednom počeše vikati, kukati i u pomoć dozivati. Uđe caru

jedan dvorjanin i reče:
- Jedan car se s vojskom ulogorio oko grada. Zveckaju oružjem i ne znamo šta hoće.
Car reče svome veziru al-Emdžedu i njegovom bratu al-Esadu šta je čuo od dvorjanina, te al-Emdžed reče:
- Otići ću tome caru da vidim ko je i šta hoće.
Al-Emdžed izađe iz grada i dođe do cara s kojim bijaše silna vojska i mamelučka konjica. Kad vidješe al-Emdžeda, shvatiše da je on poslanik cara toga grada, te ga odvedoše svome caru. Našavši se pred carem, al-Emdžed se duboko pokloni, ali neočekivano primjeti da je car zapravo žena prekrivena velom. Carica mu reče:
- Znaj da od ovog grada ne želim ništa do jednog golobradog roba. Ako ga nađem kod vas, neće vam se ništa nažao dogoditi, ali ako ga ne nađem povest ćemo s vama ljuti boj, jer sam došla samo zbog njega.
- Carice - na to će al-Emdžed - kako izgleda taj rob i ko je on?
- Zove se al-Esad, a ja sam Merdžana. Taj rob mi je došao zajedno s magom Behramom. Behram nije htio da ga proda, pa sam mu ga silom uzela. Onda ga je mag napao i tokom noći mi ga ukrao. Što se tiče njegovog izgleda, on je takav i takav.
Al-Emdžedu je bilo jasno da se radi o njegovom bratu al-Esadu.
- Čestita carice - reče al-Emdžed - hvala Allahu koji nam je poslao olakšanje! Taj rob je moj brat.
Vezir joj zatim ispriča sve što im se zbilo u tuđini, te zašto su napustili Otočje ebanovine.
Carica Merdžana se čudila i radovala susretu sa al-Esadom. Njegovog brata al-Emdžeda obilno dariva. Al-Emdžed se vrati caru i reče mu šta se dogodilo, te se svi obradovaše. Onda car, al-Emdžed i al-Esad pođoše carici i kad stigoše, do nje, sjedoše da porazgovaraju.
U vrijeme dok se to događalo, odjednom se podiže prašina i zakrili obzorje. Nedugo zatim, prašina se sleže i ukaza se vojska u pokretu, poput mora. Bili su naoružani i spremni za boj. Kretali su se prema gradu koji opkoliše kao prsten što okružuje prst, isukavši sablje. Al-Emdžed i al-Esad uzviknuše:
- Allahu pripadamo i Allahu se vraćamo! Kakva li je ovo silna vojska?! Nema sumnje da su to neprijatelji. Ako se ne dogovorimo s caricom Merdžanom da se zajedno s njom borimo, osvojit će nam grad i pobiti nas. Nema druge nego da pođemo k njima i vidimo šta hoće.
Al-Emdžed ustade, ode do gradske kapije i prođe pored vojske carice Merdžane. Kad stiže do one vojske, otkri da je to vojska njegovog djeda, cara al-Gajura, oca njegove majke, carice Budure... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

248. noć

Kada nastupi dvije stotine četrdeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je al-Emdžed, stigavši do one vojske, otkrio da je to vojska njegovog djeda, cara al-Gajura, gospodara otočja mora i Sedam utvrda.
Kada stiže pred njega, al-Emdžed se duboko pokloni i dade mu pismo, a car reče:
- Ja sam car al-Gajur i prevalio sam mnoge puteve jer mi je zla sudba uzela kćer Buduru. Ostavila me je nikada se ne vrativši. Nisam čuo ništa o njoj i njenom mužu Kameruzzemanu. Znate li vi šta o njima?
Kada ču te riječi, al-Emdžed obori glavu razmišljajući neko vrijeme dok se ne uvjeri da je car njegov djed, otac njegove majke. Onda podignu glavu, poljubi zemlju pred njim i reče mu da je on sin njegove kćeri Budure.
Čuvši da je to sin njegove kćeri Budure, car pohrli k njemu i obojica briznuše u plač. Onda car al-Gajur reče:
- Hvala Allahu što si dobro, sinko, i što sam se sreo s tobom. Al-Emdžed ga obavijesti da je njegova kćer Budura dobro, kao i njegov otac Kameruzzeman. Reče mu da se oni nalaze u zemlji koja se zove Otočje ebanovine. Ispriča mu kako se Kameruzzeman naljutio na njega i njegovog brata i naredio da ih pogube. Haznadar ih je oslobodio ne pogubivši ih.
Al-Gajur reče:
- Vratit ću se s tobom i tvojim bratom tvome ocu. Izmirit ću vas i ostat ću s vama.
Al-Emdžed poljubi tlo pred njim. Car al-Gajur dariva al-Emdžeda koji se s osmjehom vrati onom caru i ispriča mu sve o al-Gajuru. Čudeći se, car posla al-Gajuru sve što je potrebno za doček: konje, deve, ovce i ostalu hranu. Isto tako postupi i prema carici Merdžani i pošto je obavijestiše o tome šta se dogodilo, carica reče:
- Ja ću poći s vama vodeći svoju vojsku i pomoći ću da se izmirite.
Dok se to događalo, odjednom se podiže prašina koja zakloni obzorje i danje svjetlo potamni. Iz prašine su dopirali uzvici, pokliči i hrzanje konja. Ukazaše se i sjajne sablje i podignuta koplja. Kad priđoše gradu i ugledaše dvije vojske, oglasiše se bubnjevi. Car uzviknu:
- Ovo je zaista blagoslovljen dan! Hvala Allahu koji nas je izmirio s onim dvjema vojskama!
On će nas izmiriti i s ovom vojskom. Al-Emdžede - povika zatim car - pođi sa svojim bratom al-Esadom i izvidite kakva je to vojska, jer je zaista tako velika da ja veće nisam vidio.
Dva brata odoše i kada car zatvori gradsku kapiju bojeći se vojske koja je opkolila grad, išli su dok ne stigoše do nadolazeće vojske, te otkriše da je to vojska cara

Otočja ebanovine i da je s njom njihov otac Kameruzzeman. Kada ga vidješe, braća se duboko pokloniše i zaplakaše, a Kameruzzeman, vidjevši mladiće, pohrli k njima i gorko zaplaka. On im se izvini, privi ih na grudi i ispriča kakvu je sve čamotinju trpio nakon njihovog odlaska.
Potom al-Emdžed i al-Esad rekoše da im je došao car al-Gajur, te Kameruzzeman uzjaha konja zajedno sa svojom svitom, povede sinove i nije se zaustavljao dok nije stigao blizu cara al-Gajura. Jedan od njih pođe naprijed, k caru al-Gajuru, i obavijesti ga da stiže Kameruzzeman. Al-Gajur mu pođe u susret, te se sretoše čudeći se svemu tome, pa i svome susretu na tome mjestu. Stanovnici grada prirediše gozbe, pripremiše najraznovrsniju hranu i slatkiše, dadoše vojsci konje, deve i raznorazne đakonije.
Dok se sve to zbivalo, iznenada se podiže prašina koja zakloni nebo, zadrhta zemlja pod konjskim kopitama, razlijegoše se bubnjevi kao olujni vjetrovi, i pojaviše se ratnici, svi u crno obučeni. Predvodio ih je starac s bradom koja mu je sezala do prsa. I on je bio u crnoj odjeći.
Kada građani vidješe tu silnu vojsku, vladar toga grada reče carevima:
- Hvala Allahu s čijim dopuštenjem smo se svi okupili istoga dana i što se svi poznajemo. Kakva je ovo silna vojska koja je obzorje prekrila?
Carevi mu odgovoriše:
- Ne boj se! Nas smo tri cara, i svaki car ima veliku vojsku! Ako se pokaže da su dušmani, borit ćemo se protiv njih uz tebe, makar ih bilo i tri puta toliko.
Dok su oni tako razgovarali, pojavi se izaslanik te vojske koji je bio pošao u grad. Dovedoše ga pred Kameruzzemana, cara al-Gajura i caricu Merdžanu, te cara toga grada. Izaslanik se duboko pokloni i reče:
- Ovo je car perzijskih zemalja. Izgubio je sina prije više godina i stalno ga traži po svijetu. Ako ga nađe kod vas, neće vam ništa nažao učiniti, a ako ga ne nađe, planut će rat između vas i njega i grad će vam razoriti.
Kameruzzeman mu odgovori:
- Do toga neće doći. Ali, kako zovu toga cara u perzijskim zemljama?
- Zovu ga car Šahraman, gospodar Otočja Halidat - odgovori izaslanik. - Ovu vojsku sakupio je u raznim zemljama kroz koje je prošao dok je tražio svoga sina.
Kada Kameruzzeman ču poslanikove riječi, on vrisnu iz svega glasa i pade u nesvijest. Ležao je onesviješćen neko vrijeme, a onda dođe k sebi, gorko zaplaka i reče al-Emdžedu, al-Esadu i njihovoj sviti:
- Djeco moja, pođite sa izaslanikom i pozdravite vašeg djeda a moga oca, cara Šahramana! Obradujte ga vijestima o meni, jer on je tužan što me je izgubio. Sada nosi crnu odjeću zbog mene.
Zatim Kameruzzeman ispriča prisutnim carevima sve što mu se dogodilo u mladosti.

Carevi su se čudili, a onda s Kameruzzemanom pođoše njegovom ocu. Kameruzzeman pozdravi oca, zagrliše se i obeznaniše zbog silne radosti. Kad dođoše k sebi, car ispriča sinu sve što se dogodilo. Onda ga pozdraviše i ostali carevi. Merdžanu vratiše u njenu zemlju, pošto je udadoše za al-Esada i staviše joj u amanet da im stalno piše. Al-Emdžeda oženiše Bustanom, Behramovom kćerkom, a ostali pođoše na Otočje ebanovine. Kameruzzeman ostade nasamo sa svojim puncem koga obavijesti o svemu što mu se dogodilo, te kako se našao sa sinovima. Car se obradova i čestita Kameruzzemanu na sretnom okončanju svega. Onda car al-Gajur, otac carice Budure, ode svojoj kćeri, pozdravi je i zatomi svoju čežnju. Ostadoše u Gradu ebanovine cijeli mjesec, a potom car al-Gajur sa svojom kćerkom otputova u svoju zemlju...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

249. noć

Kada nastupi dvije stotine četrdeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je car al-Gajur otputovao sa kćerkom i pratnjom u svoju zemlju. Povede i al-Emdžeda. Tek što stiže u svoju carevinu, postavi al-Emdžeda da vlada umjesto njegovog djeda. Kameruzzeman otputova sa svojim ocem, carem Šahramanom, i stigoše na Otočje Halidat. U njegovu čast okitiše grad i udarali su u talambase cijeli mjesec dana. Kameruzzeman sjede na prijestolje umjesto svoga oca, i tako je bilo sve dok im ne dođe Rušiteljica Uživanja i Rastavljačica Skupova. Allah sve najbolje zna.
Nakon toga, car reče Šeherzadi:
- To je zaista čudesna priča!
- Care - na to će Šeherzada - ta priča nije nimalo čudesnija od priče o Alauddinu Abu-š-Šamatu.
- Kakva je to priča o Alauddinu Abu-š-Šamatu? - upita car.

PRIČA O ALAUDDINU ABU-Š-ŠAMATU

- Čula sam, sretni care - reče Šeherzada - da je u davna pradavna vremena u Kairu živio jedan trgovac po imenu Šemsuddin. Bio je jedan od najboljih i najiskrenijih trgovaca. Imao je bijele robove, robinje i crne robove, ali nije imao djece.
Jednog dana, trgovac je sjedio u svom dućanu i posmatrao trgovce koji su imali jedno, dvoje, ili više djece. Većina djece sjedjeli su u radnjama kao i njihovi očevi. Bio je petak i taj trgovac pođe u hamam, opra se i uze abdest onako kako to ljudi čine petkom, a kad izađe, uze berberovo ogledalo i pogleda svoj lik u njemu, pa reče:
- Očitujem da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Božiji poslanik!
Potom osmotri svoju bradu i vidje da su sijede nadvladale crne vlasi, pa se sjeti da sjedine nagovještavaju smrt. Njegova žena je znala kada će doći pa se prala i pripremala za njega, a kada trgovac dođe, žena mu reče:
- Dobra večer!
- Nisam vidio nikakvo dobro! - odbrusi muž, a ona se obrati robinji:
- Donesi sofru da večeramo!
Robinja donese jelo i reče:
- Večeraj, gospodine.
- Neću ništa jesti! - odbi trgovac okrenuvši se od sofre.
- Zašto se tako ponašaš? - upita ga žena. - Šta te je oneraspoložilo?
- Ti si me oneraspoložila - odgovori trgovac...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

250. noć

Kada nastupi dvije stotine pedeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Šemsuddin rekao svojoj ženi:
- Ti si uzrok mome neraspoloženju - a ona ga je na to upitala:
- Zašto?
- Danas sam otvorio dućan i razmišljao kako svaki trgovac ima po jedno, dvoje, ili više djece i da sjede u dućanima kao i njihovi očevi. Mislio sam: “Onaj koji ti je oca uzeo neće te ostaviti na miru.” One noći kada sam bio s tobom, zakleta si me da se ne ženim drugom, da ne uzimam za konkubinu abisinsku robinju, bizantsku ili bilo koju drugu. Nisam provodio noći daleko od tebe, a činjenica je da si ti nerotkinja, pa je život s tobom nalik klesanju u kamenu.
- Za ime Boga! - uzviknu žena. - Ti si kriv za to, a ne ja, jer je tvoje sjeme providno.
- Šta je s čovjekom čije je sjeme providno?
- S takvim čovjekom žena ne može zatrudnjeti i roditi.

- Čime se može zamutiti sjeme da to kupim, možda će se i moje zamutiti?
- Potraži to kod prodavača lijekova - odgovori žena.
Trgovac prespava noć, a ujutro se kajao što je korio ženu koja se također kajala što je njemu prigovarala. Onda trgovac pođe na trg, nađe jednog prodavača lijekova i reče mu:
- Es-selamu alejkum!
Prodavač mu uzvrati pozdrav, te trgovac upita:
- Imaš li nešto za zamućivanje sjemena?
- Imao sam i prodao. Upitaj moga komšiju.
Trgovac je obilazio raspitujući se kod svih prodavača koji su mu se podsmijavali. Potom se čovjek vrati u svoj dućan i sjede. Na trgu je bio starješina posrednika koji je volio hašiš i bavio se njegovom preprodajom. Koristio je zeleni hašiš. Taj starješina zvao se Muhammed Simsim i bio je siromašan. Obično je ujutro navraćao trgovcu, te je i toga jutra, po običaju, svratio i rekao:
- Es-selamu alejkum!
Trgovac mu ljutito uzvrati pozdrav, pa ga posrednik upita:
- Gospodine, zašto si ljut?
Trgovac ispriča šta mu se sve dogodilo sa ženom i reče:
- Već je četrdeset godina kako sam oženjen njome, a nije mi rodila sina ni kćer. Veli mi da ne može zatrudnjeti sa mnom zato što mi je sjeme providno, pa tražim nešto čime bih ga zamutio, ali nisam ništa našao.
- Gospodine - na to će posrednik - ja imam nešto čime se zamućuje sjeme. Što ćeš učiniti čovjeku uz čiju će pomoć tvoja žena zatrudnjeti s tobom nakon četrdeset godina?
- Ako to postigneš - reče trgovac - bogato ću te nagraditi.
- Daj mi jedan dinar.
- Uzmi dva dinara - ponudi trgovac, a posrednik ih uze i reče: - Daj mi onu porculansku posudu.
Trgovac mu dade posudu, a posrednik je uze i ode prodavaču hašiša, uze od njega dvije mjerice bizantskog mukarera i malo kineske kubabe, cimeta, karanfila, gronice, džumbira, bijelog bibera i planinskog guštera. Sve to istuca i promiješa u kvalitetnom ulju. Zatim uze tri mjerice anduza i čašu gare, sve to izmiješa s pčelinjim medom i stavi u onu posudu, pa se vrati trgovcu i dade mu to rekavši:
- Ovo je zamučivać sjemena. Treba da uzmeš ovoga na vrhu kašike, pošto prethodno pojedeš ovnujskog mesa i pitomog goluba. Svemu tome treba dodati paprene začine. Večeraj toga, pa zalij razmućenim šećerom.
Trgovac naredi da mu donesu sve to što posla svojoj ženi rekavši:

- Skuhaj to dobro, uzmi zamučivać sjemena i čuvaj pažljivo dok ti ne zatražim.
Žena učini kako joj je naređeno. Pripremi mužu hranu, te on večera i zatraži onu posudu. Pojede malo, pa mu se dopade i pojede ostatak. Zatim obljubi ženu koja te noći ostade u drugom stanju. Prođe jedan mjesec, pa drugi, a ona nije krvarila i tako saznade da je trudna. Kad se završi trudnoća, spopadoše je trudovi i ona se oglasi kricima. Babica se namučila pri porođaju, te djetetu uzviknu ime Muhammedovo i Alijino. Zatim prouči tekbir i ezan djetetu na uho,[31] pa ga povi i dade majci. Ona ponudi djetetu dojku i dijete poče sisati dok se ne zasiti i . zaspa. Babica ostade kod njih tri dana dok ne napraviše halvu i sedmog dana je razdijeliše. Onda prosuše so, te dođe trgovac i čestita svojoj ženi na sretnom porođaju.
- Gdje je Allahov dar? - upita trgovac, a žena mu pruži novorođenče čudesne ljepote, djelo Onog koji cijeli kosmos planira. Bilo mu je sedam dana, ali svako ko bi ga vidio rekao bi da ima godinu dana. Posmatrajući njegovo lice, trgovcu se činilo da gleda pun sjajni mjesec. Dijete je na obrazima imalo madeže, te trgovac upita ženu:
- Koje si mu ime nadjenula?
- Da je djevojčica, ja bih joj nadjenula ime, ali je sin i ime mu neće nadjenuti niko drugi nego ti.
U to doba ljudi su nadijevali imena djeci po nekom predznaku. I dok su se oni savjetovali koje ime da mu daju, neko reče: Alauddin!
- Dat ćemo mu ime Alauddin Abu-š-Šamat - reče otac.
Trgovac mu odredi dojilje i dadilje. Dojilo je dijete dvije godine, a onda ga odbiše od sise. Raslo je i prohodalo. Kada mu bi sedam godina, odvedoše ga u podrum bojeći se uroka i trgovac reče:
- Neće izaći iz podruma dok mu ne izraste brada.
Odredi robinju i roba koji će ga čuvati. Robinja mu je spremala hranu, a rob mu je donosio. Onda trgovac obavi obrezivanje, pa priredi veličanstvenu gozbu i nakon toga dovede mu učitelja da ga uči. Učio je kaligrafiju, *Kur'an* i druge nauke dok dječak ne postade vješt i učen.
Jednog dana, rob mu donese jelo i zaboravi zatvoriti podrum, te Alauddin izađe i dođe majci kod koje su se bile okupile žene uglednih ljudi. Dok su žene razgovarale s njegovom majkom, uđe dječak koji je svojom izvanrednom ljepotom bio nalik na pijanog mameluka. Čim ga žene ugledaše, pokriše lica govoreći njegovoj majci:
- Neka ti Allah naplati! Kako možeš k nama puštati ovoga stranca mameluka! Zar nemaš vjerskog obzira?!
- Pobogu! - uzviknu majka. - Ovo je moje dijete i plod moga srca. On je sin trgovačkog starješine, Šemsuddina, čedo dadilje, othranjeno koricama hljeba.
- U životu nismo vidjele da imaš dijete - rekoše žene, a trgovčeva žena im odgovori:

- Njegov otac se plašio uroka, pa je odredio da se odgaja u podrumu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

251. noć

Kada nastupi dvije stotine pedeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Alauddinova majka rekla ženama:
- Njegov otac plašio se uroka, pa je odredio da se odgaja u podrumu. Možda je sluga ostavio otvoren podrum, te je dječak izašao. Mi nismo htjeli da izađe dok mu brada ne poraste.
Žene joj čestitaše, a dječak ode u dvorište, pope se na klupu i sjede. Dok je on sjedio, pojaviše se robovi s mazgom njegovog oca. Alauddin im reče:
- Gdje je bila ova mazga?
- Odveli smo na njoj tvoga oca u dućan i sada je vraćamo.
- Čime se bavi moj otac?
- Tvoj otac je starješina trgovaca u Kairu i on je jedan od najuglednijih Arapa.
Alauddin ode majci i upita je:
- Majko, čime se bavi moj otac?
- Tvoj otac je trgovac, sinko. On je starješina trgovaca u Kairu i jedan od najuglednijih Arapa. Njegovi robovi savjetuju se s njim o trgovini samo kada se radi o trgovini koja ne iznosi manje od hiljadu dinara. Što se tiče trgovine u vrijednosti od devet stotina dinara i manje, ne savjetuju se s njim o tome, već je sami prodaju. Roba iz stranih zemalja, bilo je malo ili mnogo, ne dolazi a da ne prođe kroz očeve ruke i on odlučuje šta će s njom biti. Isto tako, ne pakuje se roba i ne otprema u druge zemlje, a da ne prođe preko ruku tvoga oca. Uzvišeni Allah je dao tvome ocu nebrojeno mnogo novaca.
- Majko - na to će sin - hvala Allahu koji me je učinio sinom jednog od najuglednijih Arapa, te što mi je otac trgovački starješina. Ali, zašto me, majko, držite u podrumu kao zatočenika?
- U podrum smo te stavili, sine, samo zbog straha od ljudskih uroka, jer uroci su stvarnost i mnogi koji su sada u mezarima umrli su od uroka.
- Kako pobjeći od sudbine, majko? Oprez neće spriječiti ono što je suđeno, niti se od predodređenja može pobjeći. Onaj koji je uzeo moga djeda neće ostaviti moga oca, jer ako on živi danas neće živjeti sutra. Kada mi umre otac, a ja se pojavim i kažem: “Ja sam Alauddin, sin trgovca Šemsuddina”, neće mi niko povjerovati, a ugledni ljudi će reći: “Boga mi, mi nismo vidjeli da Šemsuddin ima sina ili kćer!” Naići će poreznik i uzeti očevu imovinu. Neka se Allah smiluje onome koji je rekao: “Umrijet će čovjek i otići će njegov novac, a najoprezniji muškarci uzet će mu žene.” Ti, majko,

razgovaraj s ocem da me povede na trg, da mi otvori dućan i da sjedim u njemu uz robu. On će me naučiti da prodajem i kupujem, da uzimam i nudim.
- Sine moj - reče majka - čim ti dođe otac, reći ću mu to.
Kad trgovac stiže kući, zateče sina Alauddina kako sjedi kod majke, te upita:
- Zašto si ga izvela iz podruma?
- Amidžiću moj, nisam ga ja izvela, već je sluga zaboravio da zatvori podrum i dok sam ja sjedjela sa ženama uglednih ljudi, on je ušao k nama.
Zatim ispriča mužu šta je rekao njegov sin.
- Sine - obrati mu se otac - sutra, ako Bog da, povest ću te na trg. Međutim, boravak na trgu i u dućanima zahtijeva lijepo ponašanje i savršenstvo u svakoj prilici.
Alauddin provede noć obradovan očevim riječima. Kad osvanu jutro, otac odvede sina u hamam i obuče mu odijelo koje je vrijedjelo gomilu novca. Pošto doručkovaše i popiše napitke, otac uzjaha mazgu posadivši sina na drugu mazgu i povede ga na trg. Ljudi na trgu vidješe trgovačkog starješinu kako stiže vodeći dječaka čije je lice bilo poput mjeseca u četrnaestoj noći. Jedan od tih ljudi reče prijatelju:
- Pogledaj onog dječaka s trgovačkim starješinom! Mi smo imali lijepo mišljenje o njemu, a on je kao praziluk: sijed je, a srce mu zeleno.
Tada reče već spomenuti šejh Muhammed Simsim, starješina trga:
- Više nećemo da nam on bude starješina! Nipošto!
Kada bi ujutro starješina trgovaca pošao od kuće i sjeo u svoj dućan, starješina trga je imao običaj da trgovcima prouči *Fatihu*,[32] a zatim bi svi ustajali i odlazili s njim da starješini trgovaca prouče *Fatihu* i da mu požele dobro jutro. Potom je svaki odlazio u svoj dućan.
Pošto trgovac toga dana sjede u svoj dućan, kao i obično, ne dođoše mu trgovci kako su inače činili. On pozva starješinu trga i upita ga:
- Zašto se ne okupljaju trgovci kao i obično?
- Ja ne umijem spletkariti - odgovori on. - Trgovci su se dogovorili da te uklone s položaja starješine i zato ti ne uče *Fatihu.*
- A zašto? - upita trgovac.
- Kakav to dječak sjedi pored tebe? - na to će starješina trga. - Pa ti si odabrani čovjek i starješina trgovaca! Je li ovo dijete tvoj rob, ili je rođak tvoje žene? Čini se da ga voliš i da si naklonjen dječaku.
Trgovac povika na starješinu trga:
- Šuti, Allah te nagradio! To je moj sin!
- Nikad nismo vidjeli da imaš sina!
- Kada si mi donio onaj zamućivač sjemena, moja žena je ostala u drugom stanju i rodila je ovog dječaka. Međutim, strahujući od uroka, podizali smo ga u podrumu.

Htio sam da ne izlazi iz podruma dok mu brada ne poraste. Njegova majka nije bila zadovoljna time, te je mladić tražio da mu otvorim dućan, da stavim robu pored njega i učim ga kako će trgovati.
Starješina trga ode trgovcima i reče im o čemu se radi. Oni svi pođoše s njim starješini trgovaca, stadoše pred njega, proučiše *Fatihu* i čestitaše mu dječaka, govoreći:
- Neka naš gospodar sačuva korijen i granu! Međutim, kad neki siromah među nama dobije sina ili kćer obavezno svojim drugovima napravi zdjelu kaše, pa pozove poznanike i rođake. Ti nisi tako postupio!
- Imate pravo na to i okupit ćemo se u vrtu - reče trgovac...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

252. noć

Kada nastupi dvije stotine pedeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je trgovački starješina obećao trgovcima gozbu rekavši:
- Okupit ćemo se u vrtu.
Kad osvanu jutro, on posla slugu u kuću i ljetnikovac koji su se nalazili u vrtu naredivši mu da ih zastre. Posla i sve što je bilo potrebno za kuhanje: ovunjskoga mesa, masla i ostalo što je prilika zahtijevala. Priredi dvije gozbe - jednu u ljetnjikovcu, a drugu u onoj kući. Trgovac Šemsuddin se spremi, a spremi se i njegov sin Alauddin. Onda otac reče sinu:
- Kada uđe neki sijed čovjek, ja ću ga dočekati i posaditi za sto, a kada uđe golobradi dječak, ti ga uvedi u kuću i posadi za sto.
- Čemu to, babo? - upita sin. - Zašto priređuješ dvije gozbe, jednu za odrasle ljude, a drugu za djecu?
- Golobradi se ustručavaju da jedu pred odraslima - odgovori trgovac i njegov sin pomisli kako je u pravu.
Kada počeše dolaziti trgovci, Šemsuddin ih je primao i vodio u ljetnjikovac, a njegov sin je sačekivao djecu i smještao ih u onoj kući. Onda serviraše hranu, te se prihvatiše jela i pića, naslađujući se i veseleći. Pili su i palili anduzu. Stariji su sjedjeli i pričali o nauci i predanjima. Među njima je bio trgovac po imenu Mahmud al-Balhi koji se predstavljao kao musliman, a u potaji je bio poklonik vatre. Bio je pokvaren i volio je dječake. Posmatrao je Alauddina pogledom koji mami hiljadu uzdaha. U njegovim očima, šejtan ukrasi draguljima dječakovo lice, tako da trgovca spopade strast i vatrena ljubav prema njemu. Taj trgovac, Mahmud al-Balhi, uzimao je tkanine i neku drugu robu od Alauddinovog oca. Al-Balhi ustade kao da će prošetati i ode dječacima koji ustadoše da ga dočekaju. Alauddinu bijaše mučno, te ustade da obavi nuždu, a

trgovac Mahmud se obrati dječacima:
- Ako nagovorite Alauddina da pođe sa mnom na put, svakom od vas dat ću poklon vrijedan gomilu novaca.
Potom ode od njih i pridruži se odraslima. Dok su dječaci sjedjeli, pojavi se Alauddin, te oni ustadoše da ga dočekaju i posadiše ga među se, u pročelje. Jedan dječak ustade i obrati se svom prijatelju:
- Hasane, reci mi otkuda ti dolazi kapital kojim trguješ?
- Kada sam odrastao i postao zreo čovjek, rekao sam ocu: “Babo, spremi mi robu”, a on mi je odgovorio: “Sine, ja nemam ništa, ali ti pođi nekom trgovcu i pozajmi od njega novac, pa uči kako se trguje, uzima i nudi.” Pošao sam jednom trgovcu, pozajmio hiljadu dinara i za taj novac kupio sam tkanine, pa sam se uputio u Siriju. Zaradio sam dva puta više novaca, a onda sam kupio robu u Siriji i otputovao u Bagdad. Prodao sam je i zaradio još dva puta toliko. Tako sam trgovao dok moja glavnica nije dostigla otprilike deset hiljada dinara.
Svaki djeČak je pričao sličnu priču dok ne dođe red na Alauddina Abu-š-Šamata. Dječaci ga upitaše:
- A ti, gospodine Alauddine?
- Ja sam odrastao u podrumu i tek ove sedmice izašao sam otuda. Odlazim u dućan i vraćam se iz njega kući.
- Ti si navikao da sjediš kod kuće i ne poznaješ draže putovanja. Muškarci treba da putuju - rekoše mu dječaci.
- Meni nije potrebno putovanje - reče Alauddin - i ne držim do njega.
- On je poput ribe: umire čim nije u vodi - reče neko, a onda nekoliko njih rekoše Alauddinu:
- Trgovačka djeca se diče jedino putovanjem radi zarade.
Alauddin se naljuti zbog toga, te ode od dječaka suznih očiju i slomljena srca, pa uzjaha mazgu i ode kući. Vidjevši da je veoma ljut i plačnih očiju, majka ga upita:
- Zašto plačeš, sine?
- Sva trgovačka djeca me brukaju govoreći da se diče samo time što putuju radi zarade...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

253. noć

Kada nastupi dvije stotine pedeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Alauddin rekao svojoj majci:
- Trgovačka djeca me brukaju govoreći kako se diče samo time što putuju radi zarade.
- Sine - reče mu majka - želiš li putovati?

- Da - odgovori on.
- U koju zemlju bi putovao?
- U Bagdad, čovjek može dva puta više zaraditi na onome što ima.
- Tvoj otac ima mnogo novaca, sine, i ako ti on ne nabavi robu od svog novca, ja ću ti je nabaviti.
- Najbolje dobročinstvo je ono koje stiže odmah. Sad je vrijeme za dobročinstvo.

Dječakova majka pozva robove i posla ih onima koji pakuju platno, otvori kesu i odvoji mu za tkanine, tako da mu spakovaše deset tovara. Toliko o Alauddinu.

U međuvremenu, njegov otac se osvrtao, ali ne nađe sina u vrtu. Raspita se o njemu, te mu rekoše:

- Uzjahao je mazgu i otišao kući.

Trgovac uzjaha svoju mazgu i pođe za sinom. Čim stiže kući, vidje pripremljene tovare i kada se poče raspitivati o njima, žena mu reče šta se zbivalo s trgovačkom djecom i njegovim sinom. Otac reče:

- Neka te Allah sačuva tuđine. Božiji poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao je: “Čovjekova sreća je u tome da privređuje u svojoj zemlji.” Stari su kazali: “Okani se putovanja, makar i milju daleko!” Jesi li ti, sine, čvrsto odlučio da putuješ i ne odustaješ od toga?
- Moram otputovati u Bagdad s tovarom, inače ću skinuti ovo odijelo, pa ću obući dervišku odjeću i lutati svijetom.
- Meni ništa nije potrebno i nisam u oskudici. Naprotiv, imam mnogo novaca - reče trgovac i pokaza sinu sav novac, tkanine i drugu robu koju je imao. Zatim dodade: - Sine, uzmi četrdeset tovara i još onih deset od tvoje majke pa pođi na put uz pomoć uzvišenoga Allaha. Međutim, bojim se, sine, da ti se ne dogodi nešto loše u jednoj šumi na putu koju zovu Lavljom šumom i strah me jedne doline koju zovu Pasijom dolinom. Tamo ljudi stradaju bez milosti.
- Zašto, babo?
- Zbog jednog beduina, drumskog razbojnika, koga zovu Adžlan.
- Kako Allah bude htio! - reče Alauddin - Ako bude tako suđeno, neće mi se dogoditi nikakvo zlo.

Potom Alauddin uzjaha s ocem i odoše na pijacu tovarnom stokom. Odjednom jedan gonič sjaha s mazge, poljubi ruku trgovačkom starješini i reče:

- Allaha mi, gospodine, dugo nas nisi unajmljivao za trgovačke poslove.
- Svako doba ima svoju vlast i svoje ljude - odgovori trgovac. - Neka se Allah smiluje onome ko je rekao:

Jedan starac po svijetu luta sada

S bradom što mu do koljena pada.

Pitah ga: "Zašto si se pognuo tako?",
A on reče pružajuć mi ruke lahko:

"Mladost mi je u prahu nestala,
Pa se sageh tražeći je sada. "

Kada završi recitiranje, trgovac reče:
- Starješino, nikom nije do putovanja osim mome sinu.
- Neka ti ga Allah čuva! - reče gonič.
Potom Šemsuddin sklopi ugovor između goniča i svoga sina koga povjeri goniču i reče:
- Uzmi ovih stotinu dinara za svoje momke.
Zatim trgovac kupi šezdeset mazgi i pokrivač za gospodina Abdulkadira al-Džejlanija, pa reče:
- Sine, kad ja nisam tu, ovo ti je roditelj umjesto mene. Pokoravaj se u svemu što ti bude kazao.
Zatim ode sa slugama i mazgama. Te noći organiziraše učenje hatme[33] i mevlud[34] šejhu Abdulkadiru al-Džejlaniju.[35] Čim osvanu jutro, trgovački starješina dade sinu deset hiljada dinara i reče:
- Kad stigneš u Bagdad i vidiš da tkanine dobro idu, prodaj ih, a ako vidiš da posao ne ide, troši svoj novac.
Nakon toga natovariše mazge, pozdraviše se i krenuše na put, te izađoše iz grada. Mahmud al-Balhi bijaše se spremio za put u Bagdad, te iznese svoje tovare i podiže logor izvan grada. Mislio je: "S tim mladićem mogu uživati samo u samoći, tamo gdje nema dostavljača i uhoda da me uznemire." Dječakov otac je bio pozajmio hiljadu dinara Mahmudu, što je bio kusur od jednog posla. Trgovac ode Mahmudu i oprosti se s njim rekavši:
- Onih hiljadu dinara daj mome sinu Alauddinu - i reče mu da brine o njemu, naglašavajući: - On ti je kao sin.
Tako se Alauddin srete s Mahmudom al-Belhijem...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

254. noć

Kada nastupi dvije stotine pedeset i četvrta noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care da se Alauddin našao s Mahmudom koji reče Alauddinovom kuharu da ništa ne kuha, već on sam poče mladiću pripremati jela i piće, nudeći i njegove pratioce.
Trgovac Mahmud je imao četiri kuće: u Kairu, Damasku, Alepu i Bagdadu. Putovali su kroz pustare i stepe dok ne stigoše u Damask. Tada Mahmud posla slugu Alauddinu koga zateče kako sjedi i čita. Rob mu priđe i poljubi ruke, a mladić upita:
- Šta tražiš?
- Moj gospodar te pozdravlja i poziva da te ugosti u svojoj kući.
- Posavjetovat ću se sa svojim starateljem, goničem Kemaluddinom.
Mladić se posavjetova s njim o tome da li da ide, a ovaj mu reče:
- Nemoj ići.
Zatim su putovali iz Damaska do Alepa, te Mahmud priredi gozbu i posla po Alauddina.
Mladić se posavjetova sa starateljem koji mu reče da ne ide. Nakon toga, nastaviše putovati i kada stigoše nadomak Bagdada, Mahmud priredi gozbu i posla po Alauddina. On se posavjetova sa starateljem koji mu zabrani da ide, a Alauddin reče:
- Moram otići.
Mladić ustade, pripasa sablju ispod odijela i stiže Mahmudu koji ustade da ga dočeka i pozdravi. Mahmud naredi da donesu veličanstvenu sofru, te se najedoše, napiše i opraše ruke. Onda se Mahmud nagnu prema Alauddinu da ga poljubi, ali ga Alauddin dočeka rukom i reče:
- Šta to hoćeš da uradiš?
- Pozvao sam te i hoću da uživam s tobom na ovome mjestu. Tumačit ćemo riječi onoga što je rekao:

Je l' moguće da si me došao kratko vrijeme pohoditi
Što traje dok se jaje ispeći može il koza pomusti

Da s nama pojedeš hljeba koliko ga imamo
I novca da poneseš koliko ti damo?

Ako hoćeš, možeš ponijet ne osjećajući muku
Dlan ili jednu šaku, ili punu ruku.

Nakon toga, Mahmud htjede napastvovati Alauddina, ali on skoči, isuka sablju i povika:

- Srami se svoje sijede kose! Zar se ne bojiš Allaha koji teško kažnjava? Zar nisi čuo stihove:

Čuvaj sjedim da je mrlje ne uprljaju -
Sijede vlasi se lahko uprljati daju!

Kada Alauddin završi recitiranje stihova, reče Mahmudu:
- Ova roba je povjerena Allahu u amanet i nije za prodaju. Ako bih je nekom drugom prodavao za zlato, tebi bih je prodavao za srebro, ali, lopužo jedna, tebi nikada neću biti prijatelj!
Zatim Alauddin ode staratelju Kemaluddinu i reče:
- Onaj čovjek je pokvaren! Nikada se neću družiti s njim, niti ćemo ići istim putem.
- Sinko - na to će staratelj - nisam li ti rekao da mu ne ideš? Međutim, ako se odvojimo od njega, bojim se da ćemo stradati. Zato pusti da ostanemo u istom karavanu.
- Neću da putujem s njim! - povika Alauddin, pa natovari svoj teret i pođe sa svojom pratnjom. Putovali su dok ne stigoše u jednu dolinu i htjedoše se zadržati tu, ali Kemaludin reče:
- Ne zadržavajte se ovdje. Nastavite put i požurite, možda ćemo stići u Bagdad prije nego što se zatvore kapije. Bagdadske kapije zatvaraju čim sunce zađe jer se boje da im grad ne osvoje rafidini[36] i da naučne knjige ne pobačaju u Tigris.
- Staratelju moj - na to će mladić - ja nisam pošao s tovarom u ovu zemlju zbog trgovine, već da razgledam tuđe zemlje.
- Strah me za te i za tvoju imovinu od beduina - reče staratelj, a Allauddin uzviknu:
- Čovječe, jesi li ti sluga, ili tebe služe?! Ja neću ući u Bagdad u bilo koje doba osim ujutro, kako bi bagdadski mladići mogli vidjeti moju robu i kako bi me mogli zapaziti!
- Radi kako hoćeš - reče gonič. - Ja sam te savjetovao, a ti znaš kako ćeš se izvući.
Alauddin naredi da se skinu tovari s mazgi, te pratioci rastovariše deve, podigoše šator i ostadoše na tom mjestu do ponoći. Tada Alauddin izađe da obavi nuždu i vidje kako nešto sija u daljini. On reče goniču:
- Šta ono sija, starješino?
Gonič se zagleda i primijeti da to blistaju vrhovi kopalja, čelično oružje i beduinske sablje. Bili su to beduini čiji se starješina zvao Adžlan Abu Naib, beduinski šejh.
Kada im beduini priđoše i vidješe tovare, rekoše:
- Prava noć za plijen!
Putnici su slušali šta govore, a onda Kemaluddin reče:
- Odlazite, ništavni beduini!

Abu Naib ga udari kopljem u grudi tako da mu se zasja na leđima i gonič pade mrtav kraj ulaza u šator. Onda vodonoša povika:
- Odlazite, gadni beduini!
Neko ga udari sabljom u pleća i probi ga, te i on pade mrtav. Sve se to događalo pred Alauddinom koji je stajao i posmatrao. Onda beduini kidisaše na karavan i pobiše sve, ne poštedjevši nikog iz Alauddinove grupe. Zatim natovariše prtljag na mazge i odoše. Alauddin pomisli: "Tebe će ubiti samo tvoja mazga i ovo tvoje odijelo!" On ustade, skinu odijelo i baci ga na mazgu, tako da ostade samo u košulji i gaćama. Onda pogleda prema ulazu u šator i ugleda lokvu krvi koja se tu salijevala od ubijenih. Poče se valjati po lokvi onako u košulji i gaćama dok nije dobio izgled stradalog čovjeka, ogrezlog u krvi. Toliko o Alauddinu.
Što se tiče beduinskog starješine Adžlana, on se obrati svojoj družini:
- Beduini, ovaj karavan ili dolazi iz Kaira, ili izlazi iz Bagdada...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

255. noć

Kada nastupi dvije stotine pedeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je beduin rekao svojoj družini:
- Beduini, ovaj karavan ili dolazi iz Kaira, ili izlazi iz Bagdada.
- Dolazio je iz Kaira u Bagdad - odgovoriše.
- Vratite se ubijenima - povika starješina - jer mislim da vlasnik karavana nije poginuo.
Beduini se vratiše pobijenima i počeše leševe udarati kopljima dok ne stigoše do Alauddina koji se bio bacio među stradale. Kada beduini stigoše do njega, rekoše:
- Ti se pretvaraš da si mrtav, ali ćemo te mi zaista ubiti!
Jedan beduin potegnu koplje i htjede njime udariti u grudi Alauddina koji uzviknu:
- Blagoslovi, gospodine Abdulkadire al-Džejlani!
U tom trenutku on vidje jednu ruku kako odnosi koplje od njegovih grudi prema grudima staratelja Kemaluddina, goniča koga beduin probode kopljem, poštedjevši Alauddina. On skoči da potrči i u tom času beduin Abu Naib reče svojoj družini:
- Vidim nešto! - a jedan beduin se pridiže, pa ugledavši Alauddina kako trči, povika:
- Nema ti koristi od bježanja, mi smo ti za petama! - pa podbode konja i pojuri za Alauddinom koji ispred sebe ugleda jednu baru pored koje je bila nekakva cisterna. On se pope na mrežu te cisterne, opruži se pretvarajući se da spava, a mislio je: "O, Dobri Zaštitniče! Zaštiti me pokrovom koji se ne može skinuti!"
Utom se pojavi beduin, zaustavi se pod cisternom i pruži ruku da dohvati Alauddina koji je govorio: "Pomozi mi, draga Nefiso,[37] sad je čas!" I odjednom beduina ugrize

škorpion za ruku, te on kriknu:
- Beduini, dolazite ovamo! Ujeo me škorpion!
On sjaha s konja, a kad stigoše njegovi drugovi, ponovo ga posadiše na konja i rekoše:
- Šta ti se dogodilo?
- Ujeo me škorpion.
Beduini uzeše plijen i odoše. Alauddin ostade pretvarajući se da spava na mreži cisterne.
Što se tiče Mahmuda al-Balhija, on naredi da se natovare svežnjevi i krenu na put pa stiže do Lavlje šume gdje nađe pobijene Alauddinove momke. On se obradova prizoru, pa požuri putem dok ne stiže do one cisterne i lokve. Kako mu je mazga bila veoma žedna, pođe prema lokvi da pije pa ugledavši Alauddinov odraz, ustuknu, a Mahmud podiže pogled i vidje Alauddina kako spava, onako samo u košulji i gaćama.
- Ko ti je to učinio i doveo te u tako grozno stanje? - upita ga Mahmud.
- Beduini - odgovori mladić.
- Spasile su te mazge i imovina, sinko. Tješi se riječima:

Kada ljudi glavu spase od propasti
Imovina im ne znači više nego nokti.

Siđi, sinko, nemoj se ničeg plašiti - dodade Mahmud.
Alauddin siđe s mreže na cisterni, a Mahmud ga posadi na devu pa dođoše u Bagdad, u Mahmudovu kuću. On naredi slugama da Alauddina odvedu u hamam rekavši mu:
- Novac i tovari su te spasili, sinko. Ako me budeš slušao, dat ću ti dva puta više novaca i robe.
Kad mladić izađe iz hamama, Mahmud ga odvede u jednu odaju ukrašenu zlatom i sa četiri galerije, pa naredi slugama da donesu sofru sa svim vrstama jela. Najedoše se i napiše, a onda se Mahmud nagnu Alauddinu da ga poljubi u obraz, ali ga mladić dočeka rukom, govoreći:
- Zar još uvijek živiš u zabludi? Nisam li ti rekao da bih tebi prodao robu za srebro ako bih je drugom prodavao za zlato?
- Dat ću ti robu, mazgu, odjeću, samo da mi to učiniš! Gorim od strasti za tobom! Divno li je rečeno:

Od jednog šejha do nas je prenijeto
Da je Abu Belal šejh naš od Šerika prenosio:

“Ljubavnici svoju ljubav ne mogu utažiti
Zagrljajem i poljupcima kad se valja rastati. ”

- To je apsolutno nemoguće! - reče Alauddin. - Uzmi ti svoje odijelo i mazgu, a meni otvori vrata da idem.
Mahmud mu otvori vrata i Alauddin izađe a psi su lajali za njim.
Dok je mladić išao, pažnju mu privukoše vrata jedne džamije, te on uđe u džamijsko predvorje, smjesti se u njemu i odjednom ugleda neko svjetlo kako mu se približava. Razgledavši malo bolje, dječak ugleda dva fenjera koje su nosila dva roba idući ispred dvojice trgovaca od kojih je jedan izgledao kao starac, a drugi je bio mlad. Alauddin je čuo kako mlađi govori starijem:
- Allaha ti, amidža, vrati mi amidžičnu!
- Zar te nisam više puta obuzdavao, a ti si srljao da se rastaviš s njom?
Zatim se stariji čovjek osvrnu na desnu stranu i ugleda dječaka koji je bio nalik na mjesec pa mu reče:
- Es-selamu alejkum!
Mladić uzvrati pozdrav, a stariji čovjek upita:
- Ko si ti, dječače?
- Ja sam Alauddin, sin Šemsuddina, starješine trgovaca u Kairu. Zatražio sam od oca trgovačke robe, a on mi je pripremio pedeset tovara...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

256. noć

Kada nastupi dvije stotine pedeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Alauddin rekao:
- Otac mi je spremio pedeset tovara robe i dao mi deset hiljada dinara, te sam krenuo na put i stigao do Lavlje šume. Tu su me napali beduini, oteli mi novac i robu, pa sam stigao u ovaj grad. Ne znajući gdje ću prespavati, ugledao sam ovo mjesto i tu se sklonio.
- Šta misliš, sinko, da ti dam hiljadu dinara i odjeće u vrijednosti od hiljadu dinara.
- A zašto bi mi to dao, amidža? - upita mladić.
- Ovaj dječak sa mnom je moj bratić. On je u svog oca jedinac, a ja imam kćer jedinicu. Zove se Zubejda al-Udisa i vrlo je lijepa. Udao sam je za njega. On je voli, ali ona njega mrzi. Jednom je prekršio zakletvu koju je dao zaklevši se tri puta razvodom, pa ga je žena ostavila ne vjerujući mu. Tjerao je sve ljude k meni da mu vratim ženu, ali sam mu rekao:
- To je moguće tek uz pomoć muhallila.[38]

Dogovorismo se da za muhallila uzmemo nekog stranca kako niko ne bi prigovarao mom zetu. Budući da si ti stranac, pođi s nama da obavimo vjenčanje, pa ćeš provesti noć s njom, a ujutro ćemo obaviti razvod i dat ću ti ono što sam rekao.
Alauddin pomisli: “Allaha mi, bolje mi je da provedem noć u kući, s nevjestom u postelji nego na ulici ili u predvorjima!” I pođe s njima dvojicom do kadije. Čim kadija vidje Alauddina, dopade mu se, te reče djevojčinom ocu:
- Šta vi hoćete?
- Hoću da ovaj bude muhallil mojoj kćeri i napisat ćemo njegovu obavezu da mi da deset hiljada dinara. Ako provede noć s njom, a ujutro joj da razvod, dat ćemo mu darove, hiljadu dinara i mazgu vrijednu hiljadu dinara, a ako joj ne da razvod, položit će deset hiljada dinara.
Napisaše ugovor pod tim uvjetima i nevjestin otac uze pisanu garanciju. Potom povede Alauddina, lijepo ga obuče i odvedoše ga nevjestinoj kući. Kad stigoše, njen otac zaustavi mladića na kućnim vratima, pa ode kćeri i reče joj:
- Uzmi ovu garanciju. Vjenčao sam te s jednim lijepim mladićem koji se zove Alauddin Abu-š-Šamat. Pobrini se za njega kako valja.
Trgovac joj dade garanciju i ode kući.
Što se tiče amidžića nevjestinog, on je imao domaćicu koja je navraćala Zubejdi al-Udijji, njegovoj amidžični, i on je bio dobar prema njoj.
- Majko - reče joj amidžić - kada moja amidžična vidi onog lijepog mladića, neće poći za me. Zato te molim da smisliš nešto i da djevojku odvratiš od njega.
- Tako mi tvoje mladosti - odgovori žena - neću mu dopustiti da joj se približi.
Potom žena ode Alauddinu i reče mu:
- Sine moj, dat ću ti savjet radi uzvišenog Allaha. Prihvati moj savjet i ne prilazi toj djevojci. Pusti je da sama spava i ne dotiči je. Ne prilazi joj blizu!
- Zašto? - upita mladić.
- Gubava je po cijelom tijelu pa me strah da ne zarazi tvoju prelijepu mladost.
- Nije mi ni stalo do nje - na to će Alauddin, a žena ode djevojci i reče joj isto što je rekla mladiću, te djevojka kaza:
- Nije mi ni stalo do njega! Pustit ću ga da spava sam, a ujutro nek ide svojim putem.
Potom djevojka pozva robinju i reče joj:
- Postavi mu sofru da večera!
Robinja postavi sofru, te se mladić sit najede, a onda sjede i lijepim glasom poče učiti *Jasin*[39] Djevojka ga je slušala i činilo joj se da je njegov glas nalik na Davudovu flautu, te pomisli: “Bog ubio onu staricu što mi reče da mladić boluje od gube. Čovjek s tom bolešću ne može imati takav glas. Ona laže kad tako govori o njemu.” Onda djevojka uze lutnju načinjenu u Indiji, zategnu strune i zapjeva glasom koji bi pticu

zaustavio nasred neba:

Srndaća sam s crnim i garavim okom zavoljela,
Grana bi zavidjela mu kad bi ga vidjela;

On s drugom uživa a mene odbacuje -
To je Božija milost jer On tako odlučuje.

Kada je čuo djevojčine riječi, a pošto bijaše proučio suru, Alauddin zapjeva:

Pozdravljam onu čiji stas haljine služe
I kojoj u vrtovima obraza cvjetaju ruže!

Djevojka ustade obuzeta još većom ljubavlju prema njemu i podiže paravan. A kada je vidje, Alauddin izgovori stihove:

Kao mjesec izgleda i kao vrba se povija;
Kao gazela gleda, a od ambre je mirisnija.

Čini mi se da mi tuga srce obuzima
I u času rastanka htjelo bi s njom da se sažima.

Nakon toga, djevojka prođe treskajući zadnjicom, vrckajući, kao stvorenje dostojno Boga čija je milost skrivena, te oni pogledaše jedno drugo pogledima koji mame hiljadu uzdaha. I kada ga strijela njenih pogleda pogodi posred srca, mladić izgovori stihove:

Izgledajuć kao mjesec na nebu, ona me podsjetila
Na noći kada mi je tako bliska bila.

Oboje smo tada mjesec posmatrali -
Ona mojim, a ja njenim okom mi smo ga gledali.

Kad djevojka priđe mladiću i kada ih nije razdvajalo više od dva koraka, ona izgovori stihove:

Tri uvojka kose svoje ona je raspustila
Kao noći tamne, te mi se četvrta noć ukazala.

Prema mjesecu na nebu ona lice okrenu tada
Te dva mjeseca u trenu na nebu ja ugleda'

Djevojka priđe mladiću koji joj reče:
- Ne prilazi mi da me ne zaraziš!
Ona otkri ruku na kojoj se ukaza bjelina nalik na srebro i reče mu:
- Odmakni se da me ne zaraziš, jer ti boluješ od gube!
- Ko ti je rekao da sam gubav? - upita mladić.
- To mi je rekla starica.
- Meni je isto to rekla za tebe - reče Alauddin i pokaza podlakticu. Djevojka primijeti da mu je tijelo poput srebra, pa ga privi na grudi. Grlili su se, a onda djevojka leže na leđa i raskopča odjeću. Alauddinu se pokrenu ono što je od oca naslijedio, te mu djevojka uskliknu:
- Ah, šeiče Zekerijja! Ti žilavi!
Alauddin stavi ruku na njenu slabinu, pa joj metnu žilu slasti u vrelu kapiju. Gurnu ga i stiže do kapije sa zavjesom, a bijaše ušao na trijumfalnu kapiju. Zatim je njen trg pohodio drugi, treći, četvrti i peti put, otkrivajući da je ćilim uvijek na trijemu. Tako je njena kutija tražila poklopac dok ga najzad nije našla.
Kad osvanu jutro, mladić reče djevojci:
- O, nedovršena radosti! Gavran te je ščepao i odletio!
- Šta znači to? - upita djevojka.
- Gospođo moja, s tobom mogu ostati još vrlo malo.
- Ko to kaže?
- Tvoj otac je uzeo od mene priznanicu na deset hiljada dinara na ime mehra i ako mu novac ne dam u toku dana, uhapsit će me i zatvoriti u kadijinu kuću. Ja sada nemam ni prebijene pare, a kamoli deset hiljada dinara.
- Gospodine moj, je li odluka u tvojim ili u njihovim rukama?
- Odluka je u mojim rukama, ali ja nemam ništa drugo.
- To je jednostavan problem - reče djevojka. - Nemoj se plašiti. Uzmi ovih stotinu dinara. Da imam i više, sigurno bih ti dala, ali je moj otac iz ljubavi prema bratiću odnio sav novac odavde u svoju kuću, čak i moj nakit je sav pokupio. Kada sutra pošalje k tebi nekoga radi provođenja zakona...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

257. noć

Kada nastupi dvije stotine pedeset i sedma noć ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka rekla Alauddinu:
- Kada ti sutra pošalju nekoga od strane vlasti, te kada ti kadija i moj otac kažu: "Razvedi se!", pitaj ih: "Po kojem je to mezhebu[40] dopušteno da se uvečer oženim, a ujutro razvedem?" Zatim ćeš poljubiti kadiji ruku i dat ćeš mu poklon. Poljubit ćeš ruku i svim svjedocima i dati im po deset dinara, pa će svi govoriti u tvoju korist. Kada te budu pitali zašto se ne razvedeš i ne uzmeš hiljadu dinara, mazgu i odijelo, prema uvjetu koji smo ti postavili, reci im: "Svaka njena dlačica meni vrijedi hiljadu dinara. Nipošto se neću razvesti, neću uzeti odjeću, niti bilo što drugo!" Pošto ti kadija kaže da platiš mehr, reci mu: "Sada imam problema." Tada će ti kadija i svjedoci dati izvjestan rok.
Dok su oni tako razgovarali, pojavi se kadijin izaslanik koji pokuca na vrata. Alauddin izađe, a čovjek mu reče:
- Treba da porazgovaraš s efendijom. Traži te punac.
Alauddin mu dade pet dinara i reče:
- Sprovodniče, po kojem zakonu se mogu oženiti uvečer, a razvesti ujutro?
- Po mome mišljenju, to je sasvim nemoguće. Ako ti ne poznaješ zakon, ja ću te zastupati.
Njih dvojica odoše u sud i tamo upitaše Alauddina:
- Zašto se ne razvedeš sa ženom i uzmeš ono što ti pripada prema postavljenom uvjetu?
Mladić priđe kadiji, poljubi mu ruku, pa položi u nju pedeset dinara i reče:
- Gospodine kadijo, po kojem se to mezhebu mogu oženiti uvečer, a razvesti ujutro protiv svoje volje?
- Razvod pod prisilom nije dopušten ni u jednom muslimanskom mezhebu - reče kadija.
- Ako nećeš da se razvedeš - na to će nevjestin otac - plati mi deset hiljada dinara.
- Daj mi vremena tri dana - odgovori mladić.
- Rok od tri dana nije dovoljan - reče kadija. - Dat će ti vremena deset dana.
Tako se dogovoriše i uvjetovaše Alauddinu da nakon deset dana plati mehr, ili da se razvede. Alauddin ode od njih pod tim uvjetom, pa uze mesa, riže, masla i drugih stvari koje su mu trebale za jelo i ode kući. Uđe nevjesti, ispriča joj kako je sve teklo, a ona mu reče:
- Od večeri do jutra čuda se događaju. Divno li je neko rekao:

Budi blag kada te bijes spopadne
I strpljiv kada te nesreća ophrve:

U naše vrijeme noći bremenite postaju
I tako bremenite one čuda rađaju.

Nevjesta ustade, pripremi hranu, pa postavi sofru, te se oni prihvatiše jela i pića naslađujući se i veseleći. Potom je mladić zamoli da nešto odsvira, a ona uze lutnju i zasvira tako da bi se i kamen uzbudio. Strune su u odaji naprosto vapile: “Davude!”, a nevjesta je zanosno pjevala.
Dok su se oni tako zabavljali, uživali i šalili se, pokuca neko na vratima.
- Ustani i pogledaj ko je na vratima - reče nevjesta.
Mladić pođe, otvori vrata i ugleda četiri derviša koji su tu stajali.
- Šta tražite? - upita ih mladić.
- Gospodine, mi smo derviši iz stranih zemalja, a naša duševna hrana su muzika i tanahni stihovi. Htjeli bismo se noćas odmoriti kod vas, a ujutro bismo pošli svojim putem. Uzvišeni Allah će te nagraditi za to. Mi volimo muziku, a među nama nema ni jednoga koji ne zna napamet kaside, pjesme i muveššehate.{41}
- Treba da se posavjetujem - odgovori Alauddin, pa ode ženi i obavijesti je o tome, a ona mu reče:
- Otvori im vrata!
Alauddin otvori vrata dervišima, uvede ih i smjesti, poželjevši im dobrodošlicu. Zatim reče da im se donese hrana, ali derviši ne htjedoše jesti, već rekoše:
- Gospodine, naša hrana je spominjanje Božijeg imena u srcima i slušanje pjesama ušima. Divno li je neko rekao:

Naša je želja samo da s tobom budemo,
A stoci do jela stalo je jedino.

- Kod tebe smo čuli tako ugodnu muziku, a kada smo ušli prestala je. Možemo li vidjeti onu koja je svirala: je li to bijela ili crna robinja, ili je kćer nekog uglednika?
- To je moja žena - odgovori mladić i ispriča im što se sve zbilo. - Punac me je opteretio dugom od deset hiljada dinara na ime mehra i dali su mi rok od deset dana.
- Ne tuguj i ne brini - reče jedan derviš. - Misli samo na dobro. Ja sam šejh tekije i rukovodim sa četrdeset derviša. Od njih ću ti sakupiti deset hiljada dinara da platiš mehr koji ti je odredio punac. Ali, naredi ženi da nam svira kako bismo uživali i

ugodno se osjećali, jer muzika je za neke ljude kao hrana, za neke je lijek, a nekima je kao lepeza.
Ta četiri derviša bili su, zapravo, halifa Harun ar-Rešid,[42] vezir Džafer al-Barmakid, Abu Nuvas al-Hasan ibn Hani[43] i Mesrur, krvnik. Prolazili su pored te kuće zato što je halifi zbog nečeg bilo teško pa je rekao veziru:
- Vezire, htio bih prošetati gradom, jer se ne osjećam dobro.
Prerušili su se u derviše i pošli u grad. Kada su stigli do te kuće, čuli su muziku i poželjeli su da vide šta se tu radi. Proveli su tu noć u sreći i zadovoljstvu, u razgovoru, sve do jutra. Ujutro, halifa stavi stotinu dinara pod sedžadu, a onda se oprostiše i odoše svojim putem.
Kad nevjesta podiže sedžadu, ugleda stotinu dinara pod njom pa reče mužu:
- Uzmi ovih stotinu dinara koje sam našla pod sedžadom. Ostavili su ih derviši prije polaska, a da ništa o tome nismo znali.
Alauddin uze novac, pa pođe na pijacu, kupi mesa, riže, masla i ostalo što mu je bilo potrebno. Naredne noći, on upali svijeće i reče:
- Derviši ne donesoše deset hiljada dinara koje su mi obećali. Ipak su to samo siromasi.
Dok su oni razgovarali, derviši pokucaše na vrata, te nevjesta reče:
- Idi i otvori im.
Alauddin otvori vrata i kada derviši uđoše, reče im:
- Jeste li donijeli deset hiljada dinara koje ste mi obećali?
- Nismo mogli - odgovoriše derviši. Ali, ne boj se, sutra ćemo ti s Božijom pomoći napraviti jednu hemijsku smjesu. Naredi ženi da nam svira onu veličanstvenu muziku koja nam srca bodri, jer mi volimo muziku.
Ona im je svirala tako da bi i kamen zaigrao. I tu noć provedoše u dobrom raspoloženju i veselju, sve do jutra. Kad osvanu novi dan, halifa stavi stotinu dinara pod sedžadu, a onda se derviši pozdraviše i odoše svojim putem.
Dolazili su tako Alauddinu devet noći, i svake noći je halifa pod sedžadu stavljao stotinu dinara. Kada bi deseta noć, oni ne dođoše, a razlog njihovom nedolasku bio je taj što je halifa bio poslao po jednog uglednog trgovca kome je rekao:
- Spremi mi pedeset tovara platna koje dolazi iz Kaira...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

258. noć

Kada nastupi dvije stotine pedeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je zapovjednik pravovjernih rekao trgovcu:
- Spremi mi pedeset tovara platna koje dolazi iz Kaira, ali tako da cijena svakog

tovara bude hiljadu dinara. Na svakom tovaru napiši njegovu cijenu, a onda mi pošalji abisinskog roba.
Trgovac pripremi sve što mu je naređeno, a onda halifa dade robu posudu za pranje ruku, ibrik od zlata, dar i pedeset tovara. Napisa pismo u ime Šemsuddina, starješine trgovaca u Kairu, oca Alauddinovog, i reče robu:
- Uzmi tovare i ostalo, pa pođi u taj i taj dio grada u kome se nalazi kuća starješine trgovaca i pitaj gdje je kuća Alauddina Abu-š-Šamata. Ljudi će te uputiti na mjesto gdje se nalazi ta kuća.
Rob preuze tovare i ostalo, pa pođe kako mu je naredio halifa. Toliko o njemu.
Što se tiče ženinog amidžića, on pođe nevjestinom ocu i reče mu:
- Hajdemo Alauddinu da ga razvedemo od amidžične.
Oni pođoše Alauddinu i kada stigoše do njegove kuće, zatekoše pedeset mazgi s pedeset tovara platna i jednog roba koji je jahao mazgu, pa ga upitaše:
- Čiji su ovi tovari?
- Moga gospodara Alauddina, Abu-š-Šamata - odgovori rob. - Otac mu je spremio robu i poslao ga u Bagdad, ali su ga napali beduini, oduzeli mu svu robu i novac. Ta vijest stigla je do njegovog oca koji je poslao mene s drugim tovarima. Poslao mu je po meni mazgu s pedeset hiljada dinara i paket s odjećom koja vrijedi mnoštvo novaca, zatim bundu od samurovine, umivaonik i zlatan ibrik.
Nevjestin otac tada reče:
- To je moj zet i ja ću te uputiti njegovoj kući.
I dok je Alauddin sjedio u kući, mračan i zabrinut, neko pokuca na vratima, te Alauddin reče:
- Zubejdo! Bog sve najbolje zna, ali izgleda da je tvoj otac poslao glasnika od kadije, ili od valije.
- Idi i vidi šta je - reče Zubejda, te Alauddin siđe, otvori vrata i ugleda svoga punca, starješinu trgovaca. Vidje i jednog tamnoputog abisinskog roba, lijepog izgleda, na mazgi. Rob sjaha, poljubi mu ruku i reče:
- Ja sam rob gospodina Alauddina Abu-š-Šamata, sina Šemsuddina, trgovačkog starješine u Kairu. Poslao me je otac s ovom porukom.
Rob mu dade pismo koje Alauddin uze, otvori i vidje da u njemu piše:

“Poslanico moja, kada te moj dragi ugleda,
Ljubi mu obuću i tlo kojim hoda!

Pričekaj i nemoj se tada žuriti,
Jer će moja duša i odmor s njim ostati.

Uz srdačne pozdrave i izraze poštovanja, od Šemsuddina njegovom sinu Alauddinu Abu-š-Šamatu. Znaj, sine, da je do mene stigla vijest o pogibiji tvojih ljudi, o pljački novca i imovine. Umjesto toga, šaljem ti ovih pedeset tovara egipatskog platna, odjeću, bundu od samurovine, umivaonik i zlatan ibrik. Ne boj se ničega. Novac će te izvući, sine. Nipošto se nemoj žalostiti. Tvoja majka i ostala familija su dobro i zdravo i srdačno te pozdravljaju. Javili su mi, sine, da su te uzeli kao muhallila djevojci Zubejdi al-Udiji, te da su ti odredili mehr u iznosu od pedeset hiljada dinara. Taj novac šaljem ti zajedno s tovarima i tvojim robom Salimom."
Kad pročita pismo, Alauddin preuze tovare, a onda se okrenu puncu i reče mu:
- Uzmi pedeset hiljada dinara na ime mehra za svoju kćer Zubejdu, uzmi i sve tovare i radi s njima šta hoćeš. Sva zarada neka bude tvoja, a meni vrati glavnicu.
- Allaha mi, neću uzeti ništa - reče punac. - Što se tiče mehra za tvoju ženu, dogovori se s njom.
Alauddin ustade i pođe s puncem u kuću, pošto smjestiše tovare. Onda Zubejda reče ocu:
- Za koga su ovi tovari, oče?
- Ovo su Alauddinovi tovari. Poslao mu ih otac umjesto onih koje su mu oteli beduini. Poslao mu je još pedeset hiljada dinara, tovar odjeće, bundu od samurovine, mazgu, umivaonik i zlatan ibrik. Što se tiče mehra, ti ćeš odlučiti o tome.
Alauddin ustade, otvori sanduk i dade Zubejdin mehr. Onda amidžić progovori:
- Amidža, neka se Alauddin razvede s mojom ženom! - ali mu amidža odgovori:
- To više nikako ne može biti, jer je odluka u muževljevim rukama.
Mladić ode pogružen i kaharli, te bolestan leže u kući. Desi se suđeno i mladić umre.
Alauddin preuze tovare i ode na trg, kupi šta mu je trebalo za jelo i piće, te maslo, i priredivši gozbu kao i svake večeri, reče Zubjedi:
- Vidiš li kakvi su lažovi oni derviši! Obećali su mi, pa su porekli!
- Ti si sin starješine trgovaca, pa nisi imao ni prebijene pare, a kako će ih tek imati siroti derviši?
- Uzvišeni Allah nas je obogatio i bez njih i neću im više otvarati vrata ako nam dođu!
- Zašto? - čudila se Zubejda. - Dobro nas je i snašlo tek s njihovim dolaskom, i svake noći su nam ostavljali po stotinu dinara pod sedžadom. Zato im moraš otvoriti vrata ako dođu!
Kada danje svjetlo bi na izmaku i nastupi noć, Alauddin reče:
- Dede, Zubejdo, sviraj malo!
Ona poče svirati, kad neko pokuca na vrata i Zubjeda reče:
- Idi da vidiš ko je pred vratima.

Alauddin otvori vrata i ugledavši derviše, reče im:
- Dobro došli, lažovi! Uđite!
Oni uđoše s njim, te im Alauddin dade da sjednu i donese im sofru, pa se oni najedoše. Uživali su i veselili se, a onda rekoše:
- Gospodine, naša srca su zaokupljena tobom. Šta je bilo s tvojim puncem?
- Allah nam je dao više nego što smo željeli.
- Bogami, plašili smo se za te...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

259. noć

Kada nastupi dvije stotine pedeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su derviši rekli Alauddinu:
- Bogami, bojali smo se za te, a ustručavali smo se da dođemo samo zato što nismo imali novaca.
- Mene je moj Gospodar brzo rasteretio. Naime, otac mi je poslao pedeset hiljada dinara i pedeset tovara platna od kojih svaki vrijedi hiljadu dinara, zatim odjeću, bundu od samurovine, mazgu, roba, umivaonik i zlatan ibrik. Tako sam se izmirio s puncem, a moja žena meni pripada, hvala Allahu.
Halifa ustade da obavi nuždu, a vezir Džafer se nagnu prema Alauddinu i reče mu:
- Budi pristojan, jer se nalaziš u društvu zapovjednika pravovjernih!
- Šta sam to nepristojno učinio u društvu zapovjednika pravovjernih, i ko je od vas zapovjednik pravovjernih?
- Onaj što je s tobom razgovarao i što je upravo otišao da obavi nuždu. To je zapovjednik pravovjernih, halifa Harun ar-Rešid. Ja sam vezir Džafer, ovo je Mesrur oružnik, a ono je Abu Nuvas al-Hasan ibn Hani. Misli svojom glavom, Alauddine, i reci: koliko dana putovanja je daleko Kairo od Bagdada?
- Četrdeset i pet dana - odgovori mladić.
- Tvoja roba je opljačkana tek prije deset dana. Kako je onda mogao stići glas tvome ocu, kako ti je mogao spremiti robu i prevaliti razdaljinu od četrdeset i pet dana za svega deset dana?
- Odakle mi je to, onda, došlo, gospodine? - upita mladić.
- Od halife, zapovjednika pravovjernih, zbog njegove velike ljubavi prema tebi.
Dok su oni tako razgovarali, pojavi se halifa. Alauddin skoči, poljubi tlo pred njim i reče:
- Neka te Allah čuva, zapovjedniče pravovjernih! Neka te učini dugovječnim i neka ljude ne liši tvoje milosti i dobročinstva!
- Alauddine - reče halifa - neka nam Zubejda nešto odsvira da nam bude još slađe i

ugodnije.
Zubejda zasvira nešto čudesnije od svega što postoji, tako da bi se i kamen uzbudio i činilo se da lutnja Davuda doziva. Provedoše tu noć u velikom veselju, a kad jutro svanu, halifa reče Alauddinu:
- Sutra dođi u divan.[44]
- Slušam i pokoravam se, zapovjedniče pravovjernih - odgovori Alauddin. - Neka te služi dobro zdravlje.
Potom Alauddin uze deset poslužavnika, stavi na njih vrijedne darove i sutradan ih odnese u carsko vijeće. Dok je halifa sjedio na carskom prijestolju u divanu, odjednom na vrata uđe Alauddin recitirajući stihove:

Svakog jutra ti nam sretan osvitao,
Slavom se, a ne zlobom ogrtao;

Neka su ti uvijek svijetli dani
A dušmanima tvojim neka budu crni!

- Dobro došao, Alauddine - reče halifa.
- Zapovjedniče pravovjernih - na to će Alauddin - Božiji Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, primao je poklone, i ovih deset pladnjeva s poklonima je za tebe.
Halifa primi darove, pa naredi da mu daju počasnu odjeću, postavi ga za starješinu trgovaca i dade mu da sjedi u carskom vijeću. Dok je on tu sjedio, iznenada se pojavi njegov punac, Zubejdin otac, koji, vidjevši Alauddina kako sjedi na visokom položaju i u svečanoj odjeći, reče zapovjedniku pravovjernih:
- Čestiti care, zašto ovaj sjedi na mome položaju u ovoj odjeći?
- Postavio sam ga za trgovačkog starješinu. Položaji se daju na određeno vrijeme, a ne zauvijek. Ti si smijenjen.
- Od nas uzimaš i nama daješ! - na to će Zubejdin otac. - Divno je to što si učinio, zapovjedniče pravovjernih! Allah postavlja na vlast najbolje među nama. Koliko je malih koji su postali veliki!
Potom halifa napisa ferman Alaudinu i dade ga valiji, a valija ga predade zubljonoši koji oglasi u divanu:
- Alauddin Abu-š-Šamat je starješina trgovaca! Njegova riječ se mora slušati i poštovati! Njemu pripadaju počasti, poštovanje i ugledno mjesto!
Kada divan okonča zasjedanje, valija i telal provodaše Alauddina po gradu, dok je telal vikao:

- Starješina trgovaca je samo gospodin Alauddin Abu-š-Šamat!
Sutradan, Alauddin otvori jednom robu dućan i postavi ga da tu trguje. Alauddin uzjaha konja i ode na svoju dužnost u divan...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

260. noć

Kada nastupi dvije stotine šezdeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Alauddin uzjahao konja i pošao u halifin divan.
Jednog dana je, kao i obično sjedio na svome mjestu, kad neko reče halifi:
- Zapovjedniče pravovjernih, nek je živa tvoja glava nakon toga i toga čovjeka! On se preselio milosti uzvišenog Allaha, a neka nam ti vječno živiš?
- Gdje je Alauddin? - upita halifa.
Mladić dođe pred njega i kad ga halifa vidje, bogato ga dariva i postavi za svoju trpezu. Zatim izdade pisanu naredbu da mu se isplaćuje po hiljadu dinara mjesečno. Tako je Alauddin živio u halifinom bliskom okruženju. Dok je jednog dana, kao i obično, sjedio na svome mjestu služeći halifi, u divan uđe jedan emir sa sabljom i štitom i reče:
- Zapovjedniče pravovjernih, neka je živa tvoja glava nakon smrti zapovjednika šezdeseterice! On je danas preminuo!
Halifa naredi da daruju Alauddina koga postavi za zapovjednika šezdeseterice na mjesto preminulog. Kako bivši zapovjednik nije imao poroda, ni žene, Alauddin preuze njegovu imovinu, a halifa mu reče:
- Pokopaj ga i uzmi svu imovinu koju je ostavio: novac, robove, robinje, sluge.
Onda halifa mahnu mahramom i divan se raziđe. Alauddin također izađe i kraj svoga stremena zateče Ahmeda ad-Denefa, starješinu one strane koja je bila desno od halife. S Ahmedom je bilo četrdeset pomoćnika. Lijevo od njega stajao je Hasan Šuman, zapovjednik koji se inače nalazio na lijevoj halifinoj strani. Uz njega je bilo njegovih četrdeset pomoćnika.
Alauddin se okrenu zapovjedniku Hasanu Šumanu i njegovim ljudima i reče im:
- Zauzmite se za mene kod zapovjednika ad-Denefa, možda će me uzeti za sina po Božijoj volji.
Starješina ga prihvati govoreći:
- Ja i mojih četrdeset pomoćnika ići ćemo svakog dana ispred tebe u divan.
Alauddin ostade u halifinoj službi više dana. Jednog dana, napusti divan i uputi se kući, pošto je pustio Ahmeda i njegove pratioce da idu svojim putem. Sjede sa svojom ženom Zubejdom koja je bila zapalila svijeće. Nedugo zatim, ona ustade da obavi nuždu i dok je mladić sjedio, odjednomraču strašan krik. On istog časa skoči da vidi

ko je kriknuo i shvati da je to njegova žena Zubejda al-Udijja koja je ležala opružena. Mladić joj stavi ruku na grudi i utvrdi da je mrtva.
Kuća njenog oca bila je do Alauddinove kuće, tako da je i on čuo njen krik, pa upita Alauddina:
- Šta se događa, gospodine Alauddine?
- Nek ti je živa glava, oče! Tvoja kćer Zubejda je mrtva. Zbog poštovanja prema mrtvima, treba ih ukopati.
Sutradan sahraniše Zubejdu. Alauddin je tješio njenog oca koji je, opet, tješio Alauddina. Eto šta se dogodilo sa Zubejdom al-Udijjom.
Alauddin obuče odjeću žalosti i prestade odlaziti u divan. Bio je uplakan i slomljena srca. Onda halifa upita Džafera:
- Vezire, zašto Alauddin ne dolazi u divan?
- zapovjedniče pravovjernih - odgovori vezir - tužan je zbog žene Zubejde i zauzet je primanjem saučešća.
- Treba da mu izrazimo saučešće - reče halifa, a vezir odgovori:
- Slušam i pokoravam se.
Zatim halifa, vezir i nekoliko slugu uzjahaše konje i pođoše Alauddinovoj kući. Dok je on sjedio, pojaviše se halifa i vezir s pratnjom, te on skoči da ih dočeka. Duboko se pokloni pred halifom koji reče:
- Neka ti Allah dobrim nadoknadi gubitak!
- Neka nam Allah tebe poživi, zapovjedniče pravovjernih - odgovori Alauddin.
- Zašto si prestao dolaziti u divan, Alauddine? - upita halifa.
- Zbog žalosti za ženom, zapovjedniče pravovjernih.
- Odbaci brigu! - na to će halifa. - Ona se preselila u milost uzvišenog Allaha. Od tuge nemaš nikakve koristi.
- Mogu prestati žaliti samo kada umrem i kada me pored nje ukopaju.
- Allah nadoknađuje sve što prolazi, ali od smrti se pobjeći ne može. Divno li je rečeno:

Svako koga majka rodi, ma i dugo sretan bio,
Na neudobni tabut jednoga se dana opružio.

Kako da se veseli i kako da uživa
Onaj kom se zemlja na lice obrušava?!

Kada halifa izrazi saučešće Alauddinu, preporuči mu da ne prestaje dolaziti u divan i ode u svoj dvor. Alauddin nekako prebrodi tu noć, a sutradan pođe u divan, dođe pred

halifu i duboko se pokloni. Halifa se pomaknu na prijestolju poželivši mu dobrodošlicu i pozdravljajući ga. Zatim ga postavi na njegovo mjesto i reče:
- Alauddine, noćas si moj gost!
Potom halifa ode s mladićem u svoj saraj, pozva djevojku po imenu Kutulkuluba[45] i reče joj:
- Alauddin je imao ženu po imenu Zubejda al-Udijja. Ona mu je brige i tugu odagnavala. Preselila se u milost Allahovu, a ja sada hoću da mu nešto odsviraš na tamburu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

261. noć

Kada nastupi dvije stotine šezdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je halifa rekao robinji po imenu Kutulkuluba:
- Hoću da mu odsviraš nešto čudesno na tamburi da odagna brige i tugu.
Djevojka odsvira zaista čudesnu melodiju, te halifa upita:
- Šta misliš o glasu ove djevojke, Alauddine?
- Zubejda je imala ljepši glas od njenog, ali ona vještije svira, tako da bi i stijenu uzbudila.
- Sviđa li ti se? - upita halifa.
- Sviđa mi se, zapovjedniče pravovjernih - odgovori mladić, a halifa reče:
- Života mi i mezarja mojih djedova, ona ti je dar od mene, ona i njene djevojke.
Alauddin je mislio da se šali s njim, ali halifa sutradan reče djevojci Kutulkulubi:
- Darovao sam te Alauddinu.
Djevojka se obradova jer je vidjela mladića i dopao joj se. Potom halifa pređe iz saraja u divan, pozva hamale i naredi:
- Prenesite stvari Kutulkulube, a nju i njene djevojke prenesite u nosiljkama u Alauddinovu kuću!
Hamali prenesoše i djevojke i njihove stvari u Alauddinovu kuću, odnosno smjestiše je u njegov dvor. Halifa je do kraja toga dana sjedio u divanu, a kada se divan raspusti, on ode u svoj dvor. Pošto Kutulkuluba uđe u Alauddinove dvore zajedno sa svojim djevojkama kojih bijaše četrdeset, ne računajući evnuhe, ona reče dvojici evnuha:
- Jedan od vas neka sjedi na klupi desno od vrata, a drugi neka sjedi na lijevoj strani. Kada Alauddin dođe, poljubite mu ruke i recite: “Naša gospodarica Kutulkuluba moli te da dođeš u dvor. Halifa ti poklanja nju i njene djevojke.”
- Slušamo i pokoravamo se - rekoše evnusi i učiniše kako im je naredila.
Kada Alauddin dođe, zateče dva halifina evnuha kako sjede pored vrata. To ga

iznenadi, pa pomisli: “Možda ovo i nije moja kuća! Ako jest, šta li se to događa?!”
Čim ga evnusi ugledaše, skočiše, poljubiše mu ruke i rekoše:
- Mi pripadamo halifi, a služimo Kutulkulubu. Ona te pozdravlja i poručuje da ti halifa poklanja nju i njene djevojke, te moli da joj dođeš.
- Recite joj da je dobrodošla, ali dok je ona tu neću ući u dvor u kome je i ona, jer ono što pripada gospodaru nije za sluge. Pitajte je koliki su bili njeni dnevni troškovi kod halife.
Evnusi odoše, prenesoše to djevojci, a ona odgovori:
- Dnevni troškovi su iznosili stotinu dinara.
- Nije baš trebalo da mi halifa daruje Kutulkulubu pa da toliko trošim na nju - reče Alauddin. - Međutim, nema se kud!
Kutulkuluba provede kod njega nekoliko dana i on joj je svakog dana davao stotinu dinara. Jednog dana, Alauddin ne dođe u divan, te halifa upita vezira Džafera:
- Ja sam Kutulkulubu darovao Alauddinu samo zato da ga tješi zbog žene i šta je sad uzrok što nam ne dolazi?
- Zapovjedniče pravovjernih, neko je pravo rekao: Ko sretne svoje drage, zaboravi prijatelje - reče vezir, a halifa će na to:
- Možda ima neko opravdanje što nam ne dolazi. Posjetit ćemo mi njega.
Nekoliko dana prije toga, Alauddin je rekao veziru:
- Žalio sam se halifi na tugu zbog svoje žene Zubejde, a on mi je darovao Kutulkulubu.
- Da te ne voli, ne bi ti je darovao - odgovori vezir. - Jesi li spavao s njom?
- Ne, tako mi Allaha! Ne razlikujem njenu dužinu od širine!
- Zašto? - upita vezir.
- Ono što valja za gospodara nije za slugu.
Nakon toga, halifa i Džafer se prerušiše i posjetiše Alauddina. Kad uđoše u njegovu kuću, Alauddin ih prepozna, pa skoči i poljubi halifi ruku. Halifa uoči tragove tuge na njemu, pa mu reče:
- Zašto tuguješ, Alauddine? Zar nisi spavao s Kutulkulubom?
- Zapovjedniče pravovjernih - odgovori mladić - ono što je dobro za gospodare ne zaslužuju sluge. Do sada nisam bio s njom i ne razlikujem njenu dužinu od širine. Uzmi je od mene.
- Htio bih se vidjeti s njom da je upitam kako je - reče halifa, a Alauddin odgovori:
- Slušam i pokoravam se, zapovjedniče pravovjernih.
I halifa ode djevojci...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

262. noć

Kada nastupi dvije stotine šezdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je halifa otišao Kutulkulubi i kada ga ona ugleda, ustade, duboko se pokloni, a halifa je upita:
- Je li bio s tobom Alauddin?
- Nije, zapovjedniče pravovjernih - odgovori ona. - Slala sam po njega s molbom da dođe, ali nije pristao.
Halifa naredi da se djevojka vrati u saraj, a Alauddinu reče:
- Nemoj prestajati da nam dolaziš.
Potom halifa ode kući, a Alauddin prebrodi nekako noć i kad osvanu jutro, on uzjaha i ode u divan, te sjede na mjesto zapovjednika šezdeseterice. Halifa naloži haznadaru da veziru Džaferu da deset hiljada dinara i on mu isplati tu sumu, a onda halifa reče veziru:
- Naređujem ti da odeš na trg robija i da za deset hiljada dinara kupiš Alauddinu jednu djevojku.
Vezir se pokori halifinom naređenju, te povede Alauddina na trg robija. Sticajem okolnosti, bagdadski valija koga je postavio halifa i koji se zvao al-Emir Halid, dođe toga dana na trg da kupi djevojku svome sinu. Evo zbog čega je to činio.
Halid je imao ženu po imenu Hatuna i rodila mu je ružnog sina kome je bilo ime Habazlam Bazaza. Imao je dvadeset godina, a nije znao jahati konje, dok je njegov otac bio hrabar i odvažan čovjek koji je jahao konje i ronio po moru. Jedne noći je Habazlam Bazaza spavao i u snu je imao poluciju, pa je o tome obavijestio majku. Ona se obradova i ispriča njegovom ocu, zaključivši:
- Želim da ga oženiš, jer sada to zaslužuje.
- Ružno izgleda, smrdi, prljav je i divlji, tako da ga neće htjeti nijedna žena.
- Kupi mu djevojku - reče žena.
Voljom uzvišenog Allaha, toga dana kada su vezir i Alauddin pošli na trg došao je i valija Halid sa svojim sinom Habazlamom Bazazom. I dok su oni bili na trgu, pojavi se jedna lijepa i dražesna djevojka, lijepa struka i skladne građe. Vodio ju je jedan posrednik.
- Traži za nju hiljadu dinara, posredniče - reče vezir.
Posrednik provede djevojku pored valije i čim je Bazaza vidje, izmami mu hiljadu uzdaha, te se zaljubi u nju.
- Babo - reče Bazaza - kupi mi ovu robinju.
Posrednik poče izvikivati, a valija upita kako se djevojka zove. - Zovem se Jasmina - odgovori ona.
- Sine - obrati se valija Bazazi - ako ti se dopada, nadmeći se za nju. Posredniče, koliko tražiš za djevojku?

- Hiljadu dinara - odgovori on.
- Ja dajem hiljadu i jedan dinar - ponudi valija.
Onda dođe Alauddin i ponudi dvije hiljade dinara. Kad god bi valijin sin dodao dinar, on bi dodao hiljadu dinara. Na to se valijin sin naljuti i reče:
- Posredniče, ko se to nadmeće sa mnom oko ove robinje?
- Vezir Džafer želi da je kupi za Alauddina Abu-š-Šamata - odgovori posrednik.
Alauddin ponudi za djevojku deset hiljada dinara, te mu je vlasnik dade. Alauddin je preuze i reče:
- Oslobađam te radi uzvišenog Allaha.
Zatim sklopi brak s njom i ode kući. Posrednik pođe sa svojom posredničkom provizijom, a onda ga pozva valijin sin i reče mu:
- Gdje je djevojka?
- Kupio je Alauddin za deset hiljada dinara, oslobodio je i vjenčao se s njom.
Mladić se rastuži. Bio je veoma nesretan, te se vrati kući bolestan zbog ljubavi prema njoj. Baci se u postelju i prestade jesti. Ljubav i strast su ga sve više spopadale. Kada majka vidje da je bolestan, reče mu:
- Neka te Allah sačuva, sinko, zašto si bolestan? - a sin odgovori:
- Majko, kupi mi Jasminu!
- Kada bude prolazio čovjek s jasminima, kupit ću ti jednu košaricu - na to će majka.
- Nije to jasmin koji miriše, već robinja po imenu Jasmina. Otac mi je nije kupio.
Žena zatim upita muža:
- Zašto mu nisi kupio tu robinju?
- Ono što je za gospodare nije za sluge. Nisam je mogao uzeti, jer ju je kupio Alauddin, zapovjednik šezdeseterice.
Sin im je bivao sve bolesniji, tako da više nije mogao spavati ni jesti, te njegovu majku obavi tuga. Dok je ona tako tužna sjedjela u kući, dođe joj jedna starica po imenu Um Ahmed Kamakim as-Sarik.[46]
Njen sin Sarik probijao je srednje i gornje zidove, čak je surmu krao sa očiju. Od malih nogu je imao te ružne osobine. Kasnije su ga postavili za starješinu straže, a on je nešto ukrao i pao u klopku. Valija ga je ščepao i poslao pred halifu koji je naredio da ga pogube na stratištu. Međutim, Ahmed je tražio da se vezir zauzme za njega, a halifa nikada nije odbijao vezira kada se za nekog zauzimao. Pošto se vezir prihvati toga, halifa ga upita:
- Kako se zauzimaš za nešto što šteti ljudima?
- Zapovjedniče pravovjernih - odgovori vezir - zatvori ga u tamnicu. Onaj ko je gradio tamnicu bio je mudar, jer je tamnica grob za žive i radost za dušmane.
Halifa naredi da ga okuju i da mu napišu na okovima: “Zauvijek i do smrti; bit će

skinuti tek na krvnikovoj klupi.” Staviše ga tako okovanog u tamnicu. Njegova majka je navraćala u kuću emira Halida, odlazila je sinu u tamnicu i govorila mu:
- Nisam li ti govorila da ne radiš ono što je zabranjeno! - a on odgovori:
- Tako je Allah dosudio. Majko, kada odeš valijinoj ženi, zamoli je da se zauzme za mene kod valije.
Eto, ta starica stiže valijinoj ženi koju zateče sa obilježjem tuge, pa je upita:
- Zašto tuguješ?
- Tugujem zbog svoga sina Bazaze.
- Neka ti ga Bog čuva - na to će starica. - Šta mu se dogodilo?
Žena joj ispriča cijelu priču, a starica reče:
- Šta veliš na to ako neko uspije izvući tvoga sina?
- Šta ćeš to učiniti?
- Ja imam sina po imenu Ahmed Kamakim-Kradljivac. Okovan je u tamnici i na njegovim okovima je napisano: “zauvijek i do smrti.” Ti sada ustani, obuci najljepšu odjeću koju imaš i nagizdaj se najljepše što možeš, pa dočekaj muža radosna i s osmjehom. Kada zatraži od tebe ono što muškarci traže od žena, odbij ga i ne daj mu, već reci: “Božijeg li čuda! Kad muškarcu treba nešto od njegove žene, on insistira dok to ne dobije. Međutim, kada ženi treba nešto od muža, on joj to ne ispunjava.” Muž će ti reći: “A šta tebi treba?” Traži da ti se najprije zakune. Kada ti se zakune svojim životom ili Bogom, reci: “Zakuni mi se razvodom.” I ne daj mu dok ti se ne zakune razvodom. Tek kada se tako zakune, reci mu: “Kod tebe u zatvoru ima jedan starješina po imenu Ahmed Kamakim. On ima sirotu majku koja je klečala preda mnom i poslala me k tebi govoreći: “Zamoli ga da se zauzme kod halife da mu oprosti. To mu je sevap.”
- Sa zadovoljstvom - reče mladićeva majka, a kada valija dođe ženi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

263. noć

Kada nastupi dvije stotine šezdeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je valiji, kada je ušao, njegova žena ispričala sve.
Pošto joj se zakleo razvodom, ona mu je dopustila da bude s njom. Valija je tu noć prespavao, a kad osvanu jutro, okupa se i klanja sabah, pa ode u tamnicu i reče:
- Ahmede Kamakime, kaješ li se zbog onog što si učinio?
- Kajem se Allahu i stidim se onog što sam učinio. Govorim srcem i jezikom. Bože, molim Tvoj oprost! - odgovori Ahmed.
Valija ga pusti iz zatvora, pa ga odvede okovanog u divan. Valija stupi pred halifu, duboko se pokloni pred njim, a halifa ga upita:

- Šta hoćeš, emire Halide?
On izvede pred halifu okovanog Kamakima, pa ga halifa upita:
- Zar si još živ, Kamakime?
- Zapovjedniče pravovjernih - odgovori on - nesretnikov život sporo prolazi.
- Emire Halide - na to će halifa - zašto si ga doveo ovamo?
- Ima sirotu i samohranu majku koja nema nikog osim njega. Pala je na koljena pred tvojim robom moleći ga da se zauzme kod tebe da joj, zapovjedniče pravovjernih, oslobodiš sina okova. On se kaje za ono što je učinio, pa ga možeš postaviti za starješinu straže, kao što je i ranije bio.
- Kaješ li se za ono što si učinio? - upita halifa Kamakima koji odgovori:
- Kajem se pred Allahom, zapovjedniče pravovjernih.
Halifa naredi da dovedu kovača koji mu skinu okove, pa mu halifa preporuči da se lijepo ponaša i vlada. Ahmed poljubi halifinu ruku i izađe u uniformi starješine straže, dok je telal izvikivao njegovo postavljenje.
Ahmed provede neko vrijeme na svojoj dužnosti, a onda njegova majka ode valijinoj ženi koja joj reče:
- Hvala Allahu koji je oslobodio tvoga sina tamnice i koji je još uvijek zdrav i čio! Zašto mu nisi rekla da nešto smisli i dovede onu robinju Jasminu mome sinu Habazlamu Bazazi?
- Reći ću mu - odgovori žena i ode sinu koga nađe pijanog pa mu reče:
- Sine, iz zatvora te nije izvukao niko drugi nego valijina žena koja želi da smisliš kako da ubiješ Alauddina Abu-š-Šamata i dovedeš djevojku Jasminu njenom sinu Bazazi.
- To je vrlo lahko - odgovori Ahmed. - Moram još noćas nešto smisliti.
Ta noć bijaše prva u mjesecu i halifa je imao običaj da je provodi s gospođom Zubejdom, a u vezi sa oslobađanjem robinja, robova ili nečeg sličnog. Halifa je također imao običaj da skida carsko ruho, da odlaže tespih, jatagan i carski prsten. Sve je to stavljao na prijestolje u odaji za primanje. Halifa je imao zlatnu lampu sa tri dragulja nanizana na zlatni lančić. Veoma je volio tu lampu. On ostavi evnuhe da čuvaju carsko ruho, lampu i ostale stvari, pa uđe u odaju gospođi Zubejdi.
Ahmed Kamakin-Kradljivac pričeka do ponoći dok ne zasija zvijezda Kanopus i dok sva stvorenja ne zaspaše, te Tvorac spusti na njih svoj zastor. Tada Ahmed uze sablju u desnu ruku, a u lijevu uze kuku i priđe halifinoj odaji za primanje. Namjesti ljestve i baci kuku prema toj odaji u kojoj se kuka zaustavi. Pope se uz ljestve na terasu, podiže kapak od odaje i spusti se. Zateče usnule evnuhe, opi ih bunikom, a onda uze halifino ruho, tespih, jatagan, mahramu, prsten i lampu s dijamantima. Potom napusti mjesto na koje se bio spustio i pođe Alauddinovoj kući.

Alauddin je te noći bio zauzet radostima s djevojkom. Spavao je s njom i ona ostade trudna. Ahmed Kamakim uđe u Alauddinovu sobu, odvali jednu mramornu ploču u dnu odaje, pa pod njom iskopa rupu u koju stavi jedan dio pokradenih stvari, a drugi dio zadrža. Potom namjesti mramornu ploču kako je i bila i napusti sobu razmišljajući: "Sada ću sjesti i napiti se. Lampu ću staviti ispred sebe i pri njenoj svjetlosti ću ispijati čaše." Zatim ode kući.
Sutradan, halifa ode u odaju i zateče opijene evnuhe. Probudi ih, pa poče pipati rukom, ali ne nađe odjeću, prsten, jatagan, mahramu, ni lampu. Halifa se silno naljuti, pa obuče odijelo jarosti koje bijaše crvene boje i sjede u divan. Tada pristupi vezir, duboko se pokloni i reče:
- Neka Allah sačuva zla gospodara pravovjernih!
- Veliko je zlo! - reče halifa.
- Šta se dogodilo? - upita vezir, a halifa mu ispriča sve šta je bilo. U tom času dojaha valija, a uz njegov stremen bio je Ahmed Kamakim. On vidje da je halifa veoma ljut. Kada halifa ugleda valiju, reče mu:
- Emire Halide, šta ima novo u Bagdadu?
- Sve je u redu i sigurno.
- Lažeš! - odbrusi mu halifa.
- Zašto, zapovjedniče pravovjernih?
Halifa mu ispriča šta se dogodilo, pa dodade:
- Naređujem da mi sve ono doneseš!
- Zapovjedniče pravovjernih - reče valija - crvi u octu potječu iz njega i u njemu ostaju. Stranac nikako nije mogao dospjeti na to mjesto.
- Ako mi ne doneseš te stvari, pogubit ću te - bio je uporan halifa.
- Prije nego što pogubiš mene, pogubi Ahmeda Kamakima-Kradljivca, jer niko ne poznaje lopove i varalice kao zapovjednik straže.
Ahmed Kamakim ustade i reče:
- Zauzmi se za me kod halife, a ja ti garantiram da ću uhvatiti lopova. Tragat ću za njim dok ne saznam ko je. Daj mi samo dvojicu kadija i dvojicu svjedoka. Onaj ko je to učinio ne boji se tebe, ni valije, niti bilo koga drugog.
- Dat ću ti što tražiš, ali ćeš najprije pretražiti moj saraj, zatim vezirov, pa saraj zapovjednika šezdeseterice - složi se halifa.
- Pravo govoriš, zapovjedniče pravovjernih - reče Ahmed. - Možda je onaj koji je to učinio neko ko je odrastao u saraju zapovjednika pravovjernih, ili neko iz njegovog bliskog okruženja.
- Života mi - na to će halifa - onaj kod koga se nađu te stvari mora biti pogubljen, makar bio i moj sin!

Tako Kamakim dobi ono što je htio - on uze ferman da može upadati u kuće i pretresati ih...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

264. noć

Kada nastupi dvije stotine šezdeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ahmed Kamakim dobio ono što je htio - uzeo je ferman po kome može upadati u kuće i pretresati ih. I on pođe kući noseći štap čija je jedna trećina bila od bronze, jedna od bakra i jedna od željeza. Ahmed pretraži halifin dvorac, zatim dvorac vezira Džafera, pa obiđe kuće dvorjana i vratara dok ne naiđe na Alauddinovu kuću.
Kada ču buku ispred svoje kuće, Alauddin ustade od žene Jasmine pa siđe i čim otvori vrata, ugleda valiju koji je bio u velikoj nedoumici.
- Šta ima novo, emire Halide? - upita Alauddin.
Valija mu ispriča cijeli problem, a mladić reče:
- Uđite u kuću i pretresite je!
- Izvinjavam se, gospodine - pravdao se valija. - Ti si pouzdan i ne dao Bog da pouzdan čovjek ispadne varalica.
- Treba svakako da pretražite moju kuću - bio je uporan Alauddin.
Valija uđe sa kadijama i svjedocima, a onda Ahmed ode u dno sobe, priđe mramoru pod koji je stavio stvari i energično spusti štap na mramornu ploču. Ploča se razbi i pod njom se ukaza nešto sjajno, te starješina uskliknu:
- U ime Allaha i ako Bog da! Sretan je naš dolazak jer nam se otvorilo skrovište! Sići ću da vidim šta ima tamo.
Kadije i svjedoci pogledaše na to mjesto i ugledaše sve nestale stvari. Sastaviše zapisnik navodeći da su našli sve stvari u Alauddinovoj kući. Staviše pečat na zapisnik i narediše da se uhapsi Alauddin. Skinuše mu čalmu s glave, popisaše na jedan spisak svu njegovu imovinu, a Ahmed Kamakim zgrabi robinju Jasminu koja je bila zatrudnjela s Alauddinom. Ahmed je predade svojoj majci govoreći:
- Predaj je al-Hatuni, valijinoj ženi!
Ona preuze Jasminu i odvede je valijinoj ženi. Čim je ugleda Habazlam Bazaza, vrati mu se zdravlje, te on istog časa ustade silno se radujući. Priđe ženi, ali ona trgnu nož iza pojasa i povika:
- Odbij, inače ću ubiti tebe, pa sebe!
Njegova majka Hatuna ciknu:
- Rospijo, pusti mog sina da se tobom zadovolji!
- Kujo! - uzvrati Jasmina. - Po kojem mezhebu se žena može udati za dvojicu

muškaraca, i ko smije pustiti pse da uđu u boravište lavova?!
Mladićeva strast bivala je sve veća. Ljubav i brige iscrpiše ga, tako da prestade jesti i spavati. Onda valijina žena reče Jasmini:
- Rospijo! Ti me tjeraš da tugujem nad svojim sinom! Moram te kazniti! Alauddina će sigurno objesiti!
- Umrijet ću ljubeći ga! - uzvrati Jasmina. Onda valijina žena ustade, skinu sa Jasmine dragocjenosti i svilene haljine i obuče joj odjeću od kostrijeti, pa je postavi u kuhinju da radi kao i ostale sluškinje. Još joj reče:
- Nagradit ću te tako što ćeš cijepati drva, čistiti luk i ložiti vatru ispod lonca!
- Pristajem na svaku kaznu i na svaki posao, ali ne pristajem da vidim tvoga sina!
Allah omekša srca robinjama koje podijeliše njen posao u kuhinji. Toliko o Jasmini.
U međuvremenu Alauddina odvukoše zajedno s halifinim stvarima i stigoše s njim u divan.
Dok je halifa sjedio na prijestolju, dovedoše Alauddina sa stvarima.
- Gdje ste našli stvari? - upita halifa.
- Usred kuće Alauddina Abu-š-Šamata - odgovoriše.
Halifu obuze gnjev i on primi stvari, ali ne nađe među njima lampu, pa povika:
- Gdje je lampa, Alauddine?
- Ja nisam krao, nisam ništa uradio ni vidio, niti znam nešto o tome - odgovori Alauddin, ali halifa povika:
- Vjerolomniče! Ja hoću da te približim sebi, a ti me odbijaš; ja ti ukazujem povjerenje, a ti me varaš!
Zatim halifa naredi da objese Alauddina. Valija ga odvede, a telal poče vikati:
- Ovo je nagrada! Ovo je najmanja nagrada za one koji varaju pravovjerne halife!
Ljudi se počeše okupljati oko vješala.
Dotle je Ahmed ad-Denef, Alauddinov starješina, sjedio sa svojim društvom u vrtu. Dok su oni uživali i veselili se, pojavi se jedan vodonoša koji je služio u divanu. On poljubi Ahmedovu ruku i reče:
- Starješino Ahmede, ti bezbrižno sjediš, a gori ti pod nogama!
- Šta se dogodilo? - upita Ahmed.
- Alauddina, tvoga sina po Božijoj volji, odveli su na vješala.
- Kakvo lukavstvo možete smisliti, Hasane Šumane?
- Alauddin nije kriv! To je smicalica nekog dušmana protiv njega - reče Hasan.
- Imaš li kakvu ideju? - upita ad-Denef.
- Treba da ga spasimo s Božijom pomoći - odgovori Hasan Šuman, pa ode u tamnicu i reče tamničaru:
- Daj nam nekoga ko je zaslužio smrt.

Tamničar mu dovede zatočenika koji je više od svih ličio na Alauddina. Hasan mu pokri glavu, a onda ga Ahmed ad-Denef i Ali az-Zejbak iz Kaira preuzeše držeći ga između sebe. U međuvremenu, Alauddina privedoše vješalima, kad Ahmed priđe pa stade na nogu krvniku koji povika:
- Daj mi mjesta da uradim svoj posao!
- Prokletniče, - odgovori ad-Denef - uzmi ovoga čovjeka i njega objesi umjesto Alauddina aš-Šamata. Njemu je učinjena nepravda. Ismaila ćemo iskupiti ovnom.[47]
Dželat preuze onog čovjeka i objesi ga umjesto Alauddina. Potom Ahmed ad-Denef i Ali az-Zejbak uzeše Alauddina među se i odvedoše ga u Ahmedove dvore. Kad stigoše, Alauddin reče:
- Bog te dobrim nagradio, staratelju!
- Alauddine - reče Ahmed - šta si to uradio...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

265. noć

Kada nastupi dvije stotine šezdeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ahmed ad-Denef pitao Alauddina:
- Šta si to uradio? Neka se Allah smiluje onome ko je rekao: "Ne varaj čovjeka koji ima povjerenja u tebe, čak i ako si varalica!" Halifa ti je dao mjesto pored sebe, poklonio ti povjerenje, a ti se tako ponašaš prema njemu i uzimaš njegove stvari!
- Najuzvišenijeg mi imena, starješino - reče Alauddin - nisam to ja učinio! Nisam kriv, niti znam ko je to uradio!
- To je učinio neki pravi dušmanin - odgovori Ahmed. - Onaj ko je to uradio dobit će što je zaslužio. Međutim, Alauddine, sada više ne možeš ostati u Bagdadu. Carevi ne trpe neprijatelje, sinko. Koga carevi traže, njegovo stradanje dugo traje.
- Kamo da krenem, starješino?
- Odvest ću te u Aleksandriju, jer to je blagoslovljeni grad. Oko njega je zelenilo i klima je ugodna.
- Slušam i pokoravam se, starješino - na to će Alauddin. Onda Ahmed ad-Denef reče Hasanu Šumanu:
- Pazi, kada halifa upita za me, reci da sam otišao u obilazak zemlje.
Zatim izvede Alauddina iz Bagdada i putovali su dok ne stigoše do vinograda i vrtova. Tu ugledaše dva Židova, halifine radnike koji su jahali na mazgama. Ahmed im doviknu:
- Platite čuvarinu!
- Zašto da ti platimo?
- Ja sam čuvar ove doline - odgovori Ahmed i Židovi mu dadoše po stotinu dinara.

Onda ih Ahmed pogubi, uze njihove mazge, pa uzjaha jednu, a drugu dade Alauddinu. Pošto stigoše u grad Ajas, odvedoše mazge u han u kome i sami prespavaše. Kad osvanu jutro, Alauddin, prodade svoju mazgu, a Ahmedovu povjeri vrataru pa se ukrcaše na jednu lađu u ajaškom pristaništu i stigoše u Aleksandriju. Iskrcaše se s lađe i pođoše na trg. Tu su čuli kako jedan posrednik oglašava prodaju dućana i sobe iznad njega za devet stotina i pedeset dinara.
- Dajem hiljadu dinara - ponudi Alauddin i vlasnik mu prodade. Alauddin uze ključeve i otvori dućan. Zatim otključa sobu i vidje da je prostrta ćilimima i jastucima. Otkri i jednu ostavu u kojoj su bila jedra, katarke, užad, sanduci, vreće pune ljuske i školjki, stremeni, sjekire, noževi, korice za noževe i druge stvari, jer je vlasnik radnje bio antikvar.
Alauddin sjede u dućan, a Ahmed mu reče:
- Sinko, dućan i soba sa svim stvarima sada su tvoje vlasništvo.
Sjedi tu, trguj i nemoj brinuti, jer je uzvišeni Allah blagoslovio trgovinu. Ahmed ostade tu još tri dana, a četvrtog dana pozdravi se s mladićem i reče:
- Ostani ovdje, a ja ću poći i vratit ću se s halifinim pomilovanjem. Vidjet ću i ko ti je namjestio onu igru.
Zatim otputova u Ajas, pa u hanu uze svoju mazgu i krenu u Bagdad. Kada stiže tamo, srete se s Hasanom Šumanom i njegovom družinom, pa upita:
- Hasane, je li halifa pitao za me?
- Nisi mu bio ni na kraj pameti! - odgovori Hasan.
Ahmed opet stupi u halifinu službu usput se raspitujući. Jednog dana, pratio je kako se halifa obraća veziru Džaferu:
- Vidje li ti, Džafere, šta mi učini Alauddin?!
- Zapovjedniče pravovjernih - odgovori Džafer - nagradio si ga vješanjem, i dobio je ono što je zaslužio.
- Vezire, htio bih poći i pogledati ga obješena.
- Čini kako ti je drago, zapovjedniče pravovjernih - odgovori vezir.
Halifa pođe s vezirom Džaferom na gubilište, pa podiže pogled i vidje obješenog drugog čovjeka, a ne pravog, istinskog Alauddina. Zato reče veziru:
- Ovo nije Alauddin, vezire!
- Kako znaš da to nije on? - upita vezir.
- Alauddin je nizak, a ovaj je visok.
- Obješeni je zaista visok - složi se vezir.
- Alauddin je imao svijetao lik, a ovaj je crn - dodade halifa.
- Zar ne znaš, zapovjedniče pravovjernih - upita vezir - da je smrti svojstveno crnilo?
Halifa naredi da ga skinu s vješala i kada ga skinuše, on vidje da su mu na petama

ispisana imena dvojice šejhova.
- Vezire, reče halifa, Alauddin je bio sunit, a ovo je rafidija.[48]
- Slava Allahu kome je znano i onostrano, a mi ne znamo ni da li je ovo Alauddin ili neko drugi! - čudio se vezir.
Halifa naredi da ga sahrane i kada ga sahraniše, Alauddin pade u duboki zaborav.
Za to vrijeme, trajali su ljubav i strast valijinog sina Habazlama Bazaza sve dok nije preminuo i dok ga u zemlju ne sahraniše.
Jasmininoj trudnoći dođe kraj, te ona dobi trudove i rodi mjesecolikog dječaka.
- Kakvo ćeš mu ime nadjenuti? - upitaše je robinje.
- Da je sve u redu s njegovim ocem, on bi mu ime nadjenuo, a ovako ću mu ja nadjenuti ime Arslan.[49]
Jasmina ga je dojila pune dvije godine, a onda ga odbi od sise, te dječak poče puzati i hodati.
Jednog dana, Jasmina je nešto radila u kuhinji, a dječak izađe, ugleda stepenice i pope se uz njih u sobu u kojoj je sjedio emir Halid. On uze dječaka, stavi ga sebi u krilo veličajući Boga zbog onoga što je stvorio i lik mu dao. Zagledavši se u dječakovo lice, emir Halid primjeti da je sličan Alauddinu više nego bilo koje drugo stvorenje.
Jasmina se dade u potragu za djetetom, ali ga ne nađe, pa se pope u sobu i vidje emira Halida kako sjedi dok se dječak igrao u njegovom krilu. Allah zasija sjeme ljubavi prema dječaku u emirovom srcu. Dječak se osvrnu, vidje majku i pohrli k njoj, ali ga emir zadrža u naručju govoreći njegovoj majci:
- Priđi, djevojko!
Kada djevojka priđe, valija joj reče:
- Čije je ovo dijete?
- To je moje dijete i plod moga srca - odgovori ona.
- Ko mu je otac?
- Otac mu je Alauddin Abu-š-Šamat, a sada je tvoj sin.
- Alauddin je bio varalica.
- Neka ga Allah sačuva od varanja! Ne dao Bog! - povika Jasmina. - Nemoguće je da pouzdan čovjek bude varalica!
- Kada ovo dijete odraste i upita ko mu je otac, reci mu: “Ti si sin emira Halida, valije i policijskog komandira.”
- Slušam i pokoravam se - odgovori Jasmina.
Nakon izvjesnog vremena, valija Halid priredi sunetluk i odgoji dijete na najbolji mogući način. Zatim dovede dječaku učitelja kaligrafije, učitelja da ga uči čitanju *Kur'ana,* tako da dječak prouči cijeli *Kur'an.* Za sve to vrijeme je emira Halida oslovljavao babom.

Valija poče priređivati trke, pa je okupljao konje i učio je dječaka borilačkim vještinama, udaranju mačem i kopljem, dok dječak nije sasvim savladao vještinu jahanja i dok nije postao hrabar. Kada mu bi četrnaest godina, on dobi čin emira.
Jednog dana, Arslan se srete s Ahmedom Kamakimom-Kradljivcem i sprijateljiše se. Dječak je odlazio s njim u krčmu, kad jednom vidje kako Ahmed izvadi onu lampu s dijamantima koju je bio uzeo iz halifinih stvari. Ahmed stavi lampu ispred sebe, dohvati čašu i pri sjaju lampe poče piti.
- Starješino, daj mi ovu lampu - reče Arslan.
- Ne mogu ti je dati - odgovori Ahmed.
- Zašto?
- Zato što su zbog nje neki ljudi stradali.
- Ko je stradao zbog lampe? - upita Arslan.
- Bijaše jedan čovjek stigao ovamo i radio je kao zapovjednik šezdeseterice. Zvao se Alauddin Abu-š-Šamat i on je stradao zbog lampe.
- Šta je bilo s njim i zašto je stradao?
- Ti si imao brata po imenu Habazlam Bazaza. U šesnaestoj godini je trebalo da se ženi i tražio je od oca da mu kupi djevojku...
Zatim mu Ahmed ispriča cijelu priču, od početka do kraja. Reče mu kako se razbolio Bazaza i šta se dogodilo Alauddinu kome je učinjena nepravda. Arslan pomisli: “Možda je ta robinja Jasmina moja majka, a otac mi može biti samo Alauddin Abu-š-Šamat!” I Arslan ode tužan od Ahmeda pa usput srete Ahmeda ad-Denefa. Kada ga ad-Denef vidje, uskliknu:
- Bože moj, kako samo liči na njega!
- Čemu se tako čudiš, starješino? - upita Hasan Šuman, a ovaj mu odgovori:
- Čudim se izgledu ovog dječaka Arslana. Nevjerovatno liči na Alauddina Abu-š-Šamata! - i onda ad-Denef pozva Arslana:
- Arslane!
Dječak se odazva, a Ahmed ga upita:
- Kako ti je ime majci?
- Ime joj je robinja Jasmina.
- Smiri se, Arslane - na to će ad-Denef - jer tvoj otac nije niko drugi nego Alauddin Abu-š-Šamat. Ipak pođi, sinko, svojoj majci i pitaj je ko ti je otac.
- Slušam i pokoravam se - odgovori Arslan, pa ode majci koja na njegovo pitanje odgovori:
- Tvoj otac je emir Halid - a sin joj reče:
- Moj otac nije niko drugi nego Alauddin Abu-š-Šamat!
Plačući, majka ga upita:

- Ko ti je to rekao, sine?
- Ahmed ad-Denef mi je to rekao - odgovori Arslan i sve joj ispriča.
- Treba da znaš da je tvoj otac Alauddin Abu-š-Šamat. Međutim, nije te on podigao, već emir Halid koji te primio kao svoje dijete. Ako se sretneš s Ahmedom ad-Denefom, reci mu: “Starješino, Allahom te zaklinjem da se umjesto mene osvetiš ubici moga oca Alauddina!”
Arslan ode od majke i pođe...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

266. noć

Kada nastupi dvije stotine šezdeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Arslan otišao od majke i pošao starješini Ahmedu ad-Danefu. Kad mu Arslan poljubi ruku, starješina upita:
- Šta je, Arslane?
- Saznao sam i uvjerio se da je moj otac Alauddin. Želim da se umjesto mene osvetiš njegovom ubici.
- Ko ti je ubio oca?
- Ahmed Kamakim - odgovori Arslan.
- Ko ti je to rekao?
- Vidio sam u njega lampu s dijamantima koja je nestala s drugim halifinim stvarima. Kada sam mu tražio da mi da lampu nije pristao, već je rekao: “Zbog nje su neki ljudi stradali”, te mi je ispričao da se on spustio u halifinu sobu, pokrao stvari i stavio ih u kuću moga oca.
- Kad vidiš da emir Halid oblači ratničko ruho, reci mu: “Obuci i mene tako!” Kad pođeš s njim i pred halifom ispoljiš neku vrstu odvažnosti, halifa će ti reći: “Poželi nešto od mene, Arslane!” “Želim da se osvetiš ubici moga oca”, reći ćeš, a halifa će ti kazati: “Tvoj otac je živ. To je emir Halid, valija.” “Moj otac je Alauddin Abu-š-Šamat”, odgovorit ćeš,“ a valija Halid me zadužio tako što me je odgojio. ”Potom ispričaj halifi sve što ti se dogodilo s Ahmedom Kamakimom. Zatim kaži: “Zapovjedniče pravovjernih, naredi da ga pretresu, a ja ću mu iz džepa izvući lampu.”
- Slušam i pokoravam se - reče Arslan koji zatim nađe emira Halida kako se sprema da pođe u divan, pa mu reče:
- Htio bih da i meni obučeš ratničko ruho kao što je tvoje i povedi me u halifin divan.
Halid ga obuče i povede u divan, a halifa s vojskom izađe iz grada. Postaviše logor i svrstaše se u redove, a onda izađoše konjanici s kuglom i topuzima. Jedan vitez udari kuglu topuzom, a drugi vitez mu je vrati.
Među vojnicima se nalazio jedan uhoda koji je bio skovao zavjeru da ubije halifu. On

uze kuglu i udari je topuzom prema halifinom licu, ali je Arslan odbi od halife i onoga što ju je bacio udari njome među pleća, tako da čovjek pade na zemlju, a halifa reče:
- Allah te blagoslovio, Arslane!
Potom svi sjahaše s konja i posjedaše, te halifa naredi da dovedu onoga što je bacio kuglu. Kad ga dovedoše, car upita:
- Ko te je nagovorio na to? Jesi li neprijatelj, ili si lojalan?
- Ja sam neprijatelj - odgovori čovjek - i odlučio sam da te ubijem.
- Zašto? Zar ti nisi musliman?
- Ne, ja sam rafidija.
Halifa naredi da ga pogube, a onda se obrati Arslanu:
- Poželi nešto od mene!
- Želim da se osvetiš ubici moga oca - reče Arslan.
- Tvoj otac je živ i na nogama je.
- Ko je moj otac?
- Emir Halid, valija - odgovori halifa, a Arslan će na to:
- Zapovjedniče pravovjernih, on mi je otac samo po tome što me je podigao, a moj pravi otac nije niko drugi nego Alauddin Abu-š-Šamat.
- Tvoj otac je bio varalica - reče halifa.
- Ne dao Bog da pouzdan čovjek bude varalica! U čemu te je prevario?
- Ukrao mi je ruho i sve s njime.
- Zapovjedniče pravovjernih, ne dao Bog da je moj otac varalica! Kada si ostao bez odijela i kada ti je ono vraćeno, gospodaru, da li si primjetio da ti je vraćena lampa?
- Nismo je našli - odgovori halifa.
- Ja sam je vidio kod Ahmeda Kamakima i tražio sam mu je, ali mi nije dao, već je rekao: "Radi nje su neki ljudi stradali". Zatim mi je ispričao kako se razbolio Habazlam Bazaza, sin emira Halida, pričao mi je o njegovoj ljubavi prema robinji Jasmini, o tome kako se oslobodio okova, te da je on ukrao odjeću i lampu. Zapovjedniče pravovjernih, osveti se ti ubici moga oca umjesto mene!
- Uhvatite Ahmeda Kamakima! - povika halifa, a kada ga uhvatiše, halifa upita:
- Gdje je starješina Ahmed ad-Denef?
Ad-Denef stupi pred halifu koji mu zapovijedi:
- Pretresi Kamakima!
On mu stavi ruku u džep i izvadi lampu s dijamantima, a halifa reče:
- Varalico, otkuda ti ova lampa?
- Kupio sam je, zapovjedniče pravovjernih - reče Kamakim.
- Gdje si je kupio? Ko je mogao imati takvu lampu da bi je tebi prodao?
Zatim istukoše Ahmeda Kamakima koji priznade da je ukrao carsko ruho i lampu, te ga

halifa upita:
- Zašto si sve to uradio, varalico? Upropastio si Alauddina koji je bio pouzdan i provjeren!
Halifa naredi da sprovedu Kamakima i valiju, a valija mu reČe:
- Zapovjedniče pravovjernih, ja sam nedužan, a ti si mi naredio da ga objesim. Nisam znao da je to uradio ovaj prokletnik. Sve su smislili starica, Ahmed Kamakim i moja žena. Ja o tome ništa nisam znao! Zaštiti me, Arslane!
Arslan se zauze za njega kod halife, a onda zapovjednik pravovjernih upita:
- Šta je Allah učinio s majkom ovog dječaka?
- Ona je kod mene - odgovori valija.
- Nalažem ti da narediš svojoj ženi da joj obuće vlastitu odjeću i nakit, te da joj vrati položaj gospođe. Skini pečat s Alauddinove kuće, a njegovu imovinu vrati njegovom sinu.
- Slušam i pokoravam se - reče valija, pa ode i naredi svojoj ženi koja obuče Jasmini njenu haljinu, a on skide pečat s Alauddinove kuće i predade Arslanu ključeve. Onda halifa reče:
- Poželi nešto od mene, Arslane.
- Želim da me sastaviš s ocem.
- Najvjerovatnije je tvoj otac onaj koga su objesili - rastuži se halifa. - Kunem se da ću dati sve što zatraži onome ko me obraduje viješću da je Alauddin još u životu.
U tom času priđe Ahmed ad-Denef, poljubi tlo pred halifom i reče: - Daj mi pomilovanje, zapovjedniče pravovjernih.
- Imaš ga - odgovori halifa.
- Donosim ti radosnu vijest da je Alauddin još uvijek siguran i živ.
- Šta kažeš?! - uzviknu halifa.
- Kunem se tvojom živom glavom da govorim istinu i da sam ga zamijenio drugim čovjekom koji zaslužuje pogubljenje. Njega sam poslao u Aleksandriju i otvorio mu antikvarni dućan.
- Naređujem ti da ga dovedeš! - reče halifa...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

267. noć

Kada nastupi dvije stotine šezdeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je halifa rekao Ahmedu ad-Denefu:
- Naređujem ti da ga dovedeš!
- Slušam i pokoravam se - reče Ahmed, a halifa naredi da mu se isplati deset hiljada dinara, te on ode u Aleksandriju. Toliko o Arslanu.

U međuvremenu je Alauddin prodao skoro sve što je bilo u dućanu, tako da ostade vrlo malo robe, između ostalog i jedna kesa. Alauddin razveza kesu i iz nje ispade jedan kamen velik kao šaka. Kamen je bio na zlatnom lančiću i imao je pet krakova s nekim imenima i zapisima nalik na mrave što hmile. Alauddin protare svih pet krakova, ali nije bilo nikakve reakcije, te mladić pomisli: "Možda je to samo običan oniks!"

Alauddin objesi kamen u dućanu i u tom času neki konzul naiđe putem, pa podiže pogled i vidje onaj obješeni kamen. On sjede pred Alauddinov dućan i upita:

- Gospodine, je li ovaj kamen za prodaju?

- Sve što imam za prodaju je - odgovori Alauddin.

- Hoćeš li mi prodati kamen za osamdeset hiljada dinara?

- S Božijom pomoći - odgovori Alauddin, a onda konzul reče:

- Hoćeš li ga prodati za stotinu hiljada dinara?

- Dajem ti ga za stotinu hiljada dinara. Isplati mi novac.

- Ne mogu ti donijeti novac - reče konzul - jer u Aleksandriji ima lopova i stražara. Pođi sa mnom na moju lađu i platit ću ti. Dat ću ti i balu angorske vune, jednu trubu atlasa, trubu kadife i trubu čohe.

Alauddin ustade, zatvori dućan, pošto dade konzulu kamen i predade ključeve komšiji govoreći mu:

- Uzmi ključeve i čuvaj ih, a ja ću poći na lađu s ovim konzulom i donijet ću novac za dragulj. Ako se zadržim, a dođe ti starješina Ahmed ad-Denef koji me je smjestio ovdje, daj njemu ključeve i prenesi mu to.

Zatim Alauddin ode s konzulom na lađu i kada ga ovaj ukrca, posadi ga na stolicu i reče:

- Donesite novac.

Konzul dade Alauddinu pet svežnjeva novčanica koje mu je obećao, pa mu se obrati:

- Gospodine, pričini mi zadovoljstvo tako što ćeš pojesti neki zalogaj i popiti malo vode.

- Ako imaš vode, daj mi da pijem.

Konzul naredi da donesu piće u kome bijaše bunika i kada Alauddin popi, opruži se na leđa. Mornari podigoše most, spustiše kuke i razapeše jedra, pošto vjetar bijaše povoljan, te se začas nađoše nasred mora. Kapetan naredi da iznesu Alauddina iz donjeg dijela lađe, te ga iznesoše i dadoše mu da ušmrkne neko sredstvo protiv bunike. Nakon toga, Alauddin progleda i upita:

- Gdje se nalazim?

- Sa mnom si, svezan. Da si kazao: "Allah će pomoći", još bolje bih te sredio.

- Čime se baviš? - upita Alauddin.

- Ja sam kapetan i hoću da te vodim onoj koja mi je draga srcu.
Dok su oni tako razgovarali, pojavi se lađa na kojoj je bilo četrdeset trgovaca muslimana. Kapetan usmjeri svoju lađu prema njima, pa baci kuke na njihovu lađu, ukrca se na nju sa svojim ljudima i opljačkaše je. Prisvojiše lađu i odvezoše je u grad Đenovu. Kapetan s kojim je bio Alauddin priđe kapiji dvora, kad se pojavi jedna pokrivena djevojka i upita:
- Jesi li donio kamen i doveo njegovog vlasnika?
- Dovezao sam ih - odgovori kapetan.
- Donesi kamen.
Kapetan joj dade kamen, pa ode u luku gdje poče pucati iz topova u čast sretnog dolaska, te vladar toga grada saznade da je kapetan stigao i pođe mu u susret.
- Kako je bilo na putu? - upita ga vladar.
- Bilo je vrlo ugodno. Na putovanju sam stekao i jednu lađu na kojoj je bilo četrdeset i jedan muslimanski trgovac.
- Izvedi ih u grad u željeznim okovima - reče vladar i kapetan izvede trgovce među kojima je bio i Alauddin. Car i kapetan pojahaše konje ispred njih dok ne stigoše u carsko vijeće. Dovedoše prvog zarobljenika koga car upita.
- Odakle si, muslimane?
- Iz Aleksandrije - odgovori on.
- Pogubi ga, krvniče! - naredi car, a krvnik ga udari mačem i odrubi mu glavu.
Tako bi sa drugim, trećim, i sa svih četrdeset ljudi. Alauddin je bio posljednji. Duboko pateći zbog njih, mislio je: “Neka ti se Allah smiluje, Alauddine. Došao ti je kraj!”
- Iz koje si ti zemlje? - upita car.
- Iz Aleksandrije - odgovori Alauddin.
- Odrubi mu glavu, krvnice! - reče car i dželat podiže ruku s mačem namjeravajući da udari po vratu Alauddina, kad se u tom času pojavi jedna starica dostojanstvenog izgleda. Ona dođe pred cara koji ustade iz poštovanja prema njoj, a starica reče:
- Zar ti nisam rekla, care, kada dođe kapetan sa zarobljenicima, da se sjetiš manastira s jednim ili dva zarobljenika koji bi posluživali u crkvi?
- Kamo sreće da si malo ranije došla, majko! Ali, uzmi ovoga zarobljenika što je preostao.
Ona se okrenu prema Alauddinu:
- Hoćeš li ti posluživati u crkvi, ili da te ostavim caru da te ubije?
- Posluživat ću u crkvi - odgovori Alauddin, a ona ga uze i odvede iz divana uputivši se prema crkvi. Alauddin je upita:
- Šta ću raditi?

- Ujutro ćeš uzeti pet mazgi, odvesti ih u šumu, usjeći ćeš drva i donijeti ih u manastirsku kuhinju. Poslije toga ćeš smotati tepihe, pomesti i obrisati tepihe i mramorne ploče, pa ćeš onda vratiti tepihe tamo gdje su bili. Uzet ćeš pola mjere žita, očistiti ga, samljeti i zamijesiti, pa ćeš napraviti dvopek za manastir. Potom ćeš uzeti mjeru leće, očistiti je, samljeti i skuhati. Onda ćeš napuniti četiri cisterne vode ulijevajući vodu iz bačvi i napunit ćeš tri stotine šezdeset i šest posuda i u njima ćeš natopiti dvopek koji ćeš preliti kuhanom lećom. Onda ćeš odnijeti po jednu zdjelu svakom monahu ili patrijarhu.
- Vrati me caru da me ubije, jer je i to bolje od takvog služenja - reče Alauddin.
- Budeš li obavljao tu službu kako valja, spasit ćeš se smrti - odgovori starica. - Ako je pak ne budeš obavljao valjano, prepustit ću te caru da te pogubi.
Alauddin sjede moren brigama. U crkvi je bilo deset sakatih slijepaca i jedan od njih reče mu:
- Donesi mi posudu!
Alauddin mu donese posudu u koju slijepac obavi veliku nuždu i reče mu:
- Izbaci izmet! - i Alauddin izbaci, a slijepac reče:
- Isus te blagoslovio, crkveni slugo!
Tada se pojavi starica koja upita Alauddina:
- Zašto ne radiš svoj posao u crkvi?
- Koliko ruku treba da imam da bih obavio sav taj posao?
- Luđače! - reče starica. - Nisam te dovela ovamo da služiš. Nego, sinko, uzmi ovaj štap koji je od bakra i na vrhu ima križ, pa izađi na ulicu i kada te sretne gradski valija reci mu: “Pozivam te da služiš u crkvi radi Isusa Krista.” Neće ti se suprotstaviti. Neka uzme pšenicu, neka je očisti i samelje, pa neka umijesi dvopeke. Ko god ti se bude suprotstavljao, udri ga i nikoga se ne boj."
- Slušam i pokoravam se - reče Alauddin i uradi kako mu je kazala starica. Tjerao je na rad malo i veliko punih sedamnaest godina. Dok je on jednom sjedio u crkvi, uđe starica i reče mu:
- Izlazi iz samostana!
- Kamo da idem? - upita Alauddin.
- Prenoći u krčmi, ili kod nekog od svojih prijatelja.
- Zašto me tjeraš iz crkve?
- Marija, kćer cara Jovana, vladara ovoga grada, želi doći u crkvu da je posjeti i ne treba da joj se neko nađe na putu.
Alauddin se povinova staričinim riječima, pa ustade pretvarajući se da odlazi iz crkve, ali je mislio: “Bože, da li je carska kćer poput naših žena, ili je ljepša? Neću otići dok je ne vidim.” I on se sakri u jednu sobu čiji prozor je gledao u crkvu.

Dok je on osmatrao, pojavi se carska kćer. Čim je vidje, izmami mu hiljadu uzdaha, jer mu se učini da je poput punog mjeseca kada se pojavi iza oblaka. U njenoj pratnji je bila jedna djevojka...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

268. noć

Kada nastupi dvije stotine šezdeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Alauddin, posmatrajući carevu kćer, ugledao jednu djevojku u njenoj pratnji. Princeza je govorila toj djevojci:
- Baš si nas zabavila, Zubejdo!
Alauddin pažljivo pogleda ženu i uoči da je to njegova žena Zubejda al-Udijja koja je bila umrla. Onda princeza reče Zubejdi:
- Hajde, odsviraj nam nešto na tamburi!
- Neću ti svirati ništa dok mi ne ispuniš želju i ne održiš obećanje koje si mi dala - reče Zubejda.
- Šta sam ti obećala?
- Obećala si da ćeš me sastaviti s mojim mužem Alauddinom Abu-š-Šamatom, vjernim i pouzdanim.
- Smiri se, Zubejdo, i odsviraj nam nešto kako bi nam bio još slađi susret s tvojim mužem Alauddinom.
- Gdje je on? - upita Zubejda.
- On je tamo, u onoj sobi, i sluša kako razgovaramo.
Zubejda tako zasvira na tamburu da bi nepomično stijenje zaigralo, a kada to ču Alauddin, u njemu se nešto uzburka, te on izađe iz sobe i pohrli prema dvjema ženama. Zagrli svoju Zubejdu koja ga prepozna, pa se zgrabiše i padoše na zemlju omamljeni. Princeza Marija priđe, poprska ih ružinom vodicom i osvijesti ih, pa reče:
- Bog vas je sjedinio.
- Tvojom ljubavlju, gospođice - reče Alauddin, pa se obrati ženi Zubejdi: - Ti si umrla, Zubjedo, i sahranili smo te! Kako si oživjela i došla ovamo?
- Nisam umrla, gospodine, već me je ugrabio jedan zli džin i donio me ovamo. Što se tiče one koju ste sahranili, to je demonica koja je poprimila moje obličje pretvarajući se da je mrtva. Pošto ste je sahranili, ona je razvalila mezar, izašla iz njega i otišla da služi svoju gospodaricu Mariju, carevu kćer. Ja sam pak bila ošamućena, a kada sam otvorila oči, otkrila sam da se nalazim pored Marije, careve kćeri, evo ove. Pitala sam je: “Zašto si me dovela ovamo?”, a ona mi je odgovorila: “Obećan mi je brak s tvojim mužem Alauddinom Abu-š-Šamatom. Pristaješ li, Zubejdo, da mu uz tebe budem druga žena; da on sa mnom bude jednu noć, a jednu s tobom?” “Vrlo rado,

gospođice, ali gdje je moj muž?" "Njemu je na čelu zapisano ono što mu je Allah odredio, i kada se ispuni što mu je na čelu zapisano, on mora doći na ovo mjesto. Mi ćemo se tješiti što nismo s njim pjevajući i svirajući na instrumente dok nas Allah ne sastavi s njim." Ostala sam kod nje toliko dugo dok me Allah nije sjedinio s tobom u ovoj crkvi.
Onda se Marija obrati Alauddinu:
- Gospodine Alauddine, prihvaćaš li da ti budem druga žena i da ti budeš moj muž?
- Ti si kršćanka, a ja sam musliman. Kako onda da se oženim tobom?
- Ne dao Bog da sam nevjernica! - uskliknu Marija. - Ja sam muslimanka i već je osamnaest godina kako se čvrsto držim islama kloneći se svake druge vjere.
- Gospođice, ja želim da idem u svoju zemlju.
- Na tvome čelu sam vidjela napisano ono što moraš ispuniti i postići ćeš svoj cilj. Tako vidim, Alauddine, da imaš sina po imenu Arslan. On sada sjedi na tvome mjestu pored halife i ima osamnaest godina. Znaj da je istina izbila na vidjelo i laž je ustuknula. Naš Gospodar je podigao zastor sa onog koji je pokrao halifine stvari. To je Ahmed Kamakim-Kradljivac, varalica koji je sada zatočen u tamnicu u okovima. Znaj da sam ti ja poslala onaj kamen i stavila ga u kesu koja je bila u tvome dućanu. Ja sam poslala kapetana koji je doveo tebe i donio kamen. Taj kapetan me voli i hoće da me obljubi, ali mu se nisam dala, već sam mu rekla: "Podat ću ti se tek onda kada mi doneseš kamen i dovedeš njegovog vlasnika!" Dala sam mu stotinu kesa novaca i poslala ga kao trgovca, a zapravo je kapetan. Kada su te doveli na gubilište, pošto su pogubili četrdeset zarobljenika s kojima si bio, poslala sam ti ovu staricu.
- Bog ti dao svako dobro! - reče Alauddin.
Potom Marija (Merjema) pred njim potvrdi svoj prelazak na islam i pošto se Alauddin uvjeri u njenu iskrenost, reče:
- Kaži mi kakvu vrijednost ima ovaj kamen i odakle je?
- On je iz jednog posebnog blaga i ima pet svojstava koja će nam biti od koristi u nevolji. Moja nena, majka moga oca, bila je čarobnica koja je odgonetala simbole i prisvajala ono što se nalazi u blagu. Tako se dočepala i ovog kamena, a kada sam ja odrasla i ušla u četrnaestu godinu života, proučila sam *Evanđelje* i druge knjige, te sam naišla na ime Muhammeda, Bog mu se smilovao i spasio ga, u četiri knjige: u *Tori, Evanđelju, Zeburu i Kur'anu.* Povjerovala sam u Muhammeda i primila sam islam spoznavši vlastitim razumom da treba obožavati samo uzvišenog Allaha, te da Gospodar ljudi ne prihvaća ni jednu vjeru osim islama. Kada se moja nena razboljela, poklonila mi je ovaj kamen i upoznala me sa njegovih pet svojstava. Prije nego što je umrla, moj otac joj je rekao: "Pogledaj mi dasku u pijesku[50] i vidi kakav će mi život biti, te šta će mi se dogoditi." "Onaj koji je daleko[51] poginut će od ruke jednog

zarobljenika koji će doći iz Aleksandrije.” Tada se car zakle da će pogubiti svakog zarobljenika koji dođe iz Aleksandrije i obavijesti kapetana o tome, pa mu još reče: “Moraš napadati muslimanske lađe i svakoga ko je iz Aleksandrije treba da ubiješ ili da ga meni dovedeš.” Kapetan se povinova njegovom naređenju, tako da je pobio ljudi koliko ima vlasi u glavi. Moja nena umre, a ja počnem gledati svoju sudbinu u pijesku i pomislih: “De da vidim ko će se oženiti sa mnom!” Ispade da me neće oženiti niko drugi nego Alauddin Abu-š-Šamat, pouzdani i povjerljivi. To me veoma iznenadilo i čekala sam vrijeme kada ću se naći s tobom.
Alauddin se zatim oženi njome i reče:
- Želim poći u svoju domovinu.
- Ako je već tako, povedi i mene - reče Merjema, pa ga sakri u jednu sobu u dvoru i ode svome ocu koji joj reče:
- Kćeri moja, danas sam veoma neraspoložen. Sjedi da se zajedno opijemo!
Car zasjede, poruči piće, a ona mu poče puniti čaše i pojiti ga dok više nije znao za se. Zatim mu stavi buniku u čašu koju car ispi i opruži se koliko je dug. Nakon toga, Merjema ode Alauddinu, izvede ga iz sobe i reče:
- Tvoj neprijatelj se opružio i sad čini s njim šta hoćeš. Napila sam ga i omamila bunikom.
Alauddin ode i vidje omamljena čovjeka, pa ga čvrsto sveza i okova i dade mu sredstvo protiv bunike, te on dođe k sebi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

269. noć

Kada nastupi dvije stotine šezdeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Alauddin dao caru, Merjeminom ocu, sredstvo protiv bunike, te on dođe k sebi i vidje kako Alauddin i njegova kćer sjede na njegovim grudima.
- Kćeri moja - reče joj car - zar tako postupaš sa mnom?!
- Ako sam ti kćer, primi islam jer sam ga ja primila. Meni se ukazala istina i ja je slijedim, a bježim od neistine. Okrenula sam svoje lice Allahu, gospodaru svjetova. Odbijam svaku vjeru koja je u suprotnosti sa islamom, bilo na ovome ili na onom svijetu. Ako primiš islam, bit će to sjajno, a ako ne primiš islam, bolje ti je da pogineš nego da živiš.
Alauddin mu poče isto to savjetovati, ali car odbi buneći se, te Alauddin potegnu handžar i prekla ga od uha do uha. Potom na jednom komadu papira napisa šta se dogodilo i stavi mu papir na čelo. Najzad uze ono što je bilo lahko za nošenje i što je bilo skupocjeno, pa njih dvoje izađoše iz dvorca uputivši se u crkvu. Merjema donese

kamen, stavi ruku na onu njegovu stranu na kojoj je bila urezana postelja i protrlja je, kad se pred njom nađe postelja. Merjema, Alauddin i njegova žena Zubejda sjedoše na krevet, pa Merjema izgovori:
- Zaklinjem te imenima zapisanim na ovome kamenu, njegovim zapisima i učenim knjigama da nas podigneš!
Krevet se podiže i ponese ih do jedne doline u kojoj je bilo sitnog rastinja. Onda Merjema podiže prema nebu četiri preostale strane kamena, a stranu na kojoj je bio urezan krevet okrenu prema zemlji, te se krevet spusti na tlo. Zatim stranu na kojoj je bio urezan šator protrlja rukom i izgovori:
- Neka se u ovoj dolini podigne šator!
I šator se podiže, te oni posjedaše u njega. Ta dolina bijaše, zapravo, neplodna, bez bilja i vode, te Merjema okrenu one četiri strane kamena prema nebu i izgovori:
- Zaklinjem te Allahovim imenima da ovdje bude drveća i neka se uz njega mreška more!
Istog trena stvori se drveće, a kraj njega šumno more čiji su se valovi sudarali. Na tome moru oni uzeše abdest, pa klanjaše i napojiše se. Zatim Merjema okrenu druge tri strane kamena na kojima je bila urezana sofra s hranom i izgovori:
- Zaklinjem te Allahovim imenima da se postavi sofra!
I postavi se sofra na kojoj su bile sve vrste najbolje hrane. Oni se najedoše i napiše radujući se i veseleći.
U međuvremenu, carev sin dođe da probudi oca, ali ga zateče ubijenog i nađe pisamce koje je napisao Alauddin. Carević pročita pismo i shvativši šta piše u njemu, dade se u potragu za sestrom, ali je ne nađe, pa ode starici u crkvu i upita je za sestru.
- Od jučer je nisam vidjela - odgovori starica, a carević ode vojnicima i povika:
- Svi na konje!
Zatim im reče šta se dogodilo, te oni uzjahaše konje i putovali su dok se ne približiše onom šatoru. Merjema se osvrnu i vidje prašinu kako je zakrila obzorje, a kada se prašina sleže, iz nje se pojavi njen brat i vojska koja je vikala:
- Kamo ćete? Mi smo vam za petama!
Tada žena upita Alauddina:
- Jesi li čvrst u borbi?
- Kao drveni klin u mekinjama: ne znam se boriti ni ratovati, ne znam ništa o sabljama i kopljima.
Merjema izvadi onaj kamen, protrlja stranu na kojoj je bio urezan znak konja i viteza, kad se s kopna pojavi vitez koji se mačem borio s vojnicima dok ih nije razbio i dok se ne dadoše u bijeg.
- Hoćeš li da putujemo u Kairo ili Aleksandriju? - upita zatim Merjema Alauddina.

- U Aleksandriju - odgovori on, te sjedoše na krevet. Žena izgovori one riječi i u tren oka nađoše se u Aleksandriji. Alauddin ih smjesti u jednu pećinu, a on ode u Aleksandriju. Donese im odjeću i obuče ih, pa ih odvede u svoj dućan, u sobu. Onda im donese ručak, kad se pojavi starješina Ahmed ad-Denef koji je dolazio iz Bagdada. Alauddin ga ugleda na putu, pa ga zagrli, pozdravi i poželje mu dobrodošlicu.
Ahmed ad-Denef mu saopći radosnu vijest da ima sina Arslana koji je već ušao u dvadesetu godinu. Alauddin zatim ispriča njemu sve što mu se sve zbivalo, od početka do kraja, pa ga povede u svoj dućan. Ahmed je bio zabezeknut.
Prespavaše tu noć, a sutradan Alauddin prodade dućan i novac stavi uz onaj koji je već imao. Potom Ahmed kaza Alauddinu da ga traži halifa.
- Ja idem u Kairo - reče Alauddin. - Hoću da pozdravim oca, majku i rođake.
Onda svi posjedaše na onaj krevet i odletješe u sretni Kairo. Spustiše se u Žutu ulicu, jer je njihova ulica bila u tome kvartu. Alauddin pokuca na vrata svoje kuće, a majka upita:
- Ko bi mogao biti pred vratima kad smo izgubili voljene?
- Ja sam, Alauddin!
Rođaci izađoše i zagrliše ga, a onda on uvede svoje žene i unese stvari koje je imao. Uvede i Ahmeda ad-Denefa, te ostadoše tu da se odmaraju tri dana. Nakon toga, prohtje mu se da ide u Bagdad, a otac mu reče:
- Ostani kod mene, sine.
- Ne mogu bez svoga sina Arslana - odgovori Alauddin, pa uze oca i majku i povede ih u Bagdad. Ahmed ad-Denef ode halifi i obradova ga viješću o Alauddinovom dolasku. Ispriča halifi sve o njemu, te mu halifa pođe u susret vodeći Alauddinovog sina Arslana. Pošto izgrliše Alauddina, halifa naredi da dovedu Ahmeda Kamakima-Kradljivca i kada ovaj stiže, halifa reče:
- Alauddine, tvoj dušman ti je na raspolaganju!
Alauddin potegnu sablju, udari Ahmeda Kamakima i odrubi mu glavu. Nakon toga, halifa priredi veliku gozbu u Alauddinovu čast, dovede kadije i svjedoke i vjenča Alauddina s Merjemom. Kada Alauddin ode s njom u đerdek, otkri da je Merjema biser još neprobušeni. Potom halifa postavi njegovog sina Arslana za zapovjednika šezdeseterice i sve ih bogato dariva. Živjeli su najsretnijim i najugodnijim životom dok im ne dođe Rušiteljica Užitaka i Razbijačica Skupova.

PRIČE O VELIKODUŠNIMA

Hatim al-Taija

Ima veoma mnogo priča o velikodušnima. Jedna od njih je ona koja se pripovijeda o Hatimu at-Taiji.

Kada je Hatim umro, sahraniše ga na vrhu planine i na njegovom mezaru podigoše dva vodoskoka od kamena u obliku djevojaka sa raspuštenim kosama, također od kamena.

Podno te planine tekla je rijeka i putnici bi, silazeći, po svu noć čuli neku viku, od večeri do jutra. Ujutro nisu nalazili nikoga osim djevojaka načinjenih od kamena.

Kada kroz tu dolinu naiđe Zu-l-Kurra, car Himjarita,[52] napuštajući svoje pleme, on zanoći na tome mjestu...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

270. noć

Kada nastupi dvije stotine sedamdeseta noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care, da je Zu-l-Kurra, nailazeći kroz dolinu, zanoćio na tome mjestu. Kada je prišao bliže, začuo je krik i upitao je:

- Kakva je to kuknjava na planini?

- Tamo je mezar Hatima at-Taije, a na mezaru su dva kamena vodoskoka i figure djevojaka od kamena s raspuštenom kosom, također od kamena. Na tome mjestu prolaznici svake noći čuju krike.

Onda Zu-l-Kurra, car Himjarita, rugajući se Hatimu-at-Taiji, reče:

- Hatime, noćas smo tvoji gosti, a prazni su nam želuci!

Poslije ga savlada san, pa se probudi, preplašen, i povika:

- Arapi, dolazite ovamo da vidite moju devu!

Kada ljudi dođoše, vidješe kako se njegova deva batrga, pa je preklaše, isjekoše je i pojedoše meso, a zatim ga upitaše zašto se to dogodilo. Zu-l-Kurra odgovori:

- Zaspao sam i onda ugledao Hatima at-Taiju kako mi u snu dolazi sa sabljom i veli: “Došao si mi, a ja nemam ništa!” Onda udari sabljom moju devu i da je niste preklali, sigurno bi crkla.

Kad osvanu jutro, Zu-l-Kurra uzjaha devu jednog od svojih prijatelja koga posadi iza sebe.

Kada bi podne, on ugleda jahaČa na devi, a u ruci je vodio drugu devu.

- Ko si ti? - upitaše jahača.

- Ja sam Adi, sin Hatima al-Taije - odgovori on. - A gdje je Zu-l-Kurra, zapovjednik Himjarita?

- Evo me - odgovori Zu-l-Kurra.
- Uzjaši ovu devu umjesto svoje, jer tvoju devu je zaklao moj otac za tebe.
- Ko ti je to rekao? - upita Zu-l-Kurra.
- Dok sam noćas spavao, došao mi je otac u snu i rekao mi: “Adi, došao mi je u goste car Himjarita, Zu-l-Kurra, pa sam mu zaklao njegovu devu. Zato ga stigni s devom i neka je uzjaše. Učinio sam to jer nisam imao ništa.”
Zu-l-Kurra uze devu čudeći se darežljivosti Hatima, živog i mrtvoga.

Man ibn Zaida

Priča se da je Man ibn Zaida jednoga dana bio u lovu, pa je ožednio, ali njegovi momci nisu mogli naći vodu. I dok su oni tražili vodu, odjednom se pojaviše tri djevojke koje priđoše Manu ibn Zaidu noseći tri mješine vode...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

271. noć

Kada nastupi dvije stotine sedamdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su djevojke prišle Manu noseći tri mješine vode.
On zamoli da mu daju vode da se napije, te ga djevojke napojiše, a zatim zatraži od svojih momaka nešto što bi mogao dati djevojkama, ali oni nisu imali novaca. Zato Man dade svakoj djevojci po deset strijela iz svog tobolca. Strijele su imale zlatne vrhove. Onda jedna djevojka reče svojoj drugarici:
- Tako velikodušan može biti samo Man ibn Zaida. Neka mu svaka od vas kao pohvalnicu izgovori nekoliko stihova.
I prva djevojka reče:

Zlatne vrhove on napravi svojim strijelama
Da darežljiv i plemenit ratuje s dušmanima.

Strijele lijek donose ranjenima,
A one u grobu on oblaže pokrovima.

Druga djevojka reče:

To je ratnik čije darežljive ruke
Plemenitošću i dobrotom grle druge.

Vrhove strijela svojih od zlata je salio
Da ga ni rat od dobrote ne bi odvratio.

Zatim treća djevojka reče:

U darežljivosti svojoj dušmane gađa strijelama
Sa čistim zlatom na njihovim vrhovima

Da ih za liječenje ranjeni može trošiti
I da se poginulim pokrov može kupiti.

* * *

Pripovijeda se da je Man ibn Zaida sa svojim ljudima pošao u lov, pa im se približio čopor gazela. Lovci se raspršiše tjerajući gazele i Man se izdvoji za jednom gazelom. Kada je ulovi, sjaha s konja i zakla je, a onda ugleda nekog čovjeka kako iz stepe stiže prema njemu jašući na magarcu. Man uzjaha svoga konja i sačeka čovjeka, pozdravi ga, pa upita:
- Odakle dolaziš?
- Iz zemlje Kudaa. U njoj su već nekolike godine bile nerodne, ali je ova ponijela. Posijao sam krastavce koji su rodili prije vremena, pa sam obrao one za koje sam mislio da su najbolji i pošao sam emiru Manu ibn Zaidu, jer je on poznat po plemenitosti i dobroti, o čemu se pripovijeda.
- Koliko se nadaš da ćeš dobiti od njega? - upita Man.
- Hiljadu dinara.
- A ako ti kaže da je to mnogo?
- Onda pet stotina dinara - odgovori došljak.
- Ako ti kaže da je i to mnogo?
- Onda tri stotine dinara.
- A ako kaže: mnogo je?
- Dvije stotine dinara.
- Ako ti kaže da je i to mnogo?
- Stotinu dinara.
- Ako kaže da je mnogo?
- Pedeset dinara.
- Ako kaže da je mnogo?

- Onda trideset dinara.
- Ako kaže da je i to mnogo?
- Onda ću ja utjerati svog magarca u njegov harem i vratit ću se porodici praznih šaka.

Man se nasmija beduinovim riječima, pa podbode konja dok ne stiže vojnike, sjaha pred svojom kućom i reče stražaru:

- Kada ti dođe jedan čovjek na magarcu noseći krastavce, uvedi mi ga.

Nedugo zatim, taj čovjek dođe i stražar ga pusti da uđe. Kad stiže emiru Manu, nije prepoznao da je to onaj čovjek koga je sreo u stepi zbog njegovog veličanstvenog izgleda i zbog mnoštva slugu, te zbog toga što je sjedio na prijestolju svoga carstva, dok su sluge stajale s njegove desne i lijeve strane, te ispred njega.

Pošto došljak pozdravi emira, ovaj mu reče:

- Šta te dovodi ovamo, brate Arapine?
- Uputio sam se emiru i donio sam mu krastavce kada im nije vrijeme.
- Koliko očekuješ da dobiješ od mene?
- Hiljadu dinara - odgovori došljak.
- To je mnogo - reče Man.
- Pet stotina dinara - na to će došljak.
- Mnogo je.
- Tri stotine dinara.
- Mnogo je.
- Dvije stotine dinara.
- Mnogo je.
- Stotinu dinara.
- Mnogo je.
- Pedeset dinara.
- Mnogo je.
- Trideset dinara.
- Mnogo je.
- Tako mi Boga - najzad će došljak - onaj čovjek što me je sreo u stepi bio je baksuz! Zar ćeš mi dati manje od trideset dinara?

Man se nasmija i ušuti. Beduin shvati da je upravo to onaj čovjek koji ga je sreo u stepi, pa reče:

- Gospodine, ako mi ne daš trideset dinara, magarac je, eno, svezan pred kapijom, a evo i Mana koji sjedi!

Man se zavali od smijeha, pa pozva pomoćnika i reče mu:

- Daj mu hiljadu dinara, i pet stotina dinara, i tri stotine dinara, i dvije stotine dinara, i stotinu dinara, i pedeset dinara, i trideset dinara, a magarac neka ostane svezan na

svome mjestu.
Beduin je bio izvan sebe, jer je dobio dvije hiljade stotinu osamdeset dinara. Neka im se Allah smiluje svima!

Neki gradovi Andaluzije koje je osvojio Tarik ibn Zijad*

** Tarik ibn Zijad je 711. godine prešao sa afriČkog na evropsko tlo (preko moreuza koji je po njemu dobio ime) i započeo osvojenje Španije (Andaluzija) koja je vijekovima bila pod arapsko-muslimanskom upravom.*

- Čula sam, sretni care, da je bio jedan grad koji se zvao Labta. Bio je to centar vlasti Evropljana, a u njemu se nalazio jedan dvorac koji je uvijek bio zatvoren. Kad god bi umro jedan car, a na vlast stupio drugi, stavio bi čvrst katanac na dvorac, tako da se na kapiji našlo dvadeset i četiri katanca - od svakog cara po jedan.
Nakon svih njih, na vlast stupi jedan čovjek koji nije bio iz carske kuće i on htjede otključati te katance da vidi šta ima u dvorcu, ali ga spriječiše državni velikodostojnici koreći ga i grdeći. Međutim, on je sve to odbijao govoreći:
- Moram otvoriti taj dvorac!
Prvaci uložiše sve dragocjenosti, novac i blago ne bi li ga nagovorili da ne otvara dvorac, ali car nije odustajao...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

272. noć

Kada nastupi dvije stotine sedamdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su podanici toga carstva, davali caru sve blago i dragocjenosti koje su imali da ne otvara dvorac, ali on nije odustajao. Najzad on skinu katance, otvori kapiju i ugleda likove Arabljana na konjima i devama, sa turbanima, opasani sabljama i sa dugim kopljima u rukama. Zatim car nađe jednu knjigu u dvoru, poče je čitati i vidje da u njoj piše: “Kada se otvore ova vrata, ovu zemlju će osvojiti Arapi koji izgledaju kao na ovim slikama. Čuvajte se, i još jednom se čuvajte da dvorac otvorite!”
Taj grad nalazio se u Andaluziji i te godine osvojio ga je Tarik ibn Zijad, u vrijeme vladavine Velida ibn Abdulmelika koji je pripadao dinastiji Umajada. Car u tome gradu umoren je najgorom smrću, zemlja mu je opljačkana, zarobiše im mladiće i žene i pokupiše sva njena blaga.
Tarik nađe u tome gradu velika blaga, između ostalog stotinu sedamdeset kruna s biserima i draguljima, nađe drago kamenje i jedan dvor u kome bi se konjanici mogli kopljima dobacivati; nađe zlatno i srebreno posuđe koje se ne da ni opisati; nađe sofru

koja je pripadala Božijem poslaniku Sulejmanu, sinu Davudovu, neka ga Allah spasi, i ta sofra, prema predanju, bila je od zelenog smaragda, a čuva se i dan-danas u gradu Rimu; na sofri su bile zlatne posude, tanjiri od topaza i skupocjeni dijamanti. Tarik u dvoru nađe *Zebur*[53] napisan grčkim pismom na zlatnom papiru, ukrašen dragim kamenjem; nađe jednu knjigu u kojoj se govori o koristima od kamenja, bilja, o gradovima i selima, o hamajlijama, o hemijskim procesima uz pomoć zlata i srebra; nađe knjigu u kojoj se govori o vještini izrade dijamanata, o sastavljanju otrova i protivotrova; u knjizi je bio oblik zemlje, karta mora, zemalja, rudnika. Također je našao jednu veliku odaju punu eliksira čija jedna drahma može hiljadu srebrenih dirhema pretvoriti u zlatne. Nađe i jedno veliko, okruglo, čudesno ogledalo načinjeno od neke smjese za Allahovog poslanika Sulejmana, sina Davudovog - Bog im se smilovao. Kada čovjek pogleda u to ogledalo, vidi svih sedam zemaljskih oblasti[54] vlastitim očima. Zatim nađe jednu odaju u kojoj je bilo toliko drugog kamenja da to nije moguće opisati. Tarik sve to ponese Velidu ibn Abdulmeliku, a Arapi se razidoše po gradovima te zemlje koja je jedna od najvećih zemalja.

Hišam ibn Abdulmelik i mladi beduin

Priča se također da je Hišam ibn Abdulmelik ibn Mervan[55] pošao jednog dana u lov. Ugledao je gazelu i potjerao je sa psima. Dok je tjerao gazelu, iznenada vidje beduinskog mladića koji je napasao stoku, pa mu reče:
- Mladiću, eto ti ta gazela što je pobjegla od mene!
Mladić podiže glavu i reče:
- Neznalico, gledaš me s omalovažavanjem i govoriš ponižavajući me! Ti govoriš kao kakav silnik, a ponašaš se kao magarac!
- Jao tebi! Zar ti ne znaš ko sam ja?!
- Prepoznajem te po neotesanosti, jer si mi sve to ispričao prije nego što si me pozdravio!
- Teško tebi! Ja sam Hišam ibn Abdulmelik!
- Ne dao ti Bog da budeš u svome zavičaju, ni da se smiriš u mezaru! - odgovori mladi beduin. - Kako samo mnogo pričaš, a malo poštovanja pokazuješ!
Tek što je izgovorio te riječi, opkoliše ga vojnici sa svih strana i svi su vikali:
- Es-selamu alejkum, zapovjedniče pravovjernih!
- Jezik za zube, a ovog mladića pričuvajte! - reče Hišam, te mladića ščepaše, a Hišam ode u svoj dvorac, pa sjede na prijestolje i reče:
- Dovedite mi beduinskog mladića.
Mladića dovedoše i kada on vidje mnoštvo dvorjana, vezira i državnih

velikodostojnika nije obraćao pažnju na njih, niti je pitao ko su, već je oborio glavu na grudi pazeći kuda će nogom stupiti dok ne stiže pred Hišama. Stade pred njega, obori glavu ne pozdravivši i ništa ne govoreći. Jedan sluga povika:
- Pseto beduinsko! Zašto ne pozdraviš zapovjednika pravovjernih?
Mladić se srdito okrenu slugi:
- O, sedlo magareće! Smeta mi što je put dug pa sam se zamorio penjući se uz stepenice.
Hišam koji je bio izvan sebe od bijesa, vrisnu:
- Mladiću, došao si na dan kada će te stići tvoja sudbina, kada više nema nade za tebe i kada se tvoj život okončao!
- Allaha mi, Hišame - odgovori dječak - ako je suđeno da se moj život prekrati, onda se to ne može odložiti i tvoje riječi mi uopće ne mogu nauditi!
- Zar si dotle dogurao, odvratni beduine - povika jedan dvorjanin - da na svaku halifinu riječ odgovaraš?!
- Grom te ubio! Nevolja i jadi te snašli! - uzvrati mladić žustro. - Zar ne znaš da je uzvišeni Allah rekao: “I doći će dan kada će se svaki čovjek samo o sebi brinuti”?[56]
Hišam se sasvim razbjesni, pa povika:
- Krvniče, daj mi glavu ovoga mladića! Previše priča i nimalo se ne plaši!
Krvnik povede mladića na gubilište, isuka sablju nad njegovom glavom i reče:
- Zapovjedniče pravovjernih, ovo je tvoj rob koji se ponosi sobom i koji svome grobu teži! Da li da mu odsiječem glavu, a da ne odgovaram za njega?
- Da! - odgovori halifa.
Krvnik još jednom zatraži odobrenje i halifa mu odobri, a onda on i po treći put zatraži dopuštenje, te mladić vidje da će ga pogubiti ako mu halifa i ovaj put da pristanak. Mladić se tako nasmija da mu se ukazaše očnjaci, a Hišamov bijes dođe do vrhunca, te on povika:
- Ja mislim, mladiću, da si ti lud! Zar ne vidiš da ćeš napustiti ovaj svijet? Kako se onda možeš smijati i sam sebi se rugati?!
- Zapovjedniče pravovjernih - odgovori mladić - ako mi je suđeno da duže živim, onda mi ništa ne može nauditi. Pali su mi na um neki stihovi. Poslušaj ih jer ćeš me svakako pogubiti!
- De da čujem, ali skrati! - reče Hišam, a mladić izgovori stihove:

Pričaju mi da je soko jednom ulovio
Vrapca što je u pustinju zalutao.

Vrabac je u njegovim kandžama govorio

Dok ga je soko čvrsto držao i letio:

“Takva ptica neće se mnome zasititi -
Odveć sam mali da bi se mogla najesti!”

Soko se osmjehnu prepun svoje gordosti,
Te zato sirotog vrapca iz kandži ispusti.

Hišam se osmjehnu:
- Tako mi moga srodstva sa Allahovim Poslanikom, Bog mu se smilovao i spasio ga, da je odmah izgovorio ove riječi i da je tražio nešto što je manje od carstva, sigurno bih mu dao! Slugo, napuni mu usta dijamantima i još ga preko toga nagradi!
Sluga bogato dariva mladića koji zatim ode svojim putem.

Ibrahim ibn al-Mehdi i al-Memun*

** Ibrahim al-Mehdi je samoproglašeni halifa (774-839), a al-Memun (813-833) je halifa abasidske dinastije. Sin je Haruna ar-Rešida i jedne robinje Perzijanke.*

U lijepe priče spada i ova.
Ibrahim al-Mehdi, brat Haruna ar-Rešida, nije položio zakletvu na vjernost al-Memunu, sinu svoga brata Haruna ar-Rešida, kada je preuzeo vlast u hilafetu, već je otišao u ar-Rej[57] i proglasio se halifom. Proveo je tako jednu godinu, jedanaest mjeseci i dvanaest dana, a njegov bratić al-Memun je očekivao da mu se potčini i da se priključi ostalim članovima zajednice, dok sasvim ne izgubi nadu da će se vratiti. Onda al-Memun pođe s konjicom i pješadijom i stiže u ar-Rej. Kada Ibrahim dobi vijest o tome, ne preosta mu ništa drugo nego da se uputi u Bagdad i da se sakrije, strahujući da će stradati. Al-Memun obeća stotinu hiljada dinara onome ko mu kaže gdje je. Tada je Ibrahim rekao:
- Pošto sam čuo za takvu nagradu, bilo me je strah...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

273. noć

Kada nastupi dvije stotine sedamdeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ibrahim rekao:
- Pošto sam čuo za takvu nagradu, bilo me je strah i bio sam u nedoumici šta da radim. Izašao sam iz kuće negdje oko podneva ne znajući kuda da krenem. Ušao sam u jednu

slijepu ulicu i na kraju nje ugledao berbera kako stoji pred vratima svoje kuće. Priđoh mu i upitah:
- Imaš li neko mjesto gdje se mogu nakratko sakriti?
- Imam - odgovori čovjek, pa otvori vrata i ja uđoh u jednu čistu kuću. Kada me uvede u kuću, čovjek zatvori vrata i ode, a ja povjerovah da je čuo za onu nagradu, pa pomislih: “Izašao je da me potkaže!” U meni je kuhalo kao u loncu na vatri. Dok sam razmišljao o svojoj sudbini, onaj čovjek se pojavi s nosačem koji je nosio svega i svačega. Zatim se obrati meni:
- Ja sam zalog za tebe. Ja puštam krv i znam da ti se ne gadi to što radim da bih preživio. Uzmi ove stvari koje nisam rukom dodirnuo.
Morao sam jesti, pričao je Ibrahim, pa sam skuhao sebi nešto što ne pamtim da sam jeo. Kada sam se zadovoljio hranom, berber mi reče:
- Gospodine, nisam u stanju voditi razgovor s tobom. Ako hoćeš da učiniš čast svome robu, kazuj nešto uzvišeno!
Misleći da me je prepoznao, pitao sam ga:
- Zašto misliš da sam ja najbolji sabesjednik?
- Bože dragi! Naš gospodar je veoma poznat po tome! Ti si gospodin Ibrahim al-Mehdi za koga je al-Memun obećao stotinu hiljada dinara onome ko kaže gdje je.
Kada mi to reče, berberov ugled poraste u mojim očima i bio sam siguran u njegovu čestitost. Pristadoh da mu ispunim želju. Pade mi na um sin i moja porodica, pa počeh kazivati:

Možda će onaj koji je Jusufu porodicu vratio
I koji ga je kao roba u tamnici uzvisio

Uslišiti molbu i sve nas opet sastaviti -
Allah, gospodar svjetova nedosegnuti!

Kada to ču, berber reče:
- Gospodine, dopuštaš li da kažem šta mi je palo na pamet?
- Da čujem - rekoh, a on kaza ove stihove:

Dragoj se žalih da mi se noć oduljila,
Al' reče: "Ah, kako je meni kratka bila!”

To je zato što joj san na oči brzo pada,

A na moje oči ne dolazi nikada.

Kad noć padne za ljubavnike je mučenje -
Oni su radosni, a noć je za me tuženje.

Kad bi i ona sve što sam ja morala podnijeti,
Poput mene morala bi u postelju dospjeti.

- Sjajno si se pokazao! - rekoh mu - i odagnao si mi tugu. Da čujem još neku pjesmu!
I berber nastavi kazivati:

Ona nas kori zato što nas malo ima,
A ja velim: "Malo je plemenitih među' ljudima."

Dobro je što nas je malo i naš susjed je dostojni
Dok ih je veći dio bijedni, poniženi.

Mi smo ljudi koji bitku ne preziru
Kad Salul na mejdan izađe Atniru[58]

Zbog ljubavi prema smrti stiže nam čas suđeni
A oni je ne vole pa su im zadnji dani odgođeni.

Htjednemo li, možemo ljudima ne vjerovati
A oni vjeruju kad mi počnemo govoriti.

Bio sam zabezeknut kada sam čuo te stihove, pričao je Ibrahim, i bio sam ushićen. Uzeh kesu koju sam nosio napunjenu dinarima i bacih je berberu govoreći mu:
- Prepuštam te Allahu, a ja sada odlazim. Molim te da iz ove kese trošiš na svoje nevolje, a još ću te nagraditi kada budem na sigurnom i bez straha.
On mi vrati kesu i reče:
- Vi ne cijenite bijednike kao što sam ja, ali kako ja mogu, držeći se svoje čestitosti, uzeti novac koji mi poklanjaš tek radi toga što me je sudba zbližila s tobom i što si se sklonio kod mene. Ako mi to budeš i dalje govorio i ako mi još jednom dobaciš kesu, sigurno ću se ubiti!
Ja stavih kesu u njedra osjećajući teret što je nosim...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

274. noć

Kada nastupi dvije stotine sedamdeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ibrahim ibn al-Mehdi kazivao:
- Ja stavih kesu u njedra osjećajući teret što je nosim i pođoh. Kad stigoh do kapije, berber mi reče:
- Gospodine, ovo mjesto je najskrovitije za tebe, a meni nije teško da te izdržavam. Ostani kod mene dok ti Allah ne pomogne.
- Pod uvjetom da trošiš iz ove kese - rekoh.
Berber se složi s tim uvjetom, te ostadoh kod njega nekoliko dana, ali on nije ništa trošio iz one kese. Onda se ja preruših u žensko - obukoh ženske cipele i stavih zar, pa izađoh iz njegove kuće. Čim se nađoh na putu, obuze me silan strah, te htjedoh preći most i nađoh se pored neke kaljuže. Tada me ugleda jedan vojnik koji me je služio, prepozna me, pa povika:
- Evo onog što treba al-Memunu!
Zatim me zgrabi, a ja odgurnuh i njega i njegovog konja u ono blato, tako da je mogao poslužiti kao pouka onome kome je do pouke. Ljudi pohrliše k njemu, a ja pohitah i pređoh most. Uđoh u ulicu, naiđoh pored jednih vrata, a u prolazu je stajala neka žena kojoj rekoh:
- Spasi mi život! Plašim se!
- Ne boj se! - odgovori žena i povede me u sobu koju mi prostre, pa mi donese jelo i reče:
- Nemoj se plašiti!
U tom času neko snažno pokuca na vrata, te žena ode, otvori vrata i ugleda onog koga sam gurnuo na mostu. Glava mu je bila povijena i krv mu je tekla na odjeću. Nije imao konja.
- Šta ti bi, čovječe? - upita supruga.
- Bio sam zgrabio onog momka, ali se izvuče.
Vojnik ispriča ženi šta se dogodilo, te ona izvadi jednu krpu, zamota mu glavu, namjesti mu ležaj i on zaspa onako bolestan. Potom žena dođe meni i reče:
- Mislim da se to dogodilo zbog tebe.
- Da - odgovorih, a ona će na to:
- Ne boj se - i ponovo mi ukaza veliku pažnju.
Ostadoh kod te žene tri dana, a onda ona reče:
- Bojim se za tebe od onoga čovjeka. Mogao bi te otkriti i dogodit će se upravo ono čega se plašiš. Zato se spašavaj!

Zamolih je da me ostavi do noći, te žena reče:
- Nema ničeg lošeg u tome.
Kad pade noć, obukoh žensku odjeću i pođoh od nje. Stigoh kući jedne oslobođene robinje koja je bila u nas i kada me vidje, ona zaplaka i zakuka zahvaljujući uzvišenom Allahu što sam živ. Zatim izađe iz kuće, kao da će na tržnicu da se pripremi za gosta, ali u tom času pojavi se Ibrahim Mosulski koji je išao sa svojim slugama i vojnicima, a ispred njih je išla jedna žena. Kad bolje pogledah, vidjeh da je to ona bivša robinja, domaćica kuće u kojoj sam bio. Išla je, dakle, ispred njih, te me izruči i odvedoše me al-Memunu u onoj odjeći koju sam nosio. Halifa je sjedio i pošto me uvedoše k njemu, pozdravih ga kao halifu, a on reče:
- Ne dao ti Allah života ni spokoja!
- Zapovjedniče pravovjernih - rekoh mu - ti vladaš i sudiš o odmazdi, odnosno o praštanju, ali je praštanje bliže bogobojaznosti. Zahvaljujući Allahu, tvoje praštanje je veće od bilo čijeg, kao što je i moj grijeh veći od bilo čijeg grijeha, zapovjedniče pravovjernih. Ako me kazniš, to je tvoje pravo, a ako mi oprostiš to je tvoja vrlina.
Zatim mu odrecitirah stihove:

Moj grijeh je prema tebi veliki
A još veći od njega si ti.

Imaš pravo mene kazniti,
Al se nadam blag ćeš biti.

Ako sam djelom nedostojan bio,
Ti bi meni valjda oprostio.

Al-Memun podiže pogled, pričao je Ibrahim, te ja brže-bolje izgovorih i ove stihove:

Prevelik sam grijeh učinio,
Al' ti si uvijek plemenit bio.

Ako mi oprostiš milostiv ćeš biti;
Kazniš li me, pravo ćeš imati.

Al-Memun obori pogled i izgovori stihove:

Kada prijatelj hoće da me naljuti
Ja sav zadrhtim od silne jarosti.

Ja ću mu grijehe počinjene oprostiti
Bojeći se da bez njega ne mogu živjeti.

Kada sam čuo halifine stihove, osjetih kako me zapahnjuje miris milosti. Potom se halifa okrenu svome amidžiću, bratu Abu Ishaku i svim prisutnima, te im reče:
- Šta vi mislite o njegovom slučaju?
Svi mu posavjetovaše da me pogubi, ali su se razilazili oko toga kako da me pogubi. Onda al-Memun upita Ahmeda ibn Halida:
- Šta ti veliš, Ahmede?
- Zapovjedniče pravovojernih - odgovori Ahmed - ako ga pogubiš, znaj da ima ljudi kao što si ti koji su ubijali ljude poput njega; ako mu oprostiš, onda nema čovjeka poput tebe, jer si oprostio čovjeku kao što je on.
Tada Dunjazada reče sestri Šeherzadi:
- Kako divno i zanosno pripovijedaš!
- Nije to ništa prema onome što ću vam pripovijedati naredne noći, ako poživim i ako me car poštedi - odgovori Šeherzada.
"Allaha mi", pomisli car, "neću je pogubiti dok ne čujem kraj priče!"
I Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

275. noć

Kada nastupi dvije stotine sedamdeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je zapovjednik pravovjernih al-Memun, kada je čuo riječi Ahmeda ibn Halida, oborio glavu i izgovorio stihove:

Brata mi Umejma moj narod je dao pogubiti,
I mene će strijela, kada je odapne, pogoditi!

Zatim izgovori i ove stihove:

Prijatelju svome valja oprostiti
Kad počne pravo s pogrešnim brkati.

Ti milostiv prema njemu budi,

Ma bio on zahvalan il' ne znao biti.

Nemoj prijatelja svoga grditi
Kad jednom skrene i počne lutati!

Zar ne vidiš kako u istoj postelji
Lijepo s ružnim zajedno se meškolji?

I kako su dugovjeke slasti
Čvrsto vezane uz sijede vlasi?

I trnje mi na granama vidimo
Uz voće slatko koje beremo.

Ko je taj koji nikad nije zgriješio
I ko je samo dobra djela činio?!

Kad bismo međ' svim ljudima birali
Vidjeli bi da su mnogi posrnuli!

Pošto sam čuo te stihove, skinuh turban s glave i proučih tekbir svim srcem, te uskliknuh:
- Neka i Allah tebi oprosti, zapovjedniče pravovjernih!
- Ne boj se, amidža - reče halifa.
- Zapovjedniče pravovjernih, moj grijeh je odveć veliki da bih se mogao pravdati, a tvoje praštanje je suviše veličanstveno da bih mogao izgovoriti riječi zahvalnosti!
Zatim sam pjevušeći kazivao stihove:

Zaista onaj koji je sve dobrote sakupio,
Iz rebra Ademova u sedmom imamu[59] *ih stavio.*

Srca ljudska pred tobom su strahom ispunjena,
Al' smjernom dušom svojom brineš se o svima.

Griješio sam prema tebi i u zabludi bio
Samo zato što sam visoko stremio.

Oprostio si i onom kom se ne može oprostiti,
A nije se niko mogao za njeg zauzeti.

Mojim si se pilićima tako smilovao
I na sjetno srce majčino ti si pogledao.

Onda al-Memun reče:
-I kazat ću, po ugledu na našeg poslanika Jusufa, Bog mu se smilovao i spasio ga: "Danas vam ne prigovaram. Neka vam Allah oprosti, jer on je najmilostiviji." Vraćam ti tvoju imovinu i sve što si izgubio, amidža. Neće ti se ništa ružno dogoditi.
Ja se pomolih za njega od sveg srca i izgovorih stihove:

Ne žaleći za njom, ti mi imovinu vrati,
A prije neg' što je vrati i krv mi oprosti.

Kad bih život za te svoj morao dati
I novac i obuću kad bih morao skinuti,

To bi dug moj bio za tvoje blagodati
Premda sam ukor zaslužio, a ne dar tvoj plemeniti.

Tako al-Memun ispolji velikodušnost prema Ibrahimu, dariva ga i reče mu:
- Amidža, Abu-l-Ishak i al-Abbas savjetovali su mi da te pogubim.
- Oni su ti dobri savjetnici, zapovjedniče pravovjernih - rekoh - ali si ti učinio ono čega si dostojan, a odbacio si ono čega sam se plašio i što sam očekivao.
- Ja sam svoju mržnju ubio tvojom životnošću - na to će halifa - i oprostio sam ti bez ičijeg zauzimanja.
Nakon toga, al-Memun pade na sedždu na kojoj ostade dugo, a onda podiže glavu i upita:
- Znaš li zašto sam pao na sedždu, amidža?
- Možda si zahvaljivao Allahu zato što ti je omogućio da se domogneš svog dušmana.
- Nisam to htio - odgovori halifa - nego sam zahvaljivao Allahu koji me je nadahnuo da ti oprostim.
Zatim sam, pripovjedao je Ibrahim, ispričao halifi sve što mi se dogodilo, šta je bilo s onim što pušta krv, s vojnikom i njegovom ženom i oslobođenom robinjom koja me je

potkazala.
Halifa naredi da dovedu tu robinju koja je u kući iščekivala da joj pošalju nagradu. Kada dođe pred halifu, on joj reče:
- Šta te je nagnalo da tako postupiš prema gospodinu?
- Želja za novcem - odgovori žena.
- Imaš li sina ili muža?
- Nemam.
Halifa naredi da joj udare stotinu udaraca bičem i da zauvijek ostane u tamnici. Potom naredi da dovedu onog vojnika, ženu i berbera. Kada ih sve privedoše, halifa upita vojnika zašto je onako postupio, a on odgovori:
- Zbog želje za novcem.
- Treba da se baviš puštanjem krvi - reče halifa i odredi čovjeka koji će ga odvesti u radnju gdje se pušta krv da uči taj zanat. Prema vojnikovoj ženi ispolji velikodušnost i uvede je u dvor govoreći:
- To je pametna žena koja će valjati za važne poslove.
Onda se obrati berberu:
- Ti si imao toliko čestitosti da zaslužuješ najviše poštovanje - i halifa naredi da mu daju vojnikovu kuću, pa mu još dade petnaest hiljada dinara.

PRIČA O ABDULLAHU IBN ABI KILABI I IREMU, GRADU NA STUPOVIMA*

** Legendarni grad o kome govori i Kur'an kao o mnogostupnom gradu bez premca po sjaju i raskoši. Allah ga je uništio (89:5-7).*

Priča se da je Abdullah ibn Abi Kilaba pošao da traži deve koje su mu bile pobjegle. Dok je išao jemenskim pustinjama i po zemlji Saba, naiđe na jedan veliki grad oko koga je bila ogromna utvrda, a oko utvrde dvorci što su strjemili u visinu.

Pošto pođe prema gradu, pomisli kako će stanovnike pitati za svoje deve. On priđe gradu i kad stiže u njega, vidje da je prazan i da nema ni žive duše.

- Ja tada sjahah s deve - pripovijedao je Abu Kilaba...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

276. noć

Kada nastupi dvije stotine sedamdeset i šesta noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care, da je Abdullah ibn Abi Kilaba pripovijedao:

- Ja tada sjahah s deve, sputah je, okuražih se i uđoh u grad, pa priđoh onoj utvrdi. Primijetih da ima dvije velike kapije kakvima nije bilo ravnih na svijetu po veličini i visini. Bile su ukrašene raznim vrstama dragog kamenja i dijamantima: bijelim, crvenim, žutim i zelenim.

Kada sam to vidio, zabezeknuh se i shvatih da se radi o nečem krupnom. Uđoh u utvrdu, prestrašen i ošamućen, i vidjeh da je to duga tvrđava, da je poput grada prostrana i da se u njoj nalaze visoke kule, a u svakoj kuli su bile sobe i sve su bile sagrađene od zlata i srebra, te ukrašene dijamantima, topazima, biserima i raznobojnim draguljima. Krila na kapijama tih kula bila su po ljepoti slična krilima na samoj utvrdi. Tlo je bilo prekriveno krupnim biserima, kuglicama mošusa, ambre i šafrana.

Pošto prodrijeh u taj grad i ne vidjeh u njemu živog stvora, zamalo ne umrijeh od straha. Onda pogledah iz najviših soba i s kule, i ugledah kako kroz grad teku rijeke, da su ulice obrasle drvećem bremenitim plodovima i visokim palmama, a zdanja su građena tako da su se smjenjivale zlatne i srebrene cigle. Mislio sam: “Nema sumnje da je to Džennet koji nam je obećan na budućem svijetu!” I ja ponesoh dragulja iz pijeska, mošusa sa tla, i to koliko god sam mogao ponijeti, pa se vratih u svoju zemlju. Obavijestih ljude o tome šta sam vidio i vijest dospije do Muavije ibn Abi Sufjana[60] koji je u to vrijeme bio halifa u Hidžazu. On napisa pismo svome namjesniku u jemenskoj Sani naredivši da me privede i da me pita o čemu se tu radi, te šta mi se

dogodilo.
Ja mu ispričah šta sam vidio, a namjesnik me posla Muaviji, pa i njemu kazah šta sam vidio. Kako Muavija nije vjerovao, pokazah mu dio onih bisera, kuglice mošusa, ambre i šafrana. Oni su još odavali ugodan miris, ali su biseri bili požutjeli i nekako promijenili boju...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

277. noć

Kada nastupi dvije stotine sedamdeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abdullah ibn Abi Kilaba kazivao:
- Međutim, biseri su bili požutjeli i nekako promijenili boju. Muavija ibn Abi Sufjan se čudio kada je u Abu Kilaba vidio bisere, loptice mošusa i ambre, te posla po Kabulahbara i kada mu ga dovedoše, Muavija reče:
- Pozvao sam te, Kabulahbare, radi nečeg što hoću provjeriti i nadam se da ćeš mi dati tačna obavještenja.
- O čemu je riječ, zapovjedniče pravovjernih?
- Znaš li da postoji grad sagrađen od zlata i srebra, stupovi su mu od topaza i dijamanata, a pijesak od biserja, kuglica mošusa, ambre i šafrana?
- Znam, zapovjedniče pravovjernih. To je Irem na stupovima kakav nigdje sagrađen nije. Sagradio ga je Šeddad ibn Ad al-Ekber.
- Ispričaj mi nešto o njemu - reče halifa, a Kabulahbar poče kazivati:
- Ad al-Ekber je imao dva sina, Šedida i Šeddada. Kada im otac preminu, vlast preuzeše Šedid i Šeddad, i na zemlji nije bilo cara koji se nije njima pokoravao. Šedid ibn Ad umre, te svu vlast uzme Šeddad. Strasno je volio čitati drevne knjige, pa je u njima naišao na opis budućeg svijeta i Dženneta, palača u njemu, odaja, drveća, plodova i ostalog. Šeddada duša povuče da sagradi nešto slično na ovome svijetu, onako kako je ranije opisano. Njemu je bilo potčinjeno stotinu hiljada careva, a svaki car je pod svojom vlašću imao stotinu hiljada upravitelja, svaki upravitelj je komandovao armiji od stotinu hiljada vojnika. Car Šeddad ih sve okupi i reče:
- Čitam u drevnim knjigama i predanjima da se opisuje Džennet koji postoji na onome svijetu i ja bih htio da napravim nešto slično na ovome svijetu. Pođite u najbolju i najprostraniju ravnicu na svijetu i tu mi sagradite grad od zlata i srebra, pješčanu podlogu načinite od topaza, dijamanata i biserja. Ispod svodova toga grada podignite stupove od topaza. Grad ispunite palačama, a u njima neka budu odaje. Podno dvorova, zasadite po ulicama i sokacima raznovrsno drveće sa svakojakim plodovima, i neka vode teku zlatnim i srebrenim kanalima.
- Kako da načinimo to što si nam opisao i kako da dođemo do topaza, dijamanata i

biserja? - upitaše ga.
- Zar ne znate da su mi zemaljski carevi pokorni i da se niko na zemlji ne suprotstavlja mojim naređenjima?
- Da, znamo to - odgovoriše prisutni.
- Idite u rudnike topaza, dijamanata...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

278. noć

Kada nastupi dvije stotine sedamdeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Šeddad rekao prisutnima:
- Idite u rudnike topaza, dijamanata, srebra i zlata i kopajte ih. Sakupite koliko god ih ima na zemlji, ne štedeći truda. Sve što ima na svijetu pokupite, nemojte nikoga ostaviti ni poštedjeti.
Potom car napisa pismo svakom caru na svijetu naredivši im da sakupljaju od svijeta sve vrste dragocjenosti, da idu u rudnike i da ih tamo vade, ako treba i sa dna mora. Sakupljali su blago dvadeset godina, a tih careva koji su vladali svijetom bilo je tri stotine šezdeset.
Onda car Šeddad izvede inženjere, mudrace, radnike i zanatlije iz svih zemalja i oblasti, te se oni razmilješe po stepama i pustinjama, svuda po svijetu, dok ne dospješe u jednu pustinju u kojoj je bila velika dolina, veličanstvena, bez brežuljaka i brda. U njoj su bili izvori i tekle su rijeke.
- Ova zemlja ima sve što nam je car naredio da nađemo i zbog čega nas je sakupio!
Zatim počeše podizati grad onako kako im je naložio car Šeddad, car cijeloga svijeta. Gradili su ga uzduž i poprijeko, provedoše rijeke kroz kanale i postaviše temelje onako kako je već opisano. Carevi su slali u taj grad skupocjene dijamante, sitno i krupno biserje, kornalin i plemenite metale na devama koje su prevaljivale stepe i pustinje; slali su ih velikim lađama preko mora, te je izvođačima stiglo toliko građe da se ni opisati ne može, ne može se prebrojati, niti riječima iskazati.
Gradili su grad tri stotine godina, a kada okončaše, odoše caru da ga izvijeste da je sve završeno. Car im reče:
- Sada idite, pa ispred grada sagradite visoku i nepristupačnu utvrdu, a oko utvrde podignite hiljadu dvoraca i uz svaki dvorac istaknite hiljadu zastava, i neka u svakom dvorcu bude po jedan vezir.
Graditelji odmah odoše i to što im je rečeno sagradiše za dvadeset godina, a onda dođoše caru Šeddadu i obavijestiše ga da je sve urađeno. Car naredi svojim vezirima kojih je bilo hiljadu, svojoj sviti, povjerljivim vojnicima i drugima da se pripreme za putovanje i preseljenje u grad Irem na stupovima, i to pod vodstvom svjetskoga cara

Šeddada ibn Ada. Isto naređenje izdade i svojim ženama u haremu koje su htjele poći, robinjama i slugama, zapovjedivši im da se spreme. Spremali su se dvadeset godina, a onda Šeddad pođe sa svojom armijom...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

279. noć

Kada nastupi dvije stotine sedamdeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Šeddad ibn Ad krenuo sa svojom armijom, sretan što je postigao cilj. Putovao je dok između njega i Irema ne ostade jedan dan hoda. Tada Allah na cara Šeddada i sve njegove nevjernike koji su Allaha poricali posla s neba strašni glas od koga svi stradaše, tako da ni Šeddad niti bilo ko iz njegove pratnje nije stigao u taj grad niti ga je vidio. Zatim Allah zametnu sve puteve prema njemu, a grad će ostati na svome mjestu do Sudnjeg dana. Muavija je bio zapanjen pričom Kabulahbara kome reče:
- Da li ljudsko biće može stići u taj grad?
- Da - odgovori Kabulahbar. - To je jedan od družbenika Muhammeda, Bog mu se smilovao i spasio ga, i on izvan svake sumnje izgleda kao ovaj čovjek što sjedi ovdje.
Aš-Šabi je pripovijedao:
- Učeni Himjariti iz Jemena kazuju da su od strašnog glasa stradali car Šeddad i njegovi pratioci. Poslije njega je zavladao Šeddad Mlađi, sin Šeddada Starijeg, i vladao je zemljama Hadramavta i Sabe, pošto je njegov otac s vojskom i pratnjom otišao ka Iremu na stupovima. Kada mu stiže vijest da mu je otac stradao na putu prije nego što je stigao u grad Irem, on naredi da mu donesu oca iz tih pustara u Hadramavt. Zatim naloži da mu iskopaju mezar u jednoj špilji. Iskopaše mu mezar u koji ga položiše na zlatnu postelju i pokriše ga sa sedamdeset plahti satkanih od zlata i ukrašenih dijamantima. Kraj glave mu stavi zlatnu ploču na kojoj su bili ispisani stihovi:

Nek ti bude pouka, ti zavedeni,
Koji živiš život dugovječni:

Ja sam Šeddad ibn Ad
Moćnih utvrda gospodar.

Bio sam moćan i silni,
Nenadmašan u svojoj silini;

Sav rod ljudski meni se pokoravao
Jer je od moje moći i gnjeva podrhtavao;

Istokom i Zapadom sam vladao
I pomoć bezmjernu sam imao.

Al' na pravi put nas je pozvao
Onaj što s Uputom pravom je došao.[{61}]

Mi smo se ogriješili jer smo govorili:
"Izlaza iz nesreće ima li?"

A tada nas sustiže glas strašni
Što zagluši svod nebeski

I sve nas razbaca poput sjemena
Sred pustinje i po stijenama.

Pod zemljom sada čekamo
Na Sudnjem danu da ustanemo.

As-Saalibi[{62}] je kazivao:
- Jednom su neka dva čovjeka ušli u tu pećinu. Nađu u njenom vrhu stepenice kojima se spuste i otkriju mezar dugačak stotinu lakata, širok četrdeset, a visok stotinu lakata. Usred mezara bio je ležaj i na njemu ogromno ljudsko tijelo koje je zauzimalo cijelu dužinu i širinu ležaja. Na tom čovjeku nalazili su se ukrasi i odjeća satkana od zlata i srebra, a kraj glave mu je bila zlatna ploča s nekakvim natpisom. Uzeli su ploču, zlato, srebro i ostalih dragocjenosti koliko su mogli ponijeti.

PRIČA O ISHAKU MOSULSKOM I AL-MEMUNOVOJ ŽENIDBI HATIDŽOM, KĆERKOM HASANA IBN SEHLA

Priča se da je Ishak Mosulski kazivao:
- Jedne večeri pođem od al-Memuna svojoj kući i dođe mi da moram mokriti. Skrenuh u jedan sokak i počnem mokriti strahujući da će mi se nešto loše dogoditi ako čučnem uz zidove. Tada ugledah nešto obješeno o tu kuću i dotakoh ga ne bih li vidio šta je. Otkrih da je to velika korpa sa četiri ručke, pokrivena svilom. Pomislio sam: "Mora da ima neki razlog zašto je to ovdje!" Bio sam zbunjen. Potaknut pijanstvom, sjednem u tu korpu, kad se pojavi vlasnik kuće i povuče me zajedno s njom misleći da sam upravo ja taj koga su očekivali. Podigoše korpu do vrha zida i odjednom začuh četiri robinje koje su mi govorile:
- Izađi na komociju!
Jedna djevojka pođe ispred mene noseći svijeću dok ne uđosmo u kuću u kojoj su sobe bile tako lijepo namještene da takvih nisam vidio nigdje osim u halifinom dvoru. Ja sjedoh i nisam se stigao ni pribrati, kad se podigoše zavjese na jednoj strani zida i pojaviše se dvorkinje koje su išle sa svijećama u rukama i kadionicama od kakulinskog aloja. Među njima je bila jedna djevojka nalik na mjesec u punome sjaju. Ja ustadoh, a djevojka reče:
- Dobro došao, posjetioče!
Zatim me posadi i upita ko sam, te joj rekoh:
- Dolazim iz kuće jednog svog prijatelja. Vrijeme me prevari prisilivši me da mokrim usput. Skrenuo sam u ovaj sokak i našao jednu spuštenu korpu. Potaknut vinom, sjeo sam u korpu, te sam zajedno s korpom donesen u ovu kuću. Eto šta je bilo sa mnom.
- Neće ti se nikakvo zlo dogoditi, a ja se nadam da ćeš hvaliti posljedice ovog događaja - reče žena. - Čime se baviš?
- Ja sam trgovac na jednom bagdadskom trgu.
- Znaš li recitirati kakve stihove?
- Znam nešto malo - odgovorih.
- Da čujem. Odrecitiraj nam nešto!
- Gost je sramežljiv, i zato počni ti.
- Pravo veliš - na to će žena pa poče kazivati finu staru poeziju, ali i noviju koja je bila izvanredna.
Slušajući je, nisam znao da li da se više divim njenoj ljepoti i ljupkosti, ili njenoj zanosnoj recitaciji. Onda djevojka upita:
- Je li te sada prošla sramežljivost?
- Jest, tako mi Boga.

- Odrecitiraj mi nešto, ako hoćeš - reče djevojka.
- Ja joj izrecitirah podosta pjesama starih pjesnika i njoj se to dopade, te uskliknu:
- Allaha mi, nisam znala da tako nešto postoji među trgovcima!
Potom naredi da donesu jela...
- Kako je divna, zanosna i zanimljiva tvoja priča! - reče Dunjazada sestri.
- Nije to ništa prema onome što ću vam ispričati naredne večeri, ako poživim i ako me car poštedi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

280. noć

Kada nastupi dvije stotine osamdeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ishak Mosulski kazivao:
- Potom djevojka naredi da donesu hranu. Kada donesoše jela, ona se poče posluživati i mene nutkati. U odaji je bilo svih vrsta mirisa i čudesnog voća kakvo se moglo naći samo kod careva. Potom naredi da nam donesu vina, pa ispi jedan pehar a drugi dade meni govoreći:
- Sad je vrijeme da pripovijedamo!
Upuštajući se u razgovor s njom, rekoh:
- Čuo sam to i to... Bio jednom jedan čovjek...
Ispričah joj nekoliko lijepih priča, tako da se žena razveseli i reče:
- Ne mogu se načuditi kako jedan trgovac može pamtiti takve priče! To su prave carske priče.
- Imao sam jednog komšiju koji je razgovarao s carevima i družio se s njima - odgovorih. - Kada je bio dokon, odlazio sam mu u kuću i često mi je kazivao to što si čula.
- Života mi - uzviknu žena - lijepo si sve to zapamtio!
Potom smo nastavili pripovijedati, i kad god bih ja ušutio, ona bi započinjala, te tako provedosmo veći dio noći dok je miris anduza ispunjavao sobu. Bio sam u takvom stanju da bi ga i al-Memun silno poželio da je znao za njega.
- Ti spadaš u najprefinjenije i najotmjenije ljude, jer si tako fino odgojen kao rijetko ko. Preostaje nam još jedna stvar.
- Šta to? - upitah je.
- Kada bi mi htio otpjevati neke stihove uz saz!
- Davno sam to radio, ali pošto nisam imao uspjeha, digao sam ruke, premda mi za tim još srce bije. Baš bih volio nešto lijepo otpjevati ovdje kako bi ova noæ bila savršena.
- Kao da predlažeš da donesemo saz?

- Ti odluči - odgovorih. - Tako si dobra i to bi bilo lijepo od tebe.
Djevojka naredi da donesu saz i kad ga donesoše, ona zapjeva tako lijepim glasom kakav nisam čuo. Lijepo se držala, lijepo svirala i bila je upravo savršena.
- Znaš li čija je to pjesma i čiji su stihovi?
- Ne znam. Čiji su?
- Stihovi su toga i toga, a melodija je Ishakova - reče žena.
- Zar je Ishak tako spretan čovjek?
- Ah, Ishak je nenadmašan! - na to će žena. - Slava Allahu koji je tome čovjeku dao ono što nikome drugom nije!
- Šta bih tek rekao kada bih tu pjesmu čuo od njega!
Zabavljali smo se tako sve do praskozorja, kad djevojci priđe neka starica koja je izgledala kao da je jedna od njenih dadilja, i reče djevojci:
- Vrijeme je!
Na te riječi, djevojka ustade rekavši:
- Taji ono što je bilo, jer sjedeljke ostaju u povjerenju...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

281. noć

Kada nastupi dvije stotine osamdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka rekla:
- Taji ovo što je bilo među nama, jer sjedeljke ostaju u povjerenju.
- Kunem ti se da mi nije potrebno davati savjete u tom pogledu - rekoh.
Potom se oprostih s djevojkom koja posla jednu robinju da ide ispred mene do kućne kapije. Robinja mi otvori vrata, te ja izađoh i uputih se kući. Klanjah sabah i legoh da spavam. Onda mi dođe al-Memunov izaslanik, te pođoh k njemu i ostadoh tamo cijeli dan. Kad pade večer, počeh razmišljati o onome što mi se jučer dogodilo, a što samo glup čovjek može potisnuti. Izađoh od halife i pođoh do one korpe. Sjedoh u nju i podigoše me na isto mjesto na kome sam jučer bio.
- Uobičajio si - reče mi djevojka.
- Mislim da sam ranije bio nemaran - odgovorih.
Potom zapodjenusmo razgovor kao i prethodne noći pripovjedajući priče i recitirajući pjesme - ona meni, a ja njoj. Kad se približi zora, ja odoh svojoj kući, klanjah sabah i legoh da spavam. Onda mi halifa al-Memun posla glasnika, te ja pođoh s njim i ostadoh kod halife cijeli dan. Kad pade večer, zapovjednik pravovjernih mi reče:
- Zaklinjem te da sjediš dok ne obavim neki posao i dok se ne vratim.
Kada halifa ode i ostavi me, spopadoše me nemirne misli i počeh se prisjećati šta sam doživio: Učini mi se nevažnim ono što će biti sa halifom, pa pun planova skočih i

trčah dok ne stigoh do one korpe u koju sjedoh i podigoše me na moje mjesto. Djevojka upita:
- Možda si ti naš prijatelj?
- Jesam, Allaha mi! - odgovorih.
- Od naše kuće si načinio svoje prebivalište.
- Pravo na gostoprimstvo traje tri dana. Ako vam i nakon toga dođem, prosta vam bila moja krv.
Zatim smo sjedjeli kao i prethodnih noći, a kada se približi određeno vrijeme, znao sam da će me halifa neizbježno pitati šta je bilo i neće biti zadovoljan sve dok mu potanko ne ispričam priču.
- Vidim da spadaš u one koji se oduševljavaju pjesmom - rekoh - a ja imam amidžića koji izgleda ljepše od mene, ugledniji je, obrazovaniji i bolje od svih Božijih stvorenja poznaje Ishaka.
- Zar si ti parazit?
- Ti o tome presuđuješ.
- Ako je tvoj amidžić kao što ga opisuješ, nemam ništa protiv da ga upoznam.
Onda dođe vrijeme da odem, te ustadoh i pođoh kući. Nisam ni stigao do nje, kad na me navališe al-Memunovi ljudi i silom me ponesoše...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

282. noć

Kada nastupi dvije stotine osamdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ishak Mosulski kazivao:
- Nisam ni stigao do kuće, kad na me navališe al-Memunovi izaslanici i silom me podigoše, te me odvedoše halifi. Zatekoh halifu kako sjedi na prijestolju veoma ljut na me. Onda mi se obrati:
- Ishače, jesi li mi to otkazao poslušnost?
- Ne, tako mi Allaha, zapovjedniče pravovjernih! - povikah. - Šta imaš da mi kažeš? Govori istinu!
- Hoću, ali nasamo.
Halifa dade znak onima koji su bili pred njim, te se oni udaljiše, a ja mu sve ispričah, pa dodadoh:
- Obećao sam joj da ćeš i ti doći.
- Dobro si učinio - reče halifa.
Taj dan smo proveli uživajući i djevojka priraste halifi za srce. Nismo mogli vjerovati da je došlo vrijeme da pođemo, ali ipak pođosmo. Ja sam halifu poučavao govoreći mu:

- Izbjegavaj da me oslovljavaš imenom pred njom. U njenom prisustvu, ja sam tvoj pratilac.
Tako se dogovorismo i pođosmo do mjesta gdje je bila ona korpa, te nađosmo dvije korpe.
Sjedosmo u njih i podigoše nas. Djevojka izađe, pozdravi nas i čim je halifa vidje, bio je zbunjen njenom ljepotom i ljupkošću. Djevojka mu poče pričati drevna predanja i recitirati mu poeziju, a onda naredi da donesu vino, te se mi prihvatismo pića, pri čemu je djevojka ispoljavala naklonost halifi i radovala mu se, kao i on njoj.
Onda djevojka uze lutnju i otpjeva jednu pjesmu, pa se obrati meni pokazujući na al-Memuna:
- Je li i tvoj amidžić trgovac?
- Da - odgovorih.
- Vi ste veoma slični jedan drugome.
- Tako je - rekoh.
Kada halifa popi tri ritla,[63] spopadoše ga radost i uzbuđenje tako da poče vikati:
- Ishače!
- Ovdje sam, zapovjedniče pravovjernih - odgovorih.
- Otpjevaj onu pjesmu.
Kada shvati da je to halifa, djevojka ode u jednu sobu i ostade u njoj. Pošto ja završih pjesmu, al-Memun mi reče:
- Pogledaj ko je domaćin ove kuće!
Jedna starica požuri s odgovorom:
- Ovo je kuća al-Hasana ibn Sehla.
- Dovedi mi ga - na to će halifa.
Starica ode i ne bi je jedno vrijeme, a onda se pojavi al-Hasan.
- Imaš li ti kćer? - upita halifa.
- Imam i zove se Hatidža - odgovori domaćin.
- Je li udata?
- Nije, bogami.
- Onda je ja prosim od tebe - reče halifa.
- Ona je tvoja robinja i tebi pripada - odgovori al-Hasan.
- Smatraj da sam se oženio njome, a tebi pripada trideset hiljada dinara koje ću ti ujutro poslati. Kad primiš novac, uvečer mi pošalji djevojku.
- Slušam i pokoravam se - reče domaćin.
Potom izađosmo i halifa mi reče:
- Nemoj o ovome govoriti nikome, Ishače!
Ja sam to krio sve do al-Memunove smrti. Nije se nikome dogodilo nešto slično što se

dogodilo meni tokom ta četiri dana dok sam sjedio s halifom al-Memunom i dok sam se noću družio sa Hatidžom. Tako mi Allaha, nisam vidio muškarca kao što je bio al-Memun, niti sam vidio ženu kao što je bila Hatidža. Štaviše, nije bilo ni slične Hatidži po razboritosti, pameti i rječitosti, a Allah sve najbolje zna.

PRIČA O ČISTAČU I VELIKAŠEVOJ ŽENI

Priča se da je bilo vrijeme hadža i da su ljudi obilazili sveta mjesta. I dok su se oko tih mjesta tiskali ljudi, odjednom se jedan čovjek uhvati za zastor na Kabi govoreći svim srcem:

- Molim te, Bože, da se ona naljuti na svoga muža, pa da je ja obljubim!

Slušala ga je grupa hadžija koji ga zgrabiše i odvedoše emiru hadžiluka, pošto ga dobro izudaraše, te rekoše emiru:

- Zatekli smo ovoga čovjeka kako na časnim mjestima viče to i to!

Emir naredi da objese čovjeka, a on reče:

- Tako ti Allahovog Poslanika, Bog mu se smilovao i spasio ga, saslušaj moju priču, a poslije toga radi sa mnom šta hoćeš.

- Pričaj! - reče emir, a čovjek poče kazivati:

- Emire, ja sam čistač koji radi u klaonici. Odnosim krv i otpatke na smetljište. Jednog dana vodio sam natovarenog magarca i vidjeh kako ljudi bježe, a jedan od njih mi reče:

- Ulazi u ovaj sokak da te ne ubiju!

- Zašto ljudi bježe? - upitah, a jedan sluga mi odgovori:

- Ono je harem nekog velikaša, pa evnusi tjeraju ljude s puta ispred žena, tukući sve redom, ne štedeći nikoga.

I ja s magarcem skrenuh u sokak...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

283. noć

Kada nastupi dvije stotine osamdeset i treća noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care, da je čovjek kazivao:

- I ja skrenuh s magarcem iščekujući da se gomila raziđe. Tada ugledah evnuhe sa štapovima u rukama i s njima tridesetak žena. Među ženama je bila jedna poput vrbove grane, savršeno lijepa i otmjena. Sve žene su je dvorile. Kada stiže do ulice u koju sam skrenuo i gdje sam stajao, žena se osvrnu lijevo i desno, pa pozva jednog evnuha koji joj priđe, a ona mu nešto šapnu, te evnuh dođe k meni, ščepa me i ljudi se razbježaše. Drugi evnuh uze moga magarca i povede ga, a onda mene sveza užetom i povuče za sobom. Nisam znao šta se događa. Ljudi su za nama vikali:

- Tako nešto Allah ne dopušta! To je siroti čistač! Zašto ste ga svezali konopcima? Smilujte se - dovikivali su evnusima - pa će se uzvišeni Allah smilovati vama! Pustite ga!

Ja sam mislio: “Sigurno su me evnusi uhvatili samo zato što je njihova gospođa

namirisala otpad i to joj se zgadilo jer je trudna, ili joj je neka muka došla. Nema moći ni sile do Allahove moći!"
Išao sam tako za njima dok ne stigoše do jedne velike kapije, te oni uđoše i ja za njima. Vodili su me do neke velike odaje čije ljepote ne umijem opisati. Odaja je bila zastrta veličanstvenim ćilimima.
U tu odaju uđoše žene dok sam ja bio onako svezan uz evnuhe i mislio sam: "Sigurno će me do smrti zlostavljati u ovoj kući i za moju smrt niko neće znati."
Potom me odvedoše u jedan lijepi hamam koji se nalazio u kući. Dok sam ja bio u hamamu, uđoše tri robinje, posjedaše oko mene i rekoše mi:
- Skidaj svoje prnje!
Skidoh dronjke koji su bili na meni, a onda mi jedna djevojka dođe kraj nogu, druga mi poče glavu prati, a treća mi je trljala tijelo.
Kada to obaviše, staviše ispred mene zavežljaj s odjećom i rekoše:
- Obuci to!
- Allaha mi, ne znam kako ću to obući!
Djevojke mi priđoše i obukoše me smijući se. Onda donesoše ibrike pune đulsije, poškropiše me i ja pođoh s njima u drugu odaju. Tako mi Allaha, nisam u stanju opisati njene ljepote, jer je u njoj bilo toliko skupocjenih stvari i ćilima.
Kada uđoh u tu odaju, ugledah jednu ženu koja je sjedjela na krevetu od bambusove trske...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

284. noć

Kada nastupi dvije stotine osamdeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je onaj čovjek kazivao:
- Kada uđoh u tu odaju, ugledah ženu koja je sjedjela na krevetu od bambusove trske, a krevet je imao noge od slonovače. Pred njom je bilo mnoštvo robinja. Čim me ugleda, žena ustade i pozva me, te ja priđoh, a ona mi naredi da sjednem. Pošto sjedoh pored nje, žena naredi robinjama da donesu jelo, te one donesoše razne vrste najukusnije hrane kojoj nisam znao ni nazive, niti sam je kada u životu vidio.
Najedoh se a kad odnesoše posuđe i pošto oprah ruke, žena reče da donesu voće koje istog trena donesoše i ona mi naloži da jedem. Pošto završismo s jelom, žena naredi nekim robinjama da donesu boce vina, te donesoše piće u raznim bojama i zapališe anduz. Jedna mjesecolika robinja poče nas pojiti vinom svirajući nam na strune, tako da se opismo ja i ona gospođa što je sjedjela.
Dok se sve to događalo, mislio sam da sanjam. Onda žena dade znak jednoj djevojci da nam pripremi postelju da spavamo u jednoj sobi i djevojke nam pripremiše

postelju u odaji gdje im je ona naredila. Zatim žena ustade, uze me za ruku i povede u tu namještenu odaju. Ona leže da spava i ja spavah s njom sve do jutra. Kad god bih je privio na grudi, osjećao sam kako me zapahnjuju miris mošusa i drugi ugodni mirisi. Vjerovao sam da sam upravo u Džennetu, ili da mi se to događa u snu.
Ujutro me žena upita gdje stanujem i ja joj odgovorih da stanujem na tom i tom mjestu. Zatim mi reče da idem i dade mi jednu mahramu izvezenu zlatom i srebrom za koju je bilo nešto privezano. Reče mi:
- Idi s tim u hamam!
Radovao sam se misleći: "Ako je u mahrami pet novčića, bit će mi dovoljno danas za ručak."
Potom izađoh od žene kao da izlazim iz Dženneta. Kada stigoh u podrum u kome sam živio i razvezah onu mahramu, nađoh pedeset miskala zlata koje zakopah i sjedoh kraj vrata, pošto prije toga kupih za dva felsa hljeba i začina, te ručah. Razmišljao sam o onom što mi se dogodilo sve do kasnog popodneva, kad se pojavi jedna robinja koja mi priđe i reče:
- Traži te moja gospođa!
Pođoh s djevojkom do kapije one kuće i robinja zatraži dopuštenje da me puste, te ja uđoh duboko se poklonivši pred ženom. Ona mi reče da sjednem, pa zapovijedi da donesu jelo i piće, kao i ranije. Potom sam spavao s njom kao i prethodne noći. Ujutro mi dade drugu mahramu, u kojoj je bilo pedeset miskala zlata. Uzeh zlato, pa pođoh do svog podruma i zakopah ga.
Živio sam tako osam dana odlazeći ženi svakog dana u kasno popodne, a od nje sam se vraćao u osvit dana. Kada sam spavao kod nje osme noći, iznenada dotrča jedna robinja i reče mi:
- Ustaj i penji se u onu sobu!
Ja se popeh i vidjeh da soba gleda na put. Dok sam sjedio tu, odjednom začuh veliku buku i topot konjskih kopita niz sokak. U toj sobi prozor se nalazio iznad vrata, te ja provirih i ugledah jednog mladića koji je jahao konja, a bio je poput sjajnog mjeseca u noći uštapa. Ispred njega su išli robovi i vojnici i služili ga. Mladić dojaha do kapije, pa sjaha i uđe u odaju. Tu vidje ženu koja je sjedjela na ležaju, pa poljubi tlo pred njom, a onda joj priđe i poljubi joj ruku. Ona nije ni riječi prozborila, a mladić se neprestano ponižavao dok se nije pomirio s njom i uz nju prespavao noć...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

285. noć

Kada nastupi dvije stotine osamdeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se ona žena izmirila s mužem i da je on tu noć prespavao s

njom. Sutradan dođoše po njega vojnici, te on uzjaha i izađe na kapiju, a žena dođe u moju sobu i upita me:
- Jesi li ga vidio?
- Jesam - odgovorili.
- To je moj muž. Ispričat ću ti šta mi se s njim dogodilo. Jednog dana sjedjela sam s njim u vrtiću, u dvorištu, kad on odjednom ustade i ode od mene ne pojavljujući se dugo. Čekala sam razmišljajući: "Možda je u zahodu!" Pođem tamo, ali ga ne nađoh. Onda odoli u kuhinju, vidjeh jednu djevojku i upitah je za muža, a ona mi ga pokaza - ležao je s jednom djevojkom zaposlenom u kuhinji. Zakleh se čvrstom zakletvom da ću ga prevariti sa najprljavijim čovjekom. Onoga dana kada su te uhvatili evnusi bio je već četvrti dan kako sam obilazila grad tražeći nekog ko bi tome odgovarao. Nisam našla prljavijeg i odvratnijeg od tebe. Našla sam te i bi šta je Bog odredio. Tako sam se oslobodila zakletve. Kada se moj muž opet svali na neku djevojku i kad bude ležao s njom, ja ću te opet pozvati da mi isto ono radiš.
Dok sam slušao te riječi i dok me je žena pogledima kao strijelama probadala, potekoše mi suze, tako da su me oči boljele, te ja izrecitirah stihove:

Poljubaca deset daj mi lijevom rukom
I znaj da je bolje nego da ih daješ desnom.

Lijevoj ruci bliže je ono mjesto stidno,
Jer ti njome pereš svoje milo runo.

Nakon toga, žena mi naredi da idem i ja dobih četiri stotine miskala zlata koje sada trošim. Došao sam ovamo da molim uzvišenog Allaha da muž one žene još jednom ode djevojci ne bih li ja opet doživio ono što sam doživio.
Kada emir sasluša čovjekovu priču, oslobodi ga i reče prisutnima:
- Allaha vam, proučite za njega neku dovu, jer mu se može oprostiti.

PRIČA O HARUNU AR-REŠIDU I MUHAMMEDU IBN ALI DŽEVHERIJI

Priča se da je halifa Harun ar-Rešid bio jedne noći vrlo nespokojan, pa je pozvao vezira Džafera al-Barmakida i rekao mu:
- Teško mi je na duši, pa bih htio da noćas prošetam bagdadskim ulicama i da vidim šta je potrebno podanicima, ali pod uvjetom da se prerušimo u trgovce kako nas niko ne bi prepoznao.
- Slušam i pokoravam se - odgovori vezir, te odmah skinuše svečanu odjeću i obukoše se kao trgovci.
Bilo ih je trojica: halifa, Džafer i oružnik Mesrur. Išli su od mjesta do mjesta dok ne stigoše do rijeke Tigris. Tu ugledaše jednog starca koji je sjedio u čamcu. Priđoše mu, pozdraviše ga i rekoše:
- Starino, željeli bismo da budeš tako dobar i pažljiv da se provozamo tvojim čamcem. Dajemo ti dinar kao nagradu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

286. noć

Kada nastupi dvije stotine osamdeset i šesta ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su njih trojica kazali starcu kako bi voljeli da se provozaju njegovim čamcem i za nagradu mu dadoše dinar, a starac im reče:
- Ko se može vozati Tigrisom kad halifa Harun ar-Rešid svake noći plovi njime u jednom malom čamcu, a s njim je i telal koji viče: “Narode! Veliki i mali, ugledni i priprosti, djevojke i mladići! Svakome ko se ukrca u čamac i zaplovi Tigrisom odsjeći ću glavu, ili ću ga objesiti o katarku njegovog čamca!” Kao da će vas sada ugledati! Kao da upravo sad njegov čamac stiže!
Halifa i Džafer rekoše:
- Starče, uzmi ova dva dinara, pa nas odvezi pod jednu od ovih nastrešnica dok ne prođe halifin čamac.
- Dajte mi zlato i neka nam je Allah na pomoći! - odgovori starac, pa uze zlato i tek što zaplovi s njima, pojavi se jedna lađa sa sredine Tigrisa. Na njoj su bile upaljene lampe i svjetiljke.
- Nisam li vam rekao - uplaši se starac - da se halifa vozi svake noći? O, Zaštitniče, ne ostavljaj nas bez svoje zaštite! - vikao je starac, pa ih uvede pod jednu nastrešnicu i baci na njih crn ogrtač. Oni su posmatrali ispod tog ogrtača i ugledaše na pramcu čovjeka koji je držao buktinju od suhoga zlata a u kojoj je sagorijevala kakulijska aloja. Na čovjeku je bio ogrtač od crvenog atlasa, na jednom ramenu žuti vez, a na

glavi mosulski turban. Na drugom ramenu je nosio torbu od zelene svile punu kakulijskog aloja kojim je raspaljivao buktinju umjesto drvetom. Ugledaše još jednog čovjeka, na zadnjem dijelu lađe. Bio je obučen kao i prvi čovjek i držao je baklju kakvu je držao i prvi čovjek. Na lađi su vidjeli dvije stotine robova koji su stajali s lijeve i desne strane. Zatim vidješe prijestolje od suhoga zlata na kome je sjedio jedan lijep mladić nalik na mjesec, obučen u crnu odjeću izvezenu žutim zlatom. Pred njim je stajao neki čovjek - kao da je vezir Džafer, a kraj njega je bio jedan sluga poput Mesrura, sa isukanom sabljom u ruci. Tu je bilo još dvadeset gostiju.
Kada ih vidje, halifa se oglasi:
- Džafere!
- Ovdje sam, zapovjedniče pravovjernih.
- Možda je ovo jedan od mojih sinova, al-Memun ili al-Emin.
Halifa poče pažljivije zagledati onog mladića koji je sjedio na prijestolju i uoči da je savršeno lijep, stasit i skladno građen. Pošto ga dobro osmotri, halifa se obrati veziru:
- Vezire!
- Ovdje sam! - odgovori Džafer.
- Allaha mi, onaj što sjedi nije propustio ništa što priliči halifinom položaju. Onaj što je pred njim liči na tebe, Džafere, a sluga što stoji kraj njega kao da je Mesrur. Oni gosti su poput mojih gostiju. Ovo me potpuno zbunjuje.
Onda Dunjazada, Šeherzadina sestra, reče:
- Kako divno, dražesno i zanimljivo pripovijedaš!
- Nije to ništa prema onome što ću vam ispričati naredne noći ako poživim i ako me car poštedi!
Car pomisli: “Allaha mi, neću je pogubiti dok ne čujem kraj njene priče”.
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

287. noć

Kada nastupi dvije stotine osamdeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je halifa, vidjevši to, zbunjeno uzviknuo:
- Allaha mi, zapanjen sam ovim, Džafere!
- Ja također, zapovjedniče pravovjernih - na to će Džafer. Lađa je plovila dok im ne izmače iz vida, a onaj starac izvuče svoj čamac i reče:
- Hvala Allahu što smo dobro prošli i što nas niko nije sreo!
- Starče - upita ga Harun ar-Rešid - da li halifa svake noći dolazi na Tigris?
- Da gospodine - odgovori starac. - To traje već cijelu godinu.
- Molimo te, starče, da nas sačekaš ovdje naredne noći, pa ćemo ti dati pet zlatnih dinara. Mi smo stranci i gledamo da se malo zabavimo. Odsjeli smo u al-Hendeku.

- Sa zadovoljstvom - odgovori starac.
Potom halifa, Džafer i Mesrur odoše u dvor, svukoše trgovačku odjeću i obukoše carsko ruho, te sjedoše svaki na svoje mjesto. Onda uđoše emiri, veziri, dvorjani i namjesnici, tako da se odaja ispuni ljudima. Kada se zasjedanje završi, kada se svi ljudi razidoše i svako ode svojim putem, halifa Harun ar-Rešid reče:
- Džafere, ustaj da idemo gledati onoga halifu!
Džafer i Mesrur se nasmijaše, pa obukoše trgovačko ruho i pođoše inkognito, veoma raspoloženi. Izađoše na tajna vrata i kada stigoše do Tigrisa, zatekoše onoga starca, vlasnika čamca, kako sjedi očekujući ih. Ukrcaše se u njegov čamac i tek što su sjeli sa starcem, kad se pojavi halifina lađa i zaplovi prema njima. Oni se okrenuše i počeše zagledati lađu, te ugledaše dvije stotine robova, ali ne onih od prethodne večeri, a zubljonoše su izvikivali što i uvijek.
- Vezire - tada će halifa - ovo je tako čudesna stvar da ne bih vjerovao da sam o njoj čuo, ali sam vlastitim očima vidio! Starče - obrati se halifa zatim vlasniku čamca u kome su bili - uzmi ovih deset dinara pa potjeraj čamac naporedo s njihovom lađom. Oni su na svjetlu, a mi u tami, pa ćemo ih dobro osmotriti, a oni nas neće vidjeti.
Starac uze deset dinara, pa potjera čamac uporedo s lađom. Plovili su tako u sjenci njihove lađe...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

288. noć

Kada nastupi dvije stotine osamdeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je halifa Harun ar-Rešid rekao starcu:
- Uzmi ovih deset dinara i potjeraj čamac naporedo s njihovom lađom.
- Slušam i pokoravam se - odgovori starac koji uze novac i poveze ih.
Plovili su u sjenci lađe dok ne stigoše do vrtova gdje ugledaše ograđenu poljanu. Tu ukotviše lađu i ugledaše neke momke kako stoje, a uz njih je bila osedlana i zauzdana mazga. Lažni halifa izađe, uzjaha mazgu i pođe između svojih gostiju, dok su zubljonoše vikale i dok su sluge bile zauzete poslovima oko lažnog halife. Tada se Harun ar-Rešid, Džafer i Mesrur iskrcaše na kopno probijajući se između robova i pođoše ispred njih. Zubljonoše se osvrnuše i ugledaše tri čovjeka obučena kao strani trgovci. Nezadovoljni time, zubljonoše dadoše znak, te ih zgrabiše i odvedoše pred lažnog halifu. Kada ih taj halifa ugleda, upita:
- Kako ste dospjeli ovamo i šta vas dovodi u ovo doba?
- Gospodaru naš - odgovoriše oni - mi smo trgovci iz stranih zemalja. Stigli smo baš danas, pa smo izašli da prošetamo noću i naišli smo na vas. Ovi su nas uhvatili i doveli pred tebe. To je sve što se tiče nas.

- Neće vam se dogoditi ništa loše - reče lažni halifa - jer vi ste stranci. Da ste iz Bagdada, odrubio bih vam glave.
Zatim se obrati veziru:
- Povedi ove ljude, oni će nam biti gosti noćas.
- Slušam i pokoravam se, gospodaru! - odgovori vezir i povede ih u jedan veliki dvorac, izvanredno građen, kakav nije imao ni sultan. Protezao se od tla i vezao se za oblake. Vrata su mu bila od tikovog drveta ukrašena žeženim zlatom. S vrata se ulazilo u jednu dvoranu s fiskijama i šadrvanima, sa ćilimima i jastucima od svile, te malim minderlucima. Tu su bile spuštene zavjese i prostirka pred kojima je pamet zastajala i koje ni rječiti nisu mogli opisati. Na vratima su bili ispisani stihovi:

To je dvorac, nek je mir i radost s njime,
Svojom ljepotom obdari ga vrijeme;

U njemu su svakojaka čuda i rijetkosti -
Najbolja ih pera ne mogu opisati!

Lažni halifa uđe u dvor s grupom ljudi, pa sjede na zlatno prijestolje optočeno dijamantima, a na prijestolju je bila sedžada od žute svile. Halifini sabesjednici sjedoše, a nosilac mača osvete stade ispred halife. Onda postaviše sofre i jedoše, pa odnesoše posuđe i opraše ruke. Zatim donesoše pribor za vino, te se poredaše ibrici i čaše koje poče kružiti dok čaša ne stiže do halife Haruna ar-Rešida koji odbi da pije.
Lažni halifa se obrati Džaferu:
- Zašto tvoj prijatelj ne pije?
- Gospodaru, on već odavno ne pije vino - odgovori Džafer.
- Imam ja i drugih pića koja će odgovarati tvome prijatelju. Na primjer, jabukovača.
Lažni halifa naredi da donesu jabukovaču i odmah je donesoše, pa taj halifa priđe Harunu ar-Rešidu i reče mu:
- Kad god dođe na tebe red, ti pij ovoga pića.
Tako su se veselili i izmijenjivali čaše vina dok im se od pića ne zavrti u glavama i dok ih ne omami...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

289. noć

Kada nastupi dvije stotine osamdeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su halifa i njegovi sabesjednici pili dok im se od pića ne zavrti u glavama i dok ih ne omami. Tada halifa Harun ar-Rešid reče veziru Džaferu:

- Allaha mi, Džafere, mi nemamo ovakav pribor! Da mi je znati ko je ovaj mladić!
Dok su oni tako krišom razgovarali, mladić baci pogled i vidje kako se vezir došaptava s halifom, te reče:
- Došaptavanje je nepristojno.
- Nije to ništa nepristojno - reče Džafer - nego mi moj prijatelj govori: "Proputovao sam veći dio zemalja i družio se sa najvećim carevima, prijateljevao s vojnicima, ali nisam vidio ljepšeg stola od ovoga, niti sjajnije noći od ove, ali Bagdađani kažu: Piće bez muzike može samo glavobolju donijeti."
Kada je lažni halifa to čuo, osmjehnu se i razgali. U ruci je držao trsku kojom poče udarati po jednom okruglom jastuku, te se otvoriše vrata i na njih uđe sluga koji je nosio stolicu od slonovače ukrašenu suhim zlatom, a za njim je išla robinja čudesne ljepote i ljupkosti, divna, savršena. Sluga postavi stolicu, a na nju sjede djevojka poput jutarnjeg sunca na vedrome nebu. U ruci je imala lutnju indijske izrade koju stavi na krilo i nagnu se nad nju kao majka prema djetetu. Pošto je odsvirala dvadeset i četiri melodije, ona zapjeva na takav način da je pamet stajala. Potom opet zasvira onu prvu melodiju i zapjeva ove stihove:

Jezik ljubavi u srcu mome kazuje tebi
Da sam u te zaljubljena, a i kako ne bi;

Svjedok mi je moja duša napaćena
Vreli kapci očni i suze u bujicama.

Šta je ljubav prije tebe nisam znao -
Neka bude što je Allah ljudima namijenio!

Kada lažni halifa ču robinjinu pjesmu, on ciknu, pa do skuta pocijepa odjeću na sebi, te ga zakloniše paravanom i donesoše mu još ljepše odijelo koje on obuče i sjede kao ranije što je sjedio. Pošto čaša stiže do njega, on udari štapom po onom okruglom predmetu, kad se otvoriše vrata i uđe sluga koji je nosio zlatnu stolicu a za njim je bila robinja ljepša od prve. Ona sjede na stolicu, a u ruci joj bijaše lutnja koja je žalostila zlobnikovo srce. Djevojka zapjeva:

Kako da trpim kad mi u srcu oganj plamti,
A suza za suzom iz oka mi ko bujica lipti.

Allaha mi, život mi ne prija kada njega nije;
Kad me tuga mori, kako srce da se raduje?!

Kada mladić ču te stihove, on opet vrisnu i do skuta pocijepa odjeću na sebi, te ga zakriše paravanom i donesoše mu drugu odjeću koju on obuče, pa sjede vrativši se u prvobitno stanje i sasvim smireno razgovarajući. Pošto čaša stiže do njega, on udari štapom, pa izađe sluga, a za njim djevojka ljepša od prethodne. Sluga je nosio stolicu na koju djevojka sjede držeći lutnju uz koju zapjeva ove stihove:

Učini kraj rastanku i surovosti -
Kunem se da te srce neće zaboraviti.

Na tužnog i na sjetnoga se sažalite
Koji strasno voli i bezmjerno ga ljubite.

Muče ga boljke i iscrpljuju strasti
I Boga moli da budeš zadovoljna ti.

O, mjeseci, kome ću mjesta sad u srcu dati;
Kako mogu drugo biće sada odabrati?!

Kada mladić ču te riječi, vrisnu iz sveg glasa i pocijepa odjeću na sebi, pa ga zakriše paravanom i donesoše mu drugu odjeću, te se on poče ophoditi prema svojim sabesjednicima kao i ranije. Čaša je kružila i kada stiže do njega, on udari po onom okruglom predmetu, pa se vrata otvoriše i izađe mladić noseći stolicu, a za njim je bila jedna djevojka. Mladić postavi djevojci stolicu, ona sjede na nju, uze lutnju i naštima je, pa zapjeva:

Kada će se rastanak i mržnja prekratiti
I kada će mi se prošlost opet vratiti?

Još jučer smo u svom utočištu skriveni bili,
Radovali se, a zlobnici nisu marili.

Al' sudba nas obmanu i društvo razjuri,
Te naše skrovište u pravu pustoš pretvori.

Želiš li, zlobniče, da ih sad zaboravim,
Al' srce se zlobniku ne pokorava, vidim.

Ne kori me i ostavi me s mojom ljubavi
Jer moje srce neće nikad da ga ostavi.

Gospodo, vi ste se promijenili i zavjet pogazili,
Al' bez vas srcu nema utjehe, ako ste to mislili!

Kada lažni halifa ču robinjinu pjesmu, viknu iz sveg glasa i pocijepa sve na sebi... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

290. noć

Kada nastupi dvije stotine devedeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je drugi halifa, pošto je čuo robinjinu pjesmu, viknuo iz sveg glasa, pocijepao odjeću na sebi i onda pao bez svijesti. Htjedoše ga zakloniti paravanom kao i obično, ali se zamrsiše užad, te Harun ar-Rešid baci pogled i uoči na njegovom tijelu tragove udaraca bičem. Pošto dobro pogleda i uvjeri se u to, Harun ar-Rešid reče:
- Allaha mi, Džafere, to je divan mladić, ali je odvratni lopov.
- Otkud znaš to, zapovjedniče pravovjernih? - upita Džafer.
- Zar nisi vidio na njegovim butinama tragove biča?
Ispred mladića spustiše paravan, pa mu donesoše drugu odjeću koju on obuče i sjede sa svojim sagovornicima kao što je i ranije sjedio. Onda mladić baci pogled i vidje da se halifa i Džafer došaptavaju, pa im reče:
- O čemu se radi, momci?
- Sve je u redu, gospodaru. Za tebe nije tajna da je ovaj moj prijatelj trgovac koji je proputovao mnoge zemlje i oblasti, družio se s carevima i uglednim ljudima i on mi sada govori: “Ono što noćas radi naš halifa pravo je rasipništvo. Nisam nikog vidio da tako nešto radi u cijelome svijetu, jer je pocijepao toliko i toliko odjeće, a svako odijelo vrijedi hiljadu dinara.' To je pravo rasipništvo.”
Lažni halifa na to odgovori:
- Vidi ti njega! Novac je moj, a i odjeća je moja. To je jedan vid darivanja slugu i evnuha. Svako odijelo koje sam pocijepao pripasti će nekom od mojih prisutnih sagovornika, a odredio sam da im uz svako odijelo dam po pet stotina dinara.

- Divno je to što si učinio, gospodaru - reče Džafer i izgovori stihove:

Na tvome dlanu sagradi se dom vrlinama,
Da troše tvoj novac dao si ljudima.

Kad vrline jednom kapije svoje zatvore,
Tvoje ruke će u ključeve za katance da se pretvore.

Pošto je mladić čuo stihove vezira Džafera, naredi da mu daju hiljadu dinara i ruho. Potom poče kružiti čaša i vino im je godilo. Onda ar-Rešid reče:
- Džafere, pitaj ga za tragove udaraca po slabinama, da vidimo šta će odgovoriti.
- Ne žuri, gospodaru! Pazi, bolje će biti da se strpiš.
- Tako mi života i al-Abbasova mezara, budi siguran da ću te zadaviti ako ga ne upitaš!
U tom času mladić se obrati veziru:
- O čemu se došaptavaš sa svojim prijateljem? Reci mi ko ste vi!
- Sve je u redu - odgovori vezir, ali mladić nastavi:
- Zaklinjem te Allahom da mi kažeš ko ste i da mi ništa ne tajite.
- Gospodaru - odgovori Džafer - on je vidio na tvojim slabinama tragove udaraca bičem i to ga je veoma začudilo, pa je upitao: "Kako halifa može dobiti batine?!" Želio bi saznati šta je uzrok tome.
Mladić se na te riječi osmjehnu:
- Znajte da je moja priča čudna i da je moj slučaj neobičan toliko da bi mogao poslužiti kao pouka onima kojima je do pouke, ako bi se ispisao iglama u uglovima očiju.
Zatim mladić duboko uzdahnu i izgovori stihove:

Moja priča je čudna da je sva čuda nadmašila;
Ljubavlju se kunem da mi se staza zatvorila.

Kad već hoćete čuti, onda poslušajte
I svi prisutni sada mukom umuknite!

Poslušajte moje riječi, one će vam kazati
Da istinu govorim i da neću lagati.

Ja sam žrtva ljubavi i velike strasti
A ona što me zgromi sve djevojke nadmaši.

Njeno oko sa surmom slično je indijskim sabljama,
A s lukova obrva svojih pogađa strijelama.

Srcem osjećam da naš je vođa među nama,
Potomak vrsnih i halifa svog vremena.

Drugi međ vama je onaj kog Džaferom zovu,
Vezir halifin, u gosposnom potomstvu.

Treći je Mesrur što nosi sablju halifinu
I ako ne lažem sada već govorim istinu

Postigoh sve čemu sam s ovim težio
I radošću sam srce svoje od svuda ispunio.

Kada je čuo mladićeve riječi, Džafer se zakle, ali dvosmislenom zakletvom, da oni nisu ti o kojima govori, a mladić se nasmija i reče:
- Znajte, gospodo, da ja nisam zapovjednik pravovjernih, već sam se tako prozvao zato što hoću da od žitelja ovoga grada dobijem ono što želim. Zovem se Muhammed Ali ibn Ali al-Dževheri. Moj otac je spadao u ugledne ljude. Umro je i ostavio mi veliko bogatstvo u zlatu, srebru, biserima, merdžanima i dijamantima, topazima i drugom dragom kamenju; ostavio mi je spahiluke, hamame, gajeve, vrtove, dućane, pekare, robove, robinje, sluge. Jednog dana sam sjedio u dućanu, okružen slugama, kad se pojavi jedna djevojka koja je jahala mazgu, a dvorile su je tri robinje, sve nalik na mjesec. Kada mi priđe, sjaha pored dućana, sjede kod mene i reče mi:
- Jesi li ti Muhammed al-Dževheri?
- Jesam - odgovorih. - Tvoj sam rob i sluga.
- Imaš li dragulja koji bi mi odgovarali?
- Gospođo, ono što imam donijet ću ti i pokazati, pa ako ti se nešto dopadne, bit će to sreća za tvoga roba. Ako ti se pak ne dopadne, bit ću nesretan zbog toga.
Imao sam stotinu dijamantskih ogrlica i sve joj ih pokazah, ali joj se ništa ne dopade, te djevojka reče:
- Htjela bih nešto ljepše od toga što sam vidjela!

Imao sam jednu malu ogrlicu koju je kupio moj otac za stotinu hiljada dinara. Takvu nije imao nijedan veliki car.
- Gospođo - rekoh joj - ostala mi je još jedna ogrlica od dijamanata i dragulja kakvu nema niko ni među velikim, ni među sitnim ljudima.
- Pokaži mi je - reče žena, a kada je vidje, uskliknu: - To je ono što tražim! Za tim žudim cijelog života! Koliko košta?
- Moj otac ju je platio stotinu hiljada dinara.
- Dajem ti pet hiljada dinara preko toga.
- Gospođo, ogrlica i njen vlasnik su ti na raspolaganju. Nemam ništa protiv.
- Zarada je obavezna, a time ćeš mi učiniti veliku uslugu. Potom žena ustade, hitro uzjaha mazgu i reče mi:
- Allaha ti, gospodine, budi dobar pa pođi sa mnom da uzmeš novac. Tvoj današnji dan zbog susreta sa mnom nalik je na mlijeko.
Ja ustadoh, zaključah dućan i pođoh s njom, siguran, te stigosmo do njene kuće. Vidjeh da je to kuća sa očiglednim znacima blagostanja. Kapija je bila ukrašena zlatom, srebrom i lazurom, i bili su na njoj napisani ovi stihovi:

O kućo, neka tuga nikad ne uđe u tebe,
Nek domaćina sudba nikad ne obmane!

Divna si, kućo, za sve goste
Kad drugdje neće da ih ugoste!

Djevojka sjaha i uđe u kuću naredivši mi da sjednem na klupu pred kapijom dok ne dođe mjenjač. Sjedio sam tu izvjesno vrijeme, kad se pojavi jedna djevojka i reče mi:
- Gospodine, uđi u hodnik, jer je ružno da sjediš pred kapijom. Ustadoh, uđoh u hodnik i sjedoh na jednu klupicu, a onda se pojavi djevojka i reče mi:
- Gospodine, moja gospođa ti poručuje da uđeš i sjedneš pred vrata odaje dok ne dobiješ novac.
Ustadoh i uđoh u kuću, te posjedih kratko vrijeme, kad odjednom ugledah stolicu od zlata i na njoj zastor od svile. Neočekivano se zavjesa diže i iza nje se pojavi djevojka koja je kupila od mene onu ogrlicu. Ona otkri lice koje je bilo kao mjesečev krug, a na vratu joj je bila ogrlica. Pamet mi stade i bijah zabezeknut kad sam ugledao tu djevojku, tako lijepu i zanosnu. Čim ona mene ugleda, ustade sa stolice i pohita k meni govoreći mi:
- Oči moje, zar se neće sažaliti na svoju dragu neko ko je lijep kao ti?
- Gospođo, sva ljepota je u tebi, i ona je samo jedno od tvojih svojstava.

- Zlataru, znaj da te volim i ne mogu povjerovati da sam te dovela k sebi.
Potom se djevojka nagnu prema meni, poljubi me i privuče privinuvši me na grudi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

291. noć

Kada nastupi dvije stotine devedeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je zlatar kazivao:
- Potom se djevojka nagnu prema meni, poljubi me i povuče k sebi privinuvši me na grudi. Bio sam u takvom stanju da je djevojka shvatila kako se želim sjediniti s njom. Ona reče:
- Gospodine, želiš li se sjediniti sa mnom na grješan način? Ne bilo onoga ko čini takve grijehe i ko se zadovoljava ružnim riječima! Ja sam djevica i nije mi se niko približio, a nisam nepoznata u gradu. Znaš li ti ko sam?
- Allaha mi, ne znam, gospođice - odgovorih.
- Ja sam gospođica Dunja, kćer Jahje ibn Halida al-Barmakida,[64] a moj brat je Džafer, halifin vezir.
Kada sam to čuo, trgoh se od nje govoreći:
- Gospođice, nisam kriv što sam na te nasrnuo. Ti si me podstakla da poželim sjedinjenje s tobom!
- Ne boj se, i ti moraš ostvariti svoju želju onako kako će Allah biti zadovoljan. Ja sama o sebi odlučujem, a kadija će mi sačiniti bračni ugovor. Hoću da ti budem žena, a ti meni muž.
Potom djevojka pozva kadiju i svjedoke ne žaleći truda, a kada ovi dođoše, ona im reče:
- Muhammed Ali bin Ali al-Dževheri traži da se udam za njega, pa mi je ovu ogrlicu dao na ime mehra. Primila sam je i pristajem.
Napisaše joj bračni ugovor, te ja odoh s njom u sobu, a ona naloži da donesu pribor za vino, te počeše kružiti čaše u najboljem redu. Kad nam vino zavrti glavama, djevojka naredi sviračici da zapjeva, te ona uze lutnju, zasvira i poče pjevati:

On mi dođe ko srndać, kao mjesec, kao grana -
Neka strada duša koja u njeg nije zaljubljena!

Ljepotom Allah htjede stišat' uzbuđenje
Na licu, al otpoče drugo uzbuđenje.

Prepirem se sa zlobnicima kad govore o njemu

Jer mi nije drago da ga oni i spomenu.

Slušam kad o drugom kome razgovaraju,
Al me misli o njemu stalno opsjedaju.

On je vjesnik ljepote - sva su čuda na njemu,
A čudo je najveće na licu njegovu.

Na njegovom svijetlom licu Bilal objavljuje
Da rujna zora svoj dolazak najavljuje[65]

Zlobnici bi htjeli da se vratim paganstvu,
A ja neću nevjeru pošto priđoh pravom vjerovanju!

Djevojka je bila uzbuđena svirkom i tanahnom pjesmom robinje, a robinje su pjevale jedna za drugom i recitirale su stihove dok se ne izreda njih deset. Onda gospođica Dunja uze lutnju, zasvira i zapjeva stihove:

Kunem se nježnošću tvojih vitkih slabina
Da me sažiže oganj tvoga odlaska.

Sažali se srcu što u ljubavi sagorijeva,
Mjeseče koji u praskozorje mrak obasjava!

Daruj me tako da se s tobom sjedinim -
U sjaju čaše svake ja ljepotu tvoju vidim,

Što na raznobojne ruže nalikuje
I ljepotom svojom mirtu zasjenjuje.

Kada završi recitiranje poezije, ja uzeh lutnju, te čudesno zasvirah i zapjevah:

Slava Gospodaru koji svu ljepotu tebi dade,
Te i ja jedan od robova tvojih postade.

Ti što pogledom cijeli ljudski rod plijeniš,

Smiluj se i nemoj da nas strijelama gađaš.

Dvije krajnosti - vatra i voda - u jednom plamenu,
Čudesno se spojiše na tvome obrazu.

Ti si plamen i blagodet ti si srcu mome -
Ah, kakav si užitak srcu zaljubljenome!

Kada je čula moju pjesmu, djevojka se silno obradova, a onda otpusti robinje, te nas dvoje ustadosmo i odosmo na najudobnije mjesto gdje je za nas bila pripremljena postelja svih boja. Djevojka skinu haljine i ja ostadoh s njom nasamo onako kako se osamljuju ljubavnici, i otkrih da je ona biser neprobušeni i ždrebica nejahana. Radovao sam joj se i nisam u životu imao ugodnije noći od te...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

292. noć

Kada nastupi dvije stotine devedeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Muhammed ibn Ali al-Dževheri kazivao:
- I pošto ostadoh nasamo sa gospođicom Dunjom, kćerkom Jahje ibn Halida al-Barmakida, otkrih da je ona biser neprobušeni i ždrebica nejahana, pa izgovorih stihove:

Kao prsten golubicu, obgrlih je rukama,
A ona veo na licu načini mojim šakama.

Zaista, trijumf je to bio veliki:
Grlismo se i ne htjedosmo rastati.

Proveo sam kod nje cijeli mjesec dana ostavivši dućan, porodicu i zavičaj. Jednog dana, Dunja mi reče:
- Očinji vide, gospodine Muhammede, odlučila sam da danas odem u hamam, a ti ostani u ovoj postelji i ne miči se dok se ja ne vratim.
Tražila je da se u to zakunem, te joj rekoh:
- Sa zadovoljstvom.
Pošto, dakle, zatraži da se zakunem da se neću micati s toga mjesta, ona povede djevojke i ode u hamam. Allaha mi, braćo, ona nije bila još stigla ni na ulicu, kad se

otvoriše vrata i uđe jedna starica koja mi se obrati:
- Gospodine Muhammede, zove te gospođa Zubejda.[66] Čula je da si obrazovan, otmjen i da lijepo pjevaš.
- Bogami, ne mogu poći s ovoga mjesta dok ne dođe gospođa Dunja.
- Gospodine - na to će starica - nemoj dopustiti da se gospođa Zubejda naljuti na tebe i da ti postane neprijatelj. Nego, ustani, porazgovaraj s njom i vrati se na svoje mjesto.
Ja istog časa ustadoh i pođoh dok je starica išla ispred mene vodeći me do gospođe Zubejde.
- Očinji vide - upita me Zubejda - jesi li ti dragi gospođe Dunje?
- Tvoj sam rob i sluga - rekoh.
- Imao je pravo onaj koji te je opisao kao lijepog i milog, obrazovanog i savršenog. Ti čak nadmašuješ taj opis i priče o tebi. Otpjevaj mi nešto da čujem.
Dade mi lutnju, te ja zapjevah:

Srce zaljubljenog ljubav je ophrvala,
A tijelo mu ruka bola poharala.

I svi ljudi što jašu konje zauzdane
Vole i dragog vode u te karavane.

Allahu povjeravam mjesec u vašem taboru
Kojeg srce moje voli i suze mi zbog nje liju.

Ah, kako je zadovoljna, bijesna ili zadovoljna,
Jer sve što voljeni čini za srce nam prijanja!

Kada završih pjesmu, žena uskliknu:
- Neka Allah da da ti tijelo bude zdravo i dah mirisan! Zaista si savršeno lijep, obrazovan i muzikalan! Sad ustani i idi na svoje mjesto prije nego što dođe gospođa Dunja. Ako te ne nađe, naljutit će se.
Duboko se poklonih pred gospođom i predvođen staricom pođoh do vrata na koja sam izašao. Uđoh prema onom ležaju, ali vidjeh da je Dunja već stigla iz hamama i da spava na krevetu. Sjedoh kraj njenih nogu i počeh joj ih trljati, a Dunja otvori oči, vidje me podno svojih nogu i odgurnu me s kreveta govoreći:
- Nevjerniče! Pogazio si zakletvu! Obećao si mi da nećeš ići odavde, a pogazio si

obećanje i otišao si gospođi Zubejdi. Allaha mi, da me nije strah bruke, dvorac bih joj srušila na glavu! Savvabe - pozva jednog roba - ustaj i odrubi glavu lažljivom vjerolomniku! Nije nam više potreban! Rob mi priđe, otkinu jedan komad svojih skuta, pa mi zaveza oči namjeravajući da me pogubi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

293. noć

Kada nastupi dvije stotine devedeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Muhammed al-Dževheri kazivao:
- Priđe mi rob, otkinu jedan komad svojih skuta, pa mi zaveza oči namjeravajući da me pogubi. Tada ustadoše stare i mlade robinje i rekoše:
- Gospođo, on nije prvi koji je pogriješio ne znajući tvoju narav! Nije toliko zgriješio da ga treba ubiti!
- Allaha mi - odgovori Dunja - moram mu se osvetiti!
Onda naredi da me tuku, te me izbatinaše po rebrima. To su tragovi tih udaraca koje ste vidjeli. Djevojka naloži da me izbace, pa me odvedoše daleko od dvora i baciše me.
Vukao sam se i išao malo-pomalo dok ne stigoh do svoje kuće. Pozvah ljekara i pokazah mu tragove udaraca, te me ljekar poče njegovati trudeći se da me izliječi. Kada se zaliječih, odoh u hamam i tu moji bolovi sasvim minuše. Nakon toga, pođoh u dućan, pokupih sve što je bilo u njemu i prodadoh, a za dobiveni novac kupih četiri stotine robova kakvih nije imao nijedan car. Dvije stotine njih svaki dan su odlazili sa mnom u šetnju. Sagradio sam ovu lađu na koju sam potrošio pet hiljada zlatnika. Prozvao sam se halifom i svakom svome slugi sam dao položaj odgovarajući onome iz halifinog okruženja, zahtijevajući i da nalikuju na njih. Naredio sam da se izvikuje da će biti odrubljena glava svima koji plove Tigrisom, i to bez odlaganja. Tako radim već punu godinu dana, a o Dunji nemam nikakvog glasa, niti joj ima traga.
Zatim mladić proli suze i izgovori stihove:

Allaha mi, nikada je neću zaboraviti
I blizak ću biti onom ko će me s njom zbližiti!

Slična je mjesecu po svome izgledu -
Slava njenom Tvorcu, njenom Stvoritelju!

Skolila me sjeta i spopala me nesanica
Jer ljepotom naruši mir mojega srca.

Kada Harun ar-Rešid sasluša mladićeve riječi i saznade da je zaljubljen, da je obuzet ushićenjem i strašću, halifa se osjeti zbunjenim i začuđenim, te reče:
- Slava Allahu koji je stvorio uzrok svakoj stvari!
Potom zatražiše mladićevo dopuštenje da odu i on im dade dozvolu, a halifa odluči da pravično postupi prema njemu i da ga daruje što je moguće bolje.
Zatim odoše od mladića u halifin dvor, sjedoše, pa promijeniše odjeću i obukoše svečano ruho. Oružnik Mesrur stade pred halifu, a on se obrati Džaferu:
- Vezire, dovedi mi onog mladića...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

294. noć

Kada nastupi dvije stotine devedeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se halifa obratio veziru:
- Dovedi mi onog mladića kod koga smo bili prošle noći!
- Slušam i pokoravam se - odgovori vezir, pa ode mladiću, pozdravi ga i reče:
- Povinuj se zapovjedniku pravovjernih, halifi Harunu ar-Rešidu.
Mladić pođe s vezirom u dvorac, okružen stražom. Kada dođe halifi, poljubi tlo pred njim, prouči mu dovu za dugovječnost, slavu i ostvarenje nade, za trajnu darežljivost, da daleko od njega budu nesreća i bolest. Zatim biranim riječima kaza:
- Es-selamu alejkum, zapovjedniče pravovjernih i čuvaru časne vjere!
Onda mladić izgovori stihove:

Neka tvoja vrata budu Kaba uvijek željena
I tlo pred njom neka bude znamenje na čelima

Da bi se o tebi moglo po svijetu vikati:
“Ovo je Ibrahimov hram, a Ibrahim si ti!”[67]

Halifa se osmjehnu mladiću odgovorivši mu na pozdrav i gledajući ga s poštovanjem. Dovede ga k sebi, posadi ga preda se i reče:
- Muhammede Ali, hoću da mi ispričaš šta ti se dogodilo noćas, jer je to zaista čudo nad čudima.
- Oprosti mi, zapovjedniče pravovjernih, ali daj mi mahramu sigurnosti da bi splasnuo moj strah i da bi se moje srce smirilo.
- Siguran si - reče halifa. - Nemoj strahovati ni tugovati!
Onda mu mladić poče pričati sve što mu se dogodilo, od početka do kraja. Halifa

shvati da je mladić zaljubljen i da je odvojen od drage, te ga upita:
- Da li bi volio da ti je vratim?
- To bi bila dobrota zapovjednika pravovjernih - odgovori mladić i kaza stihove:

Ljubi mu prste jer to i nisu prsti njegovi,
Već blagu silnome to su ključevi;

Zahvali na blagodatima koje nisu blagodati
Već ljepoticama o vratu đerdani nanizani.

Onda se halifa obrati veziru:
- Džafere, dovedi mi svoju sestru Dunju, kćer vezira Jahje ibn Halida al-Barmakida!
- Slušam i pokoravam se, zapovjedniče pravovjernih - odgovori vezir i ode istog časa. Kada se Dunja nađe pred halifom, on joj reče:
- Znaš li ti ko je ovo?
- Kako žena može poznavati muškarce, zapovjedniče pravovjernih? - odgovori ona, a halifa se osmjehnu i nastavi:
- Dunja, ovo je tvoj dragi, Muhammed ibn Ali al-Dževheri. Znamo šta je bilo s vama i čuli smo cijelu priču. Shvatili smo i ono što je tajna i što nije tajna. Stvari se ne daju sakriti.
- Zapovjedniče pravovjernih - na to će Dunja - tako je bilo pisano u Knjizi. Molim velikog Allaha da mi oprosti zbog onoga što se dogodilo i molim tvoju milost da mi halali.
Halifa se nasmija, pa pozva kadiju i svjedoke i ponovo vjenča Dunju s njenim mužem Muhammedom ibn Ali al-Dževherijem. Nakon toga su bili veoma sretni, u inat pakosnicima. Halifa postavi Muhammeda za svoga sabesjednika, i tako su dugo živjeli u radosti, veselju i blagostanju, dok im ne dođe Rušiteljica Užitaka i Razbijačica Skupova.

PRIČA O HARUNU AR-REŠIDU I ALI AL-ADŽEMIJI

Priča se da je halifa Harun ar-Rešid jedne noći bio nespokojan, pa pozva svog vezira i kada ovaj dođe, halifa mu reče:
- Džafere, noćas sam veoma nemiran i teško mi je na duši, pa bih htio da učiniš nešto što će mi olakšati i dušu mi razgaliti.
- Zapovjedniče pravovjernih - na to će vezir - ja imam jednog prijatelja po imenu Ali al-Adžemi. On zna uzbudljive priče koje razgaljuju dušu i iz srca nemir tjeraju.
- Dovedi mi ga! - reče halifa.
- Slušam i pokoravam se - odgovori Džafer i ode od halife da potraži al-Adžemija. On posla ljude po njega i kada ovaj dođe, vezir mu reče:
- Odgovaraj zapovjedniku pravovjernih!
- Slušam i pokoravam se - na to će al-Adžemi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

295. noć

Kada nastupi dvije stotine devedeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je al-Adžemi rekao:
- Slušam i pokoravam se - i zatim je s vezirom pošao halifi.
Kada je stigao pred njega, halifa mu reče da sjedne i čim je sjeo, halifa mu se obrati:
- Ali, noćas se ne osjećam dobro. Čuo sam da ti znaš priče i predanja, te hoću da čujem od tebe nešto što će mi odagnati brige i razvedriti misli.
- Zapovjedniče pravovjernih - odgovori Ali - hoćeš li da ti pričam o onome što sam svojim očima vidio, ili o onome što sam čuo?
- Ako si nešto vidio, pričaj mi.
- Slušam i pokoravam se. Znaj, zapovjedniče pravovjernih - poče kazivati Ali - da sam jednoga dana krenuo na put iz svoga grada, iz Bagdada, i sa mnom je bio sluga koji je nosio malu vreću. Stigosmo u jedan grad i dok sam ja trgovao, neki kurdski siledžija nasrnu na me i ote mi vreću govoreći:
- Ovo je moja vreća i sve što je u njoj moja je imovina!
- Muslimani, oslobodite me iz šaka najgoreg napasnika! - povikah, a ljudi odgovoriše:
- Idite kadiji i zadovoljite se njegovom presudom!
Pođosmo kadiji pristajući na njegovu presudu. Kada stigosmo i poklonismo se, kadija upita.
- Zašto ste došli? U čemu je problem?
- Mi smo u sporu, pa smo došli da nam presudiš pristajući na tvoju presudu.
- Ko je tužilac? - upita kadija, a Kurd istupi i reče:

- Neka Allah podrži našega gospodina kadiju! Ova vreća je moja i sve što se u njoj nalazi moja je imovina. Bila mi je nestala i našao sam je kod ovoga čovjeka.
- Kada ti je nestala? - upita kadija.
- Jučer, i nisam mogao spavati zbog toga.
- Ako ti je poznata, opiši mi šta je u vreći - reče kadija.
- U ovoj vreći su dvije srebrene igle, surma za oči, peškir, stavio sam u nju dva pozlaćena lonca i dva svijećnjaka; u njoj se nalaze dva šatora, dvije zdjele, dvije kašike, jedan jastuk, dva otirača, dva ibrika, sofra, dva umivaonika, kazan, dvije šolje, kutljača, jedna velika igla, dvije torbe, mačka, dva psa, drvena činija, dvije bunde, ogrtač, krzno, krava, dva teleta, dvije ovce, dva jareta, dva zelena šatora, jedna deva mužjak i dvije ženke, bivolica, dva vola, lavica, dva lava, medvjedica, dvije lisice, klupica, dva ležaja, dvorac, dvije odaje, hodnik, dvije sobe za sjedenje, kuhinja s dvoja vrata i grupa Kurda koji će posvjedočiti da je vreća moja.
- A šta ti veliš? - upita me kadija, te ja istupih ošamućen riječima toga Kurda:
- Neka Allah učini slavnim našega gospodina kadiju! Ja u toj vreći imam samo jednu trošnu kuću, jednu kuću bez vrata i jednu pseću kolibu, mekteb za djecu i omladinu koji se igraju bacanja kocke, tu imam šator i užad, logor, grad Basru, Bagdad, dvorac Šeddada ibn Ada, kovački nakovanj, ribarsku mrežu, štapove, drvene klinove, djevojke i mladiće, te hiljadu podvodača koji će posvjedočiti da je vreća moja.
Kada je to čuo, Kurd gorko zaplaka i reče:
- Gospodine kadijo, ova moja vreća je poznata i sve što se nalazi u njoj opisao sam. U ovoj mojoj vreći su još: utvrđenja i kule, ždralovi i lavovi, ljudi koji igraju šaha, trgovi, kobila s dvoje ždrebadi, pastuh, dva velika konja, dva duga koplja, u njoj je jedan lav, dva zeca, jedan grad, dva sela, jedna djevojka i dva spretna podvodača, jedan muškarac u ženskoj odjeći, dva obješena čovjeka, jedan slijepac i dva žbira, jedan hrom čovjek i dva starca, jedan svećenik s dva đakona, jedan patrijarh i dva monaha, kadija i dva svjedoka koji će posvjedočiti da je vreća moja.
- Šta ti veliš, Ali? - upita kadija, a mene obuze bijes, zapovjedniče pravovjernih, pa priđoh kadiji i rekoh mu:
- Neka Allah pruži podršku našem čestitom kadiji...
Šeherzadu zateče noć, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

296. noć

Kada nastupi dvije stotine devedeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam sretni care, da je al-Adžemi kazivao:
- Mene obuze bijes, zapovjedniče pravovjernih, pa priđoh kadiji i rekoh mu:
- Neka Allah pruži podršku našem čestitom kadiji. U toj mojoj vreći nalaze se oklopi i

sječiva, magacini oružja, hiljadu ovnova koji bodu rogovima, pašnjaci za stoku, hiljadu pasa koji laju, vrtovi, vinogradi, cvjetovi, mirisi, smokve, jabuke, kipovi, slike, brežuljci, čaše, nevjeste, pjevačice, taština i vika, prostrane oblasti, sretna braća i divni drugovi sa sabljama i kopljima, strijelama i lukovima, prijatelji i voljena bića, drugovi, kafezi za orlove, društvo za pijanke i tambure, svirale i zastave, stjegovi i djeca, djevojke i nevjeste bez žarova, robinje i pjevačice, pet Abisinki, tri Indijke, četiri Medinjanke, dvadeset Bizantinki, pedeset Uirkinja, sedamdeset Perzijanki, osamdeset Kurdistanki, devedeset Džurdžijanki, Tigris i Eufrat, ribarska mreža, kresivo i kremen, Irem grad na stupovima, hiljadu razvratnica i jedan podvodač, trkališta, konjušnice, džamije i hamami, zidar i stolar, daska i ekser, crni rob s flautom, starješina i konjušar, gradovi i oblasti, stotinu hiljada dinara, Kufa i al-Anbar, dvadeset sanduka punih platna, pedeset magacina hrane, Gaza i Askalan, oblasti od Damijate do Asuana, dvor cara Anuširvana, Sulejmanovo carstvo, oblasti od doline Namana do zemlje Horasana, Balh i Isfahan, prostor od Indije do Sudana, i u vreći se nalazi - neka Allah pozivi našega gospodina kadiju - veš, komadi platna, hiljadu oštrih britvi koje će odsjeći bradu kadiji ako ga nije strah da me kazni i ako ne presudi da je vreća moja.

Kada je čuo moje riječi, kadija se zbuni i reče:

- Vidim da ste obojica obični hrsuzi, ili dva bogohulnika koji se poigravaju kadijom i sudom ne zazirući od prijekora. Niko nije mogao opisati ili čuti nešto čudnije od toga što ste vi opisali, niti je neko mogao napričati nešto slično tome što ste vi kazali. Allaha mi, od Kine do drveta Um Gajlana, od Perzije do Sudana, od doline Namana do Horasana ne može stati sve što ste nabrojali. Niko neće povjerovati u to što tvrdite! Zar je ta vreća more bez dna, ili je to Dan smotre[68] na koji će se okupiti pravednici i lopuže?

Potom kadija naredi da se vreća otvori i ugleda u njoj hljeb, limun, sir i masline. Ja bacih vreću Kurdu i odoh.

Kada je halifa čuo al-Adžemijevu priču, zavali se od smijeha i bogato ga nagradi.

PRIČA O HARUNU AR-REŠIDU, DŽAFERU, ROBINJI I IMAMU ABU JUSUFU

Priča se da je Džafer al-Barmakid sjedio jedne noći sa Harunom ar-Rešidom koji mu je rekao:
- Džafere, čuo sam da si kupio robinju koju ja dugo već tražim jer je prelijepa i srce mi je osvojila. Prodaj mi je.
- Neću je prodati, zapovjedniče pravovjernih.
- Pokloni mi je!
- Neću je ni pokloniti.
- Ja ću se tri puta razvesti sa Zubejdom, ako mi ne prodaš robinju ili ako mi je ne pokloniš.
- Ja ću se tri puta razvesti sa svojom ženom ako ti prodam ili poklonim robinju.
Kada se malo otrijezniše i shvatiše da su otišli predaleko, te da nisu u stanju da smisle nešto pametno, ar-Rešid reče:
- Ovo je situacija u kojoj nam ne može pomoći niko osim Abu Jusufa.[69]
Potražiše Abu Jusufa iako je već bila ponoć i kad glasnik stiže Abu Jusufu, on ustade preplašen i pomisli: “U ovo doba me zovu samo zbog nečeg što je opasno po islam!” Zatim brzo izađe, uzjaha mazgu i reče slugi:
- Ponesi zobnicu za mazgu, možda nije pojela cijeli obrok, pa kad stignemo u halifin dvor, daj joj da pojede ostatak zobi dok ja ne izađem, ako joj večeras nije dat pun obrok.
- Slušam i pokoravam se - odgovori sluga.
Kada Abu Jusuf stiže u halifin dvor, halifa ustade i posadi ga na sećiju pored sebe, a samo njemu je dopuštao da tu sjedi. Halifa mu reče:
- U ovo doba te tražimo samo zbog nečeg važnog, zbog toga i toga. Nismo u stanju da smislimo nešto pametno.
- Zapovjedniče pravovjernih - odgovori Abu Jusuf - nema ništa lakše od toga. Džafere, polovinu robinje prodaj zapovjedniku pravovjernih, a polovinu mu pokloni, pa će te obojica moći održati zakletvu.
Halifa se obradova tome i učiniše kako im je rekao Abu Jusuf, a onda halifa reče:
- Odmah dovedite robinju...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

297. noć

Kada nastupi dvije stotine devedeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je halifa Harun ar-Rešid rekao:

- Odmah dovedite robinju, jer sam je veoma poželio!
Kada dovedoše robinju, halifa reče kadiji Abu Jusufu:
- Hoću da je odmah obljubim. Ne mogu bez nje do isteka roka za čišćenje.[70] Šta se tu može smisliti?
- Dovedite mi jednog halifinog roba koji još nije oslobođen - reče Abu Jusuf. Kad mu dovedoše roba, pravnik nastavi: - Dopusti mi da je udam za njega, a on će se razvesti s njom prije nego što je obljubi, tako da ćeš je ti sada moći obljubiti ne čekajući zakonski rok za čišćenje.
Halifa se začudi više nego maločas, i kada dođe rob, halifa reče kadiji:
- Dopuštam ti da sklopiš brak - te kadija sklopi brak koji rob prihvati, a onda kadija reče robu:
- Sada se razvedi s njom i dobit ćeš stotinu dinara.
- Neću to učiniti.
Kadija mu je davao sve više novaca, a rob je odbijao dok mu kadija ne ponudi hiljadu dinara i tada on reče kadiji:
- Da li o razvodu odlučujem ja, ili odlučuje zapovjednik pravovjernih?
- Ti odlučuješ, naravno - odgovori Abu Jusuf.
- Allaha mi, neću to učiniti! - odbi rob.
Halifa se veoma naljuti i povika:
- Šta da se radi, Abu Jusufe?
- Ne boj se, zapovjedniče pravovjernih. Nije to ništa. Samo daj ovog roba robinji.
- Predajem joj ga - reče halifa, a onda se kadija obrati djevojci:
- Reci mi da li pristaješ.
- Pristajem - odgovori djevojka.
- Odlučujem da ih rastavim, jer je rob postao vlasništvo djevojke i brak se raskida.
Zapovjednik pravovjernih ustade i reče:
- Niko osim tebe ne može biti kadija dok sam ja živ!
Halifa naredi da donesu zlato na poslužavnicima, te sluge izručiše zlato pred njega, a halifa reče kadiji:
- Imaš li nešto u šta ćeš staviti zlato?
Abu Jusuf se sjeti zobnice za mazgu, pa zatraži da mu je donesu i napuniše je zlatom. Kadija uze zobnicu i ode kući, a sutradan reče prijateljima:
- Ne može se do vjere i ovosvjetskih dobara doći lakše i brže bilo čime nego naukom. Ja sam ovaj silni novac dobio zbog dva-tri problema. Zato, ti koji se obrazuješ, pogledaj kako je zanimljiv ovaj događaj. U njemu ima lijepih stvari, kao što je slobodno ponašanje vezira prema ar-Rešidu, halifina i još veća kadijina mudrost - neka im se svima smiluje uzvišeni Allah.

PRIČA O HALIDU IBN ABDULLAHU AL-KASRIJU I MLADIĆU KRADLJIVCU

Priča se da je Halid ibn Abdullah al-Kasri[71] bio emir Basre i da mu je došla grupa ljudi koji su čvrsto držali jednog mladića, čudesno lijepog, sjajno obrazovanog i veoma pametnog. Mladić je lijepo izgledao, ugodno je mirisao i bio je staložen i dostojanstven. Tog mladića ljudi predaše Halidu koji upita šta je mladić uradio, a oni mu odgovoriše:
- To je lopov koga smo sinoć uhvatili u našoj kući!
Halid pogleda mladića diveći se njegovoj ljepoti i izgledu, te njegovoj urednosti i reče:
- Pustite ga! - pa priđe mladiću i upita ga šta je uradio, a mladić odgovori:
- Ovi ljudi pravo govore. Sve je onako kako su kazali.
- Šta te je natjeralo na to kad si tako lijep i mio? - upita emir.
- Nagnala me je pohlepa za novcem, i tako je odredio uzvišeni Allah.
- Dabogda te majka oplakala! - povika emir. - Kako te od lopovluka nije odvratila tvoja ljepota, pamet i obrazovanje?!
- Okani se toga, emire - odgovori mladiæ - već radi onako kako je uzvišeni Allah odredio. Bit će to nagrada koju sam zaradio vlastitim rukama, a Allah nije nepravedan prema svojim robovima.
Halid je šutio jedno vrijeme razmišljajući o mladićevom slučaju, a onda mu priđe i reče:
- Zbunjuje me tvoje priznanje pred svjedocima, jer ja ne mislim da si kradljivac. Možda nije krađa u pitanju? Kaži mi o čemu se radi.
- Emire - odgovori mladić - nećeš saznati ništa osim onog što sam ti već priznao. Nema ništa što bih mogao ispričati, osim da sam ušao u kuću ovih ljudi i pokrao što sam mogao, a oni su me uhvatili, oduzeli mi ukradene stvari i doveli me k tebi.
Emir naredi da ga uhapse, te da telal izvikuje po Basri:
- Ko želi gledati kako će se taj i taj lopov kažnjavati i kako će mu se ruka odsjeći neka sutra dođe na to i to mjesto!
Čim se mladić nađe u tamnici, staviše mu na noge željezne okove, te on poče duboko uzdisati, suze roniti i recitirati:

Da će mi ruku odsjeći Halid zaprijeti
Ako ne odam šta s njome uradi?

Nikada neću odati, ne rekoh li,
Što taji srce koje nju voli.

Da mi ruku odsijeku za ono što priznajem
Bit će lakše nego dragu da osramotim.

Kada su to čuli oni koji su čuvali mladića, odoše Halidu i obavijestiše ga o tome šta se dogodilo. Čim pade noć, Halid naredi da mu dovedu mladića koga poče ispitivati i vidje da je mladić obrazovan, oštrouman, otmjen i razborit. Naredi da mladiću donesu jelo, te se on prihvati jela razgovarajući s emirom neko vrijeme. Halid mu je govorio:
- Saznao sam da ima još nešto osim krađe. Kad osvane jutro, i kad dođu ljudi i kadija, pa te upita za krađu, ti poriči i reci šta se dogodilo da bi izbjegao odsijecanje ruke. Jer Allahov poslanik, Allah mu se smilovao i spasio ga, rekao je: "Izbjegavajte kazne za presude pod sumnjivim okolnostima." Zatim emir naredi da mladića vode u tamnicu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

298. noć

Kada nastupi dvije stotine devedeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Halid razgovarao s mladićem, a zatim je naredio da ga vode u tamnicu u kojoj je mladić proveo noć. Kad osvanu jutro, okupiše se ljudi očekujući da mladiću odsjeku ruku, tako da u cijeloj Basri nije ostalo ni muško ni žensko a da nije došlo posmatrati kažnjavanje mladića. Halid sa basranskim uglednicima i ostalima uzjaha konja, pa pozva kadije da dovedu prijestupnika. Mladić se pojavi hramljući u okovima, a među svijetom nije bilo nikoga ko ga je vidio, a da nije zaplakao zbog njega. Žene su glasno kukale.
Kadija naredi da žene ušute, a onda reče mladiću:
- Ovi ljudi tvrde da si ušao u njihovu kuću i pokrao im imovinu. Možda ipak nisi sve to pokrao?
- Naprotiv, sve sam pokrao.
- Možda su te stvari bile zajedničko vlasništvo tvoje i ovih ljudi?
- Ne, sve je njihovo, a ja nemam nikakva prava na tu imovinu.
Halid se naljuti, pa lično priđe mladiću, udari ga bičem po licu izgovarajući stihove:

Svoju želju čovjek bi htio ostvariti,
A Allah će mu samo što On hoće dati.

Zatim Halid pozva krvnika da odsječe ruku mladiću, te ovaj dođe i izvadi nož, ali odjednom istrča jedna djevojka koja je bila među ženama. Nosila je prljave haljine. Djevojka vrisnu i pojuri prema mladiću, a onda skinu zar s lica koje je bilo poput mjeseca. Ljudi podigoše veliku galamu, te zamalo ne dođe do meteža. Onda djevojka povika iz sveg glasa:
- Allaha ti, emire, ne žuri sa sječenjem dok ne pročitaš ovu ceduljicu!
Djevojka dade Halidu pisamce koje on otvori i pročita stihove:

Halide, evo ljubavnika kog je ljubav spopala,
Iz lukova očiju strijelama sam ga pogodila.

I strijela mog pogleda njega pogodi,
Te pateći zbog ljubavi ne može dahnuti.

Priznao je što nije učinio - kao da misli
Da je to bolje nego reći da mene voli.

Ne žuri tužnog mladića kazniti -
Od svih je bolji i on neće ukrasti.

Kada Halid pročita stihove, povuče se i izdvoji naredivši da dovedu ženu koju upita šta se to dogodilo. Žena mu kaza da je mladić zaljubljen u nju i da ona njega voli. Htio je samo da je posjeti, pa je pošao njenoj kući i bacio kamen u nju stavljajući joj tako na znanje da je došao. Njen otac i majka čuli su udar kamena, pa su pošli prema mladiću koji je, osjetivši da dolaze, pokupio sve platno u kući predstavljajući im se kao lopov i istrajavajući na tome kako bi prikrio svoju dragu.
Kada su ga vidjeli u takvoj situaciji, roditelji ga zgrabiše vičući: “Ovo je lopov!” Onda su ga doveli k tebi i on je priznao krađu insistirajući na tome da ne bi mene obrukao. Sve je to počinio onaj koji je sam sebe optužio za krađu zbog svoje izuzetne plemenitosti i čestitosti.
- Zaista on zaslužuje da mu se pomogne da izbjegne ono što hoće.
Zatim pozva mladića, poljubi ga među oči i naredi da dovedu djevojčinog oca kome reče:
- Starino, mi smo bili odlučili da izvršimo presudu nad ovim mladićem odsjecanjem ruke, ali ga je uzvišeni Allah sačuvao. Naredio sam da mu se da deset hiljada dirhema jer je založio vlastitu ruku čuvajući čast tvoje kćeri i da ne osramoti njene roditelje.

Naredio sam također da se tvojoj kćeri da deset hiljada dirhema zato što mi je kazala istinu. Sada te molim za dopuštenje da je udam za toga mladića.
- Emire - na to će starac - imaš moje dopuštenje.
Halid zahvali Allahu izgovarajući jednu vrlo lijepu besjedu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

299. noć

Kada nastupi dvije stotine devedeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Halid zahvalio Allahu izgovarajući jednu vrlo lijepu besjedu i obraćajući se mladiću:
- Oženio sam te ovdje prisutnom djevojkom uz njenu dozvolu i pristanak, te uz dopuštenje njenog oca. Uz to, dajem ti deset hiljada dirhema.
- Pristajem na brak - reče mladić, a Halid naredi da novac odnesu u mladićevu kuću, te ga odnesoše na poslužavnicima. Ljudi se razidoše radosni.
Nisam doživio čudesniji dan od toga: počeo je sa suzama i naopako, a završio se sretno i veselo.

PRIČA O JEDNOM BEDUINU NAKON VJEŠANJA DŽAFERA AL-BARMAKIDA

Priča se da je Harun ar-Rešid, objesivši Džafera al-Barmakida, naredio da objese svakoga ko ga žali i oplakuje, tako da su se ljudi suzdržavali od žaljenja. Jedan beduin koji je živio u dalekoj pustinji svake godine je donosio pjesmu Džaferu al-Barmakidu koji mu je davao hiljadu dinara nagrade. Beduin je uzimao novac i trošio ga na porodicu do kraja godine.

Po običaju, taj beduin donese pjesmu i kada stiže, nađe Džafera obješena. Priđe mjestu na kome je bio obješen, pa natjera devu da klekne i gorko zaplaka tugujući cijelim bićem. Zatim izrecitira pjesmu i zaspa. U snu je vidio Džafera al-Barmakida koji mu reče: “Umorio si se da bi mi došao i našao si me u ovom stanju. Nego, pođi u Basru i raspitaj se za čovjeka koji se tako i tako zove, a jedan je od basranskih trgovaca i reci mu: Pozdravlja te Džafer al-Barmakid i poručuje ti da mi daš hiljadu dinara na riječ bob."

Kada se beduin probudi, pođe u Basru, raspita se za tog trgovca i nađe se s njim. Reče mu onako kako ga je Džafer u snu uputio, te trgovac gorko zaplaka i zamalo da umre od plača. Potom ukaza počasti beduinu, posadi ga pored sebe i dade mu lijepo boravište. Beduin ostade kod trgovca tri dana uživajući najveće poštovanje. Kada htjede poći, trgovac mu dade hiljadu i pet stotina dinara i reče:

- Hiljadu dinara ti dajem jer mi je tako naređeno, a pet stotina je znak moga poštovanja. Svake godine ću ti davati hiljadu dinara.

Na odlasku beduin reče trgovcu:

- Allaha ti, ispričaj mi priču o bobu da bih znao kako je nastala.

- U početku sam bio siromašan - poče kazivati trgovac - pa sam kuhani bob nosio bagdadskim ulicama i prodavao ga izdržavajući se na taj način. Jednog hladnog i kišovitog dana, bio sam bez ičega na sebi što bi me zaštitilo od hladnoće. Čas sam drhtao od studeni, a čas je kiša pljuštala po meni, i bio sam u tako bijednom stanju da bi se čovjeku koža naježila. Džafer je toga dana sjedio u dvoru koji gleda na ulicu. Kraj njega su bili svita i miljenici. Pogled mu pade na me i sažali se, pa mi posla jednog svog čovjeka koji me povede Džaferu. Čim me ugleda, Džafer reče:

- Prodaj bob koji imaš ljudima oko mene.

Počeh mjeriti bob mjericom koju sam imao, a svaki koji je uzimao mjericu boba napunio bi je zlatom. Tako sam prodao sve i u korpi mi ne ostade ništa. Onda pokupih zlato koje sam dobio, a Džafer mi reče:

- Je li ti ostalo još boba?

- Ne znam - odgovorih mu, pa počeh pretraživati korpu, ali u njoj nađoh samo jedan

bob. Džafer ga uze i razdvoji na dvije polovine. Jednu polovinu on uze, a drugu dade svojoj miljenici i upita je:
- Pošto ćeš kupiti polovinu boba?
- Za dvije takve količine zlata.
Bio sam zbunjen i mislio sam: “Ovo je nemoguće!” Dok sam ja bio tako zabezeknut, Džaferova miljenica naredi jednoj svojoj djevojci i ova joj donese dva puta veću količinu od sakupljenog zlata. Onda Džafer reče:
- Ja ću svoju polovinu platiti dva puta većom količinom od sakupljenog zlata.
Zatim Džafer reče da pokupim zlato za svoj bob i naredi jednom slugi da sakupi sve zlato koje on stavi u moju korpu, a ja je uzeh i odoh u Basru. Trgovao sam novcem koji sam imao, a Allah mi je bio od pomoći, neka Mu je velika hvala. Ako ti budem davao svake godine hiljadu dinara, koji su samo dio Džaferovog dobročinstva, to mi neće nimalo nauditi. Dakle, vidiš kakve su bile Džaferove vrline, hvala mu i živom i mrtvome, i neka mu se smiluje uzvišeni Allah.

PRIČA O ABU MUHAMMEDU LIJENČINI I HARUNU AR-REŠIDU

Priča se da je Harun ar-Rešid sjedio jednog dana na prijestolju hilafeta, kad uđe jedan evnuh noseći krunu od žeženog zlata ukrašenu biserjem i dijamantima. Na njoj su bile sve vrste dragulja i dijamanata, tako da nije bilo novca kojim bi se mogle platiti. Sluga poljubi tlo pred halifom i reče:
- Zapovjedniče pravovjernih, gospođa Zubejda...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju. Njena sestra joj reče:
- Kako divno, zanosno i zanimljivo pripovijedaš!
- Nije to ništa prema onome što ću vam ispričati naredne noći, ako poživim i ako me car poštedi! - reče Šeherzada, a car pomisli: “Allaha mi, neću je pogubiti dok ne čujem kraj njene priče!”

300. noć

Kada nastupi tri stota noć, Šeherzadi reče njena sestra:
- Sestro, završi priču.
- Sa zadovoljstvom, ako mi dopusti car - odgovori Šeherzada, a car će na to:
- Kazuj, Šeherzado!
- Čula sam, sretni care - poče kazivati Šeherzada - da je onaj sluga rekao halifi:
- Gospođa Zubejda ti se duboko klanja i poručuje: Ti znaš da je ona načinila ovu krunu. Potreban joj je jedan veliki dragi kamen koji će stajati na vrhu krune. Pretražila je svoje riznice, ali nije našla odgovarajući veliki dragi kamen.
Onda se halifa obrati dvorjanima i namjesnicima:
- Potražite jedan veliki dragi kamen koji je potreban Zubejdi!
Oni pretražiše, ali ne nađoše ništa što bi joj odgovaralo, te obavijestiše o tome halifu kome teško pade vijest, pa uzviknu:
- Kakav sam ja halifa, car nad carevima, a nisam u stanju naći jedan dragi kamen! Teško vama! Pitajte trgovce!
I oni su se raspitivali kod trgovaca koji su im odgovarali:
- Naš gospodin halifa neće naći takav dijamant nigdje osim kod jednog čovjeka iz Basre koji se zove Abu Muhammed Lijenčina.
Obavijestiše o tome halifu koji naredi svome veziru Džaferu da pošalje povelju Muhammedu az-Zubejdi, guverneru Basre, da opremi Abu Muhammeda i da ga dovede zapovjedniku pravovjernih. Vezir napisa povelju takve sadržine i posla je po Mesruru. Helem, Mesrur stiže s poveljom u Basru i stupi pred emira Muhammeda az-Zubejdija

koji mu se obradova i ukaza mu velike počasti. Mesrur mu pročita povelju zapovjednika pravovjernih, Haruna ar-Rešida, te emir reče:
- Slušam i pokoravam se!
Zatim posla Mesrura sa grupom svojih ljudi Abu Muhammedu. Kada dođoše njegovoj kući, pokucaše na vrata i čim se pojavi jedan sluga, Mesrur mu reče:
- Kaži svome gospodinu da ga traži zapovjednik pravovjernih.
Sluga ode, obavijesti gospodara koji se pojavi pred Mesrurom, halifinim dvorjaninom i ljudima Muhammeda az-Zubejdije. Abu Muhammed se duboko pokloni i reče:
- Slušam i pokoravam se zapovjedniku pravovjernih. Ipak, uđite kod mene.
- Možemo samo nakratko, kako je naredio zapovjednik pravovjernih, jer on očekuje da dođeš.
- Strpite se malo da se spremim.
Pošto ih je Abu Muhammed i dalje molio, oni uđoše u njegovu kuću i već u prolazu ugledaše zavjese od plave svile izvezene žeženim zlatom. Abu Muhammed naredi nekolicini slugu da odvedu Mesrura u hamam koji se nalazio u kući, te Mesrur vidje da su zidovi i mramorni pod hamama čudesno lijepi, ukrašeni zlatom i srebrom, a voda u hamamu bila je oplemenjena đulsijom.
Sluge se pobrinuše za Mesrura i njegovu pratnju dvoreći ih na najbolji mogući način, a kada izađoše iz hamama, obukoše im svilenu odjeću izvezenu zlatom. Onda Mesrur i njegovi pratioci uđoše Abu Muhammedu al-Keslaniji[72] koji je sjedio u svome dvoru. Nad glavom su mu visile svilene zavjese izvezene zlatom, ukrašene biserima i draguljima, a dvorac je bio prekriven jastucima prošivenim žeženim zlatom. Al-Keslani je sjedio na jednoj uzdignutoj klupici ukrašenoj dijamantima.
Kada Mesrur uđe, al-Keslani mu poželje dobrodošlicu, pođe mu u susret, pa ga posadi pored sebe. Potom naredi da donesu sofru. Vidjevši sofru, Mesrur reče:
- Allaha mi, ni kod zapovjednika pravovjernih nisam vidio takvu sofru!
Na sofri su bile sve vrste jela servirane u pozlaćene kineske tanjire.
- Jeli smo, pili i veselili se do kraja dana - pričao je Mesrur - a onda al-Keslani dade svakom po pet hiljada dinara. Sutradan, obukoše nam pozlaćenu zelenu odjeću i ukazaše nam najveće počasti. Onda se ja - veli Mesrur - obratih al-Keslaniju:
- Ne možemo više dugo sjediti, jer se bojimo halife.
- Gospodine - na to će al-Keslani - strpi se do sutra da se spremim i pođem s vama.
Tog dana ostadoše i noć prespavaše, a ujutro sluge osedlaše al-Keslanijevu mazgu zlatnim sedlom ukrašenim raznim vrstama biserja i dijamantima. Mesrur pomisli: “Vidi ti njega! Kada se Abu Muhammed takav pojavi pred halifom, da li će ga halifa pitati otkud mu toliko bogatstvo?”
Nakon toga, pozdraviše se sa Abu Muhammedom az-Zubejdijem i pođoše iz Basre.

Putovali su bez predaha do grada Bagdada, a kada dođoše halifi stadoše pred njega, te halifa naredi al-Keslaniji da sjedne. Ovaj sjede i poče pristojno govoriti:
- Zapovjedniče pravovjernih, donio sam ti jedan poklon kako bih ti bio na usluzi. Mogu li ga, s tvojim dopuštenjem, donijeti?
- Ne bi bilo loše.
Al-Keslani naredi da donesu jedan sanduk koji otvori i izvadi dragocijenosti među kojima je bilo zlatno drveće s lišćem od zelenog smaragda, s plodovima od crvenih i bijelih safira, te bijelih bisera. Halifa je bio zabezeknut.
Potom al-Keslani naredi da donesu drugi sanduk iz koga izvadi šator od svile okićen biserjem, safirima, smaragdima, te raznim vrstama dijamanata. Kočići su bili od mladog indijskog aloja, a podnožja krila bila su ukrašena zelenim smaragdima. Na šatoru su bile naslikane sve vrste životinja, ptice, zvijeri, i sve su bile okićene dijamantima, safirima, smaragdima, balhaškim rubinima i raznim metalima. Halifa se silno obradova kada to vidje, a onda al-Keslani reče:
- Zapovjedniče pravovjernih, nemoj misliti da sam ti ovo donio zbog nekog straha, ili zato što nešto želim, već to činim samo zbog toga što smatram da sam ja tek jedan običan čovjek, te da je ovoga dostojan samo zapovjednik pravovjernih. Ako mi dopustiš, pokazat ću ti dio svoje moći.
- Radi šta hoćeš, da vidimo - odgovori halifa.
- Slušam i pokoravam se - na to će al-Keslani, pa pokrenu usne i prstima poče davati znake prema vrhovima dvorca koji mu se počeše primicati. Zatim im dade znak i oni se vratiše na svoje mjesto. Na njegov mig, pojaviše se kafezi sa zatvorenim vratima, a kada nešto izgovori, odgovoriše mu ptičiji glasovi. Halifa je bio začuđen svim tim, te upita:
- Otkuda ti sve to kad si poznat kao običan Abu Muhammed Lijenčina i rekli su mi da ti je otac služio u hamamu ispuštajući krv ljudima? Otac ti nije ništa ostavio.
- Saslušaj moju priču, zapovjedniče pravovjernih - reče al-Keslani...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

301. noć

Kada nastupi tri stotine prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abu Muhammed kazao halifi:
- Saslušaj moju priču, zapovjedniče pravovjernih, jer tako je neobična i čudesna da bi mogla biti pouka onima kojima je do pouke kada bi bila ispisana iglama u uglovima očiju.
- Kazuj, Abu Muhammede! - reče halifa, a Abu Muhammed poče kazivati:
- Zapovjedniče pravovjernih, neka Allah učini trajnom tvoju slavu i moć. Ljudi

pričaju da sam poznat po imenu Lijenčina, te da mi otac nije ništa ostavio. To je istina, jer je moj otac bio, kao što si rekao, služitelj koji je u hamamu puštao krv mušterijama, a ja sam u mladosti bio najlijenije stvorenje na zemlji. Bio sam toliko lijen da sam za vrelih dana, kada bi me sunce obasjalo, bio lijen da ustanem i pređem sa sunca u hlad. Tako sam dočekao petnaestu godinu, a onda se moj otac preseli milosti uzvišenoga Allaha ne ostavivši mi baš ništa. Moja majka je dvorila ljude, tako me prehranjivala i pojila dok sam se ja izležavao. Jednog dana, majka mi dođe s pet srebrenih dirhema i reče:
- Sine, čula sam da je šejh Abu-l-Muzaffer odlučio da otputuje u Kinu.
Taj šejh je volio siromahe, a spadao je u imućne ljude, te mi majka reče:
- Sine, uzmi ovih pet dirhema, pođimo k njemu i zamolimo ga da ti za njih kupi nešto u Kini. Možda će ti uzvišeni Allah dati da nešto zaradiš.
Bio sam lijen da pođem s njom, te se ona zakle Allahom da, ako ne pođem, neće me više hraniti ni pojiti, niti će me obilaziti, nego će pustiti da umrem od gladi i žeđi.
Kada sam to čuo, zapovjedniče pravovjernih, shvatio sam da će to i učiniti, budući da je znala koliko sam lijen.
- Podigni me da sjednem - rekoh i ona me podiže dok sam ja plakao. - Donesi mi papuče - rekoh a kada mi donese papuče, zahtijevao sam dalje:
- Stavi mi ih na noge.
Pošto mi stavi papuče, nastavih:
- Podigni me sa zemlje! - i kada to majka učini, zatražih:
- Pridržavaj me da idem.
Majka me pridržavala a ja sam išao saplićući se o vlastite skute dok ne stigosmo do obale mora. Pošto pozdravismo šejha, ja mu se obratih:
- Amidža, jesi li ti Abu-l-Muzaffer?
- Ja sam taj - odgovori on.
- Uzmi ove drahme - rekoh mu - i kupi mi nešto za njih u Kini, možda će Allah dati da štogod zaradim.
- Poznajete li ovog mladića? - upita Abu-l-Muzaffer svoje ljude.
- Znamo ga - odgovoriše oni. - Poznat je po imenu Abu Muhammed Lijenčina. Nismo nikad do sada vidjeli da je izašao iz kuće.
- Sinko - na to će Abu-l-Muzaffer - daj mi novac uz pomoć uzvišenog Allaha. U ime Allaha! - reče uzimajući novac od mene.
Ja se s majkom vratih kući, a Abu-l-Muzaffer ode na put sa svojim trgovcima. Kad doputovaše do Kine, šejh poče trgovati, pa se uputi natrag sa svojim pratiocima, pošto su obavili poslove. Plovili su tri dana, a onda Abu-l-Muzaffer reče trgovcima:
- Zaustavite lađu!

- Šta ti treba? - pitali su trgovci.
- Zaboravio sam na novac Abu Muhammeda Lijenčine. Vratimo se da mu kupim nešto za taj novac ne bi li imao kakve koristi.
- Allahom te zaklinjemo da nas ne vraćaš jer smo prevalili dosta puta pretrpjevši veliki strah i podnoseći velike teškoće.
- Moramo se vratiti! - bio je uporan Abu-l-Muzaffer.
- Uzmi od svakog od nas višestruko veću svotu nego što on može zaraditi na pet dirhema, ali nas nemoj vraćati.
Abu-l-Muzaffer ih posluša, te mu sakupiše veliku sumu i nastaviše putovati dok ne ugledaše jedan otok na kome je bilo mnoštvo ljudi. Pristadoše uz taj otok i trgovci se iskrcaše da kupuju robu: metale, dijamante, bisere i drugo. Abu-l-Muzaffer ugleda jednog Čovjeka kako sjedi, a ispred njega je bilo mnoštvo majmuna, među kojima i majmun s počupanom dlakom. Kad god gospodar ne bi obraćao pažnju, ostali majmuni su napadali onog očerupanog, tukli ga i bacali prema gospodaru koji je ustajao i tukao ih, vezivao i mučio zbog toga. Svi su se majmuni ljutili na onoga jednog i tukli su ga.
Pošto šejh Abu-l-Muzaffer vidje majmuna, bi mu ga žao i rastuži se, pa reče vlasniku:
- Hoćeš li mi prodati ovog majmuna?
- Kupi ga! - odgovori vlasnik, a Abu-l-Muzaffer će na to:
- Imam uza se pet drahmi jednog sirotana. Hoćeš li mi ga prodati za tih pet drahmi?
- Hoću, Bog te blagoslovio za to - pristade vlasnik, te Abu-l-Muzaffer uze životinju i dade novac. Svezaše majmuna na lađi, podigoše jedra i zaploviše do drugog otoka uz koji pristadoše. Tada se na njihovu lađu ukrcaše ronioci koji su iz mora vadili dragocijenosti, biserje, dragulje i slično. Trgovci su im plaćali da zarone, te oni počeše roniti. Majmun vidje kako to oni rade, pa se oslobodi sveza, skoči s lađe i zaroni s njima. Abu-l-Muzaffer uzviknu:
- Nema sile ni moći do Allahove moći! Izgubismo majmuna, na žalost sirotom mladiću kome smo ga kupili!
Svi su izgubili nadu da će vidjeti majmuna, a kada se pojavi grupa ronilaca, s njima se pojavi i majmun koji je u rukama držao drago kamenje i onda ga dobaci Abu-l-Muzafferu koji se zabezeknu i reče:
- Ovaj majmun je neka velika zagonetka!
Ponovo razviše jedra i otisnuše se na put, te stigoše do jednog otoka koji se zvao Otok Zunuđa, a Zunuđi su ljudožđersko crnačko pleme.
Kada crnci ugledaše trgovce, ukrcaše se u čamac, pa doploviše do njih, pohvataše sve koji su bili na lađi, povezaše ih i odvedoše caru. Car naredi da pokolju grupu trgovaca, te ih zaklaše i pojedoše njihovo meso, a ostali trgovci provedoše noć u zatvoru u golemoj nevolji. Kad pade noć, majmun priđe Abu-l-Muzafferu odriješi mu

sveze, a čim trgovci vidješe da se Abu-l-Muzaffer oslobodio, rekoše:
- Možda će Allah dati da nas oslobodiš svojim rukama, Abu-l-Muzaffere! - Neka znate da me je Allahovom voljom oslobodio niko drugi do ovaj majmun...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

302. noć

Kada nastupi tri stotine druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abu-l-Muzaffer rekao:
- Voljom uzvišenog Allaha nije me spasio niko drugi nego ovaj majmun i zato ću mu dati hiljadu dinara.
- Svaki od nas - na to će trgovci - također će mu dati po hiljadu dinara ako nas oslobodi. Majmun im priđe, pa poče oslobađati sveze jednog po jednog dok ih ne oslobodi sve. Onda se trgovci ukrcaše na lađu koja je bila u ispravnom stanju i s koje nije ništa nestalo. Razviše jedra i zaploviše, a Abu-l-Muzaffer se obrati saputnicima:
- Trgovci, ispunite obećanje koje ste dali u vezi s majmunom!
- Sa zadovoljstvom! - odgovoriše trgovci i svaki od njih plati po hiljadu dinara. Abu-l-Muzaffer također izvadi hiljadu dinara, te se majmunu sabra gomila novaca.
Zatim su plovili dok ne stigoše u Basru gdje ih dočekaše prijatelji dok su se iskrcavali s lađe. Onda Abu-l-Muzaffer upita:
- Gdje je Abu Muhammed Lijenčina?
Vijest o tome stiže do moje majke, kazivao je Abu Muhammed, i dok sam ja spavao, priđe mi majka i reče:
- Sine moj, vratio se šejh Abu-l-Muzaffer! Već je stigao u grad! Ustaj i pođi k njemu, pozdravi ga i pitaj šta ti je donio. Možda mu je sami Allah nešto darovao za tebe.
- Pomozi mi da ustanem i pridržavaj me dok dođem do morske obale - rekoh majci. Zatim sam išao spotičući se o vlastite skute, te stigoh do šejha Abu-l-Muzaffera koji uskliknu kada me vidje:
- Dobro došao onaj čiji su dirhemi bili uzrok mome izbavljenju i izbavljenju ovih trgovaca, i to voljom uzvišenog Allaha! Uzmi ovog majmuna, jer sam ga kupio za te i vodi ga kući, a i ja ću doći.
Uzeh majmuna i pođoh razmišljajući: “Allaha mi, ovo je zaista prava roba!” Uđoh u kuću i rekoh majci:
- Kad god legnem, ti mi naređuješ da ustanem i trgujem! Pogledaj i sama ovu robu!
Zatim sjedoh i dok sam se odmarao, pojaviše se Abu-l-Muzafferovi robovi koji mi priđoše i upitaše:
- Jesi li ti Abu Muhammed Lijenčina?
- Jesam - odgovorih i tada se iza njih pojavi Abu-l-Muzaffer.

Ustadoh i poljubih mu ruku, a on reče:
- Pođi sa mnom mojoj kući.
- Sa zadovoljstvom - odgovorih i pođoh. Kad uđe u kuću, Abu-l-Muzaffer naredi robovima da donesu novac, te ga oni donesoše i tada mi trgovac reče:
- Sinko, Allah ti je darovao ovaj novac kao zaradu od onih pet drahmi.
Robovi ponesoše novac u Abu-l-Muzafferovim sanducima koje staviše na glave, a on mi dade ključeve od sanduka govoreći:
- Pođi ispred robova svojoj kući, jer sav ovaj novac je tvoj. Stigoh majci koja se obradova:
- Sine, Allah ti je dao ovaj silni novac. Zato se okani ljenčarenja, pa pođi na pijacu i trguj!
Tako ostavih ljenčarenje i otvorih dućan na trgu. Sa mnom je na sećiji sjedio majmun. Kada sam jeo, jeo je i on, a kada sam pio, pio je i on sa mnom. Svakog dana je rano ujutro odlazio negdje i nije ga bilo do podne, a onda je donosio kesu u kojoj je bilo hiljadu dinara. Stavljao ju je kraj mene i sjedao.
Trajalo je to izvjesno vrijeme dok se kod mene ne sabra veliko bogatstvo, te ja kupih, zapovjedniče pravovjernih, imanja i njive, zasadih vrtove, kupih bijele i crne robove i robinje. Jednog dana dok sam sjedio s majmunom koji je bio kraj mene na sećiji, on se odjednom poče okretati lijevo i desno, te pomislih: “Šta li je ovome majmunu?!” U tom času Allah dade majmunu moć govora i on mi reče:
- Abu Muhammede!
Kada sam čuo te riječi, silno se uplaših, a on nastavi:
- Nemoj se plašiti! Kazat ću ti sve o sebi. Ja sam džin i došao sam tebi zato što si bio siromašan. Danas više i ne znaš koliko novaca imaš. Sada si ti meni zbog nečeg potreban, a i to će biti dobro za tebe.
- O čemu se radi? - upitah.
- Hoću da te oženim jednom mjesecolikom djevojkom.
- Kako to?
- Sutra obuci gizdavo odijelo, uzjaši mazgu osedlanu zlatnim sedlom, pa pođi na trg gdje se trguje hranom i pitaj gdje je dućan starješine. Sjedi kod njega i reci starješini: “Došao sam da zaprosim tvoju kćer.” Ako ti kaže: “Nemaš ti novaca, niti si koljenović”, daj mu hiljadu dinara. Ako kaže da mu daš još, daj mu i tako ga omađijaj novcem.
- Sa zadovoljstvom. Sutra ću, ako Bog da, učiniti tako.
I kada osvanu jutro, pripovijedao je Abu Muhammed, ja obukoh najgizdavije što sam imao u dućanu, te odoh onome starješini. Pozdravih ga i sjedoh kraj njega...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

303. noć

Kada nastupi tri stotine treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abu Muhammed Lijenčina kazivao:
- Ja odoh onome starješini, pozdravih ga i sjedoh kraj njega, a sa mnom je bilo deset crnih i bijelih robova.
- Možda ti je nešto potrebno od mene čime ti mogu udovoljiti? - upita starješina.
- Da, nešto mi treba od tebe - odgovorih.
- A šta to?
- Došao sam da zaprosim tvoju kćer.
- Ali ti nemaš novaca, niti si koljenović - reče starješina.
Ja izvadih kesu sa hiljadu dinara suhoga zlata i rekoh mu:
- Ovo je moj rod i porijeklo. Božiji Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao je: "Divan li je ugled stečen bogatstvom!" A kako je lijepo neko rekao:

Ko ima dva dirhema navikle su njegove usne
Da o svemu govore i čim on nešto izrekne

Prilaze mu i slušaju ga prijatelji
I vidim ga kako je ponosan usred ljudi.

Novaca kojima se ponosi da mu nije
Međ' nama bio bi stvorenje najjadnije.

I neistinu kada izgovori bogati,
Vele: "Istina je, tako valja govoriti!"

A siromah i kad počne istinu govoriti
Vele: "Lažeš, tebi nije vjerovati!"

Imućni se ljudi posvuda u svijetu
Mogu odjenuti u sjaj i ljepotu.

Novci su jezik za svakog ko hoće govoriti
I oružje za onoga ko se hoće boriti.

Kada starješina ču te riječi i shvati sročene stihove, on obori pogled jedno vrijeme, a onda podiže glavu i reče mi:
- Ako već moram, onda hoću da mi daš još tri hiljade dinara.
- Sa zadovoljstvom - rekoh, pa poslah jednog roba kući i on mi donese novac koji je starješina tražio. Kad vidje da mu je rob donio novac, starješina izađe iz dućana, pa reče svojim momcima:
- Zatvorite radnju.
Zatim prijatelje s trga pozva svojoj kući, a onda napisasmo bračni ugovor s njegovom kćerkom, te mi starješina reče:
- Odvest ću te kćeri za deset dana.
Nakon toga pođoh kući sav sretan, a kada ostadoh nasamo s majmunom, ispričah mu šta je bilo i majmun reče:
- Divno si postupio!
Pošto se primače kraj roku koji je starješina odredio, majmun mi reče:
- Nešto mi je potrebno. Ako mi to učiniš, dobit ćeš od mene što god poželiš.
- Šta ti je potrebno? - upitah ga.
- Na vrhu odaje kćerke starješinove u koju ćeš ući prve bračne noći nalazi se jedna ostava na čijim vratima je bakarna halka, a pod halkom su ključevi. Uzmi ključeve i otvori vrata, pa ćeš naći jedan željezni sanduk na čijim uglovima se nalaze četiri zastave sa hamajlijama, a među njima je jedan lavor pun novca. Kraj lavora je jedanaest zmija, a u samom lavoru je pijetao čija je kriješta razdvojena. Kraj sanduka se nalazi nož. Uzmi taj nož i zakolji pijetla, pokidaj zastave i prevrni sanduk. Onda pođi nevjesti i uzmi joj nevinost. Eto, to treba da mi uradiš.
- Sa zadovoljstvom - odgovorih i pođoh starješinovoj kući. Uđoh u onu odaju i ugledah ostavu koju je opisao majmun. Kada ostadoh sam s nevjestom, bijah zadivljen njenom ljepotom i ljupkošću, njenim strukom i skladnošću, tako da se njena ljepota ne da jezikom opisati. Onda sam se silno radovao njenoj ljepoti. Čim nastupi ponoć i nevjesta zaspa, ja ustadoh, uzeh ključeve i otvorih ostavu. Onda uzeh onaj nož, te zaklah pijetla, pokidah zastave i prevrnuh sanduk. Djevojka se probudi, vidje da je ostava otvorena i pijetao zaklan, te uskliknu:
- Nema moći ni sile do Allahove moći! Džin me je uzeo!
Tek što je izgovorila te riječi, oko kuće poče kružiti džin i zgrabi moju nevjestu. Pri tome se podiže velika buka, pa se pojavi starješina koji priđe udarajući se po licu i vičući:
- Šta uradi, Abu Muhammede?! Zar nas tako nagrađuješ?! Ja sam ove zapise postavio u ostavi strahujući za kćer od onog prokletnika. Namjeravao je uzeti ovu djevojku još prije šest godina i nije to uspio učiniti. Za tebe više nema mjesta kod nas i zato idi

svojim putem.
Ja odoh iz starješinove kuće i dođoh svojoj kući, pa potražih majmuna, ali ga ne nađoh - ni traga mu nije bilo. Shvatio sam da je on bio onaj džin koji mi je oteo ženu nadmudrivši me na taj način što sam onako postupio sa zapisima i pijetlom koji su ga spriječavali da uzme djevojku. Kajao sam se cijepajući odjeću na sebi i udarajući se po licu. Zemlja mi je bila tijesna, te se istog časa zaputih u stepu ne zaustavljajući se dok ne pade večer. Tada nisam znao kamo ću dalje.
Dok sam bio tako duboko zamišljen, približiše mi se dvije zmije, jedna smeđa a druga bijela. Tukle su se, te ja uzeh kamen sa zemlje, udarih smeđu zmiju i ubih je jer je ona napadala bijelu zmiju. Bijele zmije ne bi jedno vrijeme, a onda se vrati sa deset bijelih zmija koje dohmiliše do one mrtve i iskidaše je na komade, tako da joj ostade samo glava. Nakon toga odoše.
Ja prilegoh jer sam bio umoran i dok sam ležao razmišljajući o svome problemu, začuh kako neko kliče. Nisam vidio nikoga, ali sam čuo kako recitira stihove:

Pusti sudbu neka juri zauzdana
A tvoja misao uvijek neka je slobodna.

Dok jednom uspiješ okom trepnuti
Allah će ti jedno stanje drugim zamijeniti.

Kada sam to čuo, zapovjedniče pravovjernih, obuzeše me strašne misli da strašnije ne mogu biti, a onda iza sebe začuh glas koji je recitirao:

Muslimane koji ćeš Kur'an učiti,
Raduj se jer ćeš pošteđen biti!

Ne boj se šejtana koji te mami
Jer mi smo narod - pravi muslimani!

- Tako ti onoga koga obožavaš, reci mi ko si! - povikah. Glas se preobrazi u lik čovjeka koji mi reče:
- Ne boj se! Čuli smo za tvoje dobro djelo. Mi smo pravovjerni džini. Ako ti nešto treba, reci nam da ti želju ispunimo.
- Imam jednu veliku potrebu - odgovorih - jer me je pogodila teška nesreća. Nikog nije pogodila takva nesreća.

- Jesi li ti Abu Muhammed Lijenčina? - upita me čovjek.
- Jesam - odgovorih, a on nastavi:
- Abu Muhammede, ja sam brat bijele zmije čijeg si neprijatelja ubio. Nas smo četiri brata od istog oca i majke i svi smo zahvalni na tvojoj dobroti. Znaj da je onaj u obličju majmuna što te je prevario marid. Da se nije poslužio lukavstvom, ne bi nikada mogao uzeti djevojku. Dugo se već želi domoći djevojke, ali su ga sprječavale one hamajlije. Ne bi mogao doći do nje da su hamajlije ostale. Ali nemoj se zbog toga žalostiti, jer mi ćemo te dovesti do djevojke i ubit ćemo marida. Tvoje dobro djelo ne može kod nas propasti.
Potom džin strašno kriknu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

304. noć

Kada nastupi tri stotine četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je ifrit rekao:
- Tvoje dobro djelo ne može kod nas propasti.
Zatim strašno kriknu, te se pojavi grupa džina koji mu priđoše i on ih upita za majmuna. Jedan od njih reče:
- Ja znam gdje je njegovo prebivalište.
- Gdje boravi? - upita prvi džin.
- U Bakarnome Gradu koji sunce ne obasjava.
- Abu Muhammede - reče džin - uzmi jednog našeg roba koji će te na leđima ponijeti i naučiti te kako ćeš uzeti djevojku. Znaj da je taj rob marid. Kada te ponese, ne izgovaraj Allahovo ime dok te nosi, inače će pobjeći od tebe, pa ćeš pasti i poginuti.
- Slušam i pokoravam se - rekoh, te uzeh jednog njihovog roba koji mi se sage i reče:
- Uzjaši!
Ja ga uzjahah i marid me ponese uvis, noseći me dok ne napusti ovaj svijet. Vidio sam zvijezde slične nepomičnim planinama, slušao sam kako meleci slave Allaha na nebu, a za sve to vrijeme marid je razgovarao sa mnom zabavljajući me i odvraćajući od spomena Allahovog imena.
Dok smo tako letjeli, odjednom se pojavi neki čovjek u zelenoj odjeći, s dugim uvojcima i ozarena lica. U ruci je imao neku žicu iz koje su sijevale varnice. I kad mi taj čovjek priđe, reče:
- Abu Muhammede, reci: “Nema Boga osim Allaha i Muhammed je Božiji poslanik.” Ako to ne kažeš, udarit ću te ovom žicom!
Meni bijaše teško što šutim i ne spominjem Allahovo ime, te rekoh:
- Nema boga osim Allaha i Muhammed je Božiji poslanik.

U tom času čovjek udari marida onom žicom, te se marid pretvori u pepeo, a ja padoh s njegovih leđa, i tonući prema zemlji, sručih se u uzburkano more čiji su se valovi sudarali. Tada se na moru pojavi lađa na kojoj je bilo pet mornara. Kada me ugledaše, mornari priđoše i ponesoše me na lađu. Govorili su mi jezikom koji nisam razumio, te sam im išaretio da ne razumijem njihov jezik. Plovili su cijeli dan, a onda baciše mrežu, uhvatiše kita, ispekoše ga i nahraniše me. Zatim su plovili dok ne stigoše do svoga grada, te me odvedoše caru i izvedoše me pred njega. Duboko se poklonili pred carem koji me nagradi. Taj car je znao arapski jezik, pa mi reče:
- Postavljam te za svoga pomoćnika.
- Kako se zove ovaj grad? - upitah cara.
- Zove se Hinad, i to je jedna od kineskih oblasti.
Potom me car predade veziru naredivši mu da me provoda po gradu. Stanovnici toga grada prvobitno su bili nevjernici, pa ih je uzvišeni Allah pretvorio u kamenje. Šetajući tim gradom, nisam nigdje vidio više drveća i plodova.
Tu sam ostao mjesec dana, a onda odoh do jedne rijeke i sjedoh na obalu. Dok sam tako sjedio, priđe mi nekakav konjanik i reče:
- Jesi li ti Abu Muhammed Lijenčina?
- Jesam - odgovorih, a konjanik će na to:
- Ne boj se! Vijest o tvome dobrom djelu stigla je do nas.
- Ko si ti? - upitah.
- Ja sam brat one zmije. Blizu si mjesta gdje se nalazi tvoja žena do koje želiš doći.
Zatim konjanik svuče odijelo, obuče ga meni i reče:
- Ne boj se! Onaj rob koji je stradao pod tobom bio je jedan od naših robova.
Potom me konjanik posadi iza sebe, pa me odvede u divljinu i reče:
- Sjaši i pođi između ove dvije planine dok ne ugledaš Bakarni grad. Ostani podalje od njega i nemoj ulaziti dok se ja ne vratim i dok ti ne kažem šta da radiš.
- Slušam i pokoravam se - rekoh pa sjahah iza njega i nastavih pješice dok ne stigoh do toga grada. Ugledah njegove zidine i počeh obilaziti okolo ne bih li našao kakvu kapiju, ali je ne nađoh.
Dok sam obilazio oko grada, pojavi se brat one zmije koji mi priđe i dade mi sablju s napisima, kako me niko ne bi mogao vidjeti. Zatim on ode svojim putem i nije se više pojavljivao, ali se uskoro podiže buka i ja ugledah mnoštvo ljudi koji su imali oči na grudima. Kada oni mene vidješe, rekoše:
- Ko si ti i ko te je bacio na ovo mjesto?
Ja ih obavijestih šta mi se dogodilo, a oni rekoše:
- Djevojka o kojoj govoriš nalazi se u ovom gradu s maridom i ne znamo šta je uradio s njom. Mi smo braća one zmije. Pođi onome izvoru i vidi kuda voda teče. Idi niz

vodu i ona će te dovesti do grada.
Postupih tako i prateći vodu, uđoh u jednu jamu pod zemljom, a kad izađoh iz jame, obreh se usred grada. Nađoh djevojku kako sjedi na zlatnom ležaju, iza svilene zavjese, a u blizini zavjese nalazio se vrt sa zlatnim drvećem, plodovima od skupocjenih dijamanata, safira, topaza, biserja i merdžana.
Kada me žena vidje, prepozna me i dočeka selamom, pa reče:
- Gospodine moj, ko te je doveo ovamo?
Ispričah joj šta se dogodilo, a ona će na to:
- Zbog velike ljubavi prema meni, onaj prokletnik mi je rekao šta mu šteti, a šta mu koristi. Treba da znaš da u ovome gradu ima jedna hamajlija pomoću koje može, ako hoće, pobiti sve u gradu. Što god naredi ifritima, oni mu se pokoravaju. Hamajlija se nalazi na jednom stupu.
- A gdje je stup?
- Na tome i tome mjestu.
- Kako izgleda ta hamajlija?
- To je slika orla i na njoj je neki natpis koji ne razumijem. Stavi tu hamajliju ispred sebe, uzmi raspaljene mangale i baci u njih malo mošusa, pa će se podići dim koji privlači ifrite. Kad to uradiš, oni će svi doći preda te, neće biti odsutan ni jedan, i svi će se pokoravati tvojim naređenjima. Bilo šta da im narediš, izvršit će. Zato ustani i uradi to s blagoslovom uzvišenog Allaha.
- Sa zadovoljstvom - odgovorih pa ustadoh i pođoh onome stupu. Učinih sve kako mi je kazala žena, te dođoše ifriti i okupiše se ispred mene govoreći:
- Evo nas pred tobom, gospodine. Sve što narediš uradit ćemo. - Svežite marida koji je odveo ovu ženu iz njene kuće - rekoh.
- Slušamo i pokoravamo se - na to će džini, pa odoše onome maridu, svezaše ga čvrsto, te se vratiše i rekoše:
- Uradili smo što si nam zapovijedio.
Onda im naredih da se vrate tamo odakle su došli, a ja odoh ženi i ispričah joj šta se dogodilo. Upitah je:
- Hoćeš li poći sa mnom, ženo?
- Hoću - odgovori ona, te pođoh s njom u jamu kroz koju sam ušao i putovali smo dok ne stigosmo do onog naroda koji me je uputio k njoj...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

305. noć

Kada nastupi tri stotine peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abu Muhammed kazivao:

- Putovali smo dok ne stigosmo do onog naroda koji me je uputio k njoj i onda im rekoh:
- Uputite me kako ću stići do svoje domovine.
Dadoše mi upute pošavši sa mnom do morske obale. Zatim me ukrcaše na lađu i čim puhnu povoljan vjetar, zaplovismo tom lađom do grada Basre. Kad žena uđe u očevu kuću, njena porodica se veoma obradova. Nakon toga, ja okadih onog orla mošusom i sjatiše se ifriti sa svih strana, te mi rekoše:
- Evo nas, pred tobom smo! Šta želiš da uradimo?
Zapovjedih im da iz Bakarnog grada prenesu sve blago, plemenite metale i dragulje u moju kuću u Basri. Ifriti izvršiše naređenje, te im rekoh da dovedu onog majmuna i oni ga dovedoše ponižena i ojađena.
- Prokletniče - rekoh mu - zašto si me prevario?
Naredih ifritima da ga stave u bakarni ibrik. Oni ga i staviše u uzak bakarni ibrik i začepiše ga olovom. Ja i moja žena smo nakon toga živjeli sretni i zadovoljni. Sada imamo, zapovjedniče pravovjernih toliko blaga, čudesnih dijamanata i dragocijenosti da se ni prebrajati ne može, niti se to da iskazati. Koliko god zatražiš blaga i dragocijenosti, naredit ću džinima da ti odmah donesu, i sve to zahvaljujući dobroti uzvišenog Allaha.
Zapovjednik pravovjernih nije se mogao načuditi, a onda Abu Muhammeda dariva carskim darovima, uzvraćajući mu za njegove poklone onako kako mu i priliči.

PRIČA O PLEMENITOSTI AL-BARMAKIDA

Priča se da je Harun ar-Rešid pozvao jednog svog tjelohranitelja po imenu Salih. Bilo je to u doba prije promjene halifinog odnosa prema al-Barmakidima. Kada tjelohranitelj stiže, halifa mu reče:

- Salih, pođi Mensuru i reci mu da se kod njega nalazi hiljadu hiljada dirhema našeg novca. Najbolje će biti da nam odmah donese novac. Naređujem ti, Salih, ako ti ne da novac od sada do zalaska sunca, da mu odrubiš glavu i doneseš mi je.

- Slušam i pokoravam se - odgovori Salih, te ode Mensuru i kaza mu šta mu je rekao zapovjednik pravovjernih.

- Propao sam, Allaha mi - na to će Mensur. - Ako sve svoje stvari i imovinu prodam po najvišoj cijeni, ne mogu dobiti stotinu hiljada dirhema. Gdje ću, Salih, naći još devet stotina hiljada dirhema?

- Brzo smisli nešto da se izvučeš, inače ćeš stradati - odgovori Salih. - Ja ti ni za trenutak ne mogu produžiti rok koji je odredio halifa, niti te mogu osloboditi onoga što mi je naredio zapovjednik pravovjernih. Smisli, dakle, nešto čime ćeš se spasiti prije isteka vremena.

- Molim te, Salih - reče Mensur - budi dobar i povedi me u moju kuću da se pozdravim s djecom i familijom, te da rodbini dam oporuku.

Pođoh s Mensurom njegovoj kući, pričao je Salih, te se on poče opraštati s porodicom. U kući se diže galama, kuknjava i zapomaganje, te zazivanje uzvišenog Allaha da pomogne. Tada Salih reče:

- Pade mi na pamet da ti Allah može pomoći preko al-Barmakida. Pođimo kući Jahje ibn Halida.

Kad stigosmo Jahjinoj kući, Mensur mu ispriča u kakvoj se situaciji našao. Halid se sneveseli zbog toga, obori pogled neko vrijeme, a onda podiže glavu, pozva blagajnika i reče mu:

- Koliko dirhema imamo u blagajni?

- Oko pet hiljada dirhema.

Jahja naredi da ih donese, a onda posla glasnika svome sinu al-Fadlu s pismom ove sadržine: “Nude se na prodaju divna imanja koja nikada neće opustjeti. Pošalji nam štogod novaca.”

Al-Fadl posla stotinu hiljada dirhema, a zatim Jahja uputi drugog čovjeka sinu Džaferu s pismom slijedeće sadržine: “Pojavio se jedan veoma značajan posao i potrebno nam je novaca.” Džafer odmah posla stotinu hiljada dirhema.

Tako je Jahja slao pisma članovima familije al-Barmakida dok Mensur ne sakupi silan novac. U stvari, Salih i Mensur nisu znali za to. Onda Mensur reče Jahji:

- Gospodine moj, ja sam se uhvatio za tvoje skute i znam da taj novac mogu dobiti samo od tebe, jer si kao i obično velikodušan. Daj mi i za ostatak duga, a mene uzmi za svoga oslobođenog roba.
Jahja obori glavu i zaplaka govoreći:
- Momče, zapovjednik pravovjernih je nekada poklonio jednoj našoj djevojci Denaniri dijamant velike vrijednosti. Otiđi i reci joj da nam pošalje taj dijamant.
Momak ode djevojci i donese dijamant, te Jahja reče:
- Salih, ovaj dijamant sam kupio za zapovjednika pravovjernih od trgovaca za dvije stotine hiljada dinara, a halifa ga je poklonio našoj djevojci Denaniri koja svira na lutnju. Kada halifa vidi da je dijamant kod tebe i kada ga prepozna, ukazat će ti velike počasti i neće dopustiti da se tvoja krv prolije radi nas, zbog poštovanja prema nama. Sada je sakupljen sav novac za tebe, Mensure.
Ja ponesoh novac i dijamant Harunu ar-Rešidu, kazivao je Salih. Pratio me je Mensur i još dok smo bili na putu, čujem ga kako izgovara stihove:

Ne žurim da im pođem zbog ljubavi,
Već se plašim da će me strijele pogoditi.

Čudio sam se njegovoj ružnoj naravi, njegovoj odurnosti i pokvarenosti, njegovom niskom rodu i porijeklu, te mu uzvratih:
- Na zemljinoj kugli nema boljih od al-Barmakida, a niko nije podliji i zlobniji od tebe. Oni su te spasili od smrti i sačuvali te propasti, a ti im nisi zahvalan, ne hvališ ih i uopće ne postupaš kao slobodan čovjek, već na njihovo dobročinstvo odgovaraš takvim riječima!
Potom odoh ar-Rešidu i sve mu ispričah. Kazah mu sve što se dogodilo...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

306. noć

Kada nastupi tri stotine šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Salih kazivao:
- Sve ispričah zapovjedniku pravovjernih i kazah mu što se dogodilo. Ar-Rešid se začudi Jahjinoj plemenitosti, njegovoj darežljivosti i čovječnosti, odnosno Mensurovoj niskosti i podlosti, te naredi da se dijamant vrati Jahji ibn Halidu i reče:
- Meni ne priliči da uzmem natrag bilo šta od onog što sam poklonio.
Salih se vrati Jahji, isprića mu sve o Mensuru naglasivši njegov ružan postupak, a Jahja mu odgovori:
- Kada je čovjek u oskudici i nevolji, kada je zabrinut, ne treba mu zamjeriti što god

da učini, jer mu to ne dolazi sa srca.
Tražio je opravdanje za Mensura, pa Salih zaplaka:
- U cijeloj vaseljeni koja plovi nema čovjeka kao što si ti! Kako uopće može čovjek poput tebe, nažalost, biti ukopan u zemlju, kad si tako plemenit i velikodušan!?
I on izgovori stihove:

Požuri s dobročinstvom koje si naumio učiniti
Jer ne može se u svako doba plemenit biti!

Koliko je prepreka da duša plemenita bude
Dok može, a onda je smrt presretne!

VELIKODUŠNOST JAHJE AL-BARMAKIDA PREMA JEDNOM KRIVOTVORCU

Priča se da su Jahja ibn Halid i Abdullah ibn Malik al-Huzai bili u potajnom neprijateljstvu. Neprijateljstvo nisu ispoljavali, a uzrok mu je bio to što je zapovjednik pravovjernih Harun ar-Rešid veoma volio Abdullaha ibn Malika, tako da su Halid i njegovi sinovi govorili da je Abdullah opčinio zapovjednika pravovjernih. Proteklo je mnogo vremena s mržnjom u njihovim srcima. Jednom halifa dade upravu nad Ermenijom Abdullahu ibn Maliku al-Huzaiji i posla ga u tu pokrajinu. I tek što se smjestio u prijestonici, dođe mu jedan čovjek iz Iraka, koji je bio plemenit, obrazovan, oštrouman i bistar, ali mu je izmaklo ono što je držao u rukama: izgubio je novac i našao se u teškoj situaciji.

Taj čovjek je krivotvorio pismo pod imenom Jahje ibn Halida upućeno Abdullahu ibn Maliku. Uputi se Iračanin u Ermeniju i kada stiže do Abdullahove kapije, predade pismo jednom vrataru. Vratar uze pismo i uruči ga Abdullahu ibn Maliku al-Huzaiji koji ga otvori, pročita i dobro razmisli o njemu. Shvatio je da je pismo krivotvoreno, te naredi da dovedu Iračanina. Kad Iračanin stiže, prouči dovu za Abdullaha, pohvali njega i ljude iz njegovog okruženja, a onda ga Abdullah upita:

- Šta te je nagnalo da prevališ toliki put i da dođeš s krivotvorenim pismom? Ali, ne uzrujavaj se, tvoj trud neće biti uzaludan.

- Neka Allah poživi našeg gospodina vezira! - na to će Iračanin. - Ako ti je teško što sam došao, nemoj mi navoditi nikakve razloge za to. Allahova zemlja je prostrana i nafake ima. Što se tiče pisma koje sam ti uručio pod imenom Jahje ibn Halida, pravo je, a ne krivotvoreno.

- Pisat ću svome opunomoćeniku u Bagdadu i narediti mu da se raspita o pismu koje si mi donio. Ako bude pravo, a ne kivotvoreno, postavit ću te za emira jedne od svojih zemalja, dat ću ti dvije stotine hiljada dirhema, konje, rasne deve i ukazat ću ti odgovarajuće počasti i dati druge poklone ako budeš htio. Ukoliko pismo bude krivotvoreno, naredit ću da ti udare dvije stotine udaraca i da ti obriju bradu.

Abdullah naredi da čovjeka odvedu u jednu odaju, te da mu u nju stave sve što mu je potrebno dok se njegov slučaj ne ispita. Zatim napisa pismo svome opunomoćeniku u Bagdad slijedeće sadržine: "Stigao mi je jedan čovjek s pismom za koje tvrdi da je od Jahje ibn Halida, ali ja imam negativno mišljenje o tome pismu. Nemoj olahko preći preko ovog slučaja, nego se lično potrudi i provjeri slučaj u vezi s ovim pismom, te požuri s odgovorom da bismo znali šta je laž, a šta istina."

Kad pismo stiže u Bagdad, opunomoćenik uzjaha konja...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

307. noć

Kada nastupi tri stotine sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je opunomoćenik Abdullaha ibn Malika, kad pismo stiže u Bagdad, odmah uzjahao konja i pošao kući Jahje ibn Halida koga zateče kako sjedi sa svojim sabesjednikom i bliskim ljudima.
On pozdravi Abdullaha i predade mu pismo koje ovaj pročita, pa reče opunomoćeniku:
- Dođi sutra pa ću ti napisati odgovor.
Opunomoćenik ode, a Jahja se obrati svojim prijateljima:
- Kako da nagradim onog koji je u moje ime napisao krivotvoreno pismo i odnio ga mome neprijatelju?
Svaki sagovornik reče ponešto navodeći neku vrstu kazne, a Jahja im reče:
- Griješite. Odluka koju mi preporučujete potiče iz vaše niskosti i podlosti. Vi svi znate koliko je Abdullah blizak zapovjedniku pravovjernih, a znate i to u kakvom neprijateljstvu i mržnji smo ja i Abdullah. Sami Allah je poslao toga čovjeka učinivši ga posrednikom za naše izmirenje. Poslao ga je da ugasi oganj mržnje u našim srcima koji se rasplamsava od prije dvadeset godina, a sada ćemo svoje razmirice riješiti zahvaljujući njegovom posredovanju. Moram se odužiti tome čovjeku tako što ću potvrditi njegova očekivanja i što ću ispraviti ono što je on učinio. Napisat ću Abdullahu ibn Maliku pismo koje će izražavati želju da tome čovjeku ukaže što veće počasti, da mu ukazuje stalno poštovanje i uvažavanje.
Kada Jahjini sagovornici čuše te riječi, poželješe mu sve najbolje iščuđavajući se njegovoj velikodušnosti i nemjerljivoj čestitosti. Zatim Jahja zatraži papir i tintu, pa svojom rukom napisa pismo Abdullahu ibn Maliku:
- U ime Allaha dobročinitelja samilosnog. Dobio sam tvoje pismo - neka te Allah poživi. Pročitao sam ga radujući se tvojoj sreći i uživajući u tvojoj stabilnosti. Ti misliš da je taj čovjek u moje ime krivotvorio pismo i da ti ne donosi moje poruke, ali stvari ne stoje tako. Pismo sam zaista ja napisao, a nije krivotvoreno. Molim te da budeš velikodušan i dobronamjeran, te da tome slobodnom i plemenitom čovjeku ispuniš želje i nadanja. Iskaži mu poštovanje, pomozi mu da ostvari svoj cilj. Budi izdašan u dobročinstvu prema njemu i imaj puno povjerenje. Što god učiniš njemu, kao da si učinio meni, te ću ti biti zahvalan za to.” Zatim Jahja napisa adresu, zapečati pismo i predade ga opunomoćeniku koji ga odnese Abdullahu. Kada Abdullah pročita pismo, sinu od radosti zbog njegove sadržine, pa pozva onoga čovjeka i reče mu:
- Od dviju stvari koje sam ti obećao, koju bi više volio da ispunim?
- Darivanje mi je milije - odgovori čovjek.

Abdullah naredi da mu daju dvije stotine hiljada dirhema, deset arapskih konja - pet sa svilenim pokrivačima, a pet sa svečanim sedlima - zatim dvadeset paketa odjeće, deset robova-konjanika, te skupocjene dijamante koji pristaju uz to. Darivao ga je na najbolji mogući način. Zatim ga uputi u Bagdad u sjajnome ruhu i kada stiže tamo, Iračanin se uputi kući Jahje ibn Halida prije nego svojoj porodici. Zatraži dopuštenje da uđe, te vratar dođe Jahji i reče mu:
- Gospodine, pred vratima je jedan otmjen čovjek lijepog izgleda i s mnoštvom slugu. Želi k tebi.
Jahja dade dopuštenje da uđe, te se čovjek pojavi, duboko se pokloni, a Jahja ga upita:
- Ko si ti?
- Gospodine - na to će čovjek - ja sam bio mrtav jer me je progonila sudbina, a ti si me oživio oslobodivši me prevrtljive sudbine i poslao me u pravi Džennet gdje se želje ispunjavaju. Ja sam onaj koji je krivotvorio pismo u tvoje ime i uputio ga Abdullahu ibn Maliku al-Huzaiji.
- Kako je on postupio s tobom i šta ti je dao?
- Darovao me je tvojom rukom, zahvaljujući tvojoj velikodušnosti i plemenitosti; zahvaljujući tvojoj dobroti, obogatio me je i darivao. Ja sam donio sve darove i poklone koji se nalaze pred tvojim vratima. Na tebi je da odlučiš i presudiš.
- Ono što si ti učinio meni ljepše je od onog što sam ja učinio tebi - reče Jahja. - Ti si učinio pravo dobro djelo kada si veliko neprijateljstvo između mene i tog čovjeka zamijenio prijateljstvom i ljubavlju. Ja ću ti pokloniti novaca isto koliko i Abdullah ibn Malik.
Zatim Jahja naredi da mu donesu novac, konje i pakete koliko mu je dao i Abdullah. Tako se Iračaninu vrati blagostanje kakvo je i ranije uživao, i to zahvaljujući plemenitosti dvojice ljudi.

PRIČA O TOME KAKO ZNANJE I PAMET UZDIŽU ČOVJEKA

Kažu da među abasidskim halifama nije bilo učenijeg čovjeka od al-Memuna, i to u svim naukama. Svake sedmice je po dva dana prisustvovao diskusijama učenih ljudi, gdje su rasprave vodili pravnici i dogmatičari koji su pred halifom sjedjeli prema svome rangu.
Dok je jednom tako sjedio među njima, u dvoranu uđe nepoznat čovjek u pohabanoj bijeloj odjeći i sjede među posljednje prisutne, odnosno smjesti se iza pravnika na neupadljivo mjesto. Učenjaci zapodjenuše raspravu i pretres naučnih problema, a imali su običaj da traže od prisutnih na skupu da jedan po jedan postavljaju pitanja. Tako je svako dodavao poneku zgodu ili dosjetku.
Rasprava je tekla dok ne stiže red na onoga stranca koji poče govoriti dajući bolje odgovore od svih pravnika. Halifa pohvali njegovo izlaganje...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

308. noć

Kada nastupi tri stotine osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je halifa al-Memun pohvalio neznančevo izlaganje naredivši da se s tog mjesta popne na viši nivo. Kada mu postaviše drugo pitanje, on odgovori bolje nego na prvo, te halifa naredi da se podigne na još viši nivo. Kad naiđe treći krug pitanja, on odgovori još bolje i al-Memun naredi da sjedne pored njega.
Po završetku rasprave, donesoše vodu, te opraše ruke i postaviše hranu. Nakon jela, pravnici ustadoše i odoše, a halifa ne dade onom čovjeku da ode s njima, već ga dovede još bliže k sebi lijepo se ophodeći s njim i obećavajući mu da će biti darežljiv i milostiv prema njemu.
Zatim pripremiše sobu u kojoj se služilo piće, pa dođoše svi halifini vrli sagovornici i počeše kružiti čaše s vinom. Kad stiže red na onog čovjeka, on skoči na noge i reče:
- Ako mi dopusti zapovjednik pravovjernih, progovorio bih koju riječ.
- Reci šta hoćeš - na to će halifa.
- Onaj koji ima sjajno mišljenje, neka ga Allah još više uzvisi, zna da je danas bio jedan rob na onome časnom skupu neznalica i loših sagovornika, te ga je halifa približio sebi zbog ono malo pameti koju ima. Dao je tome čovjeku položaj kakav nije dao drugima, te je dospio tako visoko kako nije ni sanjao. Sada halifa hoće da ga odvoji od ono malo pameti koja ga je izdigla nakon poniženja i s kojom je poslije oskudice dobio mnogo. Ne dao Bog da mu halifa zavidi na to malo pameti,

pronicljivosti i vrline koje ima, jer roba napušta pamet kada popije vina, a neznanje mu se primiče oduzimajući mu lijepo ponašanje i vraća ga na onaj ponižavajući stepen na kome je i bio, tako da u očima ljudi postaje jadan kao što je i bio i postaje neznalica. Ja se nadam da onaj koji ima prvenstveno mišljenje neće oduzeti robu taj dragulj, jer je on dobar i plemenit i obdaren je svim vrlinama.
Kada halifa al-Memun sasluša tu besjedu, pohvali čovjeka i zahvali mu se, pa ga posadi na njegovo mjesto, s poštovanjem. Naredi da mu daju stotinu hiljada dirhema, posadi ga na konja i darova mu gizdavo odijelo. Na svakom skupu ga je isticao držeći ga bliže uza se nego sve pravnike, tako da je dostigao nivo viši od svih ostalih, a Allah najbolje zna.

PRIČA O ALI ŠARU I ROBINJI ZUMURUDI

Priča se da je u davnom vaktu i zemanu bio jedan trgovac u Horasanu a zvao se Medžduddin. Bio je bogat i imao je crne i bijele robove, te ostalu poslugu, ali je već bio došao u šezdesete godine, a nije imao poroda. Tek u tim godinama, uzvišeni Allah mu dade sina kome nadjenu ime Ali. Kada dječak odraste, bio je poput punog mjeseca, a kada postade zreo čovjek i dobi osobine savršenih ljudi, otac mu se smrtno razbolje, te pozva sina i reče mu:
- Sine moj, približio mi se smrtni čas i hoću da ti ostavim jednu oporuku.
- Kakvu oporuku, oče? - upita Ali.
- Ostavljam ti u amanet da se ne družiš ni s kim, da izbjegavaš ono što ti može nanijeti štetu i nevolju. Čuvaj se zlog sagovornika, jer on je poput kovača: ako te ne oprži njegova vatra, naudit će ti njegov dim. Kako je divno rekao pjesnik:

Ni od koga nemoj ljubav očekivati;
Ako te sudba izda, prijatelja nećeš imati.

Živi sam i nikom nemoj vjerovati -
To je savjet koji će ti dovoljan biti.

Drugi je rekao:

Ljudi su potajno puni pakosti,
Nemoj se u njih uzdati;

Oni su vjerolomni i lukavi,
Ako ih uspiješ dobro upoznati.

Treći je rekao:

Druženje s ljudima ne donosi koristi,
Već samo blebetanje i gluposti.

Zato se s ljudima druži što manje:
Tek radi učenja, il' da popraviš svoje stanje.

Četvrti je rekao:

Kada ljude povuče jedan razumni,
Onda znaju biti tako ukusni;

Ja znam samo da su vjerolomni,
Te premda su dužni, oni su rasipni.

- Poslušat ću tvoje riječi, babo. I šta još treba da radim? - upita Ali.
- Čini dobro kada si to u stanju. Uvijek čini dobro ljudima i obasipaj ih dobročinstvima u svako doba, jer čovjek nije uvijek u prilici da uradi ono što bi htio. Kako je divno rekao pjesnik:

U svakom času i svakome trenu čovjek nije
U prilici za lijepo postupanje.

Zato kad god možeš, dobro djelo čini
Bojeći se da ti okolnosti neće dopustiti.

- Poslušat ću te... - reče Ali.
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

309. noć

Kada nastupi tri stotine deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je mladić rekao ocu:
- Poslušat ću te. Ima li još nešto?
- Pazi na Allaha, i On će tebe čuvati. Čuvaj novac i nemoj ga rasipati, jer budeš li ga rasipao, naći ćeš se u nuždi, i znaj da čovjek vrijedi onoliko koliko ima u desnici. Lijepo li je kazao pjesnik:

Kad novaca malo imam, niko mi prijatelj nije
A imam li ga dovoljno, tad svako prijatelj mi je.

Zbog novca se druže sa mnom dušmani,
A prijatelji postadoše dušmani kad novac izgubi.

- Dalje, babo?
- Sine, savjetuj se sa starijima od sebe i ne srljaj ka onome što želiš. Budi milostiv prema nižima od sebe, pa će prema tebi biti milostivi oni iznad tebe. Ne čini nikome nepravde, inače će Allah dati vlast nad tobom nekom ko će ti činiti nepravdu. Kako je lijepo rekao pjesnik:

Savjetuj se i s tuđim svoje mišljenje daj porediti,
Jer mišljenje dvojice ne može se sakriti.

Čovjek je ogledalo gdje mu se lice ogleda
A u dva ogledala može i zatiljak da ugleda.

Drugi je rekao:

Za onim što želiš nemoj srljati;
Budi dobar prema drugima, i oni će biti,

Jer nema ruke nad kojom Božija ruka nije
Nit silnika da ga silnik ne očekuje.

Neki pjesnik je također rekao:

Kad si u stanju nipošto nemoj nasilje činiti
Jer nasilnik će na nasilje udariti;

Dok ti spavaš obespravljeni bdije,
Proklinje te, a oko Allahovo ne snije.

- Čuvaj se vina, jer ono je majka svih zala, ono tjera pamet i sramoti onoga ko ga pije. Baš je lijepo kazao pjesnik:

Tako mi Allaha, vinom se neću opiti
Dok je duše u meni i dok mogu govoriti!

Za prohladnim vinom nikad neću čeznuti
I samo trijeznog ću za prijatelja birati.

- To su ti moje poruke i uvijek ih imaj u vidu. Sada te prepuštam Allahu.
Dječakov otac izgubi svijest i ušuti neko vrijeme, a onda dođe k sebi, pa zatraži oprost od Allaha, prouči kelime šehadet i preminu. Njegov sin zakuka i zaplaka. Nakon toga, poče spremati oca onako kako dolikuje. Na dženazi su bili ugledni ljudi i običan svijet. Učači su učili *Kur'an* oko njegovog tabuta. Njegov sin nije propustio ništa, već je sve učinio onako kako treba. Klanjaše mu dženazu i ukopaše ga, a na mezaru mu napisaše stihove:

Od praha si sazdan i živ postao
I rječitom govoru ti si se naučio;

Sad si u zemlju se vratio i mrtav postao -
Kao da nikad zemlju nisi ni napustio.

Ali Šar je duboko žalio oca primajući, po običaju, saučešće uglednih ljudi. Tugovao je za ocem dok mu nedugo zatim nije umrla i majka, te Ali postupi prema njoj isto kao i prema ocu. Nakon toga, sjede u dućan da trguje ne družeći se ni s kim od Božjih stvorenja, pridržavajući se očevog savjeta. Činio je tako godinu dana, a onda, uz pomoć lukavstva, dođoše mu žene i rospije koje se sprijateljiše s njim, te se on s njima prikloni razvratu i skrenu s pravoga puta. Pio je vino peharima i već jutrom je odlazio ljepoticama. Razmišljao je: “Otac mi je sakupio ovaj novac, pa ako ga ja ne potrošim - kome ću ga ostaviti. Radit ću samo onako kako je pjesnik rekao:

Ako ćeš vijek svoj cijeli moći
Provesti novac skupljajući,

Kad ćeš u tome što uspio si sakupiti -
Kad ćeš u tome moći uživati?

Tako je Ali trošio danju i noću dok ne proćerda sav novac, te osiromaši i zapade u bijedu. Um mu se pomrači i on prodade dućan, zgrade i ostalo. Nakon toga, prodade i odjeću sa sebe i ne ostavi ništa osim jednog odijela. Kada minu omamljenost i dođe vrijeme trezvenosti, Alija spopadoše jadi.
Jednom je sjedio od jutra do predvečerja ne okusivši ništa i razmišljao je: “Obići ću one na koje sam potrošio svoj novac - možda će mi neko od njih dati nešto za jelo."

Obilazio ih je sve redom. Kad god bi pokucao na vrata nekog od njih, rekli bi da kod kuće nije domaćin koji se sklanjao od Alija. Mladića poče mučiti glad, te on pođe na trg na kome se nalaze trgovci...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

310. noć

Kada nastupi tri stotine deseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ali Šara počela mučiti glad, pa je pošao na trg na kome se nalaze trgovci. Tu naiđe na mnoštvo ljudi okupljenih ukrug, te Ali pomisli: "Zašto li su se ovi ljudi okupili?"
Ali priđe halki i vidje jednu visoku i vitku djevojku ružičastorumenih obraza i bujnih grudi. Nije joj bilo ravne po ljepoti, ljupkosti, po savršenstvu. Kao da je nju neko opisao:

Kao izlivena, savršeno je sazdana
U kalupu ljepote - ni visoka ni malehna.

I sama ljepota u nju je zaljubljena
Kao da je s njome gordost i tanahnost izmišljena.

Lik joj je kao mjesec stas kao vita grana,
A dah kao mošus da mu nema ravna.

Kao da je u bisernoj vodi salivena,
Kao da je u svakom joj udu luna nastanjena.

Djevojka se zvala Zumuruda. Čim je vidje, Ali Šar je bio očaran njenom ljepotom i ljupkošču, te reče:
- Bogami, neću poći dok ne vidim koliko će koštati ova robinja i hoću da znam ko ju je kupio! Mladić stade uz mnoštvo trgovaca koji pomisliše da je on hoće kupiti, jer su znali da je od oca naslijedio bogatstvo. Posrednik stade kraj robinje i povika:
- Trgovci i imućni ljudi! Ko će otpočeti nadmetanje za ovu mjesecoliku djevojku i dragocjeni biser, Zumurudu netaknutu, poželjnu i strastvenu? Počnite nadmetanje! Neće biti prigovora onima koji ga započnu!
- Dajem pet stotina dinara! - ponudi jedan trgovac.
- Dajem deset hiljada! - oglasi se drugi.

Onda jedan starac po imenu Rešiduddin, plavook i ružan, reče:
- Dajem još stotinu dinara!
- Dajem još deset - dobaci drugi.
Trgovci ušutiše i rekoše posredniku da se posavjetuje s njenim gospodarem koji reče:
- Kunem se da ću je prodati samo onome koga sama izabere. Zato pitaj nju.
Posrednik priđe robinji i reče:
- Mjesecolika gospo, ovaj trgovac želi da te kupi.
Djevojka pogleda kupca, pa vidjevši da je onakav kako smo ga opisali, reče posredniku:
- Neću da me prodaju starcu koji je zbog briga u jadnome stanju. Kako je lijepo rečeno:

Zamolih je za poljubac, al' vidje mi sjedine
Pa premda sam bogat i pun vrline

Odmah odbi moje želje i poče da govori:
“Ne, tako mi Onog što iz ničeg ovaj svijet stvori!

Na sijedu kosu neću se ni osvrnuti -
Zar ću cijeli život pamukom usta puniti?!”

Na te njene riječi trgovac odgovori:
- Bogami, imaš pravo! Ti vrijediš deset hiljada dinara!
Potom obavijesti njenog gospodara da djevojka neće starca, a vlasnik reče da je upita koga hoće. Onda istupi jedan čovjek i reče:
- Daj je meni po cijeni koju je nudio starac koga ona neće.
Djevojka pogleda čovjeka, primijeti da mu je brada obojena, pa reče:
- Sram vas i stid bilo te crne farbe po sijedim vlasima!
Iščuđavajući se, djevojka zatim poče recitirati:

Neko mi pokaza to što sam vidjela:
Zatiljak koji je, bogami, papuča tukla;

I bradu gdje za zvijeri mjesta ima
I rog svijen jakim užadima.

O, ti u moj obraz i struk zaljubljeni,
Što sanjaš san nemoguć i neostvareni,

I sramotom farbaš sad sjedinu svoju
I prikrivaš istaknutu svoju pravu boju!

S jednom bradom dolaziš, a s drugom odlaziš -
Kao da sam utvare proizvodiš.

Kako je divno rekao pjesnik:

Ona reče: "Vidim da farbaš svoju sjedinu"
Velim: "Krijem je od tebe, očinji vidu!"

Ona se nasmija: "To je zaista čudesno -
Toliko truda s kosom da bi me obmanuo!"

Na njene stihove, posrednik uzviknu:
- Tako mi Boga, imaš pravo!
- Šta veli? - upita ga trgovac.
Posrednik mu ponovi djevojčine stihove a trgovac shvati da on nema pravo, pa odustade od kupovine. Onda istupi još jedan trgovac i reče:
- Pitaj je hoće li meni po cijeni koju sam već čuo.
Posrednik upita djevojku koja pogleda mušteriju, te uočivši da je ćorav reče:
- Ovaj je ćorav! - i kaza stihove:

S ćoravim se nemoj ni dana družiti -
Njegove zlobe i strasti valja se čuvati!

Kad bi ćoravi malo dobrote imao,
To oko mu Allah ne bi uzeo!

- Hoćeš li da te prodam ovom trgovcu? - upita posrednik pokazujući narednu mušteriju.
Djevojka vidje da je nizak, tako da mu brada seže do pupka, te reče:
- To je onaj o kome je pjesnik kazao:

Imam prijatelja koji bradu ima -
Allah mu je dade, al ne na korist nama.

Brada mu je duga, mračna i studena
Kao da je zimska noć ledena.

- Gospođice - na to će posrednik - pogledaj ko ti se dopada među prisutnima i kaži mi da te njemu prodam.
Ona osmotri krug trgovaca, zagledajući jednog po jednog, i pogled joj pade na Ali Šara... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

311. noć

Kada nastupi tri stotine jedanaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojčin pogled pao na Ali Šara koji joj izmami hiljadu uzdaha i koji joj odmah pade na srce, jer je bio veoma lijep i nježniji od sjevernog lahora.
- Posredniče - reče djevojka - hoću da me prodate samo onome gospodinu s lijepim licem i kršnim strukom, jer kao da je njega opisao pjesnik:

Tvoje lijepo lice mi pokazaše
Pa me zbog ljubavi ukoriše;

Da su htjeli mene sakriti,
Trebalo je tvoje lijepo lice pokriti.

- Neće me imati niko osim njega, jer su mu obrazi okrugli, usta kao rajsko vrelo, njegove sočne usne liječe bolesnika, njegova ljepota zbunjuje prozaistu i pjesnika. Kao da je o njemu rekao pjesnik:

Sočna usta su mu vino i dah mu je
Mošus, a s usana kamfor bije:

Ridvan ga je iz Dženneta izveo
Bojeć se da mu ne bi hurije sablaznio;

Zbog gordosti ga ljudi, znaju koriti,
Al' ma koliko se gordio mjesecu i nije zamjeriti.

- On ima kovrdžavu kosu, ružičaste obraze i zanosni pogled o kome je pjesnik kazao:

Srndać mi obeća da će se sa mnom sjediniti
Pa mi srce treperi i oči ga ne mogu dočekati.

Oči mi tvrde da je kazao istinu
Al' kako vjerovati tom oku umornu?!

Drugi pjesnik je rekao:

Vele: "Na licu mu se malje ukazuju,
Ikako da se u tog nevinog zaljubljuju!?"

Rekoh im: "Dosta je, nemojte više koriti -
Ako to i jesu malje, one će samo uputiti

Na zanosne Džennete moje i njegove,
One uvode u vodoskoke Kevserove".[73]

Kada posrednik ču djevojčinu recitaciju o ljepoti Ali Šara, zadivi se njenoj rječitosti i blistavosti, ali gospodar reče:
- Ne čudi se njenoj blistavosti koja bi i danje sunce postidjela, a ni tome kako dobro pamti tanahne stihove! Pored toga, ona zna učiti *Kur'an* na svih sedam načina, ona citira hadise[74] po najvjerodostojnijim predanjima, piše sedam vrsta pisma i poznaje nauke kakve ne poznaje ni najučeniji čovjek. Ruke su joj vrednije od zlata i srebra, jer izrađuje svilene zavjese i prodaje ih dobijajući za svaku po pedeset dinara, a jednu zavjesu napravi za osam dana.
- Sretan li je čovjek u čijoj kući je ova djevojka i ko je pridruži svome skrivenom blagu! - povika posrednik, a djevojčin vlasnik reče:
- Prodaj je bilo kome koga ona hoće!
Posrednik se vrati Ali Šaru, poljubi mu ruke i reče:
- Gospodine, kupi onu djevojku, jer ona je tebe odabrala.
Zatim je opisa mladiću navodeći šta sve zna i reče:

- Neka ti je sa srećom ako je kupiš, jer ti je daje Onaj koji ne štedi kada dariva.
Ali Šar obori pogled neko vrijeme smijući se samome sebi i misleći: “Još uvijek nisam ništa okusio, a strah me trgovaca ako kažem da nemam novaca za kupovinu djevojke.”
Djevojka vidje da je Ali Šar oborio pogled, pa reče posredniku:
- Uzmi me za ruku i povedi k njemu da mu se predstavim i privolim ga da me uzme, jer neću da me prodate bilo kome osim njemu.
Posrednik je povede i zaustavi se s njom ispred Ali Šara kome reče:
- Šta veliš, gospodine?
Ali Šar ne odgovori, te mu se djevojka obrati:
- Gospodine i dragi moga srca, zašto me ne kupiš? Kupi me pošto hoćeš, a ja ću te usrećiti.
Ali Šar je pogleda:
- Zar se može kupovati i pod prisilom? Skupa si mi za hiljadu dinara.
- Gospodine, kupi me za devet stotina dinara.
- Ne - odgovori Ali.
- Za osam stotina dinara.
- Ne mogu.
Djevojka je neprestano obarala cijenu dok mu najzad ne reče:
- Za stotinu dinara.
- Nemam cijelih ni stotinu dinara.
- Koliko ti nedostaje? - nasmija se djevojka.
- Allaha mi, nemam ni prebijene pare. Traži ti sebi drugog kupca - odgovori Ali.
Kada shvati da mladić nema ništa, djevojka reče:
- Uzmi me za ruku kao da ćeš me poljubiti iza ugla.
Ali postupi tako, a djevojka izvadi iz njedara kesu u kojoj je bilo hiljadu dinara i reče:
- Uzmi odatle devet stotina dinara da me platiš, a stotinu zadrži, jer će nam koristiti.
Mladić plati djevojku iz te kese i povede je kući. Kad stigoše, djevojka vidje da je kuća prazna, bez prostirke i posuđa. Ona dade mladiću hiljadu dinara i reče:
- Idi na tržnicu i kupi nam za tri stotine dinara ćilima i posuđa za kuću.
Mladić učini kako mu je kazala, a onda mu ona reče:
- Kupi nam nešto za jelo i piće...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

312. noć

Kada nastupi tri stotine dvanaesta noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care, da je djevojka kazala mladiću:
- Kupi nam nešto za jelo i piće za tri stotine dinara - i kada on to obavi, djevojka mu se ponovo obrati: - Kupi nam jedan komad svile velik kao zavjesa, zatim žute i bijele srme i svilenog konca u sedam boja.
Kada Ali sve to obavi, ona pospremi kuću, zapali svijeće i sjede da jede i pije s njim. Zatim odoše u postelju i zadovoljiše se jedno drugim, te provedoše noć zagrljeni iza zavjesa - kao da je o njima pjesnik kazivao:

Posjećuj drage, a zlobnike pusti da brbljaju,
Jer zlobnici u ljubavi pomoć ne daju.

Da si sa mnom u postelji u snu sam gledao
I slašću usana tvojih tad sam se naslađivao.

I istina je ono što sam u snu vidio -
Uprkos zlobnicima toga sam se domogao.

Ljepši prizor ljudi nikad nisu vidjeli
Od ljubavnika u postelji što su se smjestili,

Zagrljeni dok ih blaženstvo pokriva
A jastuci im ruka jednom ispod drugoga.

Kada se srca u čvrstoj ljubavi spajaju,
Tad ljudi željezo mogu da iskivaju.

O, ti koji zbog ljubavi ne prestaješ sretne koriti,
Možeš li srce čovjeku pokvarenom popraviti?

Ako te neko u životu jednom iskreno zavoli,
To je ono pravo i njemu se privoli.

Ležali su zagrljeni do jutra, potpuno zaljubljeni jedno u drugo. Onda djevojka uze jednu zavjesu, izveze je raznobojnom svilom, uresi je srmom i obrubi je tako da su na krajevima bile slike ptica, a u krugovima su bile zvijeri. Nije bilo životinje na svijetu koju nije izvezla. Vezla ju je osam dana, a kada završi, ispegla je, savi i dade je

svome gospodinu govoreći:
- Odnesi je na trg i prodaj za pedeset dinara. Pazi da je prodaš trgovcu, a ne nekom prolazniku, inače se zbog toga možemo rastati, budući da imamo dušmane koji nas neće ostaviti na miru.
- Sa zadovoljstvom - odgovori mladić, pa ode na trg i prodade zavjesu trgovcu, kako mu je kazala djevojka, a onda kupi komad svile i zlatne srme, kao i ranije, te potrebnu hranu i sve to odnese djevojci predavši joj i ostatak novaca.
Djevojka mu je svakih osam dana davala zavjesu koju je prodavao za pedeset dinara. Potraja to godinu dana, a onda Ali, kao i obično, odnese jednu zavjesu koju dade preprodavcu na koga naiđe jedan kršćanin i ponudi mu šezdeset dinara, ali je preprodavač ne htjede dati. Kršćanin mu je davao sve više dok se ne sporazumješe da mu je da za stotinu dinara, a preprodavca podmiti sa deset dinara.
Preprodavač se vrati Ali Šaru i reče mu pošto može prodati zavjesu. Služio se lukavstvom ne bi li ga nagovorio da zavjesu proda kršćaninu za tu sumu. Govorio mu je:
- Gospodine, ne boj se toga kršćanina. Neće ti učiniti ništa nažao.
Na Alija navališe trgovci, te on prodade zavjesu kršćaninu dok mu je srce strepjelo. On uze novac i pođe kući, ali opazi kako za njim ide kršćanin, pa mu reče:
- Zašto me slijediš, kršćanine?
- Gospodine, imam nekog posla na vrhu sokaka, ne dao Bog da i tebi nešto fali.
Tek što Ali dođe do svoje kuće, kršćanin ga sustiže, a mladić podviknu:
- Prokletniče, zašto me slijediš kud god pođem?
- Gospodine, daj mi da popijem čašu vode. Žedan sam, a tebe će uzvišeni Allah nagraditi - na to će kršćanin. Ali Šar pomisli: ”Ovaj čovjek je zimija[{75}] koji traži čašu vode. Allaha mi, neću ga iznevjeriti...”
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

313. noć

Kada nastupi tri stotine trinaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ali Šar razmišljao: “Ovaj čovjek je zmija koji traži od mene čašu vode. Allaha mi, neću ga iznevjeriti.” Potom Ali uđe u kuću i uze bokal vode. Kada ga vidje Zumuruda, reče mu:
- Dragi moj, jesi li prodao zavjesu?
- Jesam - odgovori on.
- Trgovcu, ili prolazniku?
Srcem sluteći rastanak, Ali odgovori:
- Naravno da sam je prodao trgovcu.

- Reci mi istinu kako bih mogla popraviti svoju situaciju. Zašto si uzeo bokal vode?
- Da napojim preprodavca - odgovori Ali.
- Nema moći ni sile do Božije sile! - uzviknu Zumuruda, pa izgovori stihove:

Ti što rastanku težiš, nemoj hitati,
Jer ni zagrljaji te neće obmanuti.

Polahko, jer sudba je po prirodi prevrtljiva
A rastanak se nalazi na kraj prijateljstva!

Zatim Ali ponese bokal, zateče onog kršćanina u hodniku i reče mu:
- Zar si čak dovde dospio, pseto? Kako smiješ ulaziti u kuću bez moje dozvole?
- Gospodine - na to će kršćanin - nema nikakve razlike između kapije i hodnika. Pomaknut ću se s ovog mjesta da se može proći, a ti budi dobar i samilostan.
Kršćanin uze bokal, napi se vode, pa ga pruži Ali Šaru koji prihvati bokal očekujući da kršćanin ustane. Međutim, kako nije ustajao, Ali mu reče:
- Zašto ne ustaneš i ne ideš svojim putem?
- Gospodine, nemoj biti od onih koji čine dobro djelo, pa poslije prigovaraju, ili od onih o kojima je pjesnik rekao:

Odoše oni što su kad si im na vratima bio
Darežljivi bili dajući ti ono što si htio.

A kad si poslije njih na vrata drugima stao,
Ruže te zbog gutljaja vode koji bi progutao.

- Gospodine - nastavi kršćanin - napio sam se vode, a sada bih želio da mi daš nešto iz kuće da pojedem, makar komad suha hljeba ili glavicu luka.
- Ustaj i ne zanovjetaj! U kući nemam ništa! - odgovori Ali.
- Gospodine, ako u kući nemaš ništa, uzmi ovih stotinu dinara i donesi mi nešto sa tržnice, makar jednu pogaču ne bi li se između tebe i mene našli kruh i so.
Ali Šar pomisli: “Ovaj kršćanin je zaista lud! Uzet ću mu stotinu dinara i donijet nešto u vrijednosti od dva dirhema. Tako ću mu se narugati.”
- Gospodine, želim bilo šta, samo da utolim glad, makar jednu pogaču ili glavicu luka. Najbolja je ona hrana koja može utoliti glad, a ne najizvrsnija hrana. Kako je divno rekao pjesnik:

Glad se može suhom pogačom utoliti,
Pa zašto se onda žalostiti i tužiti?!

Smrt je pravedna jer je u odnosu jednaku
Prema halifi i bijednom prosjaku.

- Pričekaj malo ovdje, a ja ću zatvoriti kuću i donijet ću ti nešto s pijace - reče Ali, a kršćanin odgovori:
- Slušam i pokoravam se.

Ali zatvori kuću i izađe stavivši katanac na vrata, a ključeve ponese. Na pijaci kupi prženog sira, bijelog meda, banana i hljeba i ponese ih kršćaninu koji reče kada sve to vidje:
- Gospodine, to je dovoljno za deset ljudi, a ja sam sam. Možda bi i ti jeo sa mnom?
- Jedi ti sam - odgovori Ali. - Ja sam sit.
- Gospodine, mudri ljudi vele: “Ko ne jede sa svojim gostom, on je kopile.”

Kada Ali Šar ču riječi toga kršćanina, on sjede, pojede malo s njim i htjede se dići... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

314. noć

Kada nastupi tri stotine četrnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ali Šar sjeo, pojeo malo s kršćaninom i htio se podići, kad kršćanin uze jednu bananu, oguli je i prepolovi. U jednu polovinu stavi očišćene bunike pomiješane s opijumom čija jedna drahma može oboriti slona. Tu polovinu banane umoči u med pa reče:
- Tako ti vjere, gospodine, uzmi ovo.

Ali Šara bijaše stid da pogazi njegovu zakletvu, pa uze polovinu banane i pojede je. Tek što mu je dospjela u stomak, glava mu pade prema nogama i opruži se kao čovjek koji tu leži već godinu dana.

Čim to kršćanin vidje, skoči na noge kao olinjali vuk ili kao svemoćna sudbina, pa uze ključeve od kuće i ostavivši Alija da leži otrča svome bratu kome ispriča šta se dogodilo. Razlog svemu bio je što je kršćaninov brat bio onaj oronuli starac koji je htio da kupi Zumrudu za hiljadu dinara, ali ona nije pristala, već ga je ismijala stihovima. U duši je bio kafir, a predstavljao se kao musliman i sam se nazvao Rešiduddinom.

Kada ga je djevojka ismijala i odbila, požalio se svome bratu kršćaninu koji je smislio kako da je uzme od njenog gospodina Ali Šara. Taj kršćanin zvao se Bersum.

- Ne tuguj - reče Bersum svome bratu. - Ja ću smisliti kako da ti je uzmem bez dirhema i dinara.
Kršćanin je bio čarobnjak, podmukao i varalica koji nije odustajao od planiranja dok nije smislio lukavstvo o kome je već bilo riječi. Uzeo je, dakle, ključeve, pošao bratu i obavijestio ga o svemu što se dogodilo. Njegov brat uzjaha mazgu, povede sluge i sa Bersumom pođe kući Ali Šara. Ponese i kesu s hiljadu dinara da ih da valiji ako ga iznenada sretne. On otvori kuću i njegovi ljudi jurnuše na Zumurudu, silom je uzeše zaprijetivši da će je ubiti ako bude govorila i ostaviše kuću praznu ne uzevši ništa iz nje. Ali Šara ostaviše da leži u hodniku. Zatvoriše kapiju, a ključeve ostaviše pored njega. Kršćanin odvede djevojku u svoj dvor, ostavi je među svojim robinjama i naložnicama i reče joj:
- Rospijo, ja sam onaj starac koga nisi htjela i kojem si se izrugivala. Uzeo sam te bez i jednog dinara.
Dok su joj iz očiju lile suze, djevojka reče:
- Neka ti Allah naplati, zli starče, jer si me rastavio s mojim gospodinom.
- Rospijo i ljubavnice! - povika starac. - Vidjet ćeš već kako ću te kazniti! Isusa mi i Djevice, ako mi se ne pokoriš i ako ne primiš moju vjeru, udarit ću te na najraznovrsnije muke!
- Allaha mi, ako bi mi meso na komade kidao, ne bih napustila vjeru islam. Možda će mi Allah uskoro pomoći, jer On može sve što hoće. Pametni ljudi su kazali: "Neka nevolja snađe tijelo, ali neka ne snađe vjeru."
Onda starac viknu svojim slugama i robinjama:
- Položite je!
Oni je položiše i počeše je snažno udarati ne prestajući dok djevojka ne poče vapiti u pomoć, ali joj je niko nije pružao. Zato ona prestade dozivati u pomoć i poče govoriti:
- Dovoljno mi je što je Allah uz mene.
Govorila je tako sve dok joj se dah ne presiječe i dok ne prestade stenjati. Kada je zatomio svoje srce tukući je, starac reče slugama:
- Vucite je za noge i bacite je u kuhinju, ali joj nemojte davati da jede!
I prokletnik prespava tu noć, a kad osvanu jutro, potraži Zumurudu i ponovo je poče batinati, a onda naredi slugama da je vuku na njeno mjesto. Sluge učiniše kako im je naređeno, a kada se djevojka ohladi od batina, povika:
- Nema boga osim Allaha i Muhammed je Božiji poslanik! Allah je moj nenadmašni pomagač i uzdanica!
Zatim poče dozivati u pomoć našeg gospodina Muhammeda, Bog mu se smilovao i spasio ga...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

315. noć

Kada nastupi tri stotine petnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Zumuruda dozivala u pomoć Muhammeda, Bog mu se smilovao i spasio ga. Toliko o Zumurudi. Što se tiče Ali Šara, on je spavao do narednog dana, a kada mu iz glave ishlapi bunika, on otvori oči i povika:
- Zumurudo!
Međutim, niko mu ne odgovori, te on uđe u kuću i vidje da je prazna i da je daleko ona kojoj je dolazio. Shvatio je da mu se sve to dogodilo samo zbog kršćanina, te Ali zastenja i zakuka, pa proli gorke suze i poče recitirati:

Ti me ne štediš, niti me maziš, ljubavi -
Srce mi muče brige i jadi surovi.

Sažalite se, gospodo, na roba ponižena
Na putu ljubavi i na bogataša osiromašena!

Šta da radi strijelac kad naiđu dušmani
Koje bi strijelom gađao, al' mu se luk slomi?

Kad mladića brojni jadi osvoje,
Kuda da bježi od sudbine svoje?

Često su mi govorili da ću se s njom rastati,
Al' kad sudba htjedne i zdrav će oslijepiti.

Nakon tih stihova, mladić poče uzdisati i nastavi recitirati:

Svoje pješčano stanište ona je napustila
A njega je teška čežnja za njom morila.

Čežnjivo se osvrtala prema bivcima
Morena čežnjom prema opustjelim tragovima.

Zastala je i to stanište usrdno molila,
Al' eho reče da za susret nema načina.

Kao da se munja za tren u staništu pojavila
I u trenu narednom svoj bljesak je sakrila.

Uzalud se Ali Šar kajao i cijepao svoju odjeću. Onda uze dva kamena i poče obilaziti grad udarajući se kamenjem po prsima i vičući:
- Zumurudo!
Oko njega su oblijetala djeca vičući:
- Luđak! Luđak!
Svi koji su ga poznavali plakali su i žalili ga govoreći:
- To je taj i taj! Šta li mu se dogodilo?
Proveo je tako cijeli dan, a kada pade noć on prespava u jednom sokaku do jutra, kada ponovo poče obilaziti grad s kamenjem sve do večeri, a onda se vrati kući da u njoj prespava. Tada ga vidje komšinica, jedna dobra starica koja mu reče:
- Sreća je što nisi poludio, sinko - a on joj odgovori stihovima:

Vele mi: "Zbog ljubavi prema njoj si poludio!"
"U životu samo ludi uživaju", ja sam odgovorio.

Okante se mog ludila i dajte onu zbog koje sam poludio -
Ako me izliječi, ne korite je što sam s uma sišao.

Stara komšinica shvati da je on napušteni ljubavnik pa reče:
- Nema sile ni moči do Allahove moči! Sinko moj, željela bih da mi ispričaš kakva te je nevolja zadesila, možda će mi Allah omogućiti da ti pomognem.
Mladić joj ispriča sve što mu se dogodilo s kršćaninom Bersumom, bratom čarobnjaka koji se nazvao Rešiduddinom. Kada je to čula, starica reče:
- Ti si nedužan, sinko! - i ona zaplaka, pa izgovori stihove:

Dosta su ljubavnici na ovom svijetu mučeni!
Bogami, na onom svijetu neće biti zlostavljani!

Onda starica reče Aliju:
- Sinko, sada ustaj, pa kupi jednu korpu poput onih kakve imaju zlatari. Kupi narukvica, prstenja, burmi i drugog nakita za žene. Nemoj škrtariti. Sve to stavi u korpu i daj je meni, a ja ću je metnuti na glavu, prerušena u preprodavačicu, i poći ću

da obilazim kuće dok ne naiđem na kakvu vijest o njoj, ako htjedne uzvišeni Allah.
Ali Šar se obradova njenim riječima. Poljubi joj ruku, pa brzo ode i donese sve što je tražila. Kada to dade starici, ona ustade, obuče jednu iskrpljenu haljinu, na glavu stavi zar boje meda, a u ruku uze štap i ponese korpu, pa poče obilaziti sokake i kuće. Išla je s jednog mjesta na drugo, iz kvarta u kvart, iz jedne ulice u drugu, dok je uzvišeni Allah ne uputi na dvor prokletog Rešiduddina, kršćanina. Starica začu jaukanje, pa pokuca na vrata...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

316. noć

Kada nastupi tri stotine šesnaesta noć, ona reče:
- Čula sam sretni care, da je starica, kada je čula jaukanje u kući, pokucala na vrata. Izađe jedna robinja koja joj otvori vrata i pozdravi je, a starica reče:
- Imam ove drangulije za prodaju. Da li bi neko htio kupiti nešto?
- Da - odgovori djevojka, pa uvede staricu u kuću, posadi je, a oko nje posjedaše djevojke. Svaka uze ponešto. Starica im se umiljavala spuštajući cijenu, a djevojke je veselila njena dobrota i blage riječi.
Za to vrijeme, starica je osmatrala na sve strane, tražeći onu što je kukala i najzad joj pogled padne na nju. Tada starica poče ispoljavati još veću naklonost prema njima lijepo se ophodeći, ali je istovremeno osmatrala i primjeti da je to napuštena Zumuruda. Starica je, dakle, prepozna, pa zaplaka i upita:
- Djeco moja, šta je s ovom djevojkom? Zašto je u ovakvom stanju?
One joj ispričaše cijelu priču o robinji i dometnuše:
- Sve to nije po našoj volji. Naš gospodin je tako naredio, a on je sada na putu.
- Djeco moja - na to će starica - imam jednu molbu: oslobodite ovu djevojku sveza dok ne budete znale da dolazi vaš gospodin. Tada je svežite kao što je i bila, pa će vas nagraditi Gospodar svjetova.
- Drage volje - odgovoriše djevojke, pa odvezaše Zumurudu, nahraniše je i napojiše, a starica reče:
- Kamo sreće da sam nogu slomila, a da nisam ušla u vašu kuću!
Zatim priđe Zumurudi i reče joj:
- Nek te sreća prati, kćeri moja! Allah će ti pomoći!
Onda joj starica reče da dolazi od njenog gospodina Ali Šara i poruči joj da sutra uvečer bude spremna i da osluškuje. Reče da će njen gospodin doći do dvorske klupice, zazviždat će i kada to čuje, neka i ona zazviždi, pa neka mu niz prozor spusti uže. Onda će je on uzeti i odvesti.
Zumuruda zahvali starici koja zatim izađe i ode Ali Šaru, ispriča mu sve i zaključi:

- Naredne noći, u ponoć, pođi u tu i tu mahalu, jer je tamo prokletnikova kuća, a prepoznat ćeš je po tome i tome. Stani pod njegovu kuću i zazviždi. Djevojka će ti spustiti uže, pa uzmi djevojku i vodi je kamo hoćeš.
Ali Šar zahvali starici plačući i recitirajući:

Klevetnici, ta prestanite klevetati -
Tijelo mi je uvehlo i srce mi pati;

Moje suze imaju priču s lancem pripovjedača,
Autentičnu i sa svim slabostima kazivača.[76]

O, ti koji ništa ne znaš o mojim mukama i jadima,
Ne dulji s raspitivanjem o mojim patnjama!

Jedna žena vitka stasa i slatkih usana
Zanijela mi srce svojom slašću i ljupkim riječima.

Otkad ode, moje srce mira nema, nit mi oči sniju;
Nadanja mi i trpljenje moje ne uspijevaju.

U čežnji i ojađena ti me ne ostavi
Da me muče zlobnici i zavidljivi.

Utjeha i mir od tada su mi nepoznati -
Osim tebe, ni jedna mi neće na um pasti!

Nakon tih stihova, mladić uzdahnu, proli suze i nastavi recitirati:

Neka Allah da muštuluk onom što mi javi
Da dolaziš, jer tako najdražu vijest objavi;

Kad bi mu iskidan poklon odgovarao, ja bih poklonio
Srce svoje koje sam u času rastanka iskidao.

Mladić se strpi dok ne pade noć i dok ne dođe dogovoreni čas, a tada pođe u onu mahalu koju mu je opisala komšinica, te on vidje kuću i prepozna je. Sjede na klupu

podno kuće i savlada ga san. Mladić zaspa - slava Onome koji nikada ne spava - jer dugo nije spavao zbog ljubavi zbog koje je patio, tako da je postao poput pijana čovjeka. I dok je on spavao...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

317. noć

Kada nastupi tri stotine sedamnaesta noć, reče:
- Čula sam, sretni care, da je mladić zaspao, a onda se pojavi jedan lopov koji je te noći došao na periferiju grada da krade. Sudbina ga dovede pod dvor toga kršćanina. Lopov poče obilaziti kuću, ali ne nađe načina da uđe. Kružio je oko kuće dok ne nabasa na onu klupu i vidje na njoj Ali Šara kako spava. Lopov uze njegovu čalmu, i tek što ju je uzeo, u tom času Zumuruda se pomoli i vidje ga kako stoji u tami. Djevojka pomisli da je to njen gospodin, pa mu zviznu, a lopuža odgovori zviždukom, te mu se djevojka spusti niz uže noseći kesu punu zlata. Kada to lopov vidje, pomisli: "Ovo je zaista čudna stvar koja ima neobičan uzrok!"
On uze kesu i ponese djevojku na ramenima jureći poput munje. Djevojka mu je govorila:
- Starica mi je pričala da si oslabio zbog mene, a ti si, eto, jači od konja!
Kako lopov nije odgovarao, djevojka mu opipa lice i osjeti bradu nalik na četku za kupanje. Kao da je svinja koja je gutala perje čiji krajevi joj vire iz usta. Zumuruda se uplaši i reče:
- Ko si ti?
- Rospijo - odgovori lopov - ja sam vješti Dževan Kurd iz družine Ahmeda ad-Denefa. Ima nas četrdeset vještih u družini i svi će ti noćas picu tucati, od večeri do jutra!
Kada ču njegove riječi, djevojka zakuka i poče se busati po licu znajući da ju je sudbina pobijedila, te da nema drugog izlaza nego da se povinuje uzvišenome Allahu. Ona se odluči na trpeljivost i pokoravanje Allahu, govoreći:
- Nema boga osim Allaha! Kad god se oslobodimo jedne nevolje, zapadnemo u još veću.
Dževan je, naime, bio stigao na to mjesto zato što je rekao Ahmedu ad-Denefu:
- Okretni čovječe, ja sam i ranije dolazio u ovaj grad i znam za jednu pećinu izvan grada. Dovoljno je prostrana da primi četrdeset ljudi. Ja ću prije vas poći do nje da smjestim majku u tu pećinu, a onda ću se vratiti u grad i ukrasti nešto za vašu sreću. Čuvat ću to u vaše ime dok ne dođete i time ću vas toga dana ugostiti.
- Čini kako hoćeš - odgovori Ahmed ad-Denef, a lopov pohita na to mjesto prije njih ostavivši majku u pećini. Kada izađe odatle, naiđe na jednog usnulog vojnika uz koga

je bio privezan konj. Dževan zakla vojnika, uze mu konja i oružje i sakri ih u pećinu kod majke. Tu priveza konja i vrati se u grad. Hodao je dok nije stigao do dvora onog kršćanina i onda je postupio onako kako je ranije rečeno. Uzeo je Šarovu čalmu, odveo njegovu djevojku Zumurudu i nije se zaustavljao dok je nije smjestio kod majke kojoj reče:
- Čuvaj je dok se ne vratim ujutro.
Zatim ode...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

318. noć

Kada nastupi tri stotine osamnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Dževan Kurd rekao svojoj majci:
- Čuvaj mi djevojku dok se ne vratim ujutro.
Zatim on ode, a Zumuruda pomisli: "S obzirom na ovakav nemar, zašto se ne bih spasila lukavstvom? Kako mogu čekati da dođe tih četrdeset muškaraca pa da se redaju na meni dok ne postanem poput lađe što tone u more?!" Nakon toga, Zumuruda se obrati starici, majci Dževana Kurda:
- Teto, hoćeš li da izađemo iz pećine da te bišćem na suncu?
- Hoću, bogami, kćeri! Već odavno sam daleko od hamama, jer me ove svinje neprestano vode s jednog mjesta na drugo.
Starica izađe s djevojkom koja je poče biskati i tamaniti joj vaške po glavi dok starica ne poče uživati u tome i zaspa. Tada Zumuruda ustade, obuče odjeću vojnika koga je ubio Dževan, pripasa njegovu sablju oko pasa, stavi njegovu čalmu na glavu, tako da je izgledala poput muškarca. Onda uzjaha konja, uze onu kesu sa zlatom i reče:
- Vrli Zaštitniče, zaštiti me radi Muhammeda, Bog mu se smilovao i spasio ga! - a onda pomisli: "Ako pođem u grad, možda će me vidjeti neko od vojnikove familije i neću se dobro provesti!"
Tako Zumuruda odustade od odlaska u grad i zaputi se u pustu stepu. Usrdno je jahala noseći zlato, hraneći se biljem sa zemlje kojim je i konja hranila, a napajali su se na potocima. Putovala je tako deset dana, a jedanaestog dana dođe nadomak jednog divnoga grada punog blagostanja, koga su zima i studen napustili, a u njega je došlo proljeće s cvijećem i ružama, tako da je cijeli grad procvjetao, potoci su žuborili i ptice su pjevale.
Kad stiže do grada i približi se kapiji, vidje vojnike, emire i druge velikaše, te se začudi misleći: "Svi stanovnici ovoga grada sakupili su se na kapiji, i to mora imati nekog razloga!" Zumuruda se uputi prema njima i kada im priđe, prema njoj jurnuše vojnici koji se duboko pokloniše govoreći:

- Neka ti Allah omogući trijumf, naš gospodine i care!
Zatim se pred njom postrojiše uglednici, dok su vojnici uvodili red u narodu, govoreći:
- Neka ti Allah omogući trijumf i neka blagoslovi tvoj dolazak među muslimane, svjetski care! Neka ti Allah da čvrstinu, čestiti care, jedinstveni u svim vremenima!
Onda im se Zumuruda obrati:
- Šta se događa, građani?
- Tebe je darovao Onaj koji ne škrtari kada dariva, tebe je odredio za cara ovoga grada i za gospodara svih njegovih žitelja. Stanovnici grada imaju slijedeći običaj: Kada im umre car koji nema poroda, vojnici izlaze izvan grada i tu borave tri dana. Čovjek koji naiđe tim putem kojim si ti došao postaje njihov car. Hvala Allahu koji nam je poslao Turčina lijepoga lica, jer da nam je došao i neki beznačajniji čovjek, bio bi naš car.
Kako je Zumuruda spadala u one koji dobro promisle o svojim postupcima, ona reče:
- Nemojte misliti da ja spadam u proste Turke. Ja pripadam velikašima. Međutim, naljutio sam se na svoje rođake, pa sam otišao i napustio ih. Pogledajte ovu kesu zlata koju sam ponio da bih usput dijelio sadaku siromasima i jadnicima.
Narod poče učiti dove za Zumurudu radujući joj se svim srcem, ali se i Zumuruda radovala njima, razmišljajući: “Kad mi se ovo već dogodilo...”
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

319. noć

Kada nastupi tri stotine devetnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Zumuruda razmišljala: “Kad mi se ovo već dogodilo, možda će me Allah sastaviti s mojim gospodinom. On može sve što hoće.”
Zatim djevojka pođe u pratnji vojske dok ne uđoše u grad. Onda vojnici sjahaše idući ispred nje dok je ne uvedoše u dvor. Tada i Zumuruda sjaha, te je emiri i velikodostojnici uzeše pod ruku i posadiše na tron duboko se klanjajući. Pošto sjede na prijestolje, Zumuruda naredi da otvore riznice, te ih otvoriše i ona razdijeli novac vojnicima koji joj poželješe da dugo vlada. Pokoriše joj se robovi i svi stanovnici zemlje.
Zumuruda provede jedno vrijeme upravljajući, te se u srcima podanika javi veliko poštovanje zbog njene plemenitosti i darežljivosti. Ona je ukidala poreze, oslobađala zatočenike i borila se protiv nepravde, tako da su je svi voljeli. Kad god bi se sjetila svoga gospodina, plakala je i molila se Allahu da je sastavi s njim.
Jedne noći prisjećala se Ali Šara i dana koje je provela s njim, te poče liti suze i recitirati stihove:

Uprkos vremenu, za tobom ću uvijek čeznuti
I suze će mi iz očiju sve obilnije liti;

Kad plačem, znaj da plačem zbog ljubavnih jada
Jer zbog rastanka ljubavnik teško strada.

Nakon tih stihova, Zumuruda obrisa suze, pa se pope u dvor i uđe u harem. Robinjama i naložnicama dade zasebne odaje odredivši im plaće i izdržavanje. Tvrdila je da želi biti sama na svome mjestu, predana bogosluženju. Ona poče postiti i klanjati, tako da su emiri govorili:
- Ovaj car je veoma pobožan.
Nije puštala k sebi nikakvu poslugu osim dva mlada evnuha da je služe. Godinu dana je sjedjela na carskome prijestolju ne čujući ni glasa o svome gospodaru, niti je naišla na bilo kakav trag o njemu. Bila je uznemirena zbog toga i kada je nemir sasvim obuze, ona pozva vezire i dvorjane i naredi da joj dovedu inženjere i neimare da joj podno dvora naprave trg dug i širok po jedan fersah.[77] Oni to napraviše za najkraće vrijeme, tako da je trkalište bilo tačno po njenoj želji. Zatim Zumuruda dođe na taj plato na kome joj postaviše veliku kupolu pod koju poredaše stolice za emire, i ona naredi da postave stolove sa svim vrstama ukusnih jela. Nakon toga, reče državnim velikodostojnicima da jedu, te se oni prihvatiše jela, a Zumuruda reče emirima:
- Hoću da ovo ponovo uradite kada se pojavi mladi mjesec i da objavite po gradu da niko ne otvara dućan, nego da dođu svi i da jedu za carskom trpezom. Bit će obješen na kućnim vratima svako ko ne posluša.
Kada se pojavi mladi mjesec, emiri učiniše kako im je naredila Zumuruda. Taj običaj je trajao sve dok se ne pojavi mladi mjesec naredne godine. Tada Zumuruda dođe na trg, a telal poče vikati:
- Okupljeni narode! Svaki onaj ko otvori dućan, skladište ili kuću bit će odmah obješen na kućnim vratima. Morate svi doći da jedete za carskom trpezom!
Kada telal završi objavljivanje i kada postaviše stolove, ljudi počeše dolaziti u gomilama, a Zumuruda im naredi da sjednu za stolove i jedu dok se siti ne najedu raznovrsnih jela. Ljudi posjedaše i prihvatiše se jela, kako im je naredila carica koja je sjedjela na prijestolju posmatrajući ih. Svako ko je sjedio za stolom mislio je: “Car ne gleda nikog drugog nego mene.” Ljudi su jeli dok su im emiri govorili:
- Jedite i ne stidite se, jer tako car želi!
Narod je jeo dok se siti ne najedoše, a onda odoše moleći se za cara. Jedni drugima su govorili:

- U životu ne vidjesmo cara koji voli sirotinju kao ovaj car! - i učili su dove za njegovu dugovječnost. Zumuruda pođe u svoj dvor...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

320. noć

Kada nastupi tri stotine dvadeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je carica Zumuruda, pošla u svoj dvorac radosna zbog onoga što je učinila i razmišljajući: "Ako uzvišeni Allah bude htio, na ovaj način ću doći do neke vijesti o svome gospodaru Ali Šaru."
Kada se pojavi sljedeći mjesec, ona uradi sve kao i obično: postaviše trpezu, a Zumuruda sjede na prijestolje, te naredi ljudima da posjedaju i jedu. Dok je ona tako sjedjela u pročelju, ljudi su sjedali u grupama, ili jedan po jedan, kad njen pogled pade na Bersuma, onog kršćanina koji je kupio zavjesu od njenoga gospodara. Ona ga prepozna i reče:
- Počinje se ostvarivati moja želja!
Bersum priđe i sjede s ostalim ljudima da jede. On ugleda jednu posudu s pilavom posutim šećerom. Kako zdjela bijaše podalje od njega, on se progura prema njoj, pruži ruku i dohvati je, te je stavi ispred sebe, a onda mu reče jedan čovjek koji je sjedio kraj njega:
- Zašto ne jedeš ono što se nalazi pred tobom? Sram te bilo! Kako možeš pružati ruku za nečim što je daleko od tebe? Kako te nije stid?!
- Neću jesti ništa nego ovo! - odbrusi Bersum.
- Jedi, ne dao Allah da ti prija! - na to će čovjek.
Onda jedan čovjek koji puši hašiš reče:
- Pusti ga da jede to kako bih i ja mogao jesti s njim.
- Odvratni hašišojedu! To jelo nije za vas nego za emire! Ostavite ga i neka ga vrate onima kojima pripada! Oni će to pojesti! - vikao je prvi čovjek.
Bersum ga ne posluša, već uze zalogaj pilava, stavi ga u usta i htjede da uzme drugi zalogaj, kad ga carica pogleda i doviknu jednom vojniku:
- Dovedite mi onoga pred kojim je tanjir sa slatkim pilavom! Ne dajte mu da pojede zalogaj koji mu je u ruci, već mu ga izbijte iz ruke!
Četiri vojnika priđoše i povukoše ga s licem prema zemlji, pošto mu prije toga izbiše zalogaj iz ruke. Kada ga dovedoše pred Zumurudu, ljudi prestadoše jesti i počeše jedni drugima govoriti:
- On je zaista napasnik, jer ne jede ono što mu priliči!
- Ja sam zadovoljan i ovom kašom ispred sebe - reče drugi.
- Hvala Allahu koji mi ne dade da jedem slatkog pilava iz one zdjele! - dometnu pušač

hašiša. - Čekao sam da on stavi jelo preda se i da ga proba, a onda bih mu se pridružio. Ali, vidi šta ga snađe!
- Pričekajte da vidimo šta će biti s njim!
Kada kršćanina dovedoše pred caricu Zumurudu, ona reče:
- Teško tebi, plavooki čovječe! Kako se zoveš i zašto si došao u našu zemlju?
Prokletnik prikri svoje ime, a bijaše stavio bijelu čalmu oko glave, i on odgovori:
- Zovem se Ali, care, a po zanimanju sam tkalac. Došao sam u ovaj grad radi trgovine.
- Dajte mi daščicu s pijeskom i bakarno pero! - reče carica.
Donesoše joj ono što je tražila, te ona uze daščicu s pijeskom i pero, pa poče gatati u pijesku i vući linije perom u obliku majmuna. Onda podiže glavu, osmotri Bersuma i reče mu:
- Pseto! Kako možeš carevima lagati! Zar ti nisi kršćanin i nije li tvoje ime Bersum? Došao si da nešto tražiš! Reci mi pravo o čemu se radi, inače ću, tako mi slave Božije, odrubiti tvoju glavu!
Kršćanin poče zamuckivati, a emiri i ostali prisutni rekoše:
- Zaista ovaj car zna gatati u pijesku! Slava Onome koji mu je tu sposobnost darovao!
Onda carica povika kršćaninu:
- Reci mi istinu, ili ću te pogubiti!
- Oprosti, čestiti care. Pogodio si gatajući u pijesku. Ja sam kršćanin...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

321. noć

Kada nastupi tri stotine dvadeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je kršćanin rekao:
- Oprosti, čestiti care. Pogodio si gatajući u pijesku. Ja sam kršćanin.
Emiri i ostali prisutni zabezeknuše se carevim umijećem da gata u pijesku, te uskliknuše:
- Ovaj car je zaista astrolog kakvog nema na svijetu!
Potom carica naredi da oderu kršćanina, da mu kožu ispune slamom i objese je na kapiju trga, te da iskopaju jednu rupu izvan grada pa da tamo spale njegovo meso i kosti, a odozgo da nabacaju đubre i blato.
- Slušamo i pokoravamo se - rekoše i učiniše sve onako kako im je zapovijeđeno.
Kada ljudi vidješe šta se dogodilo kršćaninu, rekoše:
- Dobio je ono što je zaslužio! Baš mu je bio nesretan onaj zalogaj pilava!
- Dok sam živ neću okusiti pilava! - dometnu jedan čovjek, a pušač hašiša reče:
- Hvala Allahu koji me spasi onoga što je njega snašlo i koji me je sačuvao da ne jedem onaj pilav!

Potom svi ljudi odoše dogovorivši se da zabrane sjedenje pored slatkog pilava na mjestu onog kršćanina.
Kada nastupi treći mjesec, postaviše stolove kao i obično i prekriše ih tanjirima. Carica Zumuruda sjede na prijestolje, a vojnici ustadoše, kao i obično, zazirući od njene srdžbe. Također po običaju, dođe jedan dio građana koji počeše obilaziti oko trpeze gledajući tamo gdje je bila zdjela s pilavom:
- Hadži-Halefe! - povika neko.
- Ovdje sam, hadži-Halide! - odazva se ovaj.
- Dalje od zdjele sa slatkim pilavom! Pazi da ne jedeš iz nje! Ako budeš jeo, objesit će te!
Potom ljudi sjedoše za stolove da jedu i dok su se oni gostili a carica Zumuruda sjedjela, pogled joj privuče jedan čovjek koji je hitao preko kapije trga. Carica se zagleda i vidje da je to Dževan Kurd, lopov koji je pogubio vojnika. Razlog njegovog dolaska bijaše taj što je ostavio svoju majku, pa je došao družini i rekao im:
- Jučer sam imao dobar ulov. Ubio sam jednog vojnika i uzeo mu konja, a te noći mi je pala u ruke i jedna kesa puna zlata, te djevojka vrednija od zlata u kesi. Sve sam to ostavio u pećini kod svoje majke.
Lopovi se obradovaše i pođoše u pećinu kada je dan već bio na izmaku. Dževan je išao ispred njih, a oni su ga slijedili. On htjede da iznese ono o čemu je govorio, ali vidje da je sve prazno. Dževan upita majku šta se dogodilo, a ona mu sve ispriča, te lopov poče gristi prste kajući se:
- Allaha mi, sve ću obići za tom rospijom i uzet ću je otuda gdje je, makar bila u ljusci kikirikija, i iskalit ću svoj bijes na njoj!
Dževan ju je zatim tražio obilazeći zemlje dok ne stiže u grad carice Zumurude. Kad uđe u grad, ne nađe nikoga, te upita neke žene koje su gledale kroz prozore i one mu rekoše da početkom svakog mjeseca car postavlja trpezu, te ljudi dolaze i jedu. Uputiše ga na trg na kome se postavlja trpeza i Dževan potrča tamo. Kako ne nađe slobodno mjesto, on sjede pored one zdjele o kojoj je ranije bilo riječi. Pošto se zdjela nalazila pred njim, on pruži ruku prema njoj, ali ljudi povikaše:
- Šta to namjeravaš uraditi, brate?
- Hoću da se najedem pilava iz ove zdjele.
- Ako budeš jeo, objesit će te - reče mu jedan.
- Šuti, ne pričaj tako! - odbrusi Kurd pa pruži ruku prema zdjeli i privuče je preda se. Pušač hašiša o kome je ranije bilo riječi, a koji je sjedio pored Kurda, pobježe s tog mjesta čim je vidio da Kurd privlači zdjelu. Hašiš mu odjednom ishlapi iz glave, te on sjede podalje i reče:
- Meni ne treba ta zdjela!

Potom Dževan Kurd pruži prema zdjeli ruku koja je ličila na gavranovu nogu. On zagrabi iz zdjele koja je bila nalik na devinu kopitu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

322. noć

Kada nastupi tri stotine dvadeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Dževan Kurd pružio ruku prema zdjeli koja je imala oblik devine kopite, pa je zaoblio zalogaj pilava u ruci tako da je izgledao kao velika naranča. Onda je hitro ubaci u usta i pilav mu se zakotrlja niz grlo proizvodeći zvuk poput grmljavine. U zdjeli se vidjelo dno na mjestu odakle je uzeo pilav. Čovjek koji je sjedio pored njega uzviknu:
- Hvala Allahu što me nije stvorio kao hranu u tvojim rukama jer si u jednom zalogaju pożderao zdjelu pilava!
- Pusti ga neka jede! - reče pušač hašiša. - Ja ga već vidim kao obješena čovjeka. Jedi, prisjelo ti! - obrati se Kurdu.
Dževan ponovo pruži ruku da uzme drugi zalogaj i htjede ga u ruci zaobliti kao i prvi, ali u tom času carica povika vojnicima:
- Brzo mi dovedite onoga čovjeka! Ne dajte da pojede zalogaj koji mu je u ruci!
Prema njemu se sjuriše vojnici još dok je bio nagnut nad zdjelom, zgrabiše ga i odvedoše pred caricu Zumurudu. Ljudi su zlurado govorili:
- To je i zaslužio, jer smo ga savjetovali, ali nije slušao. Ovo mjesto donosi smrt onome ko na njega sjedne. Taj pilav donosi nesreću svakome ko ga jede!
Onda carica Zumuruda upita Dževana:
- Kako se zoveš i šta si po zanimanju? Zašto si došao u našu zemlju?
- Presvijetli care, zovem se Osman, po zanimanju sam vrtlar, a u ovaj grad sam došao zato što tražim nešto što sam izgubio.
- Dajte mi dasku za gatanje u pijesku!
Kada joj donesoše dasku, ona uze pero i poče gatati u pijesku u koji se zagleda jedno vrijeme, a onda podiže glavu i reče mu:
- Teško tebi, lopužo! Kako možeš lagati carevima?! Ovaj pijesak mi kaže da se zoveš Dževan Kurd, po zanimanju si lopov koji ljudima otima novac i ubijaš ljude koje je Allah zabranio ubijati, osim ako to nije po pravdi. Svinjo jedna! - vikala je carica. - Pravo mi reci ko si, inače ću ti glavu odrubiti!
Kada ču caričine riječi, Dževan preblijedi, iskezi zube i pomisli da će se spasiti ako kaže istinu, te reče:
- Pravo veliš, care. Od ovog časa se kajem pred tobom i vraćam se uzvišenom Allahu.
- Meni nije dopušteno da trpim nevolju na putu muslimana! Uzmite ga - reče carica -

oderite mu kožu i postupite prema njemu kao i prema onome od prošlog mjeseca!
Njeni ljudi učiniše kako im je naredila. Kada pušač hašiša vidje kako vojnici ščepaše toga čovjeka, on okrenu leđa zdjeli s pilavom govoreći:
- Meni je zaista zabranjeno da budem licem okrenut prema tebi.
Pošto završiše s jelom, ljudi se raziđoše i odoše svojim putem. Carica se pope u dvor i dade dopuštenje robovima da odu.
Sljedećeg ili četvrtog mjeseca, ljudi dođoše na trg, kao i obično. Donese se hrana i ljudi posjedaše očekujući caričino dopuštenje da jedu. Onda se pojavi carica koja sjede na prijestolje posmatrajući narod. Uočila je da je mjesto ispred zdjele s pilavom prazno toliko da su tu mogla sjesti četiri čovjeka. Carica se začudi, i dok je razgledala okolo, pogled joj pade na jednog čovjeka koji je hrlio preko ulaza na trg. Žurio je dok ne stiže do trpeze, ali ne nađe nigdje slobodnog mjesta osim pored one zdjele. Kada čovjek sjede, Zumuruda ga osmotri i vidje da je to onaj prokleti kršćanin koji je sebe zvao Rešiduddinom, te carica pomisli: "Blagoslovljeno li je jelo na koje se upecao ovaj nevjernik!" Rešiduddin se tu našao zbog jednog čudesnog razloga. Naime, kada se vratio s puta... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

323. noć

Kada nastupi tri stotine dvadeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se prokletnik koji se zvao Rešiduddinom vratio s puta, te mu ukućani rekoše da je Zumuruda nestala zajedno s kesom novca. Kada je to nesretnik čuo, poče cijepati svoju odjeću, busati se po licu i čupati bradu. On posla brata Bersuma da je traži po svijetu. Međutim, kako ni od brata nisu stizale vijesti, on sam pođe da traži brata i Zumurudu. Sudbina ga dovede u Zumurudin grad, te on uđe u njega prvoga dana u mjesecu. Zaputivši se gradskim ulicama, kršćanin uoči da su puste i da su dućani zatvoreni. Onda ugleda žene na prozorima i upita neke šta se događa. Odgovoriše mu da car priređuje gozbu za sav narod početkom svakog mjeseca, te da se svi goste. Niko ne može ostati u kući, niti u dućanu. Uputiše kršćanina na trg i kad on stiže tamo, zateče ljude kako se guraju oko hrane. Rešiduddin ne vidje prazno mjesto osim pored zdjele s pilavom. On sjede na to mjesto, pa pruži ruku prema zdjeli, a carica doviknu vojnicima:
- Dovedite mi onoga što sjedi pored zdjele s pilavom!
Vojnici ga prepoznaše, zgrabiše ga i dovedoše pred caricu Zumurudu koja mu reče:
- Teško tebi! Kako se zoveš, šta si po zanimanju i zašto si došao u naš grad?
- Čestiti care - odgovori Rešiduddin - zovem se Rustem, a nemam nikakvo zanimanje, jer sam samo jedan siroti derviš.

- Dajte mi dasku s pijeskom i bakarno pero! - povika carica svojim ljudima koji joj donesoše ono što je tražila, kao i obično. Zumuruda uze pero i poče vući linije po pijesku. Jedno vrijeme je posmatrala dasku, a onda podiže pogled prema čovjeku i povika:
- Pseto! Kako možeš lagati carevima! Ti se zoveš Rešiduddin, kršćanin si, a zanimanje ti je da, služeći se lukavstvom, otimaš djevojke muslimanima. Predstavljaš se kao musliman, a ustvari si kršćanin. Govori istinu, jer ne budeš li istinu govorio, glavu ću ti odrubiti.
Kršćanin poče zamuckivati, pa reče:
- Pravo veliš, čestiti care!
Zumuruda naredi da ga polože, te da ga po svakoj nozi udare stotinu puta, a da mu po tijelu zadaju hiljadu udaraca. Nakon toga, neka ga oderu i kožu mu napune kučinama. Najzad, neka iskopaju rupu izvan grada i u njoj ga spale, a potom neka nabacaju đubre i blato.
Ljudi učiniše kako im je carica naredila, a onda im ona dopusti da jedu, te se ljudi prihvatiše jela. Pošto završiše s jelom i odoše svojim putem, carica se pope u dvore govoreći:
- Hvala Allahu koji mi je rasteretio srce od onih što mi nažao učiniše!
Zahvalivši Tvorcu zemlje i nebesa, Zumuruda izgovori stihove:

Vladali su - o, kako su dugo vladali -
A onda ih ne bi, kao da nisu ni postojali!

Da su pravedni bili, vječno bi živjeli,
Ne bi se nevoljama sudbe izlagali.

Sad su takvi da nam njihova sudba kazuje:
“Milo za drago vraćam - sudbi se ne žaluje!”

Nakon tih stihova, carici pade na um njen gospodin Ali Šar, te ona gorko zaplaka. Onda se pribra i pomisli: “Možda će Allah koji mi je izručio dušmane vratiti mi i moje mile.” Zumuruda zatraži oproštenje od uzvišenog Allaha...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

324. noć

Kada nastupi tri stotine dvadeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Zumuruda zamolila oproštenje od uzvišenog Allaha, a

onda je kazala:
- Možda će me uskoro uzvišeni Allah sastaviti s mojim dragim Ali Šarom, jer On može sve što hoće. On je dobar i sve zna o svojim robovima.
Zatim ponovo zahvali Allahu moleći ga da joj oprosti. Ona se prepusti svojoj sudbini, uvjerena da svaki početak ima i kraj, te izgovori stihove:

Nemoj brinuti ni za jednu stvar,
Jer sve u ruci drži tvoj Gospodar.

Neće te snaći ono što je zabranjeno,
Niti ćeš izbjeći ono što ti je suđeno.

Zatim kaza stihove drugoga pjesnika:

Izbriši bore, nemoj brinuti,
U dom tuge nemoj kročiti;

Mnoge je stvari teško dokučiti,
Al' brzo zatim će sreća sinuti.

I riječi trećega:

Budi blag kad bijes tobom ovladava
I trpeljiv kada te nesreća ophrvava.

Naše noći sad bremenite stasaju
I prava čudesa one nam rađaju;

te riječi četvrtoga:

Strpi se, jer u strpljenju se dobro za te krije -
Bio bi miran, a ne bolan da znaš šta je,

Znaj: kad zbog dobrote ne bi strpljiv bio,
Potpisom pera na to bi se prisilio!

Nakon toga, carica je provela cijeli mjesec vodeći državne poslove danju, a noću plačući i ridajući zbog rastanka sa svojim gospodarem Ali Šarom. Kada nastupi novi mjesec, ona naredi da se postavi trpeza na trgu, kao i obično, pa sjede u vrhu, dok su ljudi čekali njeno dopuštenje da jedu. Mjesto na kome se nalazila zdjela s pilavom bilo je prazno. Carica je sjedjela u pročelju pogledajući prema ulazu na trg kako bi mogla vidjeti svakog ko uđe. Za to vrijeme je razmišljala: “O, Ti koji si vratio Jusufa Jakubu i koji si odagnao nevolje od Ejjuba! Smiluj mi se tako što ćeš mi vratiti moga gospodara Ali Šara, zahvaljujući Tvojoj moći i veličini, jer Ti si svemogući, Stvoritelju svjetova, Ti koji na pravi put upućuješ zalutale, Ti koji sve čuješ, koji na molbe odgovaraš! Usliši moju molbu, Gospodaru svjetova!”
Zumuruda ne stiže ni da završi dovu kad se na ulazu na trg pojavi jedan čovjek koji je stasom podsjećao na vrbovu granu, ali je bio mršav i upadljivo blijed. Bijaše to mladić najljepši što može biti, savršeno pametan i obrazovan. Kada uđe, mladić ne vidje slobodno mjesto osim onog pored zdjele s pilavom. On sjede tu, a čim ga Zumuruda vidje, srce joj ustrepta, te ona dobro zagleda mladića i uvjeri se da je to njen gospodar Ali Šar. Ona htjede da vrisne od radosti, ali se uzdrža plašeći se sramote pred ljudima. Cijela duša joj je treperila i srce joj je silno tuklo, ali ona prikri osjećanja.
Ali Šar se tu pojavio zbog sljedećih razloga.
Kada je zaspao na onoj klupi, Zumuruda se spustila i ugrabio ju je Dževan Kurd. Onda se Ali probudio i vidio da je gologlav, te mu je bilo jasno da mu je neko učinio zlo i uzeo mu turban dok je spavao. Mladić izgovori riječi kojih se ne stidi onaj što ih je prvi izgovorio: “Mi Allahu pripadamo i njemu se vraćamo!”{78}
Potom se Ali vrati starici koja mu je kazala gdje se nalazi Zumuruda, pokuca na njena vrata i čim se starica pojavi, on zaplaka pred njom tako da se obeznanio. Kada dođe k sebi, ispriča starici sve, te ga ona izgrdi ljuteći se zbog onog što mu se dogodilo.
- Sam si kriv za svoju nesreću!
Grdila ga je toliko da mu od muke poteče krv iz nosa i pade bez svijesti, a kada dođe k sebi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

325. noć

Kada nastupi tri stotine dvadeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ali Šar, kada se osvijestio, ugledao staricu ka ko plače nad njim, kako jadikuje i recitira stihove:

Ah, kako se ljubavnicima teško rastati,

A najslađe im je opet se sastati!

Bože, opet ljubavnike ti sastavi,
A mene čuvaj da me duša ne ostavi!

Starici je bilo veoma žao, pa mu reče:
- Sjedi tu dok ne vidim šta se dogodilo! Brzo ću se vratiti!
- Slušam i pokoravam ti se - odgovori mladić, a starica ga napusti i ode. Nije se pojavljivala do podneva, a onda dođe i reče:
- Ali, mislim da ćeš zaista umrijeti od nesreće, jer ti preostaje jedino da vidiš svoju dragu na onome svijetu. Pošto su se ljudi u onome dvorcu probudili, vidjeli su da je izvaljen prozor koji gleda na vrt, a Zumruda je nestala zajedno s kesom blaga koje pripada onome kršćaninu. Kad sam stigla tamo, zatekla sam valiju kako sjedi na ulazu u dvor zajedno sa svojim ljudima. Nema sile ni moći do Allahove moći!
Ali Šar ču staričine riječi pa mu blijedo lice potamnje i on izgubi volju za životom, uvjeren da će umrijeti. Zaplaka toliko da se obeznani, a kada dođe k sebi, poče patiti zbog ljubavi i tuge zbog rastanka, pa se teško razbolje. Nije izlazio iz kuće. Starica mu je dovodila liječnike, davala mu napitke i pripremala čorbice cijelu godinu dana, dok mu se duša ne povrati. Onda se Ali prisjeti svega što je bilo i izgovori stihove:

Brige se sabraše, a mili se razidoše -
Srce moje planu i suze potekoše.

Strast je sve veća u onome što mira nema -
Iznuren je ljubavlju, čežnjom i uzbuđenjima.

Bože, ako mi nešto može olakšati,
Olakšaj mi dok još mogu disati!

Kad nastupi druga godina, starica reče:
- Sinko, taj jad i nevolja koji su te snašli neće ti vratiti dragu. Zato ustani, okrijepi se i potraži je po svijetu, možda ćeš naići na kakav glas o njoj.
Starica ga je bodrila i podsticala dok ga nije pokrenula. Posla ga u hamam, dade mu napitke i nahrani ga piletinom. Tako je postupala prema njemu svakodnevno puni mjesec dana dok nije ojačao. Onda je krenuo na put ne zaustavljajući se dok ne stiže do jednog grada. Mladić uđe na trg, sjede pred jelo i pruži ruku da se posluži, ali ga

ljudima bi žao, te povikaše:
- Ne jedi iz te zdjele, jer ko bude jeo iz nje nevolja će ga snaći!
- Pusti te me da jedem odatle, pa nek rade sa mnom šta hoće. Možda ću se osloboditi od ovog tegobnog života.
Mladić uze prvi zalogaj i Zumuruda htjede narediti da ga dovedu pred nju, ali joj pade na um da je gladan, pa pomisli: "Treba da ga pustim da se najede."
Ali Šar poče jesti, dok su zabezeknuti ljudi čekali da vide šta će biti s njim. Kada se mladić najede, Zumuruda reče evnusima:
- Pođite do onog mladića što jede pilav i pažljivo mi ga privedite. Recite mu: "Porazgovaraj s carem o jednom osjetljivom pitanju".
- Slušamo i pokoravamo se - odgovoriše evnusi, pa se uputiše mladiću, stadoše kraj njega i odgovoriše mu:
- Gospodine, izvoli porazgovarati s carem bez ustručavanja.
- Slušam i pokoravam se - odgovori Ali i pođe s evnusima...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

326. noć

Kada nastupi tri stotine dvadeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ali Šar kazao:
- Slušam i pokoravam se - i pošao je sa evnusima dok su ljudi uzvikivali:
- Nema moći ni sile do Allahove moći! Šta li će s njim učiniti car?
- Učinit će samo dobro - odgovorili su jedni - jer da mu je htio nauditi, ne bi ga pustio da jede dok se ne najede.
Kada Ali Šar stupi pred Zumurudu, pozdravi je duboko se klanjajući. Ona mu odgovori na pozdrav i primi ga ukazujući mu počasti, te ga upita:
- Kako se zoveš, šta si po zanimanju i zašto si došao u ovaj grad?
- Care - odgovori mladić - zovem se Ali Šar, trgovački sam potomak. Moj zavičaj je Horasan, a u ovaj grad sam dospio tražeći jednu djevojku koja mi se izgubila, a bila mi je draža od sluha i očinjeg vida. Od trenutka kada je nestala, moja duša je za nju vezana. To je moja priča - reče mladić, pa zaplaka tako gorko da izgubi svijest. Zumuruda naredi da ga poškrope po licu đulsijom, te ga počeše škropiti dok mladić ne dođe k sebi. Kada se on osvijesti, Zumuruda reče:
- Donesite mi dasku za gatanje u pijesku i bakarno pero!
Donesoše joj šta je tražila, te ona uze pero i poče gatati u pijesku proučavajući ga neko vrijeme, a onda progovori:
- Istinu si rekao. Allah će te uskoro sastaviti s njom i zato nemoj brinuti.
Zatim Zumuruda naredi dvorjaninu da ga vodi u hamam, da mu obuče carsko ruho, da

ga posade na carskoga konja, te da ga dovede u dvor u smiraj dana.
- Slušam i pokoravam se - reče dvorjan, pa povede mladića od nje i ode. Ljudi su se sašaptavali:
- Zašto li je car toliko ljubazan prema ovome mladiću?
- Nisam li vam rekao da mu neće učiniti ništa nažao jer mladić lijepo izgleda? - oglasi se neko. - Onog časa kada je pustio mladića da se najede, to mi je bilo jasno!
Onda su svi ponešto komentirali, pa se razidoše svaki svojim putem. Zumuruda nije mogla vjerovati da će doći noć kako bi mogla ostati nasamo s miljenikom svoga srca. Kada se spusti noć, ona uđe u svoje konačište i poče se pretvarati da ju je san savladao. Imala je običaj da nikog ne pušta da spava u njenoj odaji osim dvoje mladih slugu, da joj se nađu pri ruci.
Pošto se smjesti u toj odaji, carica posla po svoga dragog Ali Šara, a ona ostade da sjedi na sećiji sa svijećom koja joj je sijala iznad glave i kraj nogu, dok su zlatni svijećnjaci osvjetljavali cijelu sobu.
Kada su ljudi čuli da je Zumuruda poslala po mladića, zabezeknuše se, te počeše nagađati i govorkati. Neko reče:
- U svakom slučaju, ovaj mladić je prirastao caru za srce i sutra će ga postaviti za zapovjednika vojske.
Kada Alija dovedoše pred Zumurudu, on se duboko pokloni pred njom i prouči joj dovu, a carica pomisli: “Moram se malo našaliti s njim tako što mu neću otkriti ko sam!” Onda reče:
- Jesi li bio u hamamu, Ali?
- Jesam, gospodaru - odgovori on.
- Dođi da jedeš kokoši i mesa i da se napiješ šerbeta, jer si umoran. Poslije toga dođi ovamo.
- Slušam i pokoravam se - odgovori Ali i učini kako mu je naredila. Kada mladić završi s jelom i pićem, Zumuruda mu reče:
- Sjedi kraj mene na sećiju da me masiraš.
Ali joj poče masirati noge i koljena primjećujući da su mekše od svile, a ona mu reče:
- Masiraj me malo uviše.
- Oprosti mi, gospodaru, ali više od koljena neću ići - na to će Ali.
- Zar mi se suprotstavljaš? Onda će ova noć biti kobna za tebe...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

327. noć

Kada nastupi tri stotine dvadeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Zumruda kazala svome gospodaru Ali Šaru:

- Zar mi se suprotstavljaš? Onda će ova noć biti kobna za tebe. Treba da mi se pokoravaš, pa ćeš biti moj ljubavnik i postavit ću te za jednog od svojih emira.
- Čestiti care, u čemu treba da ti se pokoravam? - upita Ali.
- Raskopčaj se i lezi potrbuške.
- U svom životu nisam tako nešto uradio! Ako me na to prisiliš, posvađat ću se s tobom pred Allahom na Sudnjem danu! Uzmi sve što si mi dao, samo me pusti da odem iz tvoga grada!
Zatim Ali zaplaka, a Zumuruda reče:
- Raskopčaj se i lezi potrbuške, inače ću ti glavu odrubiti!
Ali se povinova, a ona mu se pope na leđa, te mladić osjeti nešto mekše od svile i finije od maslaca. Mislio je: "Ovaj car je zaista bolji od svih žena!" Zumuruda ostade tako neko vrijeme dok je on ležao potrbuške, a onda se svali, te mladić pomisli: "Hvala Allahu, izgleda da mu se čuna ne diže!" Onda Zumuruda reče:
- Čuna mi se obično diže kada je neko rukom nadražuje. Hajde, nadražuj mi ga rukom da se digne, inače ću te pogubiti!
Zatim leže na leđa, uze Alijevu ruku i stavi je na svoju picu. Ali osjeti picu podatniju od svile, mehku, oblu, ispupčenu, toplu kao hamam, ili kao srce ljubavnika strašću iznurenog, te on pomisli: "Vidi, pa car ima picu! To je čudo nad čudima!"
Alija obuze strast, te mu se čuna podiže, a kada to Zumuruda vidje grohotom se nasmija i reče:
- Gospodaru moj, za sve ovo vrijeme nisi me prepoznao?
- Ko si ti, care? - upita Ali.
- Ja sam tvoja robinja Zumuruda!
Kad to ču, Ali je poljubi i zagrli, pa navali na nju kao lav na ovcu, uvjeravajući se da je to njegova robinja bez ikakve sumnje. Gurao je svoj mač do balčaka u njene korice; bio je vratar na njenoj kapiji i imam u njenome mihrabu; ona mu se savijala u koljenima i ničice padala, ustajala i sjedala, a tespih joj bijahu cika i pokreti,[79] tako da su je čuli evnusi koji dođoše, pogledaše iza paravana i vidješe kako car leži, a nad njim Ali Šar koji se dizao i spuštao dok je Zumuruda stenjala i vrištala. Tada evnusi rekoše:
- Ovakvo vrištanje nije svojstveno muškarcima! Možda je ovaj car žena!
Evnusi čitav slučaj zatajiše, ne otkrivajući ga nikome.
Sutradan, Zumuruda naredi da se okupe svi vojnici i državni velikodostojnici pa kad ovi dođoše, carica im reče:
- Ja hoću da otputujem u zemlju ovoga čovjeka. Zato izaberite sebi namjesnika koji će vladati dok se ne vratim.
Slušamo i pokoravamo se - odgovoriše, a ona poče spremati sve što joj je potrebno za

put - hranu, novac, zalihe, darove, deve, mazge. Zatim krenu iz grada putujući bez prestanka, dok ne stiže u zemlju Ali Šara. Kad stigoše, Zumuruda uđe u njegovu kuću, pa poče darivati, dijeliti sadaku i poklone. Onda izrodi Ali Šaru djecu, i živjeli su u potpunoj sreći dok im ne stiže Rušiteljica Užitaka i Razbijačica Skupova. Slava Onome koji je vječan i koji kraja nema. Allahu hvala na svemu.

PRIČA O BUDURI, ZLATAREVOJ KĆERI, I DŽUBEJRU IBN UMEJRU AŠ-ŠEJBANIJI

Priča se da je halifa Harun ar-Rešid jedne noći bio uznemiren, te mu san nije dolazio na oči, već se zbog silnog nemira prevrtao s jedne na drugu stranu. Kada mu to dojadi, on pozva Mesrura i reče mu:
- Mesrure, vidi ko bi mi mogao odagnati ovoj nemir.
- Gospodaru - na to će Mesrur - da li bi htio poći u vrt koji se nalazi u dvoru, da razgledaš cvijeće u njemu, da posmatraš kako su zvijezde raspoređene, a mjesec između njih obasjava vodu.
- Duša mi ne žudi ni za čim od toga, Mesrure.
- Gospodaru, u dvoru imaš tri stotine naložnica i svaka ima zasebnu odaju. Naredi im da ostanu same u svojim odajama, pa ih obiđi i posmatraj, a da one to ne znaju.
- Dvorac je moj, Mesrure, i djevojke su moje, te mi duša ne čezne ni za čim od toga.
- Gospodaru, naredi naučnicima, mudracima i pjesnicima da dođu k tebi, pa neka pred tobom raspravljaju o problemima, neka ti recitiraju stihove, pričaju priče i kazuju predanja.
- Ne želim ništa od toga - odgovori halifa.
- Gospodaru, naredi svojim paževima, gostima za trpezom i zabavljačima da dođu i da te zabavljaju rijetkim anegdotama.
- Ništa od toga ne želim, Mesrure.
- Onda mi, gospodaru, odsijeci glavu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

328. noć

Kada nastupi tri stotine dvadeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Mesrur rekao halifi:
- Onda mi odsijeci glavu, gospodaru, možda će te tako proći nemir i možda ćeš odagnati nesanicu koja te mori.
Ar-Rešid se nasmija njegovim riječima:
- Pogledaj, Mesrure, ko je od mojih sagovonika pred vratima.
Mesrur izađe, pa se vrati i reče:
- Gospodaru, pred vratima je Ali ibn Mensur al-Hali al-Dimaški.
- Dovedi mi ga! - naredi halifa, te Mesrur ode i dovede čovjeka koji stade pred halifu pa reče:
- Es-selamu alejkum, zapovjedniče pravovjernih!
Halifa mu odgovori na pozdrav i dodade:

- Ibn Mensure, ispričaj mi neku svoju priču!
- Zapovjedniče pravovjernih, hoćeš li da ti ispričam nešto što sam svojim očima vidio, ili što sam čuo?
- Ako si vidio nešto neobično, ispričaj mi, jer prepričavanje nije isto što i lično osvjedočenje.
- Zapovjedniče pravovjernih, poslušaj me onda uhom i srcem.
- Evo, slušam te ušima i gledam očima, otvorena srca.
- Svake godine, zapovjedniče pravovjernih, ja dobijam nagradu od Ali Muhammeda ibn Sulejmana al-Hašimije, basranskog vladara. Jednom mu pođem, po običaju, i kad stigoh k njemu, zatekoh ga spremnog za lov. Pozdravih ga, a on mi odgovori na pozdrav i reče:
- Ibn Mensure, pođi s nama u lov.
- Nisam u stanju jahati, gospodine, nego me pusti da sjedim u gostinskoj sobi.
Mislio sam: "O, čuda Božijega! Već dugo vremena dolazim iz Bagdada u Basru, a u Basri mi nije ništa poznato osim puta od dvora do vrta i od vrta do dvora. Kada će mi se pružiti prilika da prošetam cijelom Basrom ako ne sada? Odmah ću ustati i poći ću sam da prošetam dok mi se hrana svari." Onda obukoh najgizdavije odijelo i počeh obilaziti Basru. Tebi je poznato, zapovjedniče pravovjernih, da u Basri ima sedamdeset ulica od kojih je svaka dugačka jedan irački fersah. Tako se izgubih u basranskim ulicama i poče me žeđ moriti. I dok sam hodao, zapovjedniče pravovjernih, naiđoh na jednu veliku kapiju na kojoj su bile dvije halke od sjajnoga bakra, a bile su spuštene zavjese od crvene svile. Pored kapije su bile dvije klupe, a iznad nje pleteni naslon za vinovu lozu koja je pravila sjenku nad kapijom. Zaustavih se na tome mjestu razgledajući ga i dok sam tako stajao, začuh jecaje koji su dopirali iz jadnoga srca slivajući se u melodično pjevanje stihova:

Tijelo mi je stanište bolu i jadima
Zbog gazele jedne u dalekim zemljama.

O, lahori Zeruda što u meni sjetu dižete -
Allaha vam, u moje stanište svratite;

Gazelu korite - možda će se smilovati,
I lijepo govorite - možda će vas poslušati;

Na razgovor o ljubavnicima je navedite -

Tako ćete dobro da mi učinite.

U razgovoru joj o meni nešto natuknite:
Šta bi s vašim robom koga ubijate

Odlaskom, a da ništa on skrivio nije,
Nit njegovo srce za drugoga bije;

Zakletvu ne pogazi, pouzdan je a okrutan nije.
Ako se osmjehne, recite mu najljubaznije:

Lijepo bi bilo susretom ga spasiti,
Jer u te je zaljubljen koliko je moguće biti.

Oko mu ne snije, već kuka i gorke suze lije -
Pristane li, naš cilj ostvaren je.

Ako mu na licu srdžbu ugledate,
Tad recite samo da ga ne poznajete.

Razmišljao sam: "Ako je lijep autor ove pjesme, onda su se u njemu objedinili ljepota, rječitost i lijep glas!" Onda priđoh vratima, pa počeh malo-pomalo dizati zavjesu, te ugledah djevojku svijetla lika poput mjeseca u četrnaestoj noći. Imala je sastavljene obrve, zatamnjene očne kapke, dojke kao dva nara, nježne usne nalik na dvije hrizanteme, usta poput Sulejmanova pečata, a niska zuba nadmašivala je riječi pjesnika i prozaiste, kao što pjesnik reče:

Ko te naniza, o biserje u ustima dragane,
Ko joj u usta stavi sočnost vina i dahove mirisne?

Ko jutru osmijeh oduže i dade ga tebi,
Katancem koraljnim ko te zabraviš

Ko te jednom vidi zatreperi od radosti -
Kako je tek onom koji te može ljubiti?

Drugi pjesnik je rekao:

O, biserje u ustima moje dragane,
Budi milosno kao usne koraljne:

Ah, nemojte me ugrizati,
Pa ću vas, sirote, ja štititi.

Ukratko, ona je objedinila sve vrste ljepote, tako da je predstavljala pravo iskušenje za žene i muškarce. Čovjek je se nije mogao nagledati, kao što pjesnik kaza o njoj:

Kad se pojavi, ubija nas, a ode li -
Niko ljubavi prema njoj ne može da odoli.

Nalik je suncu i poput je mjeseca, mada
Grubost i odbojnost u prirodu joj ne spada.

Pod košuljom za nas rajske bašče ima
I mjesec što sija nad njenim grudima.

Dok sam je posmatrao iza zavjese, ona se osvrnu i ugleda me kako stojim na vratima, pa reče svojoj robinji:
- Pogledaj ko je to na vratima.
Djevojka ustade, priđe mi i reče:
- Zar te nije stid, starče? Mogu li sijede vlasi i sramota ići pod ruku?
- Gospođice - odgovorih joj - što se tiče sijedih vlasi, ja znam da ih imam, a što se tiče sramote, ne mislim da sam došao s nečim sramnim.
- Šta može biti sramnije od nasrtaja na tuđu kuću i zavirivanja u tuđi harem?!
- Imam opravdanje za to, gospođice.
- Kakvo opravdanje?
- Ja sam žedan stranac koga žeđ mori.
- Prihvaćamo tvoje opravdanje...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

329. noć

Kada nastupi tri stotine dvadeset i deveta noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care, da je djevojka rekla:
- Prihvaćamo tvoje opravdanje.
Zatim pozva jednu robinju i reče joj:
- Lutfija, napoji ga šerbetom iz zlatnog ibrika!
Djevojka donese bokal od suhoga zlata, ukrašen biserima i draguljima, pun vode pomiješane s mirisnim mošusom i prekriven zelenom svilenom mahramom. Počeh polahko piti krišom pogledajući djevojku i dugo stojeći. Onda djevojci vratih ibrik stojeći i dalje, te mi djevojka reče:
- Starče, idi sada svojim putem.
- Gospođice, ja sam ophrvan mislima.
- O čemu razmišljaš? - upita me ona.
- O prevrtljivosti sudbine i nepostojanosti vremena.
- Imaš pravo - na to će djevojka. - Vrijeme čuda čini, ali koja si čuda ti vidio da bi mogao tako razmišljati?
- Razmišljam o domaćinu ove kuće, jer mi je bio prijatelj dok je bio živ.
- Kako se zvao?
- Muhammed ibn Ali, zlatar. Bio je veoma bogat.
- Je li imao djece?
- Da - odgovori djevojka. - Ostavio je jednu kćer po imenu Budura i ona je naslijedila svu njegovu imovinu.
- Kao da si ti njegova kćer.
- Jesam - reče djevojka i nasmija se. - Nego, starče, razvukao si razgovor. Pođi svojim putem.
- Moram poći - odgovorih - ali vidim da se tvoja ljepota nešto izmijenila. Kaži mi šta je bilo, možda će ti Allah olakšati uz moju pomoć.
- Starino, ako si ti čovjek od povjerenja, otkrit ću ti tajnu. Reci mi ko si kako bih znala ima li u tebi mjesta za tajne ili nema. Pjesnik je kazao:

Samo pouzdan i tajnu zna čuvati -
Najbolji su ljudi koji je umiju tajiti.

Tajna u meni je kao u kući s bravama
Čiji su ključi izgubljeni, a kuća je zapečaćena.

- Gospođice, ako hoćeš saznati ko sam, znaj da sam ja Ali ibn Mensur al-Hali, iz Damaska. Prijatelj sam zapovjednika pravovjernih Haruna ar-Rešida.
Kada ču moje ime, djevojka ustade sa stolice, pa me pozdravi govoreći:

- Dobro došao ibn Mensure! Sada ću ti reći u kakvom sam stanju i povjerit ću ti svoju tajnu. Ja sam zaljubljena, ali sam rastavljena od dragog.
- Gospođice, ti si ljepotica i možeš voljeti samo one koji su lijepi. Koga ti voliš?
- Volim Džubejra ibn Umejira aš-Šejbanija, emira plemena Šejban.
Zatim mi opisa mladića od kojeg nije bilo ljepšeg u Basri, a ja joj rekoh:
- Jeste li se sastajali ili dopisivali?
- Jesmo, ali me je on volio jezikom, a ne srcem i dušom, jer nije ispunio obećanje, niti se držao dogovora.
- Zašto ste se rastali?
- Jednog dana sam sjedjela s ovom svojom djevojkom koja me češljala. Kada me prestala češljati, isplela mi je pletenice i dopala joj se moja ljepota i dražesnost, pa se sagela i poljubila me u obraz. U tom času on je neopaženo ušao i vidio to. Primjetivši kako me djevojka ljubi u obraz, odmah se okrenuo ljutito, riješen da se zauvijek rastanemo, i izgovori stihove:

Ako s nekim dragu moram dijeliti,
Ostavit ću milu i sam ću živjeti

Nije dobra draga koja zanemari u ljubavi
Želju onog koji nju jedino voli.

- Otkako me je ostavio, do sada nije od njega došlo nikakvo pismo, niti odgovor, ibn Mensure.
- Šta sada želiš? - upitah je.
- Želim da mu pošaljem po tebi jedno pismo, pa ako mi doneseš odgovor, dobit ćeš od mene pet stotina dinara. Ako ne doneseš odgovor, onda ti za put pripada stotinu dinara.
- Čini kako hoćeš - rekoh, a ona će na to:
- Sa zadovoljstvom.
Zatim djevojka pozva jednu robinju i reče joj:
- Donesi mi mastionicu i pero! - a kada joj ih djevojka donese, ona napisa stihove.

Dragi, čemu sad mržnja i ova daljina,
Gdje je popustljivost, nježnost uzajamna?

Zašto ode i zašto me, dragi, napusti -

Sad više nema lika koji ću poznavati?

Da, spletkari su o meni laži kazivali;
Slušao si ih, a u laži su pretjerivali.

Ako si vjerovao njihovim pričama,
Čuvaj se - istina je tebi bliža nego njima!

Života ti tvoga, reci mi šta si čuo,
Pravičan budi jer znaš što je ko govorio.

Ako je istina da sam to kazala,
Riječ bi se moja na više načina tumačila

Čak i Božije znake koji su s neba silazili,
Kao što je Tora, ljudi su iskvarili.

Prije nas, ljudi, su mnoge laži kazali,
I Jusufa su pred Jakubom kudili.

Meni, klevetniku, tebi - svima nama
Sprema se strašni dan sa presudama.

Djevojka zatim zapečati pismo i dade mi ga, te ja uzeh pismo i pođoh kući Džubejra ibn Umejira koji bijaše u lovu. Dok sam sjedio čekajući ga, on iznenada dođe iz lova, a kada ga ugledah kako jaše na konju, zapovjedniče pravovjernih, pamet mi pomuti njegova ljepota i ljupkost. On se osvrnu i ugleda me kako sjedim pored kućnih vrata, te sjaha, priđe mi, zagrli me i pozdravi. Tada mi se učini da sam zagrlio cijeli svijet, sa svim što je na njemu. mladić me zatim uvede u svoju kuću, posadi me na sećiju i naredi da se postavi sofra. I zaista postaviše sofru od horasanskog klena sa zlatnim nogama, a na njemu najraznovrsnija jela i sve vrste pečenog i prženog mesa.
Pošto sjedoh za sofru, počeh je zagledati i vidjeh da su na njoj napisani stihovi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

330. noć

Kada nastupi tri stotine trideseta noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care, da je Ali ibn Mensur kazivao:
- Pošto sjedoh za sofru Džubejra ibn Umejira, počeh je zagledati i vidjeh da su na njoj napisani stihovi:

Pričekaj sa ždralovima u taboru zdjela
I smjesti se u domu pečenja gdje je supa vrela.

Čapljine mlade oplakuj i ja ću ih oplakivati
S pečenim kokama i pečenom piladi.

Srce moje sjetno je zbog riblja jela dva
S pogačom što se mehko potkuhava.

Divna je večera da ljepša ne može biti
Kad se počne zelen u ocat blagi umakati

I pilav s ovčijim mlijekom u koji ruka tone
Do mjesta na kome se nose grivne!

Strpi se, dušo, jer Bog će se smilovati:
Ako ti je sada teško, On će ti olakšati!

Onda mi Džubejr ibn Umejir reče:
- Prihvati se jela i zadovolji dušu našom hranom.
- Allaha mi, neću uzeti ni zalogaja tvoje hrane dok mi ne ispuniš jednu želju - rekoh domaćinu koji me upita:
- A šta ti je potrebno?
Dadoh mu pismo i on ga pročita, pa ga pocijepa, baci na pod i reče:
- Ibnu Mensure, učinio bih sve što tražiš od mene osim ako nije u vezi s ovim pismom, jer za nju nemam odgovora.
Ljutito ustadoh da pođem od njega, ali me on uhvati za skute govoreći:
- Ibn Mensure, reći ću ti šta je ona tebi kazala iako nisam bio s vama.
- Šta je kazala? - upitah.
- Nije li ti autorica ovog pisma rekla: "Ako mi doneseš njegov odgovor, dobit ćeš pet stotina dinara; ako mi ne doneseš taj odgovor, dobit ćeš stotinu dinara za put"?
- Tako je - odgovorih.

- Sjedi danas kod mene. Jedi, pij, uživaj i veseli se i dobit ćeš pet stotina dinara.
Ostadoh kod njega jedući, pijući, uživajući i veseleći se. Zabavljao sam domaćina, a onda mu rekoh:
- Gospodine, zar u tvojoj kući nema muzike?
- Mi već odavno pijemo bez muzike - odgovori domaćin, pa pozva jednu svoju djevojku:
- Šedžeretuddurr!
Djevojka se odazva iz svoje odaje i dođe noseći indijsku lutnju stavljenu u svilenu zavjesu. Ona sjede, stavi lutnju u krilo i odsvira dvadeset i jednu melodiju. Potom opet zasvira onu prvu melodiju i zapjeva stihove:

Onaj ko ne kuša ljubavne jade i slasti
Šta znači sastanak, a šta rastanak ne može znati.

Tako ni onaj što se ljubavnih puteva kloni
Ne zna šta su njegovi padovi, a šta usponi.

Ja sam zaljubljenima stalno prigovarao
Dok slast i gorčinu ljubavi nisam kušao,

Dok gorčinu njenog jada nisam ispio,
Pred njenim robom i gospodarom se ponizio.

Koliko noći je draga sa mnom provodila
I medom svojih usana mene napajala!

Kao da je u sumrak već zora nastupila!
Sudbina se zavjerila da nas rastavi,

A sad sudba hoće obećanje da ispuni.
Tako nam vrijeme presudi i ništa se ne da učiniti

Jer ko se Gospodarevom naređenju može oduprijeti?!

Kada djevojka završi pjesmu, njen gospodar ciknu i obeznani se, a djevojka reče:
- Neka ti Allah oprosti zbog toga, starče, jer mi dugo već pijemo bez muzike plašeći

se ove vriske gospodareve! Idi sada u svoju odaju i spavaj!
Otišao sam u sobu koju mi je pokazala i prespavao do jutra kada se pojavi jedan sluga s kesom u kojoj je bilo pet stotina dinara i reče:
- To je ono što ti je gospodar obećao, samo se nemoj vraćati djevojci koja te je poslala i pravi se kao da ništa ne znaš, a mi ćemo se pretvarati kao da nismo ništa čuli.
- Slušam i pokoravam se - rekoh, pa uzeh kesu i odoh svojim putem, razmišljajući: "Ona djevojka me od jučer očekuje. Bogami, moram se vratiti njoj i da joj kažem šta mi se dogodilo. Ako joj ne odem, možda će me psovati i ružit će svakoga ko dođe iz moga grada."
Tako pođoh djevojci i zatekoh je kako stoji iza vrata. Kada me vidje, ona kliknu:
- Ibn Mensure, nisi mi obavio onaj posao!
- Ko ti je to rekao? - upitah je.
- Još nešto sam pogodila, Ibn Mensure: Kada si mu dao pismo, on ga je pocijepao i bacio rekavši: "Ibn Mensure, učinio bih sve što tražiš osim ako je nešto u vezi s pismom, jer za nju nemam odgovora." Ti si ljutito ustao, a on te uhvatio za rukav govoreći: "Ostani danas kod mene, Ibn Mesure. Ti si moj gost. Zato jedi, pij, uživaj i veseli se, pa ćeš dobiti pet stotina dinara." Ostao si s njim jedući, pijući i veseleći se. Pravio si mu društvo dok je djevojka pjevala tu i tu pjesmu zbog koje se on obeznanio.
Ja joj na to rekoh, zapovjedniče pravovjernih:
- Jesi li ti bila s nama?
- Ibn Mensure - odgovori djevojka - zar nisi čuo pjesnikove riječi:

Srca ljubavnika oči imaju
I ono što drugi ne vide oni gledaju?

Međutim, Ibn Mensure, noć i dan se smjenjuju sve mijenjajući...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

331. noć

Kada nastupi tri stotine trideset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka rekla:
- Ibn Mensure, noć i dan se smjenjuju sve mijenjajući.
Potom ona podiže pogled prema nebu i reče:
- Bože i Gospodaru moj! Kao što si mene stavio na muke ljubavlju prema Džubejru ibn Umejiru, tako njega stavi na muke ljubavlju prema meni, makar i tako što će ljubav iz moga preći u njegovo srce!

Zatim mi dade stotinu dinara kao nadoknadu za put. Uzeh novac i pođoh vladaru Basre koga zatekoh kako se upravo vratio iz lova. Primih od njega svoju nagradu i vratih se u Bagdad.
Naredne godine zaputih se opet u Basru po svoju ustaljenu nagradu. Kada se htjedoh vratiti u Bagdad, sjetih se djevojke Budure i rekoh:
- Allaha mi, moram otići do nje da vidim šta se dogodilo između nje i njenog dragog.
Tako odoh do Budurine kuće i vidjeh da joj je pometeno ispred vrata i vodom poprskano, zatim ugledah sluge, pa rekoh:
- Možda je djevojci prepuklo srce od jada, pa je preminula, a u njenu kuću uselio se neki emir.
Napustih kuću i vratih se dvoru Džubejra ibn Umejira aš-Šejbanija. Primijetih da su klupe već ruševne, a pred vratima ne vidjeh poslugu kao ranije, te pomislih: "Možda je umro." Stadoh pred vrata njegove kuće i prolijevajući suze, počeh je oplakivati ovim stihovima:

Gospodo što odoste, srce mi odnesoste -
Dođite i moje praznike mi vratite!

Pred kapijom stojim vaš dom oplakujući,
Gorke suze lijem okom ne trepčući.

Jecajući pitam kuću i ruine što stoje:
"Plemeniti, vrli čovjek iz nje gdje je?"

"Svojim putem idi, jer dragi su odselili
Iz doma i u zemlju su ih zakopali. "

Allah ne da njihova dobrota da iščezne
I nipošto vrlina njihova da nestane!

Dok sam ja oplakivao stanare te kuće, zapovjedniče pravovjernih, pojavi se jedan crni rob koji izađe iz kuće i reče mi:
- Šuti, starče, majka tebe oplakivala! Zašto stihovima oplakuješ baš ovu kuću?
- Bila je to kuća jednog mog prijatelja?
- Kako se zvao? - upita rob.
- Džubejr ibn Umejir aš-Šejbani.

- Šta je bilo s njim? - uzviknu rob, a zatim nastavi:
- Hvala Allahu, on je zdrav, bogat i sretan, ali ga je Allah stavio na iskušenja ljubavlju prema jednoj djevojci po imenu Budura, tako da se do ušiju zaljubio u nju. Zbog silne ljubavi i strasti nalik je na zakotrljani kamen: kad ogladni, ne kaže "Nahranite me"; kad ožedni, ne kaže "Napojte me".
- Zamoli ga za dopuštenje da uđem k njemu.
- Hoćeš li poći čovjeku koji razumije, ili koji ništa ne razumije?
- Moram doći do njega u svakom slučaju.
Sluga uđe u kuću da traži dopuštenje, a onda se vrati sa dozvolom. Uđoh Džubejru i vidjeh da je poput bačenog kamena, ne razumije ni geste, galamu, niti normalan razgovor. Ne reče mi nijedne riječi, već mi se obrati jedan njegov sluga:
- Gospodine, ako znaš kakve stihove napamet, izgovori ih glasno, jer će ga to prenuti i tako će početi s tobom razgovarati.
Ja izgovorih slijedeće stihove:

Je si l' zaboravio Buduru, il tvoji jadi traju;
Da li bdiješ noću, il ti se oči sklapaju?

Ako ti suze iz očiju ne prestaju liti,
Znaj da ćeš se u Džennetu zauvijek nastaniti!

Kada ču te stihove, Džubejr otvori oči i reče mi:
- Dobro došao, Ibn Mensure! Šala se pretvori u zbilju.
- Mogu li nešto učiniti za tebe, gospodine? - upitah.
- Možeš - odgovori on. - Želim da joj napišem jedno pismo i pošaljem ga po tebi. Ako mi doneseš njen odgovor, dat ću ti hiljadu dinara, a ne doneseš li ga, dobit ćeš kao nadoknadu za put stotinu dinara.
- Radi kako ti je volja - odgovorih...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

332. noć

Kada nastupi tri stotine trideset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ibn Mensur kazivao:
- Radi kako ti je volja! - a on pozva jednu djevojku i reče joj:
- Donesi mi mastionicu i pero!
Djevojka mu donese šta je tražio, te Džubejir napisa stihove:

Molim te, damo, da l' bi blaža bila
Jer ljubav mi je pamet odnijela?

Ljubav prema tebi potpuno me obuzela,
Bolešću me odjenula i sasvim ponizila.

Ranije sam mislio da je ljubav ništavna,
A sad smatram, damo, da je zanosna.

Al' kad meni ljubav pokaza svojih mora vale,
Po Božijoj volji oprostih svima koji vole.

Susretom me daruj, ako ćeš se smilovati;
Dobrotu ne zaboravi, ako me hoćeš ubiti.

Potom Džubejr zapečati pismo i pruži mi ga. Uzeh pismo i pođoh s njim Budurinoj kući.
Lagahno podigoh zavjesu, kao i obično, i ugledah deset mladih djevojaka nalik na mjesec, a među njima je sjedjela Budura nalik na mjesec među zvijezdama, ili poput sunca kada se pojavi iza oblaka. Na njoj nije bilo traga bola ili patnje.
Dok sam je posmatrao čudeći se njenom izgledu, ona baci pogled prema meni i vidje me kako stojim na vratima, pa mi reče:
- Dobro došao, Ibn Mensure! Uđi!
Ja uđoh, pozdravih je i dadoh joj pismo, a kada ga djevojka pročita, nasmija se i reče:
- Ibn Mensure, nije slagao pjesnik kada je rekao:

Zaista ću zbog ljubavi za te ustrajna biti
Nadajuć' se da ćeš mi glasnika poslati.

Eto, Ibn Mensure, napisat ću ti odgovor da bi ti on dao što je obećao.
- Bog ti svako dobro dao! - odgovorili joj, a ona pozva jednu djevojku i reče joj:
- Donesi mi tintu i pero.
Kad joj djevojka dade što je tražila, Budura napisa stihove:

Zašto ja zavjet održah, a vi prevariste;
Mislila sam da ste pravični, al' vi uvrijediste.

Vi ste prvi okrutni bili, pa ste prekinuli;
Iznevjerili i prvi ste nevjerni bili.

Dok sam u samoći, uvijek pamtim vaše obećanje,
Čast vam čuvam vjerujuć' u vaše zaklinjanje

Ali očima svojim vidjeh ono što mi ne godi
I o vama slušah glasinu što brodi.

Zar da se ponizim da bi ste se vi uzdigli -
Allaha mi, da poštujete, i vas bi poštovali.

Srce ću od vas odbiti i vas ću zaboraviti;
Gubeć' nadu svaku, vas ću ostaviti.

- Allaha mi, gospođice, smrt će biti daleko od njega čim pročita ovo pismo - viknuh, pa pocijepah pismo i rekoh joj: - Napiši mu druge stihove.
- Vrlo rado - reče djevojka i napisa:

Ja nađoh utjehu i san mi je drag očima,
A šta se dogodilo znam po zlobnicima.

Moje srce pristade da tebe zaboravi
I bez tebe mi sada san na oči dolazi.

Laže ko reče da je gorko se rastati -
Meni je slasno taj rastanak kušati.

Mrzim svakoga ko mi te spomene
Grdeći me, pa mi tako omrzne.

Ja utjehu nađoh u svojoj duši -
Nek to znaju zlobnici, neka znaju svi.

- Allaha mi, gospođice - uzviknuh ponovo - ovo će ga pismo sigurno s dušom rastaviti!
- Ibn Mensure - na to će djevojka - zar ga je ljubav prema meni spopala do te mjere da mi tako nešto možeš reći!?
- Kad bih rekao i više od toga, istinu bih rekao. Praštanje je odlika velikodušnih.
Na te moje riječi, Budura proli suze i napisa mu pismo rikom.[80] Allaha mi, zapovjedniče pravovjernih, u tvome divanu nema nikoga ko zna pisati kao ona! Dakle, Budura napisa stihove:

Dokle tvoja drskost i hirovitosti?
Života mi, zlobnicima si dao uživati!

Možda sam, ne znajući, zlo ti nanijela -
Reci kakva se priča o meni pročula!

Htjela bih te, dragi, sada staviti
Na mjesto gdje će moje oči usniti.

Punu čašu ljubavi za te sam ispila -
Ne kori me ako vidiš da sam se napila.

I kada napisa pismo...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

333. noć

Kada nastupi tri stotine trideset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Budura napisala pismo i dala ga Ibn Mensuru koji joj je rekao:
- Gospođice, ova rika liječi bolesnika i utoljava žeđ mučenika.
Uzeh pismo i izađoh, ali me Budura pozva:
- Ibn Mensure, reci mu: “Ona će ti večeras doći u goste.”
Ja se silno obradovah i ponesoh pismo Džubejru ibn Umejiru. Kad stigoh njemu, zatekoh ga kako bulji u vrata očekujući odgovor. Čim mu dadoh pismo, on ga pročita, pa ciknu i pade u nesvijest. Pribravši se, reče:
- Ibn Mensure, je li ona svojom rukom pisala ovu riku i doticala je svojim prstima?
- Gospodine, da li ljudi pišu nogama? - odgovorih.

Allaha mi, zapovjedniče pravovjernih, mi nismo ni završili razgovor kad začusmo zveckanje njenih grivni niz hodnik dok je dolazila. Kada je Džubejr vidje, skoči na noge kao da nikad nije bolovao, pa je zagrli kao što se lam i elif grle[81] i napusti ga slabost koja ga ranije nije napuštala. Zatim Džubejr sjede, ali ona nije sjela, te upitah:
- Gospođice, zašto ne sjedneš?
- Ibn Mensure, sjest ću samo pod uvjetom o kome smo se dogovorili.
- Koji je to uvjet o kome ste se dogovorili?
- Ljubavnici nikome ne povjeravaju svoje tajne.
Potom Budura stavi usne na Džubejrovo uho i šapnu mu nešto, a on odgovori:
- Slušam i pokoravam se.
Džubejr ustade i poče se sašaptavati s jednim svojim robom koji se izgubi na neko vrijeme, a onda se pojavi s kadijom i dva svjedoka. Džubejr ustade i donese kesu sa stotinu hiljada dinara, pa reče:
- Kadija, vjenčaj me s djevojkom za ovu sumu.
- Pristaješ li? - upita kadija djevojku.
- Pristajem - odgovori ona.
Nakon toga ih vjenčaše, pa djevojka odriješi kesu, zagrabi pune ruke novca, te podijeli kadiji i svjedocima, a preostali novac u kesi vrati Džubejru. Onda kadija i svjedoci odoše, a ja sjedoh s njima razdragan i veseleći se dok ne minu veći dio noći. Razmišljao sam: "Oni su zaljubljeni i dugo su bili rastavljeni. Sada ću spavati negdje podalje od njih i ostavit ću ih same." Onda ustadoh, a Budura me uhvati za rukav i reče:
- O čemu si sada razmišljao?
- O tome i tome - odgovorih, a ona će:
- Sjedi. Kada budemo htjeli da odeš, otići ćeš.
Sjedio sam s njima do pred jutro, te mi Budura reče:
- Ibn Mensure, idi u onu odaju, jer smo je pripremili za te. Tu ćeš spavati.
Ja odoh i prespavah do jutra, a ujutro mi dođe jedan sluga s umivaonikom i ibrikom, te ja uzeh abdest, klanjah sabah i sjedoh. Dok sam tako sjedio, pojavi se Džubejr sa svojom dragom. Upravo su izlazili iz kućnog hamama i cijedili su svako svoje uvojke. Poželjeh im dobro jutro, sreću i zajednički život, a onda rekoh Džubejru:
- Ono što počinje postavljanjem uvjeta završava se pristankom.
- Pravo veliš - složi se Džubejr. - Zaslužio si poštovanje.
Zatim on pozva blagajnika i reče mu:
- Donesi mi tri hiljade dinara.
Blagajnik mu donese kesu sa tri hiljade dinara, pa mi se Džubejr obrati:
- Učinit ćeš mi zadovoljstvo ako primiš ovo.

- Neću primiti dok mi ne kažeš zašto je ljubav s nje prešla na tebe, nakon onako silnog otpora.
- Sa zadovoljstvom - odgovori Džubejr. - Mi imamo jedan praznik koji se zove Iranska nova godina. Tada ljudi izlaze iz svojih kuća, ukrcavaju se u čamce i vozaju se po rijeci. Jednom sam ja s prijateljima pošao u vožnju i ugledah čamac u kome je bilo deset mjesecolikih djevojaka, a ova gospođica Budura je sjedjela među njima s lutnjom na kojoj je odsvirala jedanaest melodija. Zatim se vratila prvoj melodiji i zapjevala je:

Vatra je hladnija od ognja u srcu mome
I stijena je mekša od srca u mom dragome.

Zaista je pravo čudo kako je građen -
Tijelo mu je voda, a srce mu kamen.

Tada sam rekao Buduri:
- Ponovi te stihove i melodiju! - ali ona ne pristade...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

334. noć

Kada nastupi tri stotine trideset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Džubejr kazivao kako je tada rekao gospođici Buduri:
- Ponovi te stihove - ali ona ne pristade, već naredi veslačima da je gađaju i oni je zaista počeše gađati narančama, tako da se pobojasmo da će potonuti čamac u kome je bila. Nakon toga, ona ode svojim putem. Eto, zbog toga je ljubav iz njenog srca prešla u moje.
Ja im čestitah na tome što su opet zajedno, uzeh kesu s novcem i pođoh u Bagdad. Halifino srce se razgali, te mu nestade nemira u srcu.

PRIČA O DJEVOJKAMA RAZLIČITIH BOJA I O NJIHOVOM RAZGOVORU

Priča se da je halifa al-Memun sjedio jednog dana u svome dvoru i pozvao preda se državne glavare i sve ugledne ljude carstva. Također pozva pjesnike i ostale sabesjednike među kojima je bio jedan po imenu Muhammed al-Basri. Al-Memun usredsredi pažnju na njega i reče mu:
- Muhammede, hoću da mi sada ispričaš nešto što nikada nisam čuo.
- Zapovjedniče pravovjernih - na to će Muhammed - hoćeš li da ti ispričam nešto što sam lično čuo, ili svojim očima vidio?
- Pričaj mi, Muhammede, ono što je još čudnije od toga.
- Zapovjedniče pravovjernih - poče Muhammed - bio jednom jedan sretan čovjek čiji zavičaj je bio Jemen. Preseli se on iz Jemena u grad Bagdad gdje mu je prijalo živjeti, pa preseli i porodicu i imovinu. Imao je šest djevojaka, svaka nalik na mjesec. Prva je bila svijetla, druga smeđa, treća gojazna, četvrta suhonjava, peta plava, šesta crna. Sve su imale lijepo lice, sjajno obrazovanje, znale su pjevati i svirati.
Jednog dana taj čovjek iz Jemena pozva svih šest robinja tražeći da donesu hranu i piće, te se oni prihvatiše jela i pića uživajući i svirajući. Onda čovjek napuni čašu, uze je, pa dade znak svijetloj robinji i reče joj:
- Mjesecolika, da čujemo tvoje slatke riječi!
Ona uze lutnju, naštima je i poče svirati tako da je naprosto odaja zaigrala. Zatim zapjeva:

Lik dragoga je uvijek mi pred očima,
A ime njegovo u duši mi počiva.

U srce se pretvorim kad ga se prisjetim;
I oko postanem kada njega vidim.

Zlobnici pitaju: "Je si li ga zaboravila?"
"Kako će biti što ne biva?", ja sam odgovorila,

"Zlobniče, odlazi i ostavi me -
Ne potcjenjuj ono što se ne potcjenjuje!"

Njihov gospodar se uzbudi, pa ispi pehar i napoji djevojke. Zatim napuni čašu i držeći

je u ruci, dade znak smeđoj djevojci govoreći:
- Svjetlosti buktinje i mirisni dahu, da čujemo tvoj lijepi glas koji dovodi u iskušenje slušaoca?
Ona uze lutnju i zasvira tako da se cijelo mjesto ushiti. Osvajala je svojim pogledima i pjesmom:

Tvoga mi lika, drugog neću voljeti
Do smrti, i neću te prevariti!

O, mjeseče lijepi punim sjajem osvijetljeni,
Pod tvojom zastavom svi su ljepotani!

Ljepotom i nježnošću sve si ih nadmašio
Kojom te Allah, Gospodar svjetova, obdario.

Gospodar se ushiti, ispi čašu i napoji robinje, pa opet uze čašu i dade znak gojaznoj djevojci naredivši joj da pjeva. Djevojka uze lutnju i zasvira nešto što rastjeruje brigu i izgovori stihove:

Željo moja, ako si zadovoljan ti,
Baš me briga što su drugi ljudi srditi!

Kada se tvoje lijepo lice pojavi,
Ne marim što su nestali svi carevi!

Draža mi je tvoja radost nego sve vrednote,
Ti u kome se sakupiše sve ljepote!

Gospodar se opet uzbudi, pa uze čašu i napoji djevojke. Zatim napuni pehar koji uze u ruku, pa dade znak suhonjavoj djevojci i reče:
- Džennetska hurijo, da čujemo tvoje mile riječi!
Djevojka uze lutnju, naštima je i poče mu svirati melodije recitirajući:

Ah, Bože, šta mi se od tebe dogodi:
Daleko si od mene, ne mogu to podnijeti!

Kunem se da će nam sudac u ljubavi suditi
I pravedno će ti zbog mene presuditi.

Gospodar se ushiti, ispi pehar, pa uze drugi. Onda dade znak plavoj djevojci, govoreći:
- Sunce danje! Daj da poslušamo lijepe stihove!
Djevojka uze lutnju, pa zasvira prekrasno, pjevajući:

Imam dragog i kad se pred njim pojavim
Oštru sablju mu u očima primjetim.

Allah neka ga kazni zbog mene malo
Jer je surov i srce mi je u njegove ruke stalo.

Kad god kažem srcu da ga ostavi -
Nikom drugom nego njemu srce pohrli.

Od svih ljudi, za njim žudim jedino,
Al' oko sudbe gleda me zavidno!

Gospodar se uzbudi, ispi čašu, napoji djevojke. Zatim napuni čašu i držeći je u ruci, dade znak crnoj djevojci govoreći:
- Crnooka, da čujemo od tebe makar dvije riječi!
Ona uze lutnju, zategnu strune, odsvira nekoliko melodija, a onda se vrati prvoj melodiji i zapjeva stihove:

O, oko moje, podari mi suze
Jer patnja u ljubavi sav život mi uze.

Sa strašću se borim voleć biće milo,
Al' se na radost zlobnicima moje srce zaljubilo.

Oni što kude ne daju mi obraze ružine,
A srce bi samo ruža da se domogne.

Pehari s vinom ovdje se radosno obređuju

Uz lutnje što veselo sviraju.

Dolasci mog dragog me ushićuju,
Te nam zvijezde sreće jarko sijaju.

Bez razloga dragi me htjede ostaviti,
A od rastanka može li šta gorče biti?

Njegovi su obrazi rumene ruže ubrane -
Bože dragi, kako li su rumene!

Kada bi mi šerijatska praksa dala,
Pred njim a ne pred Bogom ničice bih pala!

Nakon toga robinje ustadoše, duboko se pokloniše pred gospodarom govoreći mu:
- Pravedno presudi, gospodaru!
Gospodar pogleda njihovu ljepotu i ljupkost, njihove različite boje, pa zahvali Allahu i reče:
- Svaka od vas uči *Kur'an,* poznaje muziku, historiju, predanja. Sada želim da svaka ustane i rukom pokaže djevojku koja je njena suprotnost, dakle da svijetla pokaže smeđu, punašna suhonjavu, plava crnu, te da svaka hvali sebe, a kudi svoju suparnicu, a ova druga neka na isti način postupi s njom, i neka sve to bude potkrepljeno časnim *Kur'anom,* predanjima i poezijom. Hoću da vidim koliko ste obrazovane i rječite.
- Slušamo i pokoravamo se - odgovoriše djevojke...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

335. noć

Kada nastupi tri stotine trideset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su čovjeku iz Jemena njegove djevojke kazale:
- Slušamo i pokoravamo se.
Zatim ustade najprije svijetla, pokaza crnu i reče joj:
- Teško tebi, crna! Kažu da je bjelina rekla: “Ja sam jarka svjetlost; ja sam puni sjajni mjesec; moja boja je jasna, čelo mi je cvjetno, i o mojoj ljepoti pjesnik je kazao:

Ona je bijela, glatkih obraza i podatna -
Poput ljepote jednog bisera skrivena.

Stas joj je kao elif vitki, a njena su usta
Kao mim, a obrva kao nun[82] *pognuta;*

Pogledi su joj kao strijele, a njene obrve
Kao luk s koga smrt može da dosegne.

S takvim obrazima i stasom kada se pojavi,
S lica joj se miris ruže, mirte i jasmina objavi.

U vrtu je jedna grana zasađena,
A na grani tvoga struka mnogo je vrtova.

Moja boja nalik je na prijatni dan, na ubrani cvijet i na blistavu zvijezdu. Uzvišeni Allah je u cijenjenoj Knjizi rekao svome poslaniku Musau - Bog mu se smilovao i spasio ga: "I uvuci ruku pod pazuho svoje, ruka će se pojaviti bijela, ali ne bolesna";[83] "A oni u kojih lica budu bijela bit će u Allahovoj milosti, u njoj će vječno ostati."[84] Moja boja je Božije znamenje, moja ljepota je vrhunac, moja ljupkost savršenstvo. Na djevojci kao što sam ja lijepa je svaka haljina i za njom duše čeznu. U bjelini je mnoštvo vrlina, između ostalih i ta što snijeg pada s neba bijel. Predaja kaže da je najljepša boja bijela, pa se muslimani diče bijelim turbanima. Kada bih se počela prisjećati svih pohvala bjelini, dugo bi to potrajalo. Ipak, ono čega je malo a zadovoljava bolje je od onog čega ima mnogo, a nije dovoljno. Sada ću početi da te ružim, crna, bojo tinte i kovačeve čađi, bojo gavrana koji drage rastavlja! Pjesnik je kazao u pohvalu bjeline, a ružeći crninu:

Ne vidiš li da je biser dragocjen radi boje,
A da se za dirhem tovar crnog uglja daješ

Svijetla lica, zna se, u Džennet odlaze pravo,
A crna su lica džehennemsko gorivo!

U jednoj pouzdanoj predaji stoji da je Nuh, Bog mu se smilovao i spasio ga, zaspao jednog dana, a njegovi sinovi Sam i Ham sjedili su kraj njegovog uzglavlja. Puhnuo je vjetar podignuvši Nuhovu odjeću, tako da mu se ukazala sramota. Ham ga je pogledao i nasmijao se, a nije ga pokrio. Onda je ustao Sam i pokrio ga. Kada se otac probudio,

znao je kako su se ponašali njegovi sinovi, pa ih je pozvao. Samovo lice je pobijelilo, i od njegovih potomaka potiču Božiji poslanici, pravovjerne halife i carevi. Hamovo lice je pocrnilo i on je pobjegao u Abisiniju, tako da su crnci potekli od njega. Ljudi su saglasni u tome da crnci imaju malo pameti, a poslovica veli: "Kako naći pametna crnca?"

Tada gospodar reče djevojci:

- Sjedi! To je dovoljno, čak si pretjerala!

Onda dade znak crnoj djevojci koja ustade, upre prstom u bijelu i reče:

- Zar ne znaš da se u *Kur'anu,* objavljenom s neba preko Poslanika Allahovim robovima, nalaze riječi uzvišenoga Allaha: "Tako mi noći kada tmina razastre i dana kad osvane!"[85] Da noć nije bolja od dana, ne bi se Allah njome zaklinjao dajući joj prednost nad danom. To prihvaćaju svi pronicljivi i pametni ljudi. Zar ne znaš da je crno ukras mladosti, jer kada se pojave sjedine, nestaje uživanje i primiče se vrijeme smrti? Da crnina nije najvrednija, ne bi je Allah stavio usred srca i oka. Kako je divno pjesnik rekao:

Crne volim samo zato što je u njima
Boja mladosti, ljubav srca i vid očima.

Bijela bjelina je, ne treba griješiti,
Znak starosti i ćefina[86] *u koje će se umotati.*

Drugi pjesnik je rekao:

Crnke a ne svijetle moju ljubav zaslužuju -
Rumene su usne njine, a u bijelih nalik su lišaju.

Treći pjesnik veli:

Postupci crnke su zaista bijeli:
Nalik je na oko što se svjetlošću bijeli.

Poludim li zbog nje, nemojte se čuditi,
Jer uz crnilo se počinje luditi.

Moja boja nalik je na mrklu tminu,

A bez tmine ne bi vidio ni mjesečinu.

Uostalom, zar je lijepo da se ljubavnici sastaju u neko drugo vrijeme osim noću? Dovoljna je ta njena prednost. Od spletkara i zlobnika ništa ne štiti ljubavnike tako dobro kao noćna tmina, niti ih nešto zastrašuje sramotom kao bjelina dana. Mnogo prednosti ima tama, i kako je divno kazao pjesnik:

Dok njoj idem, mrkla tmina me štiti,
A kad odlazim bjelina jutra hoće me izdati.

Drugi pjesnik je rekao:

Koliko je noći draga sa mnom provela
Dok nas je tmina tankim kovrdžama zaklanjala!

Uplaših se kad su se jutarnji zraci pojavili
I rekli joj da su magi slagali.

Treći pjesnik veli:

Dođe mi dragi pod plaštem noći,
Hitao je zbog straha i prezajući.

Put sam mu obrazom svojim zastrijela
Podatno i skute za sobom sam vukla;

Sinu mjesečina - zamal' da nas osramoti -
Izgledao je mjesec kao odrezani nokti.

I bijaše nešto o čem neću govoriti -
Tako je bolje i nemoj pitati.

Četvrti pjesnik kaže:

Samo noću se sa dragim sastaje:
Noć je podvodač, a sunce odaje.

Peti pjesnik je rekao:

Ne volim bijele, gojazne, napuhane
Nego volim crne i tanahne.

Ja sam čovjek koji jaše vitke i mršave
Na dan utrke, a drugi jašu slonove.

Šesti pjesnik veli:

Dragi me noću posjećuje
Pa me tada obljubljuje;

Nakon toga nama se spavalo,
Al' je jutro brzo dolazilo.

Bože mili, molim Ti se
Da moj dragi vrati mi se

I da noć nikad ne prestane
Dok mi dragi leži kraj mene.

Kada bih počela nabrajati sve pohvale crnini, dugo bi to potrajalo. Ipak, ono čega je malo, a zadovoljava bolje je od onog čega ima mnogo, a nije dovoljno. Što se tiče tebe, bijela, tvoja boja je boja gube i kontakt s tobom predstavlja gušenje. Kažu da studen i mraz postoje u Džehennemu samo radi mučenja grješnika. Prednost crnine je i u tome što se od nje pravi tinta kojom se Allahove riječi ispisuju. Da nije crnine mošusa i ambre, niko ne bi careve snabdijevao mirisima, niti bi se o njima govorilo. Crnina ima mnogo divnih strana. Kako je lijepo rekao pjesnik:

Zar ne vidiš kako mošus skupo prodaju
Dok za dirhem bijelog kreča tovar daju?

Bijelu mrenu na oku mladića mahanom smatraju,
A crne oči strijelama ubojitim pogađaju?

Tada gospodar reče:
- Sjedi, to je previše!
Djevojka sjede, a on dade znak gojaznoj, koja reče...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

336. noć

Kada nastupi tri stotine trideset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Jemenac, gospodar robinja, dao znak gojaznoj robinji koja ustade, upre prstom u suhonjavu, obnaži koljena i zapešća, obnaži stomak na kome se ukazaše udubljenja i okruglina pupka. Zatim obuče tanahnu košulju kroz koju se naziralo cijelo tijelo, te reče:
- Hvala Allahu koji me je stvorio i lijepo me oblikovao, koji me je zaoblio na najbolji način, koji me je učinio poput grane, učinio me izvanredno lijepom i dražesnom. Hvala Mu i za to što me istakao i počastio spominjući me u svojoj divnoj Knjizi. Naime, Uzvišeni je kazao: "I on dovede debelo tele".[87] Bog me je sazdao kao vrt pun bresaka i šipaka. Ljudi koji žive po gradovima vole debele ptice da jedu, a ne vole mršave. Ljudi inače vole debelo meso i jedu ga. Debljina ima mnogo prednosti, i kako je divno kazao pjesnik:

Karavan polazi, s dragom svojom se pozdravi -
Čovječe, možeš li se s njom oprostiti?

Ona kao da odlazi u kuću susjetke;
Hod debele žene bez ikakve je zamjerke.

Nisam vidjela nikoga da zastane pored mesara, a da ne zatraži debelog mesa. Mudri ljudi vele: "Užitak pružaju tri stvari: jedenje mesa, jahanje mesa i ulazak mesa u meso." Što se tiče tebe, tanahna, tvoje noge su kao ptičije, tijelo ti je kao razapeto, meso kao u padavičara i nema na tebi ništa što bi srce radovalo, kao što reče pjesnik:

Spasi me, Bože, od svih prilika
Što tjeraju u postelju žene ko palmina lika.

Udovi joj - kao da me bode rogovima
Dok spavam, pa se budim s ubodima.

Na to gospodar djevojke reče:
- Sjedi, to je dovoljno!
Djevojka sjede, a gospodar dade znak mršavoj koja ustade podsjećajući na vrbovu granu, na bambusovu trsku, ili na struk bosioka, te reče:
- Hvala Allahu koji me je stvorio i lijepu sazdao, koji je učinio da zbliženje sa mnom bude vrhunac čežnje, koji me je učinio sličnom grani za kojom srca žude. Jer, kada ustanem, ustanem lagahno; kada sjedam, sjedam otmjeno. Ja sam lepršavog duha kada se šalim i razdragana sam. Nisam nikad čula da je neko opisivao dragu govoreći: draga mi je kao slon, niti kao brdo široko i debelo, nego uvijek govore: moja draga ima tanak struk i visoka je rastom. Malo hrane meni je dovoljno, i malo vode. Lagahno igram, lijepo se šalim, pokretnija sam od ptice i lakše se krećem od čvorka. Zbliženje sa mnom najveća je želja i naslada za onog ko je traži. Imam lijep stas i dražestan osmjeh. Kao da sam vrbova grana, bambusova trska, ili struk bosioka. Ljepotom mi nema ravne, kao što rekoše o meni:

Sa trskom sam tvoj struk poredio
I od tebe sudbu sebi načinio.

Pomamno sam tebe slijedio
Bojeć' se da te ne bi ko uhodio.

Zbog ovakvih kao što sam ja ljubavnici pamet gube i čežnja ih mori. Ako me dragi povuče, k njemu se povijam; ako me mami, priklanjam se njemu, a ne na njemu. Eto, debela, ti jedeš kao slon: ne može ti biti dovoljno ni mnogo, ni malo hrane. Kad se s tobom nađe, prijatelj ne može uživati - nema bilo kakvog načina da s tobom uživa, jer tvoj veliki stomak mu ne dopušta da te ima. Da dospije do tvoje pice ne daju mu tvoje krupne butine. Čega ima lijepog u tvojoj masivnosti? Kako možeš biti tanahna i suptilna kad si tako gruba? Debelom mesu ne priliči ništa osim klanja i u njemu nema ničeg što zaslužuje pohvalu. Ako se neko s tobom našali, ti se ljutiš; ako se neko s tobom poigra, rastužiš se; u ljubavnoj igri stenješ; kada ideš, dahćeš; kada jedeš, ne najedeš se. Teža si od brda, ružnija od čemera i jada. U tebi nema živosti, ni blagoslova. Ne znaš ni za šta osim za jelo i spavanje. Kad pišaš, pljušti; kada kakiš, brboćeš. Kao da si napuhana mješina, ili odvratni slon. Kada ideš u zahod, treba ti neko ko će ti oprati picu i da ti dlake skine - to je krajnja ljenost i pravo besposličenje. Ukratko, nema u tebi ničeg vrijednog, a pjesnik je o tebi rekao:

Teška je kao mješina mokraće puna;
Na planinsku kosu joj liči butina.

Kad se gordi po zapadnim zemljama,
Na istoku se oglašava svojim glupostima.

Gospodar reče djevojci:
- Sjedi i to je dovoljno!
Djevojka sjede, a gospodar dade znak žutoj koja skoči na noge, zahvali uzvišenom Allahu, zatim blagoslovi Najodabranijeg među svim stvorenjima, pa rukom upre prema smeđoj djevojci i reče...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

337. noć

Kada nastupi tri stotine trideset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je žuta djevojka skočila na noge i zahvalila Allahu.
Zatim upre rukom prema smeđoj i reče:
- Ja sam pohvaljena u *Kur'anu.* Milostivi je opisao moju boju istaknuvši je nad svim drugim bojama, govoreći: "Njena boja će radovati one koji je vide."[88] Moja boja je znamenje, moja ljepota je savršena, jer moja boja je boja dukata, boja zvijezda i mjeseca, boja jabuke. Moj lik je lik prelijepih i ima boju šafrana koja se ističe nad ostalim bojama. Ja sam čudesna i moja boja je neobična; imam podatno i dragocjeno tijelo. Sadržim svaki smisao ljepote; u cijelom svijetu je moja ljepota dragocjena poput čistog zlata. Imam mnoštvo prednosti i pjesnik je o meni kazao:

Kao sunce jarko ima boju žutu -
Po ljepoti i izgledu ravna je dukatu.

Šafran nema ni djelić njenoga sjaja -
Ne, ona izgledom i mjesec osvaja.

Sada ću početi da te ružim, crnopurasta. Tvoja boja je boja bivola koji odbija čim ga čovjek pogleda. Gdje god se nalazi tvoja boja, to je ružno, a ako se nalazi u jelu, jelo je zatrovano. Tvoja boja je boja muha i odvratna je poput psa. Među svim bojama, ti dovodiš u zabunu. Ti si znak tuge, i nisam nikada čula za smeđe zlato, za smeđi biser ili dragulj. Kada odeš u zahod, boja ti se mijenja, a na izlasku si još ružnija. Ti nisi

crnka za koju ljudi znaju, niti plavuša koju opisuju. Nemaš nikakvih prednosti, kako već pjesnik kaza o tebi:

Boja njenog lica je kao zemlja crna
Što za noge prijanja kao prašina.

Čim na nju bacim pogled letimični,
Povećaju se moji jadi nemirni.

- Sjedi, dovoljno je! - reče gospodar.
Djevojka sjede, a gospodar dade znak smeđoj djevojci koja je imala lijepo lice, vitak struk, skladan stas; bila je ljupka i mila, podatnog tijela, crne kose, skladne građe, rumenih obraza, našminkanih očiju, ovalnih obraza, divnog lica, rječita, palminog struka, teške zadnjice. Djevojka reče:
- Hvala Allahu koji me je stvorio, ali ne debelu i ružnu, suhonjavu i tanušnu, bijelu kao gubu, žutu kao agoniju, crnu kao čađ, već mi je dao boju koju vole razumni ljudi. Svi pjesnici hvale smeđe na svim jezicima dajući prednost toj boji nad svim drugim bojama. Tamna boja ima sva pohvalna svojstva, jer - divno li rekoše:

Smeđe imaju vrijednosti - kada bi ih znao
Riđe i bijele nikad ne bi pogledao;

Pogled im igra i tako su rječite
Da bi te mogle čarolijama učiti, Harute.[89]

Drugi pjesnik je rekao:

Ko će mi dati smeđu koja ima, vele, noge
Tanke kao što su strijele samharske!

Oči su ti sjetne, malje svilenkaste
Što u srcu ljubavnika ostadoste.

Treći pjesnik veli:

Smeđa ima tačku nalik na dušinu boju

Koja je bjelinom ravna mjesečevom sjaju.

Kada bi na njenom mjestu druga tačka bila,
Tu ljepotu bi sramota zamijenila.

Slast njenih grozdova ne opija samo mene,
Već i druge ljude ostavljaju opijene.

Njene ljepote jedna drugoj zavide
I svaka bi htjela da maljama postane.

Četvrti pjesnik je rekao:

Zašto ne čeznem za maljama kad se pojavljuju
Na tamnoputom što na koplje podsjećaju

Premda su svi pripovjedači opisivali njegove ljepote
I u najljepšim formama opjevale ih poete?

Vidjeh zaljubljene kako ostaju bez obraza svoga
Zbog madeža ispod oka njegova crnoga.

Budu li me zlobnici zbog tog madeža grdili -
Spasite me od onih što su poludjeli!

Ja divno izgledam, struk mi je tanahan, boja kakvu carevi žele, kakvu žele svi bogati i ubogi. Umiljata sam i lepršava, otmjena i podatna, dragocjena. Savršeno sam ljupka, obrazovana i rječita. Šale su mi zabavne i igre prefinjene. Ti si, pak, poput bijelog šljeza pored kapije, sva od žila. Nesretnice i mesarski kazane, hrđo na bakru i ti što nalik si na sovu, divlja maslino! Ležeći uz tebe, čovjek teško diše i osjeća se kao da je u grob zakopan. U tebi nema ništa lijepo, i o takvima je pjesnik kazao:

Veoma je žuta, premda bolesna nije;
Glava me boli zbog nje, a i muka mi je.

Ako mi duša pristane, ja ću je poniziti;

Kad je u usta poljubim, zubi će mi ispasti.

Nakon tih stihova, gospodar reče djevojci:
- Sjedi, to je dovoljno...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

338. noć

Kada nastupi tri stotine trideset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka izrecitirala stihove, te joj je njen gospodar rekao:
- Sjedi, to je dovoljno!
Nakon toga, on izmiri djevojke, obuče im gizdave haljine i pokloni im skupocjene dragulje s kopna i iz mora. Zapovjedniče pravovjernih, nisam nigdje i nikada vidio djevojke ljepše od njih!
Kada halifa ču tu priču Muhammeda al-Basrija, priđe mu i reče:
- Muhammede, znaš li gdje su te djevojke i njihov gospodar, i možeš li mi ih kupiti od njega?
- Zapovjedniče pravovjernih - odgovori Muhammed - čuo sam da je gospodar djevojaka zaljubljen u njih i da se ne može s njima rastati.
- Ponesi njihovom gospodaru po deset hiljada dinara za svaku djevojku. To će iznositi šezdeset hiljada dinara. Ponesi novac, pa pođi njegovoj kući i kupi djevojke.
Muhammed al-Basri uze od halife cijelu sumu i pođe kući onoga čovjeka. Kada stiže gospodaru robinja, reče mu da zapovjednik pravovjernih želi kupiti od njega djevojke za tu sumu novca i čovjek pristade da ih proda za hatar zapovjednika pravovjernih, te mu ih posla. Pošto djevojke stigoše zapovjedniku pravovjernih, on im dade udobnu odaju, te zasjede s njima i djevojke postadoše njegove sabesjednice. Halifa se zanosio njihovom ljepotom i ljupkošču, njihovom raznobojnošču i slatkorječivošću.
Potraja to neko vrijeme, a onda njihov stari gospodar koji ih je prodao ne imade snage da podnese rastanak, pa uputi pismo zapovjedniku pravovjernih, al-Memunu, jadajući se zbog ljubavi prema djevojkama. U pismu su bili i ovi stihovi:

Šest ljepotica mene su zanijele,
Tim ljepoticama šaljem pozdrave vrele;

One su moj sluh, vid, i život su mi one;
Moje piće, hrana i svijetle uspomene.

Blizinu te ljepote ne mogu zaboraviti -
Otkako odoše, ne mogu mirno spavati.

Ah, bezmjerna moja tugo i nesrećo,
Kamo sreće da nikad nisam ni postao!

Te oči što su ukrašene vjeđama
Ko lukovi su što me gađaju strijelama.

Kada to pismo pade u ruke halifi al-Memunu, on nagizda djevojke, dade im šezdeset hiljada dinara i posla ih njihovom gospodaru. Pošto djevojke stigoše, gospodar se obradova više njima nego novcu koji su donijele i življaše s njima ugodno i sretno dok im ne dođe Rušiteljica Užitaka i Razbijačica Skupova.

ANEGDOTA O ABU NUVASU I HARUNU AR-REŠIDU

Priča se da je zapovjednik pravovjernih, halifa Harun ar-Rešid, jedne noći bio veoma nemiran i da su ga morile krupne misli. Halifa ustade i poče šetati po dvorcu dok ne stiže do jedne odaje na čijem ulazu je bila zavjesa. On podiže zavjesu i u vrhu vidje nekakvu postelju, a na postelji nešto crno, nalik na usnulog čovjeka. Desno od njega nalazila se jedna svijeća, a lijevo druga.

Dok je on to posmatrao čudeći se, odjednom uoči bocu punu starog vina i pored nje čašu. Kada to vidje, zapovjednik pravovjernih se zabezeknu i pomisli: “Zar ovako nešto može imati taj crni čovjek?!” Potom halifa priđe ležaju i vidje na njemu usnulu djevojku koja se bila pokrila vlastitom kosom. On joj skide kosu s lica i uoči da je poput punog mjeseca. Halifa napuni čašu vinom, pa je ispi u čast njenih ružičastih obraza. Zatim se nagnu nad njom i poljubi jednu pjegu na njenome licu. Djevojka se prenu:

- Čovječe Božiji, o čemu se radi?

Halifa odgovori:

Jedan gost na tvoja vrata kuca
Da ga gostiš dok ne počne zora da puca.

- Gosta ću uslužiti cijelim svojim bićem.

Potom djevojka ponudi piće, te ga zajedno popiše, a onda ona uze lutnju, naštima strune i odsvira dvadeset i jednu melodiju. Zatim se vrati prvoj melodiji i zapjeva:

Jezik ljubavi iz srca tebi govori
Dajuć' da srce za tobom gori.

Imam svjedoka svoje teške bolesti.
I zbog rastanka srce mi ranjeno trepti.

Neću kriti ljubav koja me iznuruje,
Strast mi je sve veća i bujica suza lije.

Šta je ljubav ne znadoh dok te nisam zavolio,
Al' Bog nam je svima sudbu odredio.

Kada završi pjesmu, djevojka reče:
- Učinjena mi je nepravda, zapovjedniče pravovjernih...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

339. noć

Kada nastupi tri stotine trideset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka rekla:
- Učinjena mi je nepravda, zapovjedniče pravovjernih.
- Kako i ko te je povrijedio? - upita halifa.
- Tvoj sin me je odavno kupio za deset hiljada dirhema želeći da me pokloni tebi. Tvoja amidžična mu je dala spomenuti novac naredivši mu da me krije od tebe u ovoj odaji.
- Poželi nešto od mene - reče halifa.
- Želim da sutra uvečer dođeš kod mene.
- Ako Bog da - prihvati halifa, pa ostavi djevojku i ode.
Sutradan, halifa ode u prijemnu odaju i posla po Abu Nuvasa. Pošto ga ne nađoše, on posla jednog dvorjanina da se raspita za njega i dvorjanin ga nađe založenog u jednoj krčmi za hiljadu dirhema, koliko je bio potrošio na jednog golobradog mladića.{90}
Dvorjanin ga upita kako je, a Abu Nuvas mu ispriča svoju priču, odnosno šta mu se dogodilo s lijepim mladićem na koga je potrošio hiljadu dirhema.
- Pokaži mi ga - na to će dvorjanin. - Ako on to zaslužuje, onda imaš opravdanje.
- Strpi se, odmah ćeš ga vidjeti - reče pjesnik.
Dok su oni tako razgovarali, pojavi se mladić u bijeloj odjeći ispod koje bijaše crveno ruho, a ispod njega crno. Čim ga Abu Nuvas vidje, on poče uzdisati i stihove kazivati:

On se pojavi u košulji s rukavima bijelim,
S vjeđama i očima čežnjivim.

Rekoh: “Prolaziš, a ne pozdravljaš me,
A tvoj pozdrav zadovoljio bi me;

Slava Onom ko ti obraze dade kao ruže -
Sve što hoće On stvoriti može.”

“Okani se priče”, poče da me kara,

“Jer čudesa moj Gospod oduvijek stvara.

Moja odjeća je poput lica i moje sreće:
Bijelo je jedno i drugo, bijelo je i treće. ”

Kada mladić ču te riječi, skinu bijelu odjeću sa crvene, te se Abu Nuvas još više zadivi i izgovori stihove:

U košulji od maka sada se pojavi
Moj dušman premda se zove dragi.

“Ti si mjesec”, rekoh čudeći se,
“Što u čudesnome ruhu pojavi se.

Da l' te rumen s obraza zaodjenu tako
Ili si se krvlju srca obojio jarko?”

“Sunce mi darova ruho”, veli
“Kad večernja rumen nedavno se preli.

Odjeća mi je k'o vino i k'o obrazi rumeni -
Sve plamen do plamena plameni”.

Kada Abu Nuvas završi pjesmu, mladić skinu crvenu odjeću i ostade u crnoj. Abu Nuvas poče pogledati mladića recitirajući:

U crnoj košulji evo se pojavi
I pred robovima se u tmini najavi.

Rekoh: “Prolaziš, a ne pozdravljaš me
Veseleći tako zlobnike i dušmane”.

“Košulja, moja sreća i tvoje kovrdže -
Crno je jedno i drugo, a crno je i treće. ”

Dvorjaninu bi jasno u kakvom je stanju Abu Nuvas i kolika je njegova strast, pa se

vrati halifi i sve mu ispriča. Halifa naredi slugama da mu donesu hiljadu dirhema, zatim naloži dvorjaninu da sumu odnese Abu Nuvasu i izvuče ga tim novcem. Dvorjanin se vrati s novcem Abu Nuvasu, oslobodi ga i povede halifi, pa kad stiže pred njega, halifa mu reče:
- Izrecitiraj mi pjesmu u kojoj će stajati: “Božiji čovječe, o čemu se radi?”
- Slušam i pokoravam se, zapovjedniče pravovjernih...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

340. noć

Kada nastupi tri stotine četrdeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abu Nuvas kazao:
Slušam i pokoravam se, zapovjedniče pravovjernih - a zatim je recitirao:

Noć je duga, od briga ne mogu spavati;
Tijelo mi se suši, ne prestajem brinuti.

Ustajem i počinjem po sobi hodati,
A onda idem druge sobe obilaziti.

Odjednom sam ugledao nešto crno,
Nešto bijelo kosom prekriveno.

Ah, nalik je na mjesec u punome sjaju,
Na vrbovu granu koju stidljivo pokrivaju.

Tad naiskap čašu vina ispih
Pa joj priđoh i pjegu joj poljubih.

Djevojka se naglo iz sna prenu
I zatim se ko grana na kiši sagnu,

Te govoreć' mi, ona k meni hodi:
“Čovječe Božiji, o čemu se radi?”

Rekoh: “Jedan gost na tvoja vrata kuca
Da ga gostiš dok ne počne zora da puca.”

Ona veli: "Gospodaru, baš se veselim -
Gosta ću uslužiti svojim bićem cijelim. "

- Bog te ubio! - poskoči halifa. - Kao da si bio s nama!
Zatim ga halifa uze za ruku i povede onoj djevojci. Kada Abu Nuvas ugleda djevojku u plavoj haljini i plavom ogrtaču, poče recitirati stihove čudom se čudeći:

Reci ljepotici u ogrtaču plavome:
Ja je molim da smiluje se na me.

Kad ljubavnik je surov prema ljubavniku svome
On se tad prepušta uzdahu strašnome

Ljepote ti tvoje koju bjelina uresuje,
Smiluj se srcu što za tobom sagorje.

Sažali se i pomozi mu u ljubavi -
Ne slušaj šta glupak o njemu besjedi.

Kada Abu Nuvas završi pjesmu, djevojka pruži halifi piće, a onda uze lutnju, te poče svirati i pjevati:

Prema meni si nepravedan, a dal' ćeš s drugom bolji biti,
Mene odbijaš, a drugi će s tobom uživati.

Žalila bih se kad bi za ljubavnike sudac bio -
Možda bi nam on pravedno presudio.

Ako ne daš da prođem kraj tvoje kapije -
Iz daleka moj pozdrav za tebe je.

Nakon toga, zapovjednik pravovjernih naredi da još više daju vina Abu Nuvasu, toliko dok se obeznani. I sam halifa pruži mu jedan pehar koji on popi naiskap i zadrža ga u ruci. Halifa naredi djevojci da mu uzme čašu iz ruke i da je sakrije, te djevojka uze čašu i sakri je među butine. Halifa trgnu sablju, pa stade iznad Abu Nuvasa i gurnu

ga sabljom. Abu Nuvas se prenu pa kad vidje isukanu sablju u halifinoj ruci, pijanstvo mu izletje iz glave, a halifa mu reče:
- Izrecitiraj mi pjesmu u kojoj će biti riječi o tvome peharu, inače ću ti glavu odrubiti.
Abu Nuvas kaza ove stihove:

Moja priča je veličanstvena,
Jer je gazela lopov postala:

Pehar za vino meni je ukrala
Iz koga mi se duša opijala

I sakri ga baš na ono mjesto
Gdje je moje srce često;

Stid me reći mjesto koje,
Al' halifi poznato je.

Zapovjednik pravovjernih mu reče:
- Bog te ubio! Otkuda to znaš? Shvatio sam šta si rekao.
Halifa naredi da darivaju Abu Nuvasa i plati mu hiljadu dinara, te Abu Nuvas ode radostan.

ANEGDOTA O PLEMENITOSTI I VELIKODUŠNOSTI

Priča se da je jedan čovjek zapao u velike dugove, te se našao u vrlo teškom položaju. Ostavio je porodicu i rodbinu i pošao kud ga oči vode. Išao je tako dok nakon izvjesnog vremena ne stiže do jednog grada s visokim zidinama i velikim zdanjima.
Čovjek uđe u grad jadan i slomljen, pregladnio i umoran od puta. Idući jednom gradskom ulicom, on ugleda grupu uglednih ljudi koji su negdje išli. Pođe za tim ljudima, te stigoše u nekakvu odaju koja je izgledala kao carska odaja. Čovjek uđe zajedno s ljudima koji nastaviše ići dok ne stigoše do jednog čovjeka koji je sjedio na uzvišenom mjestu. Taj čovjek je izgledao veličanstveno i dostojanstveno. Oko njega su bili paževi i sluge - kao da je vezirski sin.
Kada vidje pridošlice, čovjek ustade i dočeka ih s poštovanjem. Čovjek koji je pristigao bijaše u nedoumici i zbunjen onim što je vidio...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

341. noć

Kada nastupi tri stotine četrdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se čovjek našao u nedoumici i da je bio zbunjen videći lijepa zdanja, sluge i paževe. On u nedoumici poče uzmicati strahujući da mu se što ne dogodi, pa sjede na jedno mjesto podalje od ljudi, tako da ga niko nije vidio.
Dok je on tako sjedio, odjednom se pojavi čovjek vodeći četiri lovačka psa na kojima je bila raznovrsna svila, a na vratovima zlatne ogrlice sa srebrenim lancima. Odvojeno sveza svakog psa, a zatim ode, pa donese psima po zlatnu zdjelu punu najbolje hrane. Svakom psu dade zaseban tanjir i ode.
Siroti i pregladnjeli čovjek je posmatrao hranu želeći da priđe jednom psu i da jede s njim, ali mu strah nije dopuštao. Jedan pas pogleda čovjeka i uzvišeni Allah dade psu sposobnost da shvati u kakvom položaju se čovjek nalazi, te odstupi od zdjele i dade znak čovjeku. Čovjek priđe, najede se i htjede poći, ali mu pas dade znak da uzme zdjelu s jelom koje se nalazilo u njoj i gurnu mu zdjelu šapom. Čovjek je uze i pođe iz kuće.
Kako ga niko nije pratio, čovjek se zaputi u drugi grad, prodade zdjelu i za dobijeni novac uze robe koju odnese u svoje mjesto. Pošto prodade robu, on isplati dugove i uveća svoju imovinu toliko da je živio u izobilju i blagostanju.
Boravio je u svome gradu jedno vrijeme, a onda pomisli: “Moram opet otići u onaj grad u kome se nalaze zlatne zdjele. Ponijet ću njihovom vlasniku lijepe i prikladne poklone i dat ću mu onoliko novaca koliko vrijedi zdjela koju mi je dao jedan od njegovih pasa.

Potom čovjek uze prigodne darove, ponese novaca koliko je vrijedjela zdjela i krenu na put. Putovao je dan-noć dok ne stiže do onoga grada. Uđe u njega namjeravajući se sastati s onim čovjekom. Šetao je gradskim ulicama dok ne dođe do onog mjesta, ali vidje samo ruševine i zloslutnog gavrana. Mjesto je bilo pusto i sve se bijaše promijenilo. Čovjeku srce zaigra i misao mu se uznemiri, te on izgovori stihove:

Blaga nema, kuća je opustjela,
Srca su pusta i pobožnost je nestala;

Pusta je dolina, tu više nije gazela,
Nit dolina što je nekad bila.

Drugi pjesnik je rekao:

Sadina silueta noću me do svanuća pohodi
A društvo mi noć u pustoši spavajući provodi.

Kada se probudih zbog vizije koja me pohodi,
Vidjeh prazno mjesto i daljinu što dohodi.

Čovjek je posmatrao ruševine. Vidio je šta učini sudbina. Poslije svega, nađe samo tragove i svako kazivanje bilo je suvišno. Zatim se osvrnu i ugleda jadnika koji je bio u takvom stanju da ti se kosa dizala na glavi i da bi tvrdi kamen proplakao, te mu se obrati:
- Hej, ti! Šta to sudbina učini s vlasnikom ovoga ovdje? Gdje su njegov sjajni mjesec i blistave zvijezde? Šta se dogodilo s njegovom kućom, te su ostale samo zidine?
- To je jadnik koga upravo vidiš i koji stenje zbog onoga što ga je zadesilo. Zar ne znaš da Poslanikove riječi sadrže pouku za onoga kome je do nje i savjet za onoga ko hoće da ga se pridržava? Naime, Poslanik je, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: "Nijednu stvar na ovome svijetu Allah ne uzvisuje, a da je zatim i ne sroza." Ako me pitaš šta je uzrok ovome, znaj da u preokretima nema ništa čudno. Ja sam gospodar ovoga, ja sam ovo podigao i gospodario njime; ja sam vlasnik onih sjajnih mjeseca i divnih ukrasa, te zanosnih ljepotica. Međutim, sudbina mi nije bila sklona, te mi je odvela sluge, odnijela novac, a mene strovalila u ovu strašnu nevolju i zaskočila me vjerolomnošću koju je prikrivala. Mora postojati neki razlog zbog kojeg me to pitaš. Reci mi šta je, a okani se čuđenja.

Čovjek mu sve ispriča osjećajući da je u nevolji i da pati, te mu reče:
- Donio sam ti dar kakav se samo poželjeti može, te novac za tvoju zlatnu zdjelu koju sam uzeo. Ta zdjela je bila uzrok mome bogaćenju, bio sam siromašan. Kuća mi je opet uređena, a bila je zapuštena; moje brige i nevolje su nestale.
Čovjek poče odmahivati glavom, kukati i plakati, govoreći:
- Čovječe, ja mislim da si ti lud, jer tako nešto ne može učiniti razuman čovjek! Kako je jedan od mojih pasa mogao biti velikodušan dajući ti zlatnu zdjelu, a da ja to uzmem natrag?! Bilo bi čudno da uzimam nešto što je dao moj pas. Da sam u najvećoj nevolji i jadu, Allaha mi ne bih uzeo od tebe kad bi mi davao nešto što vrijedi koliko odrezak nokta! Idi odakle si došao, u zdravlju i sa srećom!
Čovjek mu poljubi noge i ode zahvaljujući. Rastajući se s njim, izgovori stihove:

Ljudi odoše zajedno sa psima -
Nek je sretno i psima i ljudima!

Allah sve najbolje zna.

PRIČA O VOJNIKU I ALEKSANDRIJSKOM VALIJI HUSAMUDDINU

Priča se da je u Aleksandriji bio valija po imenu Husamuddin. Dok je jedne noći sjedio u svojoj odaji, priđe mu neki vojnik i reče:
- Znaj, gospodaru valijo, da sam noćas stigao u ovaj grad i odsjeo sam u tom i tom hanu. U njemu sam prespavao prvu trećinu noći, a kada se probudih, vidjeh da mi je torba rasječena i da mi je iz nje ukradena kesa u kojoj je bilo hiljadu dinara.
Vojnik nije čestito ni završio priču, a valija posla svoje ljude naredivši im da dovedu sve koji su bili u hanu i reče da ih zatvore u tamnicu do jutra. Kada svanu jutro, valija zapovijedi da se donese sprava za mučenje, te dovede one ljude pred vojnika i htjede ih zlostavljati, a onda se pojavi nekakav čovjek koji se poče probijati između ljudi i stade pred valiju...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

342. noć

Kada nastupi tri stotine četrdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je valija htio zlostavljati one ljude, kad se pojavi nekakav čovjek koji se poče probijati između ljudi, pa stade pred valiju i reče:
- Emire, oslobodi sve te ljude, jer im je učinjena nepravda. Ja sam uzeo novac ovoga vojnika. Evo kese koju sam uzeo iz njegove torbe!
I čovjek izvadi kesu iz njedara, stavi je pred valiju i vojnika, a valija reče vojniku.
- Uzmi svoj novac i gotovo je. Nemaš više šta tražiti od ljudi.
Gosti iz hana i svi prisutni počeše hvaliti toga čovjeka i učiti mu dovu, a čovjek reče:
- Emire, nije nikakav marifetluk to što sam ti došao i donio ovu kesu, već je vještina u tome da i po drugi put uzmem kesu ovom vojniku.
- Kako, prepredenjače jedan? - upita valija.
- Stajao sam, emire, na mjenjačkom trgu u Kairu, kad ugledah onog vojnika upravo kada je promijenio zlato i stavio ga u kesu. Pratio sam ga iz sokaka u sokak, ali mi se ne pruži prilika da uzmem novac. Onda vojnik krenu na put, a ja sam ga pratio iz mjesta u mjesto smišljajući kako da mu usput dignem pare, ali nisam mogao. Pošto vojnik stiže u ovaj grad, slijedio sam ga do hana i onda se smjestih kraj njega očekujući da zaspi. Čuvši kako hrče, pođem prema njemu malo-pomalo, te ovim nožem rasječem torbu i uzmem kesu ovako - i čovjek pruži ruku, pa uze kesu ispred valije i vojnika i povuče se. Ljudi su ga posmatrali uvjereni da im pokazuje kako je uzeo kesu iz torbe, a čovjek odjednom potrča i baci se u bazen.
- Drž' te ga! Za njim! - povika valija svojim ljudima. Dok oni poskidaše odjeću i

siđoše niz stepenice, prepredenjak pobježe. Počeše ga tražiti, ali ga ne nađoše zbog toga što svi sokaci u Aleksandriji vode jedan u drugi. Ljudi se vratiše ne uhvativši prepredenjaka. Onda valija reče vojniku:
- Nemaš šta tražiti od ovih ljudi, jer sada znaš ko te je prevario, a kesu si bio primio i nisi je čuvao.
Vojnik ustade izgubivši tako novac, a ljudi iz hana spasiše se vojnika i valije, i sve to po milosti uzvišenog Allaha.

PRIČA O CARU AN-NASIRU I TROJICI VALIJA

Priča se da je car an-Nasir jednog dana pozvao trojicu valija: kairskog, bulačkog i iz Starog Egipta, i da im je rekao:
- Hoću da mi svaki od vas ispriča najčudnije što mu se desilo otkako je valija...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

343. noć

Kada nastupi tri stotine četrdeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je car an-Nasir rekao trojici valija:
- Hoću da mi svaki od vas ispriča najčudnije što mu se desilo otkakako je valija.
- Slušamo i pokoravamo se - odgovoriše oni, a zatim kairski valija reče:
- Znaj, care, da je najčudnije što mi se dogodilo otkako sam valija slijedeće:
U ovome gradu bila su dva samozvana svjedoka koji su svjedočili u krvoprolićima i pri ranjavanjima. Međutim, bili su ženskaroši, pijanice i razvratnici. Nisam ih mogao nadmudriti i uhvatiti na djelu. Nije mi to polazilo za rukom. Jednom prilikom, naredih krčmarima, prodavcima meze, Foča i vlasnicima kuća za zabavu da mi jave kada ta dva svjedoka budu pili i bludničili, bilo da su zajedno, ili odvojeni, te ako jedan od njih ili oba budu kupovali nešto od njih za meze ili piće. Ne smiju da mi ga sakriju.
- Slušamo i pokoravamo se - odgovoriše.
Jednoga dana dođe neki čovjek noću i reče:
- Znaj, gospodine, da su ona dva svjedoka na tom i tom mjestu, u toj i toj mahali i da su u velikom grijehu.
Ustadoh, pa se ja i moj čovjek prerušismo i pođosmo sami svjedocima. Išao sam dok ne stigoh do jednih vrata na koja pokucah, te se pojavi djevojka, otvori mi vrata i upita:
- Ko si ti?
Ne odgovarajući joj, uđoh i ugledah dvojicu svjedoka i domaćina. S njima su bile rospije i imali su mnoštvo pića. Kada me ugledaše, ustadoše iskazujući mi poštovanje, pa me posadiše usred odaje i rekoše:
- Dobro došao, uvaženi goste i ugodni sagovorniče.
Dočekaše me, dakle, bez imalo straha i zazora. Domaćin ustade i ne bi ga neko vrijeme, a onda se vrati noseći tri stotine dinara, ne pokazujući nikakav strah.
- Znaj, gospodine valijo - rekoše - da si ti u stanju učiniti i nešto više, a ne samo osramotiti nas. Možeš nas i kazniti, ali bi zbog toga imao samo neprilike. Najbolje će biti da uzmeš ovaj novac i da nas ne odaješ, jer jedno od Allahovih imena je Zaštitnik, pa su mu dragi njegovi robovi koji ne odaju. Za to ćeš dobiti nagradu od Allaha.

Razmišljao sam: "Uzmi zlato od njih i ovaj put ih nemoj odati, a kad ih se domogneš drugi put, kazni ih!" Polahkomih se za novcem, pa ga uzeh i odoh tako da niko nije ni primjetio.
Sutradan, nisam se ni pribrao kako valja, kad mi dođe kadijin izaslanik i reče:
- Gospodine valijo, izvoli porazgovarati s kadijom koji te zove.
Ustadoh i pođoh s njim kadiji ne znajući šta je posrijedi. Kada uđoh kadiji, ugledah one svjedoke i domaćina koji mi je dao tri stotine dinara. Sjedjeli su kod kadije. Domaćin ustade i optuži me da sam uzeo tri stotine dinara. Nije bilo druge nego da poričem, ali domaćin izvadi pisani dokaz, a ona dva svjedoka posvjedočiše da sam uzeo tri stotine dinara. Kadija povjerava u iskaz svjedoka i naredi mi da platim onu sumu. Ne dadoše mi da izađem odatle dok mi ne uzeše tri stotine dinara. Bio sam ljutit i naumih da im učinim sve najgore, kajući se što ih nisam kaznio. Tako odoh sasvim posramljen. To je najčudnije što mi se dogodilo otkako sam valija.
Onda ustade bulački valija i reče:
- Čestiti care, otkako sam valija, najčudnije što se dogodilo meni je ovo:
Moj dug bijaše se popeo na tri stotine hiljada dinara. To me je mučilo. Prodadoh sve što sam imao i sakupih stotinu hiljada dinara, ništa više...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekide priču započetu po carevom dopuštenju.

344. noć

Kada nastupi tri stotine četrdeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je bulački valija rekao:
- Prodadoh sve što sam imao i sakupih stotinu hiljada dinara, ništa više. Bio sam u velikoj nedoumici. Dok sam jedne noći sjedio u kući u takvom stanju, neko pokuca na vrata. Rekoh jednom momku:
- Pogledaj ko je na kapiji.
Momak ode, pa se vrati potpuno preblijedio i drhtavih koljena.
- Šta te je snašlo? - upitah ga, a on odgovori:
- Pred vratima je nekakav go čovjek. Na njemu je samo kožna košulja. Drži sablju, a o pojasu ima nož. S njim je grupa ljudi istih kao i on i traže tebe.
Ja uzeh sablju u ruku i pođoh da vidim ko su ti ljudi. Vidjeh da su baš onakvi kako ih je sluga opisao.
- Šta hoćete? - upitah.
- Mi smo lopovi i noćas smo imali veliki plijen, pa smo ga namijenili tebi da se pomogneš u nevolji koja te mori i da isplatiš dugove.
- Gdje je plijen?
Oni donesoše nekakav veliki sanduk pun zlatnog i srebrenog posuđa. Kada to vidjeh,

obradovali se i pomislih: “Ovim ću otplatiti sav dug i ostat će mi još toliko.” Uzeh plijen i uđoh u kuću razmišljajući: “Nije lijepo da ih pustim da odu bez ičega!”
Uzeh stotinu hiljada dinara koje sam imao, dadoh im i zahvalih za njihovo djelo. Oni uzeše novac i pod okriljem noći odoše svojim putem. Niko nije znao za njih. Sutradan vidjeh da je u sanduku bakar prekriven zlatom i olovom, te da sve to vrijedi pet stotina dirhema. Bi mi veoma teško, jer mi propade novac koji sam imao i brige mi postadoše još veće. To je najčudnije što mi se dogodilo otkako sam valija.
Onda ustade valija iz Starog Egipta i reče:
- Čestiti care, najčudnije što se meni dogodilo otkako sam valija bilo je slijedeće:
Objesio sam deset lopova tako što je svaki bio na zasebnim vješalima. Stražarima sam naredio da ih čuvaju i da ne dopuste ljudima da uzmu bilo kojega.
Sutradan dođoh da pogledam obješene i vidjeh da su dvojica na jednim vješalima. Upitah stražare.
- Ko je to učinio i gdje su vješala na kojima je bio drugi obješeni?
Stražari su izvrdavali i pošto htjedoh da ih tučem, rekoše:
Emire, mi smo juče zaspali, a kada se probudismo, vidjesmo da nam je ukraden jedan obješeni zajedno s vješalima na kojima je bio. Pobojasmo se tebe, ali neočekivano ugledasmo nekakvog seljaka kako nam prilazi vodeći magarca. Uhvatismo ga i ubismo, pa ga objesismo na ova vješala na kojima je bio ukradeni.
Čudeći se tome, rekoh:
- A šta je imao taj seljak?
- Imao je bisage na magarcu.
- Šta je bilo u bisagama?
- Ne znamo - odgovoriše stražari.
- Dajte mi bisage!
Donesoše mi bisage, te ja naredih da ih otvore i ugledah ubijenog iskasapljenog čovjeka. Zabezeknuh se i pomislih: “Bože dragi! Seljak je obješen upravo zbog grijeha koji je počinio ubivši ovoga čovjeka!”
Tvoj Gospod ne čini nepravdu svojim robovima.

PRIČA O MJENJAČU I LOPOVU

Priča se da je nekakav mjenjač imao punu kesu zlata i kada je naišao pored lopova, jedan od tih prepredenjaka reče:
- Ja mogu ukrasti onu kesu.
- Kako ćeš to izvesti? - upitaše ga ostali.
- Samo vi gledajte - odgovori lopov, pa pođe za mjenjačem do njegove kuće.
Mjenjač uđe u kuću i baci kesu na jednu klupu. Osjećao je potrebu da se pomokri, te pođe u zahod da se rastereti i reče sluškinji:
- Daj mi ibrik s vodom.
Djevojka uze ibrik i pođe za mjenjačem do zahoda ostavivši vrata otvorena. Lopov uđe, uze kesu i ode svojim drugovima kojima ispriča šta se dogodilo...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

345. noć

Kada nastupi tri stotine četrdeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je lopov uzeo kesu i ispričao im šta mu se dogodilo s mjenjačem i djevojkom. Na to mu drugovi rekoše:
- Bogami je to što si uradio prava majstorija koju ne može svako izvesti. Međutim, sada će mjenjač izaći iz zahoda, pa kad ne nađe kesu, počet će tući djevojku i stavljati je na velike muke. Zato izgleda da nisi uradio nešto vrijedno hvale. Ako si okretan čovjek, spasi djevojku od batina i mučenja.
- Ako Bog da, spasit ću djevojku i kesu - reče lopov i ode kući mjenjača koga zateče kako zlostavlja sluškinju zbog kese. Kad pokuca na vrata, mjenjač upita:
- Ko je to?
- Ja sam, sluga tvoga komšije s trga!
Mjenjač izađe i upita:
- Šta hoćeš?
- Pozdravlja te moj gospodar i poručuje: “Ti si se potpuno promijenio! Kako ćeš ostaviti ovu kesu na dućanskim vratima i otići. Da je našao neko nepoznat, uzeo bi je i odnio.” Da je moj gospodar nije vidio i sačuvao, sigurno bi je nestalo.
Lopov izvadi kesu i pokaza mu je, a kada je mjenjač vidje, uzviknu:
- To je baš moja kesa!
On pruži ruku da je uzme, ali mu lopov reče:
- Allaha mi, neću ti je dati dok ne napišeš potvrdu mome gospodaru da si primio od mene kesu i ne staviš svoj pečat, jer me strah da mi neće povjerovati da si je primio, odnosno da sam ti je predao.

Mjenjač uđe da mu napiše potvrdu da je kesa stigla, a lopov odnese kesu i ode svojim putem. Tako se robinja spasi zlostavljanja.

PRIČA O ALAUDDINU, VALIJI KUSA I JEDNOM HRSUZU

Priča se da je Alauddin, valija Kusa, sjedio jedne noći u svojoj kući, kad se pojavi lijep i otmjen čovjek. S njim je bio sluga koji je na glavi nosio sanduk. Taj čovjek se zaustavi pred vratima, pa reče jednom od emirovih slugu:
- Uđi i javi emiru da se želim sastati s njim zbog jedne tajne!
Sluga uđe i javi to emiru koji naredi da dovedu pridošlicu. Čim čovjek uđe, emir uoči da je lijep i otmjen čovjek, pa ga posadi pored sebe iskazujući mu veliko poštovanje.
- Šta ti treba?
- Ja sam drumski razbojnik. Hoću da se vratim na pravi put i da se pred tobom pokajem uzvišenom Allahu. Htio bih da mi pomogneš u tome. Donio sam ti ovaj sanduk u kome ima vrijednosti oko četrdeset hiljada dinara, jer najpreče je da ih tebi dam, a ti meni daj od svog novca hiljadu dinara. To bi bio halal novac i moj početni kapital koji bi mi pomogao da izađem na pravi put, te da se okanem lopovluka. Uzvišeni Allah će te nagraditi za to.
Potom, čovjek otvori sanduk da bi valija vidio šta ima u njemu, te se u sanduku ukazaše dragocjenosti, dijamanti, plemeniti metali, prstenje i biserje. Valija se zabezeknu i silno obradova, te povika blagajniku:
- Donesi tu i tu kesu sa hiljadu dinara...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

346. noć

Kada nastupi tri stotine četrdeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je valija pozvao blagajnika govoreći mu:
- Donesi tu i tu kesu sa hiljadu dinara.
Kad blagajnik donese kesu, valija je dade došljaku koji primi kesu sa zahvalnošću i ode svojim putem pod okriljem noći.
Sutradan, valija pozva zlatara i čim stiže, pokaza mu sanduk s blagom. Zlatar ustanovi da je sve to od olova i bakra, dok su dijamanti, prstenje i biserje bili od stakla. Valiji bi teško zbog toga, te posla ljude da traže lopužu, ali ga niko nije mogao pronaći.

PRIČA IBRAHIMA IBN AL-MEHDIJA HALIFI AL-MEMUNU O DJEVOJCI KOJOM SE OŽENIO

Priča se da je zapovjednik pravovjernih al-Memun rekao Ibrahimu ibn al-Mehdiju:
- Ispričaj mi najčudnije što si vidio.
- Slušam i pokoravam se, zapovjedniče pravovjernih - poče kazivati Ibrahim. - Jednom sam izašao da prošetam i put me dovede do jednoga mjesta na kome osjetih miris hrane. Kako se u meni probudi želja za jelom, zaustavih se u nedoumici, zapovjedniče pravovjernih. Nisam mogao nastaviti put, niti sam mogao ući na to mjesto. Podigoh pogled i vidjeh prozor iza koga bijaše jedna šaka i zapešće od kojih ljepše nikada nisam vidio. Pamet mi stade kad ih ugledah i zbog šake i zapešća zaboravih miris hrane. Počeh smišljati kako da dospijem u tu prostoriju, kad odjednom ugledah krojača nedaleko odatle. Priđoh mu i pozdravih ga, a kada mi odgovori na pozdrav, upitah:
- Čija je ovo kuća?
- Jednog trgovca - odgovori on.
- Kako se zove?
- Zove se tako i tako - odgovori krojač. - Druži se samo s trgovcima.
Dok smo mi razgovarali, priđoše nam dva otmjena i uglađena čovjeka. Krojač mi reče da su oni iz najbližeg društva domaćinovog i reče mi kako se zovu. Ja podbodoh konja, te stigoh dvojicu ljudi i rekoh im:
- Taj i taj očekuje vas s nestrpljenjem.
Zatim pođoh s njima, te stigosmo do kapije one kuće. Uđosmo u kuću i kada me domaćin ugleda s njima dvojicom, ne posumnja da sam im prijatelj, pa mi zaželje dobrodošlicu i posadi me na najistaknutije mjesto. Zatim postaviše sofru, te pomislih: "Allah mi dade da postignem svoj cilj što se tiče hrane. Ostala mi je još ona ruka i zapešće!"
Onda pređosmo na drugo mjesto da razgovaramo i primjetih da je odaja puna lijepih stvari. Domaćin se ljubazno ophodio prema meni shvaćajući me ozbiljno i vjerujući da sam gost njegovih gostiju koji su se također ljubazno ponašali prema meni vjerujući da sam ja domaćinov prijatelj. Tako su svi bili pažljivi prema meni, te popismo nekoliko čaša. Onda nam izvedoše jednu djevojku nalik na vrbovu granu. Bila je veoma otmjena i lijepa. Djevojka uze lutnju, te zasvira i zapjeva:

Nije li čudno da se u jednoj kući nalazimo,
Al' ti mi ne prilaziš niti govorimo?

Tvoje oči govore i tajne duše kazuju,
Te naših srdaca što u ognju izgaraju.

Oči znak daju i obrva treptaji,
Ruka pozdrav šalje i očni kapci sve umorniji.

Djevojka mi ustalasa dušu, zapovjedniče pravovjernih, i bijah ushićen njenom izvanrednom ljepotom i finom poezijom. Zavidio sam joj na velikom umijeću, te rekoh:
- Nešto si propustila, djevojko.
Ona srdito odbaci lutnju govoreći:
- Otkad glupake dovodite na naše sjedeljke?!
Pokajah se zbog onog što sam rekao, shvaćajući da će mi ljudi prigovarati. Zato rekoh:
- Propade ono čemu sam se nadao.
Nisam mogao izbjeći prigovore na drugi način, nego da zatražim lutnju:
- Objasnit ću vam što je svirajući propustila djevojka.
- Sa zadovoljstvom ćemo saslušati - odgovoriše prisutni, pa mi dadoše lutnju koju naštimah i zapjevah:

Evo ljubavnika što svoj bol podnosi,
Ljubavnika kome potok suza tijelo kvasi.

Tražeč milost, jednu ruku pruža Tvorcu,
A drugu ruku drži on na svome srcu.

Ah, vidje li ko onog što od ljubavi gine
Dok ga smrt od života ne otkine?

Djevojka skoči, pa mi pade po nogama ljubeći ih i govoreći:
- Allaha mi, gospodine, nisam znala ko si, niti sam čula takvo umijeće!
Ljudi mi počeše iskazivati počasti, obuzeti velikim uzbuđenjem. Svi su me molili da još pjevam i ja otpjevah jednu uzbudljivu pjesmu, tako da su ljudi bili omamljeni i izvan sebe od ushićenja, čak su ih nosili do njihovih kuća. U kući ostadoše samo domaćin i njegova robinja, te on popi sa mnom nekoliko čaša i reče mi:

- Gospodine, smatram svoj život promašenim zato što ranije nisam poznavao takvog čovjeka. Allaha ti, gospodine, reci mi ko si ti da bih znao ko mi je sabesjednik koga mi je sami Allah noćas poslao!
Odgovarao sam dvosmisleno ne navodeći svoje ime, ali me je on preklinjao, tako da mu ipak rekoh. Čim je čuo moje ime, čovjek skoči...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

347. noć

Kada nastupi tri stotine četrdeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ibrahim ibn al-Mehdi kazivao:
- Čim je domaćin čuo moje ime, on skoči na noge i povika:
- Bilo mi je čudno da neko može imati takve vrline, osim ljudi kao što si ti! Sudbina je bila tako milostiva prema meni da joj se ne mogu nazahvaljivati dovoljno. Možda je ovo samo san, a ako nije, kako sam se mogao nadati da će me predstavnik hilafeta posjetiti u mojoj kući i da će noćas biti moj gost?
Molio sam ga da sjedne, te on sjede i poče se vrlo obazrivo raspitivati o tome zašto sam mu došao. Ispričah mu sve, od početka do kraja, ne krijući ništa. Zatim rekoh:
- Što se tiče hrane, dobio sam ono što sam želio, a što se tiče one šake i zapešća, tu želju nisam zadovoljio.
- Bit će ti zadovoljena i ta želja, ako Bog da - reče čovjek pa poče dozivati: - O, ta i ta! Reci toj i toj da siđe!
Žena poče dozivati svoje robinje i one su, jedna po jedna, izlazile preda me, ali ja ne vidjeh onu koju sam tražio, te domaćin najzad reče:
- Gospodine, ostale su još samo moja majka i sestra. Bogami, moraju i njih dvije sići preda te da ih vidiš.
Čudila me je njegova plemenitost i velikodušnost, te mu rekoh:
- Neka najprije siđe sestra.
- Sa zadovoljstvom - odgovori čovjek. Onda siđe njegova sestra i kada pokaza ruku, ja vidjeh da je to ona šaka i zapešće koje sam vidio.
- To je djevojka čiju sam ruku vidio! - uskliknuh, a čovjek naredi slugama da odmah dovedu svjedoke.
Dovedoše svjedoke i domaćin donese dvije kese zlata obraćajući se svjedocima:
- Ovo je naš gospodin Ibrahim ibn al-Mehdi, amidža zapovjednika pravovjernih. On prosi moju sestru, tu i tu, i pozivam vas za svjedoke da je udajem za njega.
Dajući dvije kese zlata na ime mehra, domaćin reče:
- Udajem svoju sestru za te i dajem uz nju mehr.
- Primam i pristajem na ženidbu - odgovorih, a domaćin jednu kesu dade svjedocima,

a drugu sestri, govoreći:
- Gospodine, pripremit ću ti jednu sobu u kojoj bi mogao spavati sa svojom porodicom.
Bio sam zbunjen njegovom plemenitošću i bilo me stid da ostanem nasamo s njom u njegovoj kući, te mu rekoh:
- Opremi ti sestru, pa je pošalji mojoj kući.
Kunem se tobom, zapovjedniče pravovjernih, da mi je poslao tako veliki miraz da je za nj bila tijesna naša kuća koja je inače prostrana. Potom mi njegova sestra rodi ovog dječaka što stoji pred tobom.
Diveći se plemenitosti toga čovjeka, al-Memun uzviknu:
- Divno je tako nešto čuti!
Halifa naredi Ibrahimu ibn al-Mehdiju da dovede toga čovjeka da ga vidi. Ibrahim ga dovede, te halifa zapodjenu razgovor s njim. Svidje mu se uglađenost i obrazovanje toga čovjeka, tako da ga uvrsti u sebi bliske ljude. Allah je jedini pravi darovalac.

PRIČA O VRIJEDNOSTIMA SADAKE I KORISTI OD NJE

Priča se da je neki car rekao svojim podanicima:
- Ako neko od vas udijeli bilo kakvu milostinju, sigurno ću mu ruku odsjeći.
Tako svi ljudi prestadoše dijeliti sadaku i niko je nikome nije mogao dijeliti. Jednoga dana, neki prosjak dođe nekoj ženi. Kako ga je morila glad, on joj reče:
- Udijeli mi štogod...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

348. noć

Kada nastupi tri stotine četrdeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je prosjak rekao ženi:
- Udijeli mi štogod - a žena mu je odgovorila:
- Kako da ti dam milostinju kad će car svakome odsjeći ruku zbog toga?!
- Zaklinjem te uzvišenim Allahom da mi udijeliš milostinju!
Pošto je zakle Allahom, žena se sažali i dade mu dvije pogače. Vijest o tome dospije do cara koji naredi da dovedu ženu i čim žena stiže, on joj odsiječe obje ruke, te žena ode kući. Nakon izvjesnog vremena, car reče svojoj majci:
- Htio bih se ženiti. Oženi me kakvom lijepom ženom.
- U našem susjedstvu - odgovori majka - ima jedna žena od koje nema ljepše, ali ima veliku mahanu.
- Koju? - upita car, a majka odgovori:
- Odsječene su joj ruke.
- Htio bih je vidjeti.
Dovedoše mu djevojku i čim je car vidje, očara ga, te se on oženi njome i odvede je u ložnicu. Bila je to ona žena koja je prosjaku udjelila dvije pogače, pa joj je car zbog toga odsjekao ruke. Kada se oženi njome, pozavidješe joj ostale careve žene, te mu napisaše pismo u kome ga obavještavaju da je ona rospija, iako mu je već bila rodila sina.
Car napisa majci pismo naređujući joj da tu ženu odvede u pustinju i da je tamo ostavi, a da se ona vrati. Careva majka zaista odvede ženu u pustinju i vrati se, a žena ostade plačući i kukajući iz sveg glasa.
Dok je ona tako išla noseći dijete za vratom, naiđe na potok pa kleknu da utoli silnu žeđ koja ju je morila zbog pješačenja, jada i umora. Kada se žena sagnu, dijete joj pade u vodu, te ona briznu u plač i dok je plakala, naiđoše dva čovjeka koji je upitaše:
- Zašto plačeš?
- Za vratom mi je bilo dijete i palo mi je u vodu.

- Da li bi htjela da ga izvadimo?
- Da - odgovori žena, te se dva čovjeka pomoliše uzvišenom Allahu i dijete izađe zdravo. Ništa mu se nije dogodilo.
- Da li bi voljela da ti Allah vrati ruke onakve kakve su bile?
- Bih - reče žena, a oni zamoliše uzvišenog Allaha i vratiše joj se ruke ljepše nego što su bile.
- Znaš li ti ko smo? - upitaše je dva čovjeka.
- To Allah zna - odgovori žena, a oni će:
- Mi smo one tvoje dvije pogače koje si dala prosjaku kao milostinju i zbog te milostinje si izgubila ruke. Zahvali uzvišenome Allahu koji ti je vratio ruke i dijete.
Žena punim srcem zahvali uzvišenome Allahu.

PRIČA O SIROMAŠNOM IZRAELIĆANINU

Priča se da je među Izraelićanima bio jedan pobožan čovjek i imao je ženu koja je prela pamuk. Čovjek je svakodnevno prodavao predivo i kupovao pamuk, pa je za cijelu zaradu kupovao porodici hranu za taj dan.

Jednog dana, pođe čovjek da proda predivo, ali ga srete brat koji se požali na neimaštinu, te mu čovjek dade novac koji je uzeo za predivo i vrati se porodici bez pamuka i bez hrane. Žena ga upita:

- Gdje su pamuk i hrana? - a on odgovori:

- Sreo me je taj i taj i požalio mi se na neimaštinu, pa sam mu dao novac koji sam dobio za predivo.

- Kako si to mogao učiniti kad nemamo šta prodati?

Imali su samo jednu razbijenu šolju i jedan bokal, te ih čovjek odnese na pijacu. Međutim, niko nije htio da ih kupi. Dok je boravio na pijaci, odjednom naiđe jedan čovjek koji je nosio ribu...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

349. noć

Kada nastupi tri stotine četrdeset i deveta noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care, da je čovjek uzeo šolju i bokal i ponio ih na pijacu, ali ih niko nije htio kupiti. Dok je boravio na pijaci, odjednom naiđe jedan čovjek noseći ribu koja je zaudarala i niko je nije htio kupiti. Taj prolaznik s ribom upita:

- Hoćeš li trampiti svoju pokvarenu robu za moju pokvarenu robu?

- Hoću - odgovori siromašak i dade mu šolju i bokal, a uze od njega ribu i odnese je porodici.

- Šta da radimo s ovom ribom? - upitaše ga.

- Ispržit ćemo je i pojesti dok Allah ne bude htio da nam da obilje.

Uzeše ribu, rasporiše je i nađoše u njoj zrno bisera, te obavijestiše starca koji reče:

- Pogledajte! Ako je biser probušen znači da pripada nekome, a ako nije probušen, onda bi to bio dar uzvišenog Allaha.

Pogledaše zrno i vidješe da nije probušeno. Sutradan, siromah odnese zrno bisera jednom od svojih prijatelja koji se razumijevao u to i prijatelj ga upita:

- Odakle ti ovo zrno?

- To mi je dar od uzvišenoga Allaha.

- Zrno vrijedi hiljadu dirhema. Dat ću ti taj novac, ali ti ipak pođi do toga i toga čovjeka, jer je on bogatiji od mene, a i bolje se razumije.

Siromah odnese zrno tome čovjeku koji reče:

- Biser vrijedi sedamdeset hiljada dirhema, ne više.
On isplati siromahu sedamdeset hiljada dirhema, pa pozva nosače da odnesu novac do siromahove kuće. Nosači ponesoše novac i kada siromah stiže kući, pojavi se jedan prosjak koji zamoli:
- Udijeli mi nešto od onoga što je tebi uzvišeni Allah dao.
- Jučer smo bili kao i ti. Uzmi polovinu ovoga novca - odgovori čovjek, pa pošto podijeli sumu na dva dijela, prosjak mu reče:
- Uzmi ti svoj novac, Bog te blagoslovio. Ja sam poslanik tvoga Gospodara koji me je poslao da te stavim na kušnju.
- Hvala i slava Allahu! - uzviknu čovjek koji je potom sretno živio s porodicom sve do smrti.

PRIČA O ABU HASANU AZ-ZIJADIJI

Priča se da je Abu Hasan az-Zijadi kazivao:
- Jednoga dana bio sam u tako grdnoj nevolji da su me salijetali piljar, pekar i još neki. Bio sam zaista u neprilici i nisam mogao smisliti kako da se izvučem. I dok sam se nalazio u tome jadu ne znajući šta da radim, dođe mi sluga i reče:
- Na vratima je nekakav hadžija koji hoće k tebi.
- Pusti ga! - rekoh i kada čovjek uđe, vidjeh da je iz Horasana. Pozdravi me i pošto mu odgovorih na pozdrav, on reče:
- Jesi li ti Abu Hasan az-Zijadi?
- Jesam, a šta ti treba? - odgovorih.
- Ja sam stranac. Želim da idem na hadž i imam mnogo novaca. Dodijalo mi da ih nosim, pa bih htio ostaviti kod tebe ovih deset hiljada dirhema dok ne obavim hadž i dok se ne vratim. Ako se karavan vrati i mene ne vidiš, znaj da sam umro, a novac pripada tebi. Vratim li se - novac je moj.
- Neka bude tako, s Božijom pomoći - odgovorih.
Čovjek izvadi torbu, a ja rekoh slugi:
- Donesi mi kantar.
Sluga donese kantar, a čovjek izmjeri novac, predade mi ga i ode svojim putem. Ja pozvah povjerioce i isplatih im dug...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

350. noć

Kada nastupi tri stotine pedeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abu Hasan az-Zijadi kazivao:
- Pozvah povjerioce i isplatih im dug, a zatim počeh nemilice trošiti novac misleći: "Dok se on vrati i Allah će mi već dati nešto." Kada prođe neko vrijeme, dođe mi jedan sluga i reče:
- Tvoj prijatelj iz Horasana je pred vratima.
- Pusti ga neka uđe.
Čovjek iz Horasana uđe i reče:
- Bio sam odlučio da idem na hadž, ali mi javiše da mi je otac umro, te riješih da se vratim. Zato mi daj onaj novac koji sam ti povjerio.
Kada sam to čuo, zabrinuh se kako se nikada nisam bio zabrinuo i nađoh se u nedoumici šta da radim. Ne odgovorih mu. Da sam počeo nešto poricati, on bi tražio da se zakunem i bila bi to prava bruka na onome svijetu. Da mu kažem da sam potrošio novac, on bi počeo vikati, pa bi opet bila sramota. Zato rekoh:

- Neka ti Allah da zdravlje! Ova moja kuća nije sigurna za čuvanje novca koji sam, uzevši ga od tebe, poslao jednom čovjeku i sada se nalazi kod njega. Dođi mi sutra i dobit ćeš novac, ako Bog da.
Čovjek ode, a ja smušeno provedoh noć očekujući povratak Horasanca. Te noći nisam mogao zaspati - san mi nije dolazio na oči. Onda ustadoh i rekoh slugi:
- Osedlaj mi mazgu.
- Sada je potpuni mrak, gospodine. Noć je tek pala.
Vratih se u postelju, ali nikako nisam mogao zaspati. Budio sam slugu više puta. Ali me je on odvraćao do osvita. Tek tada mi osedla mazgu, pa uzjahah ni sam ne znajući kamo ću poći. Pustih uzdu na mazgin vrat zaokupljen mislima i brigama, a mazga pođe na istočnu stranu Bagdada.
Dok sam tako jahao, ugledah neke ljude, te skrenuh i pođoh drugim putem, ali su me oni slijedili i kada vidješe da imam tajlasan,[{91}] pohitaše k meni i upitaše:
- Znaš li gdje je kuća Abu Hasana az-Zijadija?
- Ja sam taj - odgovorih.
- Onda pođi da razgovaraš sa zapovjednikom pravovjernih.
Pođoh s njima i kada stigosmo el-Memunu, on me upita:
- Ko si ti?
- Ja sam jedan od prijatelja kadije Abu Jusufa. Jedan sam od poznavalaca zakona i hadisa.
- Ispričaj mi o čemu se radi - reče halifa.
Kazah mu sve, a halifa brižnu u plač i reče:
- Teško tebi! Božiji Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, nije mi dao da spavam noćas zbog tebe. Naime, pošto sam odspavao prvi dio noći, on mi reče: “Pomozi Abu Hasanu az-Zijadiji!” Probudih se, ali kako te nisam poznavao, ponovo zaspah, a Božiji Poslanik mi se opet pojavi i reče: “Teško tebi! Pomagaj Abu Hasanu az-Zijadiji!” Probudio sam se. Međutim, budući da te nisam znao, ponovo sam zaspao. Onda mi se Poslanik opet pojavi i reče: “Teško tebi! Pomozi Abu Hasanu az-Zijadiji!” Nakon toga se nisam usudio zaspati i probdio sam cijelu noć. Probudio sam ljude i poslao ih da te traže na sve strane.
Zatim mi halifa dade deset hiljada dirhema rekavši:
- Ovo ti je za onog čovjeka iz Horasana.
Onda mi dade još deset hiljada dirhema i reče:
- Ovo troši i rješavaj svoje probleme - a zatim mi dade trideset hiljada dirhema govoreći:
- Ovim se pripremaj, pa kada dođe Dan procesije dođi da ti dam službu.
Ja odoh s novcem, pa kad stigoh kući klanjah sabah i onda se pojavi onaj čovjek iz

Horasana. Uvedoh ga u kuću, iznesoh torbu i rekoh:
- Evo tvoga novca!
- Ovo nije moj novac.
- Imaš pravo - odgovorih.
- Šta se dogodilo? - upita čovjek.
Ja mu sve ispričah, a čovjek zaplaka:
- Allaha mi, da si mi odmah kazao istinu, ne bih ti ga ni tražio. Sada neću primiti ništa... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

351. noć

Kada nastupi tri stotine pedeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je čovjek iz Horasana rekao az-Zijadiju:
- Allaha mi, sada neću primiti nikakav novac! Slobodan si da raspolažeš njime!
Čovjek ode od mene, a ja uredih svoje probleme i na Dan procesije odoh na al-Memunovu kapiju. Pošto uđoh, vidjeh da halifa sjedi, a kada stadoh pred njega, pozva me da priđem bliže, te mi izvadi ispod sedžade dekret o postavljenju i reče:
- Ovo je dekret o postavljenju za kadiju u časnome gradu Medini od Zapadne strane, od Kapije mira, do Beskraja. Odredio sam ti toliku i toliku mjesečnu plaću. Boj se uzvišenoga Allaha i pamti kako se za te pobrinuo Allahov Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga.
Ljudi su se čudili halifinim riječima i upitaše me šta to znači, te im ja ispričah sve, od početka do kraja, i to se proču u svijetu.
Nakon toga je Abu Hasan az-Zijadi bio kadija u časnoj Medini dok nije umro u vrijeme vladavine halife al-Memuna, Allah mu se smilovao.

ANEGDOTA O VRLINI I VELIKODUŠNOSTI

Priča se da je neki čovjek imao mnogo novaca, ali ga je izgubio, tako da je ostao bez ičega. Žena ga posavjetova da ode nekom od prijatelja kako bi popravio svoj položaj. On zaista ode jednome prijatelju i izloži mu svoju nevolju, a prijatelj mu pozajmi pet stotina dinara da uloži u trgovinu. Prije nego što se našao u takvom položaju, čovjek je bio zlatar.

Uzme on, dakle, novac, pođe na zlatarski trg i otvori tamo dućan kako bi mogao trgovati. Kada sjede u dućan, dođoše mu tri čovjeka i upitaše ga za njegovog oca, a on im odgovori da je umro. Tada mu došljaci rekoše:

- Je li ostavio nešto iza sebe?
- Ostavio je ovoga roba pred vama.
- Ko može potvrditi da si ti njegov sin?
- Ljudi s trga.
- Okupi ih da posvjedoče da si ti njegov sin.

Ja sazvah ljude i oni posvjedočiše. Onda tri čovjeka izvadiše torbu u kojoj je bilo trideset hiljada dinara, te dijamanata i drugih dragocjenosti.

- Ovo je bilo kod nas - rekoše. - To nam je povjerio tvoj otac.

Zatim ljudi odoše, a zlataru dođe neka žena i zatraži mu jedan od tih dijamanata koji vrijedi pet stotina dinara, te plati za njega tri hiljade dinara. Zlatar joj proda dijamante, pa ustade, uze pet stotina dinara, koliko je bio pozajmio od svoga prijatelja, odnese mu ih i reče:

- Uzmi pet stotina dinara koje sam pozajmio od tebe. Allah je pogledao na me i pomogao mi.

- Ja sam ti taj novac dao Allaha radi - reče prijatelj. - Uzmi ga za se, a uzmi i ovo pisamce, ali ga nemoj čitati dok ne stigneš kući. Postupi prema onome kako piše u njemu.

Zlatar uze novac i pismo, pa ode kući. Kad otvori pismo, vidje da u njemu piše:

Oni ljudi što ti dođoše rodbina su moja:
Otac, amidža i moj daidža, sin Saliha ibn Alija.

I novac i sve što si mojoj majci prodao -
Novac, dragulje i ostalo od srca sam ti poslao.

Nisam htio time tebe poniziti,
Već sam htio za nemir te nagraditi.

ČUDESNI DOGAĐAJ

Priča se da je jedan Bagdađanin imao svega u izobilju i mnoštvo novca, ali izgubi novac i njegov položaj se promijeni tako da nije imao ništa. Do hrane je dolazio s velikom mukom.

Jedne noći, legao je da spava potišten i kaharli i u snu čuje nekoga kako mu veli: "Tvoja nafaka je u Kairu. Idi tamo i traži je." Čovjek pođe u Kairo i kada stiže tamo, uhvati ga noć, te on zanoći u jednoj džamiji. Pored džamije bijaše neka kuća i uzvišeni Allah htjede da lopovska družina uđe u džamiju da bi se iz nje ušunjali u tu kuću. Ukućane probudi kretanje lopova i počeše vikati. U pomoć im priteče valija sa svojim ljudima, te lopovi pobjegoše, a valija uđe u džamiju i zateče Bagdađanina kako spava u džamiji. Ščepa ga i žestoko išiba, tako da zamalo nije stradao, a onda ga zatvori.

Bagdađanin provede tri dana u zatvoru, pa ga valija izvede i reče:

- Odakle si?

- Iz Bagdada - odgovori čovjek.

- Kakva nevolja te je nagnala da dođeš u Kairo?

- U snu sam čuo kako mi neko kaže: "Tvoja nafaka je u Kairu. Idi tamo i traži je." Kada sam stigao u Kairo, vidjeh da su one batine moja nafaka.

Valija se nasmija tako da mu se očnjaci ukazaše i on reče Bagdađaninu:

- Maloumniče! Ja sam tri puta slušao kako mi neko u snu govori: "U Bagdadu ima jedna kuća u tome i tome kvartu. Iza kuće je dvorište u kome se nalazi šadrvan pod kojim ima mnoštvo novaca. Idi tamo i uzmi novac." Ja nisam odlazio, a ti si tako malouman išao od grada do grada zbog jednog snoviđenja. To su samo košmari!

Zatim mu valija dade novaca i reče:

- Neka ti se nađe za povratak u tvoj grad...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu, po carevom dopuštenju.

352. noć

Kada nastupi tri stotine pedeset i druga noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care, da je valija dao Bagdađaninu novac govoreći mu:

- Neka ti se nađe za povratak u tvoj grad.

Čovjek uze novac i ode u Bagdad. Kuća u Bagdadu koju je opisao valija bila je kuća toga čovjeka. Kad on stiže svojoj kući, poče kopati ispod šadrvana i ugleda veliko bogatstvo, te mu Allah uveća imovinu.

To je čudesan događaj.

PRIČA O AL-MUTEVEKKILU I NALOŽNICI MAHBUBI

Priča se da je u dvoru halife al-Mutevekkila ala-l-Laha{92} bilo četiri stotine naložnica - dvije stotine Bizantinki, te dvije stotine domaćih i abisinskih robinja. Ubejd ibn Tahir je poklonio al-Mutevekkilu četiri stotine djevojaka - dvije stotine bijelih, te dvije stotine Abisinki i domaćih. U mnoštvu tih djevojaka bila je jedna rodom iz Basre, po imenu Mahbuba. Bila je nenadmašne ljepote, ljupka, otmjena i gorda. Umjela je svirati na lutnju, lijepo pjevati, pisati poeziju i voditi prijepisku.
Al-Mutevekkil je bio očaran njome, tako da nijedan trenutak nije mogao podnijeti bez nje.
Kada Mahbuba vidje koliko joj je naklonjen, ona se uzoholi i nije mu bila zahvalna za naklonost. Halifa se veoma naljuti zbog toga, pa je napusti i dvorjanima zabrani da razgovaraju s njom.
Prođe tako nekoliko dana, a halifa je osjećao želju za njom. Jednog dana, on reče svojim sagovornicima:
- Sinoć sam sanjao da sam se pomirio s Mahbubom.
- Molimo uzvišenog Allaha da to bude java - odgovoriše oni.
Dok su tako razgovarali, priđe mu jedna sluškinja i prišapnu mu nešto. Halifa ustade i ode u harem. Ona sluškinja mu je šapnula:
- Iz Mahbubine sobe čuli smo pjesmu i svirku. Ne znamo šta je uzrok tome.
Kad halifa stiže do njene odaje, ču kako Mahbuba svira na lutnju i recitira:

Obilazim dvor, a nikog ne poznajem,
Da mu se izjadam, al' ni s kim ne besjedim.

Kao da sam nešto zgriješila
I nema pokajanja kojim bih se spasila.

Ima l' me neko pred carem braniti
Što se u snu hoće sa mnom pomiriti?

Ali kada bijela zora osvanu,
On me ostavi i sa mnom prekinu.

Pošto al-Mutevekkil ču njene riječi, zadivi se stihovima i toj neobičnoj podudarnosti po kojoj je Mahbuba usnila san sličan njegovom. On uđe u odaju, a kada Mahbuba

osjeti njegovo prisustvo, ustade, pa se povi prema njegovim nogama i poljubi ih govoreći:
- Allaha mi, gospodaru, ovaj događaj sam vidjela prošle noći u snu, a kada sam se probudila, spjevala sam ove stihove.
- Ja sam sanjao sličan san - na to će halifa.
Potom se zagrliše i pomiriše. Halifa provede s njom sedam noći, a Mahbuba na svome obrazu mošusom ispisa ime al-Mutevekkila kome bijaše ime Džafer. Kada al-Mutevekkil vidje svoje ime mošusom ispisano na njenom obrazu, on izgovori stihove:

Ti što mošusom napisa "Džafer" na obrazu svome,
Draža si mojoj duši od onog što vidim na obrazu tvome.

Prsti njeni što ime to na obrazu napisaše
Svojim rukopisom moje srce ispuniše.

Ti nad kojom Džafer među' drugima bdije,
Nek Allah napitkom tvojim Džafera opije!

Kada je al-Mutevekkil umro, prežališe ga sve njegove robinje osim Mahbube... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

353. noć

Kada nastupi tri stotine pedeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su sve robinje osim Mahbube prežalile al-Mutevekkila kada je umro. Ona je tugovala za njim dok nije umrla, a onda je ukopaše kraj njega. Neka im se Allah smiluje svima!

PRIČA O MESARU VERDANU

Priča se da je u vrijeme al-Hakima bi Emrillaha[93] u Kairu živio čovjek po imenu Verdan. Bio je mesar koji je prodavao ovčije meso. Jedna žena mu je svakog dana donosila po jedan dinar vrijedan približno koliko dva i po kairska dinara, i govorila mu je:
- Daj mi jedno janje.
Vodila je nosača s korpom. Mesar je uzimao dinar i davao joj janje koje je nosač preuzimao, a ona je s njim išla kući. Sutradan bi ujutro opet dolazila. Mesar je, dakle, svakog dana dobijao dinar od nje, i potraja to duži period.
Jednoga dana, mesar Verdan poče razmišljati o njoj: “Ta žena svakodnevno kupuje od mene mesa za dinar. Ne propušta nijedan dan, a kupuje za gotovinu. To je neobično!” Onda Verdan poče ispitivati nosača u trenutku kada žena nije bila tu i nosač reče:
- Ne mogu se načuditi toj ženi. Tjera me da svakog dana nosim janje od tebe, zatim kupuje još hrane, voća, svijeća, mezetluka. Kupuje to za jedan dinar, a od nekog kršćanina uzima dvije boce vina dajući mu dinar. Sve to natovari na me, pa idem s njom vezirovim vrtovima. Onda mi zaveže oči, tako da ne vidim ni tlo na koje stajem i ne znam kuda me vodi. Zatim mi kaže: “Stavi to ovdje.” Ona ima još jednu korpu. Meni daje praznu, pa me uzima za ruku i vraća me na ono mjesto na kome mi je povezala oči mahramom. Tu mi je skida i daje mi deset dirhema.
- Neka joj Allah pomogne! - uskliknu mesar.
Potom je još više razmišljao o njoj bivajući sve nespokojniji, tako da je noć proveo u velikom nemiru. Sutradan, žena po običaju dođe mesaru Verdanu, dade mu dinar, uze janje koje natovari na nosača i ode. Mesar ostavi jednog dječaka u dućanu i poče pratiti ženu tako da ga ne vidi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

354. noć

Kada nastupi tri stotine pedeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je mesar Verdan kazivao:
- Onda ja povjerim dućan jednom dječaku i pođem za ženom tako da me ne vidi. Pratio sam je dok ne izađe iz Kaira. Skrivao sam se za njom sve do vezirskih vrtova. Tu ona zaveza oči hamalu i ja sam je pratio od mjesta do mjesta dok ne stiže do jedne stijene. Žena skinu korpu s hamala i ja pričekah da se ona vrati s njim, istrese sve iz korpe i nestane za neko vrijeme. Onda priđoh stijeni, pomakoh je i uđoh unutra, pa ugledah bakarni poklopac koji bijaše otvoren i stepenice koje su vodile naniže. Lagahno se spustih niz stepenice dok ne stigoh do jednog dugačkog hodnika blještavo

osvijetljenog. Pođoh tim hodnikom i ugledah vrata na nekoj odaji. Naslonih se na ugao vrata i otkrih stepenice iza vrata u toj prostoriji. Popeh se stepenicama i otkrih jedno malo udubljenje s prozorčićem koji je gledao u odaju. Kad pogledah u tu prostoriju, vidjeh onu ženu kako uzima janje i siječe najbolje dijelove, stavlja ih u lonac, a ostatke baca jednom ogromnom medvjedu koji ih sve pojede dok je žena kuhala.
Pošto završi posao, žena se najede, pa razmjesti voće, suhe plodove, iznese i vino, te ga poče piti iz pehara, dok je medvjeda napajala iz zlatne posude. Kada se oboje opiše, žena se svuče i leže, a medvjed pade po njoj, te mu je žena davala najljepše što Ademovi potomci mogu imati. Kada medvjed svrši, sjede. Onda joj opet priskoči i navali se na nju, a kad svrši sjede da se odmara. Tako uradi deset puta, te se oboje onesvijestiše i padoše, nepomični. Mislio sam: “Evo prave prilike!” Sidoh noseći nož koji siječe kosti prije nego meso. Kad stigoh do njih, vidjeh da su potpuno nepomični. Stavih nož medvjedu na grlo, te nalegoh na njega dok ga ne ubih i dok mu ne odvojih glavu od tijela. Medvjed je krkljao kao grmljavina, pa se žena u strahu probudi. Kad vidje zaklana medvjeda i mene kako stojim s nožem u ruci, žena vrisnu tako snažno da sam pomislio da joj duša izlazi. Onda mi se obrati:
- Verdane, zar mi tako uzvraćaš dobro koje sam ti učinila?
- Dušmanko svoja! - povikah. - Zar ne postoji za tebe muškarac, pa činiš ove gadosti?
Žena obori glavu ne odgovorivši ništa, već je posmatrala medvjeda kome je glava bila odvojena od tijela. Zatim reče:
- Verdane, šta ti je milije: da čuješ ono što ću ti reći i što će biti uzrok tvome izbavljenju...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

355. noć

Kada nastupi tri stotine pedeset i peta noć, reče:
- Čula sam, sretni care, da je žena rekla:
- Verdane, šta ti je milije: da čuješ ono što ću ti reći i što će biti uzrok tvome izbavljenju i blagostanju do kraja vijeka, ili me nećeš poslušati pa ćeš zbog toga stradati?
- Radije ću te saslušati, kazuj šta hoćeš.
- Zakolji me kao što si zaklao i medvjeda, pa uzmi od ovoga blaga koliko ti treba i idi svojim putem.
- Ja sam bolji od ovoga medvjeda - rekoh joj. - Vrati se uzvišenome Allahu i pokaj se, a ja ću se oženiti tobom. Ostatak života proživjet ćemo s ovim blagom.
- To je nemoguće, Verdane! Kako mogu živjeti poslije njega!? Allaha mi, ako me ne zakolješ, propast će ti duša. Ne suprotstavljaj mi se jer ćeš stradati! Eto, tako!

- Zaklat ću te, Bog te prokleo! - povikah pa je povukoh za kosu i zaklah je, te žena ode među one koje su prokleli Allah, meleci i svi ljudi.
Onda se osvrnuh po tome mjestu i nađoh na njemu zlata, dragog kamenja i biserja koliko ne bi mogao sakupiti nijedan car. Uzeh nosačevu korpu, napunih je koliko sam mogao, pa je pokrih odjećom koju sam imao na sebi, te ponesoh korpu i izađoh iz skrovišta. Išao sam ne zastajući do kairske kapije, kad mi odjednom priđe deset ljudi halife al-Hakima. Oni su išli naprijed, a halifa za njima.
- Verdane! - pozva me halifa.
- Evo me, care - odgovorih.
- Jesi li ubio medvjeda i ženu?
- Jesam.
- Opusti se i nemoj brinuti.
- Sve blago koje imaš tvoje je i niko ti ga neće osporavati.
Ja stavih pred halifu korpu koju on otkri, pogleda sadržinu i reče:
- Ispričaj mi šta je bilo s njima dvoma, premda i sam znam, kao da sam bio s vama.
Ja mu ispričah sve što je bilo, a halifa će na to:
- Istinu si rekao. Pođimo tamo, Verdane.
Pođoh s halifom, ali nađoh onaj poklopac spušten, pa mi halifa reče:
- Podigni to, Verdane, jer to skrovište ne može otvoriti niko osim tebe. Drže ga zatvorenim tvoje ime i tvoj lik.
- Allaha mi, ne mogu ga otvoriti! - rekoh, a halifa će na to:
- Priđi s Božijim imenom.
Ja priđoh zazivajući ime uzvišenoga Allaha i pružih ruku prema poklopcu koji se podiže da lakše ne može biti.
- Siđi u skrovište i iznesi ono što se nalazi u njemu, jer se u njega ne može spustiti niko ko nema tvoje ime, lik i svojstva. Medvjed i žena su ubijeni zahvaljujući tebi. Tako stoji zapisano kod mene i čekao sam samo da ti dođeš da se to dogodi.
I ja siđoh, kazivao je Verdan, pa iznesoh halifi sve što je bilo u skrovištu. Halifa zatraži stoku pa natovari blago, a meni dade korpu s onim što je bilo u njoj. Uzeh korpu i odoh kući, pa otvorih sebi dućan na trgu.
I danas postoji taj trg pod imenom Verdanov trg.

PRIČA O NIMFOMANIJI I NJENOM LIJEČENJU

Priča se da je neki sultan imao kćer zaljubljenu u crnog roba koji joj uze nevinost, te ona zavolje polne odnose toliko da nije mogla nimalo izdržati bez njih. Ona se požali jednoj nadzornici koja joj reče da niko nema češće polne odnose od majmuna. Jednom ispod djevojčinog prozora prođe odgajivač majmuna s jednim velikim majmunom. Djevojka otkri lice, pogleda majmuna i namignu mu. Majmun pokida veze i lance i dotrča joj, a djevojka ga sakri na jedno mjesto. Majmun je dan-noć jeo, pio i imao odnos s djevojkom. Njen otac sazna za to i htjede je ubiti...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

356. noć

Kada nastupi tri stotine pedeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je sultan, saznavši šta radi njegova kćer, htio da je ubije, ali ona to osjeti, pa se preruši u roba, uzjaha konja i povede mazgu na koju natovari zlato i druge dragocjenosti, te platna toliko da se ne da opisati. Povede i majmuna i otisnu se na put dok ne stiže do Kaira. Tu se nastani u jednoj osamljenoj kući.
Svakodnevno je kupovala meso od jednog mladog mesara kome je uvijek dolazila poslije podne potpuno blijeda i izobličena. mladić je mislio: “Mora biti da se nešto neobično događa s ovim robom!”
Kada jednom po običaju djevojka dođe da kupi meso, mladić je poče slijediti pazeći da ga ne vidi.
Išao sam za njom tako da me ne vidi, pričao je mladić, i pratio je od jednog do drugog mjesta dok ne stigoh do njene kuće na osami. Djevojka uđe u kuću, a ja sam je posmatrao iz prikrajka. Vidio sam kako se raskomotila, naložila vatru, skuhala meso i najela se, a ostatak dala majmunu koji je bio s njom, te se i majmun najede. Onda žena skide svoju odjeću i obuče najljepšu žensku haljinu. Shvatih da je ona žensko. Djevojka donese vina, popi i napoji majmuna koji se zatim svaljivao na nju desetak puta dok je nije onesvijestio. Nakon toga, majmun je prekri svilenim ogrtačem i ode na svoje mjesto.
Ja dođoh nasred odaje. Majmun me osjeti i htjede me rastrgnuti, ali ga dočekah nožem koji sam imao i probodoh ga. Djevojka se probudi prestravljena, pa kad ugleda ubijenog majmuna, kriknu iz sveg glasa, kao da će dušu ispustiti, a onda pade bez svijesti. Kada dođe k sebi, reče mi:
- Šta te je nagnalo na to? Zaklinjem te Bogom da mene pošalješ za njim!
Međutim, ja sam je nagovarao i uvjeravao da mogu imati česte polne odnose kao i majmun, te se djevojka smiri. Oženih se njome, ali nisam mogao imati onako čest

odnos, niti sam to mogao podnositi, pa se požalih jednoj starici rekavši joj šta je sve bilo s mojom ženom.
Starica prihvati obavezu da razmisli o tom problemu i reče mi:
- Moraš mi donijeti jedan lonac pun jakog sirćeta i jedan litar aloje.
Donesoh joj sve što je tražila i starica to ubaci u jedan lonac koji stavi na vatru pustivši da proključa. Potom mi naredi da vršim polni odnos sa ženom i ja sam je obljubljivao toliko dok nije ostala bez svijesti. Onda je starica onako onesviještenu podigne stavivši joj picu na otvor lonca. Podiže se para i uđe joj u picu iz koje nešto izađe. Zagledah se dobro i vidjeh da su to dva crva - jedan crn a drugi žut. Onda mi starica reče:
- Prvi je nastao od snošaja sa crncem, a drugi od snošaja s majmunom.
Onda žena dođe k sebi i živjela je sa mnom neko vrijeme ne tražeći polni odnos. Tako je Allah spasi onog jada i ja se začudih...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

357. noć

Kada nastupi tri stotine pedeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je mladić kazivao:
- Tako je Allah spasi onog jada i ja se začudih, te joj ispričah sve što je bilo.
Žena je nakon toga živjela s njim sretna i uživajući, a starica joj je zamjenjivala majku. Njih troje su, dakle, živjeli u zadovoljstvu i radosti dok im ne dođe Rušiteljica Užitaka i Razbijačica Skupova. Slava Vječno Živučem, Onom koji ne umire i Onome čije je carstvo nebesko!

PRIČA O ČAROBNOM KONJU

Priča se da je u davno doba bio jedan moćni i znameniti car koji je imao tri kćeri kao tri sjajna mjeseca, kao tri cvjetna luga, i sina nalik na mjesec.
Jednog dana je taj car sjedio na prijestolju svoje carevine, kad mu dođoše tri mudraca. Jedan je nosio zlatnog pauna, drugi bakarnu trubu, a treći konja od slonovače i ebanovine.
- Kakve su to stvari i čemu služe? - upita car, a vlasnik pauna reče:
- Ovaj paun služi za to da lupa krilima i da kriješti svakog sahata, danju ili noću.
- Ako se ova truba stavi na gradsku kapiju - reče vlasnik trube - ona će se ponašati kao čuvar: čim u grad uđe neprijatelj, ona će zatrubiti, te će ga ljudi prepoznati i zgrabiti za ruke.
- Gospodaru - reče treći čovjek - korist od ovog konja je u tome što može odnijeti čovjeka u bilo koju zemlju, samo ako ga uzjaše.
- Neću vas nagraditi dok ne isprobam koristi tih figura - reče car.
On najprije isproba pauna i vidje da je upravo onakav kako je o njemu govorio vlasnik. Zatim isproba trubu i također utvrdi da je onakva kako je govorio njen vlasnik, te car reče dvojici ljudi:
- Poželite nešto od mene.
- Želimo da svakome od nas daš po jednu kćer.
Onda istupi treći mudrac, vlasnik konja, pokloni se pred carem i reče:
- Čestiti care, nagradi i mene kao što si nagradio moje prijatelje.
- Najprije ću isprobati to što si donio - reče car, a onda istupi carev sin i reče:
- Oče, ja ću uzjahati ovog konja i isprobati ga da bih saznao od kakve je koristi.
- Isprobaj ga, sine, kad već želiš - reče car.
Carević ustade, uzjaha konja i pokrenu noge, ali se konj ne pomaknu s mjesta, te on upita mudraca:
- Mudrače, zašto tvoj konj ne trči brzo kao što si tvrdio?
Mudrac priđe careviću, pokaza mu jedan zavrtanj za podizanje i reče:
- Okreni taj zavrtanj.
Carević okrenu zavrtanj i konj se pokrenu poletjevši s carevićem u oblake. Letio je dok ne izmače iz vida. Carević izgubi glavu, pokaja se što je uzjahao konja i reče:
- Mudrac je smislio kako da me uništi! Nema moći ni sile do Božije moći!
On poče zagledati sve udove konja i ugleda nešto nalik na pijetlovu glavu na desnoj plećki konja, a isto to vidje i na lijevoj plećki. Carević pomisli: “Ne vidim na konju ništa drugo osim ta dva dugmeta.” On poče okretati dugme na desnoj plećki i konj poletje još brže dižući se uvis, te carević ostavi dugme. Onda pogleda lijevu plećku i

vidje dugme koje okrenu, pa se konj poče sporije kretati i spuštati dok se polahko i oprezno ne spusti na zemlju...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

358. noć

Kada nastupi tri stotine pedeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je carević okrenuo lijevo dugme, pa se konj počeo spuštati. Malo-pomalo, spuštao se oprezno na zemlju. Kada to carević vidje i shvati čemu konj služi, srce mu se ispuni radošću i veseljem, te on zahvali uzvišenom Allahu što je bio dobar prema njemu i spasio ga smrti.
Spuštao se cijeli dan, jer se bio popeo visoko iznad zemlje. Uspio je usmjeravati konja prema želji, dok se konj spuštao. Kad je htio, spuštao ga je, a kada je htio, dizao ga je. Pošto se konj ponašao prema njegovoj želji, carević ga usmjeri prema zemlji i poče posmatrati naselja i gradove koje nije poznavao, jer ih nikada u životu nije vidio.
Među svim tim gradovima bio je jedan sagrađen na najljepši način, a nalazio se usred zelene i bujne zemlje obrasle drvećem i s rijekama. Carević je mislio: "Da mi je znati kako se zove ovaj grad i gdje se nalazi!" Zatim poče kružiti oko grada razgledajući ga sa svih strana. Dan je već bio na izmaku i sunce se bližilo zapadu, te carević pomisli: "Ne mogu naći mjesto za konačište bolje od ovoga grada. Noć ću provesti u njemu, a ujutro ću poći porodici u svojoj carevini, pa ću ispričati ocu i rodbini šta mi se dogodilo. Kazat ću mu šta sam svojim očima vidio."
Carević poče tražiti neko sigurno mjesto za se i za svoga konja gdje ga niko ne bi mogao vidjeti. I dok je on tražio mjesto, ugleda usred grada jedan dvorac koji je stremio u visinu, opasan zidom, prostran i s visokim puškarnicama. Carević pomisli: "Ovo je divno mjesto!" On poče okretati dugme koje spušta konja dok se ne spusti na krov dvorca. Siđe s konja, zahvali uzvišenome Allahu, pa poče obilaziti konja zagledajući ga i govoreći:
- Allaha mi, zaista je pravi mudrac ko te takvog napravi! Ako me Allah poživi, ako me vrati zdrava u moju domovinu i mojoj rodbini, te ako me ponovo sastavi s mojim ocem, sigurno ću učiniti svako dobro onome mudracu i dat ću mu najveće nagrade!
Potom carević sjede na dvorsku terasu dok se ne uvjeri da su ljudi zaspali. Mučile su ga glad i žeđ, jer nije ništa okusio otkako je otišao od oca. Mislio je: "U ovakvom dvorcu mora biti hrane!"
Carević ostavi konja na jednome mjestu, pa siđe da prošeta i da vidi šta ima za jelo. Otkri stepenice, te siđe do dna i ugleda dvorište popločano mramorom. Carevića zadivi ljepota građevine, ali u dvorcu nije čuo ni glasa, niti je vidio žive duše. Stajao

je u nedoumici gledajući lijevo i desno, ne znajući kamo da krene. Onda pomisli: “Najbolje će biti da se vratim tamo gdje mi je konj i da tu prenoćim, a kada svane, uzjahat ću ga i poći ću...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

359. noć

Kada nastupi tri stotine pedeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam sretni care, da je carević ovako razmišljao: “Najbolje će biti da prenoćim tamo gdje mi je konj, a kada svane, uzjahat ću ga i poći ću.”
Dok je tako stajao razgovarajući sam sa sobom, on ugleda svjetlo koje se primicalo mjestu gdje se nalazio. Kada bolje zagleda, carević primjeti da uz svjetlo ide grupa robinja među kojima je bila jedna djevojka raskošne ljepote, stasa nalik na elif, slična uštapu u punome sjaju, kao da je pjesnik nju opjevao:

Dođe ona iznenada po mraku mrklome,
Kao pun mjesec na obzorju tamnome.

Vitka li je - međ' ljudima joj niko sličan nije -
Po raskošnoj ljepoti ona neuporediva je.

Uzviknuh kad oči mi vidješe ljepotu njenu:
“Onom ko stvori čovjeka od ugruška krvi, slava Mu!

Htio bih je od svih očiju ljudskih sačuvati
Surama Zora i Utječem se Gospodaru ljudi”.

Djevojka je bila kćer cara toga grada i otac ju je volio tako silno da je radi nje sagradio cijeli dvorac. Kad god bi joj bilo teško, dolazila je u dvorac sa svojim robinjama i boravila je tu dan- dva, ili više. Nakon toga, vraćala bi se u svoj saraj. Slučaj htjede da te noći dođe u dvorac da bi se razonodila. Išla je među svojim djevojkama, sa slugom koji je nosio isukanu sablju. Kada uđoše u dvorac, sluge postaviše mangale s anduzom, zaigraše i poče se veseliti.
Dok su se oni tako zabavljali i veselili, carević jurnu na slugu, obori ga jednim udarcem, istrgnu mu sablju iz ruke i jurnu na djevojke koje su bile s princezom, te se one raspršiše na sve strane. Kad princeza vidje koliko je lijep, reče:
- Možda si ti taj koji me je jučer zaprosio od oca, a on te je odbio i rekao mi da si

ružan. Allaha mi, otac je slagao kada je to rekao, jer si ti lijep.
Naime, sin indijskog cara prosio je djevojku od njenog oca koji ga je odbio, jer je bio ružan, a djevojka pomisli da ju je ovaj mladić prosio. Ona mu priđe, zagrli ga i poljubi, pa leže s njim, a njene robinje joj rekoše:
- Nije te ovaj mladić prosio od oca, jer je onaj ružan, a ovaj je lijep. Onaj koji te je prosio i otac ga odbio ne bi mogao biti ni sluga ovome mladiću. Ovaj mladić je nešto izuzetno, gospodarice.
Potom djevojke odoše slugi koji se bio opružio i osvijestiše ga, te on prestravljeno skoči i poče tražiti sablju, ali mu je ne bi pri u ruci. Robinje mu rekoše:
- Onaj što ti je uzeo sablju i oborio te sjedi s princezom.
Car je bio naredio tome slugi da mu čuva kćer bojeći se prevrtljivosti sudbine i nesretnog slučaja.
Sluga ustade, priđe zavjesi i podiže je, pa ugleda princezu kako sjedi s carevićem i razgovaraju. Kada ih vidje, sluga reče careviću:
- Gospodine, jesi li ti čovjek ili džin?
- Teško tebi, odvratni robe! - na to će carević. - Kako smiješ carsku djecu nazivati nevjerničkim šejtanima!
Zatim carević dohvati sablju i reče:
- Ja sam carev zet. Oženio me svojom kćerkom i naredio mi da je vodim u đerdek.
Sluga na te riječi odgovori:
- Ako si ljudsko biće kao što tvrdiš, onda ona nije ni dostojna nikoga osim tebe. Ti imaš najviše prava na nju.
Sluga ode caru vičući, cijepajući odjeću i posipajući se prašinom po glavi. Kada car ču viku, reče slugi:
- Šta te je snašlo? Srce si mi uznemirio. Brzo mi kazuj i nemoj duljiti!
- Care - vikao je sluga - znaj da je tvojom kćerkom zagospodario jedan šejtanski džin u ljudskoj odjeći i u obličju carskoga sina! Udri na njega!
Kada ču te riječi, car riješi da ubije mladića, te uzviknu:
- Kako si to zanemario moju kćer kad je snašla takva nevolja!?
Zatim se car uputi u dvorac u kome je bila njegova kćer. Kada stiže tamo, zateče robinje kako stoje, te ih upita:
- Šta se dogodilo s mojom kćerkom?
- Dok smo mi sjedjele s njom, care, nismo ni osjetile kada je na nas navalio jedan mladić nalik na pun mjesec. Nismo vidjele ljepše lice, a u ruci je imao isukanu sablju. Pitale smo ga ko je, a on je odgovorio da si ga oženio svojom kćerkom, i to je sve što mi znamo. Ne znamo da li je čovjek ili džin, ali je fin i ljubazan, i nije činio ništa ružno.

Kada je čuo riječi djevojaka, car se ohladi, a onda poče polahko podizati zavjesu pa ugleda kako carević i njegova kćer sjede i razgovaraju. Carević je divno izgledao i imao je lice kao sjajni mjesec. Car se nije mogao uzdržati zbog silne ljubavi prema kćeri, te podiže zavjesu, uđe sa isukanom sabljom u ruci i jurnu prema njima kao vihor. Carević ga vidje, pa upita princezu:
- Je li ovo tvoj otac?
- Jest - odgovori princeza...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

360. noć

Kada nastupi tri stotine šesdeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je carević ugledao cara kako juriša na njih sa isukanom sabljom u ruci, poput vihora, te je upitao princezu:
- Je li ovo tvoj otac?
- Jest - odgovori ona.
Carević skoči na noge, zgrabi sablju i tako silovito povika na cara da ga zbuni, riješen da navali na njega sabljom. Car vidje da je mladić plahovitiji od njega, pa stavi sablju u korice i stade dok carević ne dođe do njega. Car ga ljubazno dočeka i upita:
- Mladiću, jesi li ti ljudsko biće, ili si džin?
- Da nemam obzira prema tebi i da ne poštujem tvoju kćer, krv bih ti prolio! Kako me možeš svrstavati u šejtane?! Ja sam potomak moćnih perzijskih careva koji bi, ako bi htjeli, mogli uzdrmati tvoju moć i vlast i mogli bi poharati sve što imaš u svojim zemljama!
Kada car ču te riječi, osjeti poštovanje prema mladiću, a i poboja se, pa reče:
- Ako već pripadaš carskoj lozi, kao što tvrdiš, kako možeš ući u moj dvorac bez moga dopuštenja? Kako možeš ukaljati mi čast došavši do moje kćeri i tvrdeći da si joj muž, odnosno govoreći da sam ti je ja dao za ženu? Ja sam ubijao careve i carske sinove kada su je prosili od mene! Ko će tebe spasiti od moga gnjeva? Ako pozovem robove i sluge i naredim im da te ubiju, oni će te odmah pogubiti! Ko će te izbaviti iz mojih šaka?
Na te riječi carević odgovori:
- Zaista se čudim tebi i tvojoj nepronicljivosti! Zar želiš svojoj kćeri boljeg muža od mene? Zar si vidio nekoga odvažnijeg od mene i darežljivijeg, nekoga ko ima veću vlast, vojsku i gardu?
- Nisam, Allaha mi - odgovori car. - Međutim, volio bih, mladiću da je zaprosiš pred svjedocima, kako bih ti je mogao dati za ženu. Ako se pak oženiš njome krišom, osramotit ćeš me.

- Lijepo si to rekao - odgovori carević. - Međutim, ukoliko okupiš svoje sluge, robove i vojsku protiv mene i ako me ubiju, kao što tvrdiš, sam ćeš sebe obrukati i ljudi neće znati da li istinu govoriš ili lažeš. Mislim da bi bilo najbolje, care, da uradiš onako kako ti ja savjetujem.
- Da čujem - na to će car.
- Ili ćemo nas dvojica podijeliti mejdan, pa ko od nas dvojice ubije protivnika, njegovo je carstvo, ili ćeš me noćas ostaviti, a kada jutro svane, dovedi svoju vojsku i sluge. Reci mi samo koliko ih ima.
- Ima četrdeset hiljada konjanika, ne računajući moje robove i pratioce kojih ima otprilike još toliko.
- Kada osvane - reče carević - dovedi ih k meni i reci im...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

361. noć

Kada nastupi tri stotine šezdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je carević rekao:
- Kad osvane, dovedi ih k meni i reci im: "Ovaj prosi moju kćer pod uvjetom da mu svi izađete na mejdan. On tvrdi da će vas pobijediti i da mu se ne možete oduprijeti." Onda me pusti da se borim s njima i ako me ubiju, time će se na najbolji način prikriti tvoja tajna i sačuvati tvoja čast. Ako ja njih pobijedim, onda će car poželjeti da ima zeta kao što sam ja.
Caru se svidje mladićevo mišljenje i učini mu se da su njegove riječi zaista krupne, a uz to - užasnula ga je careva riješenost da se bori protiv sve njegove vojske koju mu je opisao.
Potom njih dvojica sjedoše da razgovaraju, te car pozva slugu i naredi mu da odmah pođe njegovom veziru s naredbom da sakupi vojsku kojoj treba narediti da se naoružaju i uzjašu konje. Sluga ode veziru i prenese mu ono što mu je naređeno, a onda vezir sazva vojnike, starješine i državne velikodostojnike, naredi im da uzjašu konje i krenu pod punom ratnom opremom.
Što se tiče cara, on je neprestano pričao s carevićem jer je bio zadivljen njegovom rječitošću, pameću i obrazovanjem. Dok su oni tako razgovarali, osvanu jutro, te car ustade i uputi se na svoje prijestolje naredivši vojnicima da uzjašu konje. Careviću dade jednog od najboljih svojih konja i zapovijedi da ga osedlaju što bolje mogu, ali mu mladić reče:
- Care, neću uzjahati dok ne vidim vojsku!
- Kako ti drago! - na to će car i pođe, a mladić je išao ispred njega dok ne stigoše do jednog trga. Mladić ugleda mnoštvo vojske, a car povika:

- Ljudi! Došao mi je jedan mladić koji prosi moju kćer. Nisam vidio ljepšeg mladića od njega, niti odlučnijeg i britkijeg. On tvrdi da će vas sam pobijediti i veli kada bi vas bilo i stotinu hiljada, za njega bi to bilo malo. Kada se budete borili s njim, dočekujte ga na vrhove kopalja i na oštrice sablji, jer se on zaista upustio u nešto krupno.
Zatim se car obrati careviću:
- Sinko moj! Eto ti ih pa čini s njima šta hoćeš.
- Care - na to će mladić - nisi pravedan prema meni. Kako ću dijeliti mejdan s njima kad ja idem pješice, a tvoji vojnici jašu konje.
- Govorio sam ti da uzjašeš, ali si ti odbio. Eno ti konja, pa izaberi kojeg hoćeš.
- Ne dopada mi se nijedan tvoj konj. Jahat ću jedino svoga konja na kome sam i dojahao.
- Gdje ti je konj? - upita car.
- Na tvome dvorcu - odgovori carević.
- Gdje na mome dvorcu?
- Na krovu.
- Eto prvog znaka da ti je pamet poremećena! Teško tebi! Kako konj može biti na krovu?! Međutim, odmah ćemo razabrati istinu od laži.
Potom se car obrati jednom svome dvorjaninu:
- Pođi u moj dvor i donesi mi to što budeš našao na krovu.
Ljudi su se čudili mladićevim riječima, govoreći jedni drugima:
- Kako će taj konj sići s krova niz stepenice?! Tako nešto nikada nismo čuli.
Čovjek koga je car poslao u dvorac pope se na vrh i ugleda konja koji je stajao, a ljepšega nikada nije vidio. Priđe mu, zagleda ga dobro, pa uoči da je načinjen od ebanovine i slonovače. S tim čovjekom je bio još jedan carev dvorjanin. Kada ugledaše konja, njih dvojica se počeše smijati, govoreći:
- Zar će se na takvom konju događati sve ono o čemu je mladić govorio? Bit će da je on poludio. No, uskoro će se pokazati o čemu se radi, jer možda je posrijedi nešto krupno...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

362. noć

Kada nastupi tri stotine šezdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su carevi dvorjani, ugledavši konja, počeli se smijati govoreći:
- Zar će se na takvom konju događati sve ono o čemu je mladić govorio? Bit će da je poludio. No, uskoro će se pokazati o čemu se radi, jer možda je posrijedi nešto

krupno.
Potom podigoše konja i ponesoše ga caru. Kada ga staviše pred cara, ljudi se okupiše oko konja posmatrajući ga i čudeći se kako je lijepo napravljen, njegovom lijepom sedlu i uzdi. Konj se svidje i samom caru koji je bio potpuno očaran njime, te on reče careviću:
- Je li ovo tvoj konj, mladiću?
- Jest, care - odgovori mladić. - Ovo je moj konj i uskoro ćeš vidjeti čudo od konja.
- Uzmi svoga konja i uzjaši ga.
- Uzjahat ću ga tek onda kada se vojnici odmaknu od njega.
Car naredi vojnicima koji su bili oko njega da se odmaknu na domet strijele, a carević reče:
- Evo, care, ja ću uzjahati svoga konja i navalit ću na tvoju vojsku, te ću ih rastjerati na sve strane i dovest ću ih dotle da im srca prepuknu.
- Čini šta hoćeš - na to će car - i nemoj ih štedjeti, jer ni oni tebe neće.
Onda carević pođe prema svome konju i uzjaha ga, a vojnici se postrojiše naspram njega, te rekoše jedni drugima:
- Kada mladić dospije među naše redove, dočekat ćemo ga vrhovima kopalja i oštricama sabalja.
Jedan vojnik reče:
- Allaha mi, to je prava nesreća! Kako da ubijemo mladića tako lijepog lica i kršnoga stasa!?
- Možete ga se domoći tek nakon velike muke - oglasi se drugi vojnik. Mladić se tako ponaša samo zato što je svjestan svoga junaštva i iskustva.
Pošto se mladić uspravi na svome konju, on okrenu zavrtanj za podizanje i svi pogledi se uperiše prema njemu iščekujući šta će učiniti. Konj se zabatrga i uznemiri čineći neobične kretnje kakve već čine konji. Unutrašnjost mu se napuni zrakom, pa se prope i poletje u vis. Kada car vidje da se konj prope i poletje, on pozva svoju vojsku:
- Teško vama! Držite ga dok vam nije pobjegao!
- Care - odgovoriše mu veziri i zapovjednici - može li neko stići pticu koja leti? Ovaj mladić nije ništa drugo do veliki čarobnjak! Sami Allah te je spasio od njega. Zahvali Allahu što te je otrgnuo iz njegovih šaka.
Pošto vidje šta mladić učini, car pođe u svoj dvor, pa čim stiže tamo, ode kćeri i reče joj šta mu se s carevićem dogodilo na trgu. Car primjeti da njegova kćer veoma žali što se rastala s mladićem, te se ona teško razbolje i pade u postelju. Vidjevši je u takvom stanju, car je privi na grudi, poljubi je među oči i reče:
- Kćeri moja, zahvali uzvišenome Allahu što nas je spasio od onog podmuklog čarobnjaka!

Car joj ponovi sve što je vidio da mladić radi, reče joj kako je poletio uvis, ali ona nije slušala očeve riječi, već je sve gorče plakala i kukala. Djevojka je razmišljala: "Allaha mi, neću ništa okusiti, ni popiti dok me opet Allah s njim ne sjedini!"
Njen otac, car, bio je veoma zabrinut zbog toga. Bilo mu je teško zbog položaja u kome se našla njegova kćer, pa je tugovao zbog nje. Što je on bio obazriviji prema njoj, to je djevojčina strast postajala veća...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

363. noć

Kada nastupi tri stotine šezdeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je car tugovao zbog kćeri i što je on bio obazriviji prema njoj, to je djevojčina strast postajala veća.
Toliko o caru i njegovoj kćeri.
Što se tiče carevića, on se vinu u visine i osamivši se, prisjeti se djevojčine ljepote. Već se bio raspitao kod carevih ljudi kako se zove taj grad, kako se zovu car i njegova kćer. Grad se zvao Sana.
Hitao je carević do očevog grada, pa poče kružiti oko njega. Onda se usmjeri prema očevom dvorcu, spusti se na krov i ostavi tamo konja, pa siđe ocu kojeg zateče tužnog i ojađenog zbog odlaska svoga sina. Kada ga otac ugleda, ustade, zagrli ga i stisnu na grudi radujući mu se bezmjerno.
Čim se sastade s ocem, carević upita šta je s onim mudracem koji je napravio konja:
- Šta sudbina učini s njim, babo?
- Ne blagoslovio Bog mudraca, niti čas kada sam ga vidio, jer on je kriv što sam se bio rastao s tobom! Zatočen je sine, od dana kada si otišao.
Carević naredi da oslobode mudraca i da mu ga dovedu iz zatvora. Čim ga dovedoše, carević dariva mudraca u znak naklonosti dajući mu nebrojene darove, ali mu car ne dade svoju kćer za ženu. To mudraca silno naljuti i on se pokaja zbog onoga što je učinio, znajući da je carević shvatio u čemu je tajna konja i kako se njime putuje. Onda car reče svome sinu:
- Mislim da će biti najbolje da nakon ovoga ne prilaziš konju i da ga od danas nikada ne jašeš, jer ne znaš sve o njemu i možeš se prevariti.
Carević ispriča ocu šta mu se dogodilo sa kćerkom onoga cara, gospodara grada, te kako je tekao susret s njenim ocem.
- Da te je car htio ubiti, ubio bi te - reče mu car - ali ti još nije suđeno da umreš.
Carević je bio uznemiren ljubavlju prema djevojci, kćeri onog cara i gospodara grada Sane, te priđe konju, uzjaha ga i okrenu zavrtanj za uspinjanje. Konj ga ponese uvis noseći ga nebu pod oblake. Kad osvanu jutro, car potraži sina, ali ga ne nađe, pa se

pope na dvorac ophrvan tugom. Tad ugleda sina kako leti uvis. Bi mu žao što se rastaje s njim i silno zažali što nije uzeo konja i sakrio ga. Mislio je: “Allaha mi, ako mi se sin vrati, neću poštedjeti toga konja, jer hoću da mi srce bude mirno zbog djeteta!” I car poče plakati i naricati...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

364. noć

Kada nastupi tri stotine šezdeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je car žaleći sina ponovo počeo plakati i naricati.
Što se tiče njegovog sina, on je letio dok ne stiže do grada Sane. Spusti se tamo gdje se spustio i prvi put i pođe prikradajući se do mjesta na kome je bila princeza. Međutim, ne nađe nju, robinje, ni slugu koji je čuvao djevojku i to mu pade teško.
Carević poče obilaziti zdanje tražeći je i nađe je u jednoj odaji, ne u onoj gdje se s njom sastao prvi put. Djevojka je ležala u postelji, a oko nje su bile robinje i njegovateljice. Carević uđe i pozdravi ih, a kada djevojka ču njegov glas, ustade, zagrli ga i poče ljubit među oči privijajući ga na grudi.
- Gospođice - reče carević - nedostajala si mi za sve ovo vrijeme.
- Ti si meni nedostajao i da si još bio odsutan, zasigurno bih umrla.
- Gospođice - na to će carević - šta misliš o onome što se dogodilo između mene i tvoga oca i onom što mi je uradio? Da ja ne volim tebe koja si iskušenje za cijeli svijet, sigurno bih ga ubio i od njega bih ibret načinio. Međutim, poštujem ga upravo zbog tebe.
- Kako si mogao otići od mene? - upita princeza. - Život bez tebe mi ne može biti lijep.
- Hoćeš li slušati što ti kažem? - upita carević, a princeza odgovori:
- Reci šta hoćeš i ja ću te potpuno slušati, neću ti se ni u čemu suprotstavljati.
- Pođi sa mnom u moju zemlju i carevinu - reče mladić.
- S velikim zadovoljstvom! - prihvati djevojka, a carevića silno obradovaše njene riječi, te on uze djevojku za ruku i zatraži da se zakune uzvišenim Allahom. Zatim se popeše na krov dvorca, pa mladić uzjaha konja, a djevojku posadi iza sebe, pripije je uza se i čvrsto veže, pa okrenu zavrtanj koji se nalazio na plećki konja i konj ih ponese u visinu. Djevojke ciknuše i obavijestiše njenog oca i majku o tome šta se događa, te oni pohitaše na krov dvorca. Car pogleda naviše i vidje konja od ebanovine koji je letio noseći ih po zraku, te se on veoma uznemiri i povika:
- Careviću, zaklinjem te Bogom da se smiluješ meni i mojoj ženi: ne rastavljaj nas s našom kćerkom!
Carević mu ne odgovori. Mislio je da se djevojka kaje zbog rastanka s roditeljima, pa

joj reče:
- Čarolijo vremena, hoćeš li da te vratim majci i ocu?
- Gospodine moj - odgovori ona - ne želim to, tako mi Boga, već samo želim da sam s tobom ma gdje bio. Ljubav prema tebi važnija mi je od svega, čak i od moga oca i majke.
Kada carević ču njene riječi, plaho se obradova, te pusti konja da leti polahko, kako se djevojka ne bi uzbuđivala. Letio je tako s njom dok ne ugleda jedan zeleni lug u kome je bio izvor vode. Oni se tu spustiše, najedoše se i napiše, a onda carević uzjaha konja, stavi djevojku iza sebe i priveza je strahujući za nju. Letjeli su bez prestanka dok ne stigoše do očevog grada i mladić se razdraga. Pokazivao je djevojci očevo stanište i carstvo, govoreći joj kako je carstvo njegovog oca veće od carstva njenog oca. Zatim je spusti u jedan vrt po kome je šetao otac, pa je uvede u zasebnu odaju pripremljenu za njegovog oca. Konja od ebanovine ostavi pred vratima zdanja i reče djevojci da pazi na njega:
- Sjedi ovdje dok ti ne pošaljem glasnika. Ja odoh ocu kako bih pripremio dvor za tebe i pokazao ti svoju moć.
Slušajući te riječi, radosna djevojka reče:
- Čini kako ti je volja...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

365. noć

Kada nastupi tri stotine šezdeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se djevojka obradovala kada je čula mladićeve riječi, te je rekla:
- Čini kako ti je volja.
Zatim je mislila kako će u gradu naići samo na raskoš i počast, kao što i priliči djevojci poput nje. Carević je ostavi i ode u grad, svome ocu, a kada ga otac vidje, obradova se njegovom dolasku i primi ga s dobrodošlicom. Onda carević reče ocu:
- Doveo sam carevu kćer o kojoj sam ti govorio i ostavio sam je izvan grada, u jednome vrtu. Došao sam da te obavijestim o tome kako bi mogao organizirati ljude, poći joj u susret pokazujući svoju moć, vojsku i saradnike.
- Drage volje! - usklikne car pa istog časa naredi građanima da na najbolji način ukrase grad, a on zajedno sa svojim vojnicima, državnim velikodostojnicima i ostalim uglednicima carstva i slugama, okićenim i obučenim u najljepše uniforme, izađe da je dočeka. Carević iznese iz dvora ukrase, dragocijenosti i ostalo čime se diče carevi. Pripremi za djevojku jednu odaju svu u zelenoj, crvenoj i žutoj svili, a zatim dovede u nju djevojke iz Indije, Bizanta i Abisinije, i unese u nju čudesne rijetkosti. Potom

carević napusti to zdanje sa svim što je u njemu i prije ostalih ode u onaj vrt. Uđe u zdanje u kome je ostavio djevojku i potraži je, ali ne nađe ni nju, niti konja. On se poče busati po licu i cijepati odjeću, a onda se dade u potragu po vrtu, gotovo izbezumljen. Zatim se pribra i pomisli: “Kako je mogla otkriti tajnu konja kad joj to nisam rekao? Možda je onaj perzijski mudrac koji je načinio konja naišao na nju, pa ju je uzeo sveteći se ocu za ono što mu je učinio!”
Carević pozva čuvare vrta i upita ih je li neko prošao pored njih. Pitao je:
- Jeste li vidjeli nekoga da je prošao pored vas i ušao u vrt?
- Nismo vidjeli nikoga da je ušao u vrt osim perzijskog mudraca. On je došao da bere ljekovito bilje...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

366. noć

Kada nastupi tri stotine šezdeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je carević, kada je čuo riječi stražara, bio siguran da je mudrac uzeo djevojku. Bilo je suđeno da carević ostavi djevojku u ljetnikovcu u vrtu i pođe u očev dvor da ga pripremi, a perzijski mudrac uđe u vrt da bere ljekovito bilje. On namirisa ugodni mošus koji se širio tim prostorom, a ugodni miris je dolazio od careve kćeri. Mudrac pođe za mirisom i stiže u onu odaju, te ugleda konja koga je sam načinio. Konj je stajao na vratima zdanja i čim ga mudrac vidje, srce mu zaigra od radosti, jer je plaho žalio za njim otkako mu je izmakao iz ruku. On priđe konju, dobro zagleda sve njegove dijelove i utvrdi da je ispravan. Htjede ga uzjahati i poletjeti, ali pomisli: “Moram vidjeti šta je to donio carević i ostavio ovdje zajedno s konjem!”
Mudrac uđe i zateče djevojku kako sjedi. Bila je kao jarko sunce na vedrome nebu i čim je vidje, mudrac shvati da je ta djevojka nešto izuzetno, da ju je carević doveo na konju i ostavio u tome zdanju, a sam je otišao u grad da joj pripremi doček i uvede je u grad uz izraze poštovanja i počasti. Onda mudrac uđe, duboko se pokloni pred djevojkom, a ona ga pogleda uočivši da je veoma ružan, te ga upita:
- Ko si ti?
- Ja sam carevićev glasnik - odgovori mudrac. - Poslao me k tebi i naredio mi da te prevedem u drugi vrt nedaleko od grada.
Djevojka ga sasluša, pa upita:
- Gdje je carević?
- U gradu je kod svoga oca i samo što nije došao s velikim svatovima.
- Hej, ti! Zar nije mogao carević da mi pošalje nekog drugog?
Mudrac se nasmija:
- Gospođice, neka te ne prevari moje ružno lice i odvratna pojava. Da si ti dobila od

mene ono što je dobio carević, hvalila bi me. Carević je mene izabrao i poslao me k tebi i zbog mog ružnog izgleda i odvratne pojave, jer je ljubomoran na te i zato što te voli. Inače, on ima nebrojeno mnogo crnih i bijelih robova, slugu i evnuha.
Kada djevojka ču njegove riječi, ona ih prihvati i povjerova mu, te pođe s njim...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

367. noć

Kada nastupi tri stotine šezdeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je mudrac ispričao djevojci o okolnostima u kojima se našao carević, pa mu je djevojka povjerovala i pošla s njim držeći ga za ruku.
- Jesi li mi doveo nešto za jahanje? - upita djevojka.
- Gospođice - na to će mudrac - doveo sam ti konja na kome si dojahala ovamo.
- Ne mogu ga sama jahati - odgovori djevojka, a mudrac se osmjehnu shvaćajući da je se domogao. On reče:
- Ja ću lično jahati s tobom.
Zatim mudrac uzjaha konja i posadi djevojku iza sebe, pribi je uza se i priveza je. Djevojka nije znala šta namjerava s njom. Mudrac okrenu zavrtanj, te se utroba konja napuni zrakom i on se pokrenu i zadrhta pa poletje uvis noseći ih izvan grada. Djevojka povika:
- Hej, ti! Šta bi od onoga što si mi govorio o careviću da te je poslao k meni?
- Neka Allah nagradi carevića! - odgovori mudrac. - On je odvratan i nevaljao.
- Teško tebi! - povika djevojka. - Kako se usuđuješ suprotstavljati naređenju svoga gospodara?
- On nije moj gospodar. Znaš li ti ko sam?
- Znam samo ono što si mi rekao o sebi.
- To što sam ti kazao bilo je samo lukavstvo kojim sam želio prevariti tebe i carevića. Cijelo vrijeme sam tugovao za ovim konjem pod tobom. On je moje djelo, a carević ga je bio preoteo. Sada sam se domogao i konja i tebe i na taj način sam ranio srce carevića kao što je on bio ranio moje srce. Nikada više neće imati ovoga konja. Nemoj brinuti, od mene ćeš imati veću korist nego od njega.
Kada djevojka ču njegove riječi, poče se busati po licu i zapomagati:
- Jao meni! Nisam dospjela do svoga dragog, niti sam ostala kod oca i majke!
Plakala je neutješno zbog onoga što joj se dogodilo, a mudrac ju je i dalje vodio u Bizant dok se ne spustiše u jedan zeleni lug s rijekama i drvećem. Taj lug nalazio se nedaleko od jednog grada, a u gradu je živio vrlo moćan car.
Slučaj htjede da je car upravo toga dana izašao u lov i šetnju, pa naiđe kraj toga luga i ugleda mudraca kako stoji, a kraj njega su bili konj i djevojka. Mudrac nije stigao ni

da se pribere, a na njega kidisaše carevi robovi, te zgrabiše njega, djevojku i konja i sve ih odvedoše caru. Kada car vidje koliko je mudrac ružan, a djevojka lijepa, on se obrati djevojci:
- Gospođice, u kakvom si odnosu s ovim starcem?
- To je moja žena i moja amidžična - požuri mudrac s odgovorom, ali kada djevojka ču njegove riječi, ustvrdi da on laže, govoreći:
- Niti ga poznajem, niti je on moj muž, već me je silom i na prijevaru oteo!
Čuvši djevojčine riječi, car naredi da istuku mudraca, te ga nasmrt izudaraše. Onda car naredi da ga odnesu u grad, pa ga tamo baciše u zatvor. Car mu oduze djevojku i konja, ali nije znao tajnu konja, niti kako se na njemu putuje.
Toliko o mudracu i djevojci.
Što se tiče carevića, on obuče putničko ruho, uze novaca koliko mu je potrebno i u očajnom stanju otisnu se na put. Putovao je što je brže mogao tražeći djevojku od jednog do drugog grada i raspitivao se o konju od ebanovine. Ko god je čuo priču o tome konju od ebanovine čudio se smatrajući to koještarijama. Carević je putovao tako jedno vrijeme, stalno se raspitujući i tragajući za djevojkom i konjem, ali ne bi o njima nikakvoga glasa. Zatim stiže u grad djevojčinog oca, raspita se i tu, ali ne saznade ništa. Zateče princezinog oca kako tuguje zbog gubitka kćeri, pa se carević vrati i uputi se u zemlje Bizanta tragajući i raspitujući se o njima... Šeherzadu zateče noć, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

368. noć

Kada nastupi tri stotine šezdeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se carević zaputio u zemlje Bizanta tragajući i raspitujući se o djevojci i konju. Slučaj htjede da odsjedne u jednom hanu i vidje grupu trgovaca kako sjede i razgovaraju, te carević sjede blizu njih i ču kako jedan veli:
- Prijatelji, vidio sam čudo nad čudima.
- A šta to? - upitaše ga.
- Bio sam u jednome kraju, u tome i tome gradu - i on spomenu ime grada u kome je bila djevojka. - Čuo sam kako stanovnici toga grada vode neobičan razgovor. Naime, jednog dana je car toga grada pošao u lov zajedno s grupom prijatelja i državnih velikodostojnika. Kada se nađoše na otvorenom prostoru, naiđoše pokraj zelenog luga i naiđoše tamo na nekog čovjeka koji je stajao, a kraj njega je sjedjela djevojka i imao je konja od ebanovine. Taj čovjek je bio ružan da ružniji ne može biti, a žena je bila prelijepa, očaravajuća, savršeno lijepa, vitka i skladna. Što se tiče konja od ebanovine, on je bio pravo čudo, takvo da niko nije vidio nešto slično njemu načinjeno.

Prisutni upitaše besjednika:
- I šta car uradi s njima?
- Što se tiče čovjeka, njega car poče ispitivati o djevojci, a on ustvrdi da je to njegova žena i amidžična. Djevojka pak reče da muškarac laže, te car nju uze, a naredi da izbatinaju muškarca i da ga bace u tamnicu. O konju od ebanovine ne znam ništa.
Kada carević ču riječi trgovca, priđe mu bliže i poče se obazrivo i ljubazno raspitivati dok mu ovaj ne kaza ime grada i njegovog cara. Pošto saznade ime grada i cara, mladić provede noć sav sretan, a sutradan se otisnu na put. Putovao je bez zastoja dok ne stiže do toga grada. Kad htjede ući u grad, uhvatiše ga čuvari kapija namjeravajući ga odvesti caru da ga on pita ko je, zašto dolazi u grad i šta najbolje zna raditi. Car je, naime, imao običaj ispitivati strance ko su i čime se bave.
Carević u grad stiže uvečer, a to je vrijeme kada niko nije mogao ući caru, niti se savjetovati s njim. Zato ga vratari povedoše u zatvor da ga tamo smjeste. Međutim, pošto tamničari vidješe kako je lijep, ne nađoše snage da ga odvedu u tamnicu, već ga ostaviše da sjedi s njima izvan zatvora. Čim stiže jelo, carević se najede zajedno s njima, a nakon jela zapodjenuše razgovor. Tamničari upitaše mladića:
- Iz koje si zemlje?
- Ja sam iz Perzije, iz zemlje drevnih careva - odgovori carević. Na te riječi, oni se nasmijaše i jedan reče:
- E, careviću! Slušao sam šta ljudi kazuju i kako pripovijedaju. Posmatrao sam prilike u kojima su se nalazili, ali nisam vidio ni čuo većeg lažova od ovog carevića u našoj tamnici!
- Ja nisam vidio ružnije stvorenje, ni gadniju njušku! - reče drugi.
- Šta vam je taj čovjek slagao? - upita mladić.
- Tvrdi da je on mudrac. Car ga je vidio na putu u lov. S tim čovjekom je bila divna žena, zanosna, vitka i skladno građena, a bio je tu i jedan konj od crne ebanovine. Ljepšega nikad nisam vidio. Što se tiče djevojke, ona je kod cara i on je voli, ali je ta žena poludjela. Da je taj čovjek mudrac kao što tvrdi, sigurno bi je izliječio. Car se upinje da je izliječi. Konj od ebanovine je u carskoj riznici. Što se tiče onog odvratnog čovjeka koji je bio s djevojkom, on je kod nas u tamnici. Čim padne noć, kuka i plače nad samim sobom ne puštajući nas da spavamo...
Šeherzadu zateče noć, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

369. noć

Kada nastupi tri stotine šezdeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su čuvari tamnice ispričali careviću sve o perzijskom mudracu koji je bio kod njih u tamnici, te kako je kukao i plakao nad samim sobom.

Careviću pade na um da valja smisliti nešto kako bi postigao cilj.
Kada se vratarima prispava, odvedoše mladića u zatvor i zaključaše vrata, te je mogao čuti kako mudrac na perzijskom jeziku jadikuje i kuka nad samim sobom:
- Teško meni zbog nesreće koju sam navukao na se i na carevića, i zbog onog što sam učinio djevojci, jer je nisam ostavio, a nisam ni svoj cilj postigao! Sve se to dogodilo zato što sam loše planirao: tražio sam što mi ne pripada! Ko traži ono što mu ne priliči, upada u nevolje poput mene!
Kada carević ču mudračeve riječi, on započe s njim razgovor na perzijskom jeziku:
- Dokle ćeš kukati i jadikovati? Zar misliš da je samo tebe zadesila nevolja kakva druge ne može zadesiti?
Slušajući sabesjednika koji se također žali na svoje jade, mudrac osjeti bliskost prema njemu. Čim osvanu jutro, vratari uzeše carevića, odvedoše ga caru i obavijestiše ga da je jučer stigao u grad, u vrijeme kada nije moguće ući caru. Onda car upita mladića:
- Iz koje si zemlje, kako se zoveš i čime se baviš? Zašto si došao u ovaj grad?
- Što se tiče moga imena - odgovori carević - ono na perzijskom glasi Hardža. Domovina mi je Perzija. Naučnik sam, po specijalnosti sam ljekar. Liječim bolesne i poludjele. Obilazim oblasti i gradove da bih sticao nova znanja. Kada vidim nekog bolesnika liječim ga. Eto, to je moje zanimanje.
Car se plaho obradova mladićevim riječima, te mu reče:
- Vrli mudrače, došao si upravo u vrijeme kada si nam potreban - i car mu ispriča cijelu priču o djevojci, te zaključi: - Ako je izliječiš i spasiš ludila, dat ću ti sve što zatražiš.
Na te careve riječi mladić odgovori:
- Neka te Allah učini moćnim, care. Podrobno mi opiši njeno ludilo i reci mi od kada joj se pojavilo, te kako si uhvatio nju, konja i mudraca.
Car mu ispriča sve potanko, dodajući:
- Mudrac je u tamnici.
- Sretni care, šta si uradio s konjem koji je bio uz djevojku?
- Još uvijek ga čuvam u jednoj od svojih odaja.
Carević pomisli: “Čini mi se da bi najbolje bilo da pregledam konja i da njega vidim prije svega ostalog. Ako bude u ispravnom stanju i ukoliko mu se ništa nije dogodilo, onda ću imati sve što sam htio. Ukoliko vidim da se više ne može kretati, smislit ću nešto kako da se spasim.” Potom se mladić obrati caru:
- Treba da vidim konja o kome je riječ. Možda ću na njemu naći nešto što će mi pomoći pri liječenju djevojke.
- Drage volje - odgovori car, pa ustade i povede mladića za ruku do konja.

Carević ga poče obilaziti i zagledati ispitujući u kakvom je stanju. Tako ustanovi da je konj u ispravnom stanju i da mu se ništa nije dogodilo. On se silno obradova zbog toga i reče:
- Neka ti Allah podari moć! Sada bih htio poći djevojci da vidim šta joj je. Molim Allaha da je izliječim pomoću onoga konja.
Zatim carević naredi da čuvaju konja, a car ga povede kući u kojoj je bila djevojka. Mladić uđe i zateče djevojku kako se busa i pada. Ona nije bila luda, već je tako postupala zato da joj se ne bi neko približio. Kada je carević vidje u takvom stanju, reče joj:
- Ne boj se, ti koja svijet očaravaš!
I mladić se poče obazrivo i ljubazno ponašati prema djevojci dajući joj na znanje da je to on. Kada ga djevojka prepozna, ciknu i pade bez svijesti zbog silne radosti. Car pomisli da je napad dobila zbog straha od mladića, a carević stavi usta na njeno uho i šapnu joj:
- Čarolijo svijeta, čuvaj da se ne prolije moja i tvoja krv. Strpi se i istraj, jer se nalazimo u položaju koji zahtijeva strpljenje i vješto planiranje da bismo se iščupali od cara tiranina. Ja ću poći njemu i reći ću mu: “Djevojka je zaista poludjela, a ja ti jamčim da ću je izliječiti pod uvjetom da je oslobodiš okova,” i bit ćeš izliječena. Kada car dođe k tebi, ljubazno razgovaraj s njim kako bi vidio da te mogu izliječiti. Tako ćemo imati sve što želimo.
- Sa zadovoljstvom - odgovori djevojka.
Carević ode od nje i uputi se caru sav sretan i radostan, pa mu reče:
- Sretni care, uz tvoju pomoć otkrio sam lijek za djevojku i izliječio sam je za tebe. Sada ustani i pođi k njoj. Blago i obazrivo razgovaraj s djevojkom, obećaj joj ono što će je obradovati i tako će se ostvariti sve što želiš od nje...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

370. noć

Kada nastupi tri stotine sedamdeseta noć, ona reče.
- Čula sam, sretni care, da je carević, predstavivši se kao mudrac-ljekar, došao djevojci, otkrio joj se, upoznao je s planom koji je smislio.
- Pristajem drage volje - reče mu djevojka na to, a carević se uputi caru i reče mu:
- Ustani i pođi djevojci. Blago razgovaraj s njom i obećaj joj ono što će je radovati, pa ćeš tako dobiti sve što želiš.
Car ustade i pođe djevojci. Čim ga ona ugleda, skoči na noge, duboko se pokloni i poželi mu dobrodošlicu. Car se plaho obradova, pa naredi robinjama i slugama da je dvore, da je vode u hamam, a da u međuvremenu pripreme nakit i odjeću. Robinje

odoše princezi, pozdraviše je, a ona im odgovori na pozdrav najljubaznije što je mogla. Potom joj staviše nakit i obukoše carsko ruho. Oko vrata joj staviše dijamantsku ogrlicu i povedoše je u hamam dvoreći je. Potom izvedoše iz hamama djevojku koja je bila poput punog mjeseca.
Kada stiže pred cara, princeza ga pozdravi i poljubi tlo pred njim, što ga je silno radovalo, te on reče careviću:
- Sve ovo događa se tvojom zaslugom, neka te Allah poživi.
- Ona će potpuno ozdraviti ako pođeš sa svojom vojskom i gardom na mjesto na kome si je našao - na to će carević. - Neka uza te bude konj od ebanovine koji je tada bio kraj nje. Tamo ću savladati duha u njoj, zatočiti ga i ubiti, tako da se više neće moći u nju vratiti.
- Sa zadovoljstvom - odgovori car, pa naredi da odnesu konja u lug u kome ga je našao zajedno sa djevojkom i mudracem Perzijancem. Dakle, car uzjaha zajedno sa svojom vojskom i povede djevojku, a njegovi ljudi nisu znali šta smjera.
Kada stigoše u lug, carević koji se predstavi kao mudrac naredi da djevojku i konja stave daleko od cara i vojske koliko pogled seže, a onda reče caru:
- Dopusti mi! Želim zapaliti anduz, pa ću izgovoriti zakletve i ovdje ću zatočiti demona kako joj se nikada više ne bi mogao vratiti. Zatim ću uzjahati konja od ebanovine i posaditi djevojku iza sebe. Kada to uradim konj će se uznemiriti i poći će do tebe. Time će sve biti okončano, a ti zatim radi šta hoćeš.
Car sasluša njegove riječi silno se radujući. Potom carević uzjaha konja, posadi djevojku iza sebe dok su ga car i njegova vojska posmatrali. Mladić pribi djevojku uza se, priveza je, pa okrenu zavrtanj za dizanje. Konj ih uznese uvis, a vojnici su ih posmatrali dok im ne izmakoše iz vida.
Pola dana car je čekao carevića da se vrati, ali njega ne bi i car izgubi svaku nadu. Silno je žalio i očajavao zbog rastanka s djevojkom, a onda povede svoju vojsku u grad.
U međuvremenu je carević letio prema očevom gradu sav sretan. Letio je bez prestanka dok se ne spusti na carev dvorac, te onda djevojku smjesti na sigurno mjesto. Zatim ode ocu i majci, pozdravi ih i reče im da dolazi djevojka, čemu se roditelji veoma obradovaše.
Toliko o careviću, konju i djevojci.
Što se tiče bizantskoga cara, on se vrati u grad, pa se zatvori u svoj dvorac, tužan i čemeran. Dođoše mu veziri koji ga počeše tješiti, govoreći mu:
- Taj koji je oteo djevojku čarobnjak je. Hvala Allahu koji te je spasio njegovih čarolija i lukavstva!
Bili su stalno uz cara dok on ne zaboravi djevojku.

Carević u međuvremenu priredi veliku svetkovinu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

371. noć

Kada nastupi tri stotine sedamdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je carević priredio veliku svetkovinu za građane.
Veselili su se cijeli mjesec dana, a zatim carević odvede djevojku u ložnicu i bezmjerno su uživali jedno u drugome. Što se tiče njegovog oca, on razbi konja od ebanovine, tako da više nije mogao da se pokreće. Onda carević napisa pismo djevojčinom ocu opisujući mu kako su i obavijesti ga da se oženio njegovom kćerkom, te da je ona s njim u izvrsnom raspoloženju. On posla pismo po svome glasniku, a otpremi i skupocjene darove. Kada glasnik stiže u grad djevojčinog oca, u jemenski grad Sanu, predade pismo i darove tome caru koji pročita pismo i plaho se obradova. Car primi darove ukazujući glasniku veliko poštovanje, a zatim i sam otpremi darove svome zetu i careviću po tome glasniku koji ih donese careviću obavijestivši ga o tome da se car, djevojčin otac, radovao kada je čuo da je njegova kćer dobro, te da je bio izvanredno veseo.
Carević je svake godine pisao svome puncu i slao mu darove. Tako su činili sve dok ne umre car, mladićev otac, koga carević naslijedi na prijestolju. Novi car je bio pravičan prema podanicima, vodeći ih putem sreće i zadovoljstva, te mu se potčiniše zemlje i pokoriše robovi. Živjeli su tako najsretnijim i najlagodnijim životom, sigurni, dok im ne dođe Rušiteljica Užitaka i Razbijačka Skupova koja ruši dvore i naseljava mezarja.
Slava Živome, koji ne umire i u čijoj vlasti je carstvo nebesko!

PRIČA O UNSULVUDŽUDU I NJEGOVOJ DRAGOJ AL-VARDI FI-L-AKMAM

Priča se da je u davno doba i u minulim vjekovima bio jedan moćni i veliki car koji je imao vezira po imenu Ibrahim. Taj vezir imao je prelijepu kćer, zanosnu i savršeno dražesnu. Djevojka je bila veoma pametna, divno obrazovana, ali je voljela razgovor, vino, tanahnu poeziju, rijetke priče koje svojom finom sadržinom plijene umove. Kao da je o njoj rekao pjesnik opisujući je:

Zavoljeh onu koja je Turke i Arape očarala
Dok je o pravu, jeziku i književnosti raspravljala.

Veli mi: "Ja sam objekt, a stavljaš me u genitiv;
Kad sam subjekt neću biti akuzativ!"

Rekoh joj: "Dušu i cijelog ću sebe dati;
Ne znaš li da sudba hoće prevariti.

Ako to nekada htjedneš nijekati -
Gledaj kako će se glava u repu smjestiti!"

Ta djevojka se zvala al-Varda fi-l-Akmam,[94] a tako su je nazvali zbog izvanredne nježnosti i blistave ljepote. Car je volio razgovarati s djevojkom zbog njenog savršenog obrazovanja. Imao je i običaj da svake godine okuplja uglednike carstva i da se igra kuglom.

I pošto dođe taj dan kada se ljudi okupljaju da bi se igrali kuglom, vezirova kćer sjede pored prozora da posmatra. Dok su se uglednici igrali, djevojka baci pogled i među vojnicima ugleda mladića lijepog da ljepšeg nikad nije vidjela. Izgledao je divno, svijetlog lica, nasmijan, dugonog i širokih ramena. Djevojka ga osmotri nekoliko puta, ali ga se nije mogla nagledati, pa reče svojoj njegovateljici:

- Kako se zove onaj lijepi mladić među vojnicima?

- Kćeri moja - odgovori njegovateljica - svi su oni lijepi. Koji je to među njima?

- Pričekaj da ti ga pokažem - reče djevojka, pa uze jabuku i baci je na njega tako da mladić podiže glavu i ugleda vezirovu kćer na prozoru, nalik na mjesec u mrklome mraku. Tek što je bacio pogled na nju, mladića sasvim obuze ljubav prema djevojci, te on izgovori stihove:

Tvoje oči il' strijele me pogodiše
Usred srca zaljubljenog dok te gledaše.

Je li to strijelu britku vojska poslala
Ili je s tvoga prozora doletjela ?

Kada se igra završi, djevojka reče njegovateljici:
- Kako se zove mladić koga sam ti pokazala?
- Zove se Unsulvudžud.[95]
Djevojka samo klimnu glavom. Kasnije je legla u postelju da spava, ali su joj se misli vrzmale po glavi, te ona poče uzdisati i recitirati stihove:

Ko te nazvao Radošću Svijeta nije pogriješio,
Jer si zaista svu radost svijeta sjedinio.

Mjeseče sjajni, licem svojim si obasjao,
Svjetlošću si svijet cijeli opasao.

Među svim ljudima ti si jedini
Sultan o čijoj ljepoti svjedoče meni

Obrva poput nuna izvijena;
Oči poput slova sad[96] ljubavlju ispisana;

Viti struk ti je kao nježna grana -
Pozove li je neko, nagne mu se sama.

Sve si vitezove nadmašio jarošću
Trajnom ljepotom i darežljivošću.

Pošto izrecitira pjesmu, djevojka je ispisa na komadu papira koji umota u parče svile izvezene zlatom i stavi to pod jastuk. Jedna njena njegovateljica je posmatrala, pa joj priđe i poče je zabavljati dok ne zaspa, a onda joj ukrade cedulju ispod jastuka, pročita je i saznade da se zaljubila u Unsulvudžuda.
Pošto pročita pismo, njegovateljica ga vrati na mjesto, a kada se gospodarica al-Varda

probudi, njegovateljica joj reče:
- Gospođice, ja sam tvoja savjetnica i zastupnica. Znaj da je ljubav snažna, da može i željezo topiti. Ako je čovjek krije, može izazvati bolest i jade, te se ne može ništa prigovoriti onome ko javno ispoljava ljubav.
- Kako se može izliječiti strast, dado? - upita djevojka.
- Lijek za to je ljubavno sjedinjenje.
- A kako je moguće ostvariti sjedinjenje?
- Do toga se može doći prepiskom, nježnim riječima, čestim izručivanjem pozdrava i želja. Eto, to sjedinjuje ljubavnike i olakšava im poteškoće. Ako se s tobom tako nešto događa, gospodarice, ja ću najbolje čuvati tvoju tajnu, zadovoljavati tvoje želje i nositi tvoja pisma.
Kada al-Varda ču njene riječi, pamet joj se pomuti od radosti, ali se suzdrža da bilo šta kaže zazirući od posljedica. Mislila je: "O ovome mom osjećanju niko ništa nije saznao, pa neću ni ovoj ženi odati ljubav dok je ne iskušam."
Onda njegovateljica reče:
- Gospođice, usnila sam da mi je došao jedan čovjek i rekao: "Tvoja gospodarica i Unsulvudžud vole jedno drugo. Pobrini se za njih, nosaj njihova pisma i nađi im se na usluzi. Čuvaj njihovu tajnu, pa ćeš dobiti veliku nagradu." Eto, ispričah ti što sam usnila, a na tebi je da odlučiš.
Onda al-Varda reče svojoj njegovateljici, pošto joj je ova ispričala što je usnila...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

372. noć

Kada nastupi tri stotine sedamdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je al-Varda rekla svojoj njegovateljici, pošto joj je ova ispričala što je usnila:
- Umiješ li čuvati tajne, dado?
- Kako ne bih umjela čuvati tajne kad sam ja najbolja među slobodnima! - odgovori njegovateljica.
Djevojka izvadi cedulju na kojoj je napisala stihove i reče:
- Odnesi ovo pismo Unsulvudžudu i donesi mi odgovor na njega.
Žena uze pismo i odnese ga Unsulvudžudu. Kad dođe k njemu, poljubi mu ruke i najljubaznije ga pozdravi, pa mu dade svitak papira. Mladić ga pročita i shvativši njegovu poruku, napisa na poleđini ove stihove:

Srce bih da zabavim i ljubav bih htio sakriti,
Ali ljubav moju lice će mi svima odati.

Poteku li suze, reći ću: “Rana je u očima"
I da ljubav moja nije dostupna zlobnicima.

Bio sam sam i za ljubav nisam znao,
A sad mi je srce puno jer zaljubljen sam postao.

Svoju povijest ti pričam na nju se žaleći,
Na ljubav se jadam tvoju milost tražeći.

Suzama sam je pisao jer sam se nadao
Da ćeš saznati koliko sam zbog tebe stradao.

Allah neka čuva ljepotom zaodjenuto lice:
Mjesec mu robuje, a sluškinje su njegove zvijezdice

Što služe ljepotu kakvu niko nije vidio,
Niti je vitkiju granu od nje upoznao.

Molim te bez ikakva zazora i usrdno -
Dođi mi na sjedinjenje ljubavno;

Dušu ću darovati - možda ćeš je primiti;
Sastanak mi je raj, a pakleno se rastati.

Mladić savi pismo, poljubi ga, pa ga dade ženi rekavši:
- Dado, omekšaj dušu svoje gospodarice!
- Slušam i pokoravam se! - odgovori njegovateljica, pa uze pismo, vrati se gospodarici i dade joj svitak. Al-Varda ga poljubi i podiže iznad glave. Zatim otvori pismo, pročita ga i, shvativši poruku, u dnu napisa ove stihove:

Ti, čije srce moju ljepotu počinje ljubiti,
Strpi se - možda ćeš u ljubavi sreće imati.

Kada saznam da me ljubiš iskreno,
Da je i tvoje srce ljubavlju kao i moje pogođeno.

Ljubavnim sastankom tada ću te darivati,
Premda nam se čuvari ne daju sastati.

Kada se noć na zemlju počne spuštati
U našim srcima će buktinja ljubavi planuti.

Iz postelje naše san će se odagnati
I naprezanje će naša tijela iznuriti.

Da ljubavnik ljubav taji šerijat nalaže -
Zato zavjesa sa nas neka se ne diže.

Ljubav prema gazelici dušu nije ispunila -
Ah, kad sa staništa naših ne bi odlazila!

Pošto napisa stihove, djevojka savi papir i dade ga njegovateljici koja ponese pismo Unsulvudžudu (miljeniku carevom), ali je srete jedan dvorjanin i upita:
- Kamo ideš?
- U hamam - odgovori žena koja se uplašila dvorjanina, tako da joj ispade pismo dok je izlazila na vrata.
Kasnije jedan sluga ugleda cedulju koja je ležala na podu i uze je. U međuvremenu, vezir izađe iz harema i sjede na sećiju, a taj sluga pođe k njemu da mu da pismo. I dok je vezir sjedio na sećiji, priđe sluga s pismom u ruci i reče:
- Gospodaru, našao sam ovu cedulju bačenu u kući, pa sam je uzeo.
Sluga predade veziru savijeno pisamce, te ga vezir otvori i vidje napisane stihove koji su već navedeni. On ih pročita, dobro zagleda rukopis i vidje da je to rukopis njegove kćeri. Vezir ode djevojčinoj majci plačući tako gorko da je bradu kvasio, a žena ga upita:
- Zašto plačeš, gospodaru?
- Uzmi ovaj papir i pogledaj ga - odgovori vezir.
Žena uze cedulju i čim je pročita, shvati da je to pismo njene kćeri al-Varde Unsulvudžudu, te i njoj dođe da zaplače, ali se savlada i reče veziru zadržavajući suze:
- Gospodaru moj, nema koristi od plača, već bi najbolje bilo smisliti kako da sačuvamo obraz i kako da prikrijemo šta se događa s našom kćeri.

Zatim žena poče tješiti vezira ublažavajući mu tugu.
- Bojim se za našu kćer zbog ljubavi - govorio je vezir. - Zar ne znaš da car veoma voli Unsulvudžuda, te me strah zbog dva razloga. Prvo, bojim se zato što je ona moja kćer, a drugo - bojim se zbog toga što je Unsulvudžud carev miljenik i moglo bi se nešto krupno izleći iz toga. Šta misliš ti...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

373. noć

Kada nastupi tri stotine sedamdeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam sretni care, da je vezir obavijestio ženu o tome što se događa s njihovom kćeri, pa ju je upitao:
- Šta misliš ti o tome?
- Sačekaj da klanjam istiharu.[97]
Žena klanja dva rekata istihare, a onda reče svome mužu:
- Nasred mora s blagom ima jedan otok-brdo koji se zove Otok majke bez djeteta, a kasnije ćeš čuti zašto je tako nazvan. Na to brdo ne može niko dospjeti bez velike muke. Tamo sagradi boravište za našu kćer.
Tako se vezir dogovori sa ženom da za kćer sagrade na brdu nepristupačan dvorac, da je tamo nastane i šalju joj hranu svake godine, te da ostave nekoga ko će joj praviti društvo i biti joj na usluzi.
Potom vezir okupi drvodelje, zidare i inženjere i posla ih na to brdo, te oni sagradiše nepristupačan dvorac kakvog oči nisu vidjele. Onda vezir pripremi zalihe hrane i devu, pa noću ode svojoj kćeri i naredi joj da pođe. Djevojka je osjećala da će se rastati s dragim. Kada izađe i vidje da je sve pripremljeno za putovanje, ona gorko zaplaka i na vratima napisa obavještenje za Unsulvudžuda o tome šta joj se dogodilo zbog ljubavi. Obavještenje je bilo takvo da se kosa dizala na glavi, da je moglo tvrdo stijenje topiti i suze su se morale liti. Ona napisa stihove:

Allaha ti, kućo, kada dragi jutrom prođe
Pozdravljajući znacima što život znače,

Isporuči mu moje pozdrave mirisne
Jer ne zna gdje ću biti u sabate večernje.

Ni ja ne znam kamo će me odvesti
Jer će me krišom i hitro otpremiti

Pod okriljem noći dok su se ptice sklonile
U granje da bi me neutješno oplakivale.

O tome onda kazuje jezik sudbine:
"O, propasti kad rastavljaju zaljubljene!"

Vidjeh da se čaša drumovanja napunila -
Sudba me pićem svojim silom napojila.

S tim pićem sam trpeljivost divnu pomiješala,
Al' me trpeljivost bez tebe nije utješila.

Pošto napisa stihove, djevojka uzjaha i povedoše je prevaljujući stepe i pustare, ravnice i jaruge, dok ne stigoše do mora s blagom. Podigoše logor na obali mora, pa sagradiše veliku lađu za djevojku u koju je ukrcaše zajedno sa ženskom poslugom. Vezir naredi ljudima da plove do onog otoka-brda, da u tamošnjem dvorcu ostave djevojku s njenom čeljadi, a da se onda vrate s lađom i čim se iskrcaju, neka je razbiju. Ljudi odoše i postupiše kako im je naređeno, pa se vratiše žaleći zbog svega što se dogodilo.
U međuvremenu, Unsulvudžud se probudi, klanja sabah, pa uzjaha konja i pođe u službu sultanu. Put ga nanese pored vezirove kapije kuda je obično prolazio u nadi da će vidjeti nekog od vezirovih pratilaca koje je inače viđao. On pogleda kapiju i vidje već navedene stihove napisane na kapiji.
Čim pročita stihove, mladiću se smrači pred očima i u duši mu planu oganj. Vrati se kući, ali se nije mogao smiriti, niti se mogao sabrati. Bio je uzrujan sve dok ne pade noć, a onda, krijući svoju muku, preruši se i izađe u mrklu noć lutajući bespućima i ne znajući kamo da pođe.
Putovao je cijelu noć i naredni dan dok ne upeče sunce i dok se ne ugrijaše planine. Mladića poče moriti žeđ, te on ugleda jedno stablo ispod koga je tekao potok. Pođe prema tome stablu, pa sjede u hlad na obali potoka i htjede se napiti, ali mu voda nije imala nikakvog ukusa. Mladić se promijeni, požutje, a noge su mu bile otekle od umora i hodanja, te on gorko zaplaka i lijući suze izgovori stihove:

Ljubav prema dragoj ljubavnika opija
Sve što više ga plam čežnje osvaja.

Zbog ljubavi bludi i neprestano luta,
Bez ugodne hrane i bez utočišta.

Kako onom što voli život može prijati
Kad je morao - o čuda! - drage ostaviti?!

Topim se dok strast u meni plamti
I ne prestajem suze niz obraze liti.

Da li ću nekog u njenom staništu vidjeti
Ko bi mi nujno srce mogao izliječiti?

Nakon stihova, mladić zaplaka tako gorko da nakvasi zemlju, a onda odlučno ustade i pođe s toga mjesta. Dok je putovao stepama i jarugama, odjednom se pred njim pojavi lav koga je gusta griva naprosto gušila. Glava mu je bila velika kao kakva kupola, usta šira od vrata i očnjaci kao slonove kljove.
Kada ga vidje, Unsulvudžud je bio siguran da će stradati, pa se okrenu prema kibli, izgovori kelime šehadet i spremi se da umre. Nekada je u knjigama čitao da se lav može smiriti tako što se čovjek smiri pred njim, jer lava smiruju blage riječi i gode mu pohvale. Zato mladić poče govoriti:
- O, lave iz čestara, pustinjski junače, viteže, junače nad junacima i životinjski care! Ja sam bezmjerno zaljubljen. More me ljubav i rastanak s dragom, i otkako sam se rastao s njom, izgubio sam pravi put. Poslušaj moje riječi i smiluj se mojoj ljubavi i strasti!
Kada lav ču šta mladić govori, odstupi, pa čučnu, podiže glavu prema njemu, te se poče poigravati repom i šapama. Vidjevši te pokrete, Unsulvudžud izgovori stihove:

Pustinjski lave, zar me hoćeš ubiti
Prije nego što ću se sa dragom sastati?

Ta ja nisam divljač dostojna i gojazna
Jer me ljubavlju iznurila moja dragana.

Otkad ona ode srce mi je klonulo
I tijelo mi je sada za pokrove stasalo.

Gospodaru pustinje, o ratniče lavlji,
Ne priređuj radost mom zlobniku u nevolji!

Mene, evo, rijeka suza zagušuje
I rastanak s dragom mene uznemiruje,

Žal za dragom usred noćne tmine
U ljubavi, a bez svijesti ostavlja me.

Kada mladić izgovori stihove, lav ustade i pođe prema njemu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

374. noć

Kada nastupi tri stotine sedamdeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Unsulvudžud izgovorio stihove, a onda lav ustade i pođe prema njemu lagahno, očiju punih suza. Priđe mladiću, liznu ga jezikom, pa pođe ispred njega dajući mu znak da ga slijedi. Tako je lav išao naprijed, a mladić ga je slijedio neko vrijeme dok ga ne dovede na jednu planinu. Zatim ga povede s te planine i mladić ugleda tragove ljudi koji su prošli kroz stepu. On shvati da su to tragovi ljudi koji su odveli al-Vardu. Pošto lav vidje da mladić ide tragom ljudi koji su odveli njegovu dragu, on ode svojim putem.
Unsulvudžud je pratio tragove danima i noćima dok ne stiže do bučnoga mora čiji su se talasi sudarali. On se nađe na morskoj obali i tu se izgubiše tragovi, te mladiću bi jasno da su otplovili morem. Unsulvudžud izgubi svaku nadu, pa proli suze i izgovori stihove:

Daleko je moj cilj, a nestaje mi ustrajnosti,
Jer kako ću ih morskom pučinom pratiti?

Kako da se strpim kad mi duša strada
I zbog ljubavi san mi na oči ne pada?

Otkako je draga iz zavičaja odjezdila
Srce mi je neugasivim plamom zapalila.

Kao Sejhun i Džejhun, ili Eufrat, počinju suze teći
I samo potop s neba od njih je veći.

Oči me bole od suza što se prolijevaju,
Srce ognjem gori i iskrama što sijevaju.

Vojska ljubavi i strasti na me nasrnu,
A vojska strpljenja razbijena uzmaknu.

Voleći je, dušu sam opasnosti izložio
I za dušu svoju najmanje sam mario.

Bože, ne kazni oči što su mogle gledati
Tu ljepotu kakvom ni mjesec ne može blistati.

Sada me oči moje drage obaraju
Strijelama što bez tetiva srce mi pogađaju.

Svojom podatnošću me prevarila ona
Kao što biva podatna vrbova grana.

Ah, kako sam želio s njome se zbližiti
U svojoj ljubavi i čemeru i u mučnini.

Sjetan sam opet kao što sam nekad bio -
Očaralo me sve to što sam iskusio.

Kada završi pjesmu, mladić zaplaka tako da se obeznani i ostade bez svijesti neko vrijeme, a onda dođe k sebi pa se osvrnu lijevo i desno, ali ne vidje nikoga u stepi. Uplaši se zbog zvijeri, te se pope na jedno visoko drvo i dok je boravio na tome drvetu, začu ljudski glas koji je govorio u nekoj pećini. Unsulvudžud osluhnu i odjednom vidje da je to neki pobožni čovjek koji se odrekao ovoga svijeta i posvetio se bogosluženju. Mladić tri puta pokuca na ulaz u njegovu pećinu, ali mu čovjek ne odgovori, niti izađe, te Unsulvudžud poče uzdisati i recitirati:

Kojim putem svoj cilj dosegnuti,

Kako se briga i nevolja osloboditi?

Od silnoga straha ja ču osijediti:
Iako mlad, srce i kosa će mi pobijeliti.

Nikog nema da mi u tuzi pomogne,
Ni prijatelja da mi u ljubavi oblakne.

Ah, koliko sam zbog čežnje prepatio,
Kao da sam se samoj sudbi zamjerio!

Kad bi se neko nemirnom ljubavniku smilovao,
Jer on je žuč rastanka već kušao!

Vatra mi u srcu i duši već jenjava
I pamet mi zbog rastanka bolnog malaksava.

Najveći dan bijaše kada sam kraj kuće prošao
I njen napis na kapiji kad sam pročitao.

Plakah tako da sam vrelu zemlju orosio,
Ali sam se od prolaznika i nepoznatih sakrio.

A bogomoljac u pećini za me nije mario -
Kao da je ljubav kušao i njen rob postao.

Ako nakon svega što sam dosad pretrpio
Cilj postignem - moj umor je nestao!

Kada Unsulvudžud završi pjesmu, ulaz u pećinu se otvori i on ču kako neko veli:
- Ah, milosti!
Mladić uđe u pećinu, pozdravi čovjeka koji mu odgovori na pozdrav i upita ga:
- Kako se zoveš?
- Zovem se Unsulvudžud.
- Zašto si došao ovamo?
Mladić mu sve ispriča. Kaza mu šta se sve dogodilo, te pobožni čovjek zaplaka:

- Unsulvudžude, ja sam ovdje već dvadeset godina i nikoga nisam vidio do jučer. Tada sam čuo plač i galamu i kada sam pogledao u tom pravcu, ugledao sam mnoštvo ljudi i logor podignut na morskoj obali. Ti ljudi sagradiše lađu na koju se neki ukrcaše i otploviše. Kasnije se lađa vrati s nekima koji su se bili ukrcali, te ljudi razbiše lađu i odoše svojim putem. Mislim da su ljudi koji su otplovili, a nisu se vratili upravo oni koje ti tražiš, Unsulvudžude. Velika je tvoja nevolja i nije ti zamjeriti. Međutim, ne može se voljeti, a da se patnja ne kuša.
Zatim pobožni čovjek kaza stihove:

Unsulvudžud misli da bezbrižan sam ja
Dok me strast i ljubav širi i savija.

Oduvijek sam ljubav i strast poznavao -
Otkad sam dijete bio i mlijeko sisao.

Dugo sam za nju znao i u njoj uživao;
Pitaš li nekog za me - svak me je poznavao.

Čašu strasti, bola i patnje sam ispijao,
Te sam izmožden i satrven postao.

Nekada sam imao snage i trpeljivosti
Al' britki pogledi uspješe mi strpljenje razbiti.

U ljubavi spajanja nema bez okrutnosti,
Jer oduvijek se privlače suprotnosti.

Ljubav je ljubavnicima svim presudila -
Zaborav im je kao herezu zabranila.

Kada pobožni čovjek završi pjesmu, priđe Unsulvudžudu i zagrli ga...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

375. noć

Kada nastupi tri stotine sedamdeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je pobožni čovjek izrecitirao pjesmu, pa je prišao

Unsulvudžudu i zagrlio ga, a onda su obojica tako zaplakali da su planine zatutnjale od njihovog plača. Plakali su dok se ne obeznaniše, a kada dođoše k sebi, pobratimiše se u ime uzvišenog Allaha. Zatim se čovjek obrati Unsulvudžudu:
- Noćas ću klanjati i zamoliti Allaha da mi posavjetuje šta da radiš.
- Bit će mi drago - odgovori mladić.
U međuvremenu, al-Vardu dovedoše na brdo, pa je uvedoše u dvorac i kada vidje kako je sagrađen, djevojka zaplaka govoreći:
- Allaha mi, ovo je divno mjesto, ali mu nedostaje samo to što u njemu nema moga dragog!
Djevojka je na ostrvu vidjela ptice, pa naredi jednom čovjeku da postavi zamke i ulovi nekoliko ptica, te da svaku ulovljenu pticu metne u kafez u dvorcu. Čovjek naredi kako mu je naređeno, a djevojka sjede kraj prozora, pa se sjeti svega što joj se dogodilo i njena strast i ljubav bijahu još veći, te proli suze i izgovori stihove:

Kome ću se na ljubav svoju žaliti,
Na rastanak s dragim zbog kojeg ću patiti,

Na plamen što mi u njedrima bukti,
Koji, plašeći se doušnika, neću ti odati?

Ja sam poput čačkalice postala
Zbog rastanka, vatre i što sam kukala.

Kad bi dragom sada na očima bila
Da vidi kako sam neutješna postala!

Dušman me sada, evo, zatoči
Na mjestu gdje mi dragi ne može doći.

Molim sunce da bezbroj selama izrazi
U vrijeme kad izlazi i kada zalazi

Mom dragome što ljepotom mjesec postiđuje
A tanahnošću vitku granu nadmašuje.

Reći ću ako me ruža na obraz mu podsjeti:

“Ne podsjećaj me nećeš li meni pripasti!”

U njegovim ustima nalazi se vinsko vrelo
Što rashlađuje kad sve je usplamtjelo.

On mi je srce i duša - kako ga zaboraviti;
On mi je bol i lijek, dragi što će me viđati!

Kada pade mrak, njena strast postade još veća i sjećajući se prošlosti ona poče recitirati:

Pade tama i osjetih strast bolnu i nemirnu,
Strast u meni sav bol moj pokrenu.

Nemir zbog rastanka u duši mi se nastani
I mislima odagnaše u svijet ništavni.

Zbog ljubavi sam nemirna, strast me sažiže,
Te tajnu koju skrivah suze mi otkriše.

Sva su mi stanja u ljubavi odavno znana:
Tanahnost tijela, slabost i bol neprebolna.

Pakao mog srca već odavno gori -
U plamenu žarkom srce će da mi izgori,

Nisam se mogla s dragim oprostiti
Na dan rastanka - ah, jade vječiti!

Šta je sa mnom bilo ko će mu kazati
I da ću trpeljivo pisma mu pisati.

Allaha mi, nikad neću prestati ga voljeti,
A u ljubavi se lijepo zaklinjati.

O, noći, dragog mi pozdravi i saopći
Da i sama si svjedok kako ne mogu zaspati.

Toliko o al-Vardi fi-l-Akmam.
Što se tiče Unsulvudžuda, njemu pobožni čovjek reče:
- Siđi u dolinu i donesi mi like s palmi!
Mladić se spusti pa donese like, a čovjek je uze i načini od nje mrežu sličnu onoj za nošenje slame, a onda reče mladiću:
- Unsulvudžude, duboko u dolini ima žbunja koje raste i suši se u korijenju. Pođi tamo napuni ovu mrežu žbunjem. Zaveži ga i onda baci u more, pa se popni na njega, a ono će te odnijeti na pučinu, možda ćeš tako doći do cilja. Inače, ko ne rizikuje ne može postići cilj.
- Slušam i pokoravam se - prihvati mladić, pa se oprosti s pobožnim čovjekom i ode da uradi onako kako mu je rekao, a čovjek prouči dovu za njega.
Unsulvudžud stiže usred doline i uradi kako mu je rekao pobožni čovjek. Kad na mreži dospije na pučinu, puhnu vjetar koji ga potjera na mreži dok ne izmače iz vida pobožnom čovjeku.
Mladić je neprestano plovio pučinom dok su ga valovi čas dizali, a čas spuštali. Posmatrao je čuda i užase mora dok ga sudbina ne dovede do Otoka majke bez djeteta gdje stiže nakon tri dana. On se iskrca na obalu kao ošamućeno pile, moren glađu i žeđu, i tu naiđe na potoke koji su hitali, vidje ptice raspjevane u granju, drveće bremenito plodovima, koje je raslo u parovima ili odvojeno. On se najede plodova i napi iz potoka, pa pođe naprijed i ugleda nešto bijelo u daljini. Zaputi se prema onom što je vidio i kada stiže tamo, vidje da je to nepristupačan i utvrđen dvorac, te mladić stiže na kapiju dvorca koja je bila zatvorena. Sjedio je pred kapijom tri dana i najzad se ona otvori, pa izađe jedan sluga koji ugleda Unsulvudžuda kako sjedi, te ga upita:
- Odakle si i ko te je doveo ovamo?
- Ja sam iz Isfahana. Plovio sam morem s trgovačkom robom. Razbila se lađa na kojoj sam plovio i valovi me izbaciše na ovaj otok.
Sluga zaplaka, zagrli ga i reče:
- Neka te Allah poživi, prijatelju! I ja sam iz Isfahana. Imam tamo amidžičnu koju sam volio još od malih nogu. Našu zemlju osvojiše jači od nas, pa me oteše zajedno s ostalima još dok sam bio mali. Uškopiše me i prodadoše kao evnuha i sada sam, eto, u takvom stanju...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

376. noć

Kada nastupi tri stotine sedamdeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je evnuh koji je izašao iz al-Vardinog dvorca kazivao Unsulvudžudu o svemu što mu se dogodilo, zaključujući:
- Ljudi koji su me oteli uškopiše me i prodadoše kao evnuha i sada sam, eto, u takvome stanju.
Potom evnuh uvede mladića u dvorište i čim uđe, Unsulvudžud ugleda veliko jezero oko koga je raslo drveće i žbunje, a u dvorištu je bilo ptica u srebrenim kafezima sa zlatnim vratima. Kafezi su bili obješeni na grane, a ptice u njima su cvrkutale slaveći Gospoda.
Unsulvudžud priđe prvoj ptici, pogleda je pažljivo i vidje da je to grlica. A ptica podiže glas ugledavši mladića i progovori:
- O, plemeniti!
Unsulvudžud se onesvijesti, a kada dođe k sebi, poče uzdisati i stihove kazivati:

Ah, grlice, jesi li kao i ja bezumna?
Govoreći: "Blagi!" moli onda Gospoda!

Kličeš li od zanosa da mi je znati,
Ili strasti što u srcu zna prebivati!

Pjevaš li od bola što si dragog izgubila,
Ili te zaboravio pa si se razboljela?

Jesi li bez ljubavi kao i ja ostala -
Okrutnost je znak da je ljubav minula?

Neka Allah čuva one što iskreno vole
Zaboravit ih neću makar im i kosti istruhle!

Nakon tih stihova, mladića uhvati vrtoglavica, a kada dođe k sebi, on priđe slijedećem kafezu u kome vidje goluba grivaša. Grivaš ga vidje, pa zaguka:
- O Vječni, neka Ti je hvala!
Unsulvudžud duboko uzdahnu i poče recitirati:

Golub mi reče sjetno gučući:
"Vječni, tugujem Tebi zahvaljujući.

Možda će me Allah u svojoj milosti
S dragom mojom na putu sjediniti.

Gospodar mednih usta me posjetio
I strast u meni još veću pobudio."

A ja rekoh dok je vatra plamtjela
U srcu mome i dušu mi palila,

Niz obraze krvave suze mi tekle,
Kao bujica niz lice se slivale:

"Svak' će ovdje nevolju iskusiti,
A ja ću svoju nevolju podnijeti.

Bogom se kunem: kada me sastavi
Jednog svijetlog dana s mojom ljubavi

Da mile ugostim sve ću učiniti,
Jer smo tako s njima naviknuti,

I ptice će iz tamnica pustiti
I tugu ću radošću zamijeniti."

Kada izgovori stihove, mladić priđe trećem kafezu i vidje u njemu slavuja koji, ugledavši mladića, zacvrkuta, te Unsulvudžud izgovori stihove:

Nježni glas slavuja mi se dopada,
Jer podsjeća na glas ljubavnika što propada.

Ah, za ljubavnike imajte milosti -
Koliko noći nemirnih morali su bdjeti!

Kao da se od silne strasti stvaraju,

Pa zbog žala ni jutra ni sna nemaju.

Pamet izgubih zbog nje što me okovala,
Ljubavlju i strašću za se me vezala.

Rekoh dok mi je suza suzu gonila:
"Dugim lancem suza mene si vezala."

Dok daljina je sve dalja, čežnja mi sve veća je,
Čežnja mi mira ne da i strpljenje nestaje.

Bude li sudba pravedna, ona će me sastaviti
S dragom mojom i Allah će nas zakloniti.

Odjeću skinut ću da bi draga vidjela
Kako me je rastanak i daljina iznurila.

Pošto izgovori te stihove, mladić priđe četvrtom kafezu i vidje u njemu bulbula koji tužno zapjeva ugledavši Unsulvudžuda, a mladić, čuvši njegovu pjesmu, proli suze i izgovori:

Divni glas bulbula u zoru ranu
Lijep je tako da ljubavnici zaborave strunu.

Unsulvudžud vam se na ljubav žali
I jade ljubavne što su ga satirali.

Koliko puta smo napjeve slušali
Što su ushitom željezo i kamen topili!

Jutrom nam je lahor pripovijedao
O cvijetnim vrtovima koje je pohodio.

S ushićenjem smo udisati i slušali
Jutarnji poj i lahore što su ćarlijali;

Sjećali se voljenih koji su otišli,
Te smo bujicama suze prolijevali.

U duši nam vreli plamen buknu,
Zapali se od iskre jedne koja sijevnu.

Ne da Allah strasno zaljubljenima
Da se vide i sastanu s voljenima.

Zaljubljeni jasno opravdanje imaju
Koje samo pronicljivi ljudi razumiju.

Kada izrecitira stihove, mladić pođe malo naprijed i ugleda jedan lijep kafez da ljepšeg nije bilo, i kada mu priđe vidje u njemu divljeg goluba, veoma poznatog među pticama po tome što tuži o svojoj ljubavi. Na vratu je imao divno nanizanu dijamantsku ogrlicu. Mladić pažljivo zagleda goluba i uoči da smušen i zanesen čuči u svome kafezu. Vidjevši ga u takvom stanju, mladić zaplaka i izgovori stihove:

Pozdravljam te, o šumski golube,
Brate ljubavnika i svih što se ljube!

I ja sam vitku gazelu zavolio
S pogledom što je britku sablju nadmašio.

Srce i duša mi u ljubavi izgaraju,
Mršavost i bolest mi tijelom caruju.

Slatkog užitka ja sam se lišio
I ugodnog sna sam se oslobodio.

Strpljenje i utjeha mene su napustili
A ljubav i radost su me ophrvali.

Kako će mi život bez njih prijati
Kad će oni moja želja i cilj ostati?

Pošto Unsulvudžud izgovori te stihove...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

377. noć

Kada nastupi tri stotine sedamdeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Unsulvudžud kazivao stihove, te se golub prenuo iz svoje obamrlosti slušajući recitaciju, pa je počeo gukati i tužiti, sve jače pjevajući i jecajući, tako da je malo falilo da pjevajući progovori. Kao da su o njegovim jadima kazani stihovi:

Ljubavniče, ti si me podsjetio
Na vrijeme kad sam zaljubljen bio.

Na dragu čiju sam pojavu ljubio,
Lijepu toliko da sam očaran bio.

Sa grane je tako divno pjevala -
Ni flauta joj nježnošću nije ravna bila.

Jedan lovac je mrežu svoju razapeo
Govoreći: "Kad bih u slobodu poletio!"

Za milost ja sam ga molio
Ne bi l' mi se kao ljubavniku smilovao.

Allah dragi njega je ustrijelio
Jer me je grubo od drage odvojio.

U svojoj čežnji ću sve više plamtjeti
Na vatri rastanka ja ću sagorjeti.

Bože koji štitiš strasne ljubavnike,
Daj ljubavi i otkloni muke!

Kad bi me draga u kafezu vidjela

Ona bi se smilovala pa bi me pustila.

Nakon toga, Unsulvudžud se obrati svome prijatelju iz Isfahana:
- Kakav je ovo dvorac? Ko je u njemu i ko ga je sagradio?
- Sagradio ga je vezir toga i toga cara za svoju kćer bojeći se da je ne zadesi zla sudbina i nesretan slučaj. Smjestio je ovdje djevojku zajedno s njenom pratnjom. Kapija dvorca otvara se samo jednom godišnje, kada se donose namirnice.
Unsulvudžud pomisli: "Dospio sam do svoga cilja, ali je dugo čekati!"
Što se tiče al-Varde, njoj nisu prijali piće ni hrana, ležanje ni spavanje. Njena strast je bivala sve jača, pa je obilazila dvorac, ali nigdje nije našla izlaza, pa zaplaka i poče recitirati:

Od dragog me bezdušno zatvoriše
I bol da kušam oni me natjeraše.

Plamenom ljubavi srce mi zapališe
Jer mi pogled od mog dragog odvratiše.

Zatočiše me u jednoj tvrđavi
Sagrađenoj na otoku na pučini.

Da ga zaboravim ako su htjeli,
Time su mi ljubav samo povećali.

Kako da ga zaboravim kad sve u meni
Potrese se na njegov pogled jedini?

Cio dan provodim tugujući
I noć bdijem o dragom misleći.

S mislima o njemu drugujem u samoći
I da ću ga sresti sve se nadajući.

Da li će nakon svega - da mi je znati -
Voljom sudbe želja mi se ostvariti!

Pošto izgovori te stihove, djevojka se pope na terasu dvorca pa sveza oko sebe balbešku odjeću i poče se spuštati dok ne dosegnu zemlju. Imala je najgizdavije haljine na sebi, a oko vrata dijamantsku ogrlicu. Zatim pođe kroz šipražje i jaruge dok ne stiže do morske obale i ugleda jednog ribara u čamcu koji je plovio morem.
I dok je ribar lovio, vjetar ga baci na otok, te se on osvrnu i ugleda al-Vardu na otoku. Ribar se uplaši i pobježe u čamcu. Djevojka ga poče dozivati dajući mu silne znake, a onda poče recitirati stihove:

Ribare, nemoj se zla bojati -
Ja sam žena kao ljudi svi!

Zar se nećeš mom pozivu odazvati
I moju priču cijelu saslušati?

Bog te čuvao, smiluj se mojoj ljubavi
Kad vidiš dragog kako žuri meni.

Volim dragog čije divno lice
Sjajem nadmašuje i mjesec i sunce.

Čim mu pogled vidi, gazela će reći:
“Tvoj rob sam ” - za blagost moleći.

Ljepota ispisa na njegovim obrazima
Jedan redak s čudesnim porukama.

Na pravom je putu ko svjetlo ljubavi ugleda,
A nevjernik je i bezbožnik ko zaluta.

Ah, možda će se moja molba uslišati
I sve jade ću svoje najzad naplatiti

Dijamantima i svakojakim rubinima.
Možda će mi dragi želju ispuniti,

Jer će mi se srce u ljubavi istopiti.

Ribar ču njene riječi, pa zaplaka i zakuka sjećajući se šta mu se dogodilo u mladosti, kada ga je ljubav bila savladala i strast ga mučila, kada je silno volio i ushićen bio i kada ga je plam ljubavi grijao, te on poče recitirati:

Tako mi strasti i očigledne nedužnosti:
Udari me bol, suze ne prestajem liti;

Oči mi bdiju u mraku mrklome
I srce je nalik kremenu tvrdome.

Od malehna sam ljubav osjetio,
Bol i nevolju sam odavno iskusio.

Cijelu dušu svoju ja sam zalagao
Da bih se s dalekom dragom sastao.

U opasnost sam tada srljao misleći:
Možda ću ućariti nešto pazareći,

Jer pravilo je da ljubavnici dobivaju
Kad naklonost voljenih kupuju.

Pošto izgovori stihove, ribar ukotvi čamac uz obalu i reče djevojci:
- Siđi u čamac i odvest ću te kamo god želiš.
Al-Varda se ukrca u čamac i ribar zaplovi, ali kada malo odmaknu od kopna, na čamac puhnu vjetar sa zadnje strane, te čamac brzo zaplovi dok putnicima obala ne izmače iz vida. Ribar nije znao kamo plovi, a vjetar je sve jače puhao tri dana. Onda se, voljom uzvišenog Allaha, smiri. Čamac je i dalje plovio dok ne stiže do jednoga grada na morskoj obali...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

378. noć

Kada nastupi tri stotine sedamdeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je čamac s ribarom i al-Vardom doplovio do jednoga grada na morskoj obali i ribar je namjeravao ukotviti čamac kraj njega.

U gradu je bio jarosni car po imenu Dirbas koji je u to vrijeme sjedio sa svojim sinom u carskome dvorcu. Gledali su kroz prozor na more, pa ugledaše čamac koji zatim pažljivo osmotriše i vidješe u njemu djevojku nalik na mjesec na obzorju. U ušima je imala menđuše sa skupocjenim rubinima, a oko vrata vrijednu dijamantsku ogrlicu, te car shvati da je djevojka kćer nekog uglednika ili cara. On siđe iz dvorca na kapiju prema moru i vidje ukotvljeni čamac na obali. Djevojka je spavala, a ribar je bio zauzet privezivanjem čamca. Car probudi djevojku koja se prenu i zaplaka, te je car upita:
- Odakle si? Čija si kćer i zašto si došla ovamo?
- Ja sam kćer Ibrahima, vezira cara Šamiha, a došla sam zbog jednog čudnog razloga i pod neobičnim okolnostima.
I djevojka ispriča caru sve, od početka do kraja, ne bojeći ga se nimalo. Potom poče uzdisati i recitirati:

Oči mi ranjava suza, a tuga neobična
Obuze me dok iz oka mi je tekla ona.

To je zbog prijatelja što mi se u duši nastani
Zauvijek, a ne uspjeh se s njime zbližiti.

Crte lica mu divne, blistave i zanosne -
Ljepotom je nadmašio Turke i Arabljane;

Sunce i mjesec pred njim su se pognuli,
Zaljubljeni i uljudni, njemu se priklonili.

Oči su mu čarolijom čudesnom osjenčene,
Nad njima je luk odakle se strijela odapinje.

Ti kome sam moleći se sve kazao o sebi,
Smiluj se onoj koju strast ljubavi ubi!

Ljubav me dovede tačno u tvoje dvorište,
Pa slaba, a odlučna za poštovanje molim te.

Kada se na obalu plemenitih pristane,

Došljaci misle da zaštita treba da im pripadne.

Nado moja, sakrij bruku ljubavnika
I budi, Gospodaru, uzrok njihovog sastanka!

Nakon tih stihova, djevojka ispriča caru sve o sebi, pa opet poče roniti suze i kazivati stihove:

Živjesmo dok ne vidjesmo čuda ljubavi,
A kaže se: "Uvijek kao u redžepu živi!"[98]

Nije li čudno što jutrom kada pođoše
Mojim suzama u srcu mi plamen zapališe;

Što mi je iz očiju suza kao srebro teklo
Pa mi na livadi lica zlato je niklo?

Kao da se šafran boja po njemu razlila
S Jusufove košulje što se krvlju natopila.

Kada je car sasluša i uvjeri se da su je strast i ljubav obuzeli, reče joj:
- Ne boj se! Postigla si ono što želiš; moram te dovesti do tvoga cilja, do onoga što tražiš. Poslušaj sada moje riječi:

Kćeri uglednika, postigla si što si htjela ti:
Evo radosne vijesti i nemoj se bojati -

Danas ću blago sakupiti pa ga poslati
Šamihu, a vitezovi će ga pratiti.

Poslat ću vreće mošusa, a bit će i svila,
Poslat ću mu zlata i srebra bijela.

Da, u pismu svome ja ću mu kazati
Da ću mu zet biti i s njim se oroditi.

Sav trud svoj ja ću uložiti
Neće li se tvoja želja brzo ostvariti.

Dugo sam ljubav kušao i tako je iskusio,
Te razumijem svakog ko je čašu ljubavi ispio.

Car izgovori stihove, pa ode svojoj vojsci, pozva vezira kome spremi nebrojeno blago i naredi mu da ga nosi caru Šamihu, te reče:
- Moraš mi dovesti od njega čovjeka po imenu Unsulvudžud. Reci caru: "Car hoće da uda kćer za Unsulvudžuda, tebi bliskog čovjeka, i zato ga moraš sa mnom poslati da bi se vjenčala u carevini svoga oca."
Car Dirbas napisa pismo caru Šamihu takve sadržine, dade ga svome veziru i još jednom mu naglasi da obavezno dovede Unsulvudžuda, te mu reče:
- Ne dovedeš li ga, skinut ću te s položaja!
- Slušam i pokoravam se - odgovori vezir, pa sa darovima ode caru Šamihu.
Pošto stiže tome caru, vezir mu uruči selam cara Dirbasa, pa mu predade pismo i darove koje je donio. Car ga vidje i pročita pismo naišavši u njemu na ime Unsulvudžuda, te gorko zaplaka i reče veziru-poslaniku:
- Gdje je Unsulvudžud? Otišao je i ne znamo gdje se nalazi. Dovedi mi ga, pa ću ti dati poklone veće od onih koje si donio!
Car je zatim ronio suze recitirajući stihove:

Vratite mi miloga,
Bogatstvo mi ne treba;

Ja neću darova,
Dragulja ni bisera.

Kod mene je bio kao mjesec puni
Lijep kao dar nebeski.

Od svih on bolji i ljepši je -
Ni srndać ravan mu nije.

Stas mu je kao grana vita
Što je plodovima bremenita,

Al' karakter ima koji grana nema,
Te razum plijeni svim ljudima.

Kao dijete sam ga odgajao,
Pazio ga i njegovao.

Zbog njega sad, evo, tugujem
I samo njemu misli upućujem.

Onda se car obrati veziru koji je donio darove i pismo:
- Idi svome gospodaru i reci mu da je već godina dana otkako je Unsulvudžud otišao, a njegov gospodar ne zna kamo je otišao, niti ima kakvih vijesti o njemu.
- Gospodaru - na to će vezir - moj car mi je rekao da će, ne dovedem li mu ga, skinuti me s vezirskog položaja i da ne dolazim u njegov grad. Kako onda mogu poći bez njega?
Tada se car Šamih obrati svome veziru Ibrahimu:
- Pođi s njim i povedi grupu ljudi pa svuda tražite Unsulvudžuda.
- Slušam i pokoravam se - odgovori vezir Ibrahim, pa uze grupu svojih ljudi i pođe u društvu vezira cara Dirbasa, te se dadoše u potragu za Unsulvudžudom...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

379. noć

Kada nastupi tri stotine sedamdeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ibrahim, vezir cara Šamiha, poveo grupu ljudi i pošao u društvu vezira cara Dirbasa, te da su se dali u potragu za Unsulvudžudom.
Kad god bi naišli pored beduina ili sjedjelačkog stanovništva, raspitivali su se za Unsulvudžuda:
- Da li je pored vas prošao taj i taj čovjek, koji izgleda tako i tako? - a ljudi su odgovarali:
- Ne poznajemo ga.
Raspitivali su se po gradovima i selima, tražili ga po ravnicama i jarugama, po stepama i pustinjama, dok ne stigoše na morsku obalu. Tu nađoše lađu, ukrcaše se i zaploviše dok ne stigoše do Otoka majke bez djeteta i tada vezir cara Dirbasa upita vezira Ibrahima:
- Zašto je ovo brdo nazvano tako?

- Zato što je u davna vremena bila jedna žena-džin iz Kine. Ona je zavoljela čovjeka i strast ju je obuzela. Međutim, bojala se da joj ne učine nešto nažao njeni rođaci. Kada je obuze još veća ljubav, ona potraži neko mjesto na zemlji gdje bi se mogla skloniti od rođaka i nađe ovo brdo odsječeno od ljudi i džina, i na koje ne dolazi nijedan čovjek, niti džini. Dakle, ona zgrabi svoga dragog i donese ga na otok, pa poče odlaziti svojima i krišom se vraćati njemu. Dugo je tako radila dok nije izrodila s njim više djece na otoku. Svi trgovci i putnici koji su plovili oko otoka čuli su plač djece, kao i plač majke koja je ostala bez njih, odnosno koja ih je izgubila. Tada su govorili: "Je li ovdje neka žena ostala bez djeteta?"
Vezir cara Dirbasa zabezeknu se priči, a onda nastaviše put, te stigoše do dvorca. Pokucaše na vrata i ona se otvoriše, pa se pojavi jedan sluga koji prepozna Ibrahima, vezira cara Šamiha, i poljubi mu ruke. Onda vezir uđe i u dvorištu ugleda jednog sirotog slugu koji je bio, zapravo, Unsulvudžud.
- Odakle je ovaj? - upita vezir.
- To je jedan trgovac čija imovina je potonula, a on se spasio, ali je izgubljen.
Vezir ga ostavi i pođe u dvorac, ali ne nađe ni traga od svoje kćeri, pa upita djevojke koje su tu bile. One mu rekoše:
- Ne znamo kako je otišla. S nama je provodila malo vremena.
Vezir zaplaka i izgovori stihove:

O, kućo u kojoj je jato ptica pjevalo,
Na čijem je pragu cvijeće cvjetalo!

Gonjen čežnjom do nje dođe onaj što voli,
Vidje da su joj kapije otvorili.

Da mi je znati gdje mi se duša izgubila
Iz kuće što bez gospodara je ostala!

U toj kući sve je bilo raskošno -
I vratari su imali porijeklo znamenito.

U tanahnoj odjeći bili su prefinjeni -
Da mi je znati gdje su domaćini!

Kada završi pjesmu, vezir se nastavi jadati i tužiti, pa uzviknu:

- U Božijem određenju nema nikakvog lukavstva, niti se sudbina može izbjeći!
Zatim se vezir pope na dvorac i nađe balbečku odjeću koja je bila privezana za puškarnice dvorca i dosezala je do zemlje. On shvati da se djevojka na tome mjestu spustila i otišla kao osoba u nevolji i skitnica. Zatim se osvrnu i ugleda na krovu dvije ptice - gavrana i sovu. Shvaćajući da su to ptice zloslutnice, vezir poče uzdisati i recitirati:

U kuću mile uđoh u velikoj nadi:
Kad vidim njene tragove, minut će me jadi,

Al' milu ne vidjeh, već vidjeh na kućnom krovu
Dvije ptice zloslutnice - gavrana i sovu.

I sudba mi reče: "Okrutan si bio
Kad si zaljubljene jedno s drugim rastavio!

Sada kušaj bol koji su oni kušali;
Te između' suza i vatre živeći cvili!"

Onda vezir siđe sa dvorca tugujući i naredi slugama da se popnu na brdo i da traže svoju gospodaricu. Sluge postupiše po naređenju, ali je ne nađoše.
Toliko o njima.
Što se tiče Unsulvudžuda, on se uvjeri da je al-Varda otišla, pa poče vikati iz svega glasa i pade u nesvijest. Kako ostade dugo u nesvijesti, ljudi pomisliše da je pao u trans u kome se utapa u ljepotu Gospoda.
Pošto vezir cara Dirbasa izgubi nadu da će naći Unsulvudžuda i vidjevši da je srce vezira Ibrahima skrhano zbog gubitka kćeri, on htjede poći caru Dirbasu i uputiti se u svoju zemlju, bez obzira što nije postigao cilj zbog kojeg je krenuo na put. Vezir Ibrahim, otac al-Varde, poče se opraštati s njim, a Dirbasov vezir mu reče:
- Želim povesti ovog sirotana, možda će uzvišeni Allah dati da se carevo srce smiluje na me, jer mladića je ionako Allah uzeo sebi. Kasnije ću ga poslati u Isfahan koji je blizu naše zemlje.
- Radi kako ti je volja - reče vezir Ibrahim, pa svaki pođe u svoju zemlju, a Dirbasov vezir povede Unsulvudžuda...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

380. noć

Kada nastupi tri stotine osamdeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je vezir cara Dirbasa poveo Unsulvudžuda kome je svijest bila pomućena. Nosili su ga tri dana obeznanjena i natovarena na mazge, tako da nije ni znao da ga nose.
Kada dođe k sebi, Unsulvudžud upita:
- Gdje se nalazim?
- Ti si s vezirom cara Dirbasa - odgovoriše mu, pa odoše veziru i obavijestiše ga da je mladić došao k sebi. Vezir mu posla đulsiju i šerbe, pa ga napojiše i vratiše u život. Onda su putovali bez zastoja dok ne priđoše gradu cara Dirbasa, te car poruči veziru:
- Ako nije s tobom Unsulvudžud, ne dolazi mi u grad!
Vezir pročita carevu naredbu i bi mu teško zbog toga. On nije znao da je al-Varda kod cara, niti je znao zašto ga je car poslao po Unsulvudžuda. Također nije znao zašto se car želi oroditi s carem Šamihom, a Unsulvudžud nije slutio kamo ga vode, niti da je vezir poslat da njega traži. Vezir pak nije znao da je upravo to Unsulvudžud.
Helem, kada vezir vidje da je Unsulvudžud došao k sebi, reče mu:
- Car me je poslao jednim poslom koji nisam obavio i kada je saznao da stižem, uputio mi je pismo u kome kaže: “Ako nisi obavio zadatak, ne ulazi mi u grad.”
- A šta je to trebalo caru? - upita mladić. Onda mu vezir sve ispriča, a Unsulvudžud ga je tješio:
- Ne boj se! Pođi caru i povedi mene, a ja ti jamčim da će Unsulvudžud doći.
Vezir se obradova mladićevim riječima pa reče:
- Je li istina to što kažeš?
- Jest - odgovori Unsulvudžud, a vezir uzjaha konja i povede mladića caru koji upita vezira:
- Gdje je Unsulvudžud?
- Care - na to će mladić - ja znam gdje je Unsulvudžud.
Car reče mladiću da priđe bliže, pa ga upita:
- Gdje se nalazi?
- On je sasvim blizu - odgovori mladić. - Kaži mi šta želiš od njega i ja ću ti ga dovesti.
- Vrlo rado, ali to zahtijeva da budemo sami - odgovori car pa naredi ljudima da odu, a on se sa Unsulvudžudom odvoji na jedno osamljeno mjesto i car ispriča mladiću cijelu priču, od početka do kraja. Unsulvudžud mu reče:
- Donesi mi gizdavu odjeću i obuci me, a ja ću ti uskoro izručiti Unsulvudžuda.
Car donese sjajnu odjeću koju mladić obuče, pa se predstavi:
- Ja sam Unsulvudžud, na žalost zlobnicima.
Zatim mladić poče kao strijelama pogađati srca pogledima i recitirati:

Uspomene na dragu u samoći sa mnom druguju.
I premda je daleko moju samotnost razgaljuju.

Samo su suze u mojim očima
I kad poteku lakše mi je u prsima.

Moja čežnja je velika da joj ravne nema,
Moja ljubav je pravo čudo nad čudima.

Noću bdijem, oka ne mogu sklopiti,
U ljubavi ću između vatre i raja juriti.

Svoju divnu trpeljivost ja sam izgubio
Pa sam u sve veću ljubav i jad tonuo.

Tijelo mi vehne zbog bolnog rastanka,
Čežnja promijeni izgled i opis moga lika.

Suze mi oči počinju ranjavati,
A nisam u stanju suzu vratiti.

Srce sam izgubio i ne mogu se ničeg dosjetiti -
Dokle će mi jedan bol drugi sustizati?

Moje srce i kosa jednako su osijedjeli
Zbog kraljice ljepote kakvu niste vidjeli.

Oni nas nagnaše da se rastanemo,
A ne žele da se ikad više sastanemo.

Ah, da li će nakon daljine i rastanka
Sudbina me udostojiti ljubavnoga sastanka?

Da li će zatvoriti knjigu koju je otvorila

Da bi rane sastankom i radošću zacijelila?

Da li će mi draga za stolom boraviti,
Hoće li radosti sjete zamijeniti?

Kada Unsulvudžud izgovori stihove, car mu reče:
- Allaha mi, vi se iskreno volite, vi ste na nebu ljepote dvije sjajne zvijezde; vaša ljubav je čudesna; vaš slučaj je neobičan!
Potom car ispriča al-Vardin slučaj u cjelosti, a mladić upita:
- Gdje je ona, čestiti care?
- Ona je sada kod mene - odgovori car koji pozva kadiju i svjedoke i vjenča djevojku s mladićem kome ukaza sve počasti i obasu ga dobročinstvima.
Nakon toga, car Dirbas posla izaslanika caru Šamihu obavještavajući ga o svemu što mu se dogodilo sa Unsulvudžudom i al-Vardom. Car Šamih se plaho obradova i posla caru Dirbasu pismo u kome je pisalo: "Pošto je brak zaključen kod tebe, svadba i prva bračna noć treba da bude kod mene."
I car Šamih opremi deve, konje i ljude, i posla po Unsulvudžuda i al-Vardu. Kada stiže pismo caru Dirbasu, on im darova veliko blago i posla ih u pratnji velikog broja vojnika koji ih dovedoše do njihovog grada. Pošto mladenci stigoše, bi svetkovina od koje ljudi veću nisu vidjeli. Car Šamih okupi sve svirače i pjevače, i priredi pir koji potraja sedam dana, a svakog dana bogato je darivao ljude i činio im dobročinstva.
Onda Unsulvudžud odvede djevojku u đerdek, pa se zagrliše i sjedoše plakati od silne radosti i veselja, te al-Varda kaza ove stihove:

Dođe radost, te sjete i brige odnese
I uprkos radosti mi opet nađosmo se.

Na nas puhnu lahor zbliženja mirisavi
Pa nam srce, duše i tijela opet oživi,

I sjaj prijateljstva nad nama bijesnu
I bubnjevi biju šireć' vijest radosnu.

Ne mislite da sad od tuge plačemo,
Već od radosti mi suze sad lijemo.

Silne strahote smo podnijeli i ispratili,
Nemirno more bola mi smo podnijeli.

U času sastanka sve smo zaboravili -
Sve strahote zbog kojih smo osijedjeli.

Kada djevojka završi pjesmu, oni se zagrliše, i grlili su se sve dok svijest ne izgubiše...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

381. noć

Kada nastupi tri stotine osamdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam sretni care, da su se Unsulvudžud i al-Varda, kada se sastadoše grlili neprestano dok se nisu obeznanili uživajući u susretu. Pošto se pribraše, Unsulvudžud izgovori stihove:

Ništa mi slađe u noćima ljubavnim
Nego kad omrknem s dragim pravednim.

Od sada smo mi zauvijek zajedno
I čas rastanka prošao je konačno.

Sada sudbina prema nama hita
Pošto nam je bila leđima okrenuta.

Sreća nam daje svoje stijegove
I nudi da pijemo pehare blistave.

Sastasmo se i na nevolju se žalimo,
Na noći u kojima tugu kušamo.

Zaboravismo sve što je prošlo, gospodo -
Milostivi nam oprosti što je minulo.

Divan li i ugodan život živimo
I svakim susretom sve više se volimo!

Nakon tih stihova, oni se opet zagrliše, pa legoše osamljeni. Razgovarali su, poeziju recitirali, fine priče pričali, dok ne utonuše u more strasti, i tako provedoše sedam dana ne znajući kada je noć, a kada dan, obuzeti silnom radošću i veseljem. Tih sedam dana bijaše kao jedan jedini dan, poslije kojeg drugog dana i nema. Ne bi znali da je sedmi dan nastao da ne dođoše robinje sa instrumentima. Al-Varda se nije mogla načuditi, pa izgovori stihove:

U inat zlobnicima i uhodama mnogim
Postigoh što sam željela sa svojim dragim:

Najzad se sastasmo i zagrlismo,
Na svilu zlatotkanicu padosmo,

Na kožnu postelju koja je napunjena
Mehkim perjem ptica porijekla neobična.

Vina neću jer sada mogu piti,
Sokovima ljubavi mogu se sladiti.

Zbog slasti sastanka ja i dragi ne znamo,
Blisko od dalekog ne možemo da razaznamo.

Sedam noći tako smo proveli
I gle čuda - nismo ni osjetili.

Čestitajući tu nedjelju, vi recite:
“Neka Allah da s dragim da ostanete!”

Pošto djevojka završi pjesmu, Unsulvudžud je poljubi više od stotinu puta, pa izgovori stihove:

Uz čestitke dođe dan radosni,
Dođoše ljubavnici rastanka spašeni.

Draga me zabavi slatkim pričama,

I napoji me pitkim besjedama

Tako da me piće njeno ošamutilo,
Te legosmo, a srce mi se uzbudilo.

I dalje smo pili pjesme pjevajući
I u silnoj radosti svojoj ne znajući

Kada dan počinje, a kada prestaje -
Sastanak s dragim sretan neka je!

Dragi mi gorčinu rastanka ne poznaje,
Gospod njega kao i mene usrećuje.

Kad mladić završi pjesmu, oni ustadoše, izađoše iz odaje i počeše ljude obasipati poklonima. Onda al-Varda naredi da joj pripreme hamam, pa reče Unsulvudžudu:
- Očinji vide, hoću da te vidim u hamamu gdje ćemo biti sami, bez ikoga.
Zatim je njihova radost postajala još veća, dok je al-Varda izgovarala stihove:

O, ti što odavno vladaš mnome -
A novo nije od pomoći starome!

O, ti što te niko ne može zamijeniti,
Kraj tebe prijatelja neću poželjeti;

Pođimo u hamam, oka mog svjetlosti,
I usred pakla džennet ćemo vidjeti.

Po grani aloje mi ćemo ga slijediti
A miris će nas u sveopćoj vlagi zapahnuti.

Tad sudbini ćemo grijehe oprostiti
I Milostivom Gospodu se zahvaliti.

Kad te u banji vidim ja ću kazati:

“Prijatno, dragi, uz sve blagodati!”

Pošto djevojka izgovori pjesmu, oni ustadoše pa odoše u hamam u kome su se grlili. Onda se vratiše u dvorac gdje su uživali u najvećoj radosti dok im ne dođe Rušiteljica Užitaka i Razbijačica Skupova.
Slava Onome koji se ne mijenja i koji je vječan! Njemu se sve vraća.

PRIČA O ABU NUVASU I HARUNU AR-REŠIDU

Priča se da je pjesnik Abu Nuvas jednoga dana ostao sam u dvoru i pripremao jednu raskošnu odaju u koju je donio raznovrsna jela i poslastice kakva se samo poželjeti mogu. Zatim pjesnik izađe da prošeta i potraži prikladnoga gosta za tu odaju, i pri tome je govorio:
- Bože moj, Gospodaru, molim te da mi dovedeš nekoga prikladnog za onu odaju, nekog s kim mogu danas objedovati!
Nije valjano ni izgovorio te riječi, kad ugleda tri golobrada lijepa mladića, kao da su džennetska djeca. Bili su različitog tena, ali su bili jednako čudesno lijepi. Njihovi udovi su budili nadu, kao što pjesnik reče:

Prolazeći kraj golobradih mladića, ja sam rekao:
"Baš sam vas zavolio", a jedan je odgovorio:

"Spadate li u darežljive i bogate?"
"Bogat sam, " rekoh, a oni će: "To dobit ćete."

Abu Nuvas je praktikovao da se sa lijepim mladićima zabavlja i ushićuje, te da ubire ruže njihovih svježih obraza, kao što pjesnik reče:

I starac stari ima nagon prema mladosti:
Voli mladiće i želi se zabaviti;

Ujutro je s mladićem iz Mosula nedužnoga
A poslije spominje onog iz Alepa, ne drugoga.

Dakle, Abu Nuvas priđe tim mladićima, pozdravi ih, a oni mu uzvratiše na najljepši način i iskazujući poštovanje. Zatim htjedoše poći jednim putem, ali ih pjesnik zaustavi stihovima:

Nemojte drugome trčati,
U mene je blago veliko -

Divno piće mogu vam nabaviti
Što ga sprema umijeće manastirsko.

Pečenja imam ovunjskoga,
Čak i ptica svake vrste;

Jedite i pijte vina rujnoga,
Drevnog kao da je od pozlate.

Jedan s drugim ljubav vodite,
A moju čunu izmeđ' sebe stavite!

Pjesnik zavede mladiće svojim stihovima, te oni osjetiše sklonost da ga zadovolje i odgovoriše mu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

382. noć

Kada nastupi tri stotine osamdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abu Nuvas zaveo mladiće svojim stihovima, te oni osjetiše sklonost da ga zadovolje i odgovoriše mu:
- Sa zadovoljstvom.
Zatim pođoše s pjesnikom njegovoj kući i u jednoj odaji zatekoše sve što je opisao u stihovima. Sjedoše da jedu i piju, da se naslađuju i sviraju, te zatražiše da Abu Nuvas presudi koji od njih je ljepši i dražesniji, koji ima ljepši struk i skladniju građu. Abu Nuvas pokaza na jednog od njih pošto ga prije toga dva puta poljubi, pa izgovori stihove:

Za madež na obrazu njegovom dušu ću dati,
Al' otkud mi novac da bih ga mogao kupiti?

Slava Onom ko mu obraz od malja očisti
I svu ljepotu u taj njegov madež smjesti!

Potom pokaza drugog poljubivši ga u usta i izgovori stihove:

Dragi moj ima madež na obrazu svome
Kao mošus što je na komforu sjajnome;

Oko mi se zadivi čim ga ugleda,
A madež reče: "Blagoslovite Muhammeda!"[99]

Onda pjesnik pokaza trećeg mladića koga poljubi deset puta i kaza stihove:

U srebrenoj čaši topi zlato momče fino,
Taj mladić kom je ruke obojilo vino.

S čašom i peharnicima je kružio,
A pogled je na drugu dvojicu uperio.

Srndać fini, to prelijepo Turče,
Slabine mu brdo Hunejn privlače!

Kad bi se moja duša u Bagdadu nastanila,
Srce bi mi njih dvojica pokretala.

Jedna ljubav bi me u Dijerbekr vodila,
A druga bi me u zemlju dviju džamija povukla.

Svaki mladić popi po dva pehara, a kada dođe red na Abu Nuvasa, on uze pehar i kaza stihove:

Ne uzimaj vino osim iz ruku jedne gazele
Čije su nježnost i tanahnost na vino ličile.

U vinu se istinski jedino onda uživa
Kad ga mladić blistavih obraza naliva.

Onda Abu Nuvas ispi svoju čašu pa poče kružiti po kući, a kada ponovo dođe red na njega, ponese ga radost, te on kaza stihove:

Drug za stolom pehar nek ti bude,
Pehari nek se sustižu i neka se slijede.

Iz ruke slatkoustog, čudesno lijepoga,

Nalik na mošus il' voće kad ga vidiš usnuloga,

Samo iz ruku tog srndaća uzimaj vina
A draže mi je sladiti se njegovim obrazima.

Kada alkohol omami Abu Nuvasa toliko da nije znao gdje mu je glava, a gdje noge, on se nagnu prema mladićima, pa ih poče ljubiti, grliti, preplitati svoje noge s njihovima, ne mareći za grijeh i sramotu, već recitirajući:

Potpuno uživam samo s mladićima
Što piju u društvu s ljepotanima.

Jedan od njih počinje da pjeva
A drugi mu s peharom u ruci nazdravlja.

Kad osjetim potrebu da poljubim,
Ja jednoga u usta cjelivam.

Blaženi bili! Kako je dan ugodan s njima
I čudesan li je sa izvrsnim slastima!

Ispijamo vino i bistro i miješano
Pod uvjetom: ko zaspi da ga tucamo.

Dok su se oni tako zabavljali, neko zalupa na vrata. Pustiše došljaka unutra i kada uđe, vidješe da je to zapovjednik pravovjernih Harun ar-Rešid. Svi skočiše na noge pa poljubiše zemlju pred njim, a Abu Nuvas se otrijezni iz strahopoštovanja prema halifi koji se obrati pjesniku:
- Abu Nuvase!
- Evo me, zapovjedniče pravovjernih, Allah ti pomogao!
- Šta se ovo događa? - upita halifa.
- Nesumnjivo je situacija takva da ne treba ni pitati - odgovori Abu Nuvas.
- Abu Nuvase - na to će halifa - molio sam Allaha da me posavjetuje pa sam te postavio za kadiju podvodača.
- Da li ti je drago zbog toga postavljenja, zapovjedniče pravovjernih?
- Jest.

- Imaš li onda kakvu predstavku da mi podneseš, zapovjedniče pravovjernih? - upita pjesnik, a halifa se naljuti, pa ode pucajući od bijesa.
Kad pade noć, zapovjednik pravovjernih je provede ljuteći se na Abu Nuvasa koji, međutim, provede noć u sjajnom raspoloženju i radosti.
Kad osvanu jutro i granu sunce, Abu Nuvas okonča sjedeljku i otpusti mladiće, pa odjenu svečano ruho i izađe iz kuće uputivši se zapovjedniku pravovjernih. Halifa je imao običaj da poslije raspuštanja carskog vijeća odlazi u odaju za prijem u koju zatim poziva pjesnike, svoje sabesjednike, muzičare, te oni svi posjedaju na svoja mjesta ne griješeći u tome. Kada halifa toga dana dođe iz divana u odaju za prijem, on pozva sagovornike i reče im da zauzmu svoja mjesta. Onda stiže Abu Nuvas i htjede da sjedne na svoje mjesto, a halifa pozva oružnika Mesrura i naredi mu da svuče Abu Nuvasa, te da mu na leđa priveže magareće sedlo, da mu na glavu stavi ular, a na zadnjicu podrepnjak, pa da ga tako voda po odajama robinja...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

383. noć

Kada nastupi tri stotine osamdeset i treća noć ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je zapovjednik pravovjernih naredio oružniku Mesruru da svuče Abu Nuvasa, te da mu na leđa priveže magareće sedlo, da mu na glavu stavi ular, a na zadnjicu podrepnjak, pa da ga tako voda po odajama robinja, po haremu i ostalim mjestima da bi ga ismijavali, a nakon toga da mu odsiječe glavu i donese je.
- Slušam i pokoravam se - reče Mesrur i uradi kako mu je halifa naredio. On poče vodati pjesnika po ženskim odajama kojih je bilo koliko i dana u godini.
Abu Nuvas ispade smiješan i ko god ga je vidio davao mu je novac, tako da se vrati s punim džepom novaca. I dok se to s njim događalo, naiđe Džafer al-Barmakid i uđe halifi, a bio je odsutan zbog nekog važnog posla za zapovjednika pravovjernih. Džafer ugleda Abu Nuvasa u takvom stanju, prepozna ga i uskliknu:
- Abu Nuvase!
- Evo me, gospodaru! - odazva se pjesnik.
- Šta si zgriješio, pa te snađe takva kazna?
- Sva moja greška je u tome što sam gospodinu halifi poklonio svoje najljepše stihove, a on mi je darovao svoju najljepšu odjeću.
Kada to ču zapovjednik pravovjernih, nasmija se od sveg srca koje bijaše puno gnjeva i srdžbe, te mu oprosti i naredi da mu daju punu kesu novaca.

ANEGDOTE O VELIKODUŠNIMA, PRIJAZNIMA I PRIVRŽENIMA

Priča o čovjeka iz Basre i njegovoj robinji

Priča se da je neki čovjek iz Basre kupio robinju koju je lijepo obrazovao, obučio je i plaho volio. Potrošio je sav novac uživajući i veseleći se s njom, tako da je ostao bez ičega. Kada mu dojadi život u bijedi, robinja mu reče:
- Gospodaru, prodaj me jer ti je potreban novac, a meni je žao što si u tako jadnom stanju. Ako me prodaš i počneš trošiti novac koji dobiješ za me, bit će bolje nego da ostanem kod tebe. Možda će ti Allah pomoći da staneš na noge.
Zbog teškog položaja u kome se našao, gospodar pristade na to, pa uze djevojku i odvede je na trg. Posrednik je ponudi emiru Basre koji se zvao Abdullah ibn Muammer at-Tajmi. Djevojka se svidje emiru, te je on kupi za pet stotina dinara i dade novac njenom gospodaru koji, primivši novac, htjede poći, a djevojka zaplaka i izgovori stihove:

Nazdravlje nek ti je novac koji si dobio,
A meni si samo jad i brigu ostavio.

Duši svojoj velim koja se tuzi predala:
Dodao il oduzeo - dragog si izgubila!

Kada gospodar ču njenu recitaciju, on duboko uzdahnu i poče kazivati stihove:

Ako u ovome lukavstvo ne koristi
I ako smrt samo ostaje - oprosti.

I jutrom i uvečer nje ću se sjećati,
Teška srca s njom ću besjediti.

Pozdravljam te, al' se ne možemo posjećivati -
Samo voljom Ibn Muammera možemo se sastati.

Kada Abdullah ibn Muammer ču stihove i vidje njihovu tugu, on reče:
- Allaha mi, neću dopustiti da se mojom zaslugom rastanete, jer mi je jasno da se

volite. Uzmi i novac i djevojku, čovječe, i neka vas Allah blagoslovi. Rastanak teško pada ljubavnicima.
Poljubiše mu ruku oboje, pa odoše i ostadoše zajedno dok ih smrt ne rastavi.
Slava Onome koga smrt ne može sustići!

Priča o uzritskom ljubavniku i njegovoj dragoj

Priča se da je u plemenu Banu Uzra bio jedan oštroumni čovjek koji nijedan dan nije provodio bez ljubavi. Desi se da zavoli jednu lijepu ženu u naselju i nekoliko dana joj je slao pisma, ali je ona bila gruba prema njemu izbjegavajući ga dok čovjeka ophrvaše ljubav i strast, te se on veoma razbolje i dopade postelje. Nije mogao spavati, tako da ljudi shvatiše o čemu se radi i pronese se glas o njegovoj ljubavi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

384. noć

Kada nastupi tri stotine osamdeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je čovjek pao u postelju, ali mu san nije dolazio na oči, te ljudi shvatiše o čemu se radi i pronese se glas o njegovoj ljubavi. Bolest mu se pogoršavala i bol je bivao sve jači, tako da zamalo nije umro. Njegovi i njeni rođaci počeše je moliti da ga obiđe, ali je ona odbijala sve dok se čovjek ne suoči sa smrću. Ženu obavijestiše o tome, te se ona sažali i podari ga posjetom. Čim je čovjek vidje, oči mu zasuziše, te on skrhana srca poče recitirati:

Kad me mrtva budu nosili, života ti
(Četiri čovjeka će me na ramenima nositi)

Hoćeš li za njima poći i pozdraviti
Mezar u kome ću mrtav počivati?

Žena gorko zaplaka kada ču njegove riječi, pa reče:
- Allaha mi, nisam znala da si toliko zaljubljen da si se suočio sa smrću! Da sam to znala, pomogla bih ti i naslađivala bih se tvojom blizinom.
Na te riječi, čovjek proli suze kao kišu i izgovori stihove:

Ona dođe kada se smrt ispriječi međ' nama -
Htjela bi biti sa mnom, ali koristi nema.

Nakon toga, čovjek jauknu i izdahnu, a žena pade po njemu ljubeći ga i plačući. Plakala je do besvijesti, a kada dođe k sebi, ona ostavi u amanet svojoj familiji da je ukopaju u njegovu grobnicu kada umre.
I lijući suze, žena je recitirala:

Na zemlji smo tako slatko živjeli,
Svome domu i domovini dika smo bili.

Zla sudbina ipak nas rastavi
I u zemljinoj utrobi hoće da nas sastavi.

Pošto izgovori stihove, žena briznu u plač ne prestajući dok ne izgubi svijest. Tri dana je bila obeznanjena, a onda preminu i ukopaše je u grobnicu uzritskog ljubavnika.
To je jedna od čudesnih stvari u ljubavi.

Priča o jemenskom veziru i njegovom bratu

Priča se da je gospodin Bedruddin, jemenski vezir, imao čudesno lijepog brata i da je mnogo brinuo o njemu. Bedruddin poče tražiti nekoga ko će ga poučavati, te nađe jednog dostojanstvenog šejha, krepkog i pobožnog, pa ga smjesti u kuću koja se nalazila pored njegove kuće. Šejh provede nekoliko dana u toj kući odlazeći svakog dana u kuću gospodina Bedruddina da poučava njegovog brata, a zatim se vraćao svojoj kući.
U šejhovom srcu se zače ljubav prema mladiću. Njegova ljubav bivala je sve veća, te on jednoga dana odade mladiću svoja osjećanja, a mladić ga upita:
- Kakvim lukavstvom da se poslužim kad ni danju ni noću ne mogu ostaviti brata, jer je, kao što vidiš, stalno uza me.
- Moja kuća se nalazi pored vaše kuće - reče šejh. - Kada tvoj brat zaspi, možeš ustati i poći u zahod, a ljudi će misliti da spavaš. Onda se popni uza zid, a ja ću te dočekati s druge strane. Ostani kod mene nakratko, pa se vrati, tako da tvoj brat ništa ne osjeti.
- Drage volje - pristade mladić.
Kasnije šejh pripremi mnoštvo lijepih stvari dostojnih mladićevog ranga.
Što se tiče mladića, on pođe u zahod i pričeka da mu brat zaspi. Prođe jedan dio noći i brat mu utonu u san, te mladić pođe do zida i zateče šejha kako stoji čekajući ga. On pruži mladiću ruku, pa ga povede u odaju. Bila je to noć punog mjeseca. Njih dvojica su sjedjeli i razgovarali ispijajući čaše vina. Onda šejh poče pjevati, dok ih je puni mjesec obasjavao.

Sjedjeli su neko vrijeme u radosti i veselju, uživajući u sreći i blaženstvu koje pamet pomućuje i koja se ne da opisati. U to vrijeme probudi se gospodin Bedruddin i kad ne vidje brata ustade preplašen, ugleda otvorena vrata i izađe. Načuvši tihi razgovor, on se pope uza zid na terasu, pa vidje upaljeno svjetlo u šejhovoj kući. Bedruddin proviri iza zida i vidje njih dvojicu s čašom koja je kružila. Šejh osjeti prisustvo Bedruddina, dok mu je čaša bila u ruci, pa zasvira i zapjeva:

Vinom svojih usta mladić me napajao,
Brčićima i ostalim meni je nazdravljao.

Obraz uz obraz, sa mnom je zagrljen bio
Ljepotan u snu kakvog nisam vidio.

Puni mjesec nas je obasjavao -
Kad bi ga pitao, on brata ne bi odao.

Gospodin Bedruddin je bio toliko blag da je, saslušavši stihove, rekao:
- Allaha mi, neću vas odati!
Gospodin Bedruddin ode ostavljajući ih u neizmjernoj radosti.

Priča o ljubavi dvoje učenika

Priča se da su jedan dječak i jedna djevojčica zajedno učili u školi i dječak se zaljubi u djevojčicu... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

385. noć

Kada nastupi tri stotine osamdeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se dječak veoma zaljubio u djevojčicu. Jednoga dana, dok druga djeca nisu obraćala pažnju, dječak uze njenu ploču i napisa stihove:

Šta ćeš reći o onom koga je ljubav smoždila,
Koga je ljubav prema tebi izbezumila?

Na svoju ljubav i na patnju on ti se žali;
Na jade koji u srce mu ne bi stali.

Djevojčica uze svoju ploču, vidje napisane stihove, pa kada ih pročita i shvati njihov smisao, ona zaplaka iz sažaljenja prema dječaku i ispod dječakovog pisma napisa stihove:

Kad vidiš da ljubavnik će malaksati
Zbog ljubavi, valja se smilovati;

Svoj cilj u ljubavi on će postići
Makar će sve na njega se dići.

Dogodi se da učitelj naiđe kraj njih, pa pogleda ploču kad oni nisu obraćali pažnju, pročita šta piše i bi mu žao učenika, te na ploči dometnu stihove:

Ne kažnjavaj, već dobar spram zaljubljenog budi,
Jer on od ljubavi ionako glavu gubi.

A učitelja svoga nemojte se plašiti -
Više puta je ljubav i on znao iskusiti.

Igrom slučaja, gospodar te djevojčice-robinje uđe u školu, vidje njenu ploču, pa pročita šta su napisali djevojčica, dječak i učitelj. Onda on u dnu ploče, ispod svega dopisa:

Dok ste živi, neka vas Allah ne razdvoji nikada,
A snaga neka izda vašeg klevetnika,

A od učitelja - Allaha mi mojega
Nikad ne vidjeh podvodača boljega.

Onda njen gospodar posla po kadiju i svjedoke, vjenča ih u toj odaji. Zatim priredi pir i bogato ih darova, te su njih dvoje živjeli sretni i zadovoljni dok im ne dođe Rušiteljica Uživanja i Razbijačica Skupova.

Priča o pjesniku al-Mutelemmisu i njegovoj ženi

Priča se da je pjesnik al-Mutelemmis[100] pobjegao od an-Numana ibn al-Munzira i nije ga bilo dugo, tako da su ljudi pomislili da je umro. Pjesnik je imao lijepu ženu po

imenu Umejma kojoj su rođaci savjetovali da se uda. Ona je to odbijala, ali su mnogi prosci navaljivali, te ju je rodbina prisiljavala na udaju i ona najzad pristade, premda nerado. Udadoše je za jednog čovjeka iz njenog plemena, ali je ona i dalje veoma voljela svog muža al-Mutelemmisa.
I upravo one noći kada je trebalo da je odvedu čovjeku za koga su je silom udali pojavi se njen muž al-Mutelemmis. On ču u naselju svirale i defove, i vidje znakove svadbe, pa upita djecu kakvo je to veselje, a oni mu odgovoriše:
- Al-Mutelemmisovu ženu Umajmu udali su za toga i toga, i upravo noćas on će je obljubiti.
Kada to ču, al-Mutelemmis se posluži lukavstvom i uđe u nevjestinu sobu s grupom žena, te mladence zateče u postelji i vidje da je mladoženja već prišao nevjesti koja duboko uzdahnu, zaplaka i poče recitirati:

Ah, da mi je znati - a slučajnosti ima -
Mutelemmise moj, gdje živiš sada!

Kako je njen muž al-Mutelemmis bio jedan od najčuvenijih pjesnika, on izrecitira:

U najbližu kuću, Umejmo, ja sam stigao
I dok sam putovao za tobom sam čeznuo.

Mladoženji u hipu postade sve jasno, te on hitro izađe recitirajući:

Dobro mi bijaše, a sad sam nadrljao -
Jer ovaj dom sretno vas je sastavio.

Mladoženja ih ostavi i ode, te njen muž al-Mutelemmis ostade nasamo s njom. Živjeli su najsretnijim i najugodnijim životom dok ih smrt ne rastavi.
Neka je slava Onome po čijoj zapovijedi zemlja i nebesa opstoje.

Priča o Harunu ar-Rešidu i Zubejdi

Priča se da je halifa Harun ar-Rešid veoma volio gospođu Zubejdu, pa joj je uredio posebno mjesto za razonodu gdje je načinio jezerce, ogradio ga drvećem i doveo vodu sa svih strana. Drveće se isplelo iznad jezera, tako da kad bi se čovjek kupao u njemu niko ga nije mogao vidjeti od gustog lišća. Jednog dana, gospođa Zubejda dođe na to mjesto i priđe jezeru... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po

carevom dopuštenju.

386. noć

Kada nastupi tri stotine osamdeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je gospođa Zubejda jednog dana došla na to mjesto, prišla jezercetu i počela posmatrati njegovu ljepotu. Dopade joj se njegovo bljeskanje i kako je drveće nad njim ispleteno. Pošto je bila velika vrućina, Zubejda se svuče, uđe u jezerce i stade, a jezero nije sakrivalo onoga ko je stajao u njemu. Ona poče puniti srebreni ibrik i poljevati se vodom.
Halifa saznade za to, pa izađe iz dvorca i poče je uhoditi kroz lišće, te ugleda golu Zubejdu, kojoj se vidjelo i ono što je inače sakriveno. Zubejda osjeti da je halifa iza lišća i da je posmatra golu, te se ona okrenu prema njemu, ugleda ga i postidi se. Zato pokri rukama picu, ali je bila toliko zamašna da je naprosto kipila iz njenih ruku. Zadivljeni halifa se okrenu i izgovori stihove:

Nešto sramotno moje oči vidješe
I ljubavnu halatku mi uspraviše.

Nakon toga halifa nije znao šta da kaže, pa posla po Abu Nuvasa i kada ovaj dođe, halifa mu reče:
- Izrecitiraj mi pjesmu koja počinje stihovima:

Nešto sramotno moje oči vidješe
I ljubavnu halatku mi uspraviše.

- Slušam i pokoravam se - na to će Abu Nuvas, pa za tren oka sroči i poče recitirati:

Nešto sramotno moje oči vidješe
I ljubavnu halatku mi uspraviše

Na gazelu koja me zarobila
U hladu gusto prepletena bilja

Dok se vodom poljevala,
Iz ibrika vodu posipala;

Kad mene ugleda, nju je pokrila
Ali joj je iz ruku naprosto kipjela -

Ah, da mi je na njoj ostati,
Te sabat il' dva ne ustati!

Zapovjednik pravovjernih se osmjehnu na pjesnikove stihove i dariva ga, a pjesnik ode zadovoljan.

PRIČA O HARUNU AR-REŠIDU I TRI PJESNIKA

Priča se da je zapovjednik pravovjernih Harun ar-Rešid bio jedne noći veoma uznemiren, pa je počeo šetati po dvorcu i ugleda jednu robinju koja je teturala od pijanstva. Halifa je veoma volio tu djevojku, te se poče poigravati s njom. Privuče je k sebi, a s nje spade ogrtač i razveza joj se zar, te halifa zatraži da vode ljubav, a djevojka mu reče:

- Ostavi me do sutra uvečer, zapovjedniče pravovjernih. Sada nisam spremna za te, jer nisam znala da ćeš doći.

Halifa je ostavi i ode, a kad osvanu i sunce ogrija, on posla slugu toj robinji da javi da će joj halifa doći u sobu, ali mu djevojka uzvrati porukom:

- Ono što noć kaže, dan izbriše.

Tada ar-Rešid reče svojim sabesjednicima:

- Recitirajte mi pjesmu koja će sadržavati stihove:

Ono što noć kaže, dan izbriše!

- Slušamo i pokoravamo se - odgovoriše oni, pa istupi ar-Rakaši i izgovori:

Allaha mi, kad bi za moju ljubav znala,
I ti bi bez svog spokoja ostala!

I tebe je ljubav zaista izbezumila
Žene koja ti ne dolazi, nit' bi te primila.

Kada ti obeća, ode, al ti kaže:
"Ono što noć kaže, dan izbriše!"

Nakon toga izađe Abu Musab i reče:

Kada će se probuditi tvoje srce što leti
Dok mira nemaš i ne možeš zaspati?

Zar ti nije dosta što mi suze liju
I dušu mi vrele uspomene griju?

A on reče gordeći se previše:
"Ono što noć kaže, dan izbriše".

Potom Abu Nuvas istupi i poče kazivati stihove:

Ljubav dugo traje, a posjete se prekratiše -
Otkrismo se, al' uzalud nam i to bijaše.

U dvorac mi dođe pijana te noći,
A pijanstvo uz ozbiljnost će proći.

I ogrtač joj pade tada sa ramena -
Ona sinu ispod žara razvezana,

Pa hodajuć' zanjiha teškim bokovima
I s dva nara na svojim grudima.

Rekoh: "Daj mi ljubav obećanu, istinitu",
Ona veli: "Sutra mi dođi u posjetu. "

Sutra dođoh: "Evo me da ištem!"
Ona veli: "Ono što noć kaže dan izbriše!"

Halifa naredi da svakom pjesniku daju kesu novaca osim Abu Nuvasu, a zatim zapovijedi da Abu Nuvasu odsijeku glavu, govoreći mu:
- Ti si sinoć bio s nama u dvoru!
- Allaha mi, spavao sam u svojoj kući, ali su me tvoje riječi uputile na to šta treba da sadrži pjesma. Uzvišeni Allah je rekao, a niko ne govori istinu kao On: "A zavedeni slijede pjesnike. Zar ne znaš da oni svakom dolinom blude i da govore ono što ne rade."[{101}]
Halifa oprosti Abu Nuvasu i naredi da mu daju kesu novaca, te pjesnici odoše iz dvora.

ŽENIDBA MUSABA IBN AZ-ZUBEJRA AIŠOM BIN TALHA

Priča se da se Musab ibn az-Zubejr sreo u Medini sa Azzom, jednom od najpametnijih žena, i da joj je rekao:
- Odlučio sam da se oženim Aišom, Talhinom kćerkom, pa bih volio da pođeš do nje i da pogledaš kako izgleda.
Aazza ode Aiši, a onda se vrati Musabu i reče mu:
- Vidjela sam njeno lice ljepše od zdravlja, krupne oči ispod kojih je povijen nos, ovalne obraze, usta poput nara, vrat nalik na srebreni ibrik, a ispod svega toga nalaze se dvije dojke kao dva nara, zatim zaobljeni stomak s pupkom nalik na kutiju od slonovače, zadnjica joj je kao pješčani brijeg, bedra okrugla i puna, koljenica kao dva mramorna stupa. Uočila sam da su joj noge dugačke i ti ćeš se naprosto gubiti u njoj kada se budeš zadovoljavao.
Pošto Azza tako opisa Aišu, Musab se oženi njome, odvede je u đerdek...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

387. noć

Kada nastupi tri stotine osamdeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Azza tako opisala Aišu, kćer Talhinu, te se Musab oženi njome i odvede je u đerdek. Potom Azza pozva u svoju kuću Aišu i druge žene iz plemena Kurejš, pa pred Musabom zapjeva:

Mirisom mirišu djevojačka usta,
Za slast poljupca ona su osmjehnuta.

Kušao ga nisam, al sam na nj' mislio -
Zamisli bi sudac među nama sudio.

One noći kada Musab odvede Aišu u đerdek, nije je ostavljao dok je nije imao sedam puta, a ujutro ga sretne jedna žena i reče mu:
- U svemu si savršen, pa i u tome!
Druga žena je kazivala:
- Bila sam kod Aiše, Talhine kćeri, kad uđe njen muž. Aiša mu priđe, te muž pade po njoj, a ona zakrklja i zastenja praveći neke sasvim neobične pokrete. Sve sam to slušala. Kad muž ode, upitah Aišu: "Kako možeš tako nešto raditi kad sam ti ja u kući,

a i sama si časna i ugledna žena?” “Žena čini sve da bi uzbudila svoga muža, čak i najneobičnije kretnje. Šta ima loše u tome?” “Ja više volim da se to radi noću”, odgovorila sam, a Aiša će na to: “Ja tako radim danju, a noću radim nešto veličanstvenije, tako da moga muža počinje obuzimati strast i savladavati pohota. Tada on pruža ruke prema meni i ja mu se podajem, te se zbiva ono što si vidjela.”

ANEGDOTA O RAZROKOJ ROBINJI

Priča se da je Abu-l-Esved kupio jednu razroku mulatkinju koja mu se dopadala. Međutim, njegova robinja je kudila djevojku, čemu se Abu-l-Esved čudio, pa okrenu dlanove i izgovori stihove:

S mahanama, ona za me nema mahane
Osim što su joj oči pomalo prijetvorne

Ako su joj mahana oči razroke -
Vrlo je nježna i bujna tamo gdje oči ne vide.

PRIČA O HARUNU AR-REŠIDU I ROBINJAMA

Priča se da je zapovjednik pravovjernih Harun ar-Rešid jedne noći ležao između dvije djevojke. Jedna je bila iz Medine, a druga iz Kufe. Kufljanka mu je trljala ruke, a Medinjanka mu je tako trljala noge da mu se počela dizati ona stvar. Tada Kufljanka reče:

- Vidim da si sama uzela glavnicu. Daj mi moj dio!

Medinjanka na to odgovori:

- Pričao mi je Malik, prenoseći od Hišama ibn Urve, koji opet prenosi od svoga oca, da je Božiji Poslanik rekao: "Ko oživi ono što je mrtvo, to pripada njemu i njegovom potomstvu."

Onda Kufljanka dohvati Medinjanku i odgurnu je, pa ga sama zgrabi objema rukama govoreći:

- Meni je kazivao al-Amaš, prenoseći od Hajsume koji je slušao od Abdullaha ibn Mesuda, da je Poslanik govorio: "Divljač pripada onom ko je ulovi, a ne onome ko je potjera."

Priča se i to da je Harun ar-Rešid ležao sa tri robinje - Mekankom, Medinjankom i Iračankom. Medinjanka posegnu za njegovom čunom i dovede je u stanje erekcije. Onda Mekanka skoči i povuče ga k sebi, a Medinjanka joj reče:

- Kakvo je to ponašanje! Pričao mi je Malik da mu je rekao az-Zuhri, prenoseći od Abdullaha ibn Salima, koji je opet čuo od Saida ibn Zejda, da je Božiji Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: "Ko mrtvu zemlju oživi, njemu pripada."

Na to će Mekanka:

- Meni je kazivao Sufjan da mu je rekao Abu-z-Zinad, prenoseći od al-Ardže koji je opet čuo od Abu Hurejre, da je Božiji Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: "Divljač pripada onome ko je ulovi, a ne onome ko je potjera."

Iračanka ih odgurnu obje od halife i reče:

- Ovo će biti moje dok vi ne okončate svađu!

PRIČA O MLINARU I NJEGOVOJ ŽENI

Priča se da je neki čovjek imao mlin i uz mlin magarca koji je mljeo. Imao je i zlu ženu koju je volio, ali ona njega nije trpjela, već je voljela komšiju koji je opet nju mrzio i izbjegavao je. Njen muž usni kako mu neko govori:
- Kopaj na tom i tom mjestu, gdje magarac okreće mlinski kamen i naći ćeš blago.
Kada se mlinar probudi, on ispriča ženi san i reče joj da čuva tajnu, ali je ona kaza svome komšiji...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

388. noć

Kada nastupi tri stotine osamdeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je mlinareva žena odala tajnu svome komšiji koga je voljela i kome se željela tako približiti. Komšija obeća da će joj doći noću. I on zaista dođe noću, pa počeše kopati u krugu oko mlina i nađoše blago. Kada ga izvadiše, komšija upita:
- Šta da uradimo s njim?
- Podijelit ćemo ga na dva jednaka dijela - odgovori žena. - Ti se raziđi sa svojom ženom, a ja ću nešto smisliti kako da se oslobodim muža, pa uzmi mene za ženu. Kada budemo zajedno, i blago ćemo sastaviti. Tako će sve biti u našim rukama.
- Bojim se - reče komšija - da te šejtan ne zavede, pa da ne uzmeš nekog drugog, jer zlato u kući je isto što i sunce za dunjaluk. Mislim da bi bilo najbolje da svo blago bude kod mene, a ti se potrudi da se otarasiš muža i dođi k meni.
- Ja se bojim toga istog čega se ti bojiš, pa ti zbog toga neću dati svoj dio blaga. Uostalom, ja sam ti kazala gdje se blago nalazi.
Kada ču te riječi, pohlepa ga podstaknu da ubije ženu. On je smaknu i baci na mjesto gdje je bilo blago, a onda ga zateče dan, te on onako ostavi ženu u krugu, uze blago i ode.
Mlinar se probudi i ne nađe ženu, pa ode u mlin, priveza magarca za kamen i viknu na njega. Magarac pođe pa stade. Mlinar ga poče žestoko tući i kad god bi ga udario, magarac je uzmicao jer se plašio mrtve žene i nije mogao poći naprijed. Mlinar nikako nije shvaćao zašto je magarac stao, te uze nož i poče ga ubadati, ali se magarac nije micao. Mlinar ga je toliko ubadao u slabine da magarac pade mrtav.
Kad osvanu dan, mlinar vidje da mu je magarac mrtav i da je mrtva njegova žena koju nađe na mjestu gdje je bilo blago. Obuze ga još veći gnjev kad vidje da je izgubio blago, ženu i magarca. Bio je veoma zabrinut. Sve mu se to dogodilo zato što je odao tajnu svojoj ženi i što je nije znao čuvati.

PRIČA O BUDALI KOME SU UKRALI MAGARCA

Priča se da je jedan budalast čovjek išao držeći za uzdu magarca koga je vodio za sobom. Vidješe ga dva prepredenjaka i jedan reče:
- Ja ću uzeti magarca onome čovjeku.
- Kako ćeš mu ga uzeti? - upita drugi.
- Pođi za mnom i pokazat ću ti.
Onda mangup priđe magarcu, odveza uzdu i dade je svome drugu koji je stavi sebi na vrat i pođe za budalom dok nije bio siguran da je njegov drug odveo magarca. Onda mangup stade, a budala povuče uzdu, ali ovaj nije išao. Budala se osvrnu i vidje da je uzda na glavi čovjeka, pa ga upita:
- Ko si ti?
- Ja sam tvoj magarac, a moja povijest je čudesna. Naime, imao sam staru dobru majku i jednog dana joj dođem pijan, a ona mi reče: “Sine moj, pokaj se uzvišenome Allahu zbog toga grijeha!” Ja dohvatih štap, pa istukoh majku koja me prokle. Zato me Allah pretvori u magarca i stavi tebi u ruke. Sve ovo vrijeme bio sam kod tebe, a na današnji dan sjetila me se majka kojoj Allah omekša srce prema meni, te ona uputi Allahu dovu i on me vrati u ljudsko obličje u kakvom sam i bio.
- Ja čuda, Bože dragi! - uskliknu budala. - Tako ti Allaha, brate, oprosti sve što sam ti radio, jahanje i ostalo.
Budala pusti čovjeka da ode svojim putem, a on stiže kući slomljen brigama i tugom. Žena ga upita:
- Šta te mori i gdje ti je magarac?
- Ti ništa ne znaš o onome magarcu i ja ću ti ispričati.
Muž joj ispriča cijelu priču, a žena zakuka:
- Teško nama od uzvišenog Allaha! Kako smo mogli za sve ovo vrijeme koristiti ljudsko biće!
Potom žena poče dijeliti sadaku i moliti Allaha da joj oprosti. Čovjek je jedno vrijeme sjedio besposlen u kući, te ga žena upita:
- Dokle ćeš sjedjeti tako besposlen u kući? Pođi na pijacu, pa nam kupi magarca i radi s njim!
Čovjek ode na pijacu i zaustavi se pored jednog magarca, kad vidje da je to onaj njegov magarac koga prodaju. Pošto ga prepozna, budala priđe magarcu i šapnu mu:
- Teško tebi, nesretniče! Izgleda da si se opet počeo opijati i svoju majku tući! Neću te nikada više kupiti!
Budala ostavi magarca i ode.

PRIČA O ABU JUSUFU, HARUNU AR-REŠIDU I ZUBEJDI

Priča se da je zapovjednik pravovjernih Harun ar-Rešid jednog dana oko podneva otišao da legne. Kada se dizao iz postelje u kojoj je spavao, halifa u njoj primjeti svježu spermu. To ga užasnu i pokvari mu raspoloženje toliko da zapade u veliku brigu i on pozva gospođu Zubejdu. Kad mu žena stiže, halifa je upita:
- Šta je ovo na postelji?
Ona priđe, pa reče halifi:
- To je sperma, zapovjedniče pravovjernih.
- Iskreno mi reci otkuda tu sperma, inače ću te ovog časa ščepati!
- Zapovjedniče pravovjernih - odgovori Zubejda - ja ne znam otkuda to. Sigurno sam nedužna.
Halifa pozva kadiju Abu Jusufa, ispriča mu o čemu se radi i pokaza mu spermu. Kadija podiže glavu prema stropu, vidje jednu rupu i reče:
- zapovjedniče pravovjernih, šišmiš ima istu spermu kao i čovjek. To je sperma šišmiša. Kadija zatraži jedno koplje, uze ga, gurnu u rupu i šišmiš ispade. Tako Harun ar-Rešid prestade sumnjati...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

389. noć

Kada nastupi tri stotine osamdeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je kadija Abu Jusuf uzeo koplje, sjurio ga u rupu, pa je ispao šišmiš i Harun ar-Rešid je prestao sumnjati. Tako se dokazala Zubejdina nedužnost. Ona coknu jezikom radujući se što je nevina i naredi da Abu Jusufa bogato daruju. Zubejda je imala jednu krupnu voćku sazrelu u nevrijeme, a znala je za još jednu voćku u vrtu koja je također sazrela u nevrijeme. Za to ona reče kadiji:
- Časni čovječe vjere, kakvu voćku više voliš: onu koja je ovdje ili onu koja nije ovdje?
- Po našem učenju, ne može se suditi o odsutnome. Kad bude prisutan, može mu se suditi. Zubejda mu donese obje voćke, te on pojede i jednu i drugu, a Zubejda ga upita:
- Kakva je razlika među njima?
- Kad god sam htio pohvaliti jednu, mamila me druga svojim argumentima.
Harun ar-Rešid se nasmija na te riječi, te dariva kadiju, a i Zubejda mu dade nagradu koju je bila obećala i on ode od njih radostan.
Vidite kakve je zasluge imao taj imam, kako je zahvaljujući njemu dokazana Zubejdina

nevinost i kako je objašnjen cijeli slučaj.

PRIČA O HALIFI AL-HAKIMU I TRGOVCU

Priča se da je al-Hakim bi Emrillah jednoga dana izjahao sa svojom svitom. Prolazeći pored jednog vrta, on ugleda čovjeka oko koga su bili robovi i sluge. Halifa zatraži vode i čovjek mu dade da pije, govoreći:

- Možda će mi zapovjednik pravovjernih učiniti čast tako što će odsjesti u mome vrtu.

Halifa i njegovi vojnici sjahaše i odsjedoše u vrtu, a onaj čovjek iznese stotinu ćilima, stotinu kožnih prostirača, stotinu jastuka, stotinu zdjela s voćem, stotinu tanjira sa slatkišima i stotinu činija punih šerbeta.

Al-Hakim se zabezeknu i reče:

- Čovječe, to je zaista čudno! Zar si znao da ćemo doći, pa si sve to pripremio za nas.

- Ne, bogami, zapovjedniče pravovjernih. Nisam znao da ćete doći, ja sam trgovac u mnoštvu tvojih podanika, ali imam stotinu naložnica. Kada mi zapovjednik pravovjernih ukaza čast time što je odsjeo kod mene, zatražio sam da mi svaka pošalje ručak u vrt. Poslale su i poneki ćilim, ponešto od viška jela i pića. Svaka mi šalje dnevno po tanjir hrane, zdjelu voća, osvježavajućeg pića, pladanj slatkiša. To je moj svakodnevni ručak, a za tebe nisam dodao ništa.

Halifa pade ničice zahvaljujući uzvišenome Allahu:

- Hvala Allahu koji je među mojim podanicima stvorio takvog čovjeka dajući mu takvu imovinu da može nahraniti halifu i njegovu vojsku ne pripremajući ništa za njih, nego ih hraneći samo onim što mu pretekne.

Zatim halifa naredi da mu iz državne blagajne daju sve dirheme iskovane te godine, a bilo ih je tri miliona i sedam stotina hiljada. Nije htio uzjahati konja dok ne donesoše novac i predadoše ga tome čovjeku. Halifa mu još reče:

- Neka ti se ovo nađe. Tvoja plemenitost je veća od toga.

Potom halifa uzjaha konja i ode.

PRIČA O ANUŠIRVANU I OŠTROUMNOJ ŽENI

Priča se da je pravedni car Kisra Anuširvan[102] jednoga dana odjahao u lov i odvojio se od svojih vojnika goneći gazelu. Tjerajući tako gazelu, odjednom ugleda selo u blizini. Kako ga je morila žeđ, car se uputi u selo i pođe prema vratima jedne kuće koja mu je bila na putu.

Izađe jedna žena i car zatraži vode, a ona kada ga vidje, vrati se u kuću, iscijedi mu šećernu trsku i pomiješa iscijeđeni sok s vodom. Onda stavi malo mirisa nalik na prah i najzad ga predade Anuširvanu. Car pogleda čašu i vidje u njoj nešto nalik na prah, otpi malo, a onda iskapi čašu i reče:

- Ženo, baš je divna ova voda! Tako je slatka! Samo da u njoj nije bilo onog trunja što ju je zamutilo!

- Goste - na to će žena - ja sam namjerno stavila to trunje što je zamutilo piće.

- Zašto si to uradila? - upita car.

- Jer sam vidjela da si plaho žedan, pa sam se bojala da ćeš je popiti naiskap, a to bi ti naudilo. Da u vodi nije bilo onog trunja, popio bi je brzo i odjednom, a naškodilo bi ti kada bi je tako popio.

Pravednom caru Anuširvanu se dopadoše njene riječi i mudrost. Bilo mu je jasno da tako govori zato što je oštroumna i mudra.

- Iz koliko stabljika si iscijedila sok? - upita car.

- Iz jedne - odgovori ona.

Anuširvan se začudi pa zatraži dokument o porezu koji je razrezan na to selo. Vidje da je porez mali, pa pomisli kako će, kada se vrati na prijestolje, povećati porez tome selu. Zatim car reče:

- Kako može plaćati tako mali porez selo u kome iz jedne trske mogu iscijediti toliko soka?

Potom car ode iz sela u lov, a krajem dana se vrati, naiđe sam pored onih vrata i zatraži vode. Izađe ona ista žena koja vidje cara, prepozna ga i vrati se da mu donese vode. Kako se dugo zadrža, car je poče požurivati pitajući zašto se zadržala...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom naređenju.

390. noć

Kada nastupi tri stotine devedeseta noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care, da je Anuširvan požurivao ženu pitajući je zašto se zadržala, a ona mu reče:

- Zato što nisam iz jedne stabljike mogla iscijediti soka koliko ti je potrebno, pa sam iscijedila tri stabljike, ali ni iz njih nisam iscijedila koliko iz jedne.

- Kako to? - upita car.
- Zato što je car promijenio svoju namjeru.
- Otkud to znaš?
- Čuli smo od pametnih ljudi da blagostanje ljudi prestaje kada car promijeni namjere i da se smanjuje njihovo dobro.

Anuširvan se nasmija odagnavši intimnu odluku i odmah se oženi tom ženom, toliko mu se dopala njena oštroumnost, razboritost i rječitost.

PRIČA O VODONOŠI I ZLATAREVOJ ŽENI

Priča se da je u gradu Buhari bio jedan vodonoša koji je nosio vodu u kuću nekog zlatara. Radio je to trideset godina. Zlatar je imao ženu izvanredne ljepote, krasnu i zanosnu, a opisivali su je i kao pobožnu, radinu i čestitu.
Jednom vodonoša po običaju dođe, pa je uze za ruku koju joj protrlja i stisnu pa ode.
Kada ženin muž dođe s trga, ona reče:
- Hoću da mi kažeš šta si to danas radio na trgu što je razgnjevilo uzvišenog Allaha.
- Nisam učinio ništa što bi razgnjevilo uzvišenog Allaha.
- Jesi, bogami - na to će žena. - Ipak si nečim naljutio Allaha. Ne budeš li mi istinu govorio, neću više sjedjeti u tvojoj kući i više se nećemo vidjeti.
- Ispričat ću ti uistinu šta sam danas radio. Sjedio sam u dućanu kao i obično, kad u dućan uđe neka žena i naredi mi da joj iskujem grivnu od zlata. Ona ode, a ja joj napravih zlatnu grivnu i okačih je. Kad žena dođe, donesoh grivnu, te ona izvuče ruku i stavi grivnu na nju. Bio sam zapanjen bjelinom njene ruke, ljepotom njene šake za koju se pogled prikiva, te se prisjetih pjesnikovih riječi:

Njene ruke poput grivni blistaju,
Kao vatra nad vodom se ogledaju.

Njenu ruku sjajno zlato obuhvaća,
Kao vodu što plam ljubavi zahvaća.

Ja uzeh tu ruku pa je malo gnječih i okretah...
- Allahu ekber![103] - uzviknu zlatareva žena. - Zašto si činio taj grijeh? Vodonoša koji nam ulazi u kuću već trideset godina i koji nikad nije prevario danas je uzeo moju ruku pa je počeo stiskati i prevrtati.
- Zamolimo Allaha da nam oprosti, ženo! - reče zlatar. - Ja se kajem za ono što sam učinio, a i ti moli Allaha da ti oprosti.
- Neka Allah oprosti i meni i tebi i neka nam da lijepo zdravlje...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

391. noć

Kada nastupi tri stotine devedeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je zlatareva žena rekla:
- Neka Allah oprosti i meni i tebi, i neka nam da lijepo zdravlje.
Sutradan dođe vodonoša, baci se pred ženu i poče se valjati po prašini izvinjavajući

se i govoreći:
- Gospođo, oprosti mi zbog onoga na što me šejtan nagovorio navodeći me na stranputicu i u zabludu!
- Idi svojim putem - odgovori žena. - Nije to bila tvoja greška, već je kriv moj muž jer je uradio to i to. Allah ga je kaznio već na ovome svijetu.
Vele da je zlatar, pošto mu je žena ispričala kako je prema njoj postupio vodonoša, rekao:
- Bilo je to milo za drago! Da sam ja učinio nešto više, sigurno bi i vodonoša više učinio.
Te riječi kasnije su se prepričavale kao poslovica među ljudima. One kazuju da žena treba da bude sa svojim mužem javno i tajno, te da bude zadovoljna njime makar i s malim, ako nije u stanju da joj pruži mnogo. Ona treba da se ugleda na istinoljubivu Aišu i na cvijetnu Fatimu{104} neka uzvišeni Allah bude zadovoljan njima, kako bi žena bila sljedbenica svojih predaka.

PRIČA O HUSREFU, ŠIRINI I RIBARU

Priča se da je car Husref volio ribu. Jednog dana dok je u odaji sjedio sa svojom ženom Širinom, naiđe ribar noseći veliku ribu i pokloni je Husrefu kome se riba dopade pa naredi da ribaru isplate četiri hiljade dirhema.
- Loše si uradio - reče žena.
- Zašto? - upita car.
- Jer nakon ovoga svaki tvoj sluga će takvu sumu, ako mu je daš, smatrati ništavnom i reći će: “Meni daje istu sumu koju je dao i ribaru.” Ako mu daš manje, reći će: “Omalovažava me dajući mu sumu manju od one koju je dao ribaru.”
- Pravo veliš - na to će Husref - ali je ružno da car traži natrag ono što je darovao. To je već gotovo.
- Ja ću smisliti kako da povratiš poklon od njega - reče Širina.
- Kako ćeš to izvesti?
- Kad budeš htio, ti pozovi ribara i pitaj ga: “Je li ova riba mužjak ili ženka?” Ako kaže da je mužjak, reci: “Mi smo htjeli ženku”, a kaže li da je ženka, reci mu: “Mi smo htjeli mužjaka.”
Car posla čovjeka za ribarom koji se vrati. Ribar je bio oštrouman čovjek koga car upita:
- Je li ova riba mužjak ili ženka?
Ribar poljubi tlo pred carem i reče:
- Riba je dvospolna, niti je mužjak niti ženka.
Husrev se nasmija njegovim riječima i naredi da mu daju još četiri hiljade dirhema, te ribar ode carskom blagajniku i uze od njega osam hiljada dirhema. Ubaci novac u torbu koju je imao, stavi je oko vrata i htjede izaći, ali mu iz torbe ispade jedan dirhem. Ribar spusti torbu s ramena, pa se sage za dirhemom i uze ga dok su to car i Širina posmatrali. Onda Širina reče:
- Vidje li ti, care, koliko je škrt i nizak taj čovjek kada mu ispade dirhem? Nije mu bilo lahko da ga ostavi da ga ne bi uzeo neko od carevih slugu.
Kada car ču njene riječi, on osjeti gađenje prema ribaru i reče:
- Imaš pravo, Širina.
Potom car naredi da vrate ribara kome reče:
- Odvratni čovječe! Ti i nisi čovjek! Kako si mogao skinuti novac s ramena i sageti se radi jednog dirhema sa zemlje? Toliko si škrt da ga nisi mogao ostaviti! Ribar se duboko nakloni pa reče:
- Neka Allah poživi cara! Taj dirhem nisam podigao sa zemlje zato što mi nešto znači, već sam ga podigao sa zemlje zato što je na jednoj njegovoj strani carev lik, a na

drugoj strani je njegovo ime. Bojao sam se da neko nogom stane na njega, a to bi bilo nipodaštavnaje carevog lika i imena, pa bih ja mogao biti odgovoran za taj grijeh.
Car se zabezeknu ribarevim riječima, smatrajući da je lijepo sve što je rekao, pa naredi da mu daju još četiri hiljade dirhema, a onda izdade i naredbu da telal oglašava po carstvu:
- Niko ne treba da sluša ženu! Ko se povodi za njihovim mišljenjem izgubit će na svaki dirhem dva dirhema!

PRIČA O JAHJI AL-BARMAKIDU I SIROMAHU

Priča se da je Jahja ibn Halid al-Barmakid izašao jednom iz halifinog dvora i pošao kući. Pred vratima svoje kuće ugleda nekakvog čovjeka i kada mu priđe, čovjek poskoči, pozdravi ga i reče:

- Jahja, ja oskudijevam u onome što ti imaš i zato uzimam Allaha za svoga zastupnika pred tobom.

Jahja naredi da čovjeku daju zasebno mjesto u njegovom domu, a haznadaru izdade naredbu da mu svakog dana nosi hiljadu dirhema i da mu se daje specijalna hrana.

Ostade čovjek tako cijeli mjesec, a po isteku mjeseca, već je bio dobio trideset hiljada dirhema. Poboja se da mu Jahja ne oduzme novac jer ga je imao mnogo, pa se izvuče... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

392. noć

Kada nastupi tri stotine devedeset i druga noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care, da je siromašni čovjek uzeo novac i krišom otišao. O tome obavijestiše Jahju koji reče:

- Allaha mi, da je kod mene proveo cijeli svoj vijek, ne bih mu uskratio naklonost, ne bih ga prestao poštovati i pružati gostoprimstvo. Dobročinstva Barmakida ne daju se izbrojati, niti njihove vrline mogu presahnuti, naročito Jahje ibn Halida, jer on je pun pohvalnih svojstava, kao što je pjesnik o njemu rekao:

Darežljivost pitali: “Jesi li slobodna?”
“Nisam”, reče “već sam robinja Jahjina.”

Zapitah je: “A je li te on kupio?"
“Ne, već me je s koljena na koljeno naslijedio.”

PRIČA O DŽAFERU I ROBINJI PJEVAČICI

Priča se da je Džafer ibn Musa al-Hadi imao robinju koja je svirala na lutnji, a zvala se al-Bedrulkebir. U njeno vrijeme niko nije imao ljepše lice, skladniji struk, nije bilo nježnije od nje, bolje pjevačice, ni vještije sviračice. Bila je savršeno lijepa, veoma otmjena i uopće savršena.

Čuo je za nju al-Amin, sin Zubejdin, pa poče moliti Džafera da mu je proda, a Džafer mu reče:

- Ti znaš da čovjeku kao što sam ja ne priliči da prodaje robinje i da određuje cijenu za svoje naložnice. Da nije odgojena u mojoj kući, dao bih ti je kao poklon i ne bih bio škrt prema tebi.

Potom Muhammed al-Amin, sin Zubejdin, dođe jednom prilikom u Džaferovu kuću namjeravajući da se proveseli. Džafer naredi da mu daju ono što čovjek treba da ima kad je među prijateljima i reče djevojci al-Bedri da mu pjeva i svira.

Djevojka udesi instrumente, pa otpjeva najuzbudljivije pjesme. Al-Amin poče piti i šenlučiti naređujući peharnicima da Džaferu daju što više pića ne bi li se opio. Oni uradiše kako im je rečeno, te al-Amin povede djevojku i ode kući, ali je nije rukom dodirnuo. Kad osvanu jutro, on naredi da pozovu Džafera i čim ovaj stiže, al-Amin stavi pred njega vino, a robinji naredi da mu pjeva iza zavjese.

Džafer ču njen glas, prepozna ga i naljuti se, ali ne ispolji bijes, jer je imao plemenitu dušu i uzvišene misli, tako da se u njegovom ponašanju nije uočavala promjena.

Kada prestadoše piti, al-Amin naredi jednom svom pratiocu da čamac kojim se vozio Džafer napuni dirhemima i dinarima, dijamantima i rubinima, gizdavom odjećom i drugim skupocjenim darovima. Sluga uradi kako mu je naređeno: stavi u čamac hiljadu kesa novca, hiljadu zrna bisera i dvadeset hiljada dirhema. Stavljao je u njega dragocjenosti dok veslači ne povikaše:

- Čamac više ništa ne može ponijeti!

Al-Amin naredi da sve to odnesu u Džaferovu kuću.

Eto, to su djela znamenitih ljudi, Bog im se smilovao.

PRIČA O VELIKODUŠNOSTI AL-BARMAKIDA

Priča se da je Said ibn Šalim al-Bahili[105] kazivao:
- U doba Haruna ar-Rešida bio sam zapao u težak položaj i bili su me pritisli dugovi kao teško breme na plećima, a nisam ih mogao isplatiti. Dovijanje mi nije pomagalo, te sam se našao u nedoumici ne znajući šta da radim. Bilo mi je veoma teško da isplatim dugove, a pred vratima su se iskupljali povjerioci tražeći novac i opsjedajući me. Nisam mogao ništa smisliti i sve više sam brinuo. Kad vidjeh da situacija postaje veoma složena i da se ništa ne mijenja, pođoh Abdullahu ibn Maliku al-Huzaiji[106] i zamolih ga da mi pomogne, da me svojim sjajnim planiranjem izvede na kapiju spasa. Abdullah mi reče:
- Niko te ne može izvući iz briga i jada osim al-Barmakida.
- Ali ko može podnijeti njihovu oholost i izdržati njihovu tiraniju?
- Podnesi to da bi popravio svoj položaj - odgovori al-Huzai...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

393. noć

Kada nastupi tri stotine devedeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abdullah ibn Malik al-Huzai rekao Saidu ibn Salimu:
- Podnesi to da bi popravio svoj položaj.
Ja odoh od njega pa pođoh al-Fadlu i Džaferu, sinovima Jahje ibn Halida. Ispričah im svoj slučaj i obrazložih položaj u kome sam se našao, a oni mi odgovoriše:
- Neka ti Allah pomogne i neka te On spasi potrebe prema Njegovim stvorenjima! Neka te On obaspe svojom velikom dobrotom, i neka ti On da koliko ti treba, a ne neko drugi. Sve što hoće, On i može učiniti. On je prema svojim robovima dobar i milostiv.
Nakon toga, ja odoh od njih i vratih se Abdullahu ibn Meliku potišten, zbunjen, zabrinut i slomljena srca i ponovih mu ono što su oni meni kazali. Abdullah ibn Malik mi reče:
- Treba da današnji dan provedeš kod nas, pa da vidimo što će uzvišeni Allah dati.
I ja sjedoh kod njega neko vrijeme, kad dođe moj sluga i reče mi:
- Gospodine, pred našim vratima je mnogo natovarenih mazgi a uz njih je jedan čovjek koji kaže: "Ja sam opunomoćenik al-Fadla, sina Jahjinog, i Džafera, također sina Jahjinog".
- Nadam se da će to biti rješenje - reče ibn Malik. - Idi i vidi šta je to!
Ustadoh i požurih kući, te zatekoh na vratima jednog čovjeka s ceduljom na kojoj je pisalo:

“Kada si bio kod nas i pošto smo saslušali tvoje riječi, uputili smo se, čim si otišao, halifi i obavijestili ga o položaju u kome si se našao i koji te je nagnao da se poniziš i moliš. Halifa nam je naredio da ti iz državne blagajne damo milion dirhema. Mi smo mu rekli: “On će ovaj novac podijeliti svojim povjeriocima i isplatit će dugove. Odakle mu novac za njegove troškove?” Tada halifa naredi da ti isplate tri stotine hiljada dirhema, a svaki od nas šalje ti po milion dirhema, tako da sve to iznosi tri miliona i tri stotine hiljada dirhema koji će ti popraviti položaj i riješiti probleme”.

Pogledajte kako su bili plemeniti ti velikodušni ljudi, neka im se smiluje uzvišeni Allah.

NEVJERA JEDNE ŽENE

Priča se da se jedna žena poslužila lukavstvom da bi prevarila muža, a evo kako.
Muž joj u petak donese ribu, rekavši da je isprži i iznese na sto poslije džume namaza. Potom čovjek ode svojim poslom, a ženi dođe njen prijatelj moleći je da pođe s njim na neku svadbu. Žena ga posluša, pa ribu stavi u posudu s vodom i ode s prijateljem. Nije dolazila kući do narednog petka, dok ju je muž tražio po kućama i raspitivao se, ali mu niko ništa nije mogao reći. Ona dođe drugog petka, izvadi živu ribu, pa okupi ljude i ispriča im sve...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

394. noć

Kada nastupi tri stotine devedeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je žena, vrativši se mužu narednog petka, izvadila živu ribu iz zdjele, okupila ljude i sve im ispričala, tako da ljudi proglasiše lažovom njenog muža i rekoše mu:
- Nije moguće da riba ostane živa za sve to vrijeme.
Ljudi ustvrdiše da je lud, te ga zatvoriše ismijavajući ga, a čovjek zaplaka i poče kazivati:

Kad se starica bavi ružnim poslovima
Na licu joj je dokaz svim rospijama.

Kad ima menstruaciju podvodi, a kad nema bludniči -
Cijeli život svoj ih podvodi ili bludniči.

PRIČA O PROROKU DANIJELU I LAŽLJIVIM STARCIMA

U davna pradavna vremena bila jedna žena među Izraelićanima. Bila je vrlo pobožna i svakog dana je odlazila na musallu,[107] a pored musalle nalazio se jedan vrt. Kada bi odlazila na musallu, žena je navraćala u taj vrt i tu uzimala abdest.
U vrtu su bila dva šejha koji su ga čuvali i oni se zaljubiše u ženu, pa je počeše na grijeh navoditi, ali je ona odbijala, te joj šejhovi rekoše:
- Ako nam se ne podaš, mi ćemo ustvrditi da si učinila blud.
- Mene će Allah izbaviti od vašeg zla - reče žena.
Dva šejha otvoriše vrata vrta i počeše vikati, te im priđoše ljudi sa svih strana pitajući ih:
- Šta se dogodilo?
- Zatekli smo ovu ženu kako bludniči s jednim mladićem, ali nam je taj mladić izmakao iz šaka.
Ljudi su u ono doba imali običaj da tri dana izvikuju sramotu o preljubi, a onda preljubnika kamenuju. Tako su tri dana izvikivali sramotu te žene, a šejhovi su joj svakog dana prilazili i stavljali joj ruke na glavu govoreći:
- Hvala Bogu koji je dao da te stigne osveta!
Kada je htjedoše kamenovati, za njima pođe Danijel koji je tada imao dvanaest godina, i to je bilo njegovo prvo čudo, Bog mu se smilovao i spasio ga. Išao je, dakle, za njima dok ih ne stiže, pa im reče:
- Ne žurite da je kamenujete dok ja ne presudim!
Ljudi mu donesoše jednu klupicu, te on sjede razdvojivši svjedoke, a Danijel je bio prvi koji je razdvajao svjedoke. Onda upita jednog od njih:
- Šta si ti vidio?
Čovjek mu ispriča šta se dogodilo, a Danijel upita:
- Na kojem mjestu u vrtu se to dogodilo?
- Na istočnoj strani, pod kruškom.
Zatim upita drugog šta je vidio i kada mu ovaj ispriča, Danijel ga upita:
- U kojem dijelu vrta se to dogodilo?
- Na zapadnoj strani, pod jabukom.
Za sve vrijeme žena je stajala podignute glave i ruku upravljenih prema nebu moleći se Bogu da je spasi. Uzvišeni Allah gromom za kažnjavanje osinu i sažeže oba šejha. Tako uzvišeni Allah dokaza nevinost žene.
Bilo je to prvo čudo Božijeg poslanika Danijela, Bog mu se smilovao.

PRIČA O DŽAFERU AL-BARMAKIDU I BEDUINU

Priča se da je zapovjednik pravovjernih Harun ar-Rešid pošao jednog dana sa svojim bliskim prijateljem Abu Ishakom, Džaferom al-Barmakidom i Abu Nuvasom. Izađoše oni u pustinju, pa ugledaše jednog starca oslonjenog na magarca.
- Upitaj tog starca odakle je - reče halifa Džaferu.
- Odakle dolaziš? - upita Džafer.
- Iz Basre - odgovori starac...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

395. noć

Kada nastupi tri stotine devedeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Džafer al-Barmakid pitao starca odakle dolazi, a ovaj mu je odgovorio:
- Iz Basre.
- Kamo ideš? - upita Džafer.
- U Bagdad.
- Šta ćeš raditi tamo?
- Tražit ću lijek za oči.
- Džafere, našali se s njim - reče halifa.
- Ako se budem šalio, čut ću nešto ružno od njega.
- Zaklinjem te da se našališ s njim - navaljivao je halifa, a Džafer reče starcu:
- Ako ti ja propišem djelotvoran lijek, čime ćeš me nagraditi?
- Uzvišeni Allah će te nagraditi nečim boljim od moje nagrade.
- Poslušaj me, a ja ću ti propisati lijek kakav neću propisati nikome osim tebi.
- Kakav je to lijek? - upita starac.
- Uzmi tri mjerice vjetrovog daha, tri mjerice sunčevih zraka, tri mjerice mjesečine, tri mjerice mjesečine od svijeće. Sve to promiješaj i drži na vjetru tri mjeseca, a zatim stavi u posudu bez dna, onda to tucaj tri mjeseca, pa kad istucaš, stavi to u jednu razbijenu šolju, a šolju drži tri mjeseca na vjetru. Onda svakog dana uzimaj po tri drahme lijeka, i to prije spavanja. Radi tako tri mjeseca, pa ćeš s Božijom pomoći ozdraviti.
Kada starac ču Džaferove riječi, on se opruži na svome magarcu pa odvratno pusti vjetar i reče:
- Uzmi ovaj prdež kao nagradu za lijek koji si mi propisao. Kada budem koristio lijek i kada mi Allah da zdravlje, dat ću ti robinju koja će te cijelog života tako služiti da će ti Allah pomoću nje skratiti vijek. Čim umreš i kada Allah požuri da tvoju dušu

pošalje u Džehennem, ona će ti lice namazati izmetom tugujući za tobom. Plakat će, naricati i udarati se po licu, govoreći: “Ledenobradi! Kako ti je ledena brada!”

Harun ar-Rešid se tako nasmija da se zavali od smijeha i naredi da daju tome čovjeku tri hiljade dirhema.

PRIČA O HALIFI OMERU I BEDUINU

Priča Husein ibn Rejjan da je zapovjednik pravovjernih, halifa Omer ibn al-Hattab[108] sjedio jednog dana presuđujući ljudima i vodeći poslove među svojim podanicima. Pored njega su bili uglednici, njegovi saradnici, ljudi koji su umjeli pravilno prosuđivati.
Dok je halifa tako sjedio, priđe mu jedan veoma lijep mladić u čistoj odjeći, a vodila su ga dva još ljepša mladića vukući ga za vrat. Dovedoše ga pred halifu Omera ibn al-Hattaba koji pogleda dvojicu mladića, a zatim i onoga koga su doveli, pa im naredi da ga puste. Halifa naloži mladiću da priđe, a onoj dvojici reče:
- Šta vam se dogodilo s njim?
- Zapovjedniče pravovjernih - odgovoriše oni - mi smo rođena braća i priliči nam samo istina. Imali smo starog oca koji je bio veoma pametan, te se tako proslavio među plemenima. Izbjegavao je svaku podlost, a bio je poznat po vrlinama. Odgajao nas je od malehna, a kada smo odrasli, činio nam je dobročinstva...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

396. noć

Kada nastupi tri stotine devedeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su mladići rekli zapovjedniku pravovjernih Omeru ibn al-Hattabu:
- Nas otac je bio poznat među plemenima po tome što je izbjegavao svaku podlost, a bio je čuven po vrlinama. Odgajao nas je od malehna, a kada smo odrasli, činio nam je dobročinstva. Imao je mnoštvo kvaliteta i vrlina, uistinu kao što pjesnik reče:

Pitaju me: “Je li Abu Sakr sin Šejbana?”
“Ne, života mi, već je Šejban soja njegova!"

Mnogi sin je oca čašću svojom nadmašio
Kao što je Allahov Poslanik Adnana nadvisio.

Jednog dana otac pođe u svoju bašču da prošeta između drveća i da ubere zrelog voća, a ovaj mladić ga ubi skrenuvši ga s pravog puta. Molimo odmazdu za prijestup koji je učinio i da mu presudiš po Božijoj zapovijesti.
Halifa pogleda mladića zastrašujućim pogledom i reče mu:
- Jesi li čuo ova dva mladića i šta možeš odgovoriti na to?
Taj mladić je bio odvažan i rječit, te on skinu sa sebe ruho nespokojstva i rječito

progovori pozdravljajući zapovjednika pravovjernih najljepšim riječima, a zatim reče:
- Zapovjedniče pravovjernih, svjestan sam da njih dvojica istinu govore, te da su ti pravo kazali šta se dogodilo, ali je to bila Allahova odredba. Međutim, ja ću ti ispričati svoj slučaj, a ti presudi.
Znaj, zapovjedniče pravovjernih, da sam ja jedan od čistokrvnih Arabljana koji su najplemenitiji pod kapom nebeskom. Odrastao sam pod pustinjskim šatorima. Moje pleme je pogodila jedna od uobičajenih zlih godina, pa sam došao u predgrađe ovog grada zajedno sa svojom ženom, stokom i djecom. Išao sam nekim putem, te naiđoh kroz bašče gdje su bile deve plemenitog soja, a koje ja veoma cijenim. Među njima je bio jedan mužjak, lijep i vrlo plodan, također veoma plemenitog soja. Kretao se među devama kao car krunisani. Jedna ženka pobježe u bašču oca ovih mladića, a drveće u bašči vidjelo se kroz ogradu. Deva dohvati zubima jedno drvo i ja je otjerah iz bašče, kad se iza ograde pojavi nekakav starac toliko bijesan da su varnice sijevale. U desnoj ruci je imao kamen i klatio se kao lav kada hoda. Taj starac udari devu kamenom i ubije je zadavši joj smrtonosni udarac. Vidjevši da se deva sruši pored mene, osjetih kako mi u srcu buknu bijes, pa uzeh onaj isti kamen i udarih njime starca, te on umre. Tako mu je vraćeno zlo, jer čovjeka ubijaju onako kako je on ubio. Kada ga kamen pogodi, on bolno povika iz sveg glasa, te ja požurih s tog mjesta, ali ova dva mladića pojuriše, ščepaše me i dovedoše k tebi.
Onda Omer, neka je Bog zadovoljan njime, reče:
- Priznao si ono što si uradio i sada se teško možeš izvući. Odmazdu treba izvršiti i nije čas za spašavanje.
- Slušam i pokoravam se onome što presudi Imam, i zadovoljan sam onim što mi se presudi po Šerijatu. Međutim, imam malog brata koji je imao starog oca, pa mu je otac prije smrti ostavio mnogo novaca i suhoga zlata, a njegove poslove povjerio je meni uzevši Allaha za svjedoka i rekavši mi: “Ovo pripada tvome bratu. Neka bude kod tebe i čuvaj to koliko možeš.” Uzeo sam novac od njega i zakopao ga, tako da niko ne zna za njega osim mene. Ako sada presudiš da me pogube, propast će novac i ti ćeš biti kriv za to, a mališan će tražiti od tebe svoje pravo onog dana kada Allah bude sudio svojim stvorenjima. Ako me pričekaš tri dana, postavit ću nekoga da vodi mladićeve poslove, pa ću se vratiti i izvršiti svoju obavezu. Imam jednog čovjeka koji će jamčiti za ovo što govorim.
Halifa obori glavu, a onda pogleda prisutne i upita:
- Ko će mi jamčiti da će se mladić vratiti ovamo?
Mladić pogleda lica onih koji su tu sjedjeli, pa upre prstom u Abu Zarra[109] i reče:
- Ovaj će odgovarati i jamčiti za me...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

397. noć

Kada nastupi tri stotine devedeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je mladić upro prstom u Abu Zarra i rekao:
- Ovaj će odgovarati i jamčiti za me.
- Abu Zarre - obrati mu se halifa Omer, neka je Allah zadovoljan njime - jesi li čuo ovo i hoćeš li mi jamčiti da će ovaj mladić doći?
- Hoću, zapovjedniče pravovjernih, jamčit ću za njega tri dana.
Halifa pristade i dopusti mladiću da ode. Nakon tri dana, kad je već bilo skoro isteklo vrijeme, mladić se ne pojavi pred Omerom i njegovim saradnicima koji su se okupili oko njega kao zvijezde oko mjeseca. Pojavi se i Abu Zarr, a dva mladića tužioca čekali su govoreći:
- Gdje je onaj što nam je zlo učinio, Abu Zarre? Kako se može vratiti neko ko je pobjegao? Ipak nećemo otići odavde dok nam ga ne dovedeš da se osvetimo.
- Tako mi sveznajućeg Gospodara - reče Abu Zarr - ako zaista prođu tri dana, a mladić se ne vrati, ja ću ispuniti jamstvo i predat ću se imamu.
- Ako mladić zakasni - reče halifa - bogami ću postupiti prema Abu Zarru onako kako islamski propisi nalažu.
Prisutnima bijaše veoma žao i svima se oteše uzdasi, te se podiže veliki žamor i uglednici ponudiše mladićima otkup ne bi li na taj način bili pohvaljeni, ali oni odbiše ne pristajući ni na šta osim na osvetu.
Dok su se ljudi komešali i žamorili žaleći Abu Zarra, pojavi se onaj mladić koji stade pred imama, pozdravi ga na najljepši način, ozarena lica i orošena znojem. Mladić reče:
- Dječaka sam predao njegovim daidžama, upoznao ih sa svim okolnostima i rekao im za njegov novac. Onda sam pojurio kroz žegu i ispunio zadanu riječ dostojnu slobodnih ljudi.
Prisutni se zadiviše njegovoj iskrenosti i držanju do zadate riječi, njegovom srljanju u smrt i njegovoj odvažnosti. Tada neko reče:
- Kako si plemenit mladić, kako držiš do zadane riječi i obaveze!
- Zar se niste uvjerili da niko suđeni čas ne može izbjeći? Ja ispunjavam zadanu riječ da se ne bi reklo: “Među ljudima više nema onih od riječi.”
- Allaha mi, zapovjedniče pravovjernih - reče Abu Zarr - ja sam jamčio za ovog mladića ne znajući ni iz kojeg je plemena, niti sam ga vidio prije onoga dana. Međutim, kada se među svima obratio meni rekavši: “Ovaj će odgovarati i jamčiti za me”, mislio sam da ne bi bilo lijepo odbiti ga. Moja čestitost mi nije dopuštala da

iznevjerim njegova očekivanja, jer nema ničeg lošeg u tome da se izađe u susret namjerama, kako se ne bi kazalo: “Nestalo je vrline među ljudima.”
Tada dva mladića rekoše:
- Zapovjedniče pravovjernih, opraštamo ovome mladiću krv svoga oca koji je našu odbojnost pretvorio u prijateljstvo, kako se ne bi reklo: “Nema više milosti među ljudima”.
Imam se obradova njihovom oproštenju, mladićevoj iskrenosti i držanju do riječi. Smatrao je da je čestitost Abu Zarra izvanredna, za razliku od ostalih koji su sjedjeli s njim. Također je smatrao pohvalnom namjeru dvojice mladića da učine dobro djelo. Hvalio ih je od sveg srca i recitirajući stihove:

Ko dobro ljudima učini, nagradu će dobiti
Jer dobro međ' ljudima i kod Boga neće propasti.

Potom halifa ponudi dvojici mladića da im iz državne blagajne plati otkup za oca, ali oni rekoše:
- Mi smo mu oprostili težeći velikodušnom i pravednom Allahu, a onaj ko ima takve namjere ne može odmah svoje dobročinstvo pratiti koristoljubivošću i prigovaranjem.

PRIČA O HALIFI AL-MEMUNU I PIRAMIDAMA

Priča se da je al-Memun, sin Haruna ar-Rešida, ušao u zaštićeni Kairo i da je zatim htio porušiti piramide kako bi mogao uzeti ono što se nalazi u njima. Pokušao je da ih sruši, ali nije mogao, premda se upinjao trošeći na to mnogo novaca...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

398. noć

Kada nastupi tri stotine devedeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se al-Memun trudio da sruši piramide, trošeći na to veliki novac, ali ih nije mogao srušiti, već je u jednoj načinio samo mali otvor. Vele da je al-Memun u tome otvoru koji je načinio našao novaca tačno onoliko koliko je potrošio na otvor, ni manje ni više. Al-Memun se začudi, pa uze ono što je našao i odusta od svoje namjere.
Postoje tri piramide i one spadaju u svjetska čuda. Na cijelom svijetu nema ničeg što je tako čvrsto i stabilno građeno, i ništa nije tako visoko. Građene su od velikog stijenja, a građevinari koji su ih zidali bušili su kamen na obje strane i tu su stavljali željezne šipke tako da stoje uspravno. Onda su bušili drugi kamen i spuštali ga na prvi kamen, pa su šipke zalijevali topljenim olovom, po pravilima građevinarstva, dok piramida ne bi bila završena. Svaka piramida je bila visoka stotinu lakata, kako se mjerilo u to vrijeme. Te piramide imaju četiri ravne površine koje se sužavaju prema vrhu do kraja, tako da je jedna visoka tri stotine lakata.
Stari ljudi vele da u unutrašnjosti zapadne piramide ima trideset odaja od raznobojnog kamenja, te da su prostorije pune dragocjenosti, silnoga blaga, čudesnih statua, alatki, ukrasnog oružja koje je namazano dobro pripremljenom mašću tako da ne može zahrđati do Sudnjega dana; tu je bilo stakla koje se savija a ne lomi, te raznog pomiješanog bilja, ljekovitih trava i ostalog. U drugoj piramidi nalazila su se predanja svećenika ispisana na granitnim pločama. Svaki sveštenik je imao svoju ploču mudrosti: na toj ploči bila su ispisana čuda koja je radio, njegova djela, a na zidovima se nalaze slike nekih ljudi koji podsjećaju na idole što rukama obavljaju sve zanate, a sjede na klupicama. Svaku piramidu čuva po jedan čuvar - ti čuvari bdiju nad piramidama od zle sudbine i svakog nesretnog slučaja.
Čuda piramida dovodila su u nedoumicu umne i pronicljive ljude. Ima mnogo stihova koji opisuju piramide, ali u njima nema bogzna šta. Tako je neko rekao:

Kad carevi hoće da im se ime spomene
Nakon smrti, o njima govore građevine.

Zar ne vidiš dvije piramide kako opstaju
I uprkos vremenu se ne mijenjaju?

Drugi pjesnik je rekao:

Piramide pogledaj i valja slušati
Šta će o minulim vremenima govoriti.

Kad bi mogla, svaka bi nam kazala
Šta je sudba s narodima učinila.

Treći veli:

Prijatelji, da l pod nebom ima građevina
Stamenošću slična egipatskim piramidama?

Te građevine i sama se sudba pribojava,
A na svijetu svak' u strahu sudbu izbjegava.

Čudesnosti njine ne možeš se nagledati;
Čemu služe, stalno ćeš se pitati.

Četvrti je rekao:

Gdje li je onaj što je piramide sagradio;
Kojeg je roda, kad je rođen i kad je stradao?

Ljudska djela se od tvoraca svojih razlikuju,
Jer potonje smrt sretne pa stradaju.

PRIČA O KRADLJIVCU I TRGOVCU

Priča se da je jedan čovjek bio kradljivac pa se pokajao uzvišenom Allahu i njegovo pokajanje je bilo lijepo djelo. Taj čovjek otvori dućan u kome je prodavao platno. Radio je tako neko vrijeme i jednoga dana zatvori dućan i pođe kući. Onda dođe jedan prepredeni lopov prerušivši se u vlasnika dućana, pa izvadi iz džepa ključeve i, kako se to događalo noću, reče čuvaru trga:
- Upali mi ovu svijeću.
Čuvar uze svijeću i ode da je upali...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

399. noć

Kada nastupi tri stotine devedeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je čuvar uzeo od lopova svijeću i pošao da je upali, a lopov otvori dućan i upali drugu svijeću koju je nosio. Pošto čuvar dođe, zateče ga kako sjedi u dućanu s knjigom pazara u rukama. Lopov je gledao u tefter i računao nešto na prste ne prekidajući taj posao sve do zore, a onda reče čuvaru:
- Dovedi mi jednog goniča s devom da mi natovari neku robu.
Čuvar mu dovede goniča s devom, te lopov uze četiri svežnja platna, dade ih goniču koji platno natovari na devu, pa zatvori dućan, pruži čuvaru dva dirhema, te pođe za goničem i čuvarom koji je vjerovao da je to vlasnik dućana.
Kad osvanu jutro i zabijeli se dan, dođe vlasnik dućana, a čuvar mu poče upućivati dove za ona dva dirhema. Međutim, vlasnik je poricao ono što je čuvar govorio čudeći se njegovim riječima. Kada otvori dućan, vidje razliveni vosak od svijeće, bačenu knjigu pazara. Pažljivo razgleda dućan i utvrdi da nedostaju četiri zavežljaja tkanine. Onda upita čuvara:
- Šta se dogodilo?
Čuvar mu ispriča šta je radio noću, šta je rekao goniču deva u vezi sa zavežljajima tkanine. Tada vlasnik reče:
- Dovedi mi goniča koji je zorom odnio platno s tobom.
- Slušam i pokoravam se - odgovori čuvar, pa dovede goniča koga vlasnik dućana upita:
- Kamo si jutros odnio platno?
- U to i to pristanište - odgovori gonič. - Ukrcao sam ga na tu i tu lađu.
- Povedi me tamo.
Gonič ga dovede do pristaništa i reče:
- Evo te lađe, a ovo je njen vlasnik.

- Kamo si odvezao onog trgovca i platno?
- Na to i to mjesto. Doveo mi je i jednog goniča deve koji je natovario platno na životinju i otišao, ali ne znam kamo.
- Dovedi mi goniča koji je s tvoje lađe natovario platno - reče vlasnik dućana, a lađar mu dovede goniča koga vlasnik upita:
- Gdje si odnio platno s lađe s onim trgovcem?
- Na to i to mjesto - odgovori gonič.
- Povedi me tamo i pokaži mi ga - na to će vlasnik dućana.
Gonič ga odvede na jedno mjesto podaleko od obale i pokaza mu han u kome je ostavio platno, a pokaza mu i trgovčevu ostavu. Čovjek otključa ostavu i nađe četiri nedirnuta zavežljaja platna. Vlasnik ih dade goniču, a lopov bijaše stavio ogrtač preko platna, te čovjek i njega dade goniču koji sve natovari na devu. Potom vlasnik zaključa ostavu i ode s goničem.
Odjednom, lopov srete vlasnika i poče ga pratiti dok ovaj ne ukrca platno na lađu, a onda mu reče:
- Brate, ti si u Božijoj milosti. Uzeo si svoje platno od koga ne fali ništa. Daj mi ogrtač.
Trgovac se nasmija i dade mu ogrtač ne oštetivši lopova, te svaki ode svojim putem.

PRIČA O MESRURU I ZABAVLJAČU IBN AL-KARIBIJU

Priča se da je zapovjednik pravovjernih Harun ar-Rešid jedne noći bio veoma nespokojan, te reče Džaferu, sinu Jahje al-Barmakida:
- Noćas ne mogu zaspati i nešto mi je teško na duši, te ne znam šta da radim.
Njegov sluga Mesrur koji je stajao pored njega nasmija se, a halifa ga upita:
- Čemu se smiješ? Da li se smiješ zato što me prezireš, ili zato što si poludio?
- Ne, tako mi Boga, zapovjedniče pravovjernih - reče Mesrur...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

400. noć

Kada nastupi četiristota noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Harun ar-Rešid rekao oružniku Mesruru:
- Smiješ li se zato što me prezireš, ili zato što si poludio?
- Ne, tako mi Boga, zapovjedniče pravovjernih. Kunem se tvojom bliskošću s glavnim Poslanikom da to nisam učinio svojom voljom. Jučer sam izašao iz dvora da prošetam, pa sam došao do obale Tigrisa i vidio grupu ljudi. Zastao sam i uočio jednog čovjeka koji je zasmijavao ljude. Taj čovjek zove se Ibn al-Karibi. Sada sam se sjetio njegovih riječi, te me je spopao smijeh i molim da mi oprostiš, zapovjedniče pravovjernih.
- Odmah mi dovedi toga čovjeka - na to će halifa.
Mesrur hitro ode i stiže do Ibn al-Karibija, pa mu reče:
- Pođi da porazgovaraš s halifom.
- Slušam i pokoravam se.
- Međutim - dodade Mesrur - uvjet je da, kad odeš halifi i on te daruje, tebi pripadne četvrtina, a ostatak da pripadne meni.
- Ne, nego pola tebi, a pola meni - odgovori Ibn al-Karibi.
- Ne - reče Mesrur.
- Meni jedna, a tebi dvije trećine - odgovori Ibn al-Karibi.
Mesrur pristade poslije velike muke, pa povede zabavljača. Kada Ibn al-Karibi stiže pred halifu, pozdravi ga onako kako se pozdravljaju carevi, pa stade ispred njega, a halifa mu reče:
- Ako me ne nasmiješ, udarit ću te tri puta ovom vrećom!
Ibn al-Karibi pomisli: “Šta mi može biti ako me tri puta udare ovom vrećom, kada mi ni udarci kandžijom ne mogu ništa?!” Mislio je da je vreća prazna.
Zatim došljak poče govoriti riječi koje mogu nasmijati ljutitog čovjeka. Ispriča nekoliko viceva, ali se zapovjednik pravovjernih ne nasmija, čak se i ne osmjehnu. Ibn

al-Karibi se začudi, osjeti tjeskobu i uplaši se, a halifa mu reče:
- Sad si zaslužio udarce - i halifa uze vreću i udari ga jedanput. U vreći su bila četiri oblutka, a svaki oblutak je bio težak dva ritala. Halifa ga pogodi u vrat, te čovjek kriknu iz sveg glasa, a onda se sjeti uvjeta koji mu je postavio Mesrur i reče:
- Zapovjedniče pravovjernih, poslušaj samo dvije moje riječi.
- Kaži šta misliš - na to će halifa.
- Mesrur mi je postavio jedan uvjet koji sam prihvatio. Naime, od onoga što dobijem od halife meni treba da pripadne trećina, a njemu dvije trećine. Pristao je na to tek poslije velike muke. Sada si mi ti dao samo batine i ovaj udarac je moj dio, a druga dva udarca su njegov dio. Ja sam svoj dio već dobio, a on, zapovjedniče pravovjernih, stoji i naplati mu njegov dio.
Kada zapovjednik pravovjernih ču te riječi, nasmija se od sveg srca, pa pozva Mesrura i udari ga tako da Mesrur dreknu:
- Zapovjedniče pravovjernih, dosta mi je jedna trećina, daj njemu dvije...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

401. noć

Kada nastupi četiri stotine i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Mesrur rekao:
- Zapovjedniče pravovjernih, dosta mi je jedna trećina, daj njemu dvije.
Halifa se nasmija obojici i naredi da svakom daju po hiljadu dinara, te oni odoše radosni.

PRIČA O CAREVIĆU ASKETI, SINU HARUNA AR-REŠIDA

Priča se da je zapovjednik pravovjernih, Harun ar-Rešid, imao sina koji je bio napunio šesnaest godina, a već se klonio dunjaluka postavši asketa i pobožan čovjek. Odlazio je na mezarje i govorio:

- Imali ste dunjalučka dobra, ali vas to nije spasilo, pa ste dospjeli u grobove. Da mi je samo znati šta ste rekli i šta je vama rečeno!”[110]

Zatim je mladić prestravljen i užasnut plakao i recitirao:

Dženaze se plašim za sva vremena
I rastužuje me kuknjava žena.

Slučaj htjede da pored mladića naiđe njegov otac u svečanoj povorci, okružen vezirima, državnim velikodostojnicima i drugim podanicima. Oni ugledaše sina zapovjednika pravovjernih. Mladić je imao na sebi vuneni kaftan, a na glavi vunenu kapu. Halifini pratioci su govorili jedan drugom:

- Taj mladić bruka zapovjednika pravovjernih među carevima. Kad bi ga halifa izgrdio, on bi se sigurno promijenio.

Halifa je čuo o čemu razgovaraju, te povede razgovor sa sinom i reče:

- Sine, obrukao si me svojim postupcima.

Sin ga je gledao ne odgovarajući, a onda pogleda jednu pticu koja je stajala na balkonu dvorca i reče:

- Ptico, tako ti Onoga ko te je stvorio, padni na moju ruku!

Ptica se spusti na dječakovu ruku, a on reče:

- Vrati se na svoje mjesto.

Ptica se vrati na svoje mjesto, a mladić reče:

- Spusti se na ruku zapovjednika pravovjernih!

Ona se ne htjede spustiti na halifinu ruku, te se dječak obrati ocu:

- Zapovjedniče pravovjernih, ti si me obrukao među evlijama[111] svojom privrženošću dunjaluku. Zato sam odlučio da se s tobom rastanem, tako da ću ti se vratiti tek na onome svijetu.

Zatim mladić otputova u Basru i poče mijesiti glinu. Zarađivao je svakog dana po jedan dirhem i jedan danik.[112] Danikom se prehranjivao, a dirhem je dijelio kao sadaku.

Abu Anir iz Basre je pričao:

- U kući mi se sruši jedan zid, pa pođem na mjesto gdje se okupljaju radnici da nađem jednog radnika za se. Pade mi pogled na jednog lijepog mladića svijetloga lica. Priđem mu, pozdravim ga i velim:
- Dragi moj, hoćeš li posao?
- Hoću - odgovori mladić, a ja mu velim:
- Pođi sa mnom da podigneš jedan zid.
- Pod jednim uvjetom koji ću ti postaviti - reče mladić.
- Koji je to uvjet, dragi moj?
- Da mi platiš dirhem i jedan danik, a kada bude učio mujezin da me pustiš da klanjam u džematu.[113]
- Dobro - velim mu ja i povedoh ga kući.
Radio je tako dobro kako to nikada nisam vidio. Podsjetim ga na ručak, a on odbije, te pomislih da posti. Kada je mujezin oglašavao molitvu, reče mi:
- Znaš li kako smo se pogodili?
- Znam - rekoh, a mladić olabavi pojas i poče uzimati abdest. Nisam vidio ništa bolje od njega. Zatim mladić ode da klanja i obavi namaz u džematu, te se vrati svome poslu.
Kada bijaše vrijeme ikindiji namazu, mladić ode da klanja, pa se opet vrati na posao i ja mu rekoh:
- Dragi moj, isteklo je radno vrijeme, jer radnici rade do ikindije.
- Bože dragi! - uzviknu mladić. - Ja radim do noći.
Zaista nije prestajao raditi do noći, te mu zato ponudih dva dirhema i kad ih mladić ugleda, upita:
- Šta je to?
- Bogami, to je dio nagrade za tvoj valjan rad.
- Neću više od onoga što smo se dogovorili - reče mladić i dobaci mi novac.
Nagovarao sam ga, ali nisam uspio, te mu dadoh jedan dirhem i jedan danik i mladić ode.
Kad osvanu jutro, ja poranih na ono mjesto gdje se okupljaju radnici, ali ne nađoh mladića. Raspitah se o njemu, pa mi rekoše da on tu dolazi samo subotom.
Naredne subote odoh na to mjesto, nađoh ga i rekoh mu:
- Allaha ti, pođi da radiš kod mene.
- Pod uvjetima koji su ti poznati.
- Dobro - složih se, pa pođoh s mladićem svojoj kući i počeh ga posmatrati tako da on mene ne vidi. Mladić uze malo gline i stavi je na zid, te se kamenje odjednom poče redati jedno iznad drugog.
- Takvi su Allahovi prijatelji! - uskliknuh.

Mladić toga dana uradi više nego što je uradio ranije, a kada pade mrak, ja mu isplatih dnevnicu koju mladić uze i ode.
Treće subote odoh na ono mjesto, ali ne nađoh mladića, pa se počeh raspitivati i rekoše mi:
- Bolestan je. Leži u kolibi te i te žene.
A ta žena bijaše jedna starica poznata po vrlinama. Imala je kolibu od trske na groblju. Pođoh do kolibe i uđoh, te ugledah mladića kako leži na zemlji. Ispod njega nije bilo ničega, pod glavu je stavio ciglu, a lice mu je zračilo svjetlošću. Kada ga selamih i mladić uzvrati selam, sjedoh kraj uzglavlja plačući nad njegovom mladošću, i zbog toga što je u tuđini i što se tako sretno predao svome Gospodaru.
- Treba li ti nešto? - upitah ga.
- Da - odgovori.
- Šta?
- Dođi mi sutra prije podne i naći ćeš me mrtva. Okupaj me i iskopaj mi mezar, ali da niko ne zna. Zamotaj me u ovaj kaftan što je na meni, a prije toga rasparaj ga i vidi šta ima u njemu. Izvadi to i čuvaj. Kada mi klanjaš dženazu i zakopaš me, pođi u Bagdad i čekaj dok halifa Harun ar-Rešid izađe iz dvora. Tada mu daj ono što ćeš naći u kaftanu i prenesi mu moje selame.
Zatim mladić prouči kelime šehadet, biranim riječima se zahvali svome Gospodaru, pa izgovori stihove:

Prenesi amanet onog što će umrijeti
Ar-Rešidu, pa ćeš nagradu dobiti.

Reci da sam tuđin koji ga je želio vidjeti,
Al' je daleko, pa te želi poselamiti

Premda u daljini, ne mrzi te, niti žudi;
Jer kao da je kraj tebe i desnicu ti ljubi.

Oče, daleko sam od tebe otišao,
Jer dunjaluk mi dušu nije zadovoljio.

Potom se mladić poče moliti Allahu da mu oprosti...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

402. noć

Kada nastupi četiri stotine druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se poslije toga mladić počeo moliti Allahu da mu oprosti. Učio je salavate,[114] zatim je učio *Kur'an* i najzad poče kazivati stihove:

Oče moj, ne daj sreći da te obmane,
Jer život kraj ima, a i sreća nestane.

Saznaš li da u svijetu nesretnika ima,
Znaj da ćeš biti pitan i o njima.

Na mezarje kad pođeš mrtvaca nositi,
Znaj da i tebe će tako odnijeti.

Zatim je Abu Amir iz Basre kazivao:
- Kada mladić izgovori oporuku i pošto izgovorio stihove, ja pođoh od njega i uputih se svojoj kući. Sutradan odem k njemu u rano prijepodne i zatekoh ga mrtva, neka mu se Allah smiluje. Okupah ga pa rasporih kaftan i nađoh u njemu rubin vrijedan nekoliko hiljada dinara. Mislio sam: "Allaha mi, ovaj mladić je bio pravi asketa na ovome svijetu."
Kada ga ukopah, pođoh u Bagdad i stigoh do halifinog dvora. Čekao sam da halifa izađe i čim se pojavi, presretoh ga na putu i dadoh mu onaj rubin. Halifa odmah prepozna rubin i pade bez svijesti. Njegove sluge me zgrabiše, a kad halifa dođe k sebi, reče im:
- Pustite ga i s najvećom pažnjom ga odvedite u dvorac.
Sluge izvršiše naređenje, a kad stiže u dvorac, halifa me potraži i uvede u svoju odaju, pa me upita:
- Šta je radio vlasnik ovoga rubina?
- Umro je - rekoh i opisah mu stanje u kome je mladić bio, te halifa zaplaka govoreći:
- To je sinu bilo od koristi, a otac je iznevjerio.
Onda pozva neku ženu. Kad me vidje, žena se htjede vratiti, ali joj halifa reče:
- Dođi ovamo, nemoj se plašiti!
Žena uđe i pozdravi, a halifa joj dobaci rubin, te žena vrisnu iz sveg glasa kada ga vidje i onesvijesti se. Pošto dođe k sebi, žena reče:
- Zapovjedniče pravovjernih, šta je Allah učinio s mojim djetetom?
- Reci joj šta je bilo s njim - reče halifa gušeći se u suzama, te ja ženi sve ispričah, a ona poče plakati i reče jedva čujnim glasom:

- Kako sam te poželjela, oko moje! Ah, da sam te ja mogla napajati kada nikog nije bilo! Da sam te mogla zabavljati kada nikog nije bilo da te zabavlja!
Lijući suze, žena je zatim recitirala:

Plačem za tuđincem koga smrt samotnog zateče,
A prijatelja kome bi se požalio on ne nađe.

Ugled je i drage uza se nekada imao,
Ali je sam, bez igdje ikoga svoga ostao.

Šta sudbina krije ljudi bi morali znati
Jer smrt neće nikog od nas ostaviti.

Izgnanik! Allah mu dosudi da tuđin bude
I nakon bliskosti daleko od mene da ode.

Sine, smrt mi ne da nade da ću te sresti,
Al' ćemo se ipak na Sudnjem danu vidjeti.

Onda sam ja rekao:
- Zapovjedniče pravovjernih, je li to tvoj sin?
- Jest - odgovori halifa. - Prije nego što sam došao na vlast, posjećivao je učene ljude i družio se s pravednicima. Kada sam stupio na vlast, izbjegavao me je i tuđio se od mene. Njegovoj majci sam govorio: "Ovo dijete je potpuno predano uzvišenom Allahu. Možda će ga zbog toga snaći nevolja i tuga i može se naći na iskušenjima. Daj mu taj rubin, neka mu se nađe kad mu ustreba." Mati mu je dala rubin insistirajući da ga uzme. Poslušao je majku i uzeo ga, a onda nama ostavi nas dunjaluk i ode od nas. Nije se više pojavljivao dok se nije preselio uzvišenom i slavnome Allahu. Hajde, pokaži mi njegov mezar - reče halifa, te pođoh s njim ne zaustavljajući se dok mu ne pokazah mladićev mezar.
Halifa poče plakati i tužiti dok se ne obeznani. Kada dođe k sebi, zamoli Allaha za oprost, pa reče:
- Allahu pripadamo i njemu se vraćamo.
Zatim prouči sinu dovu moleći me da budem s njim.
- Zapovjedniče pravovjernih - rekoh - tvoj sin mi je dao najveću pouku.
Onda izgovorih stihove:

Izgnanik sam, nigdje se ne mogu skloniti
Izgnanik ću i u rodnom gradu ostati;

Izgnanik sam koji porodicu i poroda nema,
Nemam nikog da mi utočište sprema.

Premda tu ne živim, u džamije ću se sklanjati
I moje ih srce nikad neće ostaviti.

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova
Čijom zaslugom u tijelu duša obitava.

PRIČA O NASTRANOJ LJUBAVI JEDNOG UČITELJA

Priča se da je jedan vrli čovjek kazivao:
- Prolazio sam pored jednog učitelja koji je u školi učio djecu da čitaju. Primjetio sam da je lijep i uredno obučen. Priđoh mu, a on ustade i posadi me pored sebe. Počeh ga ispitivati kako zna učiti *Kur'an,* gramatiku, poeziju i jezik, i vidjeh da svim tim vlada odlično, kako se samo poželjeti može. Zato mu rekoh.
- Neka ti Allah da snage da istraješ, jer ti znaš sve što se traži od tebe.
Nakon toga sam se družio s učiteljem otkrivajući u njemu svakog dana ponešto lijepo. Mislio sam: "To je pravo čudo od dječijeg učitelja, iako su umni ljudi saglasni u tome da dječiji učitelji nisu baš pametni." Zatim sam se rastao s njim, ali sam ga posjećivao svakih nekoliko dana.
Jednog dana, pođem da ga posjetim kao i obično, ali naiđoh na zaključanu školu, te upitah za njega komšije koji mi odgovoriše da mu je neko umro. Pomislih: "Treba da mu odem na žalost." Pođem do njegove kapije i pokucam, te izađe jedna djevojka i upita me:
- Šta tražiš?
- Tražim tvoga gospodina - odgovorih.
- Moj gospodar sjedi i tuguje - odgovori djevojka.
- Reci mu da ga traži taj i taj prijatelj.
Djevojka ode i obavijesti ga, a on joj reče:
- Pusti ga da uđe.
Djevojka me pusti da uđem i ja zatekoh učitelja kako sjedi sam, povezane glave, pa ga oslovih:
- Neka te Allah nagradi. Tim putem svi moramo poći. Izdrži. A ko ti je umro?
- Najdraže i najmilije biće - odgovori on.
- Možda tvoj otac.
- Nije.
- Onda majka?
- Ni ona.
- Brat?
- Ni brat.
- Neko od prijatelja?
- Nije.
- U kakvom si srodstvu s njim?
- To je moja draga.

Onda ja pomislih: “Ovo je prvi dokaz njegove manjkave pameti.”
- Možda ćeš naći neku drugu, ljepšu od nje - rekoh.
- Nisam je ni vidio da bih mogao znati da li ima neka ljepša od nje.
“Ovo je drugi dokaz”, mislio sam, a onda upitah:
- Kako možeš voljeti nekoga koga ne vidiš?
- Znaj - odgovori učitelj - da sam jednom sjedio pored prozora kad naiđe prolaznik pjevajući:

Um Amra, neka ti Allah plati,
Ma gdje bila, dušu mi vrati...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

403. noć

Kada nastupi četiri stotine i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je učitelj kazivao:
Kada prolaznik otpjeva te stihove koje sam čuo, pomislih: “Da ta Um Amra nije jedinstvena na svijetu, ne bi pjesnici o njoj pjevali!” I tako me obuze ljubav prema njoj. Nakon dva dana, opet prođe taj čovjek recitirajući:

Ode magarac i Um Amru odnese,
Te ni ona ni magarac ne vrati se.

Tako sam saznao da je umrla, pa mi je žao. Evo, već tri dana sam u žalosti.
Ja ostavih učitelja i odoh, pošto sam se uvjerio da je malouman.

PRIČA O MALOUMNOM UČITELJU

Ima jedna priča o maloumnom dječijem učitelju. Naime, bio je jedan učitelj u školi i dođe mu nekakav otmjeni čovjek koji sjedne kraj njega i počne ga ispitivati, pa utvrdi da je dobar učitelj i poznavalac jezika, poezije i književnosti, da je oštrouman i prijazan. Čovjek je bio zadovoljan, te reče:

- Oni koji uče djecu u školama nisu baš pametni.

Kad prolaznik htjede poći, učitelj mu reče:

- Hoćeš li noćas biti moj gost?

Čovjek prihvati gostoprimstvo i ode s učiteljem njegovoj kući. Učitelj mu ukaza poštovanje i donese mu jelo, te jedoše i popiše piće, a onda sjedoše da razgovaraju prvu trećinu noći. Nakon toga, domaćin mu pripremi postelju, pa ode u svoj harem. Gost leže želeći da zaspi, kad se u haremu razliježe krik, te gost upita o čemu se radi, a ljudi mu rekoše:

- Šejhu se dogodilo nešto krupno i sada je na izdisaju.

- Odvedite me njemu - reče gost.

Povedoše ga i kada gost uđe, zateče domaćina bez svijesti dok mu je krv tekla. On ga poprska vodom po licu i čim domaćin dođe k sebi, čovjek upita:

- Šta se događa? Otišao si da bolje ne može biti i sasvim zdrav, pa šta se onda dogodilo?

- Brate - na to će učitelj - kada sam otišao od tebe počeo sam se prisjećati djela uzvišenog Allaha i mislio sam: “Čovjeku koristi sve što mu je Allah stvorio, jer On, slava Mu, stvorio je čovjeku ruke da njima hvata, noge da hoda, oči da gleda, uši da sluša. Sjetio sam se svega, ali nisam vidio kakvu korist ima od dvoje jaja. Zato sam uzeo britvu koju sam imao i odsjekao sam jaja. Eto šta mi se dogodilo!

Čovjek ode od učitelja govoreći:

- Pravo veli onaj ko reče da nijedan dječiji učitelj nije sasvim pri zdravoj pameti, makar poznavao sve nauke.

PRIČA O NEPISMENOM UČITELJU

Također se priča da jedan poslužitelj u džamiji nije znao pisati ni čitati, ali je ljude nadmudrivao dobijajući od njih hljeb lukavstvom. Jednoga dana, padne mu na um da otvori školu i da u njoj uči djecu pisati. Sakupi on ploče i ispisane listove koje objesi na jedno mjesto, te sjede pred školu zamotavši oko glave povelik turban. Ljudi su prolazili pored njega, zagledali mu turban, ploče i papire, misleći da je to dobar učitelj, te mu počeše dovoditi djecu. Jednom djetetu je govorio da piše, a drugome da čita, pa su tako djeca učila jedno od drugoga.

Dok je tako jednog dana, po običaju, sjedio pred vratima škole, vidje jednu ženu kako mu izdaleka dolazi noseći pismo, te pomisli: “Sigurno mi ova žena dolazi da joj pročitam pismo koje ima. Šta da radim s njom kad ne znam čitati ni pisati?” On htjede da pobjegne od žene, ali mu ona priđe prije nego što je uspio otići i reče mu:

- Kuda si pošao?
- Želim da klanjam podne, pa ću se vratiti - odgovori čovjek, a žena mu reče:
- Podne je daleko, pročitaj mi ovo pismo.

Učitelj uze pismo, ali naopako, pa ga poče gledati zaklimavši jednom turbanom i povremeno mičući obrvama, pokazujući tako da je ljutit.

Muž te žene bio je odsutan i pismo je stiglo od njega. Vidjevši učitelja u takvoj pozi, žena pomisli: “Sigurno je moj muž umro, a ovom učitelju je neprijatno da mi kaže da je umro”! Onda ona reče učitelju:

- Gospodine, ako je umro, reci mi.

Učitelj je šuteći klimao glavom, te žena reče:

- Da li da se počnem busati?
- Busaj se - na to će učitelj, a žena upita:
- Da li da se udaram po licu?
- Udaraj se.

Žena mu uze pismo iz ruke, pa se vrati kući i poče plakati zajedno sa djecom. Neki susjedi su čuli plač, pa upitaše šta joj je, a neko odgovori:

- Došlo joj je pismo s viješću o muževljevoj smrti.
- To je laž - reče jedan čovjek - jer mi je njen muž jučer poslao pismo u kome me obavještava da je dobro i zdravo i da će za deset dana biti kod nje.

Taj čovjek istog časa ustade pa ode onoj ženi i reče joj:

- Gdje je pismo koje si dobila?

Žena mu donese pismo, te ga on uze i pročita: “Ja sam dobro i zdravo. Za deset dana bit ću kod vas. Poslao sam vam jorgan i mangale.”

Žena uze pismo, vrati se učitelju i reče mu:

- Zašto si mi to učinio?
Ona mu kaza kako je komšija rekao da je njen muž dobro, te da joj je poslao jorgan i mangale.
- Istina je to što kažeš - reče učitelj - ali mi oprosti, ženo, jer sam u tom času bio ljut...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

404. noć

Kada nastupi četiri stotine i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je žena otišla učitelju i pitala ga šta ga je nagnalo da tako postupi s njom, a on joj dogovori:
- Bio sam u tom času ljut i zabrinut, te mi se učinilo da piše: “Mangala je zavijena u pokrivač”, pa sam mislio da je umro i da je zamotan u kefine.
Žena nije prozrela njegovo lukavstvo, pa mu reče:
- Oprošteno ti je - i ona uze pismo, pa ode od učitelja.

PRIČA O CARU I DOVITLJIVOJ ŽENI

Priča se da je neki car krišom izašao iz dvora da vidi kako žive njegovi podanici, pa stiže do jednog velikog naselja i sam uđe u njega. Kako je bio žedan, zaustavi se pred vratima jedne kuće i zatraži vode. Izađe lijepa žena s bokalom vode i pruži mu ga, te se car napije, a kada pogleda ženu, bio je očaran njome, te je poče navoditi na grijeh. Žena je znala ko je on, pa ga uvede u kuću, posadi ga, izvadi jednu knjigu i reče:
- Gledaj tu knjigu dok se ne pripremim i ne dođem.
Car je sjedio i čitao knjigu, kad naiđe na mjesto u kome se ljudi opominju da ne čine blud, te se nabrajaju muke na koje će Allah staviti bludnike. Njemu se koža naježi, pa se pokaja Allahu, dozva ženu, dade joj knjigu i ode.
Muž te žene bio je odsutan, pa kad dođe ona mu ispriča šta se dogodilo. Čovjek se nađe u nedoumici misleći: "Bojim se da ju je car poželio!"
Poslije toga muž se nije usuđivao da joj priđe. Nakon izvjesnog vremena, žena kaza svojim bližnjima šta joj se događa s mužem, te ga oni povedoše caru. Kad stigoše pred cara, ženini rođaci rekoše:
- Neka Allah da moć caru! Ovaj čovjek je iznajmio od nas zemlju da je obrađuje. Jedno vrijeme je obrađivao, a onda je prekinuo. Ne ostavlja je da bismo je drugom mogli iznajmiti za obrađivanje, niti je pak on sam obrađuje. Tako se zemlji nanosi šteta, pa se bojimo da se ne pokvari zbog njegovog nemara, jer zemlja se kvari ako se ne obrađuje.
Onda car reče:
- Šta te sprječava da obrađuješ svoju zemlju?
- Slavni care - odgovori čovjek - čuo sam da je lav ušao na zemlju, te sam se njega uplašio i nisam se ni usudio prići zemlji. Ja se ne mogu nositi s lavom i strah me njega.
Car shvati priču, pa reče čovjeku:
- Čovječe, lav nije gazio tvoju zemlju i ona je dobra za obradu. Obrađuj ti nju, s Božijim blagoslovom. Lav neće zakoračiti na nju.
Potom car naredi da se mužu i njegovoj ženi da lijep poklon i pusti ih da odu.

PRIČA O MOREPLOVCIMA KOJI SU RAZBILI JAJE PTICE RUH*

*Nagovještaj Sindabadovih putovanja na kojima se pojavljuje ista ptica.

Priča se da je jedan čovjek iz Magreba putovao po svijetu, prevaljivao pustinje i plovio morima. Sudbina ga baci na jedan otok na kome dugo ostade, a onda se vrati u svoju zemlju i donese pero iz krila ptice ruh dok je još bila u jajetu i na svijet nije bila izašla. U šupljinu toga pera mogla je stati mješina vode, a vele da je dužina krila ptice ruh u vrijeme kada izlazi iz jajeta hiljadu hvati.
Ljudi su bili zapanjeni kada su vidjeli pero. Čovjek o kome je riječ zvao se Abdurrahman al-Magribi, a bio je poznat pod nadimkom Kinez zbog toga što je često boravio tamo. Pričao je o čudima...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

405. noć

Kada nastupi četiri stotine peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abdurrahman al-Magribi - Kinez pričao o čudima. Između ostalog, pričao je o tome kako je sa svojim ljudima plovio kineskim morem, te je u daljini ugledao jedan otok. Lađa ih donese do toga otoka i vidješe da je velik. Ljudi koji su plovili na lađi iskrcaju se da uzmu vode i drva. Ponesoše sjekire, užad i mješine, a s njima pođe i Abdurrahman.
Na otoku ugledaše jednu veliku, bijelu i sjajnu kupolu dugu stotinu lakata. Čim je spazišе, odlučiše da pođu do nje, te priđoše kupoli i vidješe da je to jaje ruh ptice. Počeše ga udarati sjekirama, kamenjem i motkama dok se ne razbi i ukaza se mladunče ruh ptice. Izgledalo je kao kakvo masivno brdo. Oni iščupaše jedno pero iz njegovog krila. Uspjeli su samo zahvaljujući tome što su pomagali jedni drugima, premda se pero još nije bilo sasvim razvilo. Onda uzeše mesa mladunčeta koliko su mogli i ponesoše ga. Šuplji dio pera odsjekoše.
Nakon toga, razapeše jedra i otisnuše se ploveći cijelu noć, sve do izlaska sunca. Povoljan vjetar je nosio lađu. I dok su tako plovili, pojavi se ptica ruh kao ogroman oblak noseći u kandžama stijenu kao veliko brdo, veću od lađe. Kad dostiže lađu, ptica iz zraka baci kamen na nju i na putnike, a kako je lađa brzo plovila, ona izmače i stijena pade u more. Njen pad je bio strahovit, ali Allah dade sreće putnicima, te se spasiše propasti. Oni skuhaše ptičije meso i pojedoše ga. Među putnicima je bilo staraca s bijelim bradama, a ujutro vidješe da su im brade pocrnjele. Ni jedan od tih ljudi koji su jeli ptičije meso nije više sijedio. Pričali su da im se mladost vratila, i da

više nisu sijedili zato što su meso miješali drvenim dijelom strijele, a neki vele da je to zbog ptičijeg mesa. To je čudo nad čudima.

PRIČA O ADI IBN ZEJDU I HINDI

Priča se da je an-Numan ibn al-Munzir, arabljanski car, imao kćer po imenu Hinda. Jednog dana, na praznik Pashe, Hinda pođe da se pričesti u Bijeloj crkvi. Imala je jedanaest godina i bila je najljepša djevojčica svoga vremena. Toga dana je u al-Hiru stigao Adi ibn Zejd[115] koji je od Hosroja donosio darove an-Numanu, te i on uđe u Bijelu crkvu da se pričesti. Ibn Zejd je bio visok, dostojanstven, lijepih očiju i svijetlih obraza. S njim je bila grupa njegovih ljudi, a uz an-Numanovu kćer Hindu bila je jedna robinja po imenu Marija koja je voljela Adija, ali nije uspjevala približiti mu se. Kada ga ugleda u crkvi, ona reče Hindi:
- Pogledaj onog mladića! Bogami ljepši je od bilo koga!
- Ko je on? - upita Hinda, a djevojka odgovori:
- Adi ibn Zejd.
- Bojim se da će me prepoznati ako priđem bliže da ga pogledam.
- Kako te može prepoznati kada te nikad nije vidio? - upita Marija.
Hinda priđe Adiju koji se šalio s mladićima iz svoje pratnje plijeneći ih ljepotom, rječitošću i gizdavom odjećom.
Čim mu priđe, Hinda je bila očarana njime i zadivljena njegovom pameću, tako da joj se promjeni boja lica. Kad Marija vidje kako mu postaje naklonjena, reče joj:
- Porazgovaraj s njim!
Hinda povede razgovor s pjesnikom, pa ode. Međutim, kada je Adi vidje i povede razgovor s njom, bio je očaran Hindom i zadivljen njenom pameću. Srce mu zatreperi i boja lica mu se promijeni, tako da se neugodno osjećao. On prišapnu jednom svom pratiocu da je prati i da otkrije ko je. Čovjek pođe za Hindom, a kasnije se vrati Adiju i reče mu da je to Hinda, kćer an-Numana. Adi izađe iz crkve ne znajući zbog silne ljubavi kuda ide, pa izgovori stihove:

Prijatelji, u pomoć mi pritecite
I sa mnom u tuđi svijet pođite.

U kraj plemenite Hinde idite
I dobre vijesti o meni joj odnesite.

Kad Adi izgovori te stihove, on ode kući i nemirno provede noć ne trepnuvši...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

406. noć

Kada nastupi četiri stotine šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Adi, pošto je izrecitirao stihove, otišao svojoj kući i proveo nemirnu noć ne trepnuvši. Kad osvanu jutro, dođe mu Marija kojoj ljubazno priđe čim je ugleda, premda ranije nije mario za nju, i upita je:
- Šta želiš?
- Potreban si mi - odgovori Marija.
- Zašto? Bogami, dao bih ti sve što bi zatražila.
Marija mu saopći da ga voli i da to što joj treba jest da bude nasamo s njim. On prihvati pod uvjetom da se posluži lukavstvom i da ga sastavi s Hindom. Onda mladić odvede Mariju u dućan nekog trgovca vinom u jednome kvartu al-Hire i obljubi je. Marija nakon toga ode do Hinde i reče joj:
- Želiš li vidjeti Adija?
- Kako je to moguće izvesti? Strast prema njemu toliko me je uznemirila da od jučer nemam spokoja.
- Ja ću ga dovesti na to i to mjesto, pa ćeš ga moći vidjeti iz dvora - odgovori djevojka.
- Radi kako hoćeš - na to će Hinda, te se one dogovoriše o određenome mjestu.
Kad Adi stiže, Hinda ga vidje i zamalo da padne odozgo, a onda reče:
- Marija, ako mi ga noćas ne dovedeš, propast ću!
Onda se Hinda onesvijesti, te je dvorkinje unesoše u dvor, a Marija pohita an-Numanu kazavši mu sve kako se uistinu zbilo. Reče mu da je Hinda šenula pameću zbog Adija, pa naglasi da će Hinda, ako je ne uda za Adija, napraviti bruku i umrijet će od ljubavi. Bit će to velika sramota za njega pred Arabljanima. Nikakvo lukavstvo mu tu neće pomoći osim udaje za njega.
An-Numan obori glavu razmišljajući neko vrijeme o tom slučaju, a onda nekoliko puta povika:
- Teško tebi! Kako da je udam za njega kad ne želim prvi započeti razgovor o tome?!
- On je zaljubljen više od nje i više je želi, te ću ja nešto smisliti kako mladić ne bi doznao da je cijela stvar tebi poznata, da se ti, care, ne bi osramotio.
Potom Marija ode Adiju kome sve ispriča i reče:
- Pripremi hranu, pa pozovi cara. Kada ga uhvati piće, zaprosi Hindu, neće te odbiti.
- Bojim se da ga to ne naljuti i da to ne bude povod za neprijateljstvo među nama.
- Ne bih ti dolazila da nisam obavila razgovor s njim.
Zatim se Marija vrati an-Numanu i reče mu:
- Traži da te ugosti u svojoj kući!
- Nema ničeg lošeg u tome - reče an-Numan koji tri dana kasnije zatraži da on sa svojom pratnjom ruča kod Adija. Mladić pristade.

Tako an-Numan ode Adiju i kada ga uhvati piće, Adi ustade pa zaprosi Hindu. Car pristade i udade je za Adija i tri dana kasnije dade mu je.
Hinda provede kod Adija tri godine živeći sretno i lagodno...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

407. noć

Kada nastupi četiri stotine sedma noć, ona reče:
- Čula sam sretni care, da je Adi proveo tri godine s Hindom, kćerkom an-Numana ibn al-Munzira, živeći sretno i lagodno. Onda se an-Numan naljuti na Adija i ubi ga, a Hinda je neutješno tugovala za njim. Potom sagradi manastir pored al-Hire i zamonaši se. Sjedjela je tugujući i oplakujući Adija dok nije umrla, a njen manastir u blizini al-Hire i danas je poznat.

PRIČA O DVOJICI PJESNIKA I JEDNOJ LJEPOTICI

Priča se da je Dibil al-Huzai[116] kazivao:
- Sjedio sam pred bagdadskom kapijom, kad pored mene naiđe djevojka od koje nisam vidio ljepše i vitkije. Hodala je vrckajući tako da je plijenila poglede. Čim sam je vidio, očarala me je i srce mi je zatreperilo. Činilo mi se kako će poletjeti iz mojih grudi, te sam, misleći na nju, izgovorio stihove:

Suze mi iz očiju ne prestaju liti
I ne mogu ni trena zaspati.

Djevojka me pogleda, pa se okrenu i brzo mi odgovori stihovima:

Malo je to za one koje pogled mami,
Zaziva ih pogled umorni.

Bio sam začuđen kako mi je brzo uzvratila i kako je to lijepo kazala, pa ponovo izgovorih:

Hoće li se, gospodari, srce smilovati
Nad onim što suze ne prestaje liti?

Djevojka mi hitro, bez stanke, odgovori:

Ako mi hoćeš ljubav izmamiti,
Moramo se uzajamno voljeti.

Do mojih ušiju nije nikad doprlo nešto ugodnije, niti sam vidio ljepšeg lica od njenoga. Promijenih rimu u pjesmi iskušavajući je i zadivljen njenim stihovima, te rekoh:

Hoće li nas sudba obradovati susretom
I spojiti nas neizmjernom čežnjom?

Djevojka se osmjehnu tako da nisam vidio ljepša ni slađa od njenih usta, te mi istog časa uzvrati:

Reci mi: "Ne marimo za sudbinom!"[117]
Ti si sudba - obraduj me susretom!

Ja hitro ustadoh, pa joj počeh ljubit ruke, govoreći:
- Nisam se nadao da će mi sudbina pružiti takvu priliku. Pođi za mnom i za me bez naredbe i prinude, drage volje i otvorena srca.
Kada se osvrnuh, vidjeh da ide za mnom, a u to vrijeme nisam imao kuću u koju bi sa zadovoljstvom mogao odvesti takvu ženu. Moj prijatelj Muslim ibn al-Velid imao je lijepu kuću, te pođoh njemu. Kad pokucah na prijateljeva vrata, on izađe, pa ga pozdravih i rekoh:
- U ovakvim prilikama pomažu prijatelji.
- Drage volje - odgovori on. - Uđite!
Mi uđosmo i primjetismo da ima novčanih problema. Muslim mi dade jednu mahramu, govoreći:
- Ponesi je na trg i prodaj, pa kupi hrane i ostalo što ti treba.
Požurih, prodadoh mahramu, pa kupih potrebnu hranu i ostalo. Kad se vratih, zatekoh Muslima koji se već bio osamio s djevojkom u jednoj zaklonjenoj prostoriji. On osjeti da dolazim, pa skoči i reče mi:
- Neka te Allah nagradi za ljepotu koju si mi priredio, neka ti u sevap upiše i neka ti to prizna kao dobro djelo na Sudnjem danu!
Zatim uze od mene hranu i piće i zatvori mi vrata pred nosom. Njegove riječi me naljutiše toliko da nisam znao šta da radim, dok je on bio iza vrata trepereći od radosti. Kad vidje u kakvom sam ja stanju, reče:
- Života ti, Abu Ali, ko je kazao ove stihove:

Spavah s njom, a prijatelj podalje spavaše -
Tijela nevinoga, ali srca grješna bijaše?

Ljuteći se još više, upitah ga:
- A ko je kazao ove stihove:

To je onaj što hiljadu je rogova imao
Kojima se nad Menafom[118] *uzdigao.*

Onda ga počeh grditi i psovati zbog ružnog djela i nečovječnosti, a on je šutio, ne govoreći ni riječi. Kada sam ga ispsovao, on se osmjehnu i reče:

- Teško tebi, glupače jedan! Ušao si u moju kuću, prodao si moju mahramu i potrošio moj novac! Na koga se onda ljutiš, podvodaču jedan?!
Muslim me napusti i pođe djevojci, dok sam mu govorio:
- Tako mi Boga, imaš pravo što me ubrajaš u budale i podvodače!
Tako ja odoh s njegovih vrata osjećajući veliki bijes koji mi ni do danas nije iščilio iz srca. Tu ženu nisam imao, niti sam o njoj više išta čuo.

PRIČA O ISHAKU MOSULSKOM I PJEVAČICI

Priča se da je Ishak ibn Ibrahim Mosulski[119] kazivao:
- Jednom mi je bilo dosadilo da stalno boravim i služim u halifinom dvoru, pa sam uzjahao konja i rano ujutro izašao odlučivši da prohodam pustinjom. Svojim slugama sam rekao:
- Ako dođe halifin glasnik, recite mu da sam rano otišao obaviti neki važan posao, te da ne znate kamo sam otišao.
Onda sam se zaputio sam i obiđoh grad. Dan je bio vreo te se zaustavih u ulici al-Harem...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

408. noć

Kada nastupi četiri stotine osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ishak ibn Ibrahim Mosulski kazivao:
- Pošto je dan bio vreo, zaustavih se u ulici al-Harem da se sklonim od sunčeve jare i stadoh pored jedne kuće koja je čeonom stranom gledala na ulicu. Tek što sam stao, naiđe jedan crni sluga vodeći magarca na kome je jahala djevojka a ispod nje je bila mahrama obrubljena dijamantima. Na djevojci je bila odjeća da gizdavija ne može biti. Vidjeh da ima divan stas, zanosne oči, otmjen izgled, te upitah neke prolaznike ko je ona i odgovoriše mi da je to pjevačica. Pade mi odmah na srce čim sam je ugledao, tako da više nisam mogao ostati na životinji koju sam jahao. Žena uđe u kuću kraj čije kapije sam stajao, te ja počeh smišljati kako da je se domognem.
I dok sam tako stajao, naiđoše dva lijepa mladića koji zamoliše da ih puste u kuću. Domaćin im dopusti, te oni uđoše, a i ja s njima. Mladići s kojima sam ušao mislili su da me je domaćin pozvao. Sjedjeli smo jedno vrijeme, kad donesoše hranu, te se najedosmo, a onda staviše piće pred nas. Pojavi se i jedna djevojka s lutnjom u rukama i dok smo mi pili, poče pjevati. Ja ustadoh da obavim nuždu, a domaćin upita dvojicu mladića ko sam. Rekoše mu da me ne poznaju. Domaćin će na to:
- To je neki samozvanac, ali je otmjen, pa se lijepo ponašajte prema njemu.
Pošto se vratih, sjedoh na svoje mjesto, a djevojka zapjeva nježnu pjesmu:

Reci gazelici koja baš gazelica nije
I janjetu našminkanom koje janje nije:

Muškarac samo sa ženom u halvat smije,
Ako poput djevojke ide muško zbilja nije.

Djevojka je pjevala veoma lijepo, te muškarci ispiše piće očarani pjesmom. Onda ona otpjeva nekoliko neobičnih melodija, među njima i jednu koju sam ja sastavio:

Ni tragova od šatora nema
Nit spomena milima:

Ona je bez dragog ostala -
Kao pustinja je ona opustjela.

Djevojka otpjeva tu pjesmu bolje nego prethodnu, a onda otpjeva nekoliko čudesnih starih pjesama, među kojima i jednu moju:

Reci onom što je gradeći otišao
Što je tebe uvijek izbjegavao:

"Postigao si to što si postigao
Premda si se samo poigravao!"

Zamolih djevojku da ponovi pjesmu da bih je malo dotjerao, a jedan od onih mladića mi reče:
- Nismo vidjeli bezobraznijeg parazita od tebe! Nije ti dosta što si nezvan došao, već i predlažeš koješta! Pravo veli poslovica: "Parazit dosađuje - prijedloge daje!"
Ja se postidjeh, ali nisam odgovarao. Njegov drug ga je obuzdavao, ali on nije odustajao. Onda ustadoše da klanjaju, a ja malo ostadoh, uzeh lutnju zategnuh strune i naštimah je, pa se vratih na svoje mjesto. Klanjao sam s njima i kada završismo namaz, onaj čovjek mi ponovo poče prigovarati i ljutiti se dok je u meni nešto kuhalo, ali sam šutio. Djevojka uze lutnju da je naštima, pa joj se učini da nije kao što je bila, te upita:
- Ko je štimao moju lutnju?
- Niko od nas - odgovoriše:
- Tako mi Boga, neki pravi majstor je naštimao, jer je vrlo znalački zategao strune i udesio je.
- Ja sam je naštimao - rekoh.
- Tako ti Boga, uzmi je i odsviraj nešto.
Uzeh lutnju i odsvirah jednu neobičnu i tešku pjesmu koja je, zapravo, obarala žive, a

oživljavala mrtve. Pjevao sam:

Imao sam srce s kojim sam živio,
Ali je izgorjelo jer sam vatrom plamtio.

Njena ljubav mi nije pripala
Jer takva dobit i nije za robova.

Ako je ljubav takva brana koju sam kušao,
Okusio ju je svaki ko se zaljubljivao...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

409. noć

Kada nastupi četiri stotine deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ishak ibn Ibrahim Mosulski kazivao:
- Kada sam završio pjesmu, svi skočiše sa svojih mjesta, pa posjedaše ispred mene, govoreći:
- Tako ti Boga, gospodine, otpjevaj nam još jednu pjesmu!
- Sa zadovoljstvom - odgovorih, pa zasvirah i zapjevah:

Ko će pomoć srcu što u nevolji kopni
I tuge ga sačekaju na svakoj strani?

Onima što mi na dušu strijele bacaju
Zabranjena je krv koju iz srca prolijevaju.

Jasno mi je bilo već na dan rastanka
Da se varam očekujuć' s njime čas sastanka.

Da nije ljubavi, on bi prestao krvariti -
Da li će neko tu krv osvetiti?

Nakon te pjesme, svi ustadoše na noge, a onda polegoše po zemlji od silnog uzbuđenja. Ja odbacih lutnju, a oni povikaše:
- Ne čini to, tako ti Alkjia, nego nam još pjevaj, pa će te uzvišeni Allah nagraditi!

- Ljudi, vi hoćete da vam pjevam pjesmu za pjesmom. Reći ću vam ko sam. Ja sam Ishak ibn Ibrahim Mosulski. Ohol sam čak i kada me halifa traži, a vi me danas tjerate da slušam grubosti koje ne volim. Neću više, Allaha mi, ni riječi progovoriti, niti ću s vama sjedjeti dok ne izbacite ovog kavgadžiju!
- Upozoravao sam te i bojao sam se toga - reče mu drug, a onda ga uzeše za ruku i izvedoše, te ja uzeh lutnju i otpjevah najbolje što mogu pjesme koje je pjevala djevojka.
Zatim prišapnuh domaćinu da mi je djevojka prirasla za srce i da ne mogu bez nje, a domaćin reče:
- Dobit ćeš je pod jednim uvjetom.
- Pod kojim? - upitah.
- Da ostaneš kod mene mjesec dana, pa će djevojka, njen nakit i haljine pripasti tebi.
- Pristajem. Bit će tako - rekoh, te ostadoh kod njega mjesec dana, tako da niko nije znao gdje sam. Halifa me je posvuda tražio ne znajući ništa o meni.
Kada prođe mjesec dana, domaćin mi predade robinju zajedno s njenim stvarima i dragocjenostima, a dade mi i jednog slugu, te ja sa svim tim odoh kući. Radovao sam se kao da sam dobio cijeli dunjaluk. Potom istog časa odjahah al-Memunu i kad stigoh k njemu, reče mi:
- Teško tebi, Ishače! Gdje si bio?
Ispričah mu sve što mi se dogodilo, a on reče:
- Odmah mi dovedi toga čovjeka.
Uputih ljude na njegovu kuću, te halifa posla po čovjeka koji dođe i halifa ga upita šta je sve bilo. Čovjek mu kaza šta se sve zbilo, a halifa uzviknu:
- Ti si velikodušan čovjek i mislim da bi bilo dobro da pomognem tvoju velikodušnost.
Halifa naredi da mu daju stotinu hiljada dirhema i reče mi:
- Dovedi tu djevojku!
Dovedoh djevojku i ona mu zapjeva ushićujući ga i veseleći. Silno se radujući, halifa reče:
- Ona će nastupati svakog četvrtka. Neka tada dolazi i pjeva iza paravana.
Zatim naredi da joj daju pedeset hiljada dirhema. Tako sam, bogami, na tome izletu zaradio i ja i djevojka.

PRIČA O TROJE NESRETNIH LJUBAVNIKA

Priča se da je al-Utbi[120] kazivao:
- Jednog dana se u mojoj kući okupila grupa obrazovanih ljudi. Pričale su se drevne predaje i zametnu se priča o ljubavnicima. Svaki od nas reče ponešto, a u društvu bijaše i jedan šejh koji je šutio. Kada smo ispričali sve što je ko imao, šejh reče:
- Hoćete li da vam ja ispričam nešto što nikada niste čuli?
- Hoćemo - odgovorismo.
- Imao sam kćer koja je voljela jednog mladića, a da mi nismo znali za to. Taj mladić je volio neku pjevačicu, a pjevačica je opet voljela moju kćer. Jednog dana, nađoh se na nekom sijelu na kome je bio taj mladić...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

410. noć

Kada nastupi četiri stotine deseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je šejh pričao:
- Jednog dana nađoh se na nekom sijelu na kome je bio taj mladić i pjevačica. Ta pjevačica otpjeva:

Znak je poniženja u ljubavi
Kada cvili zaljubljeni.

Naročito se ne da utješiti
Onaj što se nema kome požaliti.

- Allaha mi, gospođice - reče joj mladić - tako si lijepo pjevala da bih mogao umrijeti, ako mi dopustiš.
- Hoću ako si zaljubljen - reče pjevačica iza paravana.
Mladić položi glavu na jastuk i sklopi oči, a kada čaša stiže do njega, počesmo ga drmati, ali on bijaše mrtav. Okupismo se oko njega. Radost nam je bila pomućena, te se tužno razidosmo. Kad stigoh kući, mojima bi sumnjivo što se vraćam u vrijeme kada obično ne dolazim, te im ispričah šta se zbilo s mladićem u namjeri da ih iznenadim.
Saslušavši me, moja kćer ustade i ode da sjedi na drugom mjestu, a ja pođoh za njom i zatekoh je naslonjenu na jastuk isto onako kao što sam opisao mladića. Prodrmah je i vidjeh da je mrtva.
Poslije smo je opremili, a sutradan ukopah i nju i mladića. Dok smo išli na mezarje,

sretosmo i treću dženazu i upitasmo čija je to dženaza, pa nam rekoše da je umrla ona pjevačica. Naime, kada je čula da je umrla moja kćer, ona je postupila isto onako kao i moja kćer i preminula je. Tako ukopasmo sve troje u jednome danu. To je najčudesnije što sam čuo o ljubavnicima.

PRIČA O LJUBAVNICIMA IZ PLEMENA TAJ

Priča se da je al-Kasim ibn Adi pričao šta je čuo od jednog čovjeka iz plemena Benu Tamim. Taj čovjek je kazivao:
- Jednom sam pošao da tražim odlutalu devu i dođoh do vode plemena Benu Taj. Ugledah dvije grupe ljudi, jednu nedaleko od druge. Čuo sam da se u jednoj grupi vodi isti razgovor kao i u drugoj. Pogledah malo pažljivije i uočih u jednoj grupi mladića koga je bila iznurila bolest tako da je izgledao kao olinjali pas. Dok sam ga posmatrao, mladić je recitirao:

Ah, zašto li ljepotica ne dolazi -
Da l' zato što je škrta il me zaobilazi?

Razboljeh se i svi su me obišli;
Posjeti me i ti, hoćeš li?

Da si ti bolesna, ja bih pohitao
I niko me prijetnjama ne bi odagnao.

Bez tebe, među njima sam sam ostao
A teško onom ko je prijatelja izgubio.

Djevojka koja je bila u drugoj grupi čula je mladićeve riječi pa mu pohrli. Njeni rođaci pođoše za njom, ali ih djevojka poče tući otimajući se. Mladić osjeti njeno prisustvo, pa skoči prema djevojci, ali rođaci iz njegove grupe pohrliše k njemu zadržavajući ga. Mladić se otimao dok se otimala i djevojka, te se oslobodiše oboje i pođoše jedno prema drugom, pa se sretoše između dvije grupe. Zagrliše se i oboje mrtvi padoše na zemlju...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

411. noć

Kada nastupi četiri stotine jedanaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su se mladić i djevojka za grlili našavši se između dvije grupe i pali su mrtvi na zemlju. Onda ispod šatora izađe jedan čovjek i stade iznad dvoje mladih, pa se vrati gorko plačući i govoreći:
- Neka vam se uzvišeni Allah smiluje! Kad već niste bili zajedno u ovome životu, ja ću vas sjediniti nakon smrti!

Potom naredi da ih opreme, okupaše ih i umotaše u jedan pokrov, iskopaše im jedan mezar, pa se pomoliše nad njima i ukopaše ih u tome grobu. Ni u jednoj grupi nije bilo muškarca ni žene a da nisu zaplakali za njima i da se nisu busali po licu.
Upitah šejha ko su to dvoje, a on reče:
- To je moja kćer, a mladić moj bratić. Ljubav ih je dovela do onoga što si vidio.
- Neka te Allah uputi na pravi put! Zašto ih nisi vjenčao?
- Bojao sam se bruke i sramote, a sada sam se i obrukao i osramotio.
To je jedna od čudesnih priča o ljubavnicima.

PRIČA O AL-MUBERREDU I JEDNOM LUDAKU

Priča se da je Abu-l-Abbas al-Muberred[121] kazivao:
- Uputih se s nekoliko ljudi u al-Berid radi nekog posla, pa naiđosmo pored manastira Eraklio i sklonismo se u njegovu hladovinu. Priđe nam jedan čovjek i reče:
- U manastiru su luđaci među kojima je i jedan što kazuje mudre izreke. Da ga vidite, začudili biste se njegovim riječima.
Mi svi ustadosmo i uđosmo u manastir, te vidjesmo jednog čovjeka koji je sjedio u ćeliji na kožnoj prostirci. Bio je gologlav i buljio je u zid. Pozdravismo ga, a on nam uzvrati pozdrav i ne pogledavši nas, a neko reče:
- Izrecitiraj mu nešto, jer kad čuje poeziju, on progovori.
I ja izgovorih stihove:

O, najbolji čovječe koga Hava rodi,
Da te nema, ni svijet lijep bio ne bi!

Kome bi Allah tvoj svijetli lik pokazao
Ne bi oronuo niti bi ikad osijedio.

Kada me je čuo, čovjek se okrenu prema nama i izgovori stihove.

Bogu je znano da sam ružan,
I kazati ne mogu šta osjećam.

Jednu dušu mi grad grli
A drugu ima grad drugi,

I daleka duša bliskoj nalikuje
I osjećam sve što nju dodiruje.

- Jesam li loše ili dobro ovo rekao? - upita čovjek.
- Nije loše, već baš dobro i lijepo - odgovorih.
Čovjek posegnu rukom prema kamenu koji je bio pored njega i dohvati ga, te mi pomislismo da će nas gađati i pobjegosmo, ali on poče sebe snažno tući kamenom, govoreći:
- Ne bojte se, već priđite i poslušajte šta ću vam reći! Primite to od mene!

Kada mu priđosmo, čovjek izgovori stihove:

U cik zore riđe deve da kleknu natjeraše,
Posadiše moju dragu i ljubav mi odvedoše.

Oči su mi dragu u daljini vidjele,
Te rekoh sjetan dok su mi suze lile:

"Vođo svjetloriđih,[122] *htio bih se oprostiti*
Jer će pri rastanku i oprostu s njom sudba biti!

Zavjeta se držim, ljubav nisam pogazio;
Šta je s tim zavjetom učinila, kad bih dokučio!"

Potom me čovjek pogleda i upita:
- Znate li šta su učinili?
- Znam - rekoh. - Umrli su, neka im se smiluje uzvišeni Allah.
Njegovo lice se izmijeni i on uzviknu skočivši na noge:
- Kako znaš da su umrli?
- Da su živi, ne bi te ovako ostavili - rekoh, a on će na to:
- Pravo veliš! Bogami, ni meni se ne mili živjeti bez njih!
Koljena mu zaklecaše i on pade ničice, a mi pohrlismo k njemu, prodrmusasmo ga i ustanovismo da je mrtav, neka mu se smiluje uzvišeni Allah. Nađosmo se u čudu i bi nam ga veoma žao. Poslije ga opremismo i ukopasmo...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

412. noć

Kada nastupi, četiri stotine dvanaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je al-Muberred kazivao:
- Kada čovjek pade mrtav, bijaše nam veoma žao, te ga opremismo i ukopasmo. Po povratku u Bagdad, odoh halifi al-Mutevekkilu koji vidje tragove suza na mom licu i upita me:
- Šta je to?
Ispričah mu cijelu priču i njemu bi žao, pa mi reče:
- Šta te je podstaklo na to? Allaha mi, kada ne bih znao da ga žališ, pozvao bih te na odgovornost.
Halifa je tugovao za njim do kraja toga dana.

PRIČA O MONASIMA KOJI SU PRIMILI ISLAM

Priča se da je Abu Bekr ibn Muhammed al-Anbari[123] kazivao:
- Pošao sam iz al-Anbara koji se nalazi na bizantijskoj teritoriji na jedno od svojih putovanja u Amoriju. Usput sam se zadržao u Manastiru svjetlosti koji se nalazi u jednom naselju kraj Amorijuma. Izađe preda me starješina manastira i glavni monah koji se zvao Abdumesih, pa me uvede u manastir u kome vidjeh četrdeset monaha.
Te noći mi ukazaše počasti i lijepo me ugostiše, a sutradan odoh od njih. Primjetio sam da su monasi veoma marljivi i pobožni, kao što to nisam vidio kod drugih.
Nakon obavljenog posla u Amoriji, vratih se u al-Anbar, a naredne godine odoh na hadž u Meku. Dok sam obavljao tavaf oko Kabe, ugledah monaha Abdumesiha kako također obilazi Kabu zajedno s petočlanom grupom svojih prijatelja monaha. Kada se uvjerih da je to on, priđoh mu i rekoh:
- Jesi li ti monah Abdumesih Strašljivi?
- Ne, nego sam Abdullah Ustremljeni.[124] Počeh mu ljubiti sijede vlasi plačući, a onda ga uzeh za ruku i odvedoh u jedan ugao hrama, te mu rekoh:
- Kaži mi zašto si primio islam.
- To je pravo čudo - odgovori Abdullah. - Naime, jedna grupa muslimanskih asketa naišli su pored naselja u kome je naš manastir i poslaše jednog mladića da im kupi hrane. Taj mladić ugleda na trgu djevojku kršćanku koja je prodavala hljeb i bila je to jedna od najljepših žena. Čim ju je vidio, mladić je bio očaran njome i naprosto je obeznanjen pao. Kad je došao k sebi, mladić se vrati prijateljima i reče im šta mu se dogodilo, te dodade:
- Idite vi svojim poslom, a ja neću poći s vama.
Drugovi ga počeše koriti i savjetovati, ali on nije mario. Oni odoše, a mladić uđe u naselje, pa sjede pred vrata dućana one žene koja ga upita šta mu treba, a mladić reče da je zaljubljen u nju. Žena mu okrenu leđa. Mladić ostade na tome mjestu tri dana ne okusivši ništa, već je samo piljio u njeno lice. Kad žena vidje da on ne odlazi od nje, ode svojim rođacima i sve im kaza, te oni nahuškaju na njega djecu koja ga počeše gađati kamenjem tako da mu polomiše rebra i razbiše glavu. Uprkos tome, mladić nije odlazio, pa mještani odlučiše da ga ubiju. Jedan od njih mi dođe i reče u kakvom stanju je mladić, te ja pođoh k njemu i vidjeh ga kako leži. Obrisah mu krv s lica i odnesoh ga u manastir gdje sam mu viđao rane. Ostao je kod mene četrnaest dana i kad je bio u stanju hodati, ode iz manastira...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

413. noć

Kada nastupi četiri stotine trinaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abdullah pričao:
- Odnesoh ga u manastir gdje sam mu viđao rane. Ostao je kod mene četrnaest dana i kada je bio u stanju hodati, ode iz manastira na vrata onoga dućana, pa sjede da posmatra djevojku. Djevojka ga vidje, pa pođe prema njemu i reče mu:
- Bogami, meni te je žao. Hoćeš li da primiš moju vjeru, pa ću se udati za tebe?
- Ne dao Bog da ostavim jednobožačku vjeru i da primim mnogobožačku!
- Ustani i pođi sa mnom mojoj kući, zadovolji se mnome i idi kući.
- Ne, ja ne mogu dati dvanaest godina bogosluženja za jedan tren strasti.
- Idi od mene, ako je tako - reče žena.
- Srce mi se ne pokorava.
Žena se okrenu od njega. Poslije se djeca dosjetiše gdje se on nalazi, pa mu priđoše gađajući ga kamenjem, tako da mladić pade na lice govoreći:
- Moj zaštitnik je Allah koji je objavio Knjigu i on čuva dobre ljude.
Ja izađoh iz manastira, otjerah djecu od mladića i podigoh mu glavu sa zemlje slušajući kako govori:
- Bože moj, daj mi da budem s njom u Džennetu!
Ponesoh mladića u manastir i on umrije prije nego što sam stigao do manastira. Onda ga iznesoh iz naselja, iskopah mu grob i ukopah ga.
Kada pade noć i kad nastupi ponoć, ona žena vrisnu u postelji, te se oko nje okupiše mještani pitajući je šta se događa, a ona reče:
- Dok sam spavala, dođe mi onaj musliman, uze me za ruku i povede u Džennet. Kad me dovede do džennetskih vrata, stražar mi ne dade da uđem, govoreći:
- Džennet je zabranjen nevjernicima!
Ja sam onda pred njim primila islam i ušla s mladićem u Džennet u kome sam vidjela dvorce i drveće da to nisam u stanju ni opisati. Mladić me uvede u jedan dvorac od dragog kamenja i reče mi: "Ovo je moj i tvoj dvorac. Neću ući bez tebe, a za pet noći ti ćeš biti sa mnom u dvorcu, ako Bog da." Potom pruži ruku prema jednom drvetu na kapiji dvorca, pa ubra dvije jabuke, dade mi ih i reče: "Pojedi ovu, a drugu sačuvaj da je vide monasi." Ja pojedoh tu jabuku kakvu nikada nisam vidjela...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

414. noć

Kada nastupi četiri stotine četrnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka kazivala:
- Mladić ubra dvije jabuke, dade mi ih i reče: "Pojedi ovu, a drugu sačuvaj da je vide monasi." Pojedoh tu jabuku kakvu nikada nisam vidjela. Potom me mladić uze za ruku,

izvede me i dovede do kuće. Kad se probudih, osjetih okus one jabuke, a druga jabuka je kod mene.
Onda djevojka izvadi jabuku koja u noćnoj tmini zasja kao sjajna zvijezda. Dovedoše djevojku u manastir i ona donese jabuku, te nam ispriča snoviđenje. Pokaza nam i jabuku kakvoj nismo vidjeli ništa ravno među ovozemnim voćem. Žena uze nož i isiječe je na onoliko dijelova koliko je bilo mojih drugova. Nismo okusili ništa slađe, niti smo osjetili ugodnijeg mirisa. Govorili smo: “Možda joj se to đavo pojavljuje da bi je odvratio od vjere.”
Njena porodica je odvede. Nakon toga, djevojka odbi da jede i pije. Pete noći, ustade iz postelje, izađe iz kuće i uputi se prema mezaru onog muslimana. Baci se po njemu i umre, a da njena porodica nije ni znala gdje je. Ujutro, u selo dođoše dva muslimanska šejha u odjeći od kostrijeti, a s njima su bile i dvije žene isto tako obučene. Ti muškarci rekoše:
- Mještani, kod vas je jedna Bogu draga žena koja je umrla kao muslimanka. Za nju ćemo se mi pobrinuti, a ne vi.
Mještani potražiše tu ženu i nađoše je mrtvu na mezaru, te rekoše:
- To je naša žena koja je umrla u vjeri i mi ćemo se za nju pobrinuti.
- Ne, ona je umrla kao muslimanka i mi ćemo je preuzeti - rekoše dva šejha.
Prepirka i svađa se rasplamsavala, kad jedan šejh reče:
- Evo šta će biti znak da je primila islam: neka se sakupi svih četrdeset manastirskih monaha i neka je povuku s groba. Ako je uspiju podići sa zemlje, onda je kršćanka. Ako ne budu mogli, izaći će jedan od nas i povući je i ukoliko uspije, muslimanka je.
Mještani se složiše s tim, te se okupi četrdeset monaha koji su bodrili jedan drugoga, pa priđoše djevojci da je podignu, ali nisu mogli. Onda joj mi oko pasa svezasmo debelo uže i povukosmo je. Uže se prekide, ali se ona ne pomjeri. Priđoše i mještani i pokušaše, ali je ne pomjeriše s mjesta. Kada smo vidjeli da je nikako ne možemo pomaknuti, rekosmo jednom šejhu:
- Izađi ti i podigni je.
Jedan šejh priđe, umota je u svoj ogrtač i reče:
- U ime Allaha dobročinitelja samilosnog i za narod Božijeg Poslanika, Bog mu se smilovao i spasio ga!
Zatim uze djevojku u naručje. Muslimani odoše s njom u jednu pećinu koja se tu nalazila i staviše je tamo. Onda dođoše one dvije žene koje je okupaše, zaviše je u kefine, pa je dva šejha iznesoše i klanjaše joj dženazu. Pošto je ukopaše kraj mladićevog mezara, odoše.
Mi smo sve to posmatrali i kad ostadosmo sami, govorili smo jedan drugome:
- Za Istinu je najvažnije da je slijedimo. Istina nam se očigledno ukazala. Zato za nas

nema jasnijeg dokaza da je islam prava vjera od onoga što smo svojim očima vidjeli. Zatim sam primio islam ja i svi monasi u manastiru, kao i mještani toga naselja, te poslasmo ljude stanovnicima al-Đezire[125] tražeći teologa da nas poučava Šerijatu i mudrostima vjere. Dođe nam jedan dobri učitelj koji nas nauči učenju i suštini islama, pa smo danas presretni. Hvala Allahu za to.

PRIČA O ABU ISI I KURRETULAJN

Priča se da je vezir Omer ibn Musad kazivao:
- Abu Isa, sin Haruna ar-Rešida i brat al-Memuna, bio je zaljubljen u Kurretulajn, robinju Ali ibn Hišama,[126] a i ona je bila zaljubljena u njega. Međutim, Abu Isa je skrivao svoju ljubav ne odajući je i ne žaleći se nikome, jer je bio ponosan i častan čovjek. Trudio se da kupi djevojku od njenoga gospodara dovijajući se na razne načine, ali nije uspijevao. Kada mu je strpljenje već bilo na izmaku i kada ga je ljubav sasvim savladala, a nije mogao ništa smisliti, on ode al-Memunu na jedan praznični dan, kada su ljudi već bili otišli od njega, te reče:
- Zapovjedniče pravovjernih, kako bi bilo da danas iskušaš svoje upravnike, a da oni to ne osjete, s namjerom da upoznaš njihovu čestitost, koji položaj svaki od njih zaslužuje i koliko je koji priljažan?
Abu Isa je imao namjeru da se nađe s Kurretulajn u kući njenog gospodara. Al-Memun mu odgovori:
- Tvoje mišljenje je na mjestu!
Halifa naredi da mu pripreme malu lađu, te mu je dovezoše. S njim se ukrca grupa ljudi iz njegove svite i prvi dvor u koji uđe bio je dvor Hamida al-Tavila at-Tusije. Uđoše, dakle, u njegov dvor u vrijeme kada se nije nadao i zatekoše ga kako sjedi...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

415. noć

Kada nastupi četiri stotine petnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se al-Memun ukrcao na lađicu sa svojom svitom, te da su išli dok ne stigoše do dvora Hamida at-Tavila at-Tusija. Uđoše u njegov dvor u vrijeme kada se nije nadao i zatekoše ga kako sjedi na hasuri, a ispred njega su bili muzičari sa instrumentima u rukama - lutnjama, flautama i ostalim. Al-Memun posjedi nakratko, a onda ga poslužiše mesom od tegleće stoke i jelom u kome nije bilo ptičijeg mesa. Al-Memun i ne pogleda jelo, a Abu Isa reče:
- Zapovjedniče pravovjernih, ušli smo ovamo kada nas vlasnik dvora nije očekivao. Domaćin nije znao da ćeš doći. Pođimo na mjesto koje je pripremljeno za te i koje ti priliči.
Halifa ustade, a s njim Abu Isa i ostali članovi pratnje, pa se uputiše u kuću Ali ibn Hišama. Čim saznade da dolaze, Ali ih dočeka na najljepši način. Pokloni se pred halifom, pa ih povede u dvor i otvori odaju u kojoj su bili najljepši pod, stupovi i zidovi, obloženi raznobojnim mramorom išaranim bizantskim crtežima. Pod je bio zastrt hasurama iz Sinda,[127] a preko toga su bili basranski ćilimi izrađeni prema

širini i dužini odaje.
Al-Memun posjedi jedno vrijeme razgledajući dvoranu, pod, zidove, a onda reče:
- Daj nam nešto da jedemo!
Istog časa postaviše sofru na kojoj je bilo kokošijeg mesa, ptičijeg, te toplih i osvježavajućih čorbica. Kada pojede, halifa reče:
- Daj nam da popijemo nešto!
Donesoše mu trostrukog vina skuhanog s voćem i ugodnim začinima u zlatnim, srebrenim i kristalnim posudama. Vino poslužiše mladići koji su izgledali poput mjeseca, u aleksandrijskim odijelima izvezenim zlatom, a na grudima su imali kristalne bočice s đulsijom i mošusom.
Al-Memun se zadivi svemu tome što je vidio i reče:
- Abu-l-Hasane!
Abu-l-Hasan priskoči njegovom ćilimu, poljubi ga, pa stade pred halifu:
- Evo me, zapovjedniče pravovjernih!
- Da čujemo kakve uzbudljive pjesme!
- Slušam i pokoravam se, zapovjedniče pravovjernih! - reče Abu-l-Hasan, pa se obrati jednome svom čovjeku: - Dovedi robinje pjevačice!
- Slušam i pokoravam se - na to će čovjek koga nestade zakratko, a onda se pojavi sa deset sluga koji su nosili deset zlatnih stolica. Postaviše stolice, a onda se pojavi deset djevojaka nalik na sjajne mjesece ili na cvjetne vrtove. Na sebi su imale crnu svilu, na glavama zlatne krune. One dođoše do stolica i sjedoše na njih, pa zapjevaše različite melodije. Halifa pogleda jednu djevojku koja ga očara svojim držanjem i lijepim izgledom, pa upita:
- Kako se zoveš, djevojko?
- Zovem se Sedžah, zapovjedniče pravovjernih.
- Pjevaj nam, Sedžah - reče halifa, a djevojka zapjeva:

Hodam, a razgovor s dragom me prestravio,
Kao kukavica koji se dva lava uplašio.

Pokornost je moje oružje i srce zaljubljeno,
Dušmanima i uhodama prestravljeno.

I dolazim toj djevojci što je nježna
Kao košuta bez mladunčeta ostavljena.

Al-Memun reče:

- Lijepo pjevaš, djevojko. Čija je to pjesma?
- Amra ibn Madi Kariba az-Zubejda,[{128}] a melodija je Mabedova.
Al-Memun, Abu Isa i Ali Ibn Hišam popiše piće, te djevojke odoše, a dođe deset drugih robinja i svaka je na sebi imala haljine od jemenske svile izvezene zlatom. Djevojke posjedoše na stolice, pa zapjevaše razne vrste pjesama. Al-Memun baci pogled na jednu djevojku koja je bila poput košute iz pješčane pustinje. Halifa je upita:
- Kako se zoveš, djevojko?
- Zovem se Zabija,[{129}] zapovjedniče pravovjernih.
- Pjevaj nam, Zabija - reče halifa, a djevojka zacvrkuta usnama i otpjeva:

Djeve bajne što ne znaju ružno misliti
Kao gazele u Meki zabranjeno je loviti.

Smatraju ih rospijama jer zanosno pričaju,
Al' zahvaljujuć islamu bludnice ne postaju.

Kada završi pjesmu, al-Memun uskliknu:
- Divna li je...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

416. noć

Kada nastupi četiri stotine šesnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka otpjevala pjesmu, a halifa joj je rekao:
- Divna je! A čija je ta pjesma?
- Džerirova,[{130}] a melodija je al-Surejdžova.[{131}] Al-Memun sa svojim pratiocima popi piće, pa djevojke odoše, a za njima se pojavi drugih deset robinja nalik na rubine. Nosile su crvenu svilu izvezenu zlatom, optočenu biserjem i draguljima, i bile su gologlave. One sjedoše na stolice pa zapjevaše razne pjesme. Halifa pogleda jednu koja mu je ličila na jarko sunce, pa je upita:
- Kako se zoveš, djevojko?
- Zovem se Fatin,[{132}] zapovjedniče pravovjernih.
- Pjevaj nam, Fatin - reče halifa, a djevojka zapjeva:

Daruj me susretom - vrijeme mu je;
Rastanak sam kušala - dosta mi je.

Ti si taj na čijem se licu sva ljepota sakupila,
Za njime sam strpljenje izgubila.

Život protraćih svoj tebe voleći,
Daj mi barem da ti mogu prići!

- Divna li si, Fatin! - uskliknu halifa. - Čija je to pjesma?
- Adi ibn Zejda, a i melodija je stara - odgovori djevojka.

Onda al-Memun, Abu Isa i Ali Ibn Hišam popiše piće, a djevojke odoše, pa za njima dođe deset drugih djevojaka nalik na biserje. Nosile su haljine izvezene žeženim zlatom i pojaseve ukrašene dijamantima. One sjedoše na stolice i zapjevaše razne vrste pjesama, a halifa se obrati jednoj djevojci koja je podsjećala na vitu jelu:
- Kako se zoveš, djevojko?
- Zovem se Raša,[133] zapovjedniče pravovjernih.
- Pjevaj nam, Raša - reče halifa, a djevojka zasvira i zapjeva:

Kao grana je tamnooki što mi tugu liječi
Na gazelu kad pogleda podsjećajući.

Ispijam vino poput obraza njegovih
I vino mu davah dok ga ne omamih.

Zatim je sa mnom u postelji istoj spavao
Dok sam govorila: "San mi se ostvario!"

- Lijepo pjevaš, djevojko! Otpjevaj nam još nešto! - reče halifa, a djevojka se duboko nakloni i otpjeva:

Polahko je išla da bi pir vidjela
U košulji što je na ambru mirisala.

Al-Memuna ushitiše ti stihovi, a kada djevojka primjeti njegovo uzbuđenje, poče ponavljati te stihove u raznim melodijama. Najzad halifa reče:
- Dovezite lađu "Krilaticu"!

Htjede se ukrcati i poći, ali ustade Ali ibn Hišam i reče:

- Zapovjedniče pravovjernih, imam jednu djevojku koju sam kupio za deset hiljada dinara i koja mi je cijelo srce uzela. Hoću da je pokažem zapovjedniku pravovjernih. Ako mu se dopadne i ako bude zadovoljan njome, njegova je, a ako mu se ne dopadne, neka sasluša neku njenu pjesmu.
- Dovedi je! - reče halifa, te izađe djevojka nalik na vitu jelu, zanosnih očiju i s obrvama dva luka. Na glavi je nosila krunu od žeženog zlata, optočenu biserjem i dijamantima, a ispod krune bijaše jedna traka na kojoj je topazom bilo ispisano:

Ovo je džin-žena koju uče džini vješti
Kako s luka bez tetive srce pogoditi.

Ta djevojka se kretala kao gazela dovodeći u iskušenje i pobožnog čovjeka, dok ne dođe do stolice na koju sjede...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

417. noć

Kada nastupi četiri stotine sedamnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se djevojka kretala kao gazela dovodeći u iskušenje i pobožnog čovjeka, dok ne dođe do stolice na koju sjede. Kada je vidje al-Memun, zadivi se njenoj ljepoti i ljupkosti, dok Abu Isa cijelim bićem zatreperi, problijedi i sav se izobliči.
- Šta ti je, Abu Isa? - upita al-Memun. - Sav si se izmijenio!
- Zapovjedniče pravovjernih - na to će Abu Isa - to je zbog bolesti koja me povremeno spopada.
- Poznaješ li ovu djevojku od ranije? - upita ga halifa.
- Da, zapovjedniče pravovjernih. Zar je moguće da se mjesec sakrije?
- Kako se zoveš? - upita halifa djevojku.
- Zovem se Kurretulajn,[134] zapovjedniče pravovjernih.
- Otpjevaj nam nešto, Kurretulajn - na to će halifa, a djevojka zapjeva:

Gle, kako dragi noću odoše,
U cik zore s hadžijama pođoše!

Svoje slavne šatore podigoše
I zlatotkanom zavjesom se zakloniše.

- Bravo! - uskliknu halifa. - Čija je ta pjesma?

- Pjesma je Dibila al-Huzaije, a melodija Zarzure Mlađega.
Abu Isa je pogleda suznih očiju, tako da su mu se čudili prisutni na sijelu. Djevojka se obrati al-Memunu:
- Zapovjedniče pravovjernih, dopuštaš li mi da promijenim riječi?
- Pjevaj šta hoćeš - na to će halifa, a djevojka zapjeva:

Ako si ti po volji i ako te prijatelj javno voli,
Ti mu u potaji budi još vjerniji,

I riječi klevetnika valja ti objasniti
Jer oni uglavnom žele ljubavnike rastaviti.

Vele: Kad je dragi blizu, u dosadu će preći,
A daljina ljubav zasigurno liječi.

Svime sam se vidala, al se nisam izliječila -
Ah, kad bih kuću toj daljini približiti mogla!

Blizina kuće ipak ništa ne koristi
Ako voljenog s ljubavlju ne možeš upoznati.

Kada djevojka otpjeva pjesmu, Abu Isa reče:
- Zapovjedniče pravovjernih...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

418. noć

Kada nastupi četiri stotine osamnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Kurretulajn otpjevala pjesmu, a onda je Abu Isa rekao:
- Zapovjedniče pravovjernih, kada se otkrijemo, rasteretimo se. Dopuštaš li da joj odgovorim?
- Da. Reci joj šta hoćeš - odgovori halifa, a Abu Isa izgovori stihove zadržavajući suze u očima:

Šutih ne govoreći da volim te,
Već krijući ljubav od duše vlastite.

Ako vide kako mi u oku suza svjetluca,
To je zbog blizine sjajnoga mjeseca.

Onda Kurretulajn uze lutnju i zapjeva:

Sve što tvrdiš kad bi bilo istinito,
Nadama se ni ti ne bi zasitio,

Niti bi bez drage svoje izdržao,
Bez ljepote njene i ljupkosti ne bi mogao.

Ali to što si mi kazao sada
Tek u prazne, šuplje riječi spada.

Kada Kurretulajn otpjeva pjesmu, Abu Isa pusti suze i zacvili, poče se grčiti i drhtati, a onda podiže pogled prema njoj, pa duboko uzdahnu i poče kazivati:

Pod odjećom mi je tijelo iznureno,
Srce mi briga opsjeda uporno.

Moje srce vječni bol boluje
I bujica mi suza iz očiju lije.

Kad god me pametan čovjek susretne,
Zbog ljubavi mi uputi riječi pogrdne.

Gospode, sve to ne mogu podnijeti -
Il' ćeš me ubiti, ili mi olakšati!

Pošto Abu Isa završi pjesmu, Ali ibn Hišam priskoči njegovoj nozi i reče:
- Gospodine moj, Allah ti je uslišio dovu, čuo je tvoju tajnu besjedu i udovoljio ti, jer možeš je uzeti sa svim njenim stvarima i dragocjenostima, ukoliko je zapovjednik pravovjernih ne želi.
- I da mi je stalo do nje - reče halifa - prednost bih dao Abu lsi i pomogao bih mu da postigne to što želi.
Nakon toga, al-Memun se ukrca na “Krilaticu”, a Abu Isa ostade da uzme Kurretulajn

koju odvede svojoj kući sav razdragan.
Pogledajte, dakle, kako je bio plemenit Ali ibn Hišam.

PRIČA O HALIFI AL-AMINU I ROBINJI

Priča se da je al-Amin, al-Memunov brat, došao kući svoga amidže Ibrahima ibn al-Mehdija i vidio tamo jednu robinju koja je svirala na lutnju. Bila je to jedna od najljepših žena, tako da mu je odmah pala na srce. To je njegov amidža Ibrahim primjetio, te mu posla djevojku zajedno s raskošnom odjećom i dragocjenostima. Kad je al-Amin vidje, pomisli kako ju je amidža Ibrahim obljubio, te mu zbog toga bi neprijatno da ostaje nasamo s njom. On uze darove koji su bili s njom, a djevojku vrati amidži. Ibrahim čuje za to od jednog sluge, pa uze izvezenu haljinu i na njenom rubu zlatom ispisa stihove:

Ne, tako mi Onog pred kojim ničice padamo,
Šta pod skutima ima nije mi znano.

Ni usta joj ne poznajem, niti sam ih ljubio,
Već sam je samo gledao i s njome besjedio.

Zatim reče da djevojka obuče haljinu, dade joj lutnju i posla je al-Aminu po drugi put. Kada djevojka uđe, poljubi tlo pred njim, naštima lutnju i zapjeva mu:

Vraćajući darove, dušu si osramotio
I gađenje svoje prema meni si iskazao.

Ako mrziš ono što se dogodilo,
Halifi daruj ono što je minulo.

Kada djevojka izgovori stihove, al-Amin je pogleda i vidjevši ono što je napisano na haljini, nije se mogao suzdržati...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

419. noć

Kada nastupi četiri stotine devetnaesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je al-Amin pogledao djevojku i vidio ono što je napisano na njenoj haljini, te se nije mogao suzdržati, već je privukao sebi i poljubio je. Zatim joj dade zasebnu odaju i zahvali svome amidži Ibrahimu nagradivši ga tako što mu dade da bude valija er-Reja.

PRIČA O HALIFI AL-MUTEVEKKILU I ROBINJI

Priča se da je halifa al-Mutevekkil pio neki lijek, pa su mu ljudi počeli donositi dragocjenosti i svakojake darove. Al-Fattah ibn Hakan posla mu na dar nevinu i prsatu djevojku koja bijaše jedna od najljepših žena svoga vremena. Uz nju posla i kristalnu posudu punu crvenog napitka i jednu crvenu čašu na kojoj su bili ispisani stihovi:

Da se imam potpuno izliječi,
Da se zdravlja domogne i bolest spriječi

Najbolji lijek bit će za njega
Da iz ove čaše pije vina rumenoga.

Pečat na ovom daru neka tada slomi -
Radi liječenja - tako se to radi.

Kada djevojka dođe i donese darove halifi, kod njega se zatekao liječnik Juhanna. Ugledavši stihove, liječnik se osmjehnu i reče:
- Allaha mi, zapovjedniče pravovjernih, al-Fattah zna liječiti bolje nego ja.
Halifa se nije opirao onome što mu je propisano. On prihvati liječnikovo mišljenje i poče koristiti lijek onako kako mu je propisano u stihovima, te mu Allah dade zdravlje i ispuni nadanja.

PRIČA O UČENOJ ŽENI

Priča se da je jedan vrli čovjek kazivao:
- Nikada nisam vidio ženu oštroumniju, pronicljiviju, učeniju, talentiraniju i moralniju nego što je jedna Bagdađanka savjetodavka po imenu Sejjidetu-l-Mešajih. Ta žena dođe u grad Hanvu 561. godine i sjedeći na stolici, davala je ljudima savjete kako da se liječe, te su joj u kuću navraćale grupe pravnika, učeni i obrazovani ljudi da bi raspravljali s njom o pravnim pitanjima i da bi s njom diskutirali.
Jednom pođoh k njoj u pratnji obrazovanog prijatelja i tek što sjedosmo, ona nam donese voća na poslužavniku, pa sjede iza paravana. Imala je lijepoga brata koji je stajao iznad nas dvoredi nas.
Kada malo posjedismo, zapodjenusmo raspravu o pravu, te postavih ženi jedno pravno pitanje o kome se razilaze vodeći pravnici. Ona mi poče odgovarati dok sam ja slušao, a moj brat je posmatrao lice njenoga brata proučavajući mladićevu ljepotu i ne slušajući ženu koja ga je vidjela iza paravana.
Pošto prestade govoriti, žena mu se obrati:
- Mislim da si ti od onih koji više vole muškarce nego žene.
- Tako je - odgovori čovjek.
- Zašto? - upita žena.
- Zato što je Allah dao prednost muškarcu nad ženom...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

420. noć

Kada nastupi četiri stotine dvadeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je šejh odgovorio ženi:
- Zato što je Allah dao prednost muškarcu nad ženom. Ja volim ono što je nadređeno, a ne volim što je podređeno.
Žena se nasmija:
- Hoćeš li se korektno ponašati prema meni ako s tobom započnem raspravu o ovoj temi?
- Hoću - odgovori on.
- Čime dokazuješ da muškarac ima prednost nad ženom?
- Onim što je prije nas rečeno o tome i onim što sami znamo. Što se tiče ranije rečenoga, to je *Kur'an* i Muhammedov sunnet. U *Kur'anu* su riječi Uzvišenoga: "Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima". {135} Također Uzvišeni veli: "I ako nema dvojice muškaraca, onda jedan muškarac". {136} Zatim Uzvišeni kaže o nasljedstvu: "A ako su oni braća i sestre, onda će muškarcu

pripasti dio koliko dvjema ženskima."[137] Tako je uzvišeni Allah dao prednost muškarcu nad ženom u tim situacijama, ukazujući da žena vrijedi upola koliko muškarac, jer je on superioran. Što se tiče Poslanikovog sunneta, prenosi se, između ostalog, da je Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, odredio da žena plaća upola manju kaznu od muškarca. Najzad, po onome što se samo po sebi razumije, znamo da je muškarac subjekt, a žena objekt, a subjekt je vrijedniji od objekta.
Žena mu na to reče:
- Lijepo govoriš, gospodine. Međutim, sam si naveo moje argumente protiv svoga iskaza. Naveo si argumente protiv sebe, a ne u svoju korist. Uzvišeni Allah dao je prednost muškarcu nad ženom samo po svojstvima njegove muževnosti, i u tome nema spora između mene i tebe. Međutim, po tim svojstvima mogli bi se izjednačiti dijete, dječak, mladić, zreo čovjek i starac, jer među njima nema nikakve razlike u tom pogledu. Ako im je data prednost samo zahvaljujući svojstvima muškog spola, onda ti treba da si sklon i da uživaš u starcu kao što uživaš u dječaku, jer među njima u tom pogledu nema razlike. Spor između mene i tebe je nastao zbog željenih osobina, zbog prijateljstva i uživanja. Međutim, ti nisi naveo argument o prednosti dječaka nad ženom u tom pogledu.
- Gospođo - reče čovjek - zar ne znaš da se mladić odlikuje skladnim stasom, rumenim obrazima, zanosnim osmjehom i slatkim riječima? Muškarci u tom pogledu imaju prednost nad ženama. U prilog tome govori i hadis Poslanika, Bog mu se smilovao i spasio ga, koji kaže: "Ne gledajte stalno u golobrade, jer gledati njih je kao da gledate krupnooke hurije." Pretpostavljanje dječaka djevojci nije ni za koga tajna. Kako je divno rekao Abu Nuvas:

Najmanja je njihova vrlina
Što im krv nije opasna, a ni težina.

Drugi pjesnik je rekao:

Predvodnik Abu Nuvas je rekao
Dok je za sobom sladostrasnike vukao:

"O, vi što golobrade mladiće volite -
Uživajte jer ni u Džennetu tako nećete!"

Uostalom, kada neko opisuje djevojku želeći je udati, on njenu ljepotu opisuje

poredeći je s mladićem...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

421. noć

Kada nastupi četiri stotine dvadeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je šejh rekao:
- Uostalom, kada neko opisuje djevojku želeći je udati, on njenu ljepotu opisuje poredeći je s mladićem, s obzirom na njegove prednosti, kao što pjesnik reče:

U mladosti drhte mladićka bedra
Kao trska pod naletima sjevernog vjetra!

Da mladići nisu bolji i da nisu ljepši, ne bi se s njima poredila djevojka. Treba da znaš, neka te Allah sačuva, da se mladić lahko vodi, da izlazi u susret željama, da je druželjubiv i častan, od opiranja lahko prelazi na pristanak, naročito u vrijeme kada mu počnu izbijati malje, kada mu se zazelene brkovi i rumenilo mladosti udari mu u obraze, te postane poput punog mjeseca. Divno reče pjesnik Abu Tammam:[138]

Zlobnici vele: "Malja mu iz obraza bije!"
Velim: "Ne pretjerujte - još to mu mahana nije!"

Njegova teška bedra ga vuku,
A nad bisernim peharom divim se tome brku.

I ruža nam tvrdu zakletvu izusti
Da neće čudesni obraz da mu napusti.

Bez riječi sam s njime očima govorio,
A on mi je obrvama svojim odgovorio.

Sve ljepote na njemu su obećane
I kovrdže ga štite od onih što ga progone.

Najslađe su i najdivnije ljepote njegove
Kad mu rastu malje i dobija brkove.

I kada ga neko hoće ogovarati
"To mu je prijatelj", za me će kazati.

Drugi pjesnik je rekao:

Zlobnici vele: "Zašto ga strastveno voli?
Na licu mu dlake rastu, ne vidi li?"

Odgovaram: "Onaj što nas kudi uspije li vidjeti
Pravi put mu u očima i sam će se ushititi!

Onaj što je u zemlji bez rastinja boravio
Kako će je napustiti kad proljeće je dočekao?"

Treći pjesnik veli:

Zlobnici lažu o meni da sam se utješio
Jer koga je strast kosnula, nije zaboravio.

Ružičaste obraze mu ne mogu zaboraviti,
A kako ću tek miris rejhana potisnuti?

Četvrti pjesnik je rekao:

Vitak li je! A oči mu i malje što izbijaju
Zajedno mnoge ljude života koštaju.

Mačem od narcisa on je krv prolivao
Dok je remen korica od mirte povezivao.

Peti pjesnik veli:

Ja se nisam njegovim vinom opio,
Već se kovrdžama njegovim mnogi omamio.

Sve ljepote njegove jedna drugoj su zavidne

A svaka bi htjela maljama da postane.

- To su vrline mladića koje nisu date ženama, i to je dovoljno da budu ponosniji i ljepši od djevojaka.
Onda žena reče:
- Neka ti uzvišeni Allah da zdravlja! Sam sebe obavezuješ na raspravu. Govorio si naširoko i naveo si dokaze koje si naveo. Međutim, sada se otkriva istina i nemoj vrdati s njenog puta. Ako nisi zadovoljan općim dokazima, ja ću ti ih izložiti u detaljima. Allaha ti, gdje je mladić prema djevojci i ko može uporediti janje sa gazelom! Djevojka lijepo govori, ima divan stas, nalik je na struk bosiljka, usta su joj poput cvijeta, a kosa kao purpur, obrazi joj kao divni anemoni, lice kao jabuka, usne kao vino, grudi kao narovi, udovi kao grane, ima vitak stas i nježno tijelo, nos kao sjajna oštrica sablje, čelo svijetlo, obrve sastavljene, oči surmom namazane. Kad govori, iz očiju joj se prosipa svježe biserje i srca mami svojom nježnošću. Osmjehne li se, čini ti se da je mjesec zablistao između njenih usana, a kada pogleda - oči joj kao oštrice sijevaju. Sve ljepote u sebi je sabrala, za njom čezne i beduin i građanin. Njene rumene usne nježnije su od maslaca i slađe od meda...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

422. noć

Kada nastupi četiri stotine dvadeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je žena savjetnica, opisujući djevojku, govorila:
- Njene rumene usne su nježnije od maslaca i slađe od meda. Grudi su joj kao širok put između dvije dojke koje su nalik na kutije od slonovače; nježni trbuh joj je poput mehkog cvijeta, s naborima koji se zaklanjaju jedan iza drugog; bedra joj kao izvajani stupovi, a zadnjica se talasa kao kristalno more, ili kao bregovi svjetlosti. Noge su joj tanahne, ruke kao od zlata salivene. Jadniče, koliko ljudi zaostaju za džinima! Zar ne znaš da su carevi-vojskovođe i plemeniti uglednici uvijek potčinjeni ženama, prepuštaju im se u nasladama, dok one govore: “Mi smo srca zaplijenile i razum opile!” Koliko bogatih su žene odvele u bijedu, koliko su znamenitih ponizile, uglednih u sluge pretvorile! Žene očaravaju obrazovane, sramote bogobojazne, osiromašuju bogate, upropaštavaju imućne. I pored svega toga, pametni ih ništa manje ne vole i poštuju i sve to ne smatraju nevoljom i poniženjem. Koliko se robova zbog njih ogriješilo o svoga gospodara i rasrdilo oca i majku, i sve to stoga što je ljubav prema njima nadvladavala srca! Zar ne znaš, jadniče, da se za njih podižu dvorci, da se ispred njih spuštaju zavjese, da se za njih kupuju robinje, zbog njih se suze liju, za njih se mošus uzima, nakit i ambra. Zbog njih se vojske okupljaju, podižu palače,

blaga sakupljaju, glave skidaju. Pravo je imao onaj ko je rekao: “Dunjaluk su žene!” Što se tiče časnoga hadisa koji si navodio, to je dokaz protiv tebe, a ne u tvoju korist, jer je Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: “Ne gledajte stalno u golobrade, jer gledati njih je kao da gledate krupnooke hurije.” Uporedio je golobrade sa krupnookim hurijama, a nema nikakve sumnje da je ono s čim se nešto upoređuje bolje od onog što se upoređuje. Da žene nisu vrednije i ljepše, ne bi s njima nešto poredio. Što se tiče tvojih riječi da djevojku upoređuju s mladićem, to nije tačno, već mladića porede s djevojkom, govoreći: “Ovaj dječak je kao djevojka." Što se tiče tvoje argumentacije pomoću poezije, ona potiče od nastranosti u tom smislu. Kada su u pitanju raspusnici među Lutovim potomcima i neposlušni razvratnici koje je Allah ponizio u svojoj Časnoj Knjizi i koje je omrznuo, oni su odvratni. Allah je rekao: “Zašto vi, mimo sav svijet, sa muškarcima općite, a žene svoje, koje je za vas Gospodar vaš stvorio, ostavljate? Vi ste ljudi koji svaku granicu zla prelazite.”[139] Oni koji djevojku porede s dječakom utonuli su u razvrat i griješenje, u pohotu, i povode se za đavolom, tako da govore kako je žena podesna za obje stvari istovremeno, i tako se klone puta istine koji je za ljude, kao što je rekao njihov uzor Abu Nuvas:

Tanahna je i kao dječačkog struka -
Dobra je za Lutova sina i Bludnika.[140]

Što se tiče tvojih riječi o ljepoti malja koje rastu i brkova kada izbijaju, te da zahvaljujući njima dječaci postaju još dražesniji i ljepši, nema sumnje da si na pogrešnom putu i kazao si nešto što nije tačno, jer malje samo umanjuju mladićku ljepotu.
I žena izgovori stihove:

Malje mu na licu ružno izbijaju
I onom što ga voli zlo pričinjavaju.

Kad god sam mu lice, kao zadimljeno, pogledao
Kovrdže sam mu crne kao ugljen vidio.

I kada pergament pocrni potpuno,
Gdje bi pero moglo biti uhođeno?

Ako njega drugima pretpostavljaju,
To je samo dokaz neznanja za sudiju.

Nakon stihova, žena reče tome čovjeku:
- Slava velikome Allahu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

423. noć

Kada nastupi četiri stotine dvadeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je žena koja daje pouke izrecitirala pjesmu i rekla onome čovjeku:
- Slava velikome Allahu! Kako ti nije poznato da se potpuno može uživati samo sa ženama i da trajna blagodat može biti samo s njima?! Uostalom, uzvišeni i slavni Allah je obećao poslanicima i dobrim ljudima u Džennetu krupnooke hurije kao nagradu za njihova dobra djela. Kada bi uzvišeni Allah mislio da se ne uživa u njima nego u drugima, On bi im zasigurno to odredio i obećao kao nagradu. Poslanik je, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: “Najmilije su mi tri stvari na dunjaluku: žene, mirisi i uživanje u molitvi.” Allah je odredio da dječaci budu samo sluge poslanicima i dobrim ljudima u Džennetu, jer je Džennet mjesto blagodati i užitaka, a to ne može biti potpuno bez dvorenja mladića. Što se tiče njihove upotrebe za nešto drugo - to je bezumlje i propast. Kako je lijepo rekao pjesnik:

Ružno je kada muškarac muškarca želi
I kad slobodan slobodnome stremi!

Koliko uglednih uz mladićku guzu prilegne
A ujutro kao trgovac parfemima osvane

Oblačeći na se odjeću šarenu
I pokazujuć svoju prirodu sramotnu!

On nije u stanju ružno djelo poricati,
Jer će mu se tragovi na koži vidjeti.

Razlika je između tih i onih što spavaju
Sa ždrebicama što pogledima očaravaju,

Jer dok s nje ustaje, mirisom ga daruje,
Te mu cijelu kuću njime zapahnjuje.

Dječak nije dostojan da se mjeri s njome:
Može li bit' slično čisto prljavome?

Nakon toga žena reče:
- Ljudi, izveli ste me iz okvira pristojnosti i kruga plemenitih žena i naveli ste me na lupetanje i nepristojnosti nedostojne učenih ljudi. Međutim, srca plemenitih ljudi predstavljaju grob za tajne i sastanci ostaju u tajnosti. Djela se prosuđuju prema namjerama.{141} Molim velikog Allaha da oprosti meni i vama, kao i svim muslimanima, jer On prašta i milostiv je.
Potom žena ušuti i ne reče nam više ništa, te mi odosmo od nje radosni zbog koristi koju smo imali od rasprave i tužni zbog rastanka s tom ženom.

PRIČA O LJUBAZNOJ STARICI

Priča se da je Abu Suvejd kazivao:
- Jednom se zaputih s grupom prijatelja i uđosmo u jedan vrt da kupimo malo voća, te u uglu vrta ugledasmo staricu koja je imala lijepo lice, a kosa joj bijaše sijeda. Češljala ju je češljem od slonovače.
Zaustavismo se pored starice koja ne obrati pažnju na nas, niti pokri glavu, te joj rekoh:
- Nano, da si sijedu kosu obojila u crno, bila bi ljepša od djevojke! Šta te sprječava da to uradiš?
Ona podiže glavu prema meni...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

424. noć

Kada nastupi četiri stotine dvadeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abu Suvejd kazivao:
- Kad ono rekoh starici, ona podiže glavu prema meni, osmotri me i izgovori stihove:

Ono što vrijeme boji ja sam obojila,
Ali moja boja nije, već je boja vremena ostala.

U vrijeme dok sam se mladošću ogrtala,
I starijim i mlađim sam se dopadala.

Ja joj na to rekoh:
- Divna si ti starica! Kako si istinoljubiva kada govoriš o onom što je zabranjeno, a kako lažeš kada tvrdiš da se kaješ za svoje grijehe!

ANEGDOTA O IBN TAHIRU I ROBINJI

Priča se da su Ali ibn Muhammedu ibn Abdullahu ibn Tahiru[{142}] pokazivali jednu robinju po imenu Munisa koja se mogla kupiti. Bila je izvrsna, obrazovana, pjesnikinja. Ibn Tahir je upita:

- Kako se zoveš?

- Neka Allah da moć emiru! Zovem se Munisa - odgovori djevojka.

Ibn Tahir je otprije znao njeno ime. On obori pogled nakratko, a onda podiže glavu i izgovori stihove:

Šta veliš za onog kog je bolest iznurila
Zbog ljubavi prema tebi, pa mu se pamet pomutila?

- Neka Allah da moć emiru - odgovori djevojka i kaza stihove:

Kad vidim da je ljubavnika bolest zadesila
Zbog ljubavi, lijek bih mu ponudila.[{143}]

Ibn Tahiru se svidje djevojka, pa je kupi za sedamdeset hiljada dirhema i ona mu rodi Abdullaha ibn Muhammeda, čovjeka punog vrlina.

PRIČA O DVJEMA ZALJUBLJENIM ŽENAMA

Abu-l-Ajna je kazivao:
- U našoj ulici bile su dvije žene. Jedna je voljela zrelog muškarca, a druga golobradog mladića. Jedne noći, žene se sastadoše na verandi kuće jedne od njih, koja bješe uz moju kuću, a nisu znale za me. Tada žena zaljubljena u mladića reče onoj drugoj:
- Sestro moja, kako možeš podnijeti njegovu grubu bradu kada ti padne po grudima da bi te ljubio, pa mu brkovi padaju po tvojim usnama i obrazima?!
- Budalice jedna! - odgovori joj žena. - Da li drvo ukrašava nešto drugo osim lišća, i krastavac osim malja na njemu? Jesi li vidjela na svijetu nešto ružnije od onoga što je ćelavo i očerupano? Zar ne znaš da je brada kod muškarca isto što uvojci kod žene, a kakva je razlika između uvojaka i brade? Ne znaš li da je uzvišeni Allah stvorio na nebu meleka koji govori: “Slava Onome koji je muškarce ukrasio bradom, a žene uvojcima”? Da brada po ljepoti nije ravna uvojcima, On ih ne bi ni sjedinio, budalice. Zašto bih se ja podastirala mladiću koji svršava prije nego što sam ja i počela, koji prije mene gotov biva, a da ostavim zrelog muškarca koji kad namiriše, ščepa; kad ga utjera, ne srlja; kad jednom svrši, opet bi da jaši; kada se šali ozbiljno misli; kad ode, opet dođe?!
Žena zaljubljena u mladića shvati njene riječi kao pouku, pa reče:
- Tako mi Gospodara Kabe, zaboravit ću svoga dragog!

PRIČA O TRGOVCU ALIJU EGIPATSKOM, SINU HASANA ZLATARA BAGDADSKOGA

Priča se da je u gradu Kairu bio jedan trgovac koji je imao mnogo novaca, dragulja i drugog nakita, te nebrojena imanja. Zvao se Hasan Zlatar Bagdadski. Allah mu dade sina divnoga lica, vitkog stasa, rumenih obraza, lijepog, savršenog. Otac mu nadjenu ime Ali al-Misri. Nauči ga da uči *Kur'an,* pouči ga obredoslovlju i govorništvu, tako da je u svim znanostima bio izvrstan, a pomagao je ocu i u trgovini.
Desi se da se Hasanov otac razboli i stanje mu se pogoršavalo. Pošto je otac bio siguran da će umrijeti, on pozva sina...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

425. noć

Kada nastupi četiri stotine dvadeset i peta noć, ona reče:
Čula sam, sretni care, da se trgovac Zlatar Bagdadski razbolio i bio je siguran da će umrijeti, pa pozva sina po imenu Ali Egipatski i reče:
- Sine moj, ovaj svijet je prolazan, a onaj svijet je vječan. Svaka duša okusit će smrt. Sine, meni se smrt približila pa želim da ti nešto ostavim u amanet, i ako se budeš toga pridržavao, bit ćeš uvijek siguran i sretan, sve dok ne pođeš na susret s velikim Allahom. Ako se ne budeš pridržavao, imat ćeš velikih nevolja i kajat ćeš se što si pogazio moj amanet.
- Babo - reče sin - kako bih mogao ne slušati i ne pridržavati se tvoga amaneta kada mi je pokornost tebi sveta dužnost i kada mi je naređeno da slušam tvoje riječi?!
- Sine, ostavljam ti imanja i spahiluke, robu i nebrojeno mnogo novca, toliko da, ako bi trošio svakog dana pet stotina dinara, ne bi ga mnogo umanjio. Međutim, sinko, treba da budeš bogobojazan, da izvršavaš Božije zapovijesti i slijediš Odabranog, Bog mu se smilovao i spasio ga, u onome što je on, prema predaji, naredio i zabranio. Budi prilježan u činjenju dobrih djela, obasipaj ljude dobročinstvima, druži se s dobrima i učenima. Ostavljam ti u amanet siromašne i bijedne, čuvaj se gramzivosti i škrtosti, ne druži se sa zlima i s ljudima koji čine sumnjiva djela. Prema svojim slugama i porodici budi pažljiv, kao i prema svojoj ženi, jer ona je kćer uglednog čovjeka i u drugom je stanju - možda će ti Allah dati valjano potomstvo s njom.
Savjetovao je tako sina i govorio mu:
- Sine moj, moli se predobrome Allahu, Gospodaru svega, da te izvuče iz svake nevolje koja te može zadesiti i da ti brzo pritekne u pomoć.
Sin gorko zaplaka:
- Tako mi Boga, babo, naprosto kopnim zbog tvojih riječi jer govoriš kao neko ko se

oprašta.
- Tako je, sine. Ja znam kako mi je, a ti ne zaboravljaj moj amanet.
Potom čovjek izgovori kelime šehadet i poče učiti *Kur'an,* dok ne nastupi određeni trenutak kada reče sinu:
- Priđi mi, sine.
On priđe, a otac ga poljubi, pa jeknu i duša mu napusti tijelo, te se preseli u milost uzvišenoga Allaha. Njegovog sina obuze velika tuga, a u kući se podiže buka. Okupiše se očevi prijatelji i mladić poče pripremati oca. Prirediše veliku dženazu koju klanjaše, pa odnesoše umrlog na mezarje gdje učaše iz *Kur'ana* časnoga. Potom se vratiše kući i na žalost njegovom sinu nakon čega svi odoše svojim putem. Sin je učio tevhide i hatmu dok se ne navrši četrdeset dana od očeve smrti. Za sve to vrijeme boravio je u kući ne izlazeći nigdje osim na mjesto gdje se obavlja molitva, i od petka do petka odlazio je na očev mezar. Neprestano je klanjao, učio *Kur'an* i Bogu se molio, dok mu najzad ne dođoše njegovi vršnjaci, trgovački sinovi. Selamiše ga i rekoše mu:
- Dokle će ta tvoja tuga, taj prekid poslova i izbjegavanje prijatelja? Dugo to već traje i može naškoditi tvome zdravlju.
Kad su mladići došli u njegovu kuću, s njima je bio i prokleti Iblis koji im je prišaptavao, te prijatelji počeše nagovarati mladića da pođe s njima na trg. Iblis je podsticao Alija sve dok ne pristade da izađe s mladićima iz kuće...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

426. noć

Kada nastupi četiri stotine dvadeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su trgovački sinovi došli u kuću Alija Egipatskog, sina trgovca Hasana, te su ga nagovarali da pođe s njima na trg. On pristade na to po volji uzvišenoga Allaha i pođe s njima iz kuće, a prijatelji mu rekoše:
- Uzjaši mazgu i pođi s nama u vrt toga i toga čovjeka da tamo prošetamo, da te mine tuga i zamišljenost.
Ali uzjaha mazgu, povede roba i pođe s prijateljima u vrt o kome su govorili. Kad stigoše u vrt, jedan ode i pripremi ručak koji donese, pa ručaše, opustiše se i prepustiše razgovoru do kraja dana. Onda uzjahaše i svaki ode svojoj kući. Prespavaše tu noć, a ujutro opet dođoše Aliju i rekoše mu:
- Pođi s nama.
- Kamo? - upita Ali, a oni odgovoriše:
- U vrt toga i toga čovjeka. On je ljepši od prvoga i ugodniji je od njega.
Ali uzjaha i pođe s njima u vrt o kome je bilo riječi. Kad stigoše, jedan od mladića

ode i pripremi ručak koji donese u vrt. Donese i vino, pa čim se najedoše, serviraše piće, a mladić ih upita:
- Šta je ovo?
- To je ono što rastjeruje tugu i pribavlja radost.
Nisu prestajali nagovarati ga dok ga ne nagovoriše, te Ali poče piti s njima. Razgovarali su i pili do kraja dana, a onda pođoše svojim kućama. Ali je osjećao vrtoglavicu od pića, te u takvom stanju uđe svojoj ženi koja ga upita:
- Zašto si se promijenio?
- Danas smo se veselili i zabavljali, i jedan prijatelj donese nekakvu vodu koju su pili moji prijatelji. Pio sam i ja s njima, pa me uhvati vrtoglavica.
- Gospodine moj - reče mu žena - zar si zaboravio amanet svoga oca i učinio ono što ti je zabranio kao druženje sa sumnjivim ljudima?
- To su trgovački sinovi - odgovori Ali. - Nisu oni sumnjivi ljudi, već ljudi od radosti i veselja!
Svakodnevno je izlazio sa svojim prijateljima na isti način. Odlazili sad na jedno, sad na drugo mjesto, jeli su i pili, dok mu prijatelji najzad ne rekoše:
- Mi smo svoje uradili, sad je na tebi red.
- Dobro mi došli! - odgovori Ali.
Sutradan, Ali pripremi sve što mu je bilo potrebno od jela do pića, i to dva puta više nego što su oni pripremili. Povede kuhare, sluge, kahvedžije, te odoše na otok ar-Ravdu i ostadoše tamo cijeli mjesec dana jedući i pijući, slušajući muziku i veseleći se. Kada prođe mjesec dana, Ali vidje da je potrošio veliku sumu novca. Prokleti Iblis ga je navodio, govoreći mu:
- Kada bi svakog dana trošio toliko koliko si danas potrošio, ne bi se smanjila tvoja imovina.
Ali poslije nije ni razmišljao o trošenju novca, već je nastavio da živi tim životom tri godine.
Žena ga je savjetovala i podsjećala na očev amanet, ali je on nije slušao dok nije proćerdao svu imovinu. Onda poče uzimati dijamante, prodavati ih i trošiti novac dok i to nije potrošio. Zatim poče prodavati kuće i druge nekretnine, te ostade bez nekretnina. Tada poče prodavati farme i vrtove, sve jedan po jedan, dok ne odoše svi i dok mu ne ostade samo kuća u kojoj je živio. Poče skidati mramor i grede pustošeći kuću i sve trošeći. Najzad se presabra i ne nađe ništa šta bi mogao unovčiti. Prodade kuću i potroši novac dobiven za nju. Onda dođe čovjek koji je kupio od njega kuću i reče:
- Gledaj da nađeš neko mjesto za se, jer meni kuća treba.
Ali razmisli i utvrdi da kuća više nije ni potrebna nikome osim njegovoj ženi koja mu

je bila rodila sina i kćer. Nije više imao slugu, već je ostao sam s porodicom, te zakupi jednu prostoriju u dvorištu i nastani se u njoj nemajući hrane ni za jedan dan da se prehrani, iako je nekada bio moćan i ugledan, iako je imao mnoštvo slugu i novca.
- Upozoravala sam te na to - reče mu žena - i govorila sam ti: Drži se amaneta svoga oca, ali me nisi slušao. Nema moći ni sile nad Božijom moći! Kako ćeš prehraniti nejaku djecu? Nego, ustani i obiđi svoje prijatelje, trgovačke sinove, možda će ti oni nešto dati da se danas prehranimo.
Ali ustade, pa pođe prijateljima, jednom po jednom, ali su se svi kojima je dolazio skrivali primoravajući ga da sluša bolne riječi. Nijedan mu nije dao ništa, te se Ali vrati ženi i reče joj:
- Nisu mi dali ništa.
Žena pođe susjedima da potraži nešto...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

427. noć

Kada nastupi četiri stotine dvadeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je žena Alija, sina trgovca Hasana, pošto joj se muž vratio praznih šaka, pošla susjedima da zatraži nešto kako bi se prehranili toga dana. Dođe jednoj ženi koju je od ranije poznavala. Vidjevši u kakvom je stanju, komšinica ustade i lijepo je primi, pa zaplaka govoreći:
- Šta vas je to snašlo?
Žena joj ispriča sve što se zbilo s njenim mužem, a komšinica joj reče:
- Dobro mi došla i sve što ti treba traži od mene, bez ikakve nadoknade.
- Bog ti dobro dao - na to će žena, a komšinica joj dade svega što je bilo dovoljno za nju i njenu porodicu za cijeli mjesec dana. Alijeva žena to uze i ode kući, a kada je muž vidje, zaplaka pitajući:
- Odakle ti to?
- Od te i te žene - odgovori ona. - Kada sam joj ispričala šta nas je snašlo, ona ništa nije propustila da nam da. Rekla mi je: “Sve što ti treba traži od mene.”
- Kad si već dobila to, ja ću poći na jedno mjesto ne bi li uzvišeni Allah pogledao na nas - reče muž, pa se oprosti sa ženom, poljubi djecu i izađe ni sam ne znajući kamo će. Išao je bez prestanka dok nije stigao u Bulak. Tu vidje lađu koja je polazila u Damijet. Primjeti ga jedan čovjek koji je bio prijatelj njegovog oca, pa ga pozdravi i upita:
- Kamo želiš?
- Hoću u Damijet. Tamo imam prijatelje za koje ću se raspitati i posjetiti ih, a onda ću se vratiti.

Čovjek povede Alija kući, počasti ga, pripremi mu rezerve hrane, dade mu nešto novaca i ukrca ga na lađu koja je plovila u Damijet. Kad stigoše tamo, Ali se iskrca ne znajući kamo da krene. I dok je on tako išao, ugleda ga neki trgovac, sažali se na njega i povede ga kući. Ali ostade kod njega neko vrijeme, a onda pomisli: “Dokle ću ja ovako sjediti po tuđim kućama?!” Zato izađe iz kuće toga trgovca i vidje lađu koja se spremala za put u Siriju. Čovjek kod koga je bio odsjeo dade mu zalihe hrane i ukrca ga na tu lađu kojom je plovio do sirijske obale. Tu se iskrca i krenu na put dok ne stiže do Damaska.
Dok je hodao ulicama Damaska, primjeti ga jedan dobri čovjek koji ga povede svojoj kući, te Ali ostade kod njega neko vrijeme. Onda izađe i vidje karavan koji je polazio u Bagdad, te mu pade na um da otputuje s njim. Vrati se trgovcu kod koga je boravio, oprosti se i ode s karavanom. Uzvišeni Allah, neka Mu je slava, ganu srce jednog trgovca prema njemu i taj ga trgovac uze k sebi, te je jeo i pio s njim dok ne ostade još jedan dan putovanja do Bagdada. Tada karavan napadoše drumski razbojnici koji im sve opljačkaše. Tek nekoliko putnika iz karavana spasilo se i svi se skloniše na jedno mjesto.
Što se tiče Alija Egipatskog, on uvečer stiže u Bagdad. Naime, tek što je stigao do gradske kapije, vidje kako vratari hoće da je zatvore i on im reče:
- Pustite me da uđem.
Vratari ga pustiše da uđe k njima i upitaše ga:
- Odakle si i kamo putuješ?
- Ja sam iz grada Kaira. Imam robe, mazgi, robova i slugu, pa sam pošao ispred njih da vidim neko mjesto gdje ću istovariti robu. I dok sam išao ispred njih jašući mazgu, presrete me grupa drumskih razbojnika koji mi oteše mazge i stvari. Spasih se od njih tek kada sam smrti u oči pogledao.
Vratari mu ukazaše počasti, govoreći:
- Dobro došao! Ostani kod nas do jutra, a onda ćemo ti naći odgovarajuće mjesto.
Ali pretraži džepove i nađe jedan dinar koji je preostao od onih što mu je dao trgovac u Bulaku. On dade taj dinar jednom vrataru rekavši:
- Uzmi ovo i donesi nam nešto za jelo.
Vratar uze dinar, ode na trg i donese hljeba i kuhanog mesa. Ali se prihvati jela s čuvarima i provede noć kod njih. Sutradan ga povede jedan vratar do nekog trgovca u Bagdadu i ispriča mu sve o njemu. Taj čovjek povjerova i pomisli da je Ali trgovac i da zaista ima robu. Zato ga odvede u svoj dućan, ukaza mu poštovanje i posla slugu svojoj kući da donese za Alija jedno od njegovih divnih odijela, a onda ga odvede u hamam.
- Uđem ja s njim u hamam - kazivao je Ali, sin trgovca Hasana - a kada izađosmo,

povede me svojoj kući. Donese nam ručak, te se najedosmo i veselismo, a onda trgovac reče jednome robu:
- Mesude, povedi svoga gospodara i pokaži mu dvije kuće na tome i tome mjestu. Daj mu ključeve od one koja mu se dopadne i vrati se.
Pođosmo ja i Mesud i stigosmo u ulicu u kojoj su bile tri nove kuće, zaključane, jedna pored druge. Mesud otvori prvu kuću, razgledah je, a onda izađosmo i uputismo se u drugu. Sluga je otvori, te razgledah i nju.
- Od koje ću ti dati ključeve? - upita sluga.
- A čija je ova velika kuća?
- Naša - odgovori Mesud.
- Otvori i nju da je pogledam.
- Ona ti ne treba.
- Zašto? - upitah.
- Zato što je useljena. Niko u njoj nije stanovao, a da nije mrtav osvanuo. Ne otvaramo je osim kada umrlog valja iznijeti iz nje. Tada se penjemo na terasu onih dviju kuća i izvlačimo ga preko terase. Zato je moj gospodar napustio kuću rekavši: "Neću je davati više nikome."
- Otvori je za me, da je pogledam - rekoh, a mislio sam: "To je ono što tražim! Zanoćit ću u njoj i osvanuti mrtav. Tako ću se spasiti ovog položaja u kome se nalazim."
Ja otvorih kuću, uđoh i vidjeh da je to velika kuća kakve nigdje nema. Rekoh Mesudu:
- Odabrao sam upravo ovu kuću. Daj mi njene ključeve.
- Ne dam ti ključeve dok se ne posavjetujem s gospodarom...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

428. noć

Kada nastupi četiri stotine dvadeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je rob rekao Aliju:
- Ne dam ti ključeve dok se ne posavjetujem s gospodarom.
Zatim se uputi svome gospodaru i reče:
- Trgovac Ali kaže da neće stanovati nigdje osim u velikoj kući.
Trgovac ustade, pa ode Aliju i reče mu:
- Gospodine, ne treba ti ta kuća.
- Neću boraviti nigdje nego u njoj - reče Ali. - Na vaše riječi neću ni obraćati pažnju.
- Napiši da smo se tako pogodili, kako ja ne bih imao nikakve veze s tim ako ti se nešto dogodi.
- Neka bude tako - složi se Ali.
Trgovac dovede dva svjedoka iz suda, te napisa pogodbu s Alijem i zadrža je, a njemu

dade ključ. Ali preuze ključ i uđe u kuću, a trgovac mu po jednom robu posla posteljinu. Rob mu je prostre na klupu koja se nalazila iza vrata i vrati se. Poslije toga Ali uđe u kuću i u dvorištu primjeti bunar nad kojim je bilo vedro. On spusti vedro u bunar, napuni ga vodom, pa uze abdest i klanja namaz. Malo posjedi, kad se pojavi rob noseći večeru iz kuće svoga gospodara. Donese mu lampu i svijeću, svijećnjak, lavor, ibrik i čašu, pa ostavi Alija i pođe kući svoga gospodara.
Ali upali svijeću i večera, govoreći sam sebi: "Ustani i popni se. Ponesi posteljinu i spavaj gore, ljepše će ti biti nego ovdje!" On uze posteljinu i odnese je na sprat gdje ugleda veliku odaju čiji strop je bio zlatan, dok su pod i zidovi bili ukrašeni raznobojnim mramorom. Ali pripremi posteljinu i sjede da uči časni *Kur'an.* Nije stigao ni da se pribere, kad ču kako ga neko doziva.
- O Ali, sine Hasanov! Hoćeš li da ti spustim zlata?
- Gdje je zlato koje ćeš spustiti? - upita mladić, ali mu onaj ne odgovori, već ga poče obasipati zlatom kao iz neke brzometne naprave. Zlato je neprestano sipalo dok ne napuni odaju, a kada prestade sipati zlato, onaj glas reče:
- Oslobodi me da idem svojim putem! Ja sam obavio svoju dužnost.
- Zaklinjem te velikim Bogom - na to će Ali - da mi kažeš čemu ovo zlato!
- To je zlato od davnina bilo začarano tvojim imenom. Svakome ko je dolazio u kuću obraćao sam se: "O Ali, sine Hasanov! Hoćeš li da ti spustim zlata?" Oni bi se uplašili mojih riječi, pa bi povikali, a ja sam silazio, vrat im lomio i zatim sam odlazio. Kada si ti došao i kada sam te pozvao tvojim i očevim imenom, rekao sam: "Hoćeš li da ti spustim zlata?", a ti si odgovorio: "A gdje je zlato?" Tako sam znao da si ti vlasnik zlata, te sam ga spustio. Ostalo ti je još blago u Jemenu. Kad otputuješ tamo, uzet ćeš ga i doći ćeš natrag. Od tebe tražim samo da me oslobodiš da mogu poći svojim putem.
- Tako mi Boga - reče Ali - oslobodit ću te samo kada mi doneseš blago iz Jemena.
- Ako ti ga donesem, hoćeš li osloboditi mene i slugu koji čuva to blago?
- Hoću.
- Zakuni se! - reče glas, a Ali se zakle, te onaj što se oglasio htjede poći, ali mu Ali reče:
- Treba mi još nešto.
- Šta to?
- Imam ženu i djecu u Kairu, na tome i tome mjestu. Treba da mi ih dovedeš sigurno, da im se ništa ne desi.
- Donijet ću ti ih na nosiljkama, sa slugama, zajedno s blagom iz Jemena, ako Bog da.
Potom uze od Alija odobrenje za tri dana da bi mu za to vrijeme sve donio, te ode.
Ujutro Ali poče obilaziti kuću tražeći mjesto gdje bi mogao sakriti zlato, pa ugleda

jednu mramornu ploču sa zavrtnjem, a nalazila se u vrhu odaje. On okrenu zavrtanj i ploča se pomaknu, te se ukazaše neka vrata. Ali otvori vrata, pa uđe i vidje da je to velika ostava u kojoj su se nalazile vreće sašivene od platna. On poče uzimati vreće, puniti ih zlatom i stavljati u ostavu dok ne prenese sve zlato u ostavu. Zatim zatvori vrata i okrenu zavrtanj, pa vrati mramornu ploču na njeno mjesto. Nakon toga siđe u donji dio kuće, sjede na klupicu iza vrata i dok je sjedio, neko pokuca na vrata. Ali ustade, otvori vrata i ugleda roba vlasnika kuće, a kada rob vidje njega kako sjedi, odjuri gospodaru...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

429. noć

Kada nastupi četiri stotine dvadeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je rob vlasnika kuće došao, pokucao na vrata gdje je bio Ali, sin trgovca Hasana, i da mu je ovaj otvorio vrata. Ugledavši Alija kako sjedi, rob se brzo vrati gospodaru da mu odnese radosnu vijest:
- Gospodaru, trgovac što se nastanio u onoj kući dobro je i zdravo i eno ga sjedi na klupi iza vrata.
Trgovac skoči razdragan, pa pođe ka toj kući noseći doručak. Čim ugleda Alija, zagrli ga i poljubi među oči, pa reče:
- Šta je to Allah učinio s tobom?
- Dobro - odgovori Ali. - Spavao sam upravo gore u mramornoj odaji.
- Da li ti je neko dolazio, ili si možda nešto vidio?
- Ne, nego sam učio *Kur'an* i prespavao do jutra. Onda sam ustao, uzeo abdest i klanjao, pa sam sišao i sjeo na ovu klupu.
- Hvala Allahu što si dobro! - uskliknu trgovac, pa ode od njega. Kasnije mu posla crne i bijele robove, robinje, posla mu prostirku, te oni očistiše kuću s vrha do dna i zastrše je prelijepim ćilimima. Kod Alija ostadoše tri roba i četiri djevojke da ga dvore, a ostali odoše u gospodarevu kuću.
Pošto su trgovci čuli šta se dogodilo, poslaše mu svakojake skupocjene poklone, čak jelo, piće, odjeću. Onda ga dovedoše na svoj trg i upitaše:
- Kada će ti stići roba?
- Stići će za tri dana - odgovori Ali.
Nakon tri dana, dođe mu čuvar prvog blaga, onaj koji ga je obasuo zlatom u kući, i reče mu:
- Ustaj da primiš blago koje sam ti donio iz Jemena, a i svoju porodicu s kojom je stiglo blago u veličanstvenom tovaru. Mazge, konji, deve, bijeli i crni robovi - sve su to džini.

Taj džin-čuvar bijaše otišao u Kairo i vidje da su Alijeva žena i djeca za vrijeme njegovog odsustva ogoljeli i izgladnjeli, te ih na nosiljkama iznese iz Kaira i obuče im gizdavu odjeću koja se nalazila s jemenskim blagom.
Kad stiže Aliju i obavijesti ga o tome, Ali ustade pa se zaputi trgovcima i reče im:
- Pođite sa mnom izvan grada u susret karavanu s mojom robom. Počastite me prisustvom svojih porodica na dočeku moje porodice.
- Drage volje - odgovoriše trgovci koji poslaše po svoje porodice, te svi pođoše i sjedoše u jedan od gradskih vrtova.
I dok su oni sjedili i razgovarali, podiže se usred pustinje prašina, te oni ustadoše da vide zbog čega se digla. Prašina se raziđe i oni ugledaše mazge, ljude, goniče, sluge, lučonoše koji su dolazili pjevajući i igrajući dok ne priđoše sasvim blizu. Tada starješina goniča priđe Aliju, poljubi mu ruku i reče:
- Gospodine, zadržali smo se na putu. Htjeli smo jučer ući u grad, ali smo se plašili drumskih razbojnika pa smo četiri dana ostali u jednom mjestu čekajući dok ih uzvišeni Allah nije odvratio od nas.
Onda trgovci ustadoše, pa uzjahaše mazge i pođoše s karavanom. Žene ostadoše za njima, s Alijevom ženom. Najzad svi ujahaše u grad u veličanstvenoj povorci. Trgovci su se divili mazgama natovarenim sanducima, a žene su bile očarane odjećom koju su imali trgovčeva žena i djeca. Govorili su: “Takvu odjeću nema ni car Bagdada, niti bilo koji drugi car, bio velikaš ili trgovac”.
I tako su trgovci išli u povorci s Alijem, a žene s njegovom ženom, dok ne stigoše kući...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

430. noć

Kada nastupi četiri stotine trideseta noć ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su trgovci išli u povorci s Alijem, a njihove žene išle su s njegovom ženom dok ne stigoše kući. Tada sjahaše i uvedoše sve mazge usred dvorišta, skinuše tovare i pohraniše ih u magaze, a žene pođoše s Alijevom ženom u odaju koja je bila poput bujne bašče, divno prostrta. Sjedjeli su radujući se i veseleći sve do podneva, kada se servira ručak sastavljen od najljepših jela i slatkiša. Jeli su i pili divna pića, zatim su se mirisali đulsijom i kadivima, pa se oprostiše s trgovcem i odoše i muškarci i žene. Pošto stigoše svojim kućama, trgovci mu počeše slati darove prema svojim mogućnostima, a žene su darivale njegovu ženu, tako da se kod njih sjati mnoštvo robinja, bijelih i crnih robova, sakupi se svih vrsta žitarica, šećera i ostalog čemu ni broja nema.
Što se tiče bagdadskog trgovca, vlasnika kuće u kojoj je boravio Ali, on ostade s

Alijem i reče mu:
- Neka sada robovi odvedu mazge i ostale životinje nekoj kući da se odmore.
- Oni će noćas otići na to i to mjesto - reče Ali dopustivši im da odu izvan grada te da otputuju kad padne noć. Džini povjeravaše da im je dao dozvolu tek kada se oprostiše s njim i odoše izvan grada, pa poslije odletješe u svoja mjesta.
Ali je sjedio s domaćinom trećinu noći, a onda se razidoše. Domaćin se zaputi svojoj kući, a Ali ode porodici, pozdravi ih i reče:
- Šta se s vama zbivalo za sve ovo vrijeme?
Žena mu ispriča kako su patili od gladi i bijede, a Ali će na to:
- Hvala Allahu što se sve dobro svršilo. Kako ste došli?
- Sinoć sam spavala s djecom - odgovori žena - i nisam ni osjetila kad je mene i djecu nešto podiglo sa zemlje, te smo poletjeli. Međutim, nije nam se dogodilo ništa loše, već smo neprestano letjeli dok se nismo spustili na jedno mjesto koje je izgledalo kao beduinski logor. Tu smo vidjeli natovarene mazge, a nas staviše na nosiljke na dvjema velikim mazgama. Okolo su bile sluge i momci. “Ko ste vi? Kakvi su ovo tovari i gdje se nalazimo?”, pitala sam, a oni mi odgovoriše: “Mi smo sluge trgovca Alija, sina trgovca Hasana. Poslao nas je da vas uzmemo i dovedemo njemu u Bagdad.” “Jesmo li mi daleko ili blizu Bagdada?” “Blizu smo”, odgovoriše, “ne razdvaja nas više od jedne noći hoda.” Posadiše nas, dakle, u nosiljke i tek što je zora svanula, bili smo kod vas. Nije nam se dogodilo ništa loše.
- Ko vam je dao tu odjeću?
- Vođa karavana otvorio je jedan od onih sanduka na mazgama, izvadio iz njega ovu odjeću, obukao mene i svako dijete ponaosob. Onda je zatvorio sanduk iz koga je izvadio odjeću i dao mi ključeve od njega rekavši: “Čuvaj ključ dok ga ne predaš svome mužu”, i evo sam ga sačuvala.
Žena izvadi ključ, a muž je upita:
- Možeš li prepoznati taj sanduk?
- Mogu, poznat ću ga - reče žena, pa muž pođe s njom u magazu i pokaza joj sanduke.
- Ovo je taj sanduk iz koga je uzeo odjeću.
Ali uze od nje ključ, stavi ga u bravu i otvori sanduk u kome ugleda mnoštvo odjeće. U tome sanduku nađe ključeve od svih ostalih sanduka. Uze ih i poče otvarati jedan po jedan sanduk razgledajući dijamante, plemenite metale i nakit u njima. Tako nešto nije imao nijedan car. Zatim zatvori sanduke, pa uze ključeve i kada se sa ženom pope u odaju, reče joj:
- To nam je dao uzvišeni Allah.
Zatim je povede do mramorne ploče na kojoj je bio zavrtanj. Okrenu zavrtanj, otvori vrata one ostave, te uđe sa ženom i pokaza joj zlato koje je tu ostavio.

- Odakle ti sve ovo? - upita žena, a on odgovori:
- To je milost moga Gospodara. Ostavio sam te i otišao iz Kaira...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

431. noć

Kada nastupi četiri stotine trideset i prva noć, reče:
- Čula sam, sretni care, da je Ali pokazao ženi zlato, a ona ga je upitala:
- Odakle ti sve ovo?
- To je milost moga Gospodara - odgovori Ali. - Otišao sam od tebe iz Kaira ni sam ne znajući kamo da pođem. Došao sam do Bulaka, našao tu jednu lađu koja je polazila za Damijet i ukrcao sam se. Kada stigoh u Damijet, srete me jedan trgovac koji je poznavao moga oca, pa me povede, počasti i upita: “Kamo putuješ?” “Želim otputovati u Damask, jer tamo imam prijatelje.”
Potom joj Ali ispriča sve što se dogodilo, a žena će na to:
- Sve se to dogodilo zahvaljujući dovi tvoga oca koju ti je učio prije smrti, govoreći: “Molim Allaha da ne zapadneš u veliku nevolju, a da ti brzo ne pritekne u pomoć.” Hvala uzvišenom Allahu koji ti je olakšao i koji ti je višestruko nadoknadio ono što si izgubio. Allaha ti, gospodine, ne vraćaj se više druženju sa sumnjivim ljudima. Boj se uzvišenoga Allaha i kada si sam i pred ljudima.
Tako mu je žena dijelila savjete, pa Ali reče:
- Primam tvoj savjet i molim uzvišenog Allaha da udalji od nas loše prijatelje, da nas podstiče na pokornost Njemu i da slijedimo Njegovog Poslanika, Bog mu se smilovao i spasio ga.
Onda su Ali, njegova žena i djeca živjeli sasvim sretno. Ali kupi dućan na trgu, stavi u njega jedan dio dijamanata i plemenitih metala i sjede u dućan sa svojom djecom i robovima. Tako je postao jedan od najmoćnijih bagdadskih trgovaca.
Za Alija je čuo car Bagdada i posla mu svoga glasnika da ga potraži, te glasnik dođe Aliju i reče mu:
- Zove te car, pođi da mu odgovoriš na pitanja.
- Slušam i pokoravam se - odgovori Ali. Zatim spremi caru darove, te uze četiri zdjele od žeženog zlata koje napuni dijamantima i plemenitim metalima kakve nijedan car nije imao. Ponese te zdjele caru i kada mu dođe, poljubi tlo pred njim, poželje mu dug život, slavu i sreću iskazujući sve to najljepšim riječima. Onda car njemu reče:
- Trgovče, ti si razveselio moju zemlju.
- Čestiti care - reče Ali - tvoj rob donio ti je dar nudeći ti da budeš dobar i primiš ga.
Potom stavi pred njega četiri posude. Car ih otkri, pažljivo ih pogleda i vidje dijamante kakve niko nije imao i koji su vrijedili čitave blagajne novca.

- Primam tvoj dar, trgovče, i s Božijom pomoći nagradit ću te nečim sličnim - reče car kome Ali poljubi ruku i ode.
Potom car pozva državne velikodostojnike i upita ih:
- Koliko careva je prosilo moju kćer?
- Mnogo - odgovoriše oni, a car nastavi:
- Je li mi i jedan od njih donio ovakav dar?
- Nije - odgovoriše - jer nijedan od njih nikada nije imao tako nešto.
- Klanjao sam moleći Allaha da me posavjetuje da li da udam svoju kćer za ovog trgovca. Šta vi velite o tome?
- Bit će onako kako vi odlučite.
Car naredi evnusima da odnesu četiri posude s dragocjenostima i da ih odnesu u njegov saraj. Potom se nađe sa svojom ženom, stavi pred nju posude i otkri ih, te žena ugleda nešto što ranije nije imala, čak nijedan komadić.
- Koji ti je car ovo poslao? - upita ona muža. - Nije li jedan od onih careva koji su prosili tvoju kćer?
- Ne, nego je to od jednog egipatskog trgovca koji nam je došao u grad. Kada sam saznao da je stigao, poslao sam mu glasnika da ga dovede kako bih se sprijateljio s njim i ne bih li kod njega našao dijamante koje bih mogao kupiti za miraz našoj kćeri. On mi donese ove četiri posude i stavi ih preda me kao dar. Primjetio sam da je to lijep mladić, dostojan poštovanja, pametan i otmjen, kao da je kakav carski sin. Čim sam ga vidio, osjetio sam naklonost prema njemu. Prirastao mi je za srce, pa bih volio udati kćer za njega. Dar sam pokazao svojim velikodostojnicima i pitao ih koliko je careva prosilo moju kćer. Mnogo, rekoše, a ja ih upitah da li je neko od njih donio ovako nešto. “Tako nam Boga, čestiti care”, rekoše, “nije, jer nijedan od njih nema tako nešto!” Onda im ja velim: “Klanjat ću namaz da bi mi Allah dao savjet da li da udam svoju kćer za njega.” “Bit će kako ti hoćeš." Šta ti imaš reći na to...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekinu priču započetu po carevom dopuštenju.

432. noć

Kada nastupi četiri stotine trideset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je car grada Bagdada pokazao dar svojoj ženi kazujući joj kakav je čovjek taj trgovac i da želi udati svoju kćer za njega. Onda ju je upitao šta ona može reći na to, a žena mu odgovori:
- Bog i ti odlučit ćete, čestiti care. Ono što Allah hoće, to i biva.
- Ako Bog htjedne, udat ćemo je samo za toga mladića - reče car.
Oni prespavaše noć, a sutradan car ode u carsko vijeće i naredi da pozovu trgovca Alija i sve bagdadske trgovce. Pozvani dođoše pred cara, pa im on naredi da

posjedaju i kada posjedaše, car im reče:
- Dovedite divanskog kadiju.
Kadija dođe pred cara koji mu reče:
- Vjenčaj moju kćer s trgovcem Alijem.
- Oprosti, gospodaru - na to će Ali - trgovcu kao što sam ja ne priliči da bude carski zet.
- Ja ti darujem to i vezirski položaj - i istoga časa car mu darova vezirsku odoru, te Ali zasjede na vezirsku stolicu i reče:
- Čestiti care, ti si mi to darovao iskazavši mi počast, ali poslušaj samo nešto što ću ti reći.
- Reci, ne boj se - na to će car.
- Kada si izdao plemenitu zapovijed o udaji svoje kćeri, onda ona treba da se uda za moga sina.
- Imaš li ti sina? - upita car.
- Imam.
- Odmah pošalji po njega - reče car.
- Slušam i pokoravam se - na to će Ali, pa posla roba po svoga sina i dovede ga. Kada se sin nađe pred carem, poljubi tlo pred njim, pa pristojno stade. Car ga osmotri i vidje da je ljepši od njegove kćeri, da ima ljepši stas i skladniju građu, da je divniji i savršeniji. Onda ga car upita:
- Kako se zoveš, sinko?
- Gospodaru i care, zovem se Hasan.
Hasan je tada imao četrnaest godina, te car reče kadiji:
- Vjenčaj moju kćer Husnulvudžudu s Hasanom, sinom trgovca Alija.
Kadija obavi vjenčanje i tako se to svrši na najbolji način, a onda svi koji su bili u divanu odoše svojim putem. Trgovci pođoše za vezirom Alijem dok ne stigoše do njegove kuće. On je već bio na vezirskom položaju. Čestitaše mu i razidoše se.
Nakon toga, Ali ode svojoj ženi koja reče, vidjevši ga obučena u vezirsku odoru:
- Šta je to?
Ali joj sve ispriča i dodade:
- Car je udao svoju kćer za Hasana, moga sina.
Žena se silno obradova. Ali prespava noć, a sutradan ode u divan, te ga car primi na najljepši način, posadi ga blizu sebe i reče mu:
- Vezire, mi namjeravamo prirediti veselje i odvesti tvoga sina mojoj kćeri.
- Gospodaru i care - reče Ali - dobro je ono što ti smatraš dobrim.
Car naredi da se priredi pir, te okitiše grad i veselje je trajalo trideset dana. Bili su sretni i zadovoljni. Po isteku trideset dana, Hasan uđe carevoj kćeri u đerdek da uživa

u njenoj ljepoti i ljupkosti.
Što se tiče careve žene, kada vidje muža svoje kćeri, zavolje ga svim srcem, a i njegovoj majci se veoma obradova. Onda car naredi da se podigne dvor za Hasana, te mu brzo sagradiše veliki dvor u kome se nastani vezirov sin, a njegova majka je provodila nekoliko dana kod njega, pa je odlazila kući. Jednom carica reče svome mužu:
- Čestiti care, Hasanova majka ne može živjeti kod sina, a ostaviti vezira, niti može živjeti kod vezira, a ostaviti sina.
- Imaš pravo - reče car i naredi da se sagradi treći dvorac pored Hasanovog. Za nekoliko dana sagradiše dvorac, te car zapovijedi da vezirove stvari prenesu u njega. Kada ih prenesoše, vezir se tu nastani. Dvorci su se naslanjali jedan na drugi i kada bi car htio porazgovarati s vezirom, odlazio mu je noću, ili je slao po njega da mu dođe. Isto su to činili Hasan, njegova majka i otac. Tako su lijepo živjeli jedni s drugima, sretni i zadovoljni...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

433. noć

Kada nastupi četiri stotine trideset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su car, vezir i njegov sin lijepo živjeli jedni s drugima, sretni i zadovoljni, dugo vremena. Onda car oslabi i kako mu se bolest pogoršavala, on pozva državne velikodostojnike i reče im:
- Snašla me je teška bolest. Možda ću i umrijeti od te bolesti, pa sam vas pozvao da se posavjetujem s vama o jednoj stvari. Savjetujte mi ono što smatrate da je dobro.
- O čemu se želiš savjetovati s nama, care? - upitaše ga.
- Ostario sam i obolio pa se plašim da neprijatelji poslije mene ne učine neko zlo carstvu. Hoću da se svi dogovorite da nekoga postavim za cara dok sam živ da biste vi bili mirni.
- Svi smo saglasni - odgovoriše mu - da to bude muž tvoje kćeri, Hasan, sin vezira Alija. Vidimo da je pametan, besprijekoran i razuman, da zna gdje je mjesto velikome, a gdje malome.
- Jeste li zadovoljni time? - upita car.
- Jesmo - odgovoriše.
- Možda tako govorite preda mnom zato što osjećate stid, a iza mojih leđa govorite drukčije?
- Allaha nam - povikaše ljudi - mi jednako govorimo i javno i tajno, ne mijenjajući se. Pristajemo, svim srcem, da on bude car i radosni smo.
- Kad je već tako - reče car - neka dođe časni šerijatski sudija, svi dvorjani,

namjesnici i državni uglednici. Neka sutra budu preda mnom, pa ćemo to obaviti na najbolji način.
- Slušamo i pokoravamo se - odgovoriše prisutni i odoše od cara.
Onda obavijestiše o tome sve učene ljude i ugledne emire. Sutradan svi dođoše pred divan i zatražiše dopuštenje od cara da uđu. Car im dopusti, te oni uđoše, pozdraviše ga i rekoše:
- Evo, svi smo došli k tebi!
- Emiri bagdadski! - reče car. - Koga biste htjeli da vam bude car poslije mene kako bih ga za svoga života, prije smrti i u prisustvu svih vas, postavio za cara?
- Dogovorili smo se da to bude Hasan, sin vezira Alija i muž tvoje kćeri.
- Kad je već tako - na to će car - onda svi ustanite i njega dovedite.
Prisutni poustajaše, pa odoše u Hasanov saraj i rekoše mu:
- Pođi s nama caru!
- Zašto? - upita Hasan.
- Radi jedne stvari koja je u našem i u tvome interesu.
Hasan pođe s njima caru pred kojim se duboko nakloni, a car mu reče:
- Sjedi, sine.
Kada Hasan sjede, car nastavi:
- Hasane, svi su emiri zadovoljni tobom i saglasili su se da te postave za svoga cara poslije mene. Hoću da te za života postavim za cara i da tako riješim problem.
Hasan ustade, pa mu se pokloni i reče:
- Gospodaru i care, među emirima ima starijih i dostojnijih od mene. Oslobodite me toga.
- Složili smo se da nam samo ti budeš car - na to će emiri, a Hasan im odgovori:
- Otac je stariji od mene, a ja i on smo jedno isto, te nije lijepo da ja budem ispred njega.
- Ja pristajem samo na ono na šta pristaju moji drugovi - na to će Ali - a oni hoće tebe i složili su se da to ti budeš. Ne opiri se carskoj naredbi, niti volji svoje braće.
Hasan poniknu pogledom stideći se cara i oca, a car upita:
- Pristajete li svi da Hasan bude car?
- Pristajemo - odgovoriše.
Onda svi proučiše “Fatihu” sedam puta, pa car reče:
- Kadijo, napiši pravni dokument da su ovi emiri izjavili i saglasili se da car bude Hasan, muž moje kćeri, i da on vlada njima.
Kadija napisa dokument i potpisa ga, pošto svi prihvatiše mladića za cara. Car obavi proglašenje i naredi mladiću da sjedne na prijestolje. Onda svi ustadoše, pa izljubiše ruke caru Hasanu, sinu vezirovom, i izraziše mu odanost. Toga dana Hasan izreče

znamenitu presudu, pa obilno dariva državne velikodostojnike. Onda raspusti divan i ode ocu svoje žene, poljubi mu ruke, a on reče Hasanu:
- Treba da vladaš podanicima bojeći se Boga, Hasane...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

434. noć

Kada nastupi četiri stotine trideset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je car Hasan, raspustivši divan, otišao puncu i poljubio mu ruke, a ovaj mu je rekao:
- Sine moj, treba da vladaš podanicima bojeći se Boga.
- Uz tvoje dove, babo, imat ću pomoć.
Potom Hasan ode u dvor gdje ga sretoše žena i njena majka s dvorkinjama. Svi mu poljubiše ruku i rekoše:
- Blagoslovljen je ovaj dan!
Čestitaše mu ustoličenje, a on ode u očev dvor gdje su se svi silno radovali zbog toga što je Allah darovao Hasanu carsku vlast. Otac mu ostavi u amanet da bude bogobojazan i blag prema podanicima. Hasan provede noć radujući se i veseleći do jutra. Onda klanja sabah, prouči jedan dio *Kur'ana,* pa ode u divan gdje dođoše njegovi vojnici i dostojanstvenici. Hasan je vodio državne poslove, upućivao ljude na dobro i zabranjivao im da čine zlo, postavljao je i otpuštao. Ostao je do kraja dana u toj odaji, a onda lijepo raspusti divan, te svi ljudi odoše svojim putem. Nakon toga, pođe u saraj i vidje da mu je punac još više oslabio, te mu reče:
- Neće ti se desiti ništa loše!
Čovjek otvori oči i pozva ga:
- Hasane!
- Ovdje sam, gospodine!
- Meni se primakao suđeni čas. Brini se o svojoj ženi i njenoj majci. Budi bogobojazan i čini dobro svojim roditeljima. Boj se Gospodara Sudnjeg dana i znaj da Allah zapovijeda pravednost i dobročinstvo.
- Slušam i pokoravam se - reče Hasan.
Stari car pozivi još tri dana i preseli se milosti uzvišenog Allaha. Opremiše ga i ukopaše. Učili su mu *Kur'an* dok se ne navrši četrdeset dana. Car Hasan, vezirov sin vladao je samostalno i narod mu se radovao. Stalno je bio sretan. Njegov otac je za sve vrijeme bio veliki vezir s njegove desne strane, a uzeo je i jednog vezira s lijeve strane.
U njegovo vrijeme situacija se stabilizirala i dugo je carevao u Bagdadu. Od careve kćeri dobio je tri sina koji su ga naslijedili. Svi su živjeli sretni i zadovoljni dok im

ne dođe Rušiteljica Užitaka i Razbijačica Skupova.
Slava Onome koji je vječan i u čijoj ruci su gubici i dobici.

PRIČA O TOME KAKO CAR TLAČITELJ UTIČE NA NASILJE PODANIKA

Priča se da je neki hadžija dugo spavao, a kada se probudio nije bilo ni traga od hadžija. On ustade i pođe, ali zaluta i nastavi put dok ne ugleda jedan šator. Vidje staricu na ulazu u šator i primijeti pored nje usnulog psa. Hadžija priđe šatoru, pa pozdravi staricu i zatraži od nje hrane, a ona mu reče:
- Idi u onu dolinu, pa ulovi zmija koliko ti treba, a ja ću ti ih ispržiti i nahraniti te.
- Ne smijem ja loviti zmije. Nisam ih nikada ubijao - na to će čovjek, a starica reče:
- Ja ću poći s tobom, pa ću ih uloviti. Ne boj se!
Potom ona pođe s hadžijom, a pratio ju je pas, te ona ulovi zmija koliko je bilo dovoljno i poče ih pržiti. Hadžija vidje da ih mora jesti, a bojao se gladi i iznurenosti, te pojede dio zmija. Zatim hadžija ožedni pa zatraži od starice vode da pije, a ona mu reče:
- Eno ti vrela pa se napij.
On ode na potok i vidje da je voda neukusna, ali nije imao kud pošto je bio ožednio, te se napi iako je voda bila gorka. Potom se vrati starici i reče joj:
- Čudim ti se, starice, što boraviš na ovome mjestu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

435. noć

Kada nastupi četiri stotine trideset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da se hadžija napio vode s gorkog izvora, jer je bio žedan, a onda se vratio starici i rekao joj:
- Čudim ti se, starice, što boraviš na ovome mjestu, što se hraniš takvom hranom i piješ takvu vodu.
- A kakav je tvoj kraj? - upita starica.
- U našim krajevima kuće su prostrane, plodovi zreli i slatki, vode su obilne i pitke, hrana ukusna, meso debelo, ima mnoštvo stoke. Sve je ugodno i dobro, i ima tako lijepih stvari kakvih nema nigdje osim u Džennetu, koje je uzvišeni Allah dao svojim dobrim robovima.
- Sve sam to već čula - reče starica. - Nego, reci ti meni imate li vi cara koji vam vlada i zlostavlja vas vladajući i držeći vas u šaci, te ako neko pogriješi zaplijeni mu imovinu i rasipa je, a kada mu se prohtije izbacuje vas iz kuća i tamani vas?
- Događa se i to - reče hadžija, a onda će žena:
- Allaha mi, ta fina jela, taj ugodni život i te slatke blagodati koje prati nasilje i zulum jesu pravi otrov, a naša su jela kao lijek zato što smo sigurni. Zar nisi čuo da su

poslije pripadnosti islamu najveća blagodat zdravlje i sigurnost, a toga može biti samo kada pravedno vlada car kao Božiji zastupnik na zemlji i kada vodi pravednu politiku? Ranijim carevima, trebalo je vrlo malo obazrivosti, jer su ih se podanici plašili čim bi ih ugledali. Današnji vladari moraju biti pravi političari, potpuno autoritativni, jer današnji ljudi nisu kao preci. Naše doba je doba ružnih ljudi sa odvratnim djelima, tako da se mogu opisati kao glupi i okorjeli. Oni kriju u sebi mržnju i neprijateljstvo. Ako je car, Bog mu pomogao, nejak među takvima, ako nije vješt i autoritativan, nema sumnje da će to biti uzrok propasti zemlje. Poslovica kaže: "Neka vladar tlači stotinu godina, a neka podanici ne tlače jedni druge ni jednog dana, jer ako podanici tlače, Allah će dati da nad njima vlada tiranin i tlačitelj." Predaja kaže da je al-Hadždžadžu ibn Jusufu[{144}] jednom bila podnesena molba na kojoj je pisalo: "Boj se Allaha i nipošto nemoj tlačiti Božije robove." Kada je to pročitao, on se pope na mimber - inače je bio rječit čovjek - pa reče: "Ljudi, uzvišeni Allah me je postavio da upravljam vama i vašim djelima...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

436. noć

Kada nastupi četiri stotine trideset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je al-Hadždžadž ibn Jusuf, pročitavši pismo, popeo se na mimber, a inače je bio rječit čovjek, te je rekao: "Ljudi, uzvišeni Allah me je postavio da upravljam vama i vašim djelima. Da sam ja umro, ne biste se spasili tlačenja s tako ružnim djelima, jer uzvišeni Allah stvorio je mnogo ljudi kao što sam ja. Ako ja ne bih bio vladar, bio bi neko ko je gori od mene, veći tiranin i koji je plahovitiji nego ja, kao što reče pjesnik:

Nema ruke koju Božija neće nadvisiti
I svakog tiranina tiranin će zlostaviti.

Tiranije se, dakle, treba bojati, a pravičnost je bolja od svega. Molimo Allaha da nas popravi.

PRIČA O ROBINJI TEVEDDUDI

Priča se da je u Bagdadu živio jedan ugledan čovjek koji je imao mnogo novaca i zemlje. Bio je veliki trgovac koga je Allah obasuo dunjalučkim blagodatima, ali mu nije dao potomstvo koje je želio. Prošlo je mnogo vremena, a on nije imao ni žensko ni muško dijete, te trgovac ostari, kosti mu omekšaše, leđa mu se poviše, a brinuo je sve više plašeći se da će mu propasti imovina i ime, jer nije imao nasljednika i nekoga po kome će se spominjati. Trgovac se molio uzvišenom Allahu, postio je danju i bdio noću dajući zavjete uzvišenom, živom i postojećem Allahu. Posjećivao je dobre ljude i sve usrdnije se molio uzvišenom Allahu koji usliša njegove molbe, primi njegove dove i jadanja.

Nekoliko dana kasnije, on obljubi jednu svoju ženu koja te noći ostade u drugom stanju. Nakon određenog broja mjeseci, ona donese plod i rodi muško dijete nalik na mjesečev srp. Trgovac ispuni zavjete zahvaljujući uzvišenom Allahu, pa podijeli sadaku, odjenu udovice i siročad, a sedme noći nakon rođenja djeteta, nadjenu mu ime Abu-l-Hasan. Dojilje su ga dojile, dadilje čuvale, nosali ga robovi i sluge dok nije porastao i iždžikljao. Savlada učenje *Kur'ana,* islamske propise, stvari koje se tiču prave vjere, kaligrafiju i poeziju, matematiku, gađanje strijelom. Bio je jedinstven u svome vremenu, najljepši u svoje doba. Imao je lijepo lice, bio je rječit, kršio se u hodu zbog vitkosti i stasitosti, bio je gord i maštovit, rumenih obraza, cvjetna lica, sa zelenim maljama, kao da je upravo njega neko opisao:

Proljeće malja izbija mi pred očima,
A bez proljeća nema cvjetanja ružama.

Ne vidiš li da njegovi obrazi uzgajaju
Ljubičice što usred lišća cvjetaju?

Mladić je prilično dugo živio s ocem u najboljem raspoloženju, dok mu se otac radovao i veselio. Kada postade zreo čovjek, otac ga jednog dana posadi kraj sebe i reče mu:

- Sine moj, suđeni čas se primakao i došlo je vrijeme da umrem. Preostaje mi susret sa uzvišenim Allahom. Ostavljam ti imovine dovoljno i za tvoje dijete, ostavljam ti farme, spahiluke, vrtove. Boj se uzvišenog Allaha, sine, kada me budeš naslijedio. Budi samo uz one koji su ti pomogli.

Nedugo nakon toga, čovjek se razbolje i umre. Njegov sin Hasan opremi ga i ukopa. Nakon toga, vrati se kući i sjede da danima i noćima prima na žalost. Onda mu dođoše

prijatelji i rekoše:
- Onaj ko ostavi nasljednika kao što si ti nije umro, a sve što je prošlo - prošlo je. Primanje na žalost priliči samo djevojkama i ženama koje se pokrivaju.
Nisu ga ostavljali na miru dok Abu-l-Hasan ne ode u hamam, a prijatelji pođoše s njim i odagnaše mu tugu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

437. noć

Kada nastupi četiri stotine trideset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abu-l-Hasan otišao s prijateljima u hamam, te mu oni odagnaše tugu. Mladić zaboravi očev amanet i naprosto se raspomami zbog silnog bogatstva, misleći da će mu sudbina uvijek biti naklonjena, te da novac ne može nestati. Jeo je i pio, uživao i veselio se, odijevao se i darivao. Usrdno je dijelio zlato, jeo kokošije meso, lomio pečate na flašama, slušao pjesme i muziku. Činio je tako dok mu ne ponestade novaca i dok ne izgubi ono što je imao.
Kada ostade bez ičega, kad izgubi to što je izgubio, ostade mu jedna robinja koju je naslijedio od oca uz sve ostalo. Toj djevojci nije bilo ravne po ljepoti, ljupkosti i sjaju, po stasitosti i vitkosti. Bila je učena, obrazovana i puna sjajnih vrlina. Nadmašila je svoje savremenike i postala znamenitija od stijega zbog svoje učenosti. Nadmašila je i izuzetne ljude znanjem, postupcima, vitkošću i stasitošću. Bila je gorda i dostojanstvena, stvorena za sreću, s dvije polovine čela nalik na dva polumjeseca u mjesecu Šabanu.[145] Imala je tanke obrve, oči kao u gazele, nos kao oštrica mača, obraze kao anemone, usta kao Sulejmanov pečat, zube kao nanizani biseri, u pupak joj je mogla stati mjerica orahovog ulja. Tijelo joj je bilo tanahnije od nečijeg tijela iznurenog ljubavlju i izmučenog skrivanjem ljubavi, zadnjica joj teža od dva pješčana brijega. Ukratko, ljepotom i ljupkošću je bila dostojna stihova:

Kad lice okrene, lijepom pojavom očarava;
Okrene li leđa, rastankom te dovršava.

Kao sunce, kao mjesec, ona je kao grana,
Ni odlasci ni grubost nije joj svojstvena.

Džennetske bašče su joj pod haljinom tanahnom,
A mjesec joj nebeski počiva nad vratom.

Bila je poput sjajnoga mjeseca, ili razigrane košute, imala je devet i još pet godina, postiđivala je mjesec i sunce, kao što izvrsni pjesnik reče o njoj:

Slična je mjesecu što nebom putuje,
Pet i pet pa još četiri joj je.[146]

Nije moja greška što mi se ukazuje
Kao sjajni mlađak kad se pojavljuje.

Imala je čistu kožu, odisala je mirisom, kao da je stvorena od svjetlosti, kao da je od kristala sazdana. Obrazi su joj bili ružičasti, struk tanak i vitak, kao da je upravo nju neko opisao rekavši:

Diči se u srebrenom i u šafranovom,
U sandalovom, rumenom, u zlatom vezenom.

Cvijetak je što u bašči cvjeta,
Il' je ko u hramu statueta.

Vitka je tako da joj vitkost besjedi: "Ustani!",
A zadnjica veli: "Ne žuri, odsjedni!"

Kada tražim sjedinjenje, ljepota će njena besjediti:
"Darežljiva budi", a zavodljivost će: "Nemoj to činiti!"

Slava Onom što joj je ljepotu darovao
I riječi zavisiti onom koju je zavolio!

Onoga ko ju je vidio, plijenila je ljepotom i umiljatošću, zanosnim osmjehom, gađala je strijelama svoga pogleda, a uz sve to - bila je rječita i pisala je pjesme.
Kada Abu-l-Hasan proćerda svu imovinu i kada mu bi jasno da mu se crno piše, te da mu nije ostalo ništa osim te djevojke, tri dana nije ništa okusio, niti se snom odmorio. Tada mu robinja reče:
- Gospodaru, pošalji me zapovjedniku pravovjernih, Harunu ar-Rešidu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

438. noć

Kada nastupi četiri stotine trideset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je robinja rekla svome gospodaru:
- Gospodaru, pošalji me Harunu ar-Rešidu, petome Abbasidu, i traži za me deset hiljada dinara. Ako pomisli da sam preskupa, reci: "Zapovjedniče pravovjernih, moja robinja vrijedi i više. Ispitaj je, pa će joj porasti cijena u tvojim očima, jer ovaj djevojci nema premca, niti priliči kome da je ima osim tebi." Čuvaj se, gosopodaru, da me ne prodaš za nižu cijenu od one koju sam ti rekla, jer i to je malo za djevojku kao što sam ja.
Njen gospodar nije znao djevojčinu vrijednost, niti je znao da joj nema ravne. Onda je odvede zapovjedniku pravovjernih, Harunu ar-Rešidu, predstavi mu je i reče onako kako mu je djevojka kazala. Halifa je upita:
- Kako se zoveš?
- Zovem se Tevedduda - odgovori ona.
- Koje nauke dobro poznaješ, Teveddudo?
- Gospodaru, poznajem gramatiku, poeziju, pravo, egzegezu *Kur'ana,* jezik, poznajem muziku, propise o podjeli nasljedstva, račun, dijeljenje, ratarstvo, predaju. Poznajem uzvišeni *Kur'an* koji sam učila na sedmi, deseti i četrnaesti način, znam koliko *Kur'an* ima poglavlja, koliko ajeta, koliko džuzova, polovina, desetina, sedždi, znam koliko ima slova u njemu, znam koji ajeti derogiraju a koji su derogirani, koje su mekanske a koje medinske sure, znam povode objava. Poznajem sunnet časni po učenju i po čuvenju, pouzdane i manje pouzdane. Izučavala sam egzaktne nauke, filozofiju, medicinu, logiku, retoriku, stilistiku. Mnogo sam naučila. Volim poeziju, sviram saz i znam na kojem mjestu se dobija koji zvuk i kako valja udarati u strune. Kad zapjevam i zaigram, dovodim ljude u iskušenje, a kada se nakitim i namirišem, naprosto ih satirem. Ukratko, dospjela sam do onoga što znaju samo ljudi koji su dobro učeni.
Kada halifa Harun ar-Rešid ču riječi tako mlade djevojke, zadivi se njenoj rječitosti, pa se obrati Abu-l-Hasanu:
- Pozvat ću nekoga ko će zapodjenuti raspravu s njom o svemu što tvrdi da zna. Ako odgovori, platit ću ti koliko tražiš, i još više, ako ne odgovori - eto je tebi.
- Slušam i pokoravam se, zapovjedniče pravovjernih - reče djevojčin gospodar.
Halifa napisa pismo guverneru Basre da mu pošalje Ibrahima ibn Sejara Nazzama koji je bio najznamenitiji čovjek svoga vremena u raspravama, retorici, logici, i naredi mu da dovede učače *Kur'ana,* naučnike, ljekare, astrologe, mudrace, inženjere, filozofe. Sam Ibrahim bio je učeniji od svih njih.
Ne prođe mnogo vremena, kad oni dođoše u halifin dvor ne znajući o čemu se radi.

Zapovjednik pravovjernih pozva ih u svoju odaju i reče im da sjednu, te oni sjedoše, a onda naredi da se dovede robinja Tevedduda. Djevojka dođe pokazujući se kao da je sjajna zvijezda. Staviše joj zlatnu stolicu, a ona pozdravi, pa poče rječito govoriti:
- Zapovjedniče pravovjernih, naredi prisutnim naučnicima, učačima, ljekarima, astrolozima, mudracima, inženjerima i filozofima da započnu raspravu sa mnom.
Onda halifa reče:
- Hoću da započnete raspravu s ovom djevojkom o njenoj vjeri i da oborite njene argumente u vezi sa svim što je sebi pripisala.
- Slušamo i pokoravamo se Allahu i tebi, zapovjedniče pravovjernih - odgovoriše oni, a djevojka obori glavu i reče:
- Ko je od vas najbolje upućen u pravo, u učenje *Kur'ana* i poznavanje tradicije - suneta?
- Ja sam taj čovjek koga tražiš - javi se jedan.
- Pitaj šta hoćeš - reče djevojka.
- Ti si čitala Knjigu uzvišenog Allaha i znaš koji su u njoj derogirajući a koji su derogirani ajeti, razmišljala si o rečenicama i slovima u njoj?
- Jesam - odgovori djevojka.
- Pitam te: koje su obavezne dužnosti i neizmjenljiva pravila? Odgovori mi na to, djevojko, zatim govori o svome Gospodaru i Poslaniku, ko je tvoj imam, šta je za tebe Kibla,[147] ko su ti braća, koji je tvoj tarikat i koji je tvoj način vladanja?
Djevojka odgovori:
- Allah je moj Gospodar; Muhammed je, Bog mu se smilovao i spasio ga, poslanik koga priznajem; *Kur'an* je moj vođa; Kaba je moja Kibla; pravovjerni su moja braća; dobro je moj put i sunnet je moj način vladanja.
Halifa se zabezeknu njenim riječima i rječitosti s obzirom na njenu mladost, a učenjak reče:
- Djevojko, odgovori mi: Čime si spoznala uzvišenog Allaha?
- Razumom - odgovori ona.
- A šta je razum?
- Postoje dvije vrste razuma: darovani i stečeni...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

439. noć

Kada nastupi četiri stotine trideset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam sretni care, da je djevojka odgovorila:
- Postoje dvije vrste razuma: darovani i stečeni. Darovani razum je onaj koji je stvorio uzvišeni Allah i pomoću njega upućuje na pravi put koga hoće od svojih

robova. Stečeni razum je onaj koji čovjek stiče obrazovanjem i pravilnim saznavanjem.
- Tako je - odgovori učenjak. - A gdje se nalazi razum?
- Allah ga usađuje u srce, a njegovi se zraci dižu do mozga dok se tu ne učvrste.
- Tako je - reče opet učenjak. - Reci mi kako si spoznala Poslanika, Bog mu se smilovao i spasio ga?
- Čitajući Knjigu uzvišenog Allaha, pomoću Njegovih dokaza, uputstava, argumenata i čuda.
- Tako je. A koji su uvjeti pripadnosti islamu i koji su nepromjenljivi zakoni?
- Uvjeta pripadnosti islamu ima pet: očitovanje da nema boga osim Allaha koji nema druga i da je Muhammed Njegov poslanik; klanjanje namaza, davanje zekata, postiti Ramazan, obaviti hodočašće ko je to u stanju. Što se tiče nepromjenljivih zakona, njih ima četiri: noć, dan, sunce i mjesec. Oni su temelj života i nade, i čovjek ne zna da li će biti uništeni kada dođe Sudnji čas.
- Tako je. Reci mi koje su vjerske dužnosti.
- Vjerske dužnosti su: namaz, zekat, post, hadž, džihad, izbjegavanje onog što je strogo zabranjeno.
- Tako je. Reci mi s čime pristupaš namazu.
- S pobožničkom namjerom i priznajući božansku vlast.
- Reci mi šta ti Allah nalaže da uradiš prije nego što stupiš na namaz.
- Da se očistim, da pokrijem sramotne dijelove tijela, da odstranim prljavu odjeću, da stanem na čisto mjesto, da se okrenem prema Kibli, da ustanem, da izgovorim namjeru da ću klanjati, da veličam Allaha.
- Tako je. Reci mi kako izlaziš iz kuće na namaz.
- S namjerom da se Bogu molim.
- S kakvom namjerom odlaziš u džamiju? - upita učenjak.
- S namjerom da služim Allahu.
- Kako se okrećeš prema Kibli?
- Prema tri Božije zapovijesti i jednom sunnetu.
- Tako je. Šta je početak namaza, čega on oslobađa, a šta zabranjuje?
- Početak namaza je čišćenje, on odlučnije odvraća od onog što je zabranjeno, a podstiče želju za mirom.
- Kakva je odgovornost onoga ko ne obavlja namaz?
-U *As-Sahilm*[148] stoji: “Ko namjerno i s predumišljajem zapusti namaz, on ne pripada islamu”...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

440. noć

Kada nastupi četiri stotine četrdeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka navela časni hadis, a onda joj je vjerski ekspert rekao:
- Tako je. Reci mi šta je to namaz.
- Namaz je spona između roba i njegovog Gospodara, i ima deset odlika: prosvjetljenje srca; osvjetljavanje obraza; udobrovoljenje Milosrdnog; razljućivanje šejtana; otklanjanje nevolje; izbavljanje od dušmanskog zla; uvećanje milosti, otklanjanje kazne, približavanje roba njegovom Gospodaru; odvraćanje od ružnog i pokuđenog. Namaz je strogo propisana Božija naredba i obaveza, i on je jedan od stupova vjere.
- Tako je. Reci mi šta je ključ namaza.
- Abdest.
- Šta je ključ abdesta.
- Otpočinjanje u Božije ime.
- Šta je ključ zazivanja Božijeg imena?
- Čvrsta vjera.
- Šta je ključ čvrste vjere?
- Pouzdanje u Boga.
- Šta je ključ pouzdanja u Boga?
- Nada.
- Šta je ključ nade?
- Potčinjavanje.
- Šta je ključ potčinjavanja?
- Priznavanje Božijeg jedinstva i Njegovog gospodstva.
- Tako je - reče učenjak. - Reci mi šta je obavezno učiniti pri uzimanju abdesta.
- Šest stvari, prema učenju imama aš-Šafije Muhammeda ibn Idrisa, neka je Bog zadovoljan njime: naum pri pranju lica, pranje lica, pranje obje ruke do iza lakata, potiranje dijela glave mokrom rukom, pranje nogu do iza članaka, i redoslijed kojim se to radi. Pri uzimanju abdesta ima deset sunneta:[149] izgovaranje Allahovog imena; pranje šaka prije nego što se stave u posudu; ispiranje usta, ispiranje nosa, potiranje mokrom rukom cijele glave, potiranje mokrom rukom ušiju spolja i iznutra novom vodom, ispiranje guste brade, ispiranje prstiju na rukama i nogama, pranje najprije desnih pa lijevih dijelova tijela, čišćenje svakog od navedenih dijelova po tri puta, te neprekidnost toga čina. Nakon uzimanja abdesta, valja reći: “Očitujem da nema boga osim Allaha, koji nema druga, i očitujem da je Muhammed Njegov rob i Njegov

Poslanik. Bože, učini da budem od onih koji se kaju i učini me od onih koji se čiste. Slava Ti, Allahu moj, hvala Ti! Očitujem da nema boga osim Tebe. Od Tebe oprost tražim i Tebi se kajem.” U časnom hadisu Poslanikovom, Bog mu se smilovao i spasio ga, stoji da je Poslanik rekao: “Ko to bude izgovarao poslije svakog abdesta, njemu će se otvoriti osam džennetskih vrata, pa će ući na koja hoće.”
- Tako je - reče učenjak. - Kada čovjek hoće da uzme abdest, koji meleci i šejtani se nalaze pored njega?
- Kada se čovjek sprema da uzme abdest - reče djevojka - s desne strane mu dolaze meleci, a s lijeve šejtani. Čim čovjek izgovori ime uzvišenog Allaha na početku abdesta, šejtani bježe i nadvladavaju ih meleci sa šatorom od svjetlosti koji ima četiri užeta, a pored svakog užeta nalazi se po jedan melek koji slavi uzvišenog Allaha moleći Ga da oprosti čovjeku dok šuti i dok Božije ime spominje. Ako čovjek, kada počne uzimati abdest, ne izgovori Božije ime, nadvladaju ga šejtani, a odlaze od njega meleci, te mu šejtani prišaptavaju dok ga ne nagrize sumnja i dok se ne umanji vrijednost abdesta. Poslanik je, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: "Ispravnim abdestom čovjek tjera šejtana i osigurava se od tiranije vladara. ”Također je rekao: “Ako nekog snađe nevolja a bez abdesta je, neka ne kori nikoga do sebe sama.”
- Tako je. Reci mi šta čovjek treba da uradi kada se probudi.
- Kada se čovjek probudi, treba da tri puta opere ruke prije nego što ih stavi u posudu.
- Tako je. Reci mi koje su obavezne radnje pri kupanju, a koje su sunnet.
- Obavezne radnje pri kupanju su: naum, kupanje cijelog tijela tako da voda dospije do svake dlake i po cijeloj koži. Sunneti su: Prije kupanja uzeti abdest, obrisati se, očešljati kosu i za kraj ostaviti pranje nogu.
- Tako je - reče učenjak...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

441. noć

Kada nastupi četiri stotine četrdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka kazala učenjaku koje su obaveze pri kupanju, a šta je sunnet. Onda je učenjak rekao:
- Tako je. Reci mi kada se uzima tejemmum,[150] koje su tu obaveze, a šta je sunnet.
- Postoji sedam uzroka za tejemmum: nedostatak vode, bojazan da će je nestati, da će biti potrebna za piće i hranu, lutanje na putu, bolest, liječenje, ranjavanje. Što se tiče obaveznih radnji, ima ih četiri: naum, upotrebljavanje zemlje, rukama kojima je dodirnuta zemlja preći preko lica, rukama dodirnuti zemlju i preći preko podlaktica. Sunneti su: izgovoriti Božije ime, najprije dotaknuti desne, pa lijeve dijelove tijela.
- Tako je. Reci mi šta su uvjeti za namaz, šta su njegovi glavni dijelovi, a šta je sunnet

u namazu:
- Ima pet uvjeta za namaz: čisto tijelo, da su pokrivena stidna mjesta, da se namaz obavlja u propisano vrijeme pouzdano znajući ili vjerujući da je to vrijeme namaza, okretanje prema Kibli i stajanje na čistome mjestu. Glavni dijelovi namaza su: naum; izgovaranje tekbira; stajanje ako je to čovjek u stanju; proučiti *al-Fatihu* i bismillu, te jedan ajet, po učenju imama aš-Šafiije; previti se u pojasu; nakon kratke stanke ispraviti se; nakon kratke stanke pasti ničice; nakon kratke stanke sjesti između dva padanja ničice; načiniti kratku stanku pa izgovoriti kelime šehadet; sjedeći izgovoriti riječi blagoslova na Poslanika, Bog mu se smilovao i spasio ga i predati prvi selam i naum da se završi namaz. Sunneti su slijedeći: ezan; ikamet; dizanje ruku pri izgovoru prvog tekbira; proučiti dovu prije *al-Fatihe*; izgovoriti "Utječem se Allahu od prokletog šejtana!"; izgovoriti: "Amin" nakon proučene *al-Fatihe*; proučiti jednu suru nakon *al-Fatihe;* prilikom pregibanja i izgovaranja riječi "Allah čuje onoga ko Ga hvali, Gospodaru naš, neka Ti je hvala" izgovoriti i "Allah je najveći!"
- Tako je - reče učenjak. - Reci mi na šta se daje zekat.
- Zekat se daje na zlato, srebro, deve, krave, ovce, pšenicu, ječam, proso, bob, grašak, rižu, suho grožđe, hurme.
- Tako je. Reci mi na koju količinu zlata se daje zekat.
- Zekat se ne daje na ono što je ispod dvadeset miskala. Ako ima dvadeset miskala zlata, pola miskala se daje u zekat, i dalje u skladu s tim.
- Na koju količinu srebra se daje zekat.
- Ne na količinu manju od dvije stotine dirhema. Na dvije stotine dirhema, daje se pet dirhema, i dalje u skladu s tim.
- Tako je. Reci mi kako se daje zekat na stoku.
- Na svakih pet deva daje se jedna ovca, a na dvadeset i pet deva daje se jedna jednogodišnja deva.
- Tako je. Kako se daje zekat na ovce?
- Na četrdeset ovaca daje se jedna.
- Tako je. Reci mi nešto o postu i šta su obavezne dužnosti u postu.
- Dužnosti u postu su: naum, uzdržavanje od jela, pića, polnih odnosa i namjernog povraćanja. Post je obaveza za svaku punoljetnu osobu koja nema menstruaciju i poslijeporođajno čišćenje. On postaje obaveznim kad se vidi mladi mjesec, ili kada se čuje od pouzdane osobe da se pojavio. Obaveza je u toku noći naumiti da će se postiti. Što se tiče sunneta u postu, to su: odmah iftariti, sehur[151] do kraja odgađati, okaniti se prazne priče osim razgovora o dobru, spominjanje Allaha i učenje *Kur'ana.*
- Tako je. Reci mi šta ne kvari post.
- Mazanje kremom ili mašću, šminkanje, gutanje prašine na putu, gutanje pljuvačke,

izbacivanje sperme u snu ili pri gledanju tuđe žene, puštanje krvi ili stavljanje pijavica. Ništa od toga ne kvari post.
- Tako je. Reci mi nešto o bajram-namazima.
- Imaju po dva rekata. Oba su sunnet,[152] nemaju ezana ni ikameta. Obavljaju se skupno. Ramazanski bajram-namaz ima šest tekbira, ne računajući početni, a drugi ima pet, osim tekbira na stajanju, i to je po učenju imama aš-Šafije, Bog mu se smilovao...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

442. noć

Kada nastupi četiri stotine četrdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka odgovorila na učenjakovo pitanje o dva bajram-namaza, te je on rekao:
- Tako je. Reci mi nešto o namazu pri pomračenju sunca i mjeseca.
- Taj namaz ima dva rekata, bez ezana i ikameta. Nakon svakog rekata ima stajanje, po dva pregibanja, po dva padanja ničice, po jedno sjedenje, učenje kelime šehadeta i predavanje selama.
- Tako je. Reci mi šta je vitr-namaz.
- Vitr-namaz ima najmanje jedan rekat, a najviše jedanaest.
- Tako je. Reci mi šta je duha-namaz.
- Duha-namaz ima najmanje dva rekata, a najviše dvanaest.
- Tako je. Reci mi šta je to itikaf.[153]
- To je sunnet - odgovori djevojka.
- Koji su njegovi uvjeti? - upita učenjak.
- Naum, da ne izlazi iz džamije, osim radi nužde, da ne kontaktira sa ženama, da posti i da se suzdrži priče.
- Tako je. Reci mi koji su uvjeti za hadž.
- Da je čovjek punoljetan, normalan, musliman i da je u stanju obaviti ga, a dužan je to učiniti jedanput u životu, prije smrti.
- Koje su obaveze pri vršenju hadža?
- Oblačenje posebne odjeće, stajanje na Arefatu, obilaženje Kabe, trčanje, brijanje ili šišanje.
- Koje su obaveze pri vršenju malog hadža?
- Oblačenje posebne odjeće,[154] obilaženje Kabe i trčanje.
- Koje su dužnosti u vrijeme obavljanja hadža?
- Izbjegavati šivenje, stavljanje mirisa, ne šišati se, ne sjeći nokte, ne ubijati divljač i ne imati polne odnose.
- Šta su sunneti hadža?

- Govoriti: “Evo me, Gospodaru moj!”; obići Kabu pri dolasku i obići je pri odlasku; prenoćiti na al-Muzdelifi i Mini i bacati kamenčiće.
- Tako je. A šta je džihad i šta njega sačinjava?
- Za džihad su potrebni: napad nevjernika na nas, postojanje vođe, ratna oprema, odlučnost pri susretu s neprijateljem. Sunnet je podsticati na borbu, jer je uzvišeni Allah rekao: “Poslaniče, podstiči pravovjerne na borbu.”[155]
- Tako je. Reci mi nešto o propisima u trgovini i sunnetima.
- Strogi propisi u trgovini su: nuđenje na prodaju i pristanak na kupovinu; da ono što se prodaje bude vlasništvo u onoga ko prodaje; da to kupac može dobiti; da nema zelenašenja. Sunnet je pravo na to da se otkaže pogodba i pravo izbora prije nego što se strane raziđu, jer je Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: “Oni koji trguju mogu birati dok se ne raziđu.”
- Tako je. A koja se roba ne može trampiti jedna za drugu?
- O tome znam jedan vjerodostojan hadis koji prenosi Nafi od Allahovog Poslanika, Bog mu se smilovao i spasio ga, koji je zabranio zamjenu suhih smokava za svježe, suhih hurmi za svježe, suhog mesa za svježe, maslaca za topljeno maslo, te sve što spada u istu vrstu, a može se jesti nije dopušteno mijenjati jedno za drugo.
Kada je islamski pravnik saslušа i shvati da je robinja oštroumna, pametna, razborita, da poznaje pravo, hadis, tumačenje *Kur'ana* i ostalo, on pomisli: “Moram smisliti nešto kako da je pobijedim u odaji zapovjednika pravovjernih!” Onda pravnik reče:
- Šta znači riječ *vudu*?[156]
- Riječ *vudu* znači “čistoća”, “oslobađanje od prljavštine”.
- Šta znači riječ *salati*[157]
- “Zazivanje dobra”
- Šta znači riječ *gusll?*[158]
- “Čišćenje”.
- Šta znači *savm*?[159]
- “Uzdržavanje”.
- Šta znači *zekat?*[160]
- “Višak”.
- Šta znači *hadž?*
- “Putovanje s jednim ciljem”.
- Šta znači *džihad?*
- “Odbrana.”
Time se završi pravnikova argumentacija...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

443. noć

Kada nastupi četiri stotine četrdeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je pravnik, iscrpivši svoju argumentaciju, ustao i rekao:
- Budi mi svjedok, zapovjedniče pravovjernih, da djevojka bolje od mene poznaje pravne nauke!
- Nešto ću te upitati - obrati mu se djevojka, a ti mi brzo odgovori ako si znalac.
- Pitaj - reče učenjak.
- Šta su to strijele vjere?
- Ima ih deset - odgovori pravnik. - Prva je čvrsta vjera u Allaha koja konstituira vjersku zajednicu; druga je namaz, i on je kao vjerska milostinja; treća je zekat, i to je čišćenje imovine; četvrta je post, i on je džennet; peta je hadž, i on sadrži Šerijat; šesta je džihad, i on je nužnost; sedmo i osmo su zapovijedanje da se čini dobročinstvo i zabranjivanje pokudnih djela; deveta da muslimani formiraju čvrstu zajednicu i deseta je traženje nauke, i to je put dostojan pohvale.
- Tako je - reče djevojka. - Ostaje još jedno pitanje: Šta su osnove islama?
- Ima ih četiri - odgovori pravnik. - To su: zdrava vjera, iskreno stremljenje ka cilju, pridržavanje zakona i ispunjavanje obećanja.
- Imam još jedno pitanje. Ako mi odgovoriš, dobro je, a ne odgovoriš li mi - uzet ću ti odjeću.
- Govori, djevojko - reče pravnik.
- Koji su ogranci islama?
Pravnik je šutio neko vrijeme, ne odgovarajući, a onda mu djevojka reče:
- Skidaj odjeću, a ja ću ti protumačiti.
- Ti mu protumači - reče zapovjednik pravovjernih - a ja ću mu skinuti odjeću.
- Postoje dvadeset i dva ogranka islama: “Postupanje po Knjizi uzvišenog Allaha; slijeđenje Njegovog Poslanika, Bog mu se smilovao i spasio ga; ne činiti nažao; jesti ono što je vjerom dopušteno; izbjegavanje onog što je zabranjeno; nasilje vraćati onome ko ga čini; kajati se Allahu; postupati po islamskim propisima; voljeti Svevišnjega; slijediti Objavu; vjerovati u istinitost Poslanika; bojati se promjena njihovih objava, spremati se za smrt; imati snagu čvrste vjere; praštati kad je to moguće; biti čvrst u slabosti; biti trpeljiv u nesreći, spoznati uzvišenog Allaha; spoznavati ono što je priopćio Njegov Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga; suprotstavljati se prokletom Iblisu; boriti se sa prohtjevima i vjerovati u Božiju jedinstvenost.
Kada je to zapovjednik pravovjernih čuo, naredi da pravniku skinu odjeću i tajlesan, te ih pravnik skide pa izađe, pošto ga je djevojka porazila, postiđen pred

zapovjednikom pravovjernih.
Onda istupi drugi čovjek i reče:
- Djevojko, poslušaj nekoliko mojih pitanja.
- Govori! - na to će djevojka, a čovjek reče:
- Koji su uvjeti za valjanu kupovinu?
- Kada je poznata cijena, vrsta i rok plaćanja.
- Tako je. Koji su strogi propisi o hrani, a šta su sunneti?
- Priznavati da hranu daje uzvišeni Allah, da On čovjeka hrani i napaja, te da Mu čovjek bude zahvalan na tome.
- Šta je to zahvalnost?
- Zahvalnost je da čovjek sve što mu je Allah darovao troši radi onoga radi čega je i stvoreno.
- A sunneti?
- Sunnet u vezi s jelom je: otpočeti riječima “U ime Allaha sveopćeg dobročinitelja samilosnog”; oprati ruke; sjedjeti na lijevoj butini pri jelu; jesti s tri prsta i jesti dobro žvačući hranu.
- Tako je. Reci mi u čemu se sastoji pristojnost u jelu?
- Da se jede malim zalogajima i da se rijetko gleda u one koji sjede okolo.
- Tako je...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

444. noć

Kada nastupi četiri stotine četrdeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je čovjek upitao djevojku o tome šta je pristojno za vrijeme jela i ona je odgovorila, a onda je čovjek rekao:
- Tako je. Kaži mi nešto o vjerovanju srca i njegovim ekvivalentima.
- Postoje tri vrste vjerovanja srcem i tri ekvivalenta. Prvo je vjera u Boga, odnosno izbjegavanje mnogoboštva; drugo je vjerovanje u predaju, odnosno izbjegavanje novotarija; pokornost Bogu, odnosno izbjegavanje griješenja.
- Tako je. Reci mi koji su uvjeti za uzimanje abdesta.
- Pripadnost islamu; sposobnost razlikovanja; čista voda; odsustvo zapreke koja se osjeća i odsustvo šerijatske zapreke.
- Tako je. Reci mi šta je vjerovanje.
- Vjerovanje se dijeli na devetnaest dijelova: vjerovanje u Onoga kome se klanjaš; vjera u to da si rob Božiji; vjerovanje u Božiju izuzetnost; vjerovanje u “dvije šake”; [161] vjerovanje u predodređenost, vjerovanje u derogirajuće i derogirane Kur'anske ajete; da vjeruješ u Allaha; da vjeruješ u Njegove meleke; da vjeruješ u Njegove

knjige; da vjeruješ u Njegove poslanike; da vjeruješ da ti je i dobro i zlo suđeno, slatko i gorko.
- Tako je. Reci mi koje tri stvari smetaju drugim trima stvarima.
- Dobro - reče djevojka. - Prenosi se da je Sufjan as-Savri rekao: "Tri stvari upropašćuju druge tri stvari: omalovažavanje dobrih ljudi upropaštava zagrobni život; omalovažavanjem vladara upropašćuje se duša; omalovažavanjem troška gubi se novac."
- Tako je. Reci mi nešto o nebeskim ključevima i koliko imaju vrata.
- Uzvišeni Allah je rekao: "I otvori se nebo i ukazaše se njegova vrata".[{162}] Poslanik je, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: "Koliko ima vrata na nebu zna samo Onaj ko je stvorio nebo. Za svakog čovjeka postoje dvoja vrata na nebu: jedna vrata na koja izlazi ono što se njemu daruje, a na druga ulaze njegova djela. Vrata na koja mu se daje ne zatvaraju se do njegovog sudnjeg časa, niti se zatvaraju vrata za njegova djela dok se njegova duša ne popne."
- Tako je - reče čovjek. - Reci mi o onome što jest, o onome što jest upola i onome što je ništa.
- Nešto jest pravi vjernik; ono što jest upola to je licemjer; a ništa je nevjernik.
- Tako je. Reci mi nešto o srcima.
- Postoji zdravo srce, bolesno srce, srce koje se kaje, srce koje opominje i srce koje svijetli. Zdravo srce je srce Allahovog Prijatelja, bolesno srce je srce nevjernika, srce koje se kaje je srce bogobojaznih ljudi; srce koje opominje je srce našeg gospodina Muhammeda, Bog mu se smilovao i spasio ga; srce koje svijetli je srce onih koji se ugledaju na Poslanika. Mogu biti tri vrste srca učenjaka: srce privrženo dunjaluku, srce privrženo budućem životu, srce privrženo gospodaru. Vele da postoje tri vrste srca: obješeno srce, a to je nevjernikovo; izgubljeno, a to je licemjerovo srce; postojano, a to je srce pravog vjernika. Također kažu da imaju ove tri vrste srca: srce otvoreno svjetlošću i vjerom; srce ranjeno strahom od rastanka; srce koje se boji da ga ostave.
- Tako je - reče čovjek...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

445. noć

Kada nastupi četiri stotine četrdeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojci postavljao pitanja drugi pravnik, a ona mu je odgovarala, te je pravnik rekao:
- Tako je.
- Zapovjedniče pravovjernih - reče djevojka - on je mene ispitivao dok se nije

zamorio, a ja ću njemu postaviti dva pitanja. Ako mi odgovori, dobro je; ako mi ne odgovori, skinut ću mu odjeću, pa neka ide s mirom.
- Pitaj me šta hoćeš - reče pravnik.
- Šta možeš reći o vjerovanju.
- Vjerovanje je potvrđivanje jezikom, vjerovanje srcem i delanje svom dušom. Poslanik je, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: "Čovjek ne može biti potpuni vjernik dok se u njemu ne usavrši pet svojstava: pouzdanje u Boga; predanost Bogu; prepuštanje Bogu; pristanak na sudbinu koju je Bog odredio; staranje da čovjekova djela budu Allaha radi, jer onaj ko voli radi Allaha, ko daje radi Njega, ko izbjegava radi Njega - taj je uzvisio svoje vjerovanje.
- Reci mi nešto o farzu farzova,[163] o farzu kao početu svih farzova, o farzu koji zahtijeva svaki farz, o farzu koji sadrži svaki farz, o sunnetu kojim se završava farz.
Pravnik je šutio, ne dajući nikakva odgovora. Zapovjednik pravovjernih naredi djevojci da da odgovor na svoje pitanje, a da pravnik skine odjeću i da joj je. Onda djevojka reče:
- Pravniče, farz svih farzova je spoznavanje uzvišenog Allaha; farz koji je početo svih farzova je izgovaranje riječi: "Očitujem da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik"; farz koji zahtijeva svaki farz je abdest; farz koji sadrži svaki farz je kupanje nakon polnog općenja. Što se tiče sunneta koji ulazi u sastav farza, to je ispiranje prstiju i češljanje guste brade. Sunnet kojim se završava farz jest obrezivanje.
Tako postade očigledna pravnikova nesposobnost da odgovori, te on ustade i reče:
- Allah mi je svjedok da ova djevojka bolje od mene poznaje pravo i ostalo.
Onda učenjak svuče odjeću i ode poražen.
Što se tiče njene rasprave s učačem *Kur'ana,* djevojka se obrati preostalim prisutnim učenjacima:
- Ko je od vas profesor i znalac sedam načina učenja *Kur'ana,* gramatike i jezika?
Ustade jedan poznavalac *Kur'ana,* sjede ispred nje i reče joj:
- Jesi li učila Knjigu uzvišenog Allaha, jesi li promislila o značenju njegovih ajeta, [164] o tome koji su derogirajući, a koji derogirani, o njegovoj mudrosti, o dvoznačnosti, o tome koja su mekanska a koja medinska poglavlja, jesi li razumjela egzegezu *Kur'ana*, jesi li razumjela predaju u vezi s njim i osnove na kojima se on uči?
- Jesam reče djevojka.
- Reci mi koliko u *Kur'anu* ima poglavlja, koliko ima desetina, koliko ima ajeta, koliko slova, koliko sedždi,[165] koliko poslanika se u njemu spominje, koliko ima

poglavlja objavljenih u Medini, a koliko objavljenih u Meki, te koliko letećih bića se u njemu pojavljuje?
- Gospodine - na to će djevojka - što se tiče Kur'anskih poglavlja, njih ima stotinu četrnaest, od toga mekanskih sedamdeset, a medinskih četrdeset i četiri. Desetina ima šest stotina desetih i dvadeset i jedna desetina. Rečenica ima šest hiljada dvije stotine trideset i šest; riječi ima sedamdeset devet hiljada četiri stotine trideset i devet; slova ima tri stotine dvadeset i tri hiljade šest stotina sedamdeset, a kada neko uči *Kur'an* njemu se na svako slovo uračunava po deset sevapa. Sedždi ima četrnaest...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

446. noć

Kada nastupi četiri stotine četrdest i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka, odgovarajući na učenjakovo pitanje, odgovarala:
- Što se tiče Božijih poslanika čija se imena spominju u *Kur'anu,* njih ima dvadeset i pet, a to su: Adem, Nuh, Ibrahim, Ismail, Ishak, Jakub, Jusuf, al-Jasa, Junus, Lut, Salih, Hud, Šuajb, Davud, Sulejman, Zu-l-Kifl, Idris, Iljas, Jahja, Zekerija, Ejub, Musa, Harun, Isa i Muhammed - neka im se Allah smiluje svima. Što se tiče letećih bića, njih ima devet.
- Kako se zovu?
- Komarac, pčela, muha, mrav, pupavac, gavran, skakavac, Abbabil i Isaova ptica, Bog mu se smilovao, a to je slijepi miš.
- Tako je. Koje poglavlje *Kur'ana* je najvrijednije?
- Poglavlje *al-Bekare.*
- Koja rečenica je najveličanstvenija?
- Rečenica o Prijestolju,[166] koja ima pedeset riječi, a u svakoj riječi pedeset blagoslova.
- U kojem ajetu se navodi devet dokaza o postojanju Boga?
- Uzvišeni Allah kaže: “Stvaranje nebesa i Zemlje, smjena dana i noći, lađa koja morem plovi s korisnim tovarom za ljude...”[167] i do kraja ajeta.
- Tako je. Reci mi u kojem ajetu ima najviše pravičnosti.
- Uzvišeni Allah veli: “Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini i da se bližnjima udjeljuje, a razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje.”[168]
- Koji ajet govori o najvećoj želji?
- To su riječi Uzvišenoga: “Zar svaki od njih ne žudi da u Džennet uživanja uđe?”[169]
- Koji sadrži najviše nade?
- To su riječi Uzvišenoga: “Reci: O, robovi moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne

gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti. On, doista, prašta i On je milostiv”.[170]
- Tako je. Reci mi na koji način učiš *Kur'an.*
- Onako kako se uči u Džennetu, to je koristan način.
- Reci mi u kojem ajetu su na Poslanika slagali.
- U ajetu: "I donesoše košulju njegovu lažnom krvlju okrvavljenu". Bila su to Jusufova braća.[171]
- U kojem ajetu nevjernici istinu govore?
- U riječima Uzvišenoga: “Jevreji govore: 'Kršćani nisu na pravom putu!' a kršćani vele: 'Jevreji nisu na pravom putu!' - a oni čitaju Knjigu.”[172] Svi su oni istinu kazali.
- U kome ajetu Allah govori o sebi?
- To su riječi Uzvišenog: “Džine i ljude sam stvorio samo zato da mi se klanjaju.”[173]
- U kojem ajetu su riječi meleka?
- To su riječi Uzvišenoga: “A mi Tebe veličamo i hvalimo, i, kako Tebi dolikuje, štujemo.”[174]
- Reci mi nešto o invokaciji “Utječem se Bogu od prokletog šejtana” i šta ona sadrži?
- To nam je obaveza koju je naredio da izgovaramo pri učenju *Kur'ana*, a na to upućuju riječi Uzvišenoga: “Kada hoćeš da učiš Kur'an, zatraži od Allaha zaštitu od šejtana prokletog”.[175]
- Reci mi šta ta invokacija sadrži i kakva su sporenja oko toga.
- Neki utočište traže ovako: “Utječem se Allahu koji sve čuje i sve zna od prokletog šejtana”. Drugi kažu ovako: “Utječem se Allahu moćnome i najboljem čiji je časni *Kur'an.”* Prenosi se da je Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, počinjao učiti *Kur'an* govoreći: “Utječem se Bogu od prokletog šejtana.” Prenosi se od Nafia koji je čuo od svoga oca da je pričao: “Božiji Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, kada je ustajao da klanja noću, izgovarao je: ‚Allah je najveći. Najveća hvala Allahu, jutrom i večeri, a onda je izgovarao: “Utječem se Allahu od prokletog šejtana, njegovog prišaptavanja i podsticanja.” Prenosi se da je Ibn Abbas, neka je Bog zadovoljan njime, kazivao: “Prvo što je Džebrail saopćio Poslaniku, Bog mu se smilovao i spasio ga, jest da nauči invokaciju. Rekao mu je: Reci, Muhammede: ‚Utječem se Allahu koji sve čuje i sve zna. Zatim reci: ‚U ime Allaha sveopćeg dobročinitelja samilosnog. Zatim: “Čitaj, u ime Gospodara tvoga koji stvara, stvara čovjeka od ugruška”.[176]
Kada poznavalac *Kur'ana* ču djevojčine riječi, zadivi se njenoj rječitosti, znanju i njenim vrlinama, pa reče:
- Šta možeš reći, djevojko, o riječima Uzvišenoga: “U ime Allaha sveopćeg

dobročinitelja samilosnog?” Je li to jedan od Kur'anskih ajeta?
- Jest. Nalazi se kao ajet u poglavlju *an-Neml*, a postoji između svake dvije sure. Postoje mnoga neslaganja među učenim ljudima...
- Tako je - reče učenjak...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

447. noć

Kada nastupi četiri stotine četrdeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka, odgovarajući na učenjakova pitanja rekla:
- O invokaciji postoje mnoga neslaganja među učenim ljudima.
- Tako je - odobri učenjak. - Reci mi zašto nije napisana ta invokacija na početku poglavlja *Beraetun*?
- Pošto je poglavlje *Beraetun* objavljeno, a odnosi se na prekid ugovora između Poslanika, Bog mu se smilovao i spasio ga, i nevjernika, Poslanik im je poslao Aliju ibn Abu Taliba - neka Bog učini svijetlim njegov lik na Sudnjem danu - s poglavljem *Beraetun* koje im je Alija pročitao, ali nije rekao "U ime Allaha sveopćeg dobročinitelja samilosnog”.
- Reci mi nešto o značaju riječi “U ime Allaha sveopćeg dobročinitelja samilosnog”.
- Prenosi se da je Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: “Nisam nikada rekao. ‚U ime Allaha sveopćeg dobročinitelja samilosnog a da mi nije uslijedio berićet.” Prenosi se od Poslanika također: “Zakleo se Gospodar svojom moći da nijedan bolesnik neće izgovoriti te riječi a da ne ozdravi.” Priča se: “Pošto je Allah stvorio Prijestolje, strahovito je zadrhtao, a onda je na Prijestolju napisao: “U ime Allaha sveopćeg dobročinitelja samilosnog”. Tada je prestalo drhtanje. Kada je invokacija objavljena Allahovom Poslaniku, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao je: “Sada sam siguran od tri stvari: da ne propadnem u zemlju, da ne nestanem i ne utopim se.” Njene vrijednosti su velike i brojni su berićeti, čije bi obrazlaganje dugo trajalo. Prenosi se da je Božiji Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: “Na Sudnjem danu će dovesti jednog čovjeka da polaže račun. Neće imati ni jedno dobro djelo, pa će biti naređeno da se baci u Džehennem, a on će reći: ‚Bože moj, nisi bio pravedan prema meni. ‚Kako to?, upitat će uzvišeni Allah, a on će reći: ‚Zato što si, Gospodaru, sebe nazvao milostivim i samilosnim, a hoćeš mene kažnjavati ognjem. Uzvišeni Allah će mu odgovoriti: ja sam se nazvao milostivim i samilosnim - odvedite moga roba u Džennet jer me je umilostivio a ja sam najmilostiviji”.
- Tako je reče učenjak. Reci mi kada su se prvi put pojavile riječi “U ime Allaha sveopćeg dobročinitelja samilosnog”?
- Kada je Allah objavljivao *Kur'an*, ljudi su pisali: “U ime Allaha milostivog”. Kada

su objavljene Njegove riječi “Vaš Bog je jedan i nema Boga osim Njega. On je sveopći dobročinitelj samilosni”[177] napisali su “U ime Allaha sveopćeg dobročinitelja samilosnog”.
Kada je poznavalac *Kur'ana* čuo njene riječi, on poniknu pogledom i pomisli: “Ovo je uistinu pravo čudo. Kako je samo ova djevojka govorila o početku upotrebe riječi 'U ime Allaha sveopćeg dobročinitelja samilosnog! Bogami, moram smisliti nešto da je pobijedim,” a onda reče:
- Djevojko, da li je Allah cijeli *Kur'an* odjednom objavio, ili ga je slao u dijelovima?
- Objavljivao ga je preko Džibrila pouzdanog, neka mu se smiluje Gospodar svjetova, poslaniku Muhammedu, glavnom Poslaniku i kruni svih poslanika, i to kao naređenja i zabrane, kao obećanja i prijetnje, priče i pouke, tokom dvadeset godina. Objavljivao ga je kao posebne ajete u skladu s događajima.
- Tako je. Reci mi nešto o prvom poglavlju objavljenom Allahovom Poslaniku, Bog mu se smilovao i spasio ga.
- Po riječima Ibn Abbasa, to je poglavlje *al-Alak,* a po Džabiru ibn Abdullahu, to je poglavlje *al-Muddesir,* a onda su slijedile ostale sure i ajeti.
- Reci mi koja rečenica je posljednja objavljena.
- Posljednji objavljeni ajet je o zelenaštvu, a u njemu se kaže: “Kada Allahova pomoć i pobjeda dođu...”[178]
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

448. noć

Kada nastupi četiri stotine četrdeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka odgovorila na pitanje koji je poslednji objavljeni ajet *Kur'ana,* a učenjak je rekao:
- Tako je. Reci mi koliko je Muhammedovih drugova, Bog mu se smilovao i spasio ga, sakupljalo *Kur'an* za njegova života.
- Četiri: Ubej ibn Kab, Zejd ibn Sabit, Abu Ubejda Amir ibn al-Džerrah i Osman ibn Affan, neka je Bog zadovoljan njima.
- Tako je. Reci mi nešto o učačima *Kur'ana* od kojih smo preuzeli njegovo učenje.
- Bilo ih je četiri: Abdullah ibn Mesud, Ubej ibn Kab, Muaz ibn Džebel, Šalim ibn Abdullah.
- Šta možeš kazati o riječima Uzvišenog “I što je žrtvenicima žrtvovano”?[179]
- To se odnosi na idole koje ljudi podižu i klanjaju se njima, a ne velikom Allahu, Bože nas sačuvaj toga!
- Šta možeš reći o Njegovim riječima: “Ti znaš šta ja znam, a ja ne znam šta Ti znaš“?[180]

- To znači: Ti poznaješ moje biće i šta je u meni, a ja ne znam šta je u Tebi. Na to upućuju i Njegove riječi: "Ti veoma dobro znaš ono što je nevidljivo." Vele da to znači: Ti poznaješ moju suštinu, a ja ne poznajem Tvoju.
- Šta možeš reći o riječima Uzvišenog: "O vjernici, ne uskraćujte sebi lijepe stvari koje vam je Allah dozvolio"?[{181}]
- Pričao mi je šejh, neka mu se smiluje uzvišeni Allah, da je ad-Dahaka rekao: "Bila je to grupa muslimana koji su rekli: Odsijecimo svoje muške organe i obucimo isposničku odjeću. Tada je objavljen ovaj ajet. Kanoda veli da je objavljen povodom postupka jedne grupe drugova Muhammeda, Bog mu se smilovao i spasio ga, a to su: Ali ibn Abu Talib, Osman ibn Masab i drugi. Oni su kazali: Uškopimo se i obučimo odjeću od kostrijeti kao isposnici. Tada je objavljen ovaj ajet.
- Šta znaš o riječima Uzvišenoga: "A Ibrahima je Allah uzeo za prijatelja"?[{182}]
- Prijatelj je siromah koji oskudijeva, a po riječima drugih, to je čovjek koji je Bogu odan i predan, i čiju predanost ništa ne može poremetiti.
Kada poznavalac *Kur'ana* ču njene riječi koje plove kao oblaci, ne zastajkujući u odgovoru, skoči na noge i reče:
- Allah mi je svjedok, zapovjedniče pravovjernih, da ova djevojka bolje od mene poznaje učenje *Kur'ana* i druge znanosti.
- Ja ću tebi postaviti jedno pitanje. Ako odgovoriš, dobro je; ako ne odgovoriš, svući ću ti odjeću.
- Pitaj ga - reče zapovjednik pravovjernih.
- Šta možeš reći o ajetu u kome ima dvadeset i tri kafa; o ajetu u kome ima šesnaest mimova i o ajetu u kome ima stotinu četrdeset ajnova,[{183}] te o dijelu *Kur'ana* gdje nema veličanja Allaha?
Poznavalac *Kur'ana* ostade bez odgovora, te mu djevojka reče:
- Skidaj odjeću!
Čovjek skide odjeću, a djevojka nastavi:
- Zapovjedniče pravovjernih, ajet u kome se nalazi šesnaest mimova nalazi se u poglavlju *Hud,* a to su riječi Uzvišenoga: "O Nuhu, - bi rečeno - "iskrcaj se s pozdravom Našim i blagoslovima Tebi..."[{184}] Ajet u kome je četrdeset slova kaf nalazi se u poglavlju *al-Bekare* i to je ajet o vjeri;[{185}] ajet u kome je stotinu četrdeset ajnova nalazi se u poglavlju *al-Araf* i glasi: „I Musa odabra iz naroda svoga sedamdeset ljudi da u određeno vrijeme stanu pred nas..." Što se tiče dijela u kome nema veličanja Allaha, to je poglavlje koje počinje riječima: "Bliži se Čas i Mjesec se raspolutio...",[{186}] te poglavlja *ar-Rahman* i *al-Waqia*.[{187}]
Nakon toga, poznavalac *Kur'ana* svuče odjeću i ode postiđen...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

449. noć

Kada nastupi četiri stotine četrdeset i deveta noć ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka pobijedila poznavaoca *Kur'ana,* te je on skinuo odjeću i otišao postiđen. Onda istupi pred nju jedan iskusni ljekar i reče:
- Završili smo s naukom o vjeri. Spremi se sada za nauku o tijelu i odgovaraj mi o čovjeku. Kakva je njegova priroda, koliko ima vena u tijelu i koliko kostiju, koliko pršljenova, gdje mu je prva vena, zašto je Adem nazvan Ademom?
- Nazvan je Ademom zbog "udme", odnosno zbog svoje tamne boje kože, pošto je stvaran od gornjeg sloja Zemljine kore,[{188}] odnosno od njene površine. Njegove grudi su formirane od zemlje kod Kabe, glava mu je od zemlje Istoka, a noge od zemlje Zapada. Allah mu je u glavi stvorio sedam otvora: dva oka, dva uha, dvije nosnice i usta; dao mu je dva ispusta: prednji i stražnji. Oči je učinio čulom vida, uši čulom sluha, nosnice čulom mirisa, usta čulom ukusa. Jezikom izražava sadržinu svoje duše. Stvorio je čovjeka od četiri elementa: voda, zemlja, vatra i zrak. Žuč je od vatre, jer je vrela i suha; crna žuč je od zemlje, jer je hladna i suha i sluz je od vode, jer je hladna i vlažna; krv je od zraka, jer je topla i vlažna. Stvorio je u čovjeku tri stotine šezdeset vena, dvije stotine četrdeset kostiju i tri duše: životinjsku, racionalnu i prirodnu, i svakoj je odredio njen domen upravljanja. Allah je stvorio čovjeku srce, slezenu, pluća, šest crijeva, jetru, dva bubrega, dvije polutke na zadnjici, srž u kostima, kosti, kožu, pet čula: čulo vida, sluha, mirisa, ukusa i dodira. Srce je smjestio na lijevoj strani grudi, stomak je stavio ispod srca, a od pluća je načinio lepezu za srce; jetru je smjestio na desnoj strani, naspram srca. Osim toga, stvorio je opne, crijeva i razmjestio je grudne kosti i isprepleo ih rebrima.
- Tako je reče - učenjak. - Reci mi koliko čovjek ima centara u glavi.
- Ima ih pet i oni sadrže pet sposobnosti koje se nazivaju unutarnjim čulima, a to su: osjećanje zajedništva, imaginacija, rasuđivanje, mašta, pamćenje.
- Tako je. Reci mi nešto o kosturu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

450. noć

Kada nastupi četiri stotine pedeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka odgovarala na liječnikovo pitanje o čovjekovom kosturu:
- Kostur se sastoji od dvije stotine četrdeset kostiju, a dijele se na tri grupe: kosti glave, trupa i nogu. Kosti glave dijele se na: lobanju i lice. Lobanja je sastavljena od

osam kostiju kojima se priključuju slušne koščice. Kosti lica dijele se na gornju i donju vilicu. Gornja se sastoji od jedanaest kostiju, a donja od jedne kosti, osim zuba kojih ima trideset i dva, a tu je i podjezična kost. Što se tiče trupa, on se dijeli na kičmu, grudni koš i karticu. Kičma se sastoji od dvadeset i četiri kosti koje se zovu pršljeni. Grudni koš je sastavljen od grudne kosti i rebara kojih ima dvadeset i četiri, na svakoj strani po dvanaest. Karlica je sastavljena od dvije bedrene kosti, krstače i bočnih kostiju. Što se tiče udova, oni se dijele na dva gornja i dva donja. Svaki od dva gornja sastoji se najprije od ramena koje se sastoji od ključne kosti i lopatice i zatim od nadlaktice koju čini jedna kost; treće - podlaktica koja se sastoji od dvije kosti: žbice i laktne kosti; četvrto, od šake koju sačinjavaju: zapešće, greben i prsti. Zapešće se sastoji od osam kostiju koje su poredane u dva reda, u svakom po četiri kosti. Greben se sastoji od četiri kosti koje se zovu zglobovi. Ima pet prstiju, a svaki je sastavljen od tri kosti koje se zovu zglobovi, osim palca koji ima dva zgloba. Svaki od donja dva uda dijeli se na: prvo, bedro koje čini jedna kost; drugo, goljenica koja je sastavljena od tri kosti: velika cjevanica, mala cjevanica i čašica, i treće, stopalo koje se dijeli kao i šaka, na zapešće, greben i prste. Zapešće se sastoji od sedam kostiju u dva reda. U prvom redu su dvije kosti, a u drugom pet. Greben se sastoji od pet kostiju. Prsta ima pet i svaki se sastoji od tri zgloba, osim palca koji ima dva zgloba.
- Tako je - reče liječnik. - Reci mi nešto o početku vena.
- Osnovna vena je aorta iz koje se granaju vene kojih ima toliko mnogo da im broja ne zna niko osim Onoga ko ih je stvorio. Vele da ima tri stotine šezdeset vena, kao što je već rečeno. Allah je jezik učinio tumačem, oči da gledaju, nosnice da mirišu, ruke kao dva krila. U jetri je smještena dobrota, u slezeni smijeh, u bubrezima podmuklost. Pluća su lepeza, želudac je skladište, srce je osnov tijela. Kada je srce ispravno, ispravno je cijelo tijelo, a kada je ono neispravno - neispravno je cijelo tijelo.
- Reci mi koji simptomi upućuju na bolest u unutarnjim i vanjskim dijelovima tijela.
- Ako je liječnik pametan, on će pogledati u kakvom stanju je tijelo, opipat će ruke gledajući da li su čvrste, jesu li vrele, suhe, hladne ili vlažne. Pomoću opipa mogu se otkriti simptomi unutarnje bolesti; na primjer, žute oči ukazuju na žuticu, pogrbljena leđa ukazuju na plućnu bolest.
- Tako je...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

451. noć

Kada nastupi četiri stotine pedeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka opisala liječniku vanjske simptome, a on je

rekao:
- Tako je. A šta su unutarnji simptomi?
- Utvrđivanje bolesti na osnovu unutarnjih simptoma moguće je na osnovu šest pravila: prvo, na temelju postupaka; drugo, na temelju izlučevina iz tijela; treće, na osnovu bolova; četvrto, po mjestu gdje se osjećaju bolovi; peto, po otocima; šesto, na osnovu mirisa.
- Reci mi šta izaziva glavobolju.
- Unošenje jedne hrane na drugu prije nego što se prva hrana svari, te sitost na sitost; to je čitave narode uništilo. Kome je do dugovječnosti, neka rano ruča i neka ne kasni s večerom, neka malo opći sa ženama, neka se lagahno oblači i neka ne pušta često krv, odnosno neka ne stavlja često pijavice; svoju utrobu treba da dijeli na tri trećine: trećinu za hranu, trećinu za vodu i trećinu za disanje. Čovjeku više priliči da hoda polahko i to je ljepše za njegovo tijelo, shodno riječima Uzvišenoga: "Ne hodi po zemlji nadmeno."[189]
- Tako je. Koji su simptomi razlijevanja žuči i zašto je se treba bojati?
- Prepoznaje se po žutoj boji, po gorčini u ustima, malaksalosti, po nedostatku apetita i ubrzanom bilu. Opasna je za bolesnike zbog velike temperature, upale mozga, crvenila lica, vrućice, rane na crijevima, velike žeđi. To su znaci razlijevanja žuči.
- Tako je. Reci mi koji su simptomi razlijevanja crne žuči i zašto je opasna za bolesnika.
- Od nje potječe lažni apetit, jaka nervoza, briga i uznemirenost, i u tim prilikama treba povratiti, inače iz toga će proisteći melanholija, lepra, rak, bolovi u slezeni i rane na crijevima.
- Tako je. Reci mi na koliko grana se dijeli medicina.
- Dijeli se na dva dijela: jedna je dijagnostika, a drugo terapija.
- Reci mi u koje vrijeme je najkorisnije piti lijekove.
- Kada krenu sokovi u drveću, kada se zametnu zrna na lozi i kada se pojavi sretna zvijezda, tada nastupa vrijeme kada je najkorisnije piti lijekove za liječenje bolesti.
- Reci mi u koje vrijeme, ako čovjek pije iz nove posude, biva cjelishodnije i korisnije uzimanje lijeka nego u neko drugo vrijeme i kada se širi njegov miris.
- Kada malo pričeka nakon jela, jer pjesnik je rekao:

Nipošto poslije jela s pijenjem nemoj žuriti,
Jer ćeš bolest u tijelo uzdom uvlačiti!

Nakon jela valja malo pričekati,
Jer tako ćeš želju možda ostvariti.

- Reci mi nešto o hrani koja ne može bolest izazvati.
- To je ona hrana koja se uzima samo kad je čovjek gladan i kada jede ne ispunjavajući rebra, u skladu s riječima mudroga Galana: “Ko hoće unositi hranu u se, neka to čini polahko i neće pogriješiti.” Da završimo riječima Poslanika, Bog mu se smilovao i spasio ga: “Želudac je stanište bolesti, a dijeta je najbolji lijek”, jer osnov svakog liječenja je dijeta...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

452. noć

Kada nastupi četiri stotine pedeset i druga noć ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka rekla liječniku:
- Želudac je stanište bolesti, a dijeta je najbolji lijek.
- Šta možeš reći o hamamu? - pitao je ljekar.
- Neka u njega ne ulazi sit čovjek! Poslanik je, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: “Divno li je mjesto hamam koji čisti tijelo i podsjeća na Džehennem!”
- Koja vrsta hamama je najbolja?
- To je hamam u kome je voda blaga, koje je prostrano i u kome je ugodan zrak, zato što u njemu imaju četiri vrste zraka: jesenji, ljetnji, zimski i proljetni.
- Reci mi koja hrana, je najbolja? - upita učenjak.
- Ona koju sprave žene, oko koje su se malo mučile i koju si uslast pojeo. Najbolje jelo je popara, jer Poslanik je, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: “Popara je bolja od ostalih jela, kao što je Ajša bolja od ostalih žena.”
- Koji umak je najbolji?
- S mesom, jer Poslanik je, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: “Najbolji umak je s mesom jer je on najslađi na ovome i na onome svijetu.”
- Koje meso je najbolje? - upita liječnik.
- Ovnujsko - odgovori djevojka - a izbjegavaj suho meso jer u njemu nema nikakve koristi.
- Reci nešto o voću.
- Jedi ga kad mu je vrijeme, a ostavi ga kad mu prođe vrijeme.
- Šta možeš reći o pijenju vode?
- Nemoj je piti naiskap, a ni u mnogo navrata, jer ćeš od toga dobiti glavobolju i svaku vrstu bolesti. Nemoj piti vodu nakon izlaska iz hamama, poslije odnosa sa ženom, niti odmah nakon jela, dok ne prođe, za mladića, petnaest minuta, a za starca četrdeset minuta. Nemoj piti vodu ni poslije spavanja.
- Tako je. Reci mi nešto o pijenju vina.

- Zar ti nije dovoljno uzdržavanje od njega, što je naređeno u Knjizi Uzvišenoga: "O vjernici, vino i kocka i kumiri i strjelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo i zato se toga klonite da bi ste postigli što želite."[190] Također uzvišeni Allah kaže: "Pitaju te o vinu i kocki. Reci: ‚Oni donose veliku štetu, a i neku korist ljudima, samo je šteta od njih veća od koristi."[191] I pjesnik je rekao:

Nije li te stid, ti što piješ vino
Jer piješ ono što je Bog zabranio?

Okani se vina i nemoj ga piti,
Jer zbog toga će se Allah naljutiti!

Drugi pjesnik je rekao:

Pio sam grijeh dok mi se pamet nije pomutila -
Grozna li su pića od kojih se pamet oduzela!

Što se tiče koristi koje čovjek ima od vina, ono razbija kamen u bubrezima, jača crijeva, razbija brigu, podstiče na velikodušnost, čuva zdravlje, pomaže varenje, doprinosi fizičkom zdravlju, tjera bolest iz zglobova, pročišćava tijelo od štetnih tekućina, izaziva uzbuđenje i radost, pojačava instinkte, popravlja mokraćnu bešiku, jača jetru, otklanja zatvor, daje rumenilo licu, pročišćava glavu i mozak i usporava pojavu sjedina. Da ga Svevišnji Allah nije zabranio, na zemljinom šaru ne bi bilo ničega čime bi se moglo zamijeniti. Što se tiče hazardne igre, to je samo igra.
- Koje vino je najbolje? - upita čovjek.
- Ono koje odstoji osamdeset i više dana, a cijedi se iz bijelog grožđa. Ono ne liči na vodu, niti mu ima slično bilo šta na zemlji.
- Šta možeš reći o stavljanju pijavica?
- To je za one koji su puni krvi i ona im se ne smanjuje. Ko hoće da mu se stavljaju pijavice, neka ih stavlja kada se mjesec smanjuje, a ne na dan kada nema oblaka, vjetra ni kiše; neka to čini osamnaestog dana u mjesecu i ako toga dana bude utorak, korist će biti najveća. Nema ničeg korisnijeg od pijavica za mozak, oči i za razbistravanje razuma...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

453. noć

Kada nastupi četiri stotine pedeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka opisala koristi od pijavica, a onda je liječnik rekao:
- Kaži mi kada je najbolje stavljati pijavice?
- Najbolje ih je stavljati kada čovjek ništa ne jede, tako one povećavaju razumnost i pamćenje. Prenosi se da je Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao nekome ko mu se žalio na glavobolju i na bol u nogama: “Metni pijavice!” Kada čovjek stavlja pijavice, ne treba da jede slano jer to izaziva svrab, a poslije stavljanja pijavica ne treba da jede ništa kiselo.
- Koje vrijeme je nepodesno za stavljanje pijavica?
- To su subota i srijeda. Ko stavlja pijavice u te dane, sam je za to odgovoran. Ne treba stavljati pijavice ni kada je velika vrućina, niti kada je hladno, i za to su najbolji proljetni dani.
- Reci nešto o spolnim odnosima.
Na te riječi, djevojka poniknu i obori glavu postidjevši se pred zapovjednikom pravovjernih, pa reče:
- Allaha mi, zapovjedniče pravovjernih, nije da ne mogu odgovoriti, nego me stid, a odgovor na to pitanje na vrh mi je jezika.
- Govori, djevojko - reče halifa, a ona će na to:
- Zaista u seksu ima mnoštvo dobrih stvari i mnogo čega za pohvalu. On rasterećuje tijelo puno crne žuči, smiruje se vrelina strasti, ljubav postaje privlačna, srce je veselije, prestaje čamotinja. Međutim, učestali seks u ljetnje i zimske dane štetniji je nego u jesen i u proljeće.
- Reci mi koje su njegove koristi.
- Seks odnosi brige i nemir, smiruje strast i bijes i dobar je za rane. Sve je to dobro kada u čovjeku preovladava hladnoća i mršavost, inače slabi vid i stvara bol u nogama, glavi i leđima. Čuvaj se, čuvaj se odnosa sa staricom jer je to smrtno opasno. Imam Ali ibn Abi Talib rekao je, neka mu Allah lik osvijetli: “Četiri stvari ubijaju i iscrpljuju tijelo. Kada sit čovjek odlazi u hamam, kad jede slano, kada ima polni snošaj puna stomaka i kada ima odnos s bolesnicom - od toga se gubi snaga i bolest napada tijelo. Starica je ubojiti otrov.” Neko je rekao: “Pazi da se ne oženiš staricom, makar imala veće blago nego i sam Karun”.[192]
- Kakav je odnos najugodniji?
- S mladom ženom koja ima divan stas, lijepo lice, časno porijeklo i naglašene grudi. Ona daje snagu tvome zdravom tijelu, kao što je o njoj neko rekao:

Čim je pogledaš, sve što želiš ona će naučiti

Po nadahnuću, bez znaka koji bi mogao dati.

Pogledaš li njenu zanosnu ljepotu,
Vidjet ćeš više draži nego u ma kom vrtu.

- Reci mi u koje vrijeme je najbolje imati spolni odnos.
- Ako se čini noću, onda poslije varenja hrane; ako se vrši danju, onda poslije ručka.
- Reci mi koje voće je najbolje.
- Nar i limun - odgovori Tevedduda.
- Koja trava je najbolja?
- Endivija.
- Koji mirisi su najbolji?
- Ruža i ljubičica.
- Gdje se nalazi muškarčevo sjeme.
- Čovjek ima jednu žilu koja napaja sve druge. Voda se sakuplja iz tri stotine šezdeset sudova, pa ulazi u lijevo jaje kao crvena krv i tu se kuha na toplini čovjekovih sastojaka pretvarajući se u gustu bijelu masu koja miriše kao palmin cvijet.
- Tako je - reče ljekar. - Reci mi koja ptica izbacuje spermu i ima menstruaciju.
- To je slijepi miš.
- Reci mi koje biće živi kada je zatvoreno, a kada udahne zrak umre.
- To je riba.
- Koje hrabro biće nosi jaja?
- Zmija.

Liječnik zaustavi bujicu pitanja i ušuti, a djevojka reče:
- Zapovjedniče pravovjernih, on me je ispitivao dok se nije umorio, a ja ću njemu postaviti samo jedno pitanje. Ako ne odgovori, uzet ću mu odjeću jer na to imam pravo...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

454. noć

Kada nastupi četiri stotine pedeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka rekla zapovjedniku pravovjernih:
- On me je ispitivao dok se nije zamorio, a ja ću njemu postaviti samo jedno pitanje. Ako mi ne odgovori, uzet ću mu odjeću jer na to imam pravo.
- Pitaj ga! - reče halifa.
- Šta mi možeš reći o nečemu što je okruglo kao zemlja, a pršljenovi su mu skriveni od očiju. Malo vrijedi, ima uske grudi i grlo, okovano je mada nije bjegunac i čvrsto je

vezano, a nije kradljivac; udarano je kopljem, ali ne u bitki i ranjeno je premda ne u okršaju; jede jedanput, a vode pije više puta; nekad ga tuku iako nije krivo i uzimaju ga u službu bez nadoknade; tu je i nakon rastanka; smjerno je, ali ne zbog udvaranja; bremenito je, ali u stomaku nema dijete; naginje se, ali se ne oslanja na koljeno; prlja se, čisti i klanja; spaja se bez uda; pada na bojištu, a ne plaši se; odmara drugog, a i samo se odmara; grizu ga a ne viče; plemenitije je od druga za trpezom, a dalje od voljene osobe; bračnog druga napušta noću, a grli ga danju; boravište su mu kutovi u kućama uglednih ljudi?
Liječnik je šutio, ni riječi ne zboreći. Bio je zbunjen, mijenjao je boju lica oborivši pogled i ne govoreći. Onda djevojka reče:
- Govori, liječnice, ili skidaj odjeću!
Liječnik ustade i reče:
- Zapovjedniče pravovjernih, budi svjedok da ova djevojka bolje od mene poznaje medicinu. Ne mogu je pobijediti.
Zatim liječnik skinu odjeću sa sebe i istrča, a zapovjednik pravovjernih reče:
- Objasni nam ono što si kazala.
- Gospodaru, to je dugme s rupicom.
Što se tiče njene rasprave sa astrologom, bilo je to ovako:
- Neka ustane onaj ko je astrolog među vama! - reče djevojka.
Astrolog ustade i sjede ispred nje, a kada ga djevojka vidje, nasmija se i reče:
- Jesi li ti astrolog, račundžija i pisar?
- Jesam - odgovori on.
- Pitaj me šta hoćeš - na to će Tevedduda.
- Pričaj mi o suncu, o njegovom izlasku i zalasku.
- Znaj da sunce izlazi iz istočnika i zalazi u istočnik. Istočnik odakle sunce izlazi nalazi se na istoku, a istočnik zahoda nalazi se na zapadu; oba sadrže stotinu i osamdeset hemisfera. Uzvišeni Allah je rekao: "I ja se kunem Gospodarom istoka i zapada..."[193] Također uzvišeni Allah kaže: "On je Sunce izvorom svjetlosti učinio, a Mjesec sjajnim i položaje mu odredio da biste znali broj godina i računanje."[194] Mjesec je, dakle, gospodar noći, a Sunce je gospodar dana, i oni slijede jedno drugo. Uzvišeni Allah je rekao: "Niti Sunce može Mjesec dostići nit noć dan preteći, svi oni u svemiru plove."[195]
- Reci mi: kada dođe noć, šta biva s danom, a kada dođe dan, šta biva s noću?
- "A Allah smjenjuje noć danom, a dan noću."[196]
- Reci mi nešto o položajima mjeseca.
- Ima ih dvadeset i osam: as-Sartan, al-Butajin, as-Sureja, ad-DAbbaran, al-Haka, al-Hana, az-Zira, an-Nasra, at-Tarf, al-Džebha, az-Zubra, as-Sarfa, al-Ava, as-Simak, al-

Gafr, az-ZAbbani, al-Iklil, al-Kalb, aš-Šavla, an-Naaim, al-Balda, Sadu-z-Zabih, Sadu Bala, Sadu-s-Suud, Sadu-l-ahbija, al-Faru-l-Mukaddam, al-Faru-l-Muahhar i ar-Raša. Oni su raspoređeni po “ebdžedu” i “havazu”.[197] Tu je sadržana neprozirna tajna koju ne poznaje niko osim uzvišenog Allaha i oni koji su dobro upućeni u nauke. Što se tiče njihove podjele na znake Zodijaka kojih ima dvanaest, ona je takva da na svaki znak padaju po dva stajanja i jedna trećina: as-Satan, al-Butajin i trećina as-Sureje padaju u zvijezde Ovna; dvije trećine as-Sureje, ad-Dabbaran i dvije trećine al-Haka u zviježđe Bika; jedna trećina al-Haka, al-Hana i az-Zira padaju u Blizance; an-Nasra, at-Tarf i jedna trećina al-Džebhe u zviježđe Raka; dvije trećine al-Džefihe, az-Zubra i dvije trećine as-Sarfa u zviježđe Lava; jedna trećina as-Safra, al-Ava i as-Simak u zviježđe Djevice; al-Gafr, az-Zabbani i jedna trećina al-Iklila u zviježđe Vage; dvije trećine al-Iklila, al-Kalb i dvije trećine aš-Šarle u zviježđe Strijelca; Sadu-z-Zabih, Sad Bala i jedna trećina Sadu-s-Suud u zviježđe Jarca; dvije trećine Sadu-s-Suuda, Sadu-l-Ahbije i dvije trećine al-Mukaddama u zviježđe Vodenjaka; jedna trećina al-Mukaddama, al-Muahhar i ar-Raša u zviježđe Riba...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

455. noć

Kada nastupi četiri stotine pedeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka nabrojala položaje i podijelila ih na znake Zodijaka, pa joj je astrolog rekao:
- Tako je. Reci mi nešto o zvijezdama koje se kreću, o njihovim svojstvima, o njihovom položaju u zviježđu, o onima koje su sretne i koje su nesretne, kakav im je položaj, kako se dižu i spuštaju.
- Malo ima vremena za razgovor, ali ću ti ipak reći. Što se tiče zvijezda, ima ih sedam: Sunce, Mjesec, Merkur, Venera, Mars, Jupiter, Saturn. Sunce je užareno, suho, nesretno u spoju, a sretno u suprotnosti; ono ostaje u svakom zviježđu trideset dana. Mjesec je hladan, vlažan, sretan, u zviježđu ostaje dva dana i jednu trećinu dana. Merkur je mješovit: sretan je sa sretnim zvijezdama, a nesretan sa nesretnima; ostaje u svakom zviježđu po sedamnaest i po dana. Venera je ujednačena i sretna; ostaje u svakom zviježđu po dvadeset i pet dana. Mars je nesretan; ostaje u svakom zviježđu po deset mjeseci. Jupiter je sretan; ostaje u svakom zviježđu po godinu dana. Saturn je hladan, suh i nesretan; ostaje u svakom zviježđu po trideset mjeseci. Sunce boravi u zviježđu Lava; kad se uspinje, ono je u zviježđu Ovna, a kad se spušta onda je u zviježđu Vodenjaka. Mjesec počiva u zviježđu Raka; kada se uspinje on je u zviježđu Škorpiona, a kada se spušta, tada je u zviježđu Jarca. Saturn počiva u Jarcu i u Vodenjaku; kad se uspinje, u zviježđu je Vage, a kad se opušta u zviježđu Ovna, dok je

za vrijeme opadanja u zviježđu Raka i Lava. Jupiter počiva u zviježđu Riba i Strijelca; kad se uspinje, on je u zviježđu Raka, a kad pada u zviježđu Jarca, dok je za vrijeme opadanja u zviježđima Blizanaca i Djevice; kad se uzdiže, on je u zviježđu Djevice, a kad pada u zviježđu Ribe, dok je u vrijeme opadanja u zviježđu Bika. Mars počiva u zviježđima Ovna i Škorpiona; kada se uzdiže, on je u zviježđu Jarca, a kad pada u zviježđu Raka, dok je za vrijeme opadanja u zviježđu Vage.
Kada astrolog vidje koliko je djevojka oštroumna i učena, koliko je rječita i razborita, on poželje da je nadmudri kako bi je postidio pred zapovjednikom pravovjernih, te reče:
- Djevojko, da li će ovog mjeseca padati kiša?
Djevojka obori glavu dugo razmišljajući, tako da zapovjednik pravovjernih pomisli da nije u stanju odgovoriti, a astrolog je upita:
- Zašto ne odgovaraš, djevojko?
- Progovorit ću tek kada mi to dopusti zapovjednik pravovjernih.
- Zašto? - upita halifa.
- Hoću da mi daš sablju da mu odsiječem glavu, jer je on bezbožnik!
Halifa se nasmija zajedno s onima što su bili oko njega, a zatim djevojka reče:
- Ima pet stvari koje nisu poznate nikome osim uzvišenom Allahu - i djevojka navede Kur'anski citat: “Samo Allah zna kada će Smak svijeta nastupiti, samo On spušta kišu i samo On zna šta je u matericama, a čovjek ne zna šta će sutra zaraditi i ne zna čovjek u kojoj će zemlji umrijeti; Allah uistinu sve zna i o svemu je obaviješten.”{198}
- Tako je. Allaha mi, htio sam samo da te iskušam.
- Znaj - reče djevojka - da sastavljači kalendara daju uputstva i znake koji se odnose na zvijezde u vezi s tim kad nastaje godina, i ljudi su provjerili te znake.
- Kakvi su to znaci? - upita astrolog.
- Svaki dan ima svoju zvijezdu koja njime vlada. Ako je prvi dan u godini nedjelja, on pripada Suncu, a to ukazuje (Allah sve najbolje zna) da će carevi, sultani i vladari biti tiranski nastrojeni, da će biti mnogo prljavštine, a malo kiše, da će ljudi biti u velikoj nevolji, da će usjevi dobro roditi osim leće, da će grožđe slabo roditi, da će lan poskupjeti, da će pšenica pojeftiniti od početka mjeseca tuba do kraja mjeseca bermahatta;{199} bit će mnogo bitki među carevima, a i dobara će biti mnogo, premda Allah najbolje zna.
- Reci mi nešto o ponedjeljku.
- On pripada Mjesecu, i to upućuje na dobrotu onih koji vladaju, da će godina biti kišna, da će žito dobro roditi, da će laneno sjeme biti loše, da će žito pojeftiniti u mjesecu kijaku,{200} bit će mnogo kuge, uginut će polovina tegleće stoke, ovnova i koza, grožđe će dobro roditi, malo će biti meda, pojeftinit će pamuk, ali Allah

najbolje zna...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

456. noć

Kada nastupi četiri stotine pedeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka dala tumačenje za ponedjeljak, a astrolog joj reče:
- Reci mi nešto o utorku.
- Utorak pripada Marsu, i to bi bio znak da će pomrijeti veliki ljudi, da će mnoštvo ljudi stradati; da će se prolijevati krv; poskupit će žito; bit će malo kiše; malo će biti ribe, nekad će je biti više, a nekad manje; pojeftinit će med i leća, a poskupjet će laneno sjeme te godine. Dobro će roditi ječam, ali ne i druge žitarice; vladari će se tući, u krvi će se ginuti; crknut će mnogo magaraca, a Allah najbolje zna.
- Reci nešto o srijedi.
- Srijeda pripada Merkuru, što ukazuje na veliku pometnju u kojoj će se ljudi naći; bit će mnogo neprijateljstava; kiše će biti umjereno; propast će jedan dio sjetve; uginut će mnogo tegleće stoke; umrijet će mnogo djece; bit će mnogo pogibija na moru; poskupjet će pšenica od mjeseca barmuda do misra;[201] ostale žitarice će pojeftiniti; mnogo će grmiti i sijevati; med će poskupjeti; bit će mnogo palminog cvijeta, lana, pamuka, poskupit će hren i luk, a Allah najbolje zna.
- Reci mi nešto o četvrtku.
- Četvrtak pripada Jupiteru, što ukazuje na pravednost vezira, na dobrotu kadija, siromaha i ljudi od vjere. Bit će dobra u izobilju;, mnogo kiše; mnogo voća; drveća i žita; pojeftinit će lan, pamuk, med, grožđe i bit će dosta ribe, a Allah najbolje zna.
- Reci mi nešto o petku.
- Petak pripada Veneri, što ukazuje da će znameniti džini biti nasilni i da će biti laži i kleveta. Bit će mnogo rose; jesen će biti lijepa; u nekim zemljama će biti jeftino, a u nekima će biti smutnje na kopnu i na moru; laneno sjeme će poskupjeti; pšenica će poskupjeti u haturu a pojeftinit će u amširu;[202] med će pojeftiniti; grožđe će slabo roditi, kao i lubenice, a Allah sve najbolje zna.
- Reci mi nešto o suboti.
- Subota pripada Saturnu, što ukazuje na to da će u prednosti biti robovi i Bizantinci, te oni u kojima nema dobra, niti u njihovoj blizini; bit će skupoća i suša; bit će mnogo oblaka; mnogi ljudi će stradati; teško Egipćanima i Sirijcima pod vladarskim jarmom, a neće imati dovoljno berićeta i žita, premda Allah sve najbolje zna.
Nakon toga astrolog obori glavu i poniknu pogledom, a djevojka reče:
- Postavit ću ti samo jedno pitanje. Ne odgovoriš li, uzet ću ti odjeću.

- Govori - reče astrolog, a djevojka upita:
- Gdje se nalazi Saturnovo obitavalište?
- Na sedmome nebu - odgovori astrolog.
- A Jupiterovo?
- Na šestom nebu.
- A Marsovo? - pitala je djevojka.
- Na petom nebu - odgovori astrolog.
- A Sunčevo?
- Na četvrtom nebu.
- Venerino?
- Na trećem nebu.
- Merkurovo?
- Na drugom nebu.
- Mjesečevo?
- Na prvom nebu.
- Tako je - reče djevojka. - Imam još jedno pitanje za tebe.
- Pitaj - reče astrolog.
- Reci mi o zvijezdama: na koliko dijelova se dijele?
Astrolog je šutio ne dajući odgovora.
- Skidaj se - reče djevojka, a astrolog se svuče i kada mu djevojka uze odijelo, zapovjednik pravovjernih joj reče:
- Objasni nam svoje pitanje.
- Zapovjedniče pravovjernih - na to će djevojka - dijele se na tri dijela: jedan dio je vezan za ovaj svijet, kao svjetiljka, i tako osvjetljavaju zemlju; jednim dijelom se gađaju šejtani kad prisluškuju razgovor. Uzvišeni Allah je rekao: “A nebo najbliže sjajnim zvijezdama smo ukrasili i od njih načinili đulad za đavole.”{203} Treći dio visi u zraku osvjetljavajući mora i ono što je u njima.
- Ostalo je još jedno pitanje - reče astrolog. Ako mi odgovori, priznat ću joj prvenstvo.
- Govori! - reče djevojka...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

457. noć

Kada nastupi četiri stotine pedeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je astrolog rekao djevojci:
- Reci mi nešto o četiri međusobno suprotstavljene stvari koje počivaju na druge četiri suprotstavljene stvari.

- To su vrućina, hladnoća, vlaga i suhoća. Allah je od toplote stvorio vatru koja je vrela i od suhoga je stvorio zemlju koja je po prirodi suha i hladna; od hladnoće je stvorio vodu koja je po prirodi hladna i vlažna; od vlage je stvorio zrak koji je po prirodi topao i vlažan. Zatim je Allah stvorio dvanaest znakova Zodijaka: Ovna, Bika, Blizanca, Raka, Lava, Djevicu, Vagu, Škorpiona, Strijelca, Jarca, Vodenjaka i Ribe. Stvorio ih je na temelju četiri vrste elemenata: tri od vatre, tri od zemlje, tri od zraka i tri od vode; Ovan, Lav i Strijelac su vatreni; Bik, Djevica i Jarac su zemaljski; Blizanci, Vaga i Vodenjak su zračni; Rak, Škorpion i Ribe su vodeni.
Astrolog ustade i uzviknu:
- Svjedoci ste da djevojka zna bolje od mene! - i astrolog ode pobijeđen, a djevojka se obrati halifi:
- Zapovjedniče pravovjernih, gdje je filozof?
Jedan čovjek ustade, dođe pred nju i reče:
- Reci mi nešto o vremenu, o danima i ostalom što ga čini.
- Vrijeme je naziv koji se daje sahatima koji čine noći i dane. Njima se mjeri Sunčeva i Mjesečeva putanja na nebeskom svodu, kao što reče uzvišeni Allah: “I noć im je dokaz: Mi uklanjamo dnevnu svjetlost i oni ostaju u mraku. I Sunce se kreće oko svoje određene granice, to je odredba Silnoga i Sveznajućeg.”[204]
- Reci mi nešto o čovjeku. Kako nevjerovanje dospijeva do njega?
- Prenosi se da je Allahov Poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: “U čovjeku kola nevjerništvo kao što krv kola u njegovim venama, jer on ružno govori o ovome svijetu, o sudbini, o vremenu i Sudnjem danu.” Poslanik je također rekao: “Neka niko od vas ne govori ružno o vremenu, jer vrijeme je sami Allah; neka niko ne govori ružno o ovome svijetu da se ne bi reklo: Ne pomaže Allah onome ko me grdi; neka niko ne govori ružno u Sudnjem danu, jer taj čas nesumnjivo dolazi; neka niko ne govori ružno o zemlji jer je ona dokaz o kome Uzvišeni kaže: Od zemlje vas stvaramo i u nju vas vraćamo i iz nje ćemo vas po drugi put izvesti.[205]
- Reci mi nešto o pet stvorenja koja jedu i piju, a nisu izašla ni iz leđa, ni iz stomaka.
- To su Adem, Šemun, Salihova deva, Ismailov ovan i ptica koju je Abu Bekr as-Siddik ugledao u pećini.
- Kojih pet bića će se nalaziti u Džennetu, a nisu ljudi, džini, ni meleci?
- To su: Jakubov vuk, pas ljudi koji su bili u pećini, al-Izejirov magarac, Salihova deva i Poslanikova deva Duldul.
- Reci mi koji čovjek je klanjao ne nalazeći se ni na zemlji, ni na nebu.
- To je Sulejman koji je klanjao na svome ćilimu dok je letio na vjetru.
- Koji čovjek je klanjao sabah, pa je pogledao ženu koja mu je bila zabranjena, ali kada je nastupilo podne bila mu je dopuštena; u vrijeme ikindije bila mu je

zabranjena, a u akšam mu je bila dopuštena; uvečer mu je bila zabranjena, a ujutro dopuštena?
- To je čovjek koji je ujutro pogledao robinju drugog čovjeka i tada mu je bila zabranjena; u podne ju je kupio i bila mu je dopuštena; u vrijeme ikindije oslobodio ju je, pa mu je bila zabranjena; u akšam se oženio njome i bila mu je dopuštena; noću se razveo s njome i bila mu je zabranjena, a ujutro ju je ponovo uzeo i bila mu je dopuštena.
- Reci mi nešto o grobu koji se kretao zajedno s onim koji je bio u njemu.
- To je kit kada je progutao Junusa.
- Reci mi nešto o jednom mjestu nad kojim je sunce jedan put izašlo i neće ga više ogrijati do Sudnjega dana.
- To je more kada ga je Musa udario svojim štapom, pa se podijelilo na dvanaest dijelova, prema broju pokoljenja. Tu je sunce ugrijalo i neće više do Sudnjega dana...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

458. noć

Kada nastupi četiri stotine pedeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je filozof nakon toga kazao djevojci:
- Reci mi nešto o prvome skutu koji se vukao po zemlji.
- To je Hadžerin skut koji je vukla stideći se Sare, i to je postao običaj kod Arapa.
- Reci nešto o onome što diše, a nema duše.
- Uzvišeni je rekao: “I tako mi zore kada diše!”[206]
- Reci mi nešto o golubovima koji su doletjeli do jednog visokog stabla, pa su se neki spustili na njega, a neki ispod njega. Onda su golubovi koji su bili na stablu rekli onima ispod njega: ako jedan od vas uzleti na drvo, ostat će vas trećina, a ako jedan od nas sleti, bit će nas koliko i vas.
- Bilo je svega dvanaest golubova: na drvetu sedam, a ispod drveta pet; ako jedan uzleti, onih gore bit će dva puta više nego onih dolje; a ako jedan sleti s drveta, dolje bi bilo golubova tačno koliko i gore, a Allah najbolje zna.
Filozof svuče odjeću i istrča.
Što se tiče rasprave sa književnikom, djevojka se obrati prisutnim naučnicima i reče:
- Koji od vas će raspravljati o svim umjetnostima i znanostima.
Tada joj priđe književnik i reče:
- Nemoj misliti da sam ja poput drugih!
- Po mome mišljenju - reče djevojka - najtačnije je da si već pobijeđen, jer si pretenciozan.
Allah će mi pomoći da te pobijedim da bih ti svukla odjeću. Bolje bi ti bilo da

pošalješ nekoga ko će ti donijeti kakvo odijelo.
- Allaha mi, sigurno ću te pobijediti i učiniti te predmetom priča koje će se kazivati s koljena na koljeno.
- Održi svoju zakletvu! - reče djevojka, a pjesnik je upita:
- Šta znaš reći o pet stvari koje je uzvišeni Allah stvorio prije nego što je stvorio ljude.
- To su: voda, zemlja, svjetlost, tmina i plodovi.
- Reci mi šta je Allah stvorio Rukom Svemoći.
- To je Allahovo Prijestolje, drvo Tuba,{207} Adem i vječni Džennet. Njih je Allah stvorio Rukom Svemoći, a ostalim stvorenjima Allah je samo rekao: “Budite!” i bili su.
- Reci mi ko je tvoj otac po islamu.
- Muhammed, Bog mu se smilovao i spasio ga.
- A ko je Muhammedov otac?
- Ibrahim, Allahov Prijatelj.
- Šta je vjera islam?
- Očitovanje da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik.
- Šta je tvoj početak, a šta kraj?
- Moj početak je jedna kaplja sperme, a kraj mi je strvina; potičem od zemlje i vraćam se u zemlju, kao što reče pjesnik:

Od zemlje sam stvoren i ličnost postao
Da bih rječito pitao i rječito odgovarao;

U zemlju sam se vratio i zemlja postao -
Kao da iz zemlje nisam ni izašao.

- Reci mi nešto o stvari čiji početak je drvo, a kraj duh.
- To je štap poslanika Musaa: kada ga je bacio u dolinu, postao je zmija koja juri po volji uzvišenog Allaha.
- Šta možeš kazati o riječima Uzvišenoga:"... a služi mi i za druge potrebe”?{208}
- Musa je zabadao štap u zemlju, pa se rascvjetavao, plodove davao i sjenkom ga štitio od jare, a i od studeni; nosio ga je kada bi se umorio; čuvao mu je ovce od zvijeri kada je spavao.
- Reci mi nešto o ženi koja je postala od muškarca i o muškarcu koji je postao od žene.

- Hava je nastala od Adema, a Isa od Merjem.
- Reci nešto o četiri vatre: o vatri koja jede i pije; o vatri koja jede, a ne pije; o vatri koja pije, a ne jede; o vatri koja ne jede i ne pije.
- Vatra koja jede, a ne pije je vatra ovoga svijeta; vatra koja jede i pije džehennemska je vatra; vatra koja pije, a ne jede je Sunčeva vatra; a vatra koja niti jede, niti pije jest Mjesečeva vatra.
- Reci mi nešto o onome što je otvoreno i o onome što je zatvoreno.
- Književniče - odgovori djevojka - otvoreno je ono što je propisano sunnetom, a zatvoreno je ono što je naređeno *Kur'anom.*[209]
- Reci mi nešto o ovim pjesnikovim riječima:

On živi u grobu, a hrane ima u glavi -
Čim hranu okusi, počne govoriti.

Ustaje i hoda šuteći i govoreći -
U grob se vraća iz kog je uspio izaći.

Nije živ da bi se mogao poštovati,
A ni mrtav da bi trebalo za milost moliti.

- To je pero - odgovori djevojka.
- Reci mi nešto o ovim stihovima:

Džepovi su joj okrugli, a krv ružičasta,
Uši joj rumena i razjapljena usta.

Ima idola koji joj utrobu kljuje -
Vrijedi pola dirhema kad se procjenjuje.

- To je tintarnica - odgovori djevojka.
- Kakvo je značenje ovih stihova:

Svi naučnici, umni ljudi, književnici,
Svi pravnici, pametni ljudi, uglednici!

Recite: Kakvu ste to pticu vi vidjeli

U arapskim zemljama ili u tuđini:

Nema mesa, a ni krvi nema,
Nema dlaka, nit se kiti perima;

Jedu je kuhanu i jedu je hladnu,
Jedu je na vatru stavljenu i pečenu;

Dvije boje ima - jednu srebrenu;
Drugu divnu, al' ne liči na zlatnu;

Ne izgleda da je živa, a ni mrtva nije -
Recite mi to čudo šta li je!

- Mnogo si razvukao pitanje o jajetu koje vrijedi jedva jedan fels!
- Reci mi koliko riječi je Allah uputio Musau?
- Prenosi se da je Muhammed, Bog mu se smilovao i spasio ga, rekao: "Allah je uputio Musau hiljadu pet stotina petnaest riječi."
- Reci mi kojih četrnaest je razgovaralo sa Gospodarem svjetova.
- To su: Sedam Nebesa i Sedam Zemalja, kada su kazali: "Pojavljujemo se drage volje."[210]

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

459. noć

Kada nastupi četiri stotine pedeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka odgovarala književniku koji je zatim pitao:
- Reci mi nešto o Ademu i o tome kako je stvoren.
- Allah je Adema stvorio od gline, glinu od pjene, pjenu od mora, more od tmine, tminu od bika, bika od kita, kita od stijene, stijenu od rubina, rubin od vode, vodu iz Svemoći, prema Njegovim riječima: "I zaista On može, kada nešto hoće samo za to rekne: ‚Budi! - i ono bude."[211]
- Reci mi nešto o pjesnikovim riječima:

Jede bez usta a trbuha nema,
Hrani se drvećem i životinjama;

Nahraniš li ga, počinje da živi,
A kad ga napojiš, ono će umrijeti.

- To je vatra.
- Reci mi nešto o pjesnikovim riječima:

Dvoje zaljubljenih užitaka su lišeni
A svu noć provode čvrsto zagrljeni;

Oni ljude od svakog zla čuvaju,
A sunce kad ogrije oni se rastaju.

- To su dvokrilna vrata.
- Reci mi nešto o džehennemskim vratima.
- Ima ih sedam - odgovori djevojka - i navedena su u stihovima:

Džehennem, pa Leza, onda Hatim iza njega;
Dodaj tom Sair, te Sakr reci nakon toga;

Zatim Džahim i ako si najzad Havija rekao
Sve si ih u nekoliko riječi nabrojao.

- Reci mi nešto o ovim pjesnikovim riječima:

Za njom se vuku dugi uvojci
Kada dolazi i kada odlazi;

Oko joj nikada snom ne sniva,
Niti nekad suze prolijeva;

Ne oblači se dokle dana ima,
A ljude ona odijeva sama.

- To je igla - odgovori djevojka.
- Reci mi šta je to as-Sirat.{212} Šta je to, koliko je dugo i koliko široko?
- Dugo je tri hiljade godina: hiljadu godina se silazi, hiljadu godina se uspinje, a

hiljadu godina se ide ravno; oštrije je od sablje, a tanje od dlake...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

460. noć

Kada nastupi četiri stotine šezdeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Tevedduda opisala književniku as-Sirat, a on je rekao:
- Koliko puta će se naš Muhammed, Bog mu se smilovao i spasio ga, zalagati?
- Tri puta.
- Da li je Abu Bekr prvi primio islam?
- Da.
- Je li Ali primio islam prije Abu Bekra?
- Ali je došao Poslaniku, Bog mu se smilovao i spasio ga, kada mu je bilo sedam godina, te mu je Allah darovao spoznaju uprkos njegovoj mladosti, tako da se nikada nije klanjao idolu.
- Reci mi ko je zaslužniji: Ali ili al-Abbas?
Djevojka shvati da je to zamka: ako kaže da je Ali zaslužniji od al-Abbasa, neće imati nikakvog opravdanja pred zapovjednikom pravovjernih.[{213}] Ona poniknu pogledom neko vrijeme, čas crveneći, čas blijedeći, a onda reče:
- Pitaš me o dva zaslužna čovjeka, od kojih svaki ima svoju zaslugu. Vratimo se onome o čemu smo već raspravljali.
Kada halifa Harun ar-Rešid ču njene riječi, on ustade i reče joj.
- Pravo si kazala, Gospodara mi Kabe, Tevadudo!
Onda književnik Ibrahim reče:
- Kaži nešto o ovim pjesnikovim riječima:

Stasa je tanahnog i dopada se svima,
Na koplje podsjeća, al' ne sa šiljcima;

Sve što valja iz njeg' ljudi uzimaju
Iza Ramazana toga večeraju.

- Šećerna trska - odgovori djevojka.
- Odgovori mi na mnoštvo pitanja.
- Koja su to pitanja?
- Šta je slađe od meda? Šta je oštrije od sablje. Šta je brže od otrova? Šta je užitak koji kratko traje? Šta je radost koja traje tri dana? Koji je najugodniji dan? Koje veselje traje heftu dana? Koju istinu ne poriče ni lažov? Koja tamnica je kao grob? Šta

je radost srca? Šta je lukavstvo duše? Šta je smrt u životu? Koji lijek ne liječi? Šta je sramota koja ne nestaje? Koja životinja se ne sklanja u obitavalište, već prebiva u ruševinama, mrzi ljude i ima odlike sedam silnika?
- Poslušaj odgovor na sve to, a onda skini odjeću, jer ja ću ti objasniti.
Onda halifa reče djevojci:
- Daj odgovore, a on će svući odjeću.
- Od meda je slađa ljubav prema djeci koja poštuju roditelje. Od sablje je oštriji jezik. Od otrova je brže urokljivo oko. Užitak koji kratko traje je spolni odnos. Radost koja traje tri dana jest depilacija žena. Najprijatniji dan je dan zarade u trgovini. Radost koja traje sedam dana je svadba. Istina koju ne poriče ni lažov je smrt. Tamnica kao grob je nevaljalo dijete. Radost za srce je žena podatna svome mužu, a neki vele da je to meso koje se podaje srcu i ono mu se raduje. Lukavstvo duše je neposlušni rob. Smrt u životu je siromaštvo. Lijek koji ne liječi je loša narav. Sramota koja ne nestaje je zla kćer. Što se tiče životinje koja se ne sklanja u obitavalište, već boravi u ruševinama, mrzi ljude, a ima odlike sedam džina, to je skakavac: glava mu je kao u konja, vrat mu je kao u bika, krila su kao u orla, noge kao u deve, rep kao u zmije, stomak kao u škorpiona, rogovi kao u gazele.
Halifa je bio zadivljen njenom oštroumnošću i pameću, te reče književniku:
- Skidaj odjeću!
- Pozivam sve prisutne za svjedoke da je djevojka učenija od mene u svim znanostima, i da je učenija od svakog naučnika!
Zatim književnik svuče odjeću i reče joj:
- Uzmi je, Bog ti ne dao dobro s njom!
Halifa naredi da donesu drugu odjeću da se književnik obuče, a onda reče:
- Teveddudo, ostaje još jedna stvar koju si obećala, a to je šah.
On naredi da dovedu stručnjake za šah, karte i domine. Stručnjaci dođoše, te šahist sjede ispred nje, a između njih poredaše figure. Djevojka pomakne figuru, a on pomakne svoju. On nije pomicao ni jednu, a da mu djevojka nije odmah doskočila...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

461. noć

Kada nastupi četiri stotine šezdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je djevojka zaigrala šah sa učiteljem u prisustvu zapovjednika pravovjernih Haruna ar-Rešida. Kad god bi on pomaknuo figuru ona bi mu doskočila dok ga nije pobijedila i matirala. Tada šahist reče:
- Htio sam te podstaknuti da pomisliš da znaš igrati, ali poredaj figure da ti sada pokažem!

Djevojka poreda figure za drugu partiju, a šahist pomisli: “Otvori oči, inače će te pobijediti!” On poče pomicati figure promišljajući. Igrao je sve dotle dok mu djevojka ne reče šah-mat.
Kada šahist vidje šta djevojka uradi, on se zbuni njenom oštroumnošću i pameću, a djevojka se nasmija i reče:
- Učitelju, odigrat ću s tobom za opkladu treću partiju, s tim što ću ti pokloniti kraljicu, desnog topa i lijevog konja. Ako me pobijediš, uzmi moju haljinu, a ako ja tebe pobijedim, uzet ću ti odjeću.
- Pristajem na taj uvjet - reče šahist.
Djevojka poreda figure, pa skinu kraljicu, topa i konja i reče mu:
- Igraj, učitelju!
On poče igrati, misleći: “Zašto je ne bih pobijedio nakon ovakve prednosti?” Šahist je smislio plan, ali djevojka, mičući figure, nadoknadi kraljicu, priđe mu i poče uzimati figure, jedući mu jednu za drugom. Ona mu žrtvova jednu figuru i reče:
- Sad je dosta! Sad smo jednaki! Jedi dok se ne najedeš, a ubit će te, čovječe, samo tvoja pohlepa! Zar ne znaš da sam ti žrtvovala figuru da bih te prevarila. Pazi, ovo je šah-mat! Skidaj odjeću!
- Ostavi mi barem šalvare, pa će te Allah nagraditi!
On se zakle Bogom da se neće sporiti ni s kim dokle god se Tevedduda nalazi u carstvu Bagdada. Zatim skinu odjeću, predade je djevojci i ode.
Nakon toga, dovedoše igrača karata kome djevojka reče:
- Ako te danas pobijedim, šta ćeš mi dati?
- Dat ću ti deset haljina od carigradske svile izvezene zlatom, deset haljina od kadife, te hiljadu dinara. Ako ja tebe pobijedim, ne želim ništa drugo osim da mi daš potvrdu da sam te pobijedio.
- Kako ti drago! - reče djevojka.
Igrač zaigra, ali uskoro uvidje da je izgubio. On ustade i poče govoriti sa stranim akcentom:
- Tako mi milosti zapovjednika pravovjernih, nigdje nema nikog sličnog njoj!
Nakon toga, zapovjednik pravovjernih pozva svirače koji se pojaviše, a halifa reče:
- Znaš li svirati na koji instrument?
- Znam - odgovori Tevedduda.
Halifa naredi da donesu saz koji je bio izgreban i izlizan, čiji je vlasnik bio napaćen zbog rastanka s dragom. Kao da je pjesnik taj saz opisao:

Bože, zalij zemlju na kojoj je drvo za saz izraslo,
S granama dobrim i čije je stameno stablo!

Iznad njega ptice pjevaju dok se zeleni
A ljepojka kada je instrument osušeni.

Onda donesoše saz u navlaci od crvenog atlasa sa žutom svilenom kitom. Djevojka razveza kesu, izvadi saz i vidje da je na njemu napisano:

Zelena grana saz je za ljepojku postala
Koja je na svadbama prijateljima pjevala.

Ona pjeva i njeni napjevi odjekuju -
Kao da pjesmu slavuji u granju prihvaćaju.

Djevojka stavi saz u krilo, nasloni dojke na njega, nagnu se kao majka koja doji dijete i odsvira dvanaest melodija, tako da se cijeli skup ushiti dok je djevojka pjevala:

Učini kraj rastanku i surovosti -
Kunem se, srce te neće zaboraviti!

Sažali se sjetnome što suze lije
I ljubeći te što čežnji se predaje.

Zapovjednik pravovjernih je bio ushićen:
- Bog te blagoslovio i neka se smiluje onome ko te je naučio!
Djevojka ustade, pa se duboko nakloni halifi koji zatim naredi da donesu novac, te isplati njenom gospodaru stotinu hiljada dinara i reče joj:
- Teveddudo, poželi nešto od mene!
- Želim da me vratiš mome gospodaru koji me je prodao.
- Dobro! - reče halifa i vrati je njenom gospodaru davši njoj lično pet hiljada dinara. Njenog gospodara uze sebi za gosta za trpezom za sva vremena...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

462. noć

Kada nastupi četiri stotine šezdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je halifa dao djevojci pet hiljada dinara, vratio je njenome gospodaru koga uze za svoga gosta za trpezom za sva vremena dajući mu svakog

mjeseca hiljadu dinara, te je sa svojom robinjom Teveddudom živio najugodnijim životom.
Zato se divi, care, rječitosti te robinje, njenom velikom znanju i pameti, njenoj upućenosti u sve nauke! Pogledaj kako je bio velikodušan zapovjednik pravovjernih Harun ar-Rešid kada je njenom gospodaru dao novac; kada joj je rekao da poželi nešto od njega, a ona je poželjela da je vrati gospodaru, te je halifa vratio dajući njoj lično pet hiljada dinara, a njenog gospodara uzeo je sa svoga sabesjednika za trpezom! Gdje ima takve plemenitosti nakon abbasidskih halifa, neka im se uzvišeni Allah smiluje svima?!

PREGRŠT PRIČA O OPČINJENOSTI OVIM SVIJETOM, O PRIVRŽENOSTI NJEMU, TE O RAZLOZIMA ZA TO

Priča o oholom caru i meleku smrti

Priča se, sretni care, da se jednome drevnom caru prohtjelo da jaše konja s grupom svojih podanika i uglednika da bi narodu pokazao kićenost svoje svite. On naredi ljudima iz svoga okruženja, naredi emirima i uglednicima da se pripreme za polazak, naredi čuvaru odjeće da mu donese najgizdavije ruho dostojno cara na dan njegove svetkovine. Također naredi da mu dovedu čistokrvne konje. Oni izvršiše naređenje, te car proba odjeću koja mu se najviše dopadala i konje koje je smatrao najboljim. Obuče ruho, uzjaha plemenitog konja i pođe u povorci s okovratnikom optočenim dijamantima, nizovima bisera i rubina.

Jahao je konja na čelu svoje vojske, gordeći se i uznoseći, oholeći se. Dođe mu Iblis, stavi mu ruke na nosnice, pa ga zadahnu nadmenošću i samozadovoljstvom, te se car uzoholi misleći: “Ko je na svijetu kao ja!” Gordio se i uznosio pokazujući prezir i ne mogavši nikoga gledati zbog svog samozadovoljstva i oholosti.

Izađe pred njega jedan čovjek u iznošenom odijelu i pozdravi ga, ali mu car ne uzvrati pozdrav. Čovjek uhvati carevog konja za uzdu, a car mu reče:

- Sklanjaj ruku, jer i ne znaš čiju si uzdu uhvatio!
- Imam jednu molbu za tebe - reče čovjek.
- Pričekaj da sjašem, pa mi onda reci svoju molbu.
- To je tajna i samo ću ti je na uho šapnuti.

Car nagne uho prema njemu, a čovjek mu reče:

- Ja sam melek smrti i hoću dušu da ti izvadim.
- Ostavi me koliko je potrebno da se vratim kući da se oprostim s rođacima, djecom, susjedima i ženom.
- Nipošto! - reče melek. - Nećeš se vratiti, niti ćeš ih ikada više vidjeti! Suđeni čas je došao.

I melek uze carevu dušu još dok je on bio na konju, te on pade mrtav.

Melek smrti ode odatle jednome dobrom čovjeku, Bog bio zadovoljan njime. Melek ga pozdravi, a čovjek uzvrati pozdrav, te melek smrti reče:

- Dobri čovječe, zbog nečeg si mi potreban, a to je tajna.
- Šapni mi šta ti je potrebno.
- Ja sam melek smrti.
- Dobro došao! - na to će čovjek. - Hvala Allahu što si došao! Odavno očekujem tvoj dolazak. Dugo već ne dolaziš onome ko čezne za tobom.

- Ako imaš kakav posao, obavi ga - reče melek smrti.
- Nemam važnijeg posla od susreta sa svojim uzvišenim Gospodarom.
- Kako želiš da ti uzmem dušu? Naređeno mi je da ti je uzmem onako kako ti budeš htio.
- Daj mi vremena da uzmem abdest i da klanjam, a kad padnem ničice, uzmi mi dušu.
- Moj uzvišeni Gospodar naredio mi je - reče melek - da ti uzmem dušu samo onako kako ti budeš htio, i zato ču učiniti kako si rekao.
Čovjek ustade, uze abdest i klanja, a melek mu uze dušu dok je bio na sedždi, pa je uznese uzvišenom Allahu, Njegovoj milosti, zadovoljstvu i praštanju.

Priča o caru, meleku smrti i riznici

Priča se da je neki car sakupio veliko blago koje se izbrojati ne može i sadržavalo je mnoštvo stvari svih vrsta koje je Allah stvorio na ovome svijetu, a to je činio zato da bi sebe uzvisio. Kada mu se prohtije da narod vidi koliko je blaga sakupio, on sagradi visok dvorac koji se dizao nebu pod oblake, kakav je dostojan careva i kakav mu priliči. Zatim načini na njemu dvije moćne kapije, postavi sluge, vojnike i vratare prema svojoj volji.
Jednoga dana, naredi kuharu da mu napravi neko od najukusnijih jela, pa okupi svoje rođake, poslugu, prijatelje i sluge da jedu kod njega i prime njegove darove. Car sjede na prijestolje, nasloni se na jastuk i reče sam sebi: “Dušo moja, sakupio sam ti sva blaga ovoga svijeta, a sad uživaj i kušaj ta blaga dok ti ljudi budu željeli dugovječnost i svaku sreću...”
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

463. noć

Kada nastupi četiri stotine šezdeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je onaj car besjedio svojoj duši: “Uživaj i kušaj blaga dok ti ljudi budu željeli dugovječnost i svaku sreću.”
I samo što je on to rekao svojoj duši, dođe jedan čovjek izvan dvorca, u pohabanoj odjeći, s torbom o vratu poput prosjaka u potrazi za hranom. On priđe, pa zalupa halkom na kapiji dvorca tako snažno da se zamalo dvorac zatresao i prijestolje se pomaklo. Sluge se uplašiše i skočiše prema kapiji, vičući onome što je lupao:
- Teško tebi! Šta to radiš i kakav je to loš odgoj?! Pričekaj da car jede, pa će ti dati nešto dobro!
- Recite svome gospodaru - reče došljak - neka dođe k meni da sa mnom razgovara, jer mi je zbog nečeg potreban. Stvar je važna i neodložna.
- Odlazi, bijedniče! Ko si ti da naređuješ našem gospodaru da ti izađe?

- Obavijestite ga o tome! - reče došljak.
Sluge odoše caru i upoznaše ga s tim, a car im reče:
- Zašto ga niste otjerali? Zašto niste sablje isukali i zašto ga niste izgrdili?
Sluge pohrliše ka prosjaku sa štapovima i oružjem u namjeri da se tuku s njim, ali čovjek ciknu:
- Ostanite na svojim mjestima, jer ja sam melek smrti!
Srca im premriješe od straha, raspametiše se, koljena im zaklecaše i duše im se prestraviše. Car im zapovjedi:
- Recite mu da uzme nekog drugog umjesto mene!
- Neću uzeti nikakvu zamjenu - reče melek smrti - niti sam došao zbog nekog osim zbog tebe da bih te odvojio od blagodati i blaga koje si sakupio, nagomilao i u riznice pohranio.
Car poče duboko uzdisati i plakati govoreći:
- Prokleo Allah taj novac koji me je zaveo, štetu mi nanio i odvratio me od obožavanja moga Gospodara! Mislio sam da će mi koristiti, ali mi ono štetu nanosi. Eto, ja ću otići praznih ruku, a novac ostaje mojim dušmanima.
Onda Allah dade novcu sposobnost govora, te on reče:
- Zašto mene kuneš? Kuni sebe! Uzvišeni Allah je stvorio i mene i tebe od zemlje i stavio me u tvoje ruke kako bi pomoću mene spremao se za budući svijet dijeleći me kao sadaku siromašnim, jadnima i nemoćnima, da pomoću mene podižeš zgrade, džamije, mostove i vodovode. Tako bih ti bio od pomoći na budućem svijetu. Međutim ti si me sakupio i stavio u riznicu, trošio si me za svoje strasti ne zahvaljujući mi za ono što mi duguješ, nego si bogohulio. Sada me ostavljaš svojim dušmanima, a ti ostaješ sa svojom nesrećom i tugom. Šta sam ja kriv da me psuješ?
Melek smrti uze caru dušu dok je još bio na prijestolju i prije nego što je jeo, te se car sruši mrtav s prijestolja. Uzvišeni Allah veli:"... a kad bi se onome što im je dato obradovali, iznenada bismo ih kaznili i oni bi svaku nadu izgubili..."[{214}]

Priča o Izraelićanskom caru i meleku smrti

Priča se da je neki izraelićanski car silnik sjedio jednoga dana na prijestolju svoga carstva pa je ugledao nekakvog čovjeka koji mu je dolazio na kućnu kapiju. Izgled toga čovjeka bio je odvratan i izgledao je strašno. Caru se gadio njegov dolazak, uplaši se da će mu čovjek ući, pa skoči prema njemu i reče:
- Ko si ti, čovječe, i ko te je pustio k meni? Ko ti je rekao da dođeš u moju kuću?
- Naredio mi je domaćin - odgovori čovjek. - Meni niko ne može stati na put, niti mi je za ulazak carevima potrebno dopuštenje. Mene ne može uplašiti careva vlast, niti

mnoštvo njegovih čuvara. Ja sam onaj koga ne može uplašiti moćnik, niti mi iko može umaknuti. Ja sam Rušitelj Užitaka i Razbijač Skupova.
Kada car ču te riječi, pade na lice i strah mu se razmilje po tijelu, te on pade bez svijesti. Onda dođe k sebi i upita:
- Jesi li ti melek smrti?
- Jesam - odgovori došljak.
- Zaklinjem te Allahom da pričekaš samo jedan dan kako bih zatražio oprost grijeha od svoga Gospodara, da novac koji je u mojim riznicama vratim vlasnicima kako se ne bih opterećivao njihovim računima i teškom kaznom zbog njega.
- Ništa od toga! Ništa od toga! - reče melek...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

464. noć

Kada nastupi četiri stotine šezdeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je melek smrti rekao caru:
- Ništa od toga! Ništa od toga! Kako da ti odgodim kad su tvoji dani odbrojani, kada ti je dah ograničen i kada je tvoje vrijeme strogo određeno?
- Odgodi makar jedan čas! - molio je čovjek.
- Taj čas je već minuo u tvojoj nebrizi. Istekao je u tvojoj nepažnji. Tvoj dah je na izmaku i ostao ti je još samo jedan dah.
- Ko će biti uz mene kada me budu na mezar nosili? - upita car.
- Niko osim tvojih djela - odgovori melek.
- Ja nemam nikakvih djela.
- Onda ćeš sigurno ići u Džehennem i tvoja je sudbina da budeš izvrgnut gnjevu Svemoćnoga.
Zatim mu melek uze dušu, te se car stropošta s prijestolja i pade na zemlju. Podiže se galama među njegovim podanicima, začu se kuknjava i plač. Da su znali kakav će ga gnjev njegovog Gospodara čekati, plakali bi za njim još više i još jače bi naricali.

Priča o Aleksandru Velikom

Priča se da je Iskender Zu-l-Karnejn[215] na svome putu naišao pored nekih slabašnih ljudi koji nisu imali ništa od ovoga svijeta. Kopali su mezare za svoje mrtvace pred kućnim vratima i svaki čas su te mezare posjećivali, meli prašinu s njih, čistili ih i posjećujući ih obožavali su tu uzvišenog Allaha. Hranili su se samo biljem i rastinjem. Aleksandar posla jednog čovjeka da mu pozove njihovog cara, ali se on ne odazva, već poruči:

- On meni nije potreban.
Aleksandar Veliki pođe k njemu i upita ga:
- Kako ste i od čega živite? Ne vidim da imate zlata ni srebra, niti vidim da imate bilo kakvih ovosvjetskih dobara.
- Ovosvjetskim dobrima se niko nije zasitio - odgovori car.
- Zašto kopate mezare pred kućnim vratima?
- Da nam budu pred očima. Da ih posmatramo i stalno se podsjećamo na smrt, te da ne zaboravimo budući svijet; da iz naših srca iščili ljubav prema ovome svijetu i da nas ona ne odvrati od obožavanja našeg uzvišenog Gospodara.
- Zašto jedete bilje? - upita Aleksandar.
- Zato što mrzimo da od svojih utroba stvaramo grobove za životinje i zato što užitak u hrani ne ide dalje od grla.
Car zatim pruži ruku, izvadi jednu ljudsku lubanju, pa je stavi pred Aleksandra i reče:
- Znaš li, Aleksandre, ko je bio ovo?
- Ne - odgovori Aleksandar.
- To je bio jedan dunjalučki car koji je ugnjetavao svoje podanike i zlostavljao nemoćne, koji je cijeli život proveo u sakupljanju dobara ovoga svijeta. Allah mu je uzeo dušu, Džehennem odredio za njegovo boravište.
Car protrese lubanjom, pa stavi drugu pred Aleksandra i reče:
- Znaš li čija je ovo lubanja?
- Ne znam - odgovori Aleksandar.
- To je lubanja jednoga zemnog cara koji je bio pravičan prema svojim podanicima i milostiv prema narodu. Allah mu je uzeo dušu i nastanio je u Džennetu dajući joj visoko mjesto.
Zatim car položi ruku na Aleksandrovu glavu i reče:
- Kakva li će tvoja glava od te dvije vrste biti?
Aleksandar gorko zaplaka, pa privinu cara na grudi i reče:
- Ako želiš da budeš uz mene, dat ću ti vezirsko mjesto i dijelit ću s tobom carstvo.
- Nema ništa od toga! - uskliknu čovjek. - Ja to ne želim.
- Zašto? - upita Aleksandar.
- Zato što su svi ljudi tvoji neprijatelji zbog bogatstva i vlasti koji su ti dati, a meni su svi pravi prijatelji zbog moje jednostavnosti i siromaštva, te zbog toga što ja nemam vlasti, ne hlepim za ovim svijetom, ne tražim ga i ne želim. Meni je dovoljno ovo zadovoljstvo.
Aleksandar zagrli cara, poljubi ga među oči, pa ode.

Priča o caru Anuširvanu

Priča se da se pravedni car Anuširvan jednog dana pretvarao da je bolestan, pa je poslao svoje povjerljive ljude naredivši im da obiđu carevinu i da mu potraže stare opeke u kakvom porušenom selu da se njome liječi. On reče svojim ljudima da su mu ljekari tako propisali.

Ljudi odoše, obiđoše carstvo i cijelu njegovu zemlju, pa se vratiše i rekoše mu:

- U cijeloj carevini nismo našli nijedno razrušeno mjesto, niti staru ciglu.

Anuširvan se obradova, zahvali Allahu i reče:

- Htio sam samo da se obavijestim i da znam da li u carevini ima kakvo razrušeno mjesto da bih ga oživio, ali sada vidim da je svako mjesto naseljeno. U carstvu je sve u redu i stanje je dovedeno do savršenstva...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

465. noć

Kada nastupi četiri stotine šezdeset i peta noć, ona reče:

- Čula sam, sretni care, da su se caru Anuširvanu vratili uglednici njegove države i da su mu kazali:

- U cijeloj carevini nismo našli nijedno razrušeno mjesto.

Car je zahvalio na tome Allahu i rekao je:

- U carstvu je sve u redu i stanje je dovedeno do savršenstva.

- Znaj, care - reče Šeherzada - da su se stari carevi brinuli i starali o životu u svojoj carevini, jer su znali da je imovina podanika utoliko veća ukoliko je carstvo bolje uređeno, i jer su znali da je ono što su kazali učeni ljudi i mudraci tačno i nesumnjivo kada su tvrdili: "Vjeru održava vladar, vladara vojska, vojsku novac, a novac donosi uređena zemlja, zemlja se uređuje pravdom." Nisu nikoga pomagali u nepravdi i nasilju, niti su ljudima iz svoje okoline dopuštali da čine zločine, znajući da njihovi podanici neće podnositi tlačenje, te da će biti porušene zemlje ako njima vladaju nasilnici, a da će se stanovnici tih zemalja razbježati po drugim zemljama. U carstvu će se pojaviti nedostaci, smanjit će se prihodi, opustjet će riznice, a podanici će bijedno živjeti i neprestano će proklinjati tiranina, tako da on neće uživati u svojoj carevini, nego će hitati ka propasti.

Nevolje pobožne Izraelićanke

Priča se da je među Izraelićanima bio jedan njihov sudija koji je imao divnu ženu izvanredne krijeposti, trpeljivosti i istrajnosti. Taj sudija naumi posjetiti Jerusalem, pa ostavi brata da ga zamjenjuje u sudačkim poslovima i povjeri mu svoju ženu.

Brat je čuo da je ta žena lijepa i poče se zanimati za nju. Kada sudija ode, njegov brat pođe toj ženi i poče joj se udvarati, ali ga ona odbi držeći se bogobojaznosti. On je

uporno navaljivao na nju, a žena je odbijala i čovjek se uplaši da ga ne oda njegovom bratu kada se vrati, te pozva lažne svjedoke da posvjedoče kako je žena počinila blud. Zatim o njenom slučaju obavijesti tadašnjeg cara koji naredi da je kamenuju. Iskopaše jednu jamu u koju staviše ženu i počeše je kamenovati. Kamenovali su je sve dotle dok je ne zatrpaše kamenjem, te car reče neka ta jama bude njen grob.
Kada pade noć, žena poče stenjati u nevolji i naiđe jedan čovjek koji je namjerio u selo, pa kada je čuo njeno stenjanje pođe prema ženi, izvadi je iz jame i odnese svojoj ženi naredivši joj da je liječi. Ova ju je liječila dok nije ozdravila. Žena toga čovjeka imala je malo dijete koje ona dade kamenovanoj i ova ga poče čuvati spavajući s njim u drugoj sobi.
Jedan prepredenjak vidje ženu i požeTeli je, pa poče slati ljude k njoj nagovarajući je na preljubu. Žena je odbijala, te muškarac riješi da je ubije. Dođe noću, uđe u kuću dok je žena spavala pa navali nožem prema njoj, ali mu se pod rukom nađe dijete koje prekla. Kad shvati da je zaklao dijete, čovjeka spopade strah, te on izađe iz kuće i tako Allah sačuva ženu od njega.
Sutradan, ona otkri zaklano dijete pored sebe, a onda dođe njegova majka i reče:
- Ti si ga zaklala!
Zatim je snažno udari i htjede je zaklati, ali dođe muž i spasi je govoreći:
- Allaha mi, nije to ona učinila!
Žena pobježe ni sama ne znajući kamo da krene. Imala je nekoliko dirhema pa pođe u jedno naselje u kome vidje okupljene ljude oko čovjeka obješenog o stablo, a bio je na samoj ivici smrti. Žena se obrati ljudima:
- Šta je s tim čovjekom, ljudi?
- Zgriješio je toliko da ga može samo smrt iskupiti, ili tolika i tolika svota novca.
- Uzmite novac i pustite ga! - reče žena. Onda pustiše čovjeka koji se pokaja pred njom i obaveza se pred uzvišenim Allahom da će je služiti do smrti. Nakon toga, sagradi joj ćeliju i smjesti je u nju, a on je sjekao drva i donosio joj hranu. Žena se prepustila pobožnosti, pa se za svakog bolesnika i nevoljnika molila, tako da bi brzo ozdravio...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

466. noć

Kada nastupi četiri stotine šezdeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su toj ženi počeli dolaziti ljudi dok je bila predana bogosluženju u svojoj ćeliji. Uzvišeni Allah odredi da se njenom djeveru zbog koga je kamenovana pojavi bolest na licu, žena koja ju je tukla obolje od gube, a onaj prepredenjak se razbolje toliko da je morao sjediti zbog bolova.

Muž pobožne žene dođe s hadža i upita brata za ženu, a on mu reče da je umrla. Sudija je tugovao za njom vjerujući da je Bog uzeo. Onda ljudi dočuše za tu ženu i počeše dolaziti u njenu ćeliju iz svih krajeva prostrane zemlje, te sudija reče svome bratu:
- Brate moj, hajde pođi toj vrloj ženi, možda će ti Allah iz njene ruke dati lijek.
- Odnesi me njoj, brate - reče ovaj.
Čuo je za nju i muž žene koja je oboljela od kuge, pa je povede pobožnoj ženi. Porodica onog prepredenjaka koji je zbog bolesti sjedio doču za pobožnu ženu, pa i njega odvedoše. Svi se sakupiše pred ulazom u ćeliju. Žena je vidjela sve koji su došli, ali nju niko nije vidio. Čekali su njenog slugu dok nije došao, te ga zamoliše da traži dopuštenje za ulazak. Sluga učini kako je traženo od njega, a žena stavi zar preko lica i stade pored vrata gledajući svoga muža, njegovog brata, lopova i ženu prepoznajući ih, ali oni nju nisu prepoznali. Onda im žena reče:
- Nećete se osloboditi toga što vas je snašlo dok ne priznate svoje grijehe, jer kada rob prizna grijehe Allah mu prašta i daje mu ono radi čega je došao.
- Brate - reče sudija svome bratu - pokaj se Bogu i ne istrajavaj u griješenju. To će biti bolje radi tvoga izbavljenja. Jedan anonimus je rekao:

Evo dana kada će se tiranin sa žrtvom sresti
I skrivenu tajnu Bog će sada otkriti.

Svi grješnici će tada poniženi biti,
A sve pokorne Bog će uzvisiti.

Gospodar naš i Gospodin istinu će pokazati
Bez obzira što će se grješnici ljutiti.

Teško onome ko je Gospoda svog naljutio -
Da će ga Bog kazniti kao da nije znao!

Teško tebi koji si za slavom žudio -
Ona je u bogobojaznosti, zar to nisi znao?

Nakon toga, sudijin brat reče:
- Sada ću reći istinu. S tvojom ženom sam učinio to i to. To je moj grijeh.
Gubava žena reče:
- Kod mene je bila jedna žena kojoj sam pripisala nešto u šta nisam bila sigurna, ali

sam je svjesno istukla. To je moj grijeh.
Onda paralisani reče:
- Ja sam došao jednoj ženi da je ubijem pošto sam je prije toga sablažnjavao i zato što me je odbijala, ali sam zaklao dijete koje je bilo kraj nje. To je moj grijeh.
- Bože moj - reče pobožna žena - kao što si ih suočio s poniženjem nakon griješenja, pokaži im veličinu njihove skrušenosti. Ti možeš sve što hoćeš.
Uzvišeni Bog ih sve izliječi. Sudija poče zagledati ženu, te ga ona upita zašto je gleda, a on reče:
- Imao sam ženu i da nije umrla, tvrdio bih da si to ti.
Žena mu se otkri, te počeše zahvaljivati uzvišenom Bogu što im je darovao da ponovo budu zajedno. Nakon toga svi - sudijin brat, lopov i žena - zamoliše je da im oprosti, te im ona oprosti. Svi su se molili Bogu na tome mjestu dvoreći pobožnu ženu dok ih nije smrt rastavila.

Priča o pobožnoj ženi koja se spasila brodoloma

Priča se da je jedan Muhammedov potomak kazivao:
- Dok sam obilazio Kabu jedne mrkle noći, čuo sam jecaje što su dopirali iz nekog slomljenog srca koje je klicalo:
- O, Velikodušni! Tvoja milost je oduvijek, a moje srce se pridržava zavjeta!
Kada sam čuo taj glas, srce mi ustrepta tako da zamalo nisam umro. Pođoh prema glasu i otkrih da je to glas neke žene.
- Es-selamu alejkum, ženo Božija! - rekoh, a ona odgovori:
- Ve alejkumu-s-selam!
- Zaklinjem te velikim Allahom da mi kažeš kakav je to zavjet koga se tvoje srce pridržava.
- Da me nisi zakleo Svemoćnim, ne bih ti odala tajnu. Pogledaj šta je preda mnom.
Čovjek pogleda i vidje pred njom usnulog dječaka koji je bučno spavao. Onda žena nastavi kazivati:
- Pošla sam na hadž trudna s ovim dječakom. Ukrcala sam se na jednu lađu, pa se more uzburkalo, puhnuli su suprotni vjetrovi i razbila nam se lađa. Spasila sam se na jednoj dasci s lađe i rodila sam ovog dječaka još dok sam bila na dasci. Dok mi je dijete ležalo u krilu, valovi su me šibali...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

467. noć

Kada nastupi četiri stotine šezdeset i sedma noć ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je žena kazivala:

- Kada nam se razbila lađa, spasila sam se na jednoj dasci s lađe i rodila sam ovog dječaka još dok sam bila na dasci. Dok mi je dijete ležalo u krilu, valovi su me šibali, a onda dopliva do mene jedan mornar koji mi reče:
- Allaha mi, zavolio sam te još dok si bila na lađi. Sad sam se, evo, našao kraj tebe i budi moja, inače ću te baciti u more.
- Teško tebi! - rekoh mu. - Zar ti nije dovoljna pouka to što si već vidio? Čovječe, mi smo u nevolji i molimo se da se iz nje izvučemo skrušenošću, a ne griješenjem!
Međutim, on je navaljivao, pa sam se uplašila i želeći da ga prevarim, rekla sam:
- Pričekaj da zaspi ovo dijete.
On uze dijete i baci ga u more i kada sam vidjela kakav zločin učini djetetu, srce mi zadrhta i obuze me bezmjerna tuga. Podigoh glavu prema nebu i rekoh: "O, Ti koji se nalaziš između čovjeka i njegovog srca, oslobodi me ove zvijeri, jer Ti si svemoguć!" Tako mi Boga, tek što sam izgovorila te riječi, iz mora izađe neka zvijer i ščepa mornara s daske, tako da sam ostala sama sve više tugujući i žaleći zbog moga djeteta. Onda sam izgovorila stihove:

Moj dragi sine, moj očinji vide,
Dok tuga me razdire ti nestade!

Ja posmatram kako tijelo tone,
Srce mi se slama od žalosti silne.

I u bolu mome olakšanja nema
Bez dobrote Tvoje, što pomažeš svima.

Ti vidiš, Gospodaru, šta se sa mnom zbiva
Pateći silno zbog gubitka sina.

Smiluj se - sastavi me s njime,
Jer u Te se uzdam, najčvršći moj bedeme.

Bila sam u takvom stanju jedan dan i jednu noć, a narednog jutra ugledah jedra neke lađe u daljini dok su me valovi bacali i vjetrovi gonili dotjeravši me do te lađe čija sam jedra ugledala. Putnici me dohvatiše i izvukoše na lađu. Kada osmotrih, vidjeh svoje dijete među njima, te se bacih prema djetetu vičući: "Ljudi, to je moje dijete! Otkud ono kod vas?!" "Dok smo plovili morem, lađa se odjednom zaustavi i pojavi se

životinja kao veliki grad, a ovaj dječak je sjedio na njenim leđima sisajući palac, i mi ga uzesmo."
Kada sam čula te njihove riječi, ja im ispričah sve što mi se dogodilo, pa zahvalih svome Gospodaru na onome što mi je dao i zavjetovah se da neću napuštati Njegov hram i da neću prestati služiti Mu. Dao mi je sve za šta sam Ga poslije toga molila.
Ja se maših rukom za kesu i htjedoh joj nešto dati, ali mi žena reče:
- Ja tebi treba da dajem, pokvarenjače! Zar da ti pričam o Božijim darovima i plemenitosti, a da istovremeno uzimam od drugih!?
Nisam bio u stanju nagovoriti je da uzme štogod od mene, te je ostavih i odoh recitirajući stihove:

Koliko Allah ima blaga skrivenoga
I nedostupnog pameti čovjeka umnoga!

Kako često lagodnost nakon muka dolazi
I srcu bolnome Bog u pomoć polazi!

Koliko puta si jutrom brinuo
A uvečer si radost dočekao!

Kad već ništa ne budeš mogao učiniti
Valja ti se čvrsto na Uzvišenog osloniti!

Poslanika moli da se za te zauzme -
Za kog se on zauzme, svaku želju dostigne.

Žena se u tome hramu neprekidno molila svome Gospodaru dok je nije smrt stigla.

Ptica o crnom robu čudotvorcu

Priča se da je Malik ibn Dinar, neka mu se uzvišeni Allah smiluje, kazivao:
- Kod nas u Basri dugo nije padala kiša, te smo nekoliko puta izlazili da molimo za kišu, ali ne vidjesmo ni traga da je uslišena naša molba. Onda ja, Atau-s-Sulemi, Sabit al-Bunani, Nedži al-Beka, Muhammed ibn Vaši, Ejjub as-Sihtijani, Habib al-Farisi, Hasan ibn Abi Sinan, Utejba al-Gulam i Salih al-Mazini pođosmo na zajedničko dovište. Djeca izađoše iz škola i počesmo se zajedno moliti, ali ne bi traga da nam je molba uslišana. Dođe podne i ljudi odoše, a ja i Sabit al-Bunani ostadosmo na

dovištu. Kad nastupi noć, ugledasmo jednog crnca lijepog lica, tankih nogu i velikog stomaka. Prilazio nam je u vunenom ogrtaču i kada bi čovjek procjenio sve što je imao na sebi, ne bi vrijedjelo više od dva dirhema. On donese vodu, uze abdest, pa ode u mihrab i klanja dva rekata čiji su svi sastavni dijelovi bili jednaki. Zatim upre pogled u nebo i reče:
- Bože moj, Gospodine i Gospodaru! Dokle ćeš odbacivati molitve svojih robova za ono što neće umanjiti Tvoju moć? Zar je iscrpljeno ono što Ti imaš i jesu li ispražnjene riznice Tvoje moći? Zaklinjem Te Tvojom ljubavlju prema meni da nam odmah daš kišu!
On nije čestito ni izgovorio te riječi, kad se nebo naoblači i pljusnu kiša kao iz otvora mješine. Nismo uspjeli ni otići sa dvorišta, a zagazismo u vodu do koljena...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom odobrenju.

468. noć

Kada nastupi četiri stotine šezdeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Malik ibn Dinar kazivao:
- Crnac nije čestito ni izgovorio te riječi, kad se nebo naoblači i pljusnu kiša kao iz otvora mješine. Nismo uspjeli ni otići sa dovišta, a zagazismo u vodu do koljena čudeći se crncu. Onda mu ja priđoh, kazivao je Malik, i rekoh:
- Bolan, crni čovječe! Zar te nije stid onoga što si rekao?
On se okrenu prema meni i reče:
- Šta sam rekao?
- Mislim na riječi: “Tvoje ti ljubavi prema meni!” Otkud znaš da te voli?
- Bježi od mene, ti koji ne držiš do sebe sama! - povika crnac. - Gdje sam ja bio kada me je podržavao vjerom u jednoga Boga i kada me je odlikovao tako što mi je omogućio da ga spoznam? Zar me nije podržavao samo zato što me voli? Njegova je ljubav prema meni koliko i moja ljubav prema Njemu.
- Polahko, Bog ti se smilovao! - rekoh.
- Ja sam rob - odgovori crnac - i dužnost mi je da se pokoravam svome manjem gospodaru.
Pratili smo ga izdaleka dok ne uđe u kuću jednog trgovca robljem, a bilo je već prošlo pola noći. Odulji nam se druga polovina noći, pa odosmo, a kad svanu jutro dođosmo trgovcu robljem i ja ga upitah:
- Imaš li jednog slugu kojeg bi nam prodao da nas služi?
- Da, imam stotinjak momaka i svi su za prodaju.
I čovjek nam poče pokazivati momke, jednog za drugim, dok ne predstavi sedamdeset momaka, ali među njima nisam vidio onoga roba.

- Nemam drugih - reče čovjek.
Kada već htjedosmo poći, uđosmo u jednu trošnu sobu iza kuće toga trgovca i ugledasmo onog crnca kako stoji.
- Tako mi Gospodara Kabe, to je on! - povikah, pa se vratih trgovcu robljem i rekoh mu:
- Prodaj mi ovoga momka.
- Abu Jahja, to je jedan zlosretni i bezvrijedni sluga. Noću ne radi ništa drugo nego plače, a danju se samo kaje.
- Zato ga i hoću.
Onda robovlasnik pozva roba, kazivao je Ibn Dinar, koji se pojavi pretvarajući se da je sanjiv, i čovjek mi reče:
- Uzmi ga pošto hoćeš, ali ne smatraj mene krivim za sve njegove mahane.
Kupih ga za dvadeset dinara i upitah kako se zove.
- Mejmun - odgovori on, a ja ga uzeh za ruku i pođosmo mojoj kući. Onda mi se sluga obrati:
- Mali moj gospodaru, zašto si me kupio? Allaha mi, ja nisam dobar sluga za ljude!
- Kupio sam te zato da ja služim tebi.
- Zašto to? - upita Mejmun.
- Zar ti nisi naš jučerašnji poznanik s dovišta?
- Jesi li se raspitao o meni?
- Ja sam onaj što je jučer razgovarao s tobom.
Rob nastavi ići, kazivao je Ibn Dinar, dok ne uđe u džamiju gdje klanja dva rekata, pa reče:
- Bože moj, Gospodine i Gospodaru, između mene i Tebe bila je tajna koju si otkrio ljudima i tako me osramotio. Kako mogu sada lagodno živjeti kada i drugi znaju za ono što je bilo među nama? Zaklinjem Te da mi ovoga časa uzmeš dušu!
Zatim Mejmun pade ničice i posmatrao sam neko vrijeme kako ne diže glavu. Pomaknuh ga i vidjeh da je mrtav, Bog neka mu se smiluje. Ispružih mu ruke i noge, pogledah ga i uočih da je nasmijan i da mu je bjelina nadvladala crnu boju lica koje je zračilo svjetlošću i radošću.
Dok smo se mi čudili svemu tome, odjednom na vrata uđe neki mladić i reče:
- Es-selamu alejkum! Neka Allah nagradi i vas i nas zbog našeg brata Mejmuna. Evo kefina pa ga umotajte!
I pruži mi dva tako lijepa kefina kakve nikada nisam vidio, te umotah crnca u njih. Pored njegovog mezara, kazivao je Malik, sada se ljudi mole za kišu i tu mole da im uzvišeni Allah ispuni želje. Kako je divno neko rekao u tom smislu:

Srca što spoznaše nebeskim vrtovima šetaju
Gdje se Gospodnji zastori otkrivaju.

Kada tamo rujno vino ispijaju,
S onim što Bogu približava oni ga miješaju.

Tajnu između Dragog i sebe otkrivaju
A drugom srcu neće da je odaju.

Priča o podvižničkim supružnicima

Priča se da je među Izraelićanima bio jedan čovjek koji je bio bolji od svih njih. Usrdno je obožavao svoga Gospodara, odricao se ovozemaljskih užitaka tjerajući ih iz svoga srca. Imao je ženu koja mu je u tome pomagala pokoravajući mu se u svako doba. Živjeli su izrađujući tanjire i lepeze. Radili su po cijeli dan, a pred kraj dana muž je iznosio ono što su uradili, pa je hodao sokacima i ulicama tražeći kupce kojima bi to prodao. Stalno su postili.
Jednoga dana, dok su postili, radili su do pred kraj dana, kada muž, kao i obično, ponese ono što su napravili tražeći ko će kupiti. Tako naiđe pored vrata jednog čovjeka predanog ovozemaljskom životu, te pored ljudi koji su živjeli u izobilju i na visokim položajima. Čovjek koji je nosio robu bio je svijetla lica, lijep, pa ga ugleda domaćica te kuće, zaljubi se u njega i osjeti veliku želju za njim. Njen muž je bio odsutan, te žena pozva sluškinju i reče joj:
- Možda ćeš nekako namamiti onog čovjeka da nam ga dovedeš.
Sluškinja ode i pozva čovjeka da kupi od njega ono što je imao u ruci, te ga tako skrenu s puta...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

469. noć

Kada nastupi četiri stotine šezdeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je sluškinja izašla pred čovjeka i pozvala ga:
- Uđi, moja gospodarica hoće da kupi to što imaš u ruci, ali najprije hoće da se raspita i vidi šta je to.
Čovjeku se učini da žena govori istinu i ne videći ništa loše u tome, uđe pa sjede kako mu je žena naredila. Ona zatvori vrata za njim, a onda izađe njena gospodarica iz svoje odaje, uhvati ga za galabiju[216] povuče ga i uvede u svoju sobu, pa mu reče:

- Koliko treba da molim da bih bila nasamo s tobom?! Izdaje me strpljenje. Ova kuća je namirisana kadivima, hrana je pripremljena i domaćin je noćas odsutan. Darujem ti sebe, premda su me dugo tražili carevi, ugledni ljudi i oni koji imaju uticaja, ali ja nisam marila ni za jednoga od njih!
Tako je ona podužе govorila čovjeku koji nije podizao pogled sa zemlje stideći se uzvišenoga Allaha i strahujući od Njegove bolne kazne, kao što pjesnik reče:

Kako često je između mene i grijeha velikoga
Stajao samo stid od Allaha moćnoga!

Tek stid je lijek bio za grijehe moje -
Kad stid ode i grijeha nestalo je!

Taj čovjek se htio spasiti od žene, ali nije mogao, te joj reče:
- Želim nešto od tebe.
- Šta to? - upita žena.
- Hoću čiste vode da je iznesem na najviše mjesto u tvojoj kući da tamo obavim posao i operem nečistoću koju ti ne mogu pokazati.
- Kuća je prostrana - reče žena. - U njoj ima skrovitih mjesta i budžaka. Kuća je pripremljena za čišćenje.
- Hoću samo da se popnem visoko - navaljivao je čovjek.
- Popni ga na najviši balkon u kući - reče domaćica sluškinji koja se pope s njim na najviše mjesto, pa mu dade posudu s vodom i siđe. Čovjek uze abdest, klanja dva rekata i pogleda prema zemlji u namjeri da se baci. Učini mu se odveć visoko, pa se uplaši da će se polomiti dok dospije do zemlje. On pomisli kako će se ogriješiti prema uzvišenom Bogu i pomisli na njegovu kaznu, pa mu se učini da je nepotrebno samožrtvovanje i prolijevanje krvi, te on reče:
- Bože moj i Gospodaru, Ti vidiš šta me je snašlo i moje stanje nije tajna za Tebe. Ti si svemoguć.
Neki anonimni čovjek u tom smislu je rekao:

I duša i srce na Te ukazuju,
I najveće tajne Tebi se otkrivaju.

Kad govorim, ja tebe dozivam,
A kad šutim na te ukazujem.

O, Ti kome se drug ne može dodati,
Dolazim Ti odan neimaštini.

Nadam se i misao nadu okrijepit će,
Dok mi srce, kao što vidiš, već uzlijeće.

Najteže je kad moraš dušu svoju dati,
Al' i to je lahko kad odrediš Ti.

Ako me spasiš u svojoj milosti -
Ti si, nado moja, u stanju to učiniti.

Tada se čovjek baci s najvišeg balkona, a Allah mu posla meleka koji ga ponese na krilima i spusti ga na zemlju zdrava, tako da mu se nije dogodilo ništa. Našavši se na zemlji, čovjek zahvali uzvišenom Allahu na zaštiti koju mu je pružio i na milosti koju mu je ukazao.
Tako on bez ičega pođe svojoj ženi. Već je bio zakasnio. Uđe u kuću ne noseći ništa, a žena ga upita zašto je zakasnio, šta je učinio s onim što je odnio i kako se vraća bez ičega. Čovjek joj ispriča u kakvom iskušenju se našao, te da je skočio s onoga mjesta, a Bog ga je spasio. Na to žena reče:
- Hvala Bogu koji je odagnao od tebe iskušenje i što je stao između vas - a onda nastavi:
- Komšije su navikli, čovječe, da svake noći ložimo vatru. Ako nas noćas vide bez vatre, znat će da smo bez igdje ičega. Allahu ćemo biti zahvalni prikrivajući svoje stvarno stanje i što ćemo večerašnji post spojiti sa jučerašnjim, te tako što ćemo noć provesti moleći se uzvišenom Bogu.
Žena priđe peći, napuni je drvima i upali vatru kako bi zavarala komšinice, te poče kazivati:

Svoju tugu i strast ja ću sakriti
I da susjede zavaram, vatru ću naložiti.

Na ono što je Gospod dosudio ja ću pristati -
možda će moj jad vidjeti i oprostiti.

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

470. noć

Kada nastupi četiri stotine sedamdeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je žena naložila vatru zavaravajući susjede. Onda je ustala s mužem, uzeli su abdest i počeli klanjati, kad naiđe komšinica moleći da naloži vatru žarom iz njihove peći.
- Eno ti peć! - rekoše joj oni.
Kad žena priđe peći da uzme žara, povika:
- Hej, ti! Pazi da ti hljeb ne izgori!
- Čuješ li šta reče ona žena? - upita supruga muža.
- Ustani pa pogledaj - reče on, a žena ustade i pođe peći koja je bila puna čistoga i bijelog hljeba. Žena uze pogače i ode mužu zahvaljujući uzvišenome Allahu za opće dobro koje im je dao i za sreću koju im je pričinio. Potom jedoše hljeba i napiše se vode zahvaljujući uzvišenome Allahu. Onda žena reče mužu:
- Hajde da se pomolimo uzvišenome Allahu, možda će nam dati nešto što će nas spasiti teškoga života i mukotrpnog rada, i što će nam pomoći da se posvetimo bogosluženju i potčinjavanju Bogu.
- Dobro - reče čovjek koji zatim prouči dovu svome Gospodaru, dok je žena na njegovu dovu uzvikivala “Amin!” Utom se tavanica otvori i spusti se jedan rubin koji osvijetli kuću. Oni se počeše još više zahvaljivati silno se radujući tome rubinu. Molili su se koliko je uzvišenom Allahu bila volja. Pred kraj noći zaspaše i žena usni da je ušla u Džennet u kome je vidjela mnoštvo poredanih stolica i postavljenih govornica. “Kakve su ovo govornice i kakve su ovo stolice?” pitala je, a neko joj odgovori: “Ove govornice su za Božije poslanike, a stolice su za istinoljubive i dobre ljude.” “Gdje je stolica za moga muža, toga i toga?” “Ovo je”, rekoše joj. Ona pogleda stolicu i vidje u njoj rupu, pa upita: “Kakva je ovo rupa?” “To je rupa u kojoj je bio rubin koji se spustio kroz tavanicu vaše kuće.”
Žena se trgnu iz sna plačući i tužna zbog krnjavosti stolice svoga muža među svim onim stolicama istinoljubivih, te ona reče:
- Čovječe, prouči dovu svome Gospodaru da ovaj rubin vrati na njegovo mjesto. Lakše će nam biti da se kratko vrijeme borimo protiv neimaštine i gladi nego da ostane ona rupa na tvojoj stolici među vrlim ljudima.
Čovjek prouči dovu svome Gospodaru, te rubin poletje uvis, prema krovu, dok su ga oni posmatrali. Ostali su siromašni i pobožni dok se ne sretoše sa uzvišenim Allahom.

Priča o al-Hadždžadžu i tamničaru

Priča se da je al-Hadždžadž ibn Jusuf as-Sakafi tjerao jednog uglednog čovjeka i kada se ovaj našao pred njim al-Hadždžadž mu reče:
- Božiji dušmane! Meni je Allah dao vlast nad tobom! Nosite ga u tamnicu, okujte ga u tijesne i teške okove; sagradite mu ćeliju iz koje ne može izaći, niti mu ko može ući!
Tako čovjeka odvedoše u tamnicu, dovedoše kovača i donesoše okove. Kada kovač poče udarati čekićem, čovjek podiže glavu, pogleda u nebo i reče: "Samo On stvara i upravlja".{217}
Kovač završi posao a tamničar udesi ćeliju, stavi ga u nju sama samcijata, tako da zatvorenika obuzeše nemir i briga, dok je jedan misteriozni glas kazivao ove stihove:

Ti si moj murid, željo muridova,{218}
Tvoja sveopća dobrota potpora je moja.

Nije za Te tajna šta se sa mnom zbiva -
Samo da me Ti pogledaš, duša mi sniva.

U tamnicu me baciše i tu muče me -
Teško meni u izgnanstvu samotnome.

Spominjem Te i u samoći Tobom se tješim,
Samo time se bavim kad ne mogu da usnim;

Briga nemam kad Ti si zadovoljan -
Tebi je znano sve što u srcu imam.

Kada pade noć, tamničar ostavi stražara pored zatvorenika i ode kući. Ujutro dođe da obiđe čovjeka i vidje bačene okove, a od čovjeka nije bilo ni traga. Tamničar se uplaši i bio je siguran da će umrijeti, te on pođe kući, oprosti se s porodicom, uze svoje pokrove i mirise koje stavi pod skute i ode al-Hadždžadžu. Kad stiže k njemu, al-Hadždžadž osjeti mirise pa reče:
- Šta je to?
- Gospodaru - odgovori tamničar - ja sam donio te mirise.
- Šta te je ponukalo na to?
Tamničar mu ispriča šta se dogodilo s onim čovjekom...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

471. noć

Kada nastupi četiri stotine sedamdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je tamničar obavijestio al-Hadždžadža šta je bilo s onim čovjekom, a ovaj mu reče:
- Teško tebi! Jesi li čuo da je nešto rekao?
- Jesam. Dok je kovač udarao čekićem, on je gledao u nebo i rekao je: “Samo On stvara i upravlja.”
- Zar ne znaš da je to što je izgovorio u tvome prisustvu oslobodilo ga dok si bio odsutan? Jedan nepoznati pjesnik je u tom smislu kazao:

Gospodaru, koliko nevolja si me spasio Ti -
Da nije Tebe ne bih mogao sjesti ni ustati!

Koliko si puta ni broja im nema
Odvratio put od mene nesrećama!

Priča o čudotvornom kovaču

Priča se da je neki dobri čovjek čuo da u tome i tome gradu ima kovač koji stavlja ruku u vatru i vadi iz nje vrelo željezo, a da mu vatra ne naudi. Dobri čovjek odluči da pođe u taj grad i da se raspita za kovača. Ljudi ga uputiše na kovača i dobri čovjek vidje da on zaista radi onako kako su opisali. Čekao je dok kovač ne završi posao, a onda mu priđe, pozdravi ga i reče:
- Htio bih da noćas budem tvoj gost.
- Bit će mi drago - reče kovač pa povede čovjeka kući, večera s njim i zaspaše zajedno. Dobri čovjek ne vidje nikakvog traga o tome da kovač ustaje ili klanja. Onda pomisli: “Možda se krije od mene.” Provede on kod kovača drugu i treću noć i vidje da kovač uz obavezni namaz klanja još samo sunnet, te da vrlo malo klanja noću. Onda mu reče:
- Brate, čuo sam čime te je Allah obdario i vidio sam šta si zaista u stanju učiniti. Pratio sam tvoju usrdnost u klanjanju i nisam vidio ništa posebno što zaslužuje izuzetno darivanje. Otkuda ti ta moć?
- Ispričat ću ti otkuda mi to. Zaljubio sam se u jednu djevojku kojom sam bio naprosto opsjednut. Često sam je sablažnjavao, ali nisam uspio zbog njene predanosti pobožnosti. Dođe jedna sušna, gladna i teška godina. Nije bilo hrane, a glad je bila velika. Dok sam ja jednog dana sjedio, neko pokuca na vrata, te ja izidoh i vidjeh tu djevojku kako stoji.

- Brate - reče djevojka - navalila je velika glad, pa sam uprla pogled u te ne bi li me nahranio Allaha radi.
- Zar ne znaš kakva je bila moja ljubav prema tebi i šta sam sve prepatio zbog tebe? Neću ti dati ništa da jedeš dok mi se ne podaš.
- Radije ću umrijeti nego pred Bogom zgriješiti - reče žena i ode.
Dva dana kasnije, dođe opet i reče isto ono što je rekla i prvi put, a ja njoj dadoh isti odgovor. Ona uđe u kuću i sjede, ni živa ni mrtva. Kada donesoh hranu pred nju, ona izbulji oči i reče:
- Nahrani me radi velikoga Allaha.
- Ne, bogami, dok mi se ne podaš.
- Bolje mi je i umrijeti, nego griješiti prema uzvišenom Allahu.
Žena ustade i ostavi hranu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

472. noć

Kada nastupi četiri stotine sedamdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je žena rekla onome čovjeku kad joj je donio hranu:
- Nahrani me radi velikog Allaha.
- Ne dok mi se ne podaš.
- Bolje mi je i umrijeti nego griješiti prema uzvišenom Allahu.
Potom je ustala, ostavila hranu i izašla. Nije okusila ništa, nego je recitirala stihove:

Jedini i dobrostivi prema svim stvorenjima,
Ti čuješ kako se žalim bremenita jadima.

Velika nevolja mene je zadesila -
I od malo jada mojih riječ bi zastala.

Kao da sam žedna osoba koja vodu gleda,
Ali mi se napojiti nikako ne da.

Duša bi htjela to jelo sad kušati
Čiji ukus će nestati, a grijeh će ostati.

Nakon toga, nije se pojavljivala dva dana, a onda opet pokuca na vrata. Izađoh i vidjeh da joj se glas oduzimao od gladi.

- Brate - reče žena - dovijanje mi je dodijalo i nikome ne mogu pokazati svoje lice osim tebi. Hoćeš li me nahraniti radi uzvišenoga Allaha?
- Ne dok mi se ne podaš - rekoh.
Žena uđe u kuću, sjede, a ja nisam imao spremljene hrane. Kada spremih jelo, stavih ga u zdjelu, jer Božija milost me bijaše dotakla, te pomislih: "Teško tebi! Ova žena nema dovoljno pameti ni vjere, a lišena je hrane bez koje više ne može izdržati. Ona te odbija svaki put, a ti završavaš griješeći prema uzvišenom Allahu! Bože moj, kajem Ti se zbog svojih primisli!"
Dođoh ženi s hranom i rekoh joj:
- Jedi i ne boj se! To je radi uzvišenog Allaha!
Ona upre pogled u nebo i reče:
- Bože, ako ovaj čovjek govori iskreno, učini da mu vatra ne može ništa na ovome ni na onom svijetu! Ti si svemogući i dostojan da uslišiš moju molbu!
Ja ostavih ženu i pođoh da ugasim vatru u mangali. Bila je polovina zime i bilo je hladno. Jedna žeravica mi pade na tijelo, ali ne osjetih bol, po volji uzvišenog Allaha. Pade mi na um da je dova one žene uslišena. Uzeh žeravicu u ruku, ali me nije pržila. Onda uđoh toj ženi i rekoh:
- Raduj se, Allah je uslišio tvoju molbu...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

473. noć

Kada nastupi četiri stotine sedamdeset i treća noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je kovač kazivao kako je ušao toj ženi i rekao joj:
- Raduj se, Allah je uslišio tvoju molbu!
Ona ispusti zalogaj iz ruke i uskliknu:
- Bože, kao što si na njemu ispunio moju želju i uslišio moju dovu, tako uzmi moju dušu, jer Ti si svemoguć!
Bog joj uze dušu istog časa, neka joj se On smiluje. Jedan nepoznati je u tom smislu rekao:

Dovu je učila i Gospod je dovu uslišio;
On se zbog zablude kajao, pa je i to primio.

On je ženi strasnu želju ispunio
I ono što je željela On joj je donio.

Došla je na njegova vrata moleći

U jadu svome k njemu put tražeći.

U zabludi svojoj nije se prestao uzdati
Da će njome strast svoju zadovoljiti.

Nije znao šta će Allah poželjeti,
Da će kajanje njegovo uslišiti.

Allah će svakome nafaku dati,
A ko je nema nek Njemu se uputi.

Priča o čovjeku s oblakom

Priča se da je među Izraelićanima bio jedan čovjek koji je spadao među pobožne ljude čuvene po predanosti bogosluženju, odvojenosti od svijeta i asketizmu. Kada bi Boga nešto molio, uslišio bi njegovu molbu; kada bi nešto tražio, dao bi mu i ispunio mu želju.
Taj čovjek je putovao po planinama i noći provodio moleći se Bogu. Uzvišeni Allah mu dade moć nad jednim oblakom koji je išao svuda za njim lijući obilnu kišu, a on je njome uzimao abdest i pio. Trajalo je to tako dok čovjek nije posustao za izvjesno vrijeme, te Allah odvoji od njega oblak i uskrati mu svoju pažnju.
Čovjek se zbog toga silno ražalosti. Tugovao je i neprestano čeznuo za onim vremenom Božije milosti. Jadikovao je, uzdisao i žalio se. Jedne noći, dok je spavao, neko mu u snu reče: "Ako hoćeš da ti Allah vrati tvoj oblak, otiđi tome i tome caru u tu i tu zemlju, pa ga zamoli da on uzvišenom Allahu prouči dovu za te. Tada će ti uzvišeni Allah vratiti oblak i dovest će ti ga zahvaljujući njegovim dobrim dovama."
Zatim taj glas izgovori stihove:

Otiđi emiru dobrom i pravednom
S molbom svojom velikom, nasušnom.

Ushtjedne li on Allaha zamoliti,
Obilni pljusak tebi će darivati.

Nad svim carevima on se uzdigao
I nijedan mu ravan nije postao.

Kod njega ćeš samo takva djela sresti
Koja će te radovati i veseliti.

Pođi mu preko planina i pustara,
Usrdno idi ne bojeć se umora.

Čovjek se otisnu na put prevaljujući zemlje dok ne stiže u onu zemlju koja mu je spomenuta u snu. On upita za cara i uputiše ga, te čovjek dođe do carskog dvorca pred čijom kapijom je jedan sluga sjedio na ogromnoj stolici i u impozantnoj odjeći. Došljak stade, pozdravi ga, a sluga mu odgovori na pozdrav i upita:
- Šta ti treba?
- Ja sam čovjek kome je učinjeno nažao, pa sam došao caru da mu ispričam svoj slučaj.
- Danas ne možeš k njemu - odgovori vratar - jer je za one koji mu dolaze s molbom odredio jedan dan u sedmici kada mogu ući, a to je tog i tog dana. Idi svojim putem do određenog dana.
Pobožnom čovjeku se ne dopade carevo skrivanje od ljudi, pa reče:
- Kako on može biti jedan od prijatelja uzvišenog Allaha kad se tako ponaša?
Zatim ode da pričeka određeni dan. Kada osvanu dan koji je spomenuo vratar, pričao je pobožni čovjek, dođoh i vidjeh pred kapijom ljude koji su čekali dopuštenje da uđu. Stadoh s njima, a onda se pojavi vezir u divnome ruhu, sa slugama i robovima ispred sebe, te reče:
- Neka uđu oni koji imaju molbe.
Ljudi uđoše, te uđoh i ja u mnoštvu i vidjeh cara kako sjedi. Pred njim su bili uglednici njegovoga carstva, poredani prema činu i stepenu moći. Vezir ustade i poče privoditi jednog po jednog dok ne dođe red na me. Kada me vezir dovede, car me pogleda i reče:
- Dobro došao, ti s oblakom! Sjedi da obavim posao s tobom.
Zbuniše me careve riječi, premda sam bio svjestan njegovog prvenstva i ugleda. Kada završi s ljudima, car ustade, pa ustadoše i vezir i uglednici carstva, a onda me car uze za ruku i povede u svoj dvor. Pred dvorskom kapijom ugledah crnog roba u divnoj odjeći nad čijom glavom je bilo oružje, a s lijeve i desne strane štitovi i lukovi. Rob ustade pred carem, pohita da izvrši njegove zapovijedi i da obavi ono što mu je potrebno. Rob otvori dvorsku kapiju, pa car uđe vodeći me za ruku. Odjednom ugledah ispred njega mala vrata koja car lično otvori, pa uđe u jednu ruševnu sobu u kojoj nije bilo ničeg osim sedžade, bokala za abdest i nekoliko palminih listova.

Car svuče odjeću koju je imao na sebi, obuče grubi ogrtač od bijele vune i stavi na glavu kapu od klobučine. Zatim sjede, pa posadi i mene i pozva svoju ženu po imenu, a ona se odazva:
- Evo me!
- Znaš li ko nam je danas gost?
- Znam, to je čovjek s oblakom.
- Izađi, nemoj se ustručavati.
Onda se pojavi žena, kazivao je pobožni čovjek. Bila je nestvarna s licem koje je sijalo poput mjeseca. Na sebi je imala vuneni ogrtač i veo...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

474. noć

Kada nastupi četiri stotine sedamdeset i četvrta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je onaj car pozvao svoju ženu, te se ona pojavila lica koje je sijalo kao mjesec, s grubim vunenim ogrtačem na sebi i s velom. Onda car reče:
- Hoćeš li da čuješ priču o nama ili da proučimo dovu za te pa da ideš?
- Htio bih čuti priču o vama, i to bi mi bilo najmilije.
- Moji očevi i djedovi - poče car - smjenjivali su se na prijestolju, tako što je najstariji naslijeđivao carevinu od najstarijega, dok nisu poumirali i dok nisu vlast meni predali. Ja sam htio putovati po svijetu i pustih ljude da upravljaju sami sobom, ali se pobojah da ne dođu u iskušenje, da se ne naruše zakoni i da se ne raspadne jedinstvo u vjeri. Zato ostavih sve onako kako je bilo. Svakome čovjeku odredih plaću, obukoh carsko ruho, postavih robove na kapije ne bih li zaplašio zle ljude i odagnao ih od dobrih ljudi, te odredih kazne. Kada posvršavah sve te poslove, dođoh svojoj kući, svukoh odjeću i obukoh ovo što sada vidiš. Ovo je moja amidžična koja me podstiče na asketski život i pomaže mi u bogosluženju. Danju pletemo palmino lišće i od onoga što dobijemo za njega bude nam uvečer za večeru. Tako smo proveli već četrdeset godina. Ostani s nama, Bog ti se smilovao, dok ne prodamo hasure, pa ćeš s nama jesti i noćiti kod nas. Poslije toga, idi svojim putem, ako Bog da.
Pred kraj dana, dođe jedan stasiti sluga, uze ono što su izradili od palminog lišća i odnese na trg. Prodade rukotvorine za jedan karat, pa kupi za taj novac hljeba i boba i donese im Tako večerah i zanoćih kod njih. Oko pola noći, oni ustadoše da klanjaju plačući.
U zoru, car reče:
- Bože moj, ovaj Tvoj rob traži da mu vratiš oblak, Ti si to kadar! Bože moj, pokaži da si uslišio njegovu molbu i vrati mu oblak.
Žena je govorila “Amin”, kazivao je pobožni čovjek, kad se na nebu pojavi oblak i

car mi reče
- Raduj se!
Nakon toga se oprostih s njima i odoh dok je oblak kao i ranije plovio iznad mene. Poslije je Allah uslišio svaku moju molbu zbog poštovanja prema njima, a ja sam kazivao stihove:

Moj Gospodar divne robove ima -
Srca im borave u zanosnim vrtovima.

Pokrete njihovih tijela sad je smirila
Čista Tajna što im se u grudima nastanila.

Vidim kako šute pred Gospodom Skrušeni
I kao javu gledaju svijet nedostupni.

Priča o kršćanki koja je primila islam

Priča se da je zapovjednik pravovjernih Omer ibnu-l-Hattab, Bog mu se smilovao, spremio dio muslimanske vojske prema neprijatelju u Siriji i ta vojska je zaposjela čvrst obruč oko jedne sirijske utvrde. Među muslimanima su bila dva brata koje je Allah obdario žustrinom i odvažnošću prema neprijatelju. Zapovjednik te utvrde reče svojim komandirima i ostalim junacima:
- Kada bismo dvojicu tih muslimana zarobili, ili ubili, izbavio bih vas od ostalih muslimana. Neprestano su smišljali kako da uhvate te muslimane, i kako da im postave zamke. Broj onih koji su se dovijali kako da ih nadmudre povećavao se dok ne zarobiše jednog od njih, a drugi poginu kao šehid.
Zarobljenog muslimana unesoše u utvrdu čiji zapovjednik pogleda zarobljenika i reče:
- Ako ubijemo ovoga, snaći će nas nesreća, a nije dobro ni da ga vratimo muslimanima... Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

475. noć

Kada nastupi četiri stotine sedamdeset i peta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su neprijatelji odnijeli zarobljenog muslimana zapovjedniku utvrde koji ga je pogledao i rekao:
- Ako ubijemo ovoga, snaći će nas nesreća, a nije dobro ni da ga vratimo muslimanima. Volio bih da primi kršćanstvo, te da nam bude potpora i uzdanica.

Onda jedan patrijarh reče:
- Zapovjedniče, ja ću ga dovesti u iskušenje, tako da se odmetne od svoje vjere. Arapi veoma vole žene, a ja imam lijepu i zanosnu kćer. Čim bi je vidio, došao bi u iskušenje.
- Prepuštam ga tebi i vodi ga!
Patrijarh odvede muslimana svojoj kući, a djevojku obuče u odjeću koja je isticala njenu ljepotu i ljupkost. Onda uvede čovjeka u kuću, pripremi hranu, a mlada kršćanka dođe pred njega kao sluškinja pokorna svome gospodaru i koja samo čeka da joj nešto naredi da bi mu se povinovala. Kada musliman vidje šta mu dođe, on se pouzda u Allaha, obori pogled, prepusti se pobožnim mislima o svome Gospodaru i učenju *Kur'ana,* a imao je lijep glas koji je dušu dirao. Kršćanka se u njega silno zaljubi i potpuno se prepusti velikoj strasti.
Trajalo je to sedam dana, te djevojka poče govoriti:
- Kad bi pristao da ja pređem na islam!
Jedan nepoznati je o tome ispjevao stihove:

Dok srce za tobom čezne zar ćeš me napustiti?
Dušu ću za te dati i u srcu te nastaniti.

Rado ću sve drage svoje ostaviti,
I vjeru ću kao britku sablju napustiti -

Svjedočim da osim Allaha gospodara nema
I nema sumnje pred tim čvrstim dokazima.

Možda će me Bog s njime spojiti
I srce planulo ljubavlju možda će rashladiti.

Možda će se kapija zatvorena raskriliti
I tuga će se u radost možda preobraziti.

Kada je djevojku već izdalo strpljenje i kad joj postade teško na duši, ona se baci pred muslimana govoreći:
- Tako ti vjere tvoje, hoćeš li me saslušati?
- Šta imaš reći? - upita on.
- Kazuj mi suštinu islama.

On joj izloži suštinu, te djevojka prihvati islam. Zatim se ona očisti, a mladić je nauči kako se klanja i kada djevojka sve to obavi, reče:
- Brate, zbog tebe sam prihvatila islam, jer želim da se zbližim s tobom.
- Islam ne dozvoljava sklapanje braka bez dva pouzdana svjedoka, bez mehra i staratelja, a ja nemam svjedoke, mehr ni staratelja. Kad bi smislila kako da izađemo s ovoga mjesta, imao bih nade da dospijemo do islamskih zemalja, a obećavam ti da u islamu neću imati druge žene pored tebe.
- Smislit ću nešto - reče djevojka koja zatim pozva oca i majku i reče im:
- Srce ovog muslimana je omekšalo i on hoće da primi našu vjeru. Ja sam mu se obećala, ali je on rekao: “Ne mogu to uraditi u zemlji u kojoj je ubijen moj brat. Kada bih otišao odavde da srce utješim, učinio bih ono što se od mene očekuje.” Ne bi bilo loše da me pustite s njim u neki drugi grad, a ja jamčim vama i caru da ću učiniti ono što želite.
Djevojčin otac ode njihovom zapovjedniku i upozna ga s tim. Zapovjednik se silno obradova i naredi da je odvedu s muslimanom u naselje koje je ona spomenula. Tako njih dvoje izađoše, stigoše u određeno naselje u kome provedoše jedan dan, a kada pade mrak, krenuše na put prevaljujući razdaljinu, kao što reče pjesnik:

Vele: Došlo je vrijeme da se putuje
A ja kažem: Dokle da se putovanjem ucjenjuje?

Svejedno mi je, makar pustarom putovao,
Makar milju za miljom svijetom prevaljivao.

Ma gdje se moj dragi htio zaputiti,
Ja ću do te zemlje put prevaliti.

Moja strast će dotle jedini vodič biti
I bez vodiča pravim putem me voditi...

Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

476. noć

Kada nastupi četiri stotine sedamdeset i šesta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da su zarobljeni musliman i djevojka ostali do kraja dana u naselju koje je ona odabrala, a kada pade mrak, otisnuše se na put ne zaustavljajući se

cijelu tu noć. Mladić je jahao konja posadivši djevojku iza sebe. Hitao je do pred zoru, a onda skrenu s puta pa spusti djevojku, uzeše abdest i klanjaše sabah. Dok su oni klanjali, začuše zveket oružja, zveckanje đemova, razgovor i topot kopita.
- Ovo je kršćanska potjera - reče mladić. - Stigli su nas. Šta sada da smislimo kad se konj umorio toliko da nije u stanju preći nijedan hvat puta?
- Bolan ne bio! Zar si se uplašio?
- Jesam - odgovori mladić.
- A šta je s onim što si mi pričao o moći svoga Gospodara i o njegovom priticanju u pomoć onima kojima je potrebna? Dođi da mu se pomolimo i dovu učinimo, možda će nam priteći u pomoć i smilovati nam se, neka Mu je slava.
- Bogami, lijepo si to kazala!
Oni se počeše moliti uzvišenom Allahu, pa mladić izgovori i stihove:

Zaista si mi potreban svakoga trena
Makar mi na glavi bili vijenac i kruna.

Najveća si mi potreba i kad bih želju ostvario,
Nikakve potrebe više ne bih ni imao.

Ti mi ništa nećeš zabraniti,
Već će potok tvoje milosti bujati.

Od Tebe se odvajam svojim grijesima;
Bože blagi, Tvoja milost je svud prisutna.

Ti što brigu odagnavaš, rastjeraj mi tuge Ti,
Jer ko drugi može mi olakšati?

Dok je mladić učio dovu a djevojka govorila “Amin!”, približavao se topot konja i tada mladić ču riječi svoga brata šehida kako govori:
- Brate moj, ne boj se i ne žalosti se! Izaslanici su dospjeli do Allaha, a on vam je poslao svoje meleke da vam budu svjedoci pri sklapanju braka. Uzvišeni Allah se ponosi vama pred melecima.
On vas daruje nagradom sretnika i šehida, i za vas je stvorio zemlju. Sutra ćeš osvanuti na brdima Medine, pa kada se nađeš s Omerom ibnu-l-Hattabom, neka je Bog zadovoljan njime, prenesi mu selam od mene i reci mu: “Neka ti Bog da svako dobro

za islam! Bio si iskren i usrdan.”
Potom meleci podigoše glas zaželjevši dobro njemu i njegovoj ženi, govoreći mu: “Uzvišeni Allah je odredio da bude tvoja žena dvije hiljade godina prije nego što je stvorio vašeg praoca Adema, Bog ga spasio.”
Njih dvoje bijahu omamljeni radošću, srećom, sigurnošću; njihova vjera bijaše još čvršća, koračanje putem bogobojaznih još sigurnije. Kada osvanu jutro, oni klanjaše sabah. Omer ibnu-l-Hattab, neka je Bog zadovoljan njime, imao je običaj krajem noći klanjati sabah, a katkad je odlazio u mihrab s dvojicom ljudi za sebe. Počinjao je učenjem Kur'anskog poglavlja *al-Anam,* ili poglavlja *an-Nisa* tako da se probudiše oni koji su spavali, abdest počeše uzimati oni koji su za abdest i dođoše oni koji su bili daleko. Tek što je klanjao prvi rekat, džamija se ispuni ljudima, te on klanja drugi rekat učeći kratke sure. Toga dana klanjao je prvi rekat s kratkom surom, a tako isto i drugi. Kada predade selam[219] pogleda svoje drugove i reče:
- Pođimo u susret mladencima!
Njegovi drugovi se začudiše ne razumijevajući o čemu govori. Halifa pođe naprijed, a drugovi za njim dok ne stigoše na gradsku kapiju. Mladić ugleda svjetlost i znamenja Medine, pa pođe gradskoj kapiji sa ženom koja je išla za njim. Omer ga dočeka s muslimanima pozdravljajući ga. Kad uđoše u grad, Omer naredi, Bog mu se smilovao, da se priredi pir na koji dođoše muslimani i ugostiše se. Mladoženja ode s nevjestom u đerdek i uzvišeni Allah mu podari djecu s njom...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

477. noć

Kada nastupi četiri stotine sedamdeset i sedma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Omer ibnu-l-Hattab, neka je Bog zadovoljan njime, naredio da se priredi pir na koji dođoše muslimani i ugostiše se. Mladoženja ode s nevjestom u đerdek i Allah mu podari s njom djecu koja su ratovala na Božijem putu čuvajući čast svoga roda. Divno li je rečeno u tom smislu:

Gledam te kako plačeš i tužiš na vratima
Al' odgovor ne stiže tebi nit' moliocima.

Kada te nevolja zadesi i jadi te more
I vrata Voljenog pred tobom se zatvore

Tad, nesretniče, Gospodara svog prizovi

I kaj se kao što kaju se ljudi svi.

Možda će kiša oproštaja sve što se zbilo sprati
I možda će grješnici nagrađeni biti.

Makar u okovima bili, sužnji se spašavaju
I oni u tamnicu bačeni se oslobađaju.

Potom su živjeli najlagodnijim životom i presretni dok im ne dođe Rušiteljica Užitaka i Razbijačica Skupova.

Priča o Ibrahimu al-Hassasu i kršćanskoj princezi

Priča se da je gospodin Ibrahim al-Hassas, Bog mu se smilovao, kazivao:
- Jednoga dana, duša mi zaište da pođem u nevjerničku zemlju. Obuzdavao sam svoju dušu, ali je nisam mogao obuzdati. Uzalud sam nastojao da odagnam tu ideju. Potom sam otišao i obilazio nevjerničke zemlje, a Bog je brinuo o meni i čuvao me, tako da je svaki kršćanin koga sam sreo obarao pogled i odlazio od mene.
Najzad stigoh u jedan grad pred čijom kapijom ugledah grupu naoružanih robova koji su u rukama držali željezne kukaste štapove. Kada me ugledaše, robovi skočiše na noge i upitaše me:
- Jesi li ti liječnik?
- Jesam - odgovorih.
- Pođi caru - rekoše stražari i odvedoše me njemu. Vidjeh da je to moćan i uticajan car. Pošto uđoh, car me pogleda i reče:
- Jesi li ti liječnik?
- Jesam - odgovorih.
- Odvedite ga k njoj i objasnite mu kakvi su uvjeti prije nego što uđe.
Izvedoše me odatle, objašnjavajući mi:
- Car ima jednu kćer koja boluje od teške bolesti. Liječnici nisu u stanju da je izliječe. Car je pogubio svakog liječnika koji je dolazio i liječio je, a nije bilo koristi od toga liječenja. Ti sada gledaj kako ćeš!
- Car me je uputio princezi pa me vodite - rekoh.
Dovedoše me do njenih vrata, te ja priđoh i pokucah, a ona povika iznutra:
- Uvedite mi liječnika koji zna čudesnu tajnu!
Zatim je recitirala:

Otvorite vrata, jer liječnik je došao;
Pogledaj me - imam čudo golemo!

O, bliski dokle ćeš dalek biti,
I ti, daleki, dokle ćeš blizak biti?

Među vama kao da sam u tuđini
I tuđina bih zaboravila, za volju istini.

Vjerskim srodstvom sada smo vezani,
I ko li je sada voljen, a ko zaljubljeni.

On je mene na sastanak pozvao
Kad se svaki zlobnik i zlotvor sakrio.

Nemojte me grditi i nemojte karati
Jer ja vam više neću odgovarati.

Za nestalim i prolaznim neću mariti,
Već samo ću za vječnim žuditi.

Odjednom, neki starac hitro otvori vrata i reče:
- Ulazi!
Ja uđoh i vidjeh da je odaja prekrivena cvijećem. U jednom uglu bila je spuštena zavjesa iza koje je dopiralo slabašno stenjanje što je dolazilo iz iznurenog tijela. Sjedoh naspram te zavjese i htjedoh pozdraviti selamom, ali se sjetih Poslanikovih riječi, Bog mu se smilovao i spasio ga: "Ne nazivajte prvi selam Židovima i kršćanima, a kada ih sretnete na putu, satjerajte ih na njegov najuži dio." Zato se uzdržah, ali se ona oglasi iza zavjese:
- Kamo monoteistički selam, Hassase?
Ja se zabezeknuh, kazivao je Hassas, i rekoh:
- Otkuda me znaš?
- Kada su srca i misli čiste, jezici rječito govore o tajnama u dušama. Jučer sam molila Boga da mi pošalje koga od svojih odabranika u čijim rukama je moj spas, pa se iz jednog ugla moje odaje čuo glas: “Ne tuguj - poslat ćemo ti Ibrahima al-Hassasa!”

- Šta je s tobom? - upitah djevojku, a ona mi reče:
- Prije četiri godine ukazala mi se očigledna istina koja mi je inače sagovornik, prijatelj i drug. Moji sunarodnici su me posmatrali misleći koješta i pripisujući mi ludilo. Svaki ljekar koji mi je dolazio još više me je uznemiravao i svaki posjetilac mi je zadavao jada.
- A šta te je dovelo do toga?
- Očigledni dokazi i nesumnjiva znamenja. Kada ti se jasno ukaže put, vidi se i vođa i onaj koji se vodi.
Dok sam tako razgovarao s njom, pojavi se onaj starac kome je bila povjerena i upita je:
- Šta je učinio tvoj ljekar?
- Otkrio je bolest i utvrdio koji mi je lijek potreban - reče djevojka...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

478. noć

Kada nastupi četiri stotine sedamdeset i osma noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je starac kome je djevojka bila povjerena pitao:
- Šta je učinio tvoj ljekar?
- Otkrio je bolest i utvrdio koji mi je lijek potreban - odgovorila je.
Vidjeh da mu je drago zbog toga, jer me je primio lijepo i s naklonošću. On ode caru, kaza mu sve, te ga car poče podsticati da mi iskazuje poštovanje. Odlazio sam joj tako sedam dana, a onda djevojka reče:
- Abu Ishak, kada ćemo se preseliti u islamske zemlje?
- Kako ćeš izaći i ko će se usuditi da te izvede?
- Onaj koji te je doveo k meni?
- Divno si to rekla! - odgovorih.
Sutradan izađosmo kroz kapiju tvrđave tako što nas je od ljudskih pogleda zaklanjao Onaj što, kada hoće da nešto bude, kaže: “Budi” i ono biva.[220] Nisam vidio da neko usrdnije od nje posti i klanja. Boravila je na Kabi sedam godina, a onda je preminula i mekanska zemlja je njen grob. Neka Allah bude milostiv prema njoj i prema onome ko je rekao:

Kada su mi jednog ljekara priveli
I kad su liječenjem suze radosnice izmamili,

On podiže veo s moga lica, al' pod njim vidje
Samo biće bez daha i kome tijelo nestaje,

Te im reče: "Ovoga je nemoguće izliječiti
Jer ljubav ima tajne koje se ne daju dokučiti!"

Oni rekoše: "Ako svi ljudi ne znaju šta mu je
I ako se ni utvrditi ne da od čega boluje

Kako ga može medicina valjano izliječiti?",
A ja rekoh: "Pustite me, nemojte proizvoljno suditi!"

Priča o jednom Božijem poslaniku

Priča se da je jedan Božiji poslanik, Bog mu se smilovao i spasio ga, klanjao na nekom visokom brdu ispod koga je tekao potok. Danju je sjedio na vrhu toga brda, jer ga nisu vidjeli ljudi dok se molio uzvišenom Allahu, a on je njih posmatrao dok su prilazili potoku.
Jednog dana je sjedio i posmatrao potok, kad odjednom ugleda konjanika kako prilazi, pa sjaha s konja i spusti torbu koju je nosio oko vrata. On se odmori i napi vode, a onda ode ostavivši torbu u kojoj je bio novac. Nakon toga, potoku priđe jedan čovjek, uze torbu s novcem, napi se vode i sigurno ode. Potom dođe drvosječa noseći teško breme drva na leđima, te sjede pored potoka da se napije vode, kad se pojavi onaj konjanik i zabrinuto se obrati drvosječi:
- Gdje je torba koja je bila tu?
- Ne znam ništa o tome - reče čovjek, a konjanik trgnu sablju, udari drvosječu i pogubi ga. Nakon toga mu pretraži odjeću, ali ne nađe ništa, te ostavi čovjeka i ode svojim putem. Onda taj poslanik reče:
- Gospodaru, jedan je uzeo hiljadu dinara, a drugi je nedužan ubijen!
Tada Allah objavi poslaniku:
- Prepusti se ti svojoj pobožnosti, a upravljanje carstvom nije tvoj posao. Otac onoga konjanika oteo je hiljadu dinara ocu onoga čovjeka, pa sam njegovom sinu omogućio da uzme novac svoga oca. Drvosječa je ubio konjanikovog oca, pa sam njegovom sinu omogućio odmazdu.
Poslanik reče:
- Nema boga osim Tebe! Neka Ti je slava, i Ti znaš ono što je nepoznato!
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

479. noć

Kada nastupi četiri stotine sedamdeset i deveta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Allah objavio onome poslaniku:
- Prepusti se ti svojoj pobožnosti!
Zatim mu je kazao suštinu stvari, a poslanik je uskliknuo:
- Nema boga osim Tebe! Neka Ti je slava, i Ti znaš ono što je nepoznato! Neko je u tome smislu kazao:

Poslanik koji je sve to posmatrao
“Šta se to zbiva?” Boga je pitao;

Gledajući svojim očima prizor nerazumni,
Pitao je: “Gospodaru, zašto je ubijen nedužni?

Bogataš je, eto, pogubio nevoljnika
Samo zato što je bio u ruhu bijednika!

Taj čovjek je nenadano stradao
Iako nije, Stvoritelju ljudi, ništa zgriješio!”

“Taj novac je ocu onog čovjeka pripadao
Koga je konjanik bez ikakvog prava uzeo;

A drvosječa je oca onome ubio
Čiji je sin odmazdu za to izvršio.

Robe moj, nemoj ti o tome brinuti
Jer kod ljudi ima tajni koje oko ne vidi.

Ti se predaj Mojoj prosudbi i veličini -
Moji sudovi su za korist i štetu poučni. ”

Priča o lađaru i smrti pravednika

Priča se da je jedan dobri čovjek kazivao:
- Bio sam lađar na Nilu u Kairu i prevozio sam lađu sa istočne na zapadnu obalu. Dok

sam jednog dana sjedio u čamcu, pojavi se jedan starac ozarena lica koji stade kraj mene i pozdravi me. Odgovorih mu na selam, pa mi čovjek reče:
- Hoćeš li me prevesti radi velikog Allaha?
- Hoću - odgovorih mu.
- Hoćeš li me nahraniti Allaha radi?
- Hoću - odgovorih, a čovjek se ukrca na čamac, te ga prevezoh na istočnu obalu. Nosio je pohabanu odjeću, a u ruci je držao torbu i štap. Kad se već htio iskrcati, reče mi:
- Htio bih da ti ostavim nešto u amanet.
- A šta to? - upitah.
- Sutra će ti pasti na um da mi dođeš u podne. Doći ćeš i zateći me mrtva pod onim stablom. Okupaj me i zamotaj u kefine koje ćeš mi naći pod glavom. Zatim me poslije namaza ukopaj u pijesku, uzmi prnje, torbu i štap. Kada dođe neko da ti ih traži, daj mu ih.
Čudio sam se njegovim riječima, kazivao je lađar. Tu noć sam prespavao, a sutradan sam očekivao vrijeme o kome je govorio. Kad je došlo podne, već sam bio zaboravio starčeve riječi, a onda se uoči ikindije sjetih, pa pohitah i nađoh starca mrtva pod stablom. Nađoh pod uzglavljem nove kefine koji su mirisali na mošus. Okupah ga, umotah u kefine, klanjah mu dženazu i iskopah mezar u koji ga ukopah. Nakon toga prevezoh se na zapadnu obalu, noću, noseći prnje, torbu i štap.
Kad osvanu jutro i otvori se gradska kapija, ugledah jednog mladića koji je bio kradljivac i koga sam poznavao. Nosio je fino odijelo a na ruci je imao tragove kane. On mi priđe i upita:
- Jesi li ti taj i taj?
- Jesam - odgovorih.
- Predaj mi onaj amanet.
- Kakav amanet?
- Prnje, torbu i štap.
- Ko ti je kazao za njih?
- Ne znam - odgovori čovjek. - Međutim, sinoć sam bio na svadbi toga i toga. Bdio sam i pjevao do jutra. Pred jutro, htjedoh se odmoriti kad se kraj mene zaustavi jedan čovjek i reče mi: “Uzvišeni Allah je uzeo dušu tome i tome izabraniku i tebe postavio na njegovo mjesto. Pođi tome i tome lađaru pa uzmi od njega prnje, torbu i štap koje ti je ostavio kod njega.”
Ja mu izvadih i dadoh te stvari. mladić svuče svoju odjeću, pa obuče prnje i ode ostavivši me. Zaplakao sam kada sam ostao bez toga.
Uvečer zaspah i usnih uzvišenog Gospodara koji mi reče: “Robe moj, zar ti teško pada

što sam bio milostiv prema jednom od svojih robova vrativši ga k sebi. To je Moja milost koju dajem kome hoću, a Ja sam svemoćan”.
Poslije sam kazivao stihove:

Onaj koji voli prema Voljenome želja nema:
Zar ne znaš da su ti želje podložne zabranama?

Htjedne li On, iz milosti može ti blizak biti;
Ako te udalji od sebe, ne može se zamjeriti.

Odeš li od Njega za nasladu ne znajući,
Idi jer neće ti biti lijepo tu ostajući.

Ako ne razlikuješ Njegovu blizinu od daljine,
Ti onda kasniš i za prethodnice ljubavne;

Ako strast prema Tebi mnome ovlada
Il mi ljubav za Te za smrt da povoda

Svejedno je hoćeš li me ostaviti ili blizak biti
Jer sretnoga nije sramota ostaviti.

Svojom ljubavlju jedino Tebe želim zadovoljiti,
A vidim li da si daleko - i to će dobro biti!

Priča o pravedniku koji je postao car

Priča se da je jedan od najboljih Izraelićana bio veoma bogat i imao je dobrog i blagoslovljenog sina. Tome čovjeku dođe smrt, te mu sin sjede kraj uzglavlja i reče:
- Gospodine moj, daj mi oporuku!
- Sine - na to će otac - nemoj se zaklinjati Bogom ni kada dobro činiš, ni kada griješiš.
Nakon toga otac umre, a sin ostane. Pročuje se o mladiću među Izraelićanima koji pohrliše k njemu i počeše govoriti:
- Iza tvog oca ostalo je toliko i toliko novaca, i ti to znaš. Daj mi toliko i toliko što si dužan, ili se zakuni.
Sin se držao očevog amaneta, te je davao sve što su tražili, a oni nisu prestajali

dolaziti dok nije sve razdavao i dok nije zapao u neimaštinu. mladić je imao dobru i blagoslovljenu ženu s kojom je imao dva mala sina. I mladić reče svojoj ženi:
- Ljudi sve više traže i više im nemam šta dati na ime duga. Više nam nije ostalo ništa. Ako povjerioci budu i dalje tražili, morat ćemo založiti sebe. Zato bi najbolje bilo da se spašavamo tako što ćemo otići na neko mjesto gdje nas niko ne poznaje i da tamo živimo sklonjeni od ljudi.
Tako mladić sa ženom i dvoje djece otplovi morem ne znajući kuda ide. Allah presuđuje i niko ne može otkloniti njegovu presudu. Jedan tajanstveni glas je kazao:

O, ti što dušmana se bojeći dom napusti,
Tek kad si iz njega otišao, lahnu ti!

Od daljine ne zaziri jer može biti
Da će tuđin u tuđini slavan postati;

Kada bi biser u školjci vječno boravio,
U carskoj se kruni nikad ne bi nastanio.

Ta lađa se razbi, a taj čovjek spasi se na jednoj dasci, dok se žena i djeca spasiše na drugoj dasci. Onda ih rastaviše valovi, te žena dospije do jednog naselja, jedno dijete dospije do drugog naselja, a drugo dijete izvukoše putnici na nekoj lađi koja je plovila morem. Što se tiče mladića, njega valovi baciše na usamljeni otok. On izađe na taj otok, uze abdest morskom vodom, prouči ezan i klanja namaz...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

480. noć

Kada nastupi četiri stotine osamdeseta noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je mladić izašao na otok, uzeo abdest morskom vodom, proučio ezan i počeo klanjati namaz, kad se odjednom s mora pojaviše raznobojni ljudi koji počeše klanjati s njim. Pošto završi namaz, mladić priđe jednom drvetu, pojede plodova s njega i utoli glad. Potom nađe izvor vode, napi se i zahvali uzvišenom Allahu,
Klanjao je tako tri dana, a oni ljudi su dolazili i klanjali kao i on. Nakon tri dana, začu kako ga neko doziva:
- O, dobri čovječe koji poštuješ svoga oca i veličaš moć svoga Gospodara! Nemoj se žalostiti, Allah će ti nadoknaditi ono što ti je izmaklo. Na ovome otoku ima blaga i drugih korisnih stvari, a Allah hoće da ih ti naslijediš. Nalaze se na tome i tome

mjestu na otoku. Otkrij ga, a ja ću ti dovesti lađe. Budi dobar prema ljudima i pozivaj ih k sebi, a uzvišeni Allah će odrediti da ti budu naklonjena njihova srca.
Čovjek ode na to mjesto na otoku, a uzvišeni Allah mu otkri blago i počeše mu dolaziti ljudi s lađama, te im je svima činio dobročinstvo, govoreći:
- Možda ćete mi dovesti još ljudi, a ja ću im učiniti i dati to i to.
Dolazili su mu ljudi s raznih strana i ne prođe ni deset godina, a otok naseliše ljudi i mladić postade njihov car. Niko nije zatražio utočište od njega, a da mu nije učinio dobročinstvo. Tako se o njemu pronese glas širom svijeta.
Njegov stariji sin našao se kod jednog čovjeka koji je brinuo o njemu i odgajao ga, a i drugi se nađe kod nekog čovjeka koji ga lijepo odgoji i nauči ga trgovati. Njegova žena pak naiđe na nekog trgovca koji joj povjeri svoju imovinu, obeća joj da je neće iznevjeriti i da će joj pomagati da se potčinjava uzvišenom Allahu. Plovio je s njom na lađi po svijetu i tražio je da ide s njim kud god bi mu se prohtjelo poći.
Stariji sin je čuo za slavu onoga cara i naumi da pođe k njemu ne znajući ko je. Kad stiže caru, steče njegovo povjerenje i car ga postavi za sekretara.
I drugi sin čuje za pravednog i vrlog cara i pođe k njemu ne znajući ko je. Pošto stiže do njega, car ga postavi za nadzornika svojih poslova. Oba sina provedoše neko vrijeme kod cara služeći ga, a da nisu znali jedan drugoga.
Onda onaj trgovac kod koga je bila žena čuje za toga cara, i njegova dobročinstva prema ljudima, te on uze raskošnu odjeću i druge stvari koje su se smatrale dragocjenostima njegove zemlje, povede i ženu sa sobom i stigoše na obalu onog otoka. Dođe caru i dade mu darove koje ovaj pogleda plaho im se radujući, pa naredi da se trgovcu da velika nagrada. U trgovčevim darovima nalazilo se i neko bilje. Car htjede da mu trgovac kaže kako se zove i da ga upozna čemu služi. Onda car reče trgovcu:
- Prenoći kod nas...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

481. noć

Kada nastupi četiri stotine osamdeset i prva noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je car rekao trgovcu:
- Prenoći kod nas.
- Imam na lađi dragu ženu - odgovori trgovac. - Obećao sam joj da njene stvari neću povjeravati drugome. To je jedna dobra žena koja me je usrećila svojim dovama, a njena mišljenja bila su prava blagodat za mene.
- Poslat ću po nju pouzdane ljude koji će prenoćiti kod nje čuvajući sve što ima.
Trgovac pristade, a car posla ženi svoga pisara i svoga opunomoćenika rekavši mu:

- Idite i čuvajte noćas lađu ovoga čovjeka, s Božijom pomoći.
Oni odoše, ukrcaše se na lađu, te jedan sjede na pramac, a drugi na krmu i provedoše jedan dio noći slaveći uzvišenog Allaha. Onda jedan reče:
- Car nam je naredio da čuvamo lađu i bojim se da ne zaspimo. Dođi da porazgovaramo o tome šta se sve zbivalo, kakva smo sve dobra i kušnje doživjeli.
- Brate - na to će drugi - moja kušnja je u tome što me je sudbina odvojila od oca, majke i brata koji se zvao kao i ti. Dogodilo se to kada je naš otac plovio morem iz te i te zemlje, a onda su puhnuli jaki suprotni vjetrovi, tako da se lađa razbila, i Allah nas je rastavio.
Kada je to drugi brat čuo, reče:
- Dakle, tako! A kako ti se zvala majka, brate?
- Tako i tako - odgovori ovaj.
- Kako ti se zvao otac?
- Tako i tako.
Onda ovaj brat pohrli prema njemu, govoreći:
- Allaha mi, ti si uistinu moj brat!
Zatim su kazivali jedan drugome šta im se događalo u mladosti. Majka je slušala njihov razgovor ne otkrivajući se, već je samu sebe bodrila. Kad osvanu jutro, jedan brat reče drugome:
- Hajdemo, brate, da porazgovaramo u mojoj kući.
- Dobro - odgovori brat i odoše.
Kasnije dođe trgovac i zateče ženu u velikoj tuzi, pa je upita:
- Šta je bilo? Šta te je zadesilo?
- Sinoć si mi poslao neke ljude koji su mi htjeli nanijeti zlo, te sam zbog njih veoma nesretna.
Trgovac se naljuti, pa ode caru i kaza mu šta su učinili povjerljivi ljudi. Car ih odmah pozva, a volio ih je jer je bio siguran da su pouzdani i pobožni ljudi. Zatim naredi da dovedu i ženu kako bi sama mogla reći šta su učinili. Kada dovedoše i ženu, car joj reče:
- Ženo, šta si vidjela da su uradila ova dva pouzdana čovjeka?
- Care - reče žena - tako ti velikog Allaha, Gospodara Velikoga Prijestolja, hoćeš li im narediti da ponove ono što su jučer govorili?
- Govorite - obrati im se car - i nemojte ništa kriti.
Oni ponoviše razgovor, a car skoči sa prijestolja, vrisnu iz sveg glasa, pa se baci prema njima, zagrli ih i reče:
- Tako mi Boga, vi ste moji sinovi!
Onda žena otkri lice i reče:

- Allaha mi, ja sam njihova majka.
Tako se svi nađoše na okupu i živjeli su najsretnijim životom dok im se smrt ne objavi.
Slava Onome ko ne iznevjerava nadanja i želje svoga roba! Divno li je rečeno u tome smislu:

Svaka stvar ima svoje određeno trajanje
Sve ima, brate, nestanak i bitisanje.

Ne žalosti se zbog nevolja koje te zadese,
Jer nam nevolje i sreću donose.

Koliko puta se nesreća jasno ukazala,
A u sebi je, zapravo, radost sadržavala!

Koliko puta su ljudi nesretnika gledali,
A pod nesrećom mu radosti nisu vidjeli!

Neke ljude nevolje i jadi pogode
I brojne nevolje njima se dogode;

Sudbina ih nakon zajedništva razjedini,
Nakon dugo vremena sve ih rasprši,

A onda im Gospodar svako dobro daje -
To je znak koji na Gospodara upućuje.

Slava Onom čija moć kosmos obuhvata
I čija je blizina dokazima poduprta.

On je blizu, a razum Mu formu ne dokučuje,
Niti daljina može da ga prikučuje.

Priča o Ata-l-Hasanu i gubavcu

Priča se da je Abu-l-Hasan ad-Derradž kazivao:
- Često sam odlazio u Meku, neka Allah poveća njenu izuzetnost, a ljudi su me pratili jer sam poznavao put i pamtio sam gdje su pojila. Jedne godine, htjedoh poći na Kabu i posjetiti Poslanikov mezar, Bog mu se smilovao i spasio ga, te pomislih: "Pošto poznajem put, poći ću sam."
Krenuh na put i stigoh do al-Kadisijje. Uđoh u nju, pa odoh u džamiju i vidjeh jednog gubavca kako sjedi u mihrabu. Kad on mene ugleda, reče:
- Abu-l-Hasane, molim te da pođem s tobom u Meku!
Mislio sam: "Pobjegao sam od prijatelja, a kako da idem s gubavcima!"
- Neću da idem u društvu - odgovorih mu i čovjek ušuti.
Sutradan se otisnuh na put sam i nije bilo nikog sa mnom dok ne stigoh u al-Akabu. Tu uđoh u džamiju i vidjeh gubavca kako sjedi u mihrabu, pa pomislih: "Bože dragi, kako li je došao ovamo prije mene?!" Čovjek podiže pogled prema meni, osmjehnu se i reče:
- Abu-l-Hasane, slabome se učini nešto što zabezekne moćnika.
Proveo sam tu noć zbunjen onim što sam vidio, a ujutro nastavih put sam. Kada stigoh na Arefat, uputih se u džamiju i ugledah onog čovjeka kako sjedi u mihrabu. Pojurih k njemu i rekoh mu:
- Gospodine moj, molim te da putujem s tobom!
I dok sam mu ljubio noge, čovjek reče:
- To nije moguće!
Počeh plakati i zapomagati što mi brani da putujem s njim, a on mi reče:
- Nije to ništa i ne vrijedi ti plakati...
Šeherzadu zateče jutro, te ona prekine priču započetu po carevom dopuštenju.

482. noć

Kada nastupi četiri stotine osamdeset i druga noć, ona reče:
- Čula sam, sretni care, da je Abu-l-Hasan kazivao:
- Kada vidjeh gubavca kako sjedi u mihrabu, pojurih k njemu i rekoh:
- Gospodine moj, molim te da putujem s tobom!
I dok sam mu ljubio noge, čovjek reče:
- To nije moguće!
Počeh plakati i zapomagati što mi brani da putujem s njim, a on mi reče
- Nije to ništa i ne vrijedi plakati i suze liti!
Zatim izgovori stihove:

Plačeš što ti ne prilazim, a sam si to skrivio;

Tražiš odgovor, a nisi ga zaslužio.

Moju nemoć i moju bolest si vidio,
Pa si rekao: "Bolestan je, nikud nije pristao!"

Zar ne vidiš da Bog - uzvišen bio! -
Samilosno daje što je rob zatražio?

Kad bih bio onakav kakvim me vide ljudi
I tijelo mi bolno bilo kao što se čini,

Kad hrane ne bih imao da bih mogao stići
Gdje će mnoštvo ljudi Gospodaru doći -

Ja imam Tvorca čija je milost skrivena
Kome nema ravna i od Koga spasa nema.

Idi s mirom - mene kao stranca ostavi
Jer sa mnom kao strancem Bog je jedini.

Ja odoh od gubavca, a kad god bih došao u neko mjesto zaticao sam ga kako dolazi prije mene. Pošto stigoh u Medinu, nestade mu svakog traga i ne bi o njemu nikakvog glasa. Sretoh Abu Jezida al-Bistanija, Abu Bekra aš-Šablija i nekoliko šejhova, pa im ispričah šta mi se dogodilo žaleći se, a oni mi rekoše:
- Nakon toga nema više putovanja s njim! To je Abu Džafer Gubavi. Njegovim imenom ljudi se mole da pada kiša i uz njegov blagoslov mogu biti uslišene molitve.
Kada sam čuo njihove riječi, još više poželjeh da se sretnem s njim i zamolih Allaha za taj susret. I dok sam stajao na Arefatu, neko me iza leđa povuče. Osvrnuh se i ugledah toga čovjeka. Čim ga vidjeh, viknuh iz sveg glasa i obeznanih se, a kada dođoh k sebi, nisam ga više vidio. Obuze me još veća tuga, putevi mi postadoše tijesni i zamolih uzvišenog Allaha da se vidim s tim čovjekom. Nekoliko dana kasnije, on me opet povuče s leđa i kada se okrenuh, reče mi:
- Molim te da mi priđeš i zatražiš od mene šta ti je potrebno.
Zamolih da prouči za me tri dove: prvu, da mi Allah omili siromaštvo; drugu, da ne zaspim s određenom imovinom; treću, da mi Allah podari to blago da vidim Njegov plemeniti lik.

On prouči dove i nestade ga od mene, a Allah usliši njegove dove. Najprije, Allah mi omili siromaštvo, te mi sada na svijetu nije ništa milije od Njega. Zatim, od tada već godinama nisam proveo noć s nekom određenom imovinom, ali uprkos tome Bog me nije ostavio da oskudijevam u bilo čemu. Najzad, nadam se da će mi Allah ispuniti i treću želju kao što mi je i one dvije ispunio. On je velikodušan i samilostan. Neka se Bog smiluje onome ko je kazao:

Siromaški ukras su molitve i dostojanstvo,
Prnje i krpe odijelo su siromaško,

Isposničko bljedilo mu lice ukrašava -
Katkad i mjesec tim svjetlom obasjava.

Iscrpljuje ga dugo bdijenje noćno
I suze što mu liju niz lice obilno.

Noćni sabesjednik mu je klanjanje
I Svemoćni noću besjedi s njime.

Svi što nešto mole od siromaha i traže pomoći,
Traže je čak životinje i ptice leteći.

Radi njega Bog šalje iskušenja sva
I kao pljuskom, milošću obasipa.

Kad zamoli da nestanu jadi nevoljniku,
Zulumćar je propao, a to se sprema i silniku.

Od teške bolesti svi ljudi boluju,
A On je pomoćnik i brižan ljekar sviju.

Kad mu lice pogledaš, vidiš da sav sija,
Srce mu čisto i svjetlost s njega opija.

O, ti što ih ne voliš i ne poznajući ih,
Nesretan si odvojen teškim bremenom od njih.

Želiš s njima biti, al' si u okovima -
Teško breme ti ne da da budeš s njima!

Kad bi im znao vrijednost, i ti bi ih slušao,
Zbog njih bi bujicu suza iz oka pustio.

Ne miriše cvijeće ko ima kihavicu;
Vrijednost odijela znana je tek nakupcu.

Stremi Gospodu svom i moli ga za zbliženje -
Možda će vrijeme zadovoljiti tvoje težnje!

Tad ćeš od silne zlobe ljudske odahnuti
I ono za čim čezneš tada ćeš dobiti.

Za svakog ko moli Njegova milost je velika -
On je Bog jedini - nema takvog moćnika!

Napomene

[1] U prijevodu: "mjesec svoga vremena."

[2] Ova rečenica koja ističe jedinstvenost princa svojom konstrukcijom potpuno i namjerno podsjeća na islamski princip (islamski šart): "Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha..."

[3] Uzvišena platonska ljubav koja je u stanju dovesti do ludila.

[4] Prvo slovo arapskog alfabeta: tanka uspravna linija

[5] U izdanju našeg izvornika stoji: "Kameruzzeman otvori oči..." Međutim, očigledno je, prema kontekstu i prema drugim izdanjima izvornika, posrijedi štamparska greška kojom je ispuštena negacija ne.

[6] Osim Lukmana, izuzetnog mudraca o kojem govori Kur'an, i Merjem, majke Musaove, navedena imena su imena Božijih poslanika za koje su karakteristična navedena svojstva.

[7] Sukneni prekrivač koji se stavlja preko sedla.

[8] Legenda kaže de je Sulejman (Solomon) imao čudesan leteći ćilim koji je prenosio čak i njegovu vojsku konje i deve.

[9] Tradicionalna i omiljena sredstva u Arapa za predskazivanje budućnosti.

[10] Neprevodiva igra riječi: siwaq znači "čačkalica", ali i: "nisam uz tebe"; erak znači "arak papira", ali i: "gledam te".

[11] *Ibn Zaid* je državnik i vojskovođa (umro u drugoj polovini 7. stoljeća) poznat po darežljivosti. *Muavija* je poznati državnik dinastije Umajada koji je vladao u Siriji (634-644).

[12] U ovom distihu upotrijebljena su dva termina teško prevodiva na naš jezik: Hddet (poček od tri mjeseca da bi se nakon razvoda moglo ponovo stupiti u brak) i trostruko zaklinjanje pri samome razvodu braka.

[13] Drevna prijeislamska plemena o kojima postoje mitovi i koja Kur'an spominje na više mjesta.

[14] Jedan od Božijih poslanika.

[15] Kur'an, 51:8. Aluzija na perverzno seksualno ponašanje.

[16] Posebno mjesto u džamiji na koje staje imam za vrijeme obavljanja namaza.

[17] Neprevodiva igra riječi: ad-Duha (jutro) je 93. Kur'anska sura, a Ihlas (iskrenost) je 112. sura koja govori o monoteizmu.

[18] Aluzija na Kabu.

[19] Aluzija na Sudnji dan.

[20] Kur'an, 4:34.

[21] Mladićevo ime znači sretni.

[22] Šehadet je prvi uvjet očitovanja pripadnosti islamu, a glasi: Očitujem da nema drugog boga osim Allaha i očitujem da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik.

[23] U prijevodu: *Božija blagodat*.

[24] Igra riječi: sad znači "sreća". Arapska ženska imena često se završavaju na suglasnik. Mi im

dodajemo samoglasnik zbog primjerenosti našoj sredini i radi lakše deklinacije.

{25} Znameniti i svemoćni Umajadski namjesnik u Iraku (umro 714. godine). Bio je vrlo energičan, a pošto je bio veoma odan svojoj dinastiji, naredna (abasidska) dinastija neopravdano mu je pripisala nečuvene okrutnosti.

{26} Peti Umajadski halifa (685-705).

{27} Igra riječi: ime Suda znači "sretna", a Džumel znači "lijepa".

{28} Posebna vrsta krasnopisa.

{29} Kada se rodio budući Božiji poslanik Musa, majka ga je stavila u korpu i pustila niz Nil. Korpu je našla kćer jednog faraona i uzela ga da ga sama odgoji.

{30} Poznata priča saopćena i u Kur'anu po kojoj su Jusufova braća, radeći protiv njega, odnijeli ocu Jakubu Jusufovu košuju kao lažni dokaz da je stradao.

{31} Tekbir je veličanje Allahovog imena (Allah je najveći i td.). Ezan je oglašavanje namaza s minareta. Kod muslimana je običaj da se tiho uče na uho novorođenoj djeci.

{32} Prvo Kur'ansko poglavlje koje su uči u raznim prigodama.

{33} Učenje cijelog Kur'ana za dušu umrlome.

{34} Hvalospjev poslaniku Muhammedu u čast njegovog rođenja. Izvodi se vrlo svečano i u raznim prigodama.

{35} Čuveni perzijski mistik, osnivač derviškog reda kaderija (XII vijek).

{36} Jedna od šiitskih sekti.

{37} Praunuka četvrtog halife Alije.

{38} Prema šerijatskom pravu, ako je muž tri puta saopćio odluku o razvodu, može se oženiti istom ženom tek poslije njene udaje za nekog drugog i poslije razvoda od tog drugog muža koji se zove muhallil.

{39} Jedna Kur'anska sura.

{40} Mezhebi su šerijatsko-pravne škole kojih ima četiri.

{41} Poetska forma nastala u arapsko-muslimanskoj Španiji (Andaluzija) naročito podesna za pjevačko izvođenje.

{42} Peti halifa dinastije Abasida (786-809).

{43} Jedan od najpoznatijih pjesnika abasidske epohe. Savremenik i čest gost Haruna ar-Rešida.

{44} Carsko vijeće.

{45} U prijevodu: *hrana srdaca*.

{46} Sarik znači "kradljivac". Cijelo ime u prijevodu znači Majka Ahmeda Kamakima - Kradljivca.

{47} Aluzija na Kur'ansku priču o kurbanu: Božiji poslanik Ibrahim riješio je zaklati sina Ismaila kao kurban. Nagrađujući njegovu odanost, Allah mu je poslao ovna.

{48} Jedna od šiitskih sekti.

{49} Na turskom jeziku: lav.

{50} Omiljeni način gatanja i proricanja sudbine na Istoku.

[51] U znak poštovanja i zazirući od neposrednog oslovljavanja, proročica govori “onaj koji je daleko” misleći na cara pred kojim proriče njegovu sudbinu.
[52] Vrlo moćno južno-arapsko pleme koje je puni uspon doživjelo u prvim vijekovima naše ere. Pod njegovom dominacijom bio je dio Južne Arabije i neke oblasti u Istočnoj Africi.
[53] Davidovi Psalmi.
[54] Prema tadašnjoj nauci, Zemlja se dijelila na sedam oblasti.
[55] Halifa iz dinastije Umajada (724-743).
[56] Kur'an, 16:111.
[57] Grad nedaleko od Teherana.
[58] Arapska plemena.
[59] Halifa je u to vrijeme bio duhovni i politički vođa (imam). Ovdje se misli na al-Memuna kao sedmog halifu iz dinastije Abasida.
[60] Umajadski halifa (634-644).
[61] Misli na Božijeg poslanika koji je upozoravao Šeddadov narod, ali su oni odbili da ga slušaju i zato su stradali.
[62] Znameniti književnik, lingvist i historičar (961-1038).
[63] Mjera za tekućinu približna polovini litre.
[64] Barmakidi su jedna od najmoćnijih i najuticajnijih (perzijskih) porodica u doba dinastije Abasida (750-809).
[65] Igra riječi: Bilal je bio mujezin u Muhammedovo doba koji je objavljivao dnevne namaze; u ovom slučaju namaz je sabah koji pada u svitanje.
[66] Najmilija žena halife Haruna ar-Rešida.
[67] Misli se na Kabu u kojoj se nalazi malo zdanje koje je podigao Božiji poslanik Ibrahim, inače osnivač Kabe.
[68] Sudnji dan.
[69] Čuveni poznavalac zakona (umro 728. godine).
[70] Vrijeme u koje razvedena žena ili robinja, koja je imala odnos s muškarcem, ne može stupiti u novi brak dok ne prođu dva mjeseca i pet dana, i to radi eventualnog utvrđivanja očinstva.
[71] Namjesnik u Iraku od 724. do 738. godine. Umro je 739. godine.
[72] *Al-Keslani* znači “lijenčina”.
[73] *Kevser* je džennetsko vrelo o kome *Kur'an* govori. Pjesnik misli kako se ispod mladićevih naušnica nalazi slasno džennetsko vrelo (usta).
[74] Riječi poslanika Muhammeda koje su se prenosile usmenom predajom.
[75] Slobodan nemusliman pod zaštitom islamske države kojoj plaća porez.
[76] Aluzija na usmenu predaju (*hadis),* prilikom zapisivanja Muhammedovih riječi, koje je obavljeno nakon njegove smrti, autentičan hadis morao je imati lanac pouzdanih kazivača do samog Muhammeda.

{77} Mjera za dužinu = 2250 m.

{78} *Kur'an*, 2:156.

{79} Cijeli akt ovdje opisan uporeden je s namazom - jednom od dnevnih molitvi, pri čemu su korišćeni namaski termini: *mihrab* je istaknuto udubljenje u džamiji gdje stoji *imam* (vođa) pri skupnom obavljanju namaza; *tespih* je slavljnje Boga čime se okončava namaz, itd.

{80} Vrsta arapskog kaligrafskog pisma.

{81} *Lam-elif* je posebna grafema u arapskom jeziku nastala spajanjem dva slova: *elifa* i *lama* čijim "zagrljajem" nastaje ligatura *lam-elif.*

{82} Oblici slova arapskog alfabeta: *elif* je vitka uspravna linija; *mim* (u sredini riječi) podsjeća na blago izduženi prsten; *nun* (u izvrnutoj poziciji) identičan je luku.

{83} *Kur'an*, 20:22.

{84} *Kur'an,* 3:107. Aluzija na Džennet.

{85} *Kur'an,* 92:1-2.

{86} Bijelo platno-čaršafi u kojima muslimani ukopavaju umrle.

{87} *Kur an*, 51:26.

{88} *Kur'an*, 2:69.

{89} Dva meleka, Harut i Marut, u Babilonu su ljude poučavali vradžbinama. Kur'an, 2:102.

{90} Abu Nuvas (757-814) jedan je od najpoznatijih pjesnika abasidske epohe. Rodonačelnik je vinske poezije *(ihamriyyat)* i tradicija mu pripisuje homoseksulane sklonosti.

{91} Komad tkanine koji se obavija oko turbana s krajevima koji padaju na ramena. Do polovine XIII vijeka nosili su ga kadije i teolozi, a kasnije je postao sastavni dio nošnje državnih dostojanstvenika.

{92} Deseti abasidski halifa (847-861).

{93} Šesti fatimidski halifa u Egiptu (996-1021).

{94} U prijevodu: *ružin pupoljak*.

{95} U prijevodu: *radost svijeta*.

{96} *Nun* je slovo arapskog alfabeta koje podsjeća na luk; *sad* je također slovo arapskog alfabeta koje oblikom podsjeća na oko.

{97} Namaz koji se klanja prije spavanja da bi se usnio odgovor na neko pitanje ili želju.

{98} Sedmi mjesec muslimanskog kalendara. U prijeislamsko doba bilo je zabranjeno ratovati u tom mjesecu u kome su se priređivale svetkovine i vašari.

{99} Formula kojom se blagoslovljava poslanik Muhammed *(učenje salavata)* često se izgovara i u stanju začuđenosti, ili divljenja.

{100} Poznati prijeislamski pjesnik koji je živio u drugoj polovini 6. vijeka.

{101} *Kur'an,* 26:224-226.

{102} Perzijski car iz dinastije Sasanida (531-537. n. e.).

{103} Jedan od frekventnih izraza *(Allah je najveći)* kojima se izražava čuđenje.

{104} Aiša je Muhammedova najmilija žena, a Fatima je njegova kćer.
{105} Guverner u Horasanu.
{106} Ekonom na dvoru Haruna ar-Rešida.
{107} Otvoren prostor na kome se kolektivno (džematile) klanja.
{108} Drugi pravovjerni halifa (634-644).
{109} Muhammedov družbenik.
{110} Aluzija na vjerovanje po kome meleci Munkir i Nekir umrlog već u mezaru počinju ispitivati o učinjenim djelima.
{111} Sveti, dobri ljudi.
{112} Šesti dio dirhema.
{113} Skupno obavljanje molitve.
{114} Formule kojima se moli Allah da se smiluje poslaniku Muhammedu i blagoslovi ga.
{115} Jedan od najpoznatijih prijeislamskih arabljanskih pjesnika.
{116} Pjesnik abasidske epohe (765-860), Savremenik je pjesnika Muslima ibn al-Velida o kome se govori u nastavku priče.
{117} Djevojka odgovara stihovima sa istom rimom koju imaju njegovi stihovi.
{118} Jedan od prijeislamskih mnogobožačkih kultova u Meki.
{119} Najpoznatiji muzičar i pjevač na dvoru Haruna ar-Rešida.
{120} Pjesnik iz IX vijeka.
{121} Poznati gramatičar (826-898).
{122} Svijetloriđe deve.
{123} Poznati filolog i prenosilac hadisa, umro 939. ili 940.godine.
{124} Teško prevodiva igra riječi zasnovana i na fonetskim vrijednostima jezika. Nime, *Abdulmesih ar-Rahib* znači: “Isusov Rob Monah”, pri čemu riječ *rahib* znači i “strašljivi”. Drugo ime upotrijebljeno ovdje *Abdullah ar-Ragib* znači: “Allahov Rob koji stremi” (ka spoznaji Boga).
{125} Regija uz središnji Eufrat.
{126} Upravnik Bagdada.
{127} Dolina rijeke Ind koju su Arapi osvojili 711. godine.
{128} Pjesnik Muhammedov Savremenik.
{129} U prijevodu: *gazela*.
{130} Jedan od najvećih pjesnika umajadske epohe (653-733).
{131} Čuveni mekanski pjevač i kompozitor (umro 743. godine).
{132} U prijevodu: *ona koja očarava*.
{133} U prijevodu: *mladunče gazele*.
{134} U prijevodu: *zjenica oka*.
{135} *Kur'an*, 4:34.

{136} *Kur'an,* 2:282. Riječ je o svjedocima: po jednom pravnom pitanju potrebna su dva muškarca kao svjedoci, a ako nema dva muškarca - može jedan muškarac i dvije žene.
{137} *Kur'an*, 4:176.
{138} Čuveni pjesnik abbasidske epohe (788-845).
{139} *Kur'an,* 26:165-6.
{140} U navedenom Kur'anskom poglavlju (26) govori se o tome kako Božiji poslanik Lut odlučno osuđuje homoseksualnost.
{141} Muhammedova izreka.
{142} Guverner jedne provincije u vrijeme halife al-Memuna.
{143} Djevojka odgovara distihom sa istom rimom.
{144} Istaknuti vojskovođa u doba Umajada (umro 714. godine).
{145} Osmi mjesec muslimanskog kalendara.
{146} Djevojka brojem svojih godina podsjeća na mjesec u istom broju noći (četrnaeste noći u mjesecu).
{147} Kaba prema kojoj se okreću svi muslimani svijeta za vrijeme molitve.
{148} Najvjerodostojnija zbirka hadisa.
{149} Radnje koje je obavljao Muhammed, a nisu nužne za valjanost čina.
{150} Simbolično uzimanje abdesta dodirom pijeska, zida i sl.
{151} *Iftar* je prekid posta u zalazak sunca; *sehur* je posljednji objed pred početak posta a teče do osvita zore.
{152} Dakle, nisu stroga obaveza *(farz).*
{153} Zadnjih deset dana Ramazana jedan pobožan čovjek zatvara se u džamiju gdje se prepušta ibadetu (bogosluženju).
{154} *Ihram* - "odjeća" koja se oblači pri stupanju na hadž. Sastoji se od dva komada čistog bijelog platna netaknutog iglom. Jedan dio se stavlja preko ramena, a drugi se obavija oko pasa.
{155} *Kur'an*, 8:65.
{156} *Abdest.*
{157} *Namaz, molitva.*
{158} *Kupanje cijelog tijela.*
{159} *Post.*
{160} Godišnje davanje poreza na imovinu.
{161} Aluzija na *Kur'an,* 39:67.
{162} *Kur'an,* 78:19.
{163} Najstrožija Božija zapovijest.
{164} Rečenica *Kur ana.*
{165} Određena mjesta u Kur'anu koja zahtijevaju, kada se prouče, odnosno pročitaju, da se učini

sedžda (padanje ničice).
{166} *Kur'an*, 2:255.
{167} *Kur an,* 2:164.
{168} *Kur'an,* 16:90.
{169} *Kur'an,* 70:38.
{170} *Kur'an,* 39:53.
{171} *Kur'an,* 12:18.
{172} *Kur'an,* 2:113.
{173} *Kur'an,* 51:56.
{174} *Kur'an*. 2:30.
{175} *Kur'an,* 16:98.
{176} *Kur'an*, 96:1-2.
{177} *Kur an*, 2:163.
{178} *Kur'an*, 110:1. Ajet koji govori o kamati je 278. u suri 2.
{179} *Kur'an,* 5:3.
{180} *Kur an,* 5:116.
{181} *Kur'an,* 5:87.
{182} *Kur'an,* 4:125.
{183} Konsonanti arapskog alfabeta.
{184} *Kur'an*, 11:48.
{185} *Kur'an*, 2:285.
{186} *Kur'an*, pogl. 54.
{187} Poglavlja 56. i 57.
{188} Gornji sloj Zemljine kore (površina) na arapskom jeziku: edim.
{189} *Kur'an*, 17:37.
{190} *Kur'an*, 5:90.
{191} *Kur'an*, 2:219.
{192} "Karun je iz Musaova naroda bio, pa ih je tlačio, a bili smo mu dali toliko blaga da mu je ključeve od njega teško mogla nositi gomila snažnih ljudi". (Kur'an, 28:76.)
{193} *Kur'an*, 90:40.
{194} *Kur'an*, 10:5.
{195} *Kur'an*, 26:40.
{196} *Kur'an*, 22:61.
{197} Muslimani i danas, pri sastavljanju hronograma, redaju slova arapskog alfabeta kako su bila poredana u starom semitskom alfabetu. Pri tome dvadeset i osam arapskih slova ima svoju brojnu oznaku i vrijednost.

{198} *Kur'an*, 31:34.
{199} Mjeseci koptskog solarnog kalendara, a odgovaraju januaru i martu.
{200} Odgovara decembru.
{201} Odgovara aprilu i augustu.
{202} Odgovara novembru i januaru.
{203} *Kur'an*, 41:12.
{204} *Kur'an*, 36:37-8.
{205} *Kur'an*, 20:55.
{206} *Kur'an*, 81:18.
{207} Džennetsko Drvo.
{208} *Kur'an*, 20:18.
{209} Preporuke i propisi sunne mogu biti podložni i preispitivanju (jer su čovjekovo djelo), a Kur'anski propisi su konačni i zatvoreni.
{210} *Kur'an*, 41:11.
{211} *Kur'an*, 36:81.
{212} "Most" kojim zaslužni prelaze u Džennet.
{213} Al-Abbas je srodnik poslanika Muhammeda i osnivač abbasidske dinastije kojoj pripada i halifa Harun ar-Rešid.
{214} *Kur'an*, 6:44.
{215} Aleksandar Veliki.
{216} Duga muška košulja slična haljini.
{217} *Kur'an*, 7:54.
{218} Sufijski učenik.
{219} Sastavni dio namaza kojim se on, zapravo, okončava.
{220} Aluzija na kur'anski tekst (36:82).